AMERIKAI MAGYAR REFORMÁTUS

Árvaházi és Aggmenházi

NAPTÁR



AZ ÖZVEGY ASSZONY
KÉT FILLÉRE.

1934

SZERKESZTETTE:

NÁNÁSSY LAJOS

ÁRVAATYA.

LIGONIER, PA.

XIII-IK ÉVFOLYAM.

ÁRA:

50 cent

ALMANAC

— OF THE —

HUNGARIAN REFORMED ORPHAN'S HOME

— AND —

HOME FOR THE AGED,

LIGONIER, PENNSYLVANIA

Edited by Rev. Louis Nanassy, Sup't.

53 — "Magyarság" könyvnyomdája, 4829 Second Ave., Hazelwood-Pittsburgh, Pa.

LIGONIERNEK ERŐS ÉS MEGBIZHATÓ

BANKJA

FIRST NATIONAL BANK

OF LIGONIER, PA.

név alatt folytatja tovább müködését.

Alaptőke $100,000.00 **Surplus $100,000.00**

A BANK HIVATALNOKAI :

C. S. MARVEL, elnök.
C. G. GONDER, alelnök és pénztárnok.
T. O. SEATON, s.-pénztárnok.

AZ IGAZGATÓSÁG TAGJAI :

C. S. Marvel, L. R. Schmertz, Dr. J. W. Barkley,
H. S. Lohr, Lemon Byers, Jas. M. Davis,
H. E. Marker, R. B. Weaver,
C. G. Gonder, H. J. Phillippi,
L. B. Weller.

--- AZ ÁRVAHÁZ BANKJA. ---

AMERIKAI MAGYAR REFORMÁTUS

Árvaházi és Aggmenházi

NAPTÁR



Eme kicsinyek közül egyet is meg ne utáljatok, mert az ő angyalaik a mennyekben mindenkor látják az én mennyei Atyám orcáját.

1934

SZERKESZTETTE:

NÁNÁSSY LAJOS

ÁRVAATYA.

ÁRA:

50 cent

KIADJA:

AZ AMERIKAI MAGYAR REF. EGYESÜLET

A NAPTÁR TISZTA JÖVEDELME AZ ÁRVAHÁZAT ILLETI.

53 — "Magyarság" könyvnyomdája, 4829 Second Ave., Hazelwood-Pittsburgh, Pa.

TÁJÉKOZTATÁS AZ 1934-IK ESZTENDŐRŐL.

Az 1934. esztendőben az uralkodó égi test a Vénus.

Az 1934-ik esztendő az Egyesült Államok megalapitásának 158-ik bevégző és 159-ik kezdő esztendeje.

Az 1934-ik esztendő a zsidó időszámitás szerint az 5695. esztendő. A zsidók ujéve a mi naptárunk szerint 1934 szeptember 9-ikén este kezdődik.

Azz 1934-ik esztendő a japán időszámitás szerint a 2594-ik esztendő. Az 1934. esztendő a mohamedán időszámitás szerint az 1353-ik esztendő.

Napfogyatkozások.

Az 1934-ik esztendőben két napfogyatkozás lesz. Az egyik február 13. és 14-ikén, amely az Egyesült Államokban nem látható. Látható Afrikában, a Déli Atlantic Oceánon és Dél-Amerika délkeleti részében. A másik augusztus 10-ikén lesz és nálunk nem látható, csak Ausztráliában, Kelet Indiában, Ázsiában, Európa keleti részén és Afrika déli részén.

A legragyogóbb csillagok.

Neptunus március 2, Jupiter április 8, Saturnus augusztus 18-ikán és Uránus október 23-ikán.

AZ AMERIKAI

MAGYAR REFORMÁTUS EGYESÜLET VEZÉRTESTÜLETE.

Kováchy M. György, alelnök, Cleveland, O.

Ujlaki Ferenc, elnök. Toledo, O.

Dr. Tóth Sándor, pénztárnok, Lancaster, Pa.

Molnár István, titkár, Toledo, O.

Király Imre, ellenőr, Cleveland, O.

Köteles István, Bridgeport, Conn., ifj. Estu János, Pittsburgh, Pa.

Borsy-Kerekes György, Youngstown, O.

számvizsgálók.

Dr. Nánássy Lajos, árvaatya, Ligonier, Pa.

Mielőtt biztositja magát, kérjen felvilágositást

MOLNÁR ISTVÁN titkártól,

322 MAIN STREET, —:o:— TOLEDO, OHIO

Minden nagyobb helyen van Egyesületi Osztály.

MAGYAR REFORMÁTUS EMBERNEK ELSŐ SORBAN EBBEN AZ EGYESÜLETBEN VAN A HELYE.

Január 31 nap.

Régente: Vizöntőhava



Télhó.

Boldogasszonyhava.

	A hét napjai	Naptár	Bibliai lecke
1	**Újév**	Zwingli *1484. Schaff F. *1819.	I. Pét. 2:12-19.
2	Kedd	Ábel, Béla, Seth.	Luk. 2:22-40.
3	Szerda	Énok, Benjámin	Fil. 2:1-11.
4	Csütörtök	Titus, Leona	I. Pét. 4:12-19.
5	Péntek	Nóé, Simon	Ef. 3.
6	Szombat	Vizkereszt, Három királyok	Ján. 5.
1. VASÁRNAP.		**Vizkereszt után való I. Vasárnap.** Az okos szolgálat. Róm. 12:1—5. A gyermek Jézus a tudósok között. Luk. 2:41—52.	
7	**Vasárnap**	Attila, Metuzsálem	Ján. 6:26-71.
8	Hétfő	Marcel	Ján. 7.
9	Kedd	Szörény, Sem.	Ján. 8:1-20.
10	Szerda	Melánia	Ján. 8:21-50.
11	Csütörtök	Ágota	Ján. 9.
12	Péntek	Poitiersi Hilarius †367.	Ján. 10:1-21.
13	Szombat	Vidor	Ján. 10:22-42.
2. VASÁRNAP.		**Vizkereszt után való II. Vasárnap.** Ker. kötelességeink. Róm. 12:6—16. A kánai menyegző. Ján. 2:1—11.	
14	**Vasárnap**	Bódog. Révész I. *1826.	Márk 1:1-20.
15	Hétfő	Loránt, Laskó János †1560.	Márk 1:21-45.
16	Kedd	Gusztáv, Révész B. *1816.	Márk 2.
17	Szerda	Antal †356.	Márk 3:1-19.
18	Csütörtök	Piroska, Ebrárd *1818.	Márk 3:20-35.
19	Péntek	Sára. Heidelbergi Káté 1563.	Márk. 4.
20	Szombat	Hans. Lacks 1576.	Márk 5, 6, 1-6.
3. VASÁRNAP.		**Vizkereszt után való III. Vasárnap.** A keresztyén bosszu. Róm. 12:16—21. A kapernaumi százados. Máté 8:1—13.	
21	**Vasárnap**	Ágnes, Kun Bert. *1817.	Márk 6:7-29.
22	Hétfő	Artur, Fejes I. *1838.	Márk 6:30-56.
23	Kedd	Ézsaiás, Zelma	Márk 7:1-23.
24	Szerda	Taddeus	Márk 7:24-37.
25	Csütörtök	Saul megtérése, Pál	Márk 8.
26	Péntek	Polykarpus †155, Báthory G. *1755	Márk 9.
27	Szombat	Tertullianus †220.	Márk 10:1-31 .
4. VASÁRNAP.		**Hetvened Vasárnap.** Versenyfutás. I. Kor. 9:24—10:5. A szőlőmunkások. Máté 20:1—16.	
28	**Vasárnap**	Károly	Luk. 3.
29	Hétfő	Eusebius †340 körül	Luk. 4.
30	Kedd	Márton, Lactantius	Luk. 5.
31	Szerda	Fábján, Virgilia	Luk. 6:1-19.

A HOLD FÉNYVÁLTOZÁSAI:

Utolsó negyed 8-án d. u. 4.36. Első negyed 22-én d. e. 6.30.

Uj hold 15-én d. e. 8.37. Holdtölte 30-án d. e. 11.31.

TAGJA-E MÁR AZ AMERIKAI MAGYAR REF. EGYESÜLETNEK?

Ha nem tagja, ugy igyekezzék minél hamarább beállani ebbe az Egyesületbe, amely a magyar egyesületek között leghamarabb hozta be a megbizható korszerinti fizetést.

TELEPHONE: 9002.

Frank J. Ullrich & Sons, Inc.

TEMETÉSRENDEZŐK ÉS BALZSAMOZÓK.

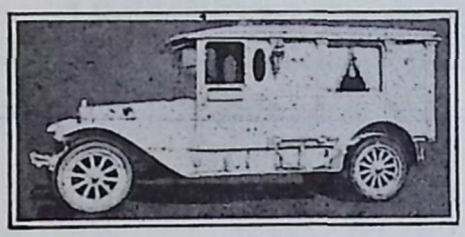

A magyarok között Trentonban már több mint 27 év óta végzik pontosan a temetéseket.

Hivatal: 47 Fountain Avenue.

Három blockkal feljebb a trentoni csata emlékszobrától.

AUTÓK BÁRMINŐ ALKALOMRA BÉRELHETŐK.

TRENTON, --- --- NEW JERSEY

Perth Amboy Furniture Co.

AMACZI JÁNOS,

271 Smith Street, :--: Perth Amboy, N. J.

PERTH AMBOY ÉS KÖRNYÉKÉNEK EGYEDÜLI MAGYAR BUTORKERESKEDÉSE.

Üzletünkben, amely egyike az állam legnagyobb és legszebb butorkereskedésének, mindenféle

BUTOR, SZŐNYEG ÉS RÁDIÓ

NAGY VÁLASZTÉKBAN, MÉRSÉKELT ÁRAKON KAPHATÓ.

Ha még idáig nem volt vásárlónk, látogassa meg butorüzletünket és tegyen próbát.

TELEPHONE: 4-0809.

Február 28 nap.

Régente: Halakhava.



Télutó.

Böjtelő-hava.

	A hét napjai	Naptár	Bibliai lecke
1	Csütörtök	Ignácz	Luk. 6:20-49.
2	Péntek	Jézus bemut. a templ. Karolin	Luk. 7.
3	Szombat	Balázs	Luk. 8.
5. VASÁRNAP.		**Hatvanad Vasárnap.** Pál dicsősége a munkában és szenvedésben. II.Kor. 11:9—12:9. Példázat a magvetőről. Luk. 8:4—15.	
4	**Vasárnap**	Veronika, Rákóczi Zsig. †1652.	Luk. 9:1-36.
5	Hétfő	Ágota	Luk. 9:37-62.
6	Kedd	Dorottya, Jób	Luk. 10.
7	Szerda	Tódor	Luk. 11:1-36.
8	Csütörtök	Salamon, Aranka	Luk. 11:37 — Luk. 12:12.
9	Péntek	Apollónia	Luk. 12:13-59.
10	Szombat	Árpád	Luk. 13:1-21.
6. VASÁRNAP.		**Ötvened Vasárnap.** A szeretet dicsősége. I. Kor. 13:1—13. A vak meggyógyitása. Luk. 18:31—43.	
11	**Vasárnap**	Dezső	Luk. 13:22-35.
12	Hétfő	Lincoln szül. napja. Balogh P. *1792	Luk. 14.
13	Kedd	Ella	Luk. 15.
14	Szerda	Hamvazó szerda. Bálint	Luk. 16.
15	Csütörtök	Zoltán	Luk. 17:1-19.
16	Péntek	Juliánus, Melanchton *1498.	Luk. 17:20-37.
17	Szombat	Konstantin	Luk. 18:1-30.
7. VASÁRNAP.		**Böjt I. Vasárnapja.** Krisztus szolgái. II. Kor. 6:1—10. Jézus megkisértése. Máté 4:1—11.	
18	**Vasárnap**	Simon, Luther †1546.	Ján. 12:20-37.
19	Hétfő	Zsuzsánna	Luk. 19:29-20:18.
20	Kedd	Aladár	Luk. 20:9 — 21:4.
21	Szerda	Eleonóra	Luk. 21:5-35.
22	Csütörtök	Washington, Bod P. *1712, B. *1535	Luk. 22:1-30.
23	Péntek	Alfréd	Luk. 22:31-71.
24	Szombat	Mátyás ap. Debreceni zsinat 1567.	Luk. 23.
8. VASÁRNAP.		**Böjt II. Vasárnapja.** Buzditás szent életre. II. Thesz. 4:1—7. A kananeus asszony. Máté 15:21—28.	
25	**Vasárnap**	Géza	Márk 10:32-52.
26	Hétfő	Ákos, Bucér †1551.	Márk 11.
27	Kedd	Zakariás	Márk 12.
28	Szerda	Elemér, Döllinger *1799.	Márk 13.

A HOLD FÉNYVÁLTOZÁSAI:

Utolsó negyed 7-én d. e. 4.22. Uj hold 13-án d. u. 7.43.

Első negyed 21-én d. e. 1.05.

AZ AMERIKAI MAGYAR REFORMÁTUS EGYESÜLET

AZ EGYESÜLT ÁLLAMOK KONGRESSZUSA által CHARTEREZETT TESTÜLET.

Uj fizetési táblázata alapján joga van, hogy bármelyik államban fiókot alapitson.
Ez idő szerint minden nagyobb magyarlakta helyen van osztálya az Egyesületnek.
Aki nem tag, tudakozódjék a legközelebbi osztálynál.

A ligonieri Árvaház fundamentuma: a magyar erkölcs.

Telephones: South Chicago, 0675--0676--0677

Stevenson - Benkő Company

FŰSZER NAGYKERESKEDÉS

9138--40 Baltimore Ave., South Chicago, Illinois

"BELMORE", ANVIL ÉS SUMMIT

VÉDJEGYES TISZTA ÉLELMISZEREK.

ELSŐRENDŰ ÁRUK. --- GAZDAG VÁLASZTÉK.

:-: SOUTH SECOND STREET COAL COMPANY :-:

BACSKAY JÓZSEF

tulajdonos.

EGYEDÜLI MAGYAR SZÉNKERESKEDŐ PERTH AMBOYBAN

MINDENFÉLE TÜZELŐANYAGOT ÁRUSITUNK ÉS HÁZHOZ SZÁLLITUNK.

Irodai telefon: 1193 Perth Amboy. — Lakás telefon: Perth Amboy 2763-J.

:-: SZÉN ÉS FŰTŐ OLAJ. :-:

SECOND ÉS PATERSON ST., PERTH AMBOY, N. J.

Márczius
31 nap.
Régente:
Koshava.



Tavaszelő.
Böjtmás-
hava.

	A hét napjai	Naptár	Bibliai lecke
1	Csütörtök	Albin	Márk 14:1-54.
2	Péntek	Lujza	Márk 15:1-15.
3	Szombat	Kornélia, Bod. P. †1769.	Márk 15:16-47.
9. VASÁRNAP.		**Böjt III. Vasárnapja.** Az Isten követői. Ef. 5:1—9. Jézus ördögöt üz ki. Luk. 11:14—28.	
4	**Vasárnap**	Flórián	Mát. 20:17-33.
5	Hétfő	Perpetua	Mát. 21.
6	Kedd	Jenő, Ursinus †1538.	Mát. 22.
7	Szerda	Tamás	Mát. 23.
8	Csütörtök	Zoltán, Method és Cyril	Mát. 24:1-31.
9	Péntek	Franciska	Mát. 24:32-51.
10	Szombat	Olimpia	Mát. 25.
10. VASÁRNAP.		**Böjt IV. Vasárnapja.** Az igéret gyermekei. Gal. 4:21—31. Jézus ötezer embert vendégel meg. Ján. 6:1—15.	
11	**Vasárnap**	Aladár	Mát. 26:1-23.
12	Hétfő	Gergely	Mát. 26:14-35.
13	Kedd	Rudolf	Mát. 26:36-56.
14	Szerda	Matild	Mát. 26:57 — 27:2.
15	Csütörtök	Kristóf, Oleviánus †1587.	Mát. 27:3-31.
16	Péntek	Henriette	Mát. 27:32-50.
17	Szombat	Gertrud	Mát. 27:51-66.
11. VASÁRNAP.		**Böjt V. Vasárnapja.** A mi főpapunk. Zsid. 9:11—15. Jézust a zsidók meg akarják kövezni. Ján. 8:46—59.	
18	**Vasárnap**	Sándor	Ján. 11.
19	Hétfő	József	Ján. 12.
20	Kedd	Benedek	Ján. 13:1-30.
21	Szerda	Hubart, Szikszai Gy. *1738.	Ján. 13:31 — Ján. 14.
22	Csütörtök	Katalin	Ján. 15.
23	Péntek	Bartimeus, Farkas J. *1833.	Ján. 16.
24	Szombat	Dániel próféta, Ruyter *1607.	Ján. 17.
12. VASÁRNAP.		**Virágvasárnap.** Krisztus megaláztatása és felmagasztalása. Fil. 2:5—11. Krisztus bevonulása Jeruzsálembe. Máté 21:1—9.	
25	**Vasárnap**	Manó	Jer. Sir. 1.
26	Hétfő	Hermás pásztor, II. Helv. Hitv. 1536	Zsid. 8.
27	Kedd	Hajnalka	Zsid. 9.
28	Szerda	Gedeon, Comenius *1592	Zsid. 10.
29	Nagycsütört.	Jeremiás	Ján. 6.
30	**Nagypéntek**	Mártha és Mária	Luk. 23:32-49.
31	Nagyszombat	Timótheus, Cartesius *1596.	Zsid. 4.

A HOLD FÉNYVÁLTOZÁSAI:

Holdtölte 1-én d. e. 5.26. Uj hold 15-én d. e. 7.09.

Utolsó negyed 8-án d. u. 1.06. Első negyed 22-én d. u. 8.45.

Holdtölte 30-án d. u. 8.15.

A REFORMÁTUS EGYESÜLETBE NAGYON OLCSÓ A BEÁLLÁS.

A biztositásra a havi díj korszerint fizettetik az állami törvények által megszabott díj tételek szerint. — A biztositási díj: EZER DOLLÁR és fellebb. A kiadott kötvények az uj fizetési táblázat szerint mindig értéket képviselnek.

— KÜLÖNBÖZŐ BIZTOSITÁSI KÖTVÉNYEK. —

Telephone: 1712.

MITRUSKA S. JÁNOS

magyar temetésrendező és balzsamozó

681 CORTLAND STREET,

PERTH AMBOY, N. J.

A legdiszesebb temetéseket szakértelemmel rendezi.

KRAMER

MAGYAR EMBER A MI VIRÁGKERESKEDŐNK.

29 MONROE STREET,

PASSAIC, NEW JERSEY.

Tel. 2-2349, — 2-5151.

WILLIE'S MARKET

Tóth Béla, tulajdonos.

Naponta mindenféle frissen vágott hus és házilag elkészitett élelmi szerek kaphatók.

166 MARKET STREET,

PASSAIC, N. J.

TOTTENVILLE LUMBER YARD

mindenféle
épitkezési anyagok gazdag raktára.

Joseph Seeman és **Filimon Miklós** tulajdonosok.

315 YETMAN AVENUE,
TOTTENVILLE, S. I., NEW YORK.

HOL VÁSÁROL TEJET, TURÓT, TEJFELT?

Ha friss és háziasan készitett turót, tejfelt, irót, aludttejet, vajat akar venni, jöjjön bizalommal

SZABÓ JÓZSEF

TEJESHEZ,

aki tejet és minden más tejterméket a házához szállitja.

278 HOME AVE., TRENTON, N. J.

Nyitva éjjel nappal. **Passaic 2-4450**

J.--V.

MAGYAR TEMETKEZÉSI INTÉZET

195—3rd St., Passaic, N. J.

Modern automobilok minden alkalomra. Gyönyörü gyászkocsik. Jutányos árak.
:-: Előzékeny kiszolgálás. :-:

Phone: Passaic 2-6363

MICHAEL J. ÉLIÁS

TEMETÉSRENDEZŐ

Szomoru esetben forduljon hozzám. Előzékeny kiszolgálás.

OKLEVELES BALZSAMOZÓ.

167 Third Street, Passaic, N. J.

Április
30 nap.
*
Régente:
Bikahava.



Tavaszhó.
*
Szent-
György-
hava.

	A hét napjai	Naptár	Bibliai lecke
13. VASÁRNAP.	**Husvétvasárnap.** Krisztus a mi husvéti bárányunk. I. Kor. 5:6—8. Krisztus feltámadása. Márk 16:1—8.		
1	**Husvét Vas.**	Hugó, Erdélyi János *1814.	Mát. 28.
2	**Husv. Hétfő**	Áron	Luk. 24:1-12.
3	Kedd	Ambrus †397.	Ap. Csel. 2:22-27.
4	Szerda	Izidor, Virct †1795.	I. Kor. 15.
5	Csütörtök	Vince, Kármán J. †1795.	Róm. 6.
6	Péntek	Celestin	Róm. 8.
7	Szombat	Herman	I. Kor. 3.
14. VASÁRNAP.	**Husvét után való I. Vasárnap.** A diadalmas hit. I. Ján. 5:4—12. Jézus megjelen a tanitványoknak. Ján. 20:19—31.		
8	**Vasárnap**	Lidia	Ján. 1.
9	Hétfő	Erkhárdt, Nagyenyedi zsinat 1564.	Ján. 2.
10	Kedd	Zoltán, Apaffy M. †1690.	Ján. 3.
11	Szerda	Leó	Ján. 4.
12	Csütörtök	Gyula	Ján. 5.
13	Péntek	Jusztin Martir, Nantesi ed. 1598.	Ján. 6:1-40.
14	Szombat	Tibor, Dobos J. *1804.	Ján. 6:41-71.
15. VASÁRNAP.	**Husvét után való II. Vasárnap.** Krisztus példaadása. I. Pét. 2:21—25. A jó pásztor. Ján. 10:11—16.		
15	**Vasárnap**	Atala	Ján. 7.
16	Hétfő	Lambert	Ján. 8:1-30.
17	Kedd	Luther Wormsban 1521, Loránt Zs.	Ján. 8:31-59.
18	Szerda	Melanchton †1560.	Ján. 9.
19	Csütörtök	Anselm †1109.	Ján. 10.
20	Péntek	Bugenhagen †1558.	Ján. 11.
21	Szombat	Origines †254 körül	Ján. 12.
16. VASÁRNAP.	**Husvét után való III. Vasárnap.** Ker. kötelességeink. I. Péter 2:11—20. Krisztus vigasztalja tanitványait. Ján. 16:16—23.		
22	**Vasárnap**	Szotér, Nagy Péter püs. *1819.	Ján. 13, 14.
23	Hétfő	Béla	Ján. 15.
24	Kedd	György	Ján. 16, 17.
25	Szerda	Márk ev., Őri Fülöp G. *1739.	Ján. 18.
26	Csütörtök	Áron	Ján. 19.
27	Péntek	Rebeka	Ján. 20.
28	Szombat	Valéria	Ján. 21.
17. VASÁRNAP.	**Husvét után való IV. Vasárnap.** Ajándékok és kötelességek. Jakab 1:16—21. Krisztus Vigasztalót igér. Ján. 16:5—15.		
29	**Vasárnap**	Jákób, Albertina	Zsid. 1, 2.
30	Hétfő	Katalin, Meletius †381.	Zsid. 3, 4.

A HOLD FÉNYVÁLTOZÁSAI:

Utolsó negyed 6-án d. u. 7.49. — Első negyed 21-én d. u. 4.20.

Uj hold 13-án d. u. 6.57. — Holdtölte 29-én d. e. 7.45.

A REFORMÁTUS EGYESÜLET TITKÁRA: MOLNÁR ISTVÁN.
Címe: 322 MAIN STREET, TOLEDO, OHIO.
AZ ÁRVAHÁZ ÉS MENHÁZ CIME:
HUNGARIAN REFORMED ORPHANS HOME AND HOME FOR THE AGED,
LIGONIER, PA. PHONE 133-J, vagy 71.
— TESSÉK IDE FORDULNI FELVILÁGOSITÁSÉRT. —

Phone: 2-5545.

A FÉNYKÉP ÖRÖKKÉ ÉL!

VARGA IMRE
FÉNYKÉPÉSZETI MÜTERME

Elsőrendü képek. Nagyitások. Szinezés és rámázás.

347 GENESSEE ST., TRENTON, N. J.

Ingyen tanácsért irjon a magyarok közkedvelt patikájába, ahol rendeléseit a legpontosabban és lelkiismeretesen eszközöljük.

EGYEDÜLI KÉSZITŐJE A BE-WELL NŐI KAPSZULÁKNAK.

CITY PHARMACY, INC.

The Home Drug Store

SMITH & OAK STS. PERTH AMBOY, N. J.

Telephone: 2-3228

KISS LAJOS

MAGYAR PÉK ÜZLETE

Friss fehér és barna kenyér minden időben.

141 Lafayette Ave. Trenton, N. J.

TÓBIÁS FERENC

magyar üzletében sok mindenféle hazai dolgot vásárolhat.

HAZAI KÁRTYA, DOHÁNYOK, TAJTÉK ÉS SELMECZI PIPÁK.

IMAKÖNYVEK ÉS HAZAI OLVASMÁNYOK

430 SMITH STREET,

PERTH AMBOY, NEW JERSEY

Phone: 6517.

VÁSÁROLJA
VIRÁG SZÜKSÉGLETEIT
:-: A :-:

"RÓZSA VIRÁG ÜZLETBEN"

200 GENESSEE STREET,
TRENTON, N. J.

Phone: Passaic 2-0922.

JOHN VASS

ABBÁZIA KÁVÉHÁZ

184 Third St. Passaic, N. J.

Phone: Passaic 7423

H. DAMOFF

FÉNYKÉPÉSZETI MÜTERME

:-: Menyasszonyi ruhák és kelengyék. :-:

37 Monroe Street, Passaic, N. J.

DR. VARGA MAGYAR GYÓGYSZERTÁRA.

Nálunk kaphat minden néven nevezendő ó-hazai gyógyszert, amely megrendelésére frissen készül ó-hazai anyagokból és ó-hazai receptkönyv szerint.

Forduljon hozzánk bizalommal

Dr. Varga György, tulajdonos

Aranyéremmel kitüntetett okl. gyógyszerész.
Uj cimünk: 906 So. Broad St., harmadik ajtó a Beatty St. saroktól.

Telefon: 2-8920. TRENTON, N. J.

Phone: Passaic 2023

GREENWALD JENŐ

LIBERTY CAFE.

Áldást kér az Árvaházra.

11 Monroe Street, Passaic, N. J.

BERKI SÁNDOR

MAGYAR ÉTTEREM.

JÓ ÉTELEK ÉS HÜSITŐ ITALOK.

9339 Cottage Grove Ave., Chicago, Ill.

Május 31 nap.

Régente: Ikrekhava.



Tavaszutó. Pünkösdhava.

	A hét napjai	Naptár	Bibliai lecke
1	Kedd	Fülöp és Jakab ap.	Zsid. 5, 6.
2	Szerda	Athanásius *323, Szegedi Kiss †1572	Zsid. 7.
3	Csütörtök	Irma, Pósaházi *1686.	Zsid. 8.
4	Péntek	Flórián, Wiclif elitélése 1415.	Zsid. 9.
5	Szombat	Bölcs Frigyes 1525.	Zsid. 10.
18. VASÁRNAP.		**Husvét után való V. Vasárnap.** Az ige hallgatói és megtartói. Jak. 1:22—27. Buzditás az imádkozásra. Ján. 16:23—30.	
6	**Vasárnap**	Damaszkusi János	Zsid. 11.
7	Hétfő	Silász, Budai E. *1766, Harnack *1851	Zsid. 12.
8	Kedd	Naz. Gergely †389.	Zsid. 13.
9	Szerda	Zinzendorf †1760.	Ján. 14.
10	**Áldozó csüt.**	Antal, Pápai Páris *1649.	Kol. 1., Ef. 1.
11	Péntek	Arndt János †1621.	Ján. 15.
12	Szombat	Illés próféta, Pongrác	Ján. 16.
19. VASÁRNAP.		**Áldozó csütörtök után való Vasárnap.** Isten kegyelmének sáfárai. I. Péter 4:7—11. A Vigasztaló bizonyságtétele. Ján. 15:16-16:4.	
13	**Vasárnap**	Szervác. **Anyák napja.**	Ján. 1.
14	Hétfő	Bonifác	Ján. 2.
15	Kedd	Mózes, Gerezsdi egyesség 1833.	Ján. 3.
16	Szerda	Florisi Joakhim *1202, Vitringa	Ján. 4.
17	Csütörtök	Paszkál	Ján. 5.
18	Péntek	Erik, Keserü Dajka *1633.	Jóel 3.
19	Szombat	Ivó	Ján. 17.
20. VASÁRNAP.		**Pünköstvasárnap.** A Szentlélek kitöltetése. Ap. Csel. 2:1—13. A Vigasztaló. Ján. 14:23—31.	
20	**Pünkös Vas.**	Bernát	II. Móz. 19, Gal. 3.
21	**Pünkös hétfő**	Timótheus	Gal. 5, I. Kor. 12.
22	Kedd	Nagy Konstantin †337.	Róm. 12.
23	Szerda	Dezső, Savanarola †1498.	I. Kor. 13.
24	Csütörtök	Eszter	Róm. 6:19- 7 r.
25	Péntek	Orbán, Szász Domokos *1838.	Róm. 8.
26	Szombat	Aladár, Beda †735.	II. Kor. 5.
21. VASÁRNAP.		**Szentháromságvasárnap.** A Szentháromság titka. Róm. 11:33—36. Krisztus Nikodémussal beszélget. Ján. 3:1—15.	
27	**Vasárnap**	Kálvin †1567.	Ap. Csel. 1, 2.
28	Hétfő	Emil	Ap. Csel. 3.
29	Kedd	Prágai Jeromos †1416.	Ap. Csel. 4.
30	Szerda	Memorial Day. Fáy A. *1786.	Ap. Csel. 5.
31	Csütörtök	Peronella, Bres Gidó †1567.	Ap. Csel. 6.

A HOLD FÉNYVÁLTOZÁSAI:

Utolsó negyed 6-án d. e. 1.41. — Első negyed 21-én d. e. 10.20.

Uj hold 13-án d. e. 7.30. — Holdtölte 28-án d. u. 4. 41.

A REFORMÁTUS EGYESÜLET ALAPITOTTA MEG AZ ELSŐ ÁRVA- ÉS AGGMENHÁZAT.

Ezekbe az intézetekbe első sorban tagoknak a gyermekei, illetve az Egyesületnek tagjai vétetnek fel — de helyet találnak ott más Egyesületnek a tagjai is.

IGY SZOLGÁLJA AZ EGYESÜLET A MAGYARSÁGOT.

THE WESTMORELAND
GROCERY COMPANY
GREENSBURG, PA.

IT'S A PLEASURE TO SHOP

AT AN I. G. A. STORE.

So say millions of housewives who shop at the thousands of I. G. A. Stores from coast to coast. The convenient open shelves, the spice and span stores, the orderly arrangement throughout, makes shopping a pleasure, indeed. Besides this, the tremendous purchasing power of these thousands of stores is constantly bringing you the best possible merchandise at the lowest possible prices.

DAVID W. RAYMOND
TEMETÉSRENDEZŐ.

Kápolna 27 Washington Street,
Lakás 6 Washington Street,
SOUTH NORWALK, CONN.

New Yorkban Hornthal és Co.-val együtt

579 Lexington Ave., New York City.

AMERICAN BOTTLING WORKS
87 ELLSWORTH ST.
BRIDGEPORT, CONNECTICUT.

Varga István és Pálinkás János
tulajdonosok.

TELEPHONE: 4—2043

Telephone: 4-3822.

MECHANICS & FARMERS SAVING BANK
BANK ÉS MAIN ST. SARKÁN,

BRIDGEPORT, CONN.

KAMATOZÓ BETÉTEK — SAFE DEPOSIT BOX-OK — UTAZÓKNAK CHECK — KARÁCSONYI KLUB.

Mi üzleti összeköttetésben szeretnénk állani Önnel és fenti osztályaink szivesen állanak az Ön rendelkezésére.

The West End Furniture Co.
BRIDGEPORT, CONN.

New England legnagyobb magyar stórja
Breiner Sámuel, tulajdonos.

352 HANCOCK AVE.

IFJU LESKÓ JÁNOS
TEMETKEZŐ ÉS BALZSAMOZÓ

328 Hancock Ave.,

Bridgeport, Connecticut

Telephone: 3-0971.

Junius 30 nap.

Régente: Rákhava.



Nyárelő. * Szent-Iván hava

	A hét napjai	Naptár	Bibliai lecke
1	Péntek	Jusztin	Ap. Csel 7.
2	Szombat	Anna	Ap. Csel. 8.
22. VASÁRNAP.	**I. Vasárnap Szentháromság vas. után.** Isten szeretet. I. Ján. 4:16—21. A gazdag és Lázár. Luk. 16:19—31.		
3	**Vasárnap**	Klotild	Ap. Csel. 9.
4	Hétfő	Kerény	Ap. Csel. 10.
5	Kedd	Norbert †1134.	Ap. Csel. 11.
6	Szerda	Gottschalk †868.	Ap. Csel. 12.
7	Csütörtök	Róbert	I. Pét. 2:11 — 31:18.
8	Péntek	Medárd, I. Rákóczi György *1593.	I. Pét. 3:18 — 4:17.
9	Szombat	Félix	I. Pét. 4:17 — 5 r.
23. VASÁRNAP.	**II. Vasárnap Szentháromság vas. után.** Buzditás felebaráti szeretetre. I. Ján. 3:13—18. A nagy vacsora. Luk. 14:16—24.		
10	**Vasárnap**	Margit, Apáczai Cseri *1625.	II. Pét. 1:1-11.
11	Hétfő	Barnabás	II. Pét. 1:12-22.
12	Kedd	Klaudius	Jak. 2.
13	Szerda	Tóbiás	Jak. 3.
14	Csütörtök	Vazul. Flagday	Jak. 4.
15	Péntek	Vid, Szász Károly *1829.	Jak. 5.
16	Szombat	Juszin	Judás.
24. VASÁRNAP.	**III. Vasárnap Szentháromság vasárnapja után.** Keresztyén vigyázat. I. Pét. 5:6—11. Az elveszett juh. Luk. 15:1—10.		
17	**Vasárnap**	Laura	Ap. Csel. 13:1-12.
18	Hétfő	Arnold	Ap. Csel. 13:13-52.
19	Kedd	Gyárfás	Ap. Csel. 14.
20	Szerda	Ráfael	Ap. Csel. 15.
21	Csütörtök	Alajos, Baur F. *1792.	Ap. Csel. 16.
22	Péntek	Paulina	Ap. Csel. 17:1-14.
23	Szombat	Zoltán	Ap. Csel. 17:15 — 18:2.
25. VASÁRNAP.	**IV. Vasárnap Szentháromság vasárnapja után.** Várakozás az örökbe fogadásra. Róm. 8:18-23. A szálka és gerenda. Luk. 6:26-42.		
24	**Vasárnap**	Iván, Béza *1519.	I. Thesz. 1.
25	Hétfő	Vilmos	I. Thesz. 2:1-16.
26	Kedd	János	I. Thesz. 2:17 — 3 r.
27	Szerda	László	I. Thesz. 4.
28	Csütörtök	Leó	I. Thesz. 5.
29	Péntek	Péter és Pál ap.	II. Thesz. 1, 2:1-12.
30	Szombat	Pál emléke	II. Thesz. 2:13, 3 r.

A HOLD FÉNYVÁLTOZÁSAI:

Utolsó negyed 4-én d. e. 7.53. Első negyed 20-án d. u. 1.37.

Ujhold 11-én d. u. 9.12. Holdtölte 27-én d. e. 0.08.

A REF. EGYESÜLETNEK VAN BETEGSEGÉLYZŐ OSZTÁLYA IS.

Ebbe a tagok egy dollár havi dijért heti 10 dollár betegsegélyt kapnak.

A REFORMÁTUS EGYESÜLETNEK VAN GYERMEK OSZTÁLYA IS.

Ebbe minden gyermek felvehető születése percétől 20 cent havi dij fizetése mellett.
A gyermekek elhalálozása esetén a szülők temetési dijat kapnak.

KOLBAY GARAGE

3 Elizabeth St., So. Norwalk, Conn.

TEL. 470.

Automobiljavitás. Gépeket mos, olajoz, fékeket és batteryt hoz rendbe.

A United Motors Automobile Radios ügynöke.

FRED. H. GANUNG

TEMETKEZÉSI INTÉZETE.

84 S. MAIN ST.,

SO. NORWALK, CONN.

Telephone: 1684.

BUSH & KOCH

Elsőrangu olajat, szenet és jeget árul.

Telefon: 6191.

KELLOG PARK,

NORWALK, CONNECTICUT.

EAST END COAL CO.

a legnagyobb és legrégibb szénkereskedők a városban.

25 Hollister Avenue, Bridgeport, Conn.

Magyar képviselőjük: Czikay Ambrus.

820 Wordin Ave. — Tel. 3-9788.

RESHÁN ISTVÁN

FÜSZERÜZLETE ÉS MÉSZÁRSZÉKE

Phone: REGENT 5027

966 EAST 93rd STREET, CHICAGO, ILLINOIS

PONTOS KISZOLGÁLÁS.
HÁZHOZ SZÁLLITUNK.

Az amerikai magyarság legszebb intézményét egyedül a jó szivü emberek áldozatkészsége tarthatja fel.

Julius
31 nap.
*
Régente:
Oroszlánhó.



Nyárhó.
*
Szent
Jakab-
hava.

	A hét napjai	Naptár	Bibliai lecke
26. VASÁRNAP.	**V. Vasárnap Szentháromság vasárnapja után.** Az egység és szeretet kötelessége. I. Pét. 3:8-15. A csodálatos halfogás. Luk. 5:1-11.		
1	**Vasárnap**	**Ref. egyesületi és árvaházi vas.**	Gal. 1:1-10.
2	Hétfő	Ráday P. †1677.	Ap. Csel. 18:12-28.
3	Kedd	Kornélius	Gal. 1:11 — 2:14.
4	Szerda	Függetlenségi nap	Gal. 2:15 — 3:14.
5	Csütörtök	Zakariás	Gal. 3:15 — 29.
6	Péntek	Ézsaiás, Huss J. †1415.	Gal. 4.
7	Szombat	Eszter	Gal. 5.
27. VASÁRNAP.	**VI. Vasárnap Szentháromság vasárnapja után.** A Krisztusban való élet. Róm. 6:3-11. A farizeusok igazsága. Máté 5:20-26.		
8	**Vasárnap**	Teréz	I. Kor. 1.
9	Hétfő	Lukrécia	I. Kor. 2.
10	Kedd	Nassaui Vilmos, Kálvin *1509.	I. Kor. 3, 4:1-4.
11	Szerda	Zoltán, Erásmus †1536.	I. Kor. 4:5 — 5:8.
12	Csütörtök	Izabella	I. Kor. 5:9 — 6. r.
13	Péntek	Jenő	I. Kor. 7.
14	Szombat	Karolin	I. Kor. 8, 9.
28. VASÁRNAP.	**VII. Vasárnap Szentháromság vasárnapja után.** A bün zsoldja és Isten ajándéka. Ró. 6:19-23. Jézus jól tartja a sokaságot.. Már.8:1-9.		
15	**Vasárnap**	Henrik, Bonaventura 1274.	I. Kor. 10:11:1
16	Hétfő	Ruth	I. Kor. 11:2-34.
17	Kedd	Elek	I. Kor. 12:1-30.
18	Szerda	Frigyes, Bullinger *1504.	I. Kor. 12:31 — 13 r.
19	Csütörtök	Emilia	I. Kor. 14.
20	Péntek	Illés, Lombárdi Péter †1160.	I. Kor. 15:1-34.
21	Szombat	Dániel	I. Kor. 15:35 — 16 r.
29. VASÁRNAP.	**VIII. Vasárnap Szentháromság vasárnapja után.** Fiak és örökösök. Róm 8:12-17. Óvás a hamis prófétáktól. Mát. 7:15-23.		
22	**Vasárnap**	Mária Magdolna	Ap. Csel. 19:11-40.
23	Hétfő	Lenke	II. Kor. 1:1-22.
24	Kedd	Krisztina	II. Kor. 1:23 — 2 r.
25	Szerda	Id. Jakab ap.	II. Kor. 3, 4:1-6.
26	Csütörtök	Anna, Csengeri zs. 1570, Kempisi T.	II. Kor. 4:7 — 5:10.
27	Péntek	Olga,	II. Kor. 5:11 — 6-7.
28	Szombat	Ince, Bach †1750.	II. Kor. 7:2-15.
30. VASÁRNAP.	**IX. Vasárnap Szentháromság vasárnapja után.** Intelem a keresztyénekhez. I. Kor. 10:6-13. Az igazságtalan sáfár. Luk. 16:1-9.		
29	**Vasárnap**	Mártha	II. Kor. 8.
30	Hétfő	Judit	II. Kor. 9.
31	Kedd	Ignác	II. Kor. 10.

A HOLD FÉNYVÁLTOZÁSAI:

Utolsó negyed 3-án d. u. 3.28.
Uj hold 11-én d. u. 0.06.
Első negyed 19-én d. u. 1.53.
Holdtölte 26-án d. e. 7.09.

JULIUS AZ ARATÁS HÓNAPJA:

Ha majd aratás végeztével betakarítjuk az életet, jussanak eszükbe a LIGONIERI MAGYAR ÁRVÁK ÉS AGGOK, juttasson nekik ki-ki tehetsége szerint a bőség szarujából.

A ligonieri ÁRVAHÁZ a magyar testvéri szeretet közös birtoka.

TENKELY JÁNOS

SZÉN, FA ÉS TAKARMÁNY KERESKEDŐ

Chicago and McCook Avenues.

East Chicago, Ind.

PRUSIECKI GYULA

TEMETÉSRENDEZŐ ÉS BALZSAMOZÓ.

Nappali és éjszakai ambulance szolgálat.

3801 MAIN STREET, INDIANA HARBOR, IND.

Telephone: 288.

A legtisztábban készitett patent és receptes orvosságok.

Mindenféle hazai orvosság is kapható a

GYARMATHI JÓZSEF

GYÓGYSZERTÁRÁBAN

1530 Broadway, Gary, Indiana

Telephone: Gary 2-6629. Háznál: 2-1749

F. S. SUPERCZYNSKI

temetésrendező és balzsamozó

1425 Madison Street, Gary, Indiana

A magyarság régi, kipróbált barátja. Kegyeletes, szép temetés méltányos áron.

Thompson & Zimmerman

TEMETÉSRENDEZŐ ÉS BALZSAMOZÓ

9108---9110 Cottage Grove Avenue,

Chicago, Ill.

Tel.: TRIANGLE 1221.

FIGYELMES ÉS PONTOS KISZOLGÁLÁS.

Augusztus 31 nap.

*

Régente: Szűzhava.



Nyárutó.

*

Kis-asszony-hava.

	A hét napjai	Naptár	Bibliai lecke
1	Szerda	Vasas Péter	II. Kor. 11.
2	Csütörtök	Gusztáv	II. Kor. 12:1-18.
3	Péntek	Ágoston	II. Kor. 12:19, 13.
4	Szombat	Domonkos	Ap. Csel. 20:1-15.
31. VASÁRNAP.		**X. Vasárnap Szentháromság vasárnapja után.** Lelki ajándékok. I. Kor. 12:1-11. Jézus sir Jeruzsálem felett. Luk. 19:41-48.	
5	**Vasárnap**	Oszvald	Róm. 1:1-17.
6	Hétfő	Bécsi béke 1606, Berta	Róm. 1:8-31.
7	Kedd	Ibolya	Róm. 2.
8	Szerda	László	Róm. 3.
9	Csütörtök	Emőd, Coccejus *1603.	Róm. 4.
10	Péntek	Lőrincz †258, Oleviánus *1636.	Róm. 5:1-11.
11	Szombat	Zsuzsánna	Róm. 5:12-21.
32. VASÁRNAP.		**XI. Vasárnap Szentháromság vasárnapja után.** Az Isten kegyelme. I. Kor. 15:1-10. A farizeus és publikánus. Luk. 18:9-14.	
12	**Vasárnap**	Klára	Róm. 6.
13	Hétfő	Ipoly	Róm. 7.
14	Kedd	Özséb	Róm. 8:1-15.
15	Szerda	Szüz Mária fel., Kohlbrügge *1803.	Róm. 8:16-39.
16	Csütörtök	Ábrahám, Hercegszőllősi zs. 1575.	Róm. 9:1-13.
17	Péntek	Anasztáz	Róm. 9:14-33.
18	Szombat	Ilona	Róm. 10.
33. VASÁRNAP.		**XII. Vasárnap Szentháromság vasárnapja után.** Törvény és evangélium. II. Kor. 3:4-11. A siketnéma meggyógyitása. Márk 7:31-37.	
19	**Vasárnap**	Huba	Róm. 11.
20	Hétfő	István kir., Clairvauxi Bernát †1153	Róm. 12.
21	Kedd	Sámuel	Róm. 13.
22	Szerda	Menyhért, Váradi hitvita 1568.	Róm. 14.
23	Csütörtök	Farkas	Róm. 15.1-13.
24	Péntek	Bertalan	Róm. 15:14-33.
25	Szombat	Lajos, Herder *1744.	Róm. 16.
34. VASÁRNAP.		**XIII. Vasárnap Szentháromság vasárnapja után.** A hit igéretei. Gal. 3:15-22. Az irgalmas samaritánus. Luk. 10:23-37.	
26	**Vasárnap**	Izsó	Ap. Csel. 20:16-38.
27	Hétfő	Gebhárdt	Ap. Csel. 21.
28	Kedd	Ágoston	Ap. Csel. 22, 23.
29	Szerda	Ker. János lefejezése	Ap. Csel. 24, 25.
30	Csütörtök	Róza, Szenczi Molnár 1574.	Ap. Csel. 26.
31	Péntek	Bunyan †, Oberlin *1740.	Ap. Csel. 27.

A HOLD FÉNYVÁLTOZÁSAI:

Utolsó negyed 2-án d. e. 1.27. Első negyed 17-én d. u. 11.33.

Ujhold 10-én d. e. 3.46. Holdtölte 24-én d. u. 2.37.

Utolsó negyed 31-én d. u. 2.40.

AUGUSZTUS: VÉGE AZ ARATÁSNAK.

Azt tartja a magyar példabeszéd, hogy: ki mint vet, ugy arat. Gondoljon minden amerikai magyar a betegséggel járó öregkorra és arra, mivel tartozik az övéinek. A REFORMÁTUS EGYESÜLET tagjai jól vetnek, mert a maguk részére betegsegélyt, övéik részére 1000 DOLLÁR, vagy azon felüli biztositási segélyt szereznek.

Telephone: MAIN 3-2518

NÉMETH PÉTER

MAGYAR TEMETÉSRENDEZŐ

a legjutányosabb árakat számitja.

CORNER SO. CHAPIN STREET,

WEST WASHINGTON AVENUE,

SOUTH BEND, IND.

Phone: ABERDEEN 0280-0281

ÉLŐ PLÁNTÁK ÉS VÁGOTT VIRÁGOK LEGNAGYOBB VÁLASZTÉKBAN

CHESTERFIELD FLORIST

a magyarság kedvelt virágárusa.

MEGRENDELÉSEKET HÁZHOZ SZÁLLITUNK.

9101—7 COTTAGE GROVE AVENUE,

CHICAGO, ILLINOIS

E. C. Dalloz

Az árvák gondozása és nevelése a testvéri szeretet legfontosabb kötelessége.

DR. PETRÁS ANDOR

ORVOS ÉS SEBÉSZ

Telephonok:

Iroda: 2-5846. — Lakás: 4-1454.

Iroda:

CHAPIN STATE BANK BUILDING

SOUTH BEND, IND.

Gary történetében a magyar tehetség és szorgalom nagyszerü szerepre vállalkozott.

S. A. FELE PACKING CO.

ELSŐRENDÜ HUSOK ÉS FÜSZEREK GAZDAG VÁLASZTÉKBAN.

Phone: 2-1327

1631 BROADWAY, GARY, IND.

File Sándor, tulajdonos.

Lakása:

1364 JACKSON STREET,

Phone: Gary 4581-M.

GARY, INDIANA

Szeptember 30 nap.

Régente: Mérleghava



Őszelő.

Szent-Mihály-hava.

	A hét napjai	Naptár	Bibliai lecke
1	Szombat	Egyed	Ap. Csel. 28.
35. VASÁRNAP.	**XIV. Vasárnap Szentháromság vasárnapja után.** A test és Lélek gyümölcsei. Gal. 5:16—24. A tiz bélpoklos. Luk. 17:11—19.		
2	**Vasárnap**	Rebeka	Ef. 1:1-14.
3	Hétfő	Albert. A munka ünnepe	Ef. 1:15, 2:1-10.
4	Kedd	Rozália	Ef. 2:11, 3 r.
5	Szerda	Viktor	Ef. 4:1-17.
6	Csütörtök	Zakariás	Ef. 4:18-tól.
7	Péntek	Regina	Ef. 5, 6:1-9.
8	Szombat	Mária	Ef. 6:10-től.
36. VASÁRNAP.	**XV. Vasárnap Szentháromság vasárnapja után.** Vetés és aratás. Gal. 5:25—6:10. Isten és Mammon. Mát. 6:24—34.		
9	**Vasárnap**	Ádám	Kol. 1.
10	Hétfő	Erik	Kol. 2, 3:1-4.
11	Kedd	Theodora	Kol. 3:5, 4. r.
12	Szerda	Gidó	Filemon
13	Csütörtök	Loránt, Farel †1565.	Fil. 1:1-26.
14	Péntek	Szerénke. Chrysostom †407.	Fil. 1:27, 2 r.
15	Szombat	Nikodémus	Fil. 3, 4.
37. VASÁRNAP.	**XVI. Vasárnap Szentháromság vasárnapja után.** Pál imádsága a hivőkért. Ef. 3:13-21. A naini özvegy fia. Luk. 7:11-17.		
16	**Vasárnap**	Edit	I. Tim. 1.
17	Hétfő	Ottó, Bullinger †1575.	I. Tim. 2.
18	Kedd	Tamás	I. Tim. 3:1-13.
19	Szerda	Vilma, Ámós próf.	I. Tim. 3:14 — 4:10.
20	Csütörtök	Frederika	I. Tim. 4:11 — 5:16.
21	Péntek	Máté ap.	I. Tim. 5:17-től.
22	Szombat	Móric	I. Tim. 6.
38. VASÁRNAP.	**XVII. Vasárnap Szentháromság vasárnapja után.** Egységre való figyelmeztetés. Ef. 4:1-6. A gutaütött meggyógyitása. Luk. 14:1-11.		
23	**Vasárnap**	Tekla	Titus 1.
24	Hétfő	Gellért	Titus 2.
25	Kedd	Farkas	Titus 3.
26	Szerda	Jusztina	II. Tim. 1.
27	Csütörtök	Adalbert	II. Tim. 2.
28	Péntek	Vencel	II. Tim. 3.
29	Szombat	Mihály és angyalok	II. Tim. 4.
39. VASÁRNAP.	**XVIII. Vasárnap Szentháromság vas. után.** Testvéri közösségre vonatkozó intelem. I. Kor. 1:4-9. A nagy parancsolat. Máté 23:34-46.		
30	**Vasárnap**	Jeromos †420, Kaftan *1848.	Zsid. 1.

A HOLD FÉNYVÁLTOZÁSAI:

Ujhold 8-án d. u. 7.20.
Első negyed 16-án d. e. 7.26.
Holdtölte 22-én d. u. 11.19.
Utolsó negyed 30-án d. e. 7.29.

SZEPTEMBER, AZ UJ KENYÉR HAVA.

Uj kenyér idején elmélkedjék minden amerikai magyar arról a magyar vérségi és testvérkötelékről, mely a LIGONIERI MAGYAR ÁRVÁKHOZ ÉS AGGMENHAZHOZ füzi! Akiknek van, adjanak az uj kenyérből azoknak, akik méltók az adományra.

Telephone: East Chicago 271.

C. WM. HUBER

TEMETÉSRENDEZŐ

907 CHICAGO AVENUE

EAST CHICAGO, IND.

Szakértelemmel és jóra kész akarattal áll a magyarság rendelkezésére az életnek legszomorubb óráiban.

FEGYVERNEKI IMRE

8506 GREENBAY AVE.

SO. CHICAGO, ILL.

:-: FINOM HÜSITŐ ITALOK :-:

Tel. So. Chicago, 0702.

W. M. WATTENGEL

temetésrendező és balzsamozó

307 Oliver St.

Tonawanda, N. Y.

CSÁKAY BÁLINT ÉS FIA

FÜSZERÜZLETE ÉS HUSMÉRÉSE

4301 W. Lake St., Chicago, Illinois

Tel. COLUMBUS 5683.

MAGYAR PÁRTOLD A MAGYART.

ÖZVEGY PILLION PÉTERNÉ

FÜSZER ÉS VEGYESKERESKEDÉSE

121 Lebanon St.,

Lackawanna, N. Y.

Árvaházunkat a magyar nők munkás szeretetébe ajánlja.

FELSEN TRADING CO.

FÜSZER ÉS HUSKERESKEDÉS

9136 Cottage Grove Ave., Chicago, Ill.

Tel.: RADCLIFF 0380—0381.

FAZEKAS ISTVÁN

MAGYAR VENDÉGLŐS

511 Ontaria St.

Buffalo, N. Y.

Isten áldását kéri a Református Árvaházra.

Október
31 nap.
•
Régente:
Bökölyhava



Őszhó.
•
Mindszent-
hava.

	A hét napjai	Naptár	Bibliai lecke
1	Hétfő	Aladár	Zsid. 2.
2	Kedd	Lucián	Zsid. 3, 4.
3	Szerda	Jairus	Zsid. 5.
4	Csütörtök	Assisi Ferenc †1226.	Zsid. 6.
5	Péntek	Aurél	Zsid. 7.
6	Szombat	Elfrida, Komáromi Csipkés †1678.	Zsid. 8.
40. VASÁRNAP.		**XIX. Vasárnap Szentháromság vasárnapja után.** Az uj ember felöltése. Ef. 4:22-28. Jézus meggyógyitja a gutaütöttet. Mát. 9:1-8.	
7	**Vasárnap**	Amádia	Zsid. 9:1-14.
8	Hétfő	Etelka	Zsid. 9:15-28.
9	Kedd	Dénes	Zsid. 10:1-18.
10	Szerda	Gedeon	Zsid. 10:19-39.
11	Csütörtök	Kálmán, Zwingli †1531.	Zsid. 11.
12	Péntek	Columbus-day, Miksa	Zsid. 12.
13	Szombat	Ede	Zsid. 13.
41. VASÁRNAP.		**XX. Vasárnap Szentháromság vasárnapja után.** Lélekkel való megteljesedés. Ef. 5:15-21. A királyi menyegző. Máté 22:1-14.	
14	**Vasárnap**	Helen, Béza †1605.	Mát. 3.
15	Hétfő	Teréz	Mát. 4:1-22.
16	Kedd	Latimer és Ridley	Mát. 4:23 — 5:12.
17	Szerda	Hedvig	Mát. 5:13-32.
18	Csütörtök	Lukács ap.	Mát. 5:33-48.
19	Péntek	Nándor	Mát. 6.
20	Szombat	Irén	Mát. 7.
42. VASÁRNAP.		**XXI. Vasárnap Szentháromság vasárnapja után.** A ker. ember fegyverzete. Ef. 6:10-17. A királyi főember fia meggyógyul. Ján. 4:46-54.	
21	**Vasárnap**	Orsolya, Hilárius †370.	Mát. 8:1-17.
22	Hétfő	Előd	Mát. 8:18-34.
23	Kedd	Kap. János	Mát. 9.
24	Szerda	Salamon	Mát. 10.
25	Csütörtök	Vilma	Mát. 11.
26	Péntek	Demeter	Mát. 12.
27	Szombat	Sabina	Mát. 13.
43. VASÁRNAP.		**XXII. Vasárnap Szentháromság vasárnapja után.** Az igazságosság gyümölcsei. Fil. 1:3-11. A könyörtelen szolga. Mát. 18:23-35.	
28	**Vasárnap**	Simon és Judás ap. Jansen *1585.	Mát. 14.
29	Hétfő	Nagy Alfréd 901. Kuyper *1837.	Mát. 15.
30	Kedd	Kolos	Mát. 16.
31	Szerda	**Reformációi Emléknap**	Mát. 17.

A HOLD FÉNYVÁLTOZÁSAI:

Uj hold 8-án d. e. 10.05. Holdtölte 22-én d. e. 10.01.

Első negyed 15-én d. u. 2.29. Utolsó negyed 30-án d. e. 3.22.

OKTÓBER HÓ ŐSZI ESŐJE

ejtse gondolkodóba mindazokat a magyarokat, akik nem tartoznak magyar egylethez: mi történik majd, ha a nyirkos, ködös, esős őszidő kikezdi az egészségüket? Mi történik, ha a betegség ágyhoz láncolja őket? A REFORMÁTUS EGYESÜLET gyámolitója, segitője, támogatója betegségbe eső tagjainak.

L. E. WELTY

NAGYKERESKEDÉSE

Ligonier, Pennsylvania a Squaren.

Mindenféle élelmiszer, ruhanemü és háztartási cikk kapható.

FORT LIGONIER HOTEL

LIGONIER, PA.

A magyar ref. Árvaház látogatóinak felajánljuk szállodánkat, ahol szivesen látjuk őket.

Ligonier legjobb hotelje.

Minden van nálunk, amire szüksége van.

FRED. LOWENSTEIN

DEPARTMENT ÜZLETE

LATROBE, PA.

Telephone 458.

ROBERT MARTIN

FÉRFI-, FIURUHA ÉS CIPŐ KERESKEDÉSE

Ligonier, Pa.

Az Árvaháznak egyik szállitója.

WM. J. KOOSER

GYÓGYSZERTÁRA

Ligonierban a Squaren.

:-: Minden orvosság kapható. :-:

Fagylalt és szivar.

Tel. Ligonier 53.

PETER PASIECZNIK

TEMETKEZÉSI INTÉZETE

623 Ridge Road

Lackawanna, N. Y.

Tel. Abbott 0228-1479

SOMERSET COUNTY FERTILIZER WORKS, Inc.

SOMERSET, PA.

Tel. 490.

Mütrágya, mész, rovarpusztitó szerek.

Truckon szállitjuk a rendelést a Ligonier völgybe.

B. J. MROCZYNSKI

TEMETKEZÉSI INTÉZETE

652 Oliver St.,

North Tonawanda, N. Y.

Tel. 109.

November 30 nap.

Régente: Nyilashava.



Őszutó. Szent-András-hava.

	A hét napjai	Naptár	Bibliai lecke
1	Csütörtök	Minden szentek, Marianna	Mát. 18.
2	Péntek	Halottak napja, Győző	Mát. 19.
3	Szombat	Hubert	Mát. 20:1-16.
44. VASÁRNAP.		**XXIII. Vasárnap Szentháromság vasárnap után.** Óvás az ellenségtől. Fil. 3:17—21. Isten és császár .Mát. 22:15—22.	
4	**Vasárnap**	Károly	Jel. 1.
5	Hétfő	Imre	Jel. 2.
6	Kedd	Gusztáv Adolf †1632.	Jel. 3.
7	Szerda	Rezső	Jel. 4, 5. 6.
8	Csütörtök	Gottfried	Jel. 7, 8, 9:1-12.
9	Péntek	Tivadar	Jel. 9:13-tól, 10, 11.
10	Szombat	Jer. Simon, Luther *1483.	Jel. 12, 13.
45. VASÁRNAP.		**XXIV. Vasárnap Szentháromság vas. után.** Növekedés az ismeretben és kegyelemben. Kol. 1:9—14. A beteg leány meggyógyitása. Máté 9:19—26.	
11	**Vasárnap**	Márton, Békekötési nap.	Jel. 14:1-13.
12	Hétfő	Jónás	Jel. 14:14-től.
13	Kedd	Ágoston *353.	Jel. 15.
14	Szerda	Kelemen	Jel. 16:1-8.
15	Csütörtök	Lipót, Bethlen G. †1629.	Jel. 16:9-től.
16	Péntek	Ödön	Jel. 17.
17	Szombat	Hugó	Jel. 18.
46. VASÁRNAP.		**XXV. Vasárnap Szentháromság vas. után.** Hála a hivők lelki erősödéséért. II. Thesz. 1:3—10. Az utolsó itélet. Máté 25:31—46.	
18	**Vasárnap**	Ottó	Jel. 19:1-10.
19	Hétfő	Árpádházi Erzsébet †1231.	Jel. 19:11-től.
20	Kedd	Jolán, Kiss Áron *1815.	Jel. 20:1-40.
21	Szerda	Ilona, Hatvani *1718.	Jel. 21:1-8.
22	Csütörtök	Róm. Kelemen 101, Alvinci †1634.	Jel. 21:9-től, 22.
23	Péntek	Oekolampádius †1531.	96. Zsolt.
24	Szombat	Knox †1572.	145. Zsolt.
47. VASÁRNAP.		**XXVI. Vasárnap Szentháromság vas. után.** Igéret az eljövendő Messiásról. Jer. 23:5—8. Az öt kenyér és két hal. Ján. 6:1—15.	
25	**Vasárnap**	Katalin, Bethlen Kata *1700.	Márk 6:7-29.
26	Hétfő	**Gergely**	Márk 6:30-56.
27	Kedd	Elemér	Márk 7:1-23.
28	Szerda	Piroska	Márk 7:24-37.
29	Csütörtök	Noé	Márk 8.
30	Péntek	András ap.	Márk 9.

A HOLD FÉNYVÁLTOZÁSAI:

Uj hold 6-án d. u. 11.44. Holdtölte 20-án d. u. 11.26.

Első negyed 13-án d. u. 9.39. Utolsó negyed 29-én d. e. 0.39.

A NOVEMBERI HAVAS, HIDEG IDŐ

bekopogtat a LIGONIERI MAGYAR ÁRVAHÁZBA is. Mi tagadás benne, egyiknek cipőre, másiknak meleg alsóruhára, harmadiknak meleget adó gunyára, télikabátra van szüksége. Aki a jólét adta meleg ruhával védekezik a tél hidege ellen, gondoljon azokra, akiknek szerető szive és érző lelke van: az iuttat a nincstelen kicsinyeknek.

D. H. ROBB

VILLANYSZERELŐ

141 East Main St.

Ligonier, Pa.

Az árvaház villanyszerelője.

ROY E. SIBEL

temetkezési rendező.

--- Elsőrangu szolgálat. ---

Tel. Ligonier 37 J. és 37 M.

Magán ambulance

Ligonier, Pa.

JAMES W. RAMSEY

ÉLET, BALESET,

TÜZ, AUTOMOBIL

BIZTOSITÁS.

Ligonier, Pennsylvania

--- Telefon: Ligonier 153. ---

MAGYARSÁG

PITTSBURGH-VIDÉKI HETILAP

(EXPERT PRINTING COMPANY)

NYOMDÁJA

A LEGJOBBAN FELSZERELT MAGYAR KÖNYVNYOMDA

NYUGAT-PENNSYLVÁNIÁBAN.

-- Csinosan és izlésesen kiállitott nyomtatványai önönmagukat dicsérik. --

Telephone: HAZEL 6191

EXPERT PRINTING COMPANY

4829 Second Ave. **Hazelwood Sta.** **Pittsburgh, Penna.**

Deczember 31 nap.

Régente: Bakhava.



Télelő. Karácsonyhava.

	A hét napjai	Naptár	Bibliai lecke
1	Szombat	Natália	Márk 10:1-31.
48. VASÁRNAP.	**Advent I. vasárnapja.** A kegyelem utja. Róm. 12:11-14. Krisztus bevonulása Jeruzsálembe. Mát. 21:1-9.		
2	**Vasárnap**	Aranka	Példl. 8.
3	Hétfő	Olivia	I. Móz. 2:4-25.
4	Kedd	Borbála	Mát. 19:1-12.
5	Szerda	Vilma	Ef. 5:22-33.
6	Csütörtök	Miklós †326.	I. Kor. 7.
7	Péntek	Ambrus	I. Móz. 3.
8	Szombat	Ágota, Baxter †1691.	I. Móz. 8, 9.
49. VASÁRNAP.	**Advent II. vasárnapja.** A reménység igéi. Róm. 15:4-13. Krisztus második eljövetele. Luk. 21:25-36.		
9	**Vasárnap**	Joakim	Ap. Csel. 17:15-34.
10	Hétfő	Judit	I. Móz. 15.
11	Kedd	Lehel	V. Móz. 5.
12	Szerda	Gabriella	II. Móz. 12.
13	Csütörtök	Luca	V. Móz. 27.
14	Péntek	Benő	Róm. 17.
15	Szombat	Linci béke 1645. Méliusz †1572.	III. Móz. 16.
50. VASÁRNAP.	**Advent III. vasárnapja.** Isten titkainak sáfárai. I. Kor. 4:1-5. Keresztelő János a börtönben. Mát. 11:2-10.		
16	**Vasárnap**	Etelka	Ézs. 4, Ján. 5.
17	Hétfő	Lázár	I. Pét. 1:3-12.
18	Kedd	Auguszta	II. Sám. 7.
19	Szerda	Viola, Gusztáv A. *1611.	Jóel 3.
20	Csütörtök	Teofil ,Ignác †115.	Jer. 23.
21	Péntek	Tamás ap.	Jer. 31.
22	Szombat	Zenó	Ézs. 52.
51. VASÁRNAP.	**Advent IV. vasárnapja.** Öröm és béke. Fil. 4:4-7. János bizonyságtétele Jézusról. Ján. 1:19—28.		
23	**Vasárnap**	Viktória	Ján. 3:23-36.
24	Hétfő	Ádám és Éva	Ézs. 42.
25	**Kedd**	**Karácsony**	Ézs. 49.
26	**Szerda**	Karácsony II. n. István vértanu	Ézs. 55.
27	Csütörtök	János ap.	Ézs. 58.
28	Péntek	Bethlehemi kisdedek	Ézs. 60.
29	Szombat	Dávid, Bocskay †1606.	Ézs. 11:1-10.
52. VASÁRNAP.	**Karácsony után való vasárnap.** Isten szól Fia által. Zsid. 1:1-12. A Krisztus születése. Luk. 2:1-20.		
30	**Vasárnap**	Zoárd, Páreus *1534.	Róm. 5.
31	Hétfő	Szilveszter	Róm. 8.

A HOLD FÉNYVÁLTOZÁSAI:

Uj hold 6-án d. u. 0.25. Holdtölte 20-án d. u. 3.53.
Első negyed 13-án d. e. 5.52. Utolsó negyed 28-án d. u. 9.08.

DECEMBER ÉVZÁRÓ HÓNAPBAN

a dolgait meghányó-vető ember számadást készit és jóelőre kitervezi, hogy a következő esztendőben ugy sáfárkodjék keresményével, hogy jusson is, maradjon is. A gondos magyar ember ilyenkor magát betegség ellen, háznépét halál esetére biztositja. A REFORMÁTUS EGYESÜLET a legjobb, legolcsóbb és legpontosabban fizető magyar egylet Amerikában.

L. W. DARR and COMPANY

ÉPITKEZÉSI VÁLLALKOZÓ

MINDENFÉLE ÉPÜLET ANYAGBÓL A LEGNAGYOBB RAKTÁRT TARTJÁK FENN.

Az Árvaházunk szállitói.

LIGONIER, PENNSYLVANIA.

Telephone: LIGONIER 198-R 13

THE WILPEN TAXI CO.

HA LIGONIERBE JÖN ÉS AUTOMOBILRA VAN SZÜKSÉGE, HIVJA FEL A

WILPEN TAXI COMPANYT

és a legjobb szolgálatban részesül.

Az árvaházi gyermekeket ez a társulat szállitotta a kirándulásokra.

Tulajdonos: PETER PICCADIO Wilpen, Pa.

EGY ÉV AZ EGYESÜLET ÉLETÉBŐL.

BOLDOGSÁG A REFORMÁTUS EGYESÜLET TAGJÁNAK LENNI. KIÉ VAGY?

Templommegnyitási ünnepélyt tartott a detroiti református egyház. Az istentiszteletet követő banketten, többek között, beszédet tartott az egyház volt pénztárnoka, Varga István is. Beszédének egy része igen megragadott engem. Azt mondotta, hogy már nagyon régen tagja az egyháznak és ahányszor csak elment a teemplom mellett, mindig boldogan gondolt arra, hogy ő ehez a közösséghez, ehez az egyházhoz tartozik. Amerikaiak előtt is jóleső érzéssel tett bizonyságot arról, hogy ő a sarkon levő templomba jár, a magyar református egyházhoz tartozik.

Nagy, mélységes igazság van ebben a bizonyságtételben. Ez pedig az az igazság, hogy boldogság valakié lenni, boldogság méltó közösséghez tartozni. A legszomorubb érzés az egyedülvalóság. Senkié sem lenni, senkihez, semmihez sem tartozni. Ennek a szomoruságnak megérzése vezette Dr. Barnardót, a gyermekeket védő munka és intézmények lelkes apostolát, hogy életét a gyermekek megmentésére szentelje. Dublinban egy szamáristálllót bérelt ki, azt kitisztogatta, berendezte és ide gyüjtötte a gyermekeket. Itt történt, hogy egy este, amikor elvégezte a tanitást és az iskolát be akarta zárni, egy tiz éves rongyokba öltözött gyermek arra kérte őt, hogy éjjelre a meleg kályha mellett maradhasson. Barnardó szüleihez küldte, akik majd aggódni fognak elmaradása miatt. Sürgetésére az értelmes fiucska igy válaszolt: "Uram, nekem nincs sem apám, sem anyám, én sehol sem lakom, senkihez sem tartozom." Az egyedülvalóság szomorusága annyira megragadta Dr. Barnardót, hogy munkához látott és egymásután teremtette meg a gyermekmenhelyeket.

Valakié lenni, valakihez tartozni! Mélységes vágya ez az emberi életnek. Ez a vágy teremtette meg az ameerikai magyar református egyházakat és közösségeket. Istené lenni, Istennel közösségben élni ez volt és ez ma is a fő inditó ok. De e mellett ép oly erős a másik ok is, közösségben lenni a mi hitünket valló, a mi fajtánkból származott testvérekkel. Az Isten és a testvéri közösség!

Ezt szolgálták és ezt szolgálják magyar református egyházaink, ezt szolgálta és ezt szolgálja Református Egyesületünk. Boldogság a Református Egyesület tagjának lenni, mert ebben a tagságban lelkünk legmélyebb vágya nyer teljesedést. Boldogság, mert itt itthon vagyunk, mert itt nemcsak egy rideg üzleti vállalatnak, hanem a mi fajtánkból alakitott testvéri, baráti közösségnek a tagjai vagyunk. Érezzük, hogy nem állunk egyedül, olyanokkal vagyunk közösségben, akik megértenek, testvéri segitő szeretettel karolnak fel engem, karolják fel gyermekeinket, öregeinket, ifjainkat.

A református életfelfogás szerint a szolgálat uralma még több, még nagyobb szolgálat. A multban hüségesen szolgált a Református Egyesület. A szolgálatot azzal jutalmazta az Ur, hogy még több szolgálatot bizott rá. Ezt igazolják a már vége felé közeledő 1933-ik esztendő nevezetesebb eseményei. Ha a multban örömmel, büszkén vallhattuk, hogy boldogság a Református Egyesület tagjának lenni, most a mult év eredményei után még nagyobb örömmel tehetünk erről bizonyságot.

Mik ezek az eredmények, amelyeket az 1933-ik esztendő hozott?

A segitő szeretet kiszélesitése. Református Egyesületünk többet ad, mint bármely más hasonló célu magyar, vagy mint sok amerikai intézmény. A többlet abban van, hogy gondoskodik a tagok árváiról és a támasz nélkül maradt öregekről is. Ez a gondoskodó szeretet nemcsak a Református Egyesületnek, hanem az amerikai magyar reformátusságnak legnemesebb cselekedete. Ugy tekinthetünk, ugy mutathatunk rá, mint a református testvérszeretet legszebb gyümölcsé-

re. A nehéz gazdasági helyzetben gondot viseltünk azokról, akik azt mondhatták azzal a fiucskával együtt: "Uram, nekem nincs sem apám, sem anyám, én sehol sem lakom, senkihez sem tartozom!" A Református Egyesület édes anyai kézzel nyult az ilyen gyermekek és támasz nélküli öregek felé és azt mondotta: "ne félj, nem vagy magadra hagyatva, van otthonod, vannak szerető szivek, van akihez tartozol. Itt van a Református Árvaház és Aggmenház. Árvaházunkba mindkét nembeli gyermeket felvettünk, az Aggmenházba eddig csak férfiakat. Azonban 1933-tól *az elaggott nőkre is kiterjesztettük a segitő szeretet melegét.* Árvaházunkban ma 38 gyermek, aggmenházunkban 20 öreg, 14 férfi és 6 nő nyer otthont és családi gondozást. Áldott legyen az Ur, hogy egy lépéssel tovább haladhattunk, hogy a segitő szeretetben ujabb szolgálatot bizott ránk. A Református Egyesület tagsága az a nemes szivü édesanya, aki karjai közé zárja az árvákat és az elaggott férfiakat, nőket! Ne zugolódj hát a tiz centek miatt, hanem gondolj arra, amit az Ur mondott: "amennyiben megtettétek egygyel, én velem tettétek meg."

A gyermekosztály tagjainak adott osztalék. Egyesületünk életében most értük meg, hogy a tagoknak osztalékot adhattunk. Egyelőre még csak a gyermekosztály tagjainak adtunk 5658 *dollár és* 84 *centet.* Abban a nehéz gazdasági helyzetben, amelyben ma élünk, az a néhány dollár, amely az osztalékból az egyes családokhoz eljutott, talán csak egy-egy harmatcsepp a nyomoruság enyhitésére, de a tikkasztó hőség idején sokat jelent, üdit, uj életet ad a harmatcsepp. Reménységet adott az osztalék is. Egyfelől bizonyságot tett arról, hogy Egyesületünk a gazdasági válság idején is erősen áll, másfelől megerősitett abban a hitben, hogy gyermekbiztositást legérdemesebb a Református Egyesületnél venni. Gyermekosztalékunkat különben egyik hetilap az amerikai magyarság élete ez évi legnagyobb eseményének nevezte.

Az ifjusággal való behatóbb foglalkozás. Jól tudja azt mindenki, hogy akié a gyermek és az ifjuság, azé a jövő. Ha a sereg utánpótlásáról nem gondoskodunk, elfogy a sereg. Ezért önvédelem, létkérdés, de másfelől az ifjusággal való jóttevés a velök való behatóbb foglalkozás. Ezt munkáltuk azzal, hogy anyagi segitséget nyujtottunk cserkészcsapatok, sportkörök megalakitásához. Cserkészcsapatunk alakult Detroitban, Bridgeporton, sportkörünk Brownsvilleben. A homesteadi egyház cserkész csapatának sátrainkat táborozásra kölcsön adtuk. Segitségül mentünk olyan ifju tagjainknak, vagy tagjaink gyermekeinek, akik szegény emberek és a felsőbb iskolai tanulás költségeit maguk nem tudják fedezni. Tervbe vettük az ifjusági élet teljes megszervezését, kiépitését, természetesen az egyházakkal karöltve. Olyan látomás nyilik itt meg, olyan áldásos lehetőségek állanak ezen a téren ugy az Egyesület, mint az Egyház előtt, hogy annak eredményei szinte megmérhetetlenek. Örülünk, hogy ebben az irányban az 1933-ik évben megtettük az első lépéseket. Magvetések még ezek. De ki kicsinyelhetné le a magvetést? Vetés nélkül nincs aratás.

Meghosszabbitott biztositás. Hogy micsoda áldásai vannak annak, hogy a tagok a meghosszabbitott biztositást élvezhetik, ebben az évben tünt ki igazán. Nagyon sok helyen elfogyott a mindennapi kenyérre való, nemhogy a biztositás fizetésére való maradt volna meg. Milyen áldás és nyugodtság tudni azt, hogy ha valaki nem vette fel tartalékját és nem tud fizetni, még akkor is biztositva van jó ideig. Több özvegy és árva élvezi ennek áldását. A legmegragadóbb eset a meghosszabbitott biztositással kapcsolatban a következő: Egy West Virginiában lakó bányász tagtestvérünk a munkanélküliség miatt nem tudta járulékait fizetni. Abban a hitben volt feleségével együtt, hogy már régen kitörölték. Ujra munkát kapott, de nem soká örülhetett munkájának, mert meghalt. Ott maradt a feleség öt gyermekkel egyedül, segitség nélkül. Az édesapát eltemették. Multak a hetek és az özvegy mind jobban érezte a nyomoruságot. Egyszer csak levelet irt az Egyesület titkárának. Levelében elpanaszolja nyomoruságukat és arra való hivatkozással, hogy férje éveken át tag volt, könyöradományt kért. A titkár utána néz a dolognak és akkor látja, hogy az illetőnek meghosszabbitott biztositása volt. Boldogan, örömmel ir az özvegynek, hogy nem könyöradomány, hanem 1000 dollár jár neki. Elképzelhetjük, hogy a

gyásztól és nyomoruságtól sulytott családban mit jelentett az az ezer dollár. Az özvegy hálálkodó levélben áldatta Istennel az Egyesületet, minden tagját, Vezértestületét.

Ez az év mutatta meg az uj alapra helyezkedés áldását igazán. Aki nem tud fizetni és teheti, hogy nem veszi ki a tartalékot, az ne vegyen kölcsönt, inkább lépjen a meghosszabbitott biztositásra. Aki pedig már meghosszabbitott biztositáson van, a hátralékot részletekben is fizetheti és a befizetett részlet arányában nyulik tovább a meghosszabbitása.

Meghaladtuk az egy millió dollárt. A gazdasági válság mindenkit érintett. Egyesületünket is. Veszteségek értek bankbezárások, elmaradt kamatok fejében. De a minket ért veszteségek dacára is erősödtünk anyagiakban. Az Egyesület életében most, az Urnak 1933-ik esztendejében, történt először, hogy vagyonunk elérte, sőt meghaladta az egy millió dollárt. Vagyonunk 1933 január 1-én $993,008.76 volt, 1933 augusztus 31-én pedig *egy millió kilencezer négyszázharminchat dollár és 72 cent.* Ez a szám letagadhatatlan, megdönthetetlen bizonyság a mellett, hogy *a vihart mindezideig nemcsak kiállottuk, hanem a vihar alatt még erősebbé lettünk, az épület nem dőlt össze, mert kősziklára van épitve.*

Ügynöki kerületek szervezése. Hogy Egyesületünk áldásait minél több testvérünkhöz juttathassuk el, hogy az utánpótlásról, a tagok szerzéséről állandó, tervszerü és szakszerü gondoskodás történhessék, megkezdtük az ügynökségek szervezését. Eddig két kerületet állitottunk fel és szerveztünk meg. Egyik a Nyugat Pa., a másik a New Jersey-i kerület. Mindkét kerületben sok buzgó ügynökünk dolgozik azért, hogy Egyesületünket minél szélesebb körben ismertethessék meg. Ennek az intézkedésnek áldásai már is nagyon szépen mutatkoznak.

Ha számba vesszük az 1933-ik esztendő nevezetesebb eseményeit, eredményeit, akkor még inkább kell éreznünk azt, hogy boldogság, biztosság, a Református Egyesülethez tartozni. Nekünk ott a helyünk a mi lelkünkből sarjadzott, a mi testvéreink, szüleink, általunk felépitett közösségben. Aki ezt nem érzi meg és nem cselekszi meg, az mindig fogja érezni, hogy valami hiányzik az életéből. Aki pedig már tag, az érezzen ugy, mint Varga István testvérünk: boldog vagyok, hogy a református közösségnek én is tagja vagyok.

Önmaga ellen vétkezik az, aki nem hallja meg a hivó szót, nem fogadja el a feléje nyujtott testvéri kezet. Egy szegény farmernek minden vágya az volt, hogy fiát magasabb iskolába járassa és kitanittathassa. Szorgalmasan dolgozott, atkarékoskodott, hogy összegyüjthesse a szükséges pénzt. Eljött a nagy nap. A fiu kollégiumba mehetett. Boldog volt ő is, boldogok voltak szülei is. Jól ment a tanulás. A fiu irogatott levelet, néha az apa is válaszolt. Egy alkalommal azt gondolta az apa, hogy nem irok én levelet, hanem elmegyek meglátogatom fiamat. Meglátom az iskolát és keblemre ölelem őt is. Hogy a meglepetés annál nagyobb legyen, nem irta meg fiának a nagy eseményt. A szekeret kikészitette, a lovakat befogta és nagy várakozással elindult. Végre a diákvárosba ért. Éppen akkor ért oda, amikor a diákok jöttek ki a tanulásról. Az ő fia is jött. Három barátjával beszélgetve jött a lépcsőkön. Amikor az öreg, egyszerü farmer meglátta fiát, megállitotta a lovakat, leugrott a szekérről és fiához szaladva, karjait ölelésre tárva, boldogan kiáltja: "fiam, édes fiam!" A fiu hátrább huzódik, végignéz a szegényesen öltözött öreg emberen és azt mondja: "Uram, ön téved. Valakivel összetévesztett. Én nem vagyok az ön fia."

Az apa megértett mindent. Fia szégyenli őt. Nem szólt semmit, csak nagy szomoruan hazament. Rövidesen megölte a bánat.

Hálátlan, önmaga ellen vétkező volt az a fiu, aki szégyelte azt az apát, aki ő érette élt, dolgozott, áldozott. Hálátlan volt az a fiu. De nem vagyunk-é hozzá hasonlók, ha nem akarjuk keblünkre ölelni, meegbecsülni azt, amit apáink, magyar fajunk, hitünk adott nekünk?

A Református Egyesület, mint édesapa, kitárja feléd ölelő karjait. Mi a feleleted? Kié vagy? Édesapádé, aki érted dolgozott, azé a fajé, amelyből kinőttél, áldásait élvezted?? Azé a közösségé, amelyet nem kell szégyelned, mert megállja helyét az amerikai közösségek között is?

Kié Vagy? *Ujlaki Ferenc,* elnök.

ÉNEK AZ ÁRVÁKRÓL.

Mikor az anyátlan
Árva könnye csordul,
A jó Isten kedve
Bánatosra fordul;
Valami a kedvét
Ugy elszomoritja,
Hogy az Ő szemét is
Könnyfátyol boritja.

Ilyenkor fedi el
Az égi mezőket,
Viharrá dagasztja
A szelid szellőket,
Csillagok lángját is
Sorra mind eloltja,
S gyászba öltözik a
Ragyogó menny boltja.

De mikor az árva
Kacagását hallja,
Sugárszőtte köntöst
Kap a kék ég alja,
A mennyei szellők
Muzsikaszót hoznak,
S a fekete felhők
Széjjel hasadoznak.

Az angyalok szive
Vidámabban dobban,
Az eloltott csillag
Szikrás lángra lobban,
Isten örömkönnye
E világra csordul,
S áldott, szent kegyelme
Ismét felénk fordul.

Báthory Gábor.

ÁRVAHÁZUNK — AGGMENHÁZUNK, ÉS A KANCSAL KÖZVÉLEMÉNY TAKTIKÁJA.

Az Amerikai Magyar Református Egyesület ligonieri Árva- és Aggmenháza nem szorul bemutatásra. Annál inkább helyénvalónak látom, hogy a fülbesugás által született s "jóakaróink" által terjesztett veszedelmes sanda véleményről irjak egyet-mást. Olyan emberektől születik, "aki mindent tud" és olyanoknál talál termő talajra is, akik szintén "mindent szeretnek tudni." Egészséges szivü ember sokszor észre veszi, de soha be nem veszi az ilyen tudományt. De hát vannak olyan emberek is, akik csak a májukon elfakadt epével vagy szivök helyett zuzájukkal próbálják elemészteni a sok szurós eledelt. Amit aztán nem képesek elemészteni, azt rendesen átsugják egyik-másik jóbarátnak, akik boldogan adják tovább "a nagy titkot". Aki igy sug, az megkönnyül, aki pedig örömmel vette, az már "mindent tud".

Ha valaki koncsalnak született, azt optikai tudománnyal ki lehet gyógyitani. A kancsal lelkiismeret azonban nagyon állhatatos portéka. Nincs érzéke az üveglap mágnese iránt. Ezeknek az embereknek a zuzája nagyra nő. Piheg, és "jóhir után szomjazik." Ahol ketten vannak, ott ketten sugnak. Ha négy egyenlő tudja már a "szörnyüséget", akkor jajj annak, akire rávetik magukat. Ott már minden olyan szinü, aminőnek ők látják. Igy formálódik azután jó emberek és intézmények ellen a kancsal közvélemény.

Egyesületünknek ebben az évben is az volt a szerencséje, hogy elsőrendü életbiztositó társaságnak és a legnagyobb áldozatokat

hozó magyar intézménynek bizonyult. Ha kikezdte is itt-ott a mérges igyekezet, ott volt a Mester, aki távozásra szólitotta az okvetetlenkedőt. Egyelőre elcsendesedett a "rettenetes bajok vannak" szélmalom is.

Árvaházunk és Aggmenházunk nem olyan erős, mint lehetne, mert az élet harcmezején felszedett hajótöröttek után szinte garmadával jön oda a járulék. Eddig közel 350 magyar árva és 23 aggastyán talált itt csendes, békés otthont. Azoknak, akik bejöttek mindenekfelett csupán arra volt szükségük a felvételnél, hogy bemutassák az Egyesület által kiadott kötvényüket. Azt a csendes fészket, amit itt megtalál az árva vagy elaggott, hiába keresi kint a világban bárki is. Azoknak való, akiket senki sem szeret. Az árvának, akit sirat-sirat mindenki, de senki be nem fogad. Azoknak, akiket a hitves vagy a hőnszerető gyermek az Isten irgalmára bizott, kidobott, elhagyott, megcsufolt. Azoknak, akik érzik, hogy közeledik az este. Az ut sötétedik előttük, szemeik pedig már nem láthatják a közelgő veszedelmet.

De tisztán látnak ezek mind, amikor bejönnek akár gyermekek, akár rokkantak. Tisztán látnak egyet, amit kint az életben kevesen látnak tisztán. Van irgalmas Samaritánus, van Isten, van szerető sziv is. A rövidlátó és "önérzetes" ember kint marad. Bent csak a hálás szivü apróságok és tehetetlen öreg magyarok tanyáznak. Ne gondolja azonban a kedves olvasó, hogy az idemenekülteket megkiméli a sanda közvélemény. Vannak kint, akik titkos örömet éreznek akkor is, amikor a legszentebb ügyet meggyalázzák. Mintha csakugyan ugy lenne, hogy a gonosznak nincs nyugalma. Egy ilyen fülbesugás után az egyik atyánkfia igy fakadt ki: *"No, hogy az Isten büntesse meg, no nézd, hát majdnem elámitott bennünket"*... Véletlenül megtörténhet az is, hogy egyenesen halvaszületett a sanda gyanu.

BEJÖTT ÁRVA — KIMENT ÁRVA.

Bejött, de jobban mondva behozták, mikor kétéves volt. Kiment az életbe, amikor már elmult tizenhárom. Bizony senki sem ismert rá. Mikor mondta, kicsoda ő, elfakadtak sirva az asszonyok a faluban." *Ugyanugyan kedves gyermekem, hát te voltál az, aki majd megszakasztottad a szivünket az édesanyád koporsója mellett."* A kisleány erre nem emlékszik, mert hiszen annyian elsiratták már őt, hogy azt sem tudja szegény, hogy egyebet is tehetnek már vele. Mikor meghalt az anyja, őt siratták. Mikor vitték az Árvaházba, őt siratták. Ott, ha valaki betévedt meglátogatni, őt siratták. Még most is, amikor már *"kiszabadult"*, most is őt siratják. No hát mit tegyenek a jólelkek? Olvasta ő az árvaházban egy jó könyvből, hogy Budapesten meghalt egy jó bácsi. Sok adósságot hagyott. Felesége, gyermekei kétségbe esetten álltak a koporsó mellett. Két tiszteletes ismertette, hogy mire van szükség. Sirtak, nagyon sirtak az emberek és asszonyok egyaránt. Azt is mondotta az egyik tiszteletes ur, hogy ha valaki meg nem könyörül az özvegyen és gyermekein s ki nem fizeti az elmaradott villany, viz és gázszámlákat, kidobják az árvacsaládot az utcára. Sirtak — rettenetesen sirtak. A temetés után azt irták a pesti lapok, hogy dicséretreméltó módon sirtak ugyan az összeverődött emberek, de... *de elfelejtettek a zsebbenyulni.* A szegény nyomdászok a hirszedés közben megkönyörültek. Kifizették a NYOLC FORINTOT. Igy maradt bent az árvacsalád a régi otthonban.

Református Egyesületünk nem egyszer nyult már zsebébe, hogy a sokak által elsiratott, de kevesek által segitett árvák ellátásának számláit kifizesse. De van még ott nehezebb munka is, mint a sirás. A fizetéssel egyenlő fontosságu. De talán még annál is nagyobb. Hiszen a *"vörösre" bélelt kabátot könnyebb kicserélni mással, mint az engedetlen, káromkodó durvaságot imádkozó lélekkel.* Pedig hát a bejött gyermekek nagyobb része az Isten jóságán kivül sok mindent tud. Bejön egy veszendő gyermek és évek hosszu gondozásának eredménye gyanánt kimegy egy finomlelkü gyermek. Van olyan is, akit hétesztendei nevelés után egyenesen a szentek seregébe irat át a 80 éves nagyanyja. Mi örülünk ennek legjobban, akik közvetlen szemlélői vagyunk az árvagyermekek gondos nevelésének. De vannak bizony esetek, amikor csak szomorusággal kell hallanunk a sanda közvélemény hangját is. "Tudjuk mi, hogy éheztetik, tudjuk mi, hogy milyen ret-

tenetes ott a gyermekek helyzete. No, de meg is szabaditjuk." Ugye, hogy az a mindent tudó sanda suttogás milyen jól végzi munkáját. A valóság pedig az, hogy száz gyermek közül 99 soha, még az édesanyai kebelen sem lett volna jobb helyen, mint a ligonieri Árvaházban. Innen van az, hogy szinte idegen a gyermek viselkedése, beszéde, magatartása, amikor kijön az árvaházból. Szinte rá sem ismernek a sirató asszonyok, olyan szép és müvelt lett a gyermek. Még az is meglehet, hogy az innen elbocsátott felnőtt gyermek is majd háládatlan lesz. De azoknak lelkét mégis nagyobb bün terheli, akiknek már készen felnevelt gyermekeket adunk ki házimunkára és tovább iskoláztatásra, ők pedig a mostani kenyéradók megtiltják nekik még a levélirást is. Pedig ha tudná az a gyermek azt, amit tud a mostani kenyéradója és amit mi tudunk, hogy semmit sem várunk oly szivszorongva, mint az eltávozott gyermekek kis levélkéit. Nem is hisszük, nem lehet az igaz soha, hogy azok a gyermekek háládatlanok legyenek ahoz a szeretetintézményhez, amely fölszedte őket, mint tehetetlen kicsinyeket, felnevelgette, kitanitotta az életben legnagyobb tudományra, az Isten ismeret és emberbecsülésre. Nem, hacsak ők is áldozatul nem esnek a sanda közvéleménynek. Háládatlanok azonban mindig voltak és lesznek is talán, de ezeknek a száma nagyon eltörpül azoké mellett, akik tisztán látnak, emberi módon gondolkoznak és becsületesen vallást tesznek arról, hogy nincs széles Amerikában nemzetség még egy, amely azt megtenné, amit az amerikai magyarság s ezek között pedig az Amerikai Magyar Református Egyesület megtesz magyar árvaházán keresztül. Ha ezekért a krisztusi szolgálatokért gonosszal fizetne meg a közvélemény, akkor már csakugyan megértünk a pusztulásra.

Ugy-e kedves olvasó, te segitesz az eltávozott gyermekeknek is és nekünk is, hogy teljes legyen ami örömünk.

LIGONIERI AGGMENHÁZUNK LAKÓI.

Mintha csak a tavaszi virágok közül az őszi falevelek közé sodródnának, amikor az árvaházi gyermekek viruló orcájától egyszerre az Aggmenház lakóihoz lépünk egy percre. Ha nehéz az élete az árvagyermeknek, ha tud örülni az a gyermek, aki otthont nyert az Árvaházban, akkor azt az érzést is *jó volna tudni,* ami egy olyan elöregedett, munkára már nem képes, de egyedülálló öreg magyarnak szivében él, akit megcsaltak, kicsufoltak, kidobtak a könyörtelen publikum utjába.

Az éltes magyar ember, akinek az Amerikai Magyar Református Egyesületnél van biztositása, gyenge zörgetésére megnyilik egy másik otthon, a mi Aggmenházunk. Itt megtalálja azt, amit nem találhat meg kint a világban, minden elhagyatott. Az elhagyatott, tehetetlen öreg ember sajnálatraméltóbb mint az árva. Hiszen a gyermek még csak most kezdi, tehát nem is sejti mindazt, ami már az öregnél rombadőlt. Az elaggott, tehetetlen ember csak pihenni akar. A gyermek élni és boldogulni akar. Egyiknek nincs reménysége, mig a másiké most sarjadozik. Sokkal kövérebb könnyek szöknek az öreg szembe, amikor bebocsáttatást kér, mint a gyermek szemébe, amikor őt ide behozzák.

Csodálatos azonban, hogy akinek minden reménysége elmosódott kint, itt még lábra áll és reménykedik.

Minden öreg más falunak szülöttje, más foglalkozásu, más egyletnek tagja volt. Többen vannak akik teljesen egyedülállók a világban, de olyanok is vannak, akik szivszakadva várják a "hitves" vagy pedig "a szárnyukra kelt gyermekeik" vigasztalását. Gonda bátyánk pedig élete párjával van bent.

Egyiknek kisebb, másiknak nagyobb a csalódása. De ebből van bőven mindnek. Ők is szeretnek még valakit, de őket már kint nem szereti senki. Munkabiró is van köztük, ezeknek napjai könnyebben telnek. Az öregséggel járó gyarlóságtól nem lehetnek mentesek. Előéletöknek természetes következménye az, hogy sok keserü percet szereznek egymásnak, hacsak tehetik. Nem a helyes irányban éledeznek. Türelmetlenek. Sokszor mindenről megfeledkeznek. Kijelentéseikben bizony nem valami válogatósak.

Tulságosan azon sem lehet csodálkoznunk, hogy a könyörtelen publikum nem valami kivánatos többé az ő számukra. Van köztük, aki ma is beillene botos ispánnak. Gazdálkodni is szeretnek, de irányitani még jobban akarnának. Az árvaatya, az aggmenházi fel-

ügyelő, vagy a gazda, sokszor mindhárman fogalommal sem birnak a napi problémák megoldásáról. De az öregek közt akad ember, aki "jobban értene hozzá." A jó, magyaros ételek és a szüzdohány megitéléséhez azonban tagadhatatlanul értenek. Ujságokat, könyveket mindennap kapnak. Van aki a BIBLIA szavait kedveli, de templomba járni bizony nem szivesen akar. Elmegy mind. Az öregek életkora 60 és 84 között változik.

Az öregek ötször étkeznek naponta. Reggeli, tizórás, ebéd, ozsonna és vacsorakor. Vannak megelégedettek, viszont másformák is.

Van azonban a mi kedves öreg atyánkfiai közül nehánynak egy jellemző tulajdonságuk. Szentül hiszik, hangoztatják is sokszor, hogy ők az intézetet felboldogitják. Forditva látják a jótékonyság gyakorlását. Ezt nem titkolják azok előtt sem, akik be-bejönnek látogatóba hozzájuk. Ellátásuk és életbiztositási illetékeik havi 25 dolláros alapot véve, ugy hiszik nem fogy el, hanem növekedik. Mi pedig tudjuk, hogy annak, aki már tiz évet itt töltött, még 3000 dolláros biztositásából sem valami sok jut a temetési költségekre. Van pedig olyan is, akinek csak 500 dolláros a biztositása, mert felhasználta a többit, mielőtt bejött.

Panaszuk a mi öregeinknek mindig volt és talán lesz is. Ennek már csak akkor lesz vége, amikor majd mindennek vége lesz. Legsulyosabbnak vélt panaszaikat azonban rendesen olyanok részére tartogatják, akik *nekik akarnak jót* és pedig már most, itt az intézetben. Néha arra is hajlandók, hogy olyanok elé tárják mondanivalójukat, akiről feltételezik, hogy sem az árvaatyának, sem az aggmenházi felügyelőnek, sem pedig az intéző bizottságnak nem adják tudtára a "panaszt", hanem kiviszik azt messze, hogy a szél szárnyain jöjjön vissza hozzánk. Igy alakul aztán ki az a sanda közvélemény is, hogy "ott nagy bajok vannak".

Nagy hiuság lenne azt kivánni, hogy az öregek ne panaszkodjanak. Ám az még nagyobb hiuság, hogy a suttogást felszedők segiteni tudnának, vagy akarnának az öregek bajain. Nem, sőt a ki nem mondott cél az, hogy bosszut akarnak az ilyenek állani mindenkin, aki nem egy véleményen van velök. Jaj az árvaatyának, aggmenházi felügyelőnek és mindenkinek. Valóságos engedetlenségre szitja egy némely boldogtalan az öregeinket. Mi ezt tudjuk és nem bosszankodunk, bár nem tartjuk azt ildomos dolognak.

Nem könnyü a dolga az árvaatyának sem. De az aggmenházi felügyelő igen tiszteletre méltó munkálkodását még jobban félremagyarázza a sárga irigység. A gyermekeket lehet engedelmességre tanitani. Az öregeket nem. A gyermekeket lehet idomitani, de az öregember ferde lelki állapota, az már gyógyithatatlan.

Tervünk az, hogy jövőre már az Egyesületünk elaggott női tagjairól is tehetünk majd jelentést. Szeretnénk hinni, hogy mint eddig, ugy ezután is, felül haladják az asszonyok a férfiakat a türelmességben és tiszteletttudásban is.

Valahogy azt ne gondolja a szives olvasó, hogy ezeket a sorokat elfogultságon alapult fájdalom diktálta. Távolról sem. Ha valaki, ugy e sorok irója igenis szimpatizál az összeroppant, gyámolnélküli, elhagyatott emberekkel. Minden adandó alkalommal én vagyok az, aki őket vigasztalni, bátoritani igyekezem és igyekezni fogom ezután is. De az Aggmenházunk felől sokok által terjesztett és táplált kancsal közvélemény megteremtésében nem kis része ven a mi kedves öregeinknek, akik bizonyára nem az Amerikai Magyar Református Egyesület Vezértestülete, Árva- és Aggmenházi Intéző Bizottsága vagy az Intézet élén küzdő két érdemes lelkésztársunk és az ő hüséges hitestársuk ellen panaszkodtak.

Ezek után kevesebb testvérharcot és több jótéteményt várunk. Magyar egyházainknak, magyar nagy egyleteinknek vezetői pedig talán majd tisztábban látnak ezután és igyekezni fognak azon, hogy UNIONTOWN, WASHINGTON, DIXMONT és TORRENCE helyett itt helyezzék el az összeroppant öregeinket.

Ezekhez az amerikai intézményekhez viszonyitva őszintén le kell irnom azt, hogy a mi öregeink uri módon élik le a még hátralevő éviket.

Oh, bár soha meg ne szünne LIGONIERban a reggeli és esteli asztali áldás együttes zengése. Vasárnap és ünnepnapokon az öre-

gek és gyermekek zsoltáréneklése. Kis templomunkban a megfáradtaknak és megterheltetteknek bus nyögdécselése csak hadd vegyüljön össze a viruló, egészségben örvendező magyar árvák vig éneklésével. Itt szól csak igazán a KRISZTUS az életutján elbukottakhoz: "Jöjjetek énhozzám".

Ezer bajaink, panaszaink között figyelje meg azt a kedves olvasó, hogy a ligonieri magyar árvaháznak és aggmenháznak is lehetnek és vannak is fogyatékosságai. De amennyire Isten minket megáldott igazságszeretettel és jó lélekkel, arra törekszünk itt mindannyian, akiket ide állitott a kötelesség, hogy hónapról-hónapra, évről-évre, szebb, jobb, kényelmesebb otthont biztosithassunk azok számára, akiket az életvihara elgázolt.

Ugy az árvák, mint az öregek az élet harcterén lettek felszedve.

Kovács Andor, brownsvillei ref. lelkész.

BÜN.

Befagyott az alapi tó simára,
Havas felhő látogat a tanyára.
Köd fekszi meg a vidéket rengeteg.
— Számadónak a szép lánya nagy beteg.

Mintha hajnal borulna az estvére,
Csecsemője oda buvik keblére.
Siró-rivó másfél napos a gyermek,
Szegény anya, jaj, a szive reped meg!

Szüz pártája, koronája mivé lett? . . .
Porba hullva! . . . utánna hull az élet.
Arcán már a halál rózsái égnek.
— Hej, ispán ur! hogy számol be az Égnek!?

Vén számadó, — sötét harag szivében,
Könnyes szemmel az "Udvarba" bemégyen.
"Ispány Uram, hajtsa szivét a jóra,
Zsófi lyányom kéreti még egy szóra" . . .

Az ispány ur átballag egy kevésre;
Mint a bünös az itélet-tevésre.
Lelkét a vád kinozza, gyötri, tépi,
Szülöttje van, s halottja is lesz néki!

Szép Zsófi szól — könnyet ontó szemekkel,
"Megbocsátok,... nemsokára mennem kell.
Isten látja a lelkemet, szerettem.
Szeresse majd az árvámat helyettem! . . . ..

. . . Temetésre a tanyás nép mind eljő
— Fehér könnyét ugy hullatja a felhő!
Apja zokog végig a téli tájon:
"Szép virágom,... Zsófi lányom,... de szánom.

. . . Hideg az éj, sir az anyátlan árva,
Édes anyja sirhant alá van zárva.
A csillagok hideg fénynyel csak égnek.
— Hej! ispán ur! hogy számol be az Égnek!!?

Forgács Endre.

AZ ESŐ TITKA.

Álmainkban vonatkozás van;
A nagy kinban elköltözöttek
Hozzánk esős időben jönnek.

Halottaink, tudom, hogy élnek,
Felgyült könnyeik záporában
Beszéd, ige s élet-kalász van.

Isten négyszemközt mondja nékem:
Eső, zápor, hó, harmat gyöngye
A megholtak bünbánat könnye.

Tisztult lelkök termékeny élet,
Minket itt lenn nagy-sirva szánnak,
Mert nem látjuk fénylő hazánkat.

Biztatnak, hivnak, integetnek,
Lelkük vonzalmát küldik bőven
Halkan pergő s zugó esőben.

Ha szemünk csak a földet nézi,
Panasszal az Ur elé járnak,
Ránk haragvó zivatart ráznak.

Földünk ha már nagyon hitetlen,
Eltépdesik a lelki szálat,
Áldott szemük gödre kiszárad.

Ránk nehezül aszályban, gondban
A csókolatlan szent Titok-kéz,
Igy kényszerit, hogy fölfelé nézz.

Szabó László.

MAGYAR IGAZSÁG.

Beiktatásom napján 1933 Junius 25-én.

JELIGE:

"Hol a nyilröptü sólyom is csak
Nagy félve járt elébb,
Csipogva fürdik s üt tanyát most
A szemtelen veréb."

(TOMPA.)

Hazám! hősök, sasok királya,
Csüggedt szárnyadat bontsd ki ujra,
Istent és ősi szent erődet
Hangold a tulfeszitett hurra.
Csengjen csatában edzett kardod,
Zengd szivébe a nagyvilágnak:
E nép nem érdemelt keresztet...!
Igazságot Magyarországnak!

Földünk alattunk széjjel tépve,
Hegyek, folyók lelke siratja,
A vérző sziv után kiáltoz
S egységeért sikong viharja.
Szabad nemzet, szabad hazában,
Hős sziklabérce száz hazának,
Kossuth lelkével zugd világgá:
Igazságot Magyarországnak!

Magyar, megváltó szent jogodról
Ne mondj le, de gyulj fel haragra,
Mert ős hazád lángoló karddal
S vérző kereszttel Isten adta.
Kockázó világ felfeszithet,
Sirba dönthet, — kövek kiáltnak
Feltámad a magyar dicsőség
S igazsága Magyarországnak!

Majd akkor a bánat hazáját
Köszöntik a vezeklő népek,
Világra szóló ének zendül
E hős nemzet hős Istenének.
Fennen csattogj ős turul szárnya,
Alattad nagy nemzet imázhat,
Nem lehet, hogy Ég és Föld ne adjon
Igazságot Magyarországnak!

Szabó László.

"ÁLDOTTAK A GYÁSZOLÓK."

William C. Bryant.*)

Ne hidd, hogy áldott az csupán,
Kinek békében foly le élte,
Küld még az Ég irgalma, lám,
Áldást a könnyezők szemére.

Vidám mosolytól lesz derült,
A most könnyüs szemek sugára,
S e perc, bár kinban elmerült,
Igéret szebb idők sorára.

Minden sötét, bus éjedért
Jön egy napfényes regg nyugalma,
S ha hozzád este a bu betért,
Az öröm üzze el hajnalra.

S kinek egy drága sir felett
Szivén csak záporkönny könnyithet,
Hidd el: ismét ölelheted
Egy fényesebb hazában hived!

Hát higyjen s bizzék az igaz,
Ha része sincs a földi jókban,
Ha nincs számára már vigasz,
S tört szivvel sirba dől, gunyoltan.

Mert titkos könnyet, bus napot
Mind lát és mind megszámol Isten,
S dijul mindért üdvöt ad — ott,
Ha gyermeki szenvedtek — itt lenn.

Kacziány Géza.

---

*) Az amerikai lirikusok egyik jellemvonása a mély vallásosság. Két nagy költőben van ez leginkább kifejlődve, Longfellowban és Bryantben. Ez utóbbinak legszebb enemü költeményét adjuk itt olvasóink gyönyörködtetésére. Szerk.

A SZENT LÉLEK SZIMBÓLUMOKBAN.

IV. A SZENT LÉLEK MINT SZÉL.

"Rájuk lehelle és monda nékik: Vegyetek Szent Lelket."

Ján. 20:22.

"És lőn nagy hirtelenséggel az égből mintegy sebesen zugó szélnek zendülése és eltelé az egész házat, ahol ülnek vala . . . . És megtelének mindnyájan Szent Lélekkel."

Ap. Csel. 2:2, 4.

"A szél fu, ahová akar és annak zugását hallod, de nem tudod honnan jő és hová megy: igy van mindenki, aki Lélektől született."

Ján. 3:8.

"A négy szelek felől jöjj elő lélek, lehelj ezekbe a megölöttekbe, hogy megéledjenek."

Ezek. 37:9.

Az itt előrebocsátott szentirási idézetekből nyilvánvaló, hogy a levegő, a szél egyike azoknak a külső, érzékelhető dogoknak, amelyek által a kijelentő Isten jósága és bölcsesége a Szent Lélek Isten természetét és munkálkodását számunkra érthetőbbé igyekszik tenni. Vajjon mit tanulhatunk e kijelentési forma nyomán a Szent Lélek Istenről?

1. Megtanulhatjuk először is azt, hogy a *láthatatlanság nem bizonyság a nem-létezés mellett.* A levegőt, a szelet nem látjuk, mégsem lehet tagadni a létezését, mert "annak zugását hallod". Munkájából, életmegnyilvánulásaiból nyilvánvaló a létezése. Igy vagyunk a Szent Léek s az Isten létezésének az egész kérdésével. "Ami Istenben láthatatlan,... az Ő alkotásaiból... megláttatik". (Róm. 1:20.)

2. Megtanulhatjuk másodszor *a Szent Lélek Isten titokzatosságát.* A Szent Lélek titokzatos. Maradék nélkül kifürkészhetetlen. Akárcsak a szél, amely "fu, ahová akar és annak zugását hallod, de nem tudod, honnan jő és hová megy". A Szent Léleknek ez a titokzatossága sok theológiai vitára adott alkalmat. Nagy viták folytak arról az ős-egyház idejétől kezdve, hogy vajjon személy-e vagy nem személy-e a Lélek; arról, hogy Isten-é, vagy nem Isten; az a kérdés pedig, hogy csak az Atyától származik-é, vagy az Atyától és a Fiutól is, mai napig is az elválasztó okok egyik legnagyobbika a nyugoti és a keleti keresztyénség között. Bizony, a Lélek örök rejtély, örök titok, mint maga az Istenség.

3. Megtanulhatjuk harmadszor azt, hogy *a Szent Lélek Isten fölötte áll az emberi akaratnak.* "Fu, ahová akar", mint a szél, amelynek szabályozására, irányitására még csak gondolni sem mert a szinte mindenre vállalkozni merő emberi elme. A szél, mint ősi szuverén erő, nem kérdez minket, nem vesz tanácsot tőlünk, hanem "fu, ahová akar" és nem közli vélünk, hogy "honnan jő és hová megy." Ilyen fölöttünk álló, fölöttünk működő, tőlünk befolyásolhatatlan hatalom a Szent Lélek Isten, akivel szemben reánk nézve egyedül csak az alázatos alkalmazkodásnak lehet üdvös eredménye.

4. A Szent Léleknek a levegőhöz, a szélhez való hasonlitottságából fogalmat alkothatunk magunknak *a Szent Lélek erejéről.* A levegő, a szél a legfélelmetesebb erejü elemek egyike. Milyen irtózatos feszitő ereje van például a süritett levegőnek! Milyen félelmetes ereje van a kertek és mezők jóillatát terjesztő szellőből (Énekek Éneke 4:16.) forróvöi orkánokká dühödött levegőnek! A tengereket egekig verő, az erdő fáit megindító, a hegyeket megszaggató és a kősziklákat meghasogató, a bajhozó, komor fellegeket maguk előtt korbácsoló hajlékokat, leromboló szélvészeknek! (Jónás 1:4, Zsolt. 107:25-27, Ézs. 7:2, I. Kir. 19:11, I. Kir. 18:45, Jób 1:19). Bizony, a Szent Lélek Istenből semmi sem hiányzik az isteni mindenhatóság vonásaiból.

5. A Szent Lélek Istennek többek között a levegő, a szél képe alatt is adott kijelentéséből ötödször megtanulhatjuk *a Szent Lélek Isten nélkülözhetetlenségét.* Amint széljárásoktól frissen tartott levegő nélkül nincs testi élet, a Szent Lélek Isten nélkül épen ugy nincsen lelki élet se. Mesterséges életrekeltéseknél a friss levegő nyujtása a fődolog. Tüdőbetegeknek a friss levegő az egyik legfőbb

orvosság. A testi élet megszakadása együtt jár az utolsó lehellet kiszállásával. Ugyanilyen éltető, életre frissitő, nélkülözhetetlen, semmi mással nem pótolható szerepe van a Szent Léleknek a lelki élet terén. Akiben nincs Lélek, ha él is halott az, akiben pedig megvan a Krisztus Lelke, ha meghal is él az. Megdöbbentően juttatja kifejezésre a Szent Léleknek ezt az életet adó munkáját és erejét a száraz csontoktól boritott mező felett Isten parancsára Lélekért imádkozó Ezékiel próféta látomása. (Ezékiel 37. r.) Valamint az a kijelentés, hogy a mi feltámasztásunk is a Lélek munkája leszen. (Róm. 8:11.).

6. A szelek járáshoz való hasonlitottság rámutat *a Szent Léleknek Isten igazságát és kegyelmét terjesztő munkájára is.* A nagy tengereken a szél adott szárnyakat a kereskedelmet, a különféle ismereteteket közvetitő hajóknak. A jó szelek előbbre segitő erejében bizva indultak utra a tengerre szállók. Az Isten munkásainak is adott a Szent Lélek volt a fő hajtóerejük, a legfőbb irányitójuk, amint azt pl. az Apostolok Cselekedeteiről irt könyvben a Pál apostol apostoli munkájának a leirása bizonyitja. S amint az Énekek Énekének a dalosa a szelektől várja, hogy kertjének drága illatu szerszámai szétáradjanak, ugy a Krisztus áldozatából kivirágzott minden áldás jóillatát is a Szent Lélek széljárása árasztotta és árasztja szüntelen az emberiségre.

7. Végül még egy tanuságot merithetünk a Szent Léleknek a szélhez való hasonlitottságából. Az ó-testamentomban többször találkozunk azzal a képzettel, hogy Isten a szelek szárnyán repül. Igy pl. II. Sám. 22:11-ben ezt olvashatjuk Istenről: "A khérubon ment és röpült és a szelek szárnyain tünt fel". "Khérubon haladt és röpült és a szelek szárnyain suhant" — mondja a zsoltáriró is (Zsolt. 18:11). Amint e képzet szerint a szél, ugy a mi hitünk és hittapasztalatunk szerint *a Szent Lélek magát Istent viszi és hordozza.* Ahol a Szent Lélek, ott a teljes Istenség is. Az Atya is, a Fiu is. Épen a Lelken keresztül és a Lélek által. Ez a legfőbb munkája: közvetiteni, eljuttatni hozzánk mindazt, ami isteni; lényünkké tenni a Láthatatlant, az Igazat, a Szentet, a Kegyelmest, az Örökkévalót. Ezért a legfőbb kegyelmi eszköz minden kegyelmi eszköz között és fölött Az, Akin mulik minden kegyelmi eszköz hathatóssága: a Szent Lélek Ur Isten.

Óh, áldott Szent Lélek, ki az ég dicsőségével
Leszállván a földre zugó szél és tüz jegyével
A tanitványok gyülésébe . . .

Jövel mi hozzánk is, részeltess ajándékidban,
Lakozzál mi bennünk, mint élő templomaidban,
Adj hitet, adj jó reménységet,
Adj szentid között egyességet,
Békességet és idvességet!

Dr. Vincze Károly.

SZABOLCSKA MIHÁLY SIRATÁSA.

Meghalt a Nagyerdő
Nótás csalgánya,
Téli fagyba dermedt
Forró szive tája,
Egymásra borulva
Sirnak a falombok,
Nem látjátok többé,
Nem halljátok többé
Bugó vadgalambok.

Itt sirta ki könnyét
Kebledre borulva
S ha jó kedve támadt,
Megölelted ujra.
Néki nyilt az erdő
Minden vadvirága:
Innen hordta őket
Teli garmadába
A Darabos-utcába.

Te tudod, Nagyerdő,
Ki volt ő tenéked,
Lelke közepében
Ringatta a képed,
Mindig, mindenünnen
Csak tehozzád vágyott,
Ibolya nyiláskor,
Őszi hervadáskor
Ezerszer megáldott.

Mi volt a szivében?
Dal, szerelem, bánat,
Te tanitottad rá,
Te adsz neki szárnyat.
Tavaszi nap fényét
Kicsalja dalával:
S tele lett a város
Fehér fürtös ággal,
Akácfavirággal.

Oh, szép fiatalság!
Lombos erdő fája!
Milyen gyönyörüség,
Ahogy gondol rája,
Hová lett az álmok,
Ábrándok világa?
Mi maradt belőle:
Csak a szemfedőre
Egy kis száraz ága.

Borulj rá, Nagyerdő,
Hervadozó gyásszal,
Sirjon minden ágad
Mint megannyi gyászdal.
Egymásra borulva
Sirjatok, falombok,
Temetgessétek el,
Ne felejtsétek el
Bugó vadgalambok.

Baja Mihály.

A KOVÁTS EZREDES TÁRSASÁGNAK S A HOZZÁ CSATLAKOZOTT AMERIKAI MAGYAR EGYHÁZAK ÉS EGYLETEK ORSZÁGOS SZÖVETSÉGÉNEK ALAPELVEI ÉS MUNKA-PROGRAMJA.

Irta: Almássy Balogh Dezső.

A reménység egy árva gyertyaláng, mely bevilágit a sötét éjszakába és uj erőt önt a már-már csüggedő lelkekbe. Az ezeréves Magyarhonra a trianoni-béke átkos, sötétleple borult. Az egyedüli pislogó gyertyaláng, mely bevilágit a fekete sötétségbe, a magyarok törhetetlen hazaszeretete és hite az Isteni Örök Igazság-szolgáltatásba.

Ezerév óta őseink —, miként a vadon és mező virágai az egy közös anyaföldből szivják éltető és fentartó erejöket — már születésök pillanatában magukba szivták ezt az éltető és fentartó erőt, az Istenben vetett erős hitet és a Magyarhaza iránti törhetlen hüséget, szeretetet, mely drága örökségként szállott és száll ma is apáról-fiura.

Mi amerikai magyarok, kiknek két hazát adott a végzetünk, ezt a drága örökséget magunkkal hoztuk, megőriztük, istápoljuk és igyekezünk azt utódaink szivébe csepegtetni, plántálni, hogy az őket a megemlékezés, a szeretet és az összetartás jegyének koszorujaként örökké egybefonja. A koszoruba font virágokat is nem annyira az egymásba font egyes virágszálak, mint főleg a virágszálak köré csavart erős-fonal tartja össze, ugy a földtekén a szélrózsa minden irányába szétszórva élő magyarságot is nem annyira a rokoni, baráti és politikai érzések egyes-szálai, mint főleg a Magyarhaza iránt érzett törhetlen hüségünk, szeretetünk és sorsa feletti aggodalmaink erős-fonala tartja egybe.

Az amerikai magyarság ugy a multban, mint a jelenben számtalan megdönthetetlen bizonyságát adta a Magyarhaza iránti törheetlen hüségének, szeretetének és áldozatkészségének. A trianoni gazság ellen eddig is, noha szétszórtan, de kitartóan harcoltunk. További sikeres küzdelmeikhez adjon ujabb erőt és álljon követendő, méltó példaként előttünk magyar testvéreinknek azon bátor és elszántszivü maroknyi kis csapata, kik parányi kishajókra szállva, bolyongó vándorként járják a végtelen Oceánokat, hirdetve a világnak azt a mérhetetlen gazságot, melynek árnyával feldarabolták és keresztre feszitették a Magyarok Ezeréves Hazáját. Büszkén, bátran és elszántan bontották ki egymásután a békés de árva, anyátlan magyar kereskedelmi kishajók árbocán a Magyar Trikolort, és lankadatlan vasakarattal, elszántsággal szelik-szántják a tengereket, szüntelenül harsogva a világba, hogy: "Nem, Nem, Soha." Harsogó kiáltásuk erősebb a tengerek zajló zugásánál, mert a világ máris meghallotta és folyton figyelemmel kiséri az ő kiáltásukat. S ha kérdjük, hogy vajjon mi adott és mi ád ily hatalmas erőt hangjaiknak, hogy még a tengerek dühöngő morajlását is tul képesek kiáltani? A felelet igen egyszerü. Ez az erő, az Ő Hitük, a Mi Hitünk, mely azt mondja: 'Hiszek Egy Istenben, Hiszek Az Isteni Örök Igazságszolgáltatásban,

Hiszek, Hiszek Magyarország Feltámadásában."

A trianoni véres kereszt és a megcsonkitott Magyarhaza jelképe a tiz kis hajó és hazájukért mindenre kész, bátorszivü magyar személyzete. A magyar történet ragyogó emlékköveinek nevei büszkén tekintenek le a hajók ormairól. Az Ezeréves Magyarhon vonul fel látásuk alkalmából: Magyar, Árpád, Puszta, Tisza, Tátra, Rákóczi Ferenc, Honvéd, Balaton, Badacsony, Csárda, és mindenütt, ahová csak befutnak, megértő szivekre, rokonszenvre találnak. Megjelenésük alkalmával a világsajtó legnagyobb lapjai hivták máris fel az egész világ figyelmét a magyar hajók árvaságára és a trianoni gazság tarthatatlanságára.

A Magyarhaza ellenségei uton-utféle igyekeznek lekicsinylő hireket terjeszteni a kis békés magyar hajó-rajról. Lekicsinylésök mögött azonban aggodalmukat igyekeznek elpa-

lástolni; gyáva, lekicsinylő szavaikból kiri a félelem, mely azt mondja, hogyha egy ily kis, maroknyi, elszánt és minden vész-viharban összetartó csapat alig két év alatt puszta megjelenésükkel ily nagy sikerrel magukra tudták vonni a nagy világ figyelmét, akkor, ha a földtekén szétszórva élő magyarság példájukat követve, egy erős táborba egyesül, ugy hamarosan lehullna az igazságszolgáltatás szeméről a gazság és hazugság kendője.

New York városának Kossuth fogadtatásáról 1852-ben kiadott 766 oldalra terjedő hivatalos jelentését tartalmazó könyvéből megtudjuk, hogy Kossuth az amerikai sajtó által tiszteletére rendezett diszlakoma alkalmán, beszédében, szóval már 81 évvel ezelőtt a jövőbe látva, megjósolta azt a galádságot, melynek ármányával felfogják Magyarországot darabolni. Ezért már akkor tiltakozott Trianon ellen, leszögezvén többek között azt a tényt, hogy Európa feldarabolása a nyelvelmélet alapján pusztitóbb volna a népvándorlásnál; s nem hiszi hogy akadna amerikai polgár, ki ezt elismerné vagy ennek a képtelen elméletnek szószólója lenne. Végül azt kérdezte, hogy vajjon mit szólnánk ahhoz, ha az Egyesült Államok különféle nemzetségbeli lakosai hasonló alapon fellázadnának és függetlenitésüket követelnék?

Kossuth látnoki jóslata bekövetkezett, a nyelv-elméleti alapon Magyarországot Trianon véres keresztjére feszitettek. Az Egyesült Államok azonban a világtörténelem ezen legnagyobb igazságtalanságát nem volt hajlandó aláirni; ezzel Kossuth második jóslata is valóra vált.

Kossuth, az Egyesült Államok akkori külügyi államtitkárát Daniel Webstert, ki egyébként egyik legnagyobb amerikai támogatója volt, igyekezett arról meggyőzni, hogy országának akkor, ha hü akar maradni Washington szelleméhez, ha az emberiség érdeke megkivánja, bele kell avatkoznia a vén Európa dolgaiba. Daniel Webster azonban ebben nem volt hajlandó Kossuth igazát elismerni. Erre Kossuth megjósolta, hogy az Egyesült Államok, midőn százmillió lakóssal fog birni, ezt nem lesz képes elkerülni. Webster ezt sz-ni tén nem akarta elismerni; egyezerkilencszáz és tizennégyet irt a világ akkor, midőn Kossuth eme jóslata is igaznak bizonyult. Az amerikai magyarság, mintegy, a jövőbe látva, Kossuth sugallatára szülőhazája fővárosában, hálája jeléül szobrot emelt az Egyesült Államok megalkotójának, George Washingtonnak. Kossuth sugallata a világháboru után valóra vált, mert George Washington szelleme őrködött Magyarország felett akkor, midőn az Egyesült Államok az igazságtalan trianoni békeszerződés aláirását megtagadta.

Még gyerek koromban olvastam nagyapámnak, Almásy Balogh Pálnak feljegyzéseiben, ki Kossuth Lajosnak nem csupán kortársa, de bizalmas barátja és a magyar nemzet jövőjét érintő más kérdésekben munkatársa volt, hogy a "történelem ismerete a szivre is hat, s a szép, jó és nemes iránt megbecsülést szerez."

A mult eseményei és tetteinek gazdag tárháza a történelem, mely az élet tengerén hánykódó magyarságnak a legjobb iránytüként szolgál. A Magyarhaza fiainak javarésze nem tudja még a mai napig sem kellőleg értékelni azon történeti láncolatok megszakitatlan sorát, melyek mintegy testvér nemzetként, Magyarországot és az Egyesült Államokat egymáshoz füzik. A történeti kapcsolatok ezen szép, jó és nemes eseményeink felelevenitésével vonultunk és leszünk ezután képesek az amerikai nemzet szivére hatni és ugy magunk, mint pedig fajunk iránt megbecsülést szerezni. Ezen elvitázhatatlan történeti tények felujitása, ápolása és tiszteletben tartása, az igazság azon leghathatósabb szép, jó és nemes fegyvere, melynek segitségével megtudjuk értetni az amerikai nemzettel,

"...*Hogy csüggedve járunk most a tenger bajban,*
Mely reánk csapott.
...*Kik Kárpátoktól le az Adriáig*
Bolyongtunk egykor magyar tájakon,
.....
...*Se Kárpátunk, se Adriánk ma nincsen;*
A világtéboly harcai nyomán
Osztozkodott a tőlünk elvett kincsen
Cseh, szerb, román.

...S a közeljött határra
Könyfátyol nélkül nem tekinthetünk,
.....
Mi csak arra gondolunk folyton-folyvást,
Mi oda van....."

Ha felütjük az Egyesült Államok történetének könyvét, ugy ott örökké fénylő betükkel beleirva látjuk mindjárt az első oldalon a magyar faj szép, jó és nemes tulajdonságait, a bátorságot, vitézséget, önfeláldozást. Megtudjuk, hogy az első magyar a budai születésü Parménei János 37 évvel a Pilgrimek érkezése előtt látta meg és lépett Észak-Amerika partjára s Massachusetts közelében a tenger hullámai fedik sirját. Kissé tovább lapozva elérünk az amerikai szabadságharcok fejezetéhez, hol az amerikai és magyar történeti kapcsolatok igazi láncolata kezdődik. Itt találjuk megörökitve nemes Kováts Mihály ezredes, Washington lovassági gyakorló mesterének nevét, ki hősi halált halt (1779 május 11-ikén) Charlestown S. C. védelménél. Az amerikai szabadságharcok magyar hőseinek tettei voltak azok a tényezők, melyeknek tudatában a mult évben rendezett Washington bicenténniális ünnepségek magyar csoportját az Egyesült Államok rangban legmagasabb négy tábornoka, Douglas MacArthur vezérkari főnökkel egyetemben, azon kizárólagos kitüntetésben részesitette, hogy Washingtoni ünnepségeink védnökségét nemcsak elfogadták, de azt a legmesszebbmenő támogatásban és elismerésben részesitették.

Kossuth nyomán haladva, Kossuth szellemében cselekedtünk akkor, midőn a new yorki Reviziós Szövetséget átszerveztük egy országos "hasznos ismereteket terjesztő társaság"-gá. Az 1845. január havában a Pesten megjelent "Pesti Hirlap" második számában nagy apám megirta, hogy "erőszakkal nem lehet megismertetni, megnyerni és tiszteletet felkelteni, hanem békés uton, hasznos ismeretek terjesztésével kell a népet és a közvéleményt felvilágositani."

A történelem ismertetése nem csupán az igazságérzet felkeltésének, valamint a békés és hasznos ismeretek terjesztésének egyik legcélravezetőbb módja, hanem egyuttal az egyedüli gyakorlati eljárás azoknak a tudnivalóknak a megismertetésére, melyek világi életünkbe befolynak. Ezért minden erőnkből "oda kell törekednünk, hogy a magyarság tudatába legyen saját sorsának, megismerje helyzetének előnyeit, s tisztába legyen jogaival és kötelességeivel."

Egyesületünk védnökéül azért választottuk Kováts Mihály ezredest, mert az ő élete, pályafutása jellemzi legjobban azokat az erényeket, melyeket az amerikai nemzet legtöbbre becsül, s ez a bátorság, vitézség, önfeláldozás, szabadság és hazaszeretet. Kováts Mihály ezredes által képviselt erények voltak azok a tényezők, melyek az amerikai szabadságharcot győzelemre vitték.

A hathatós és sikeres együttmüködés céljából röviden a következőkben vázolom feladatunkat.

Kötelező fogadott hazánk megalkotói és fentartóinak emlékét tagjaink között ébren és tiszteletbe tartani, egyszersmint a közvélemény figyelmét felhivni arra, hogy ez ország "Nemzetalkotó" és az "Unio életének megmentő" csatáiban, valamint békés fejlesztésében mily fontos szerepet játszottak a magyarok.

Az uj nemzedékünket tanitsuk a magyar nyelv, irodalom, történelem és müvészet megismerésére, hogy arra ne csak büszke legyen, de abból tanulva erőt, bátorságot meritsen.

Küzdjünk minden koholt és rosszakaratu rágalom ellen, mely akár ujság, akár kép vagy mozgókép, folyóiratok vagy könyvek vagy a rosszakarat és hazugság sugalta bármely módon a magyar nemzet ellen van irányitva.

Fel kell használni minden alkalmat a közvélemény igazságérzetének felkeltésére, minden oly támadás ellen, mely tudatosan vagy a helyzetet nem ismerő adatok alapján Magyarországról a világháboruval, valamint az azt követő trianoni békekötéssel kapcsolatban, az amerikai közvélemény félrevezetése céljából megjelent vagy megjelen. Ily módon egyesült erővel verjünk vissza minden oly támadást, mely a magyar név és becsület, valamint a magyar haza ellen irányul.

Ez a békés és igazságos eljárás az amerikai nemzet felfogásának minden tekintetben a legtetszetősebb mód arra, hogy az amerikai közvéleményt a Magyarországra erőszakolt trianoni béke igazságtalan és tarthatatlan voltáról ne csak felvilágositani, de an-

nak megsemmisitéséhez erkölcsi támogatásukat megis nyerni képesek legyünk. Mióta a magyar revizió lobogójára az amerikai szabadságharcok magyar hősének, Kováts ezredesnek nevét felirtuk, az amerikai politikai, társadalmi és katonai élet vezetői nemcsak a legnagyobb elismeréssel kisérik, de a legmesszebbmenő támogatásban részesitik a Kováts Ezredes Társaság minden megmozdulását. Ezt mi sem bizonyitja jobban mint az, hogy minden nagyobb ünnepségeinken személyesen részt vesznek s egymásután lépnek be tagjaink sorába.

Az amerikai történelem magyar hőseinek nevei, tettei oly varázserővel birnak, mint az Oceánokon bolyongó kis magyar hajók; csupán nevük emlitése tiszteletet, megbecsülést kelt az amerikaiak szivében. Tetteiknek felelevenitése pedig az amerikai nemzetben felkelti az igazság és kötelességtudás érzetét.

Miként a kis és békés magyar hajóraj, ugy a Kováts Ezredes Társaság is szemet szur és nem felel meg a magyar haza ellenségei és azok bérencei izlésének: ők tudják és érzik, hogy egy ily név, mely nemcsak magába foglalja, de oly hüen kifejezésre tudta juttatni és az amerikai nemzet történetébe beleirni, a magyar faj legkiválóbb erényeit: az képes lesz az amerikai magyarságot egy táborba hozni. A cseh és román utlevéllel Amerikába hajózott volt és lenni akarók, de valóságban egy politikai párthoz sem tartozók, ugyszintén a sötétség leple alatt bujkálók, kiknek amerikai szereplésök történetében a börtönüléstől kezdve a zsarolás és az álhazafiság, megélhetési módjuknak leggyakoribb kereset forrása; sietnek kezet fogni azokkal, kiknek soha egyéb közük nem volt Magyarországhoz és a magyar néphez, mint csupán az, hogy magyar földön születtek, s életük legfontosabb hivatása a magyar erők egyesitése ellen irányul, mert annak megakadályozásától függ az ő kétes megélhetésük.

Nékünk, kik a Kováts Ezredes Társaság munkáját irányitjuk, a kis magyar hajóraj személyzete áll folyton szemünk előtt. Az ő példájuk, a mi világosságunk. Az ő bátorságuk és a magyar igazságért minden vihar elleni elszántságunk, melyek segitségével felrázzák a világ itélőszékében szunnyadozó igazság szolgáltatást, ami utirány.

Nehéz és fáradtságos munkánkhoz erőt és kitartást az a biztos tudat nyujt, hogy ebben is Kossuth szellemében járunk el, mert "Nem gondoljuk, hogy akármelyikünk is inkább saját véleményét keresztülvinni, mint használni óhajtson."

... AZ ...

AMERIKAI MAGYAR REFORMÁTUS EGYESÜLET

Aggmenházában több, mint 30 öreg testvérünk talált nyugodt és gondmentes otthont az élet alkonyán.

Kedves olvasóm, a jövőt nem tudhatod. Állj be tagnak a Ref. Egyesületbe!

KEDVES OLVASÓM, A JÖVŐT NEM TUDHATOD.

:-: ÁLLJ BE TAGNAK A REFORMÁTUS EGYESÜLETBE! :-:

A LIGONIERI REF. ÁRVAHÁZBAN

öntudatos magyar szellemben neveljük gyermekeinket, hogy a Magyarország igazáért folytatott békés reviziós törekvést ők is megértsék és belőle kivegyék részüket.

LIGONIERBAN

magyarul irnak, olvasnak és beszélnek a gyermekek és büszkék az ezeréves Magyarországra.

AZ AMERIKAI MAGYAR REF. EGYESÜLET BUZGÓ OSZTÁLYTISZTVISELŐI.

Egyesületünk ügye akkor haladhat előre sikerrel, ha a Vezértestület tagjain kivül az egyes osztályok tisztviselői is lelkiismeretesen és odaadással végzik munkájukat. Hála Istennek, nem szükölködünk olyanokban, akik hivatásukat odaadással töltik be és a Református Egyesület terjesztéséért és erősitéséért dolgoznak. Mi elismeréssel emlékezünk meg ezekről a testvérekről és örömmel adjuk le azoknak életrajzát, akik azt hozzánk eljuttatták. Az Amerikai Magyar Református Egyesület érdekében kifejtett önzetlen munkásságuk másokat is buzditson, a hiven fáradozókat pedig erősitse munkájokban az a tudat, hogy érdemeikről nem feledkezünk el, mert nevüket letörölhetetlen betükkel irták be Magyar-Amerika történetébe.

BAKÓ ISTVÁN, a 47. számu traveskyni osztály jegyzője 1884 április 23-án Gáván született. Amerikába 1903-ban érkezett és a következő évben már tagja lett a Ref. Egyesületnek. Első tisztségeit a mount carmeli osztálynál viselte és innen küldtük delegátusnak az 1908. évi konvencióra.

1909-ben Traveskynre költözött és 1912. óta állandóan tisztséget viselt az osztálynál és több izben delegátus volt.

Felesége, Gönczy Juliánna buji (Szabolcs) illetőségü. Gyermekeik: Irén, László és Margit.

BIHARY FERENC, a 140. cantoni osztály jegyzője 1899. jan. 17-én a szabolcsmegyei Tiszaeszláron született. 1914-ben jött Amerikába. A Ref. Egyesületbe 1927-ben állott be és a cantoni osztálynak 1930. óta tisztviselője. Felesége, Kertész Mária abbosfalvi (Kis-Küküllő) megyei illetőségü. Két gyermekük van: Ferenc és Elemér.

DARUKA ISTVÁN, a 32. számu new brunswicki osztály jegyzője a zemplénmegyei Taktaszadáról vándorolt ki és 1882. március 4-én született. A Ref. Egyesületnek 1911-ben lett tagja Trentonban és a 32. osztálynak évek hosszu során át tisztviselője volt. Jelenleg jegyzői tisztet tölt be.

A Somerset utcai ref. egyháznak presbitere, egy izben algondnoka volt. A Woodmen of the World magyar osztályának elnöke.

Feleségével, az agárdi (Zemplén) születésü Szücs Annával 1907-ben lépett házasságra. Három élő gyermekük van: Irén, Juliánna, aki Virginia Intermont College tanulója és István, aki high schoolba jár.

DEMETER LÁSZLÓ, a 27. számu phoenixvillei osztály jegyzője 1887. julius 23-án az abauji Csécs községben született ref. tanitói családból. Egy darabig a sárospataki gimnáziumban is járt. Amerikába történt kivándorlása után 20 évvel ezelőtt vette nőül az abaujgönczi illetőségü id. Nagy Lajos, tiszteletbeli gondnok leányát, Erzsébetet. Két gyermekük van: Ilonka és Erzsike.

Évek hosszu során át tevékeny részt vett a Ref. Egyesület munkájában. A 27. osztályt 21 taggal vette át és most annak ugy felnőtt, mint gyermekosztálya az elsők közé tartozik. Tagszerzésért többször nyert dijat.

A phoenixvillei ref. egyháznak négy év óta főgondnoka. Az uj parókiának és kőtemplomnak épitése az ő gondnoksága alatt történt.



DEMETER LÁSZLÓ.

A Woodman Árpád campjének elnöke, az American Magyar Citizen Clubnak alelnöke. Tagja a Royal Arcanum egyletnek és a No. 1. Hose, Hook and Ladder Co.-nak.

JÓZSA KÁROLY, a 18. számu so. chicagoi osztály jegyzője Szatmármegyében, Kisnaményban 1879 jan. 1-én született. 1903-ban érkezett Amerikába, 1917-ben lett a Ref. Egyesület tagja és a következő évben már tisztviselőnek választották. Mikor megkezdte a munkát, csak 13 tag volt és most 57-re emelkedett az osztály tagsága. Megalakitotta a 18 taggal rendelkező gyermekosztályt. A so. chicagoi egyháznak hosszu időn keresztül presbitere volt és a chicagoi I. Magyar Betegsegélyző Egyletnél különböző tisztségeket töltött be. Felesége a szatmármegyei turistvándi Zilahi Juliánna, aki a so. chicagoi Nőegyletnek tevékeny tagja. Gyermekeik Matilda, Juliánna és Mihály.

JUHÁSZ ANDRÁS, a 149. számu tonawandai osztály jegyzője a szabolcsmegyei Berkesz községben 1903 augusztusban született. 1923-ban érkezett Amerikába. A Ref. Egyesületnek nyolc év óta tagja és most harmadizben tisztviselője. A tonawandai egyháznak presbitere. Felesége a szabolcsmegyei tiszarádi születésü Laskay Piroska. Gyermekeik nevei Piroska és Veeronka.

KATONA ANDRÁS született Tiszaagteleken (Szabolcsm.) 1892 április 24-én. Amerikába jött 1913-ban. 1916-ban feleségül vette Nagy Máriát, gyermekeik neve: Géza, Ella, Ernő. A homesteadi ref. egyházban presbiter néhány kisebb megszakitással 1917 óta, az egyház kurátora most már a harmadik éve. Két év óta az Árvaházi Igazgatóságnak és az Intéző Bizottságnak tagja s mint ilyen nagy és áldott tevékenységet fejt ki ugy az egyház, mint az Árvaház érdekében.

KLOSZ FERENC, a 115. számu twin rocksi osztály jegyzője 1881 junius 15-én a biharmegyei Kiskerekiben született. 1907 tavaszán jött Amerikába. 1911-ben vette nőül a gömörmegyei jólészi illetőségü Tóth Máriát. Házasságukból hat fiu és négy leány származott. A Ref. Egyesületnek 10 év óta tagja és állandóan tisztviselője. Az egyházi életben az anyaegyházhoz (Vintondale) való távolság miatt élénk részt nem vehet.

KISH KÁROLY, a 215. számu manvillei osztály jegyzője. Az ő tisztsége idejében a manvillei osztály tagjai 1932 aug. 26-án zászlószentelési ünnepélyt rendeztek, igy az osztály zászlóval rendelkezik. Az uj tagokért kapott jutalékot a felvett tagoknak adja viszsza, hogy a tagszerzést könnyebbé és sikeresebbé tegye.

KOVÁCS FERENC, a 31. számu loraini osztály jegyzője Ungmegyében, Szürthében született 1882 április 8-án. 1900-ban jött Amerikába és előbb Leisenring Junctionban, majd Sharonban és Hubbardon lakott, évek óta pedig loraini lakos. Itt vette nőül a bacskai illetőségü Cseh Rózát, akivel 28 évet töltött. Gyermekeik Róza, Etel, Béla. Loraini hosszu tartózkodása alatt más buzgó emberekkel együtt egyházat és egyleteket alapitott. Az egyházban kis és nagy hivatalt viselt. Volt harangozó, presbiter és gondnok. Jelenleg csak a Ref. Egyesüleet loraini osztályánál visel tisztséget, ahol egyfolytában 9 év óta végez vezetői munkát, de a tagság régebben is megtisztelte bizalmával.

KOVÁCS GUSZTÁV, a 225. számu buffaloi osztály jegyzője, 1897 nov. 14-én az ugocsamegyei Turterebesen született és a Halmiban levő gazdasági felső iskola elvégzése után 1913-ban Norfolkon (N. Y.) lakó édesatyjához jött ki, ahonnan 1917-ben Buffaloba költözött. Egyike volt azoknak, akik ebben az évben a buffaloi Ref. Ifjusági Kört megalakitották, amelynek éveken át titkárjegyzője, majd elnöke, az utóbbi tiz éven át pedig tiszteletbeli elnöke. 1918-ban legfiatalabb presbitere lett a buffaloi egyháznak, majd ellenőre és az 1926-ban külön szervezett west sidei egyháznak megalakulása idejétől kezdve gondnoka.

A Ref. Egyesületnek 1918-ban lett tagja. Két osztálynál töltött be különböző hivatalokat. Két osztályt alakitott, tagja lett a Vezértestületnek és 1923 óta részt vett a konvenciókon.

21 éves korában már titkára volt a buffaloi és vidéki nagybizottságnak, a Magyar-Amerikai Polgárok Politikai Egyesülete is bizalmával tüntette ki. A Buffalo és környéki ref. presbiterek konferenciájának megszervezése óta elnöke. Két egyháznál szervezett ref. betegsegélyző egyletet, amelyek az Egyesület

osztályaival közös tisztviselőket választottak. Az árvaház és aggmenház ügyét mindig szivén viselte.

Felesége Koncsol Emma Lordon, Md. született. Gyermekei: Juliska és Jenő.

MOLNÁR JÓZSEF, a 20. számu trentoni osztály jegyzője 1885 november 2-án született az abaujmegyei Gönczruszkán. 1910-ben érkezett Amerikába és Burnsvillen, majd Windberen telepedett le. Mindkét helyen az egyháznak presbitere volt, az utóbbi helyen a Ref. Egyesületnek több éven át pénztárnoka, majd elnöke.

1920-ban költözött Trentonba és a független egyháznak tevékeny presbitere és pénztárnoka, a Ref. Egyesület trentoni osztályának pedig tisztviselője lett.

1907-ben Magyarországon vette nőül Beke Máriát. Hat gyermekük van: István, Mária, férjezett Varga Józsefné, József, Jolán, Teréz és Erzsébet, akik mindannyian a Ref. Egyesületnek tagjai.

PERCZEL IMRE, a 73. számu toledoi osztálynál tölt be jegyzői tisztséget. Az abaujmegyei Teresztenye községben született 1885 okt. 7-én. A polgári iskola elvégzése után 1905-ben Amerika felé vette utját és Toledoban telepedett le. 1906-ban tagja lett a ma Kálvin János nevet viselő Ref. Bs. Egyletnek, amelynek tisztviselője is volt. 1907-ben a ref. egyház kollektora lett és egy évi star junctioni tartózkodás után Toledoba tért vissza. 1913-ban vette nőül a szinai (abauji) Paszternák Margitot. 1916-ban az egyháznál kináltak fel neki tisztséget, 1919-ben a 73. osztálynak és Kálvin Egyletnek lett elnöke. 1925-ben tagszerzésért az első dijat nyerte, amit ajándék gyanánt a toledoi egyház pénztárába utalt át. Gyermekeik: Margit, Aranka, Imre. — János fiok 1926-ban elhunyt.

POZSGAY IMRE, a 163. számu chicagoi osztály jegyzője Abauj Tornamegye Égerszög községében született 1881 jul. 20-án. Feleségével, született Szallay Bellával 1907-ben jöttek Amerikába és azóta állandóan chicagoi lakosok. Felesége szintén égerszögi. Két gyermekük volt: Boldizsár és Zoltán. Az első korán elhunyt

A Ref. Egyesület 163. osztályának megalakitásában 1917-ben részt vett Sebestyén

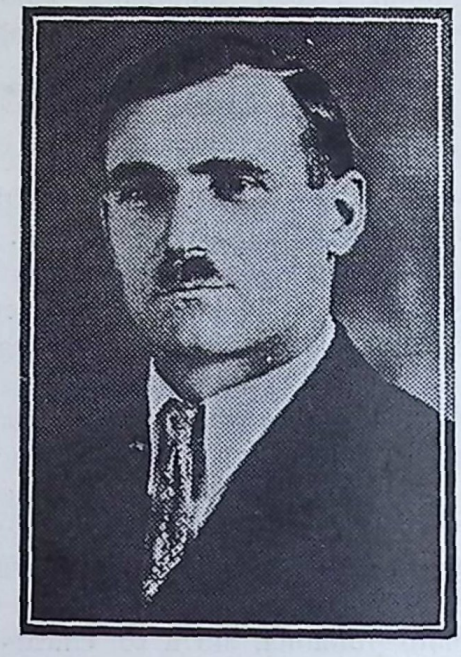

MOLNÁR JÓZSEF.

Endre, akkori utazó lelkészszel együtt. Azóta állandóan hivatalt és bizalmi állást viselt és más elfoglaltsága miatt csak két gyülést mulasztott el. A chicagoi első ref. egyháznak alapitó tagja és pénztárnoka volt. Minden magyar mozgalomból kivette részét.

RIGÓ JÁNOS, a 6. számu homesteadi osztály jegyzője 1894 március 6-án Hernád-Zsadányban (Abauj m.) született. Amerikába érkezett 1910 május 17-én, házasodott 1915 május 15-én. Feleségül vette Juhász Máriát, akitől a következő gyermekei születtek: Olivér, Ilona, Viola, Károly és Dorottya. Angolul rövid idő alatt megtanult, 4 évig járt a Carnegie Tech esti iskolájába, mialatt teljes mértékben kivette részét az egyházi munkából a homesteadi református egyház kebelében. Közremüködött az egyház Ifjusági Körének szervezésében, amelyet szolgált, mint pénztárnok, illetve elnök, nagy szerepe volt a cserkész-csapat megszervezésében, amelyet kezdettől fogva immár 9 éve mint bizottsági tag szolgál. Volt az Egyházi Betegsegélyző egyletnek titkára, pénztárnoka. A Református Egyesületbe 1916 februárjában állt be, szolgálja azt, mint a homesteadi osztály ügyvivője 1925 óta. Munkája következtében még a depresszió éveiben is az osztály számos taggal gyarapodott s az átlagosnál sokkal kevesebbet vesztett. Az egyházban pres-

biter 1923 óta, pénztárnok volt 1925—1929-ig és 1931-től kezdve ujra ebben a tisztségben szolgálja anyaszentegyházát.

RÓZSÁS SÁNDOR, a 65. számu canonsburgi osztály jegyzője 1889 február 23-án született a veszprémmegyei Somlószőllős községben. 1912-ben érkezett az Egyesült Államokba. Előbb Pottstownban dolgozott, majd 1914-ben Canonsburgban telepedett le. Az Amerikai Magyar Ref. Egyesületnek 1916-ban lett tagja és 1917. óta tisztviselője a canonsburgi osztálynak. A Ref. Egyesület érdekében kifejtett munkáján kivül minden magyar mozgalomból kiveszi részét. Nagy része van abban, hogy az osztály szép selyem amerikai lobogóval rendelkezik és minden tagnak disz- és gyászjelvénye van.

Felesége, aki a mult év nyarán elhunyt, Bálint Teréz volt, aki a veszprémmegyei Kislődön született. Gyermekei, névszerint: Teréz, Sándor és János mind tagjai a Ref. Egyesületnek.

SOHAJDA ALBERT, a 144. számu cartereti osztály jegyzője 1882 március 17-én Zemplénmegyében, Kisgéresen született. 1909-ben jött Amerikába és a Ref. Egyesületbe 1915-ben állott be. Az ottani osztálynak 1923-tól kezdve tisztviselője, a cartereti független egyháznak hét évig presbitere, hat évig egyházfia, két éven át főgondnoka volt. Tagja az ottani Ref. Templom és Betegsegélyző Egyletnek és itt is tisztségeket viselt, most pedig elnöke. Hitvestársa is kisgéresi születésü. Gyermekeik: Erzsébet, Mária, Róza és Béla.

SZARKA FERENC, a 85. számu brownsvillei osztály jegyzője 1883-ban Disznós-Horváthiban, Borsodmegyében született. —

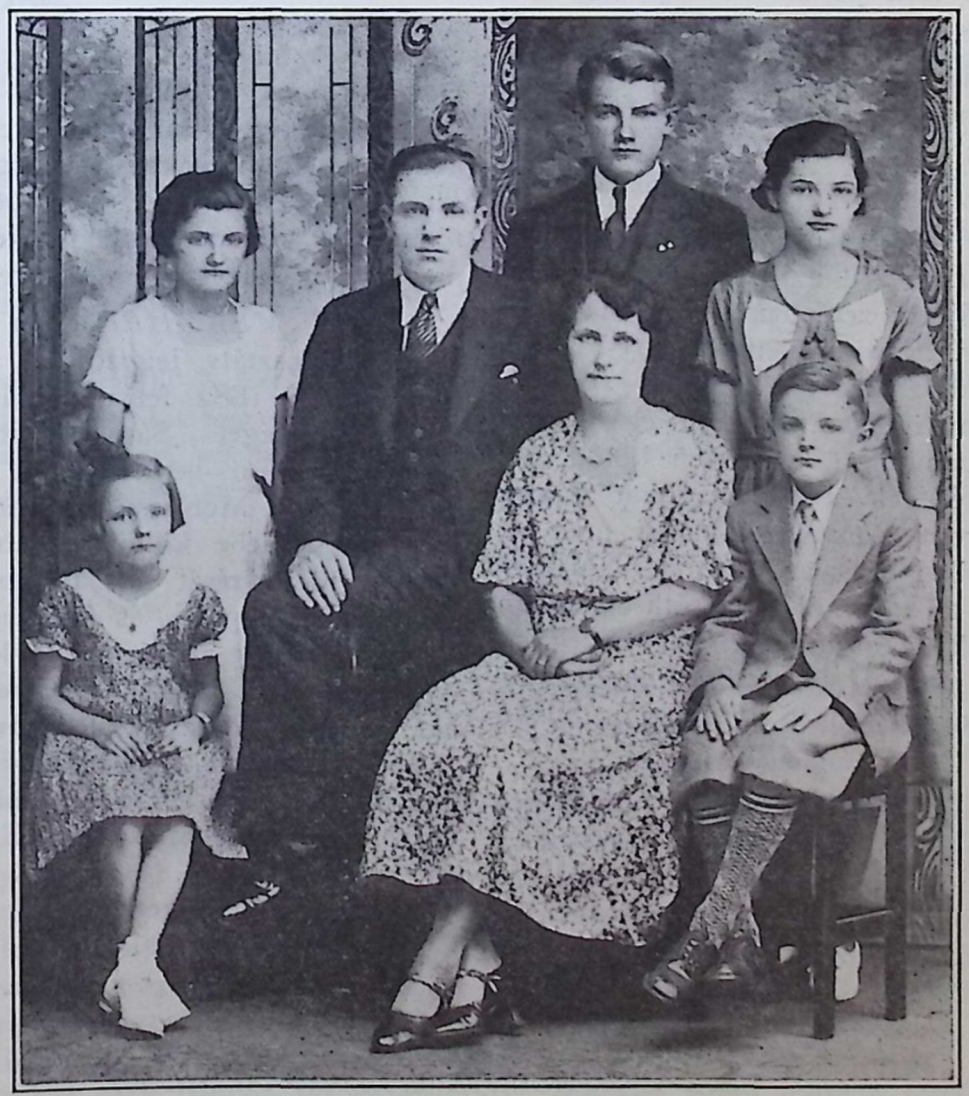

RIGÓ JÁNOS ÉS CSALÁDJA.

1902-ben, mint ifju munkás Brownsvillen telepedett le. 1906-ban vezette oltárhoz a zemplénmegyei Bodrogszerdahelyen született Máté Juliánnát. Brownsvillen ekkor kezdődött meg az egyházi munka a a Harsányi Sándor, akkor homesteadi lelkész irányitása mellett. 1907-ben megalakitották a brownsvillei ref. Betegsegélyző Egyletet, amely ma is szép vagyonnal rendelkezve végzi áldásos munkáját. A Ref. Egyesület brownsvillei osztálya 1908 junius 14-én 9 taggal alakult meg, amelynek több éven át elnöke volt, most pedig jegyzője. Hat gyermekük van: Juliánna, férjezett Barto Jánosné, Erzsébet, férjezett ifj. Szücs Mihályné, jelenleg clevelandi lakosok, Ferenc, Béla, József és János pedig Brownsvillen laknak.

A brownsvillei egyháznak már megalakulása évében gondnoka volt és ujabban is több éven keresztül tölti be ezt a felelősségteljes hivatalt.

A brownsvillei Magyar Bányász Betegsegélyző Egyletnek is tisztviselője volt és ennek az osztálynak megszünte után annak szép magyar zászlaját a ligonieri árvaháznak adományozták.

TÖRÖS MIHÁLY, a 68. számu portagei osztály jegyzője a zemplénmegyei Olaszliszkán 1868 aug. 29-én született. 1893-ban érkezett Amerikába és bányász lett. 1906-tól kezdve munkavezető minőségben egy társulat szolgálatában állott. 1892-ben kötött házasságot feleségével és házasságukat három fiuval és három leánnyal áldotta meg az Ur. Az Amerikai Magyar Református Egyesületnek 1902-től tagja és 1911. óta állandóan tisztséget viselt az osztálynál. Egyik megalapitója volt a portagei és vidéki leányegyháznak és annak 1917-től a mai napig buzgó gondnoka.

VALYIK GYÖRGY született 1875 október 30-án Györke községben, (Abaujm.) Amerikába 1893-ban jött ki. 1898-ban feleségül vette Kovalcsik Erzsébetet, gyermekeik: Mária, Zsuzsánna, István, Henry, Margit és



SÁPOS MENYHÉRT.

György. A homesteadi ref. egyháznak alapitó tagja és hüséges munkása 30 esztendő óta, szolgálta az egyházat, mint presbiter, algondnok, jelenleg mint trustee dolgozik egyházáért. Az Egyesületnek 1907-ben lett tagja, több mint 10 évig volt ügykezelője, amiért megnyerte a szolgálati érdemrendet.

SÁPOS MENYHÉRT, a 135. számu duquesnei osztály jegyzője a zemplénmegyei Perbenyiken 1882 február 2-án született. A cipészmesterséget Sátoraljaujhelyen tanulta. Amerikába 1901-ben érkezett. Előbb Whartonban, majd McKeesporton dolgozott, 1913-ban Duquesnebe költözött, ahol ruhaüzletet nyitott. Élénk részt vett a pittsburghi, homesteadi, mckeesporti és duquesnei egyházak életében, kivette részét az egyleteek és nagybizottság munkájából. Az Egyesületnek 20 év óta tagja és hét éven át tisztviselője.

1903 julius 11-én a pittsburghi ref. templomban kötött hzasságot Dániel Erzsébettel. Gyermekeik Gizella, András, Erzsébet, Vilma, Juliánna és István.

A duquesnei független ref. egyházban tevékeny mnukásságot fejt ki.

AZ ISTEN MUZSIKÁSA.

Szabolcska Mihály emlékére.

Az Isten muzsikása volt, mint a fülemile,
Mert szivből bugyborékoló dalt szórt mindenkire.
A hervadt lelkü magyar is kiegyenesedett,
Ha ette, itta a meleg Szabolcska-verseket;
Akácfavirág-illatu dalai ugy peregtek,
Hogy szive virágba borult a fáradt embereknek.

Az Isten muzsikása volt! Azért oly egyszerü,
Mint a szép, meg-nem-unható, frissen-zöld, gyenge fü,
Mint az örökre divatos, sima-fehér ruha,
Mint a tiszai magyarok sose-zárt kapuja,
Hol se idegen, se barát nem remeg a kilincsen;
Vagy mint a meg-nem-fakuló köszöntés: Adjon Isten.

Az Isten muzsikása volt; Azért áldott-fehér
Minden daloló rime, mint — a szarvasi .... kenyér;
Azért olyan mocsoktalan mindig minden sora,
Nem bujkál buja-mérgü vágy verseiben soha,
Azért pihentet és üdit, ha egyszer rátalálunk
S ifjuvá szépitjük vele megöregedett álmunk.

Az Isten muzsikása volt! A zengő szeretet
G-huru hegedüje szólt, ha hegedülgetett.
S mély dalaival melegen, védőn karolta át
A három édes gyermeket s az egy édesanyát,
Kiktől a csókot, ölelést várja és nem sokallja . . .
Igy lett boldog palota a költő eresze-alja.

Az Isten muzsikása volt! A hüség énekét
Szórta szivéből rád s eléd törékeny feleség.
Holtáig szerelmes maradt s egy asszonyt szeretett . . .
Hüséggel virágzó szivét áldjátok hitvesek!
Ahogy dalolta: "szembe szállt a forgó divatokkal,"
Más asszonyt nem cirógatott szerelmes-lágy dalokkal.

Az Isten muzsikása volt! Lelke alázatos,
Imákat és zsoltárokat szeliden hamatoz;
Vagy forró himnuszokkal ég fölujjongó szive,
Ő az égtől s tőle az ég sose volt messzire;
De borzadt a templom alatt piacozók zajától
És a hazug farizeus volt tőle mindig távol.

Az Isten muzsikása volt! Akinek a Haza
E földi élet szépitő, gyógyitó vigasza.
Ó, hogy becézte éneke a szent magyar rögöt,
Melyből egy árva porszemet sehol se örökölt.
És égi lázzal énekelt a viharban, a bajban....
Az Isten muzsikása volt! Ő, azért halhatatlan.

Gyökössy Endre.

FÉNYSZÓRÓ.

A tanitó állva, — járva,
A fényszórót magyarázza,
Hogy tündöklést hogyan ad.
Mutatva: — az üveg lencse
Hogyan gyüjti, — s szórja szerte
A sok fénylő sugarat.

Gyermek, leány csupa szem, fül;
Meg se mozdul, meg se rezdül,
Valamennyi ugy figyel.
Kivált a kis Zsuzsi vigyáz,
Pedig most lett csak iskolás.
— Nem ejtne egy szót sem el.

Figyel minden szóra, jelre,
S mintha, mintha tervezgetne
Gondolatban valamit.
A két szeme csak ugy ragyog —
— Az eszében vajj' mi forog?
Mit tervezget, vajjon mit? ....

Magyarázat végeztével,
— A szemében bizó fénnyel —
Nagy kérdéssel áll elő.
Szivecskéje nem is sejti,
Hogyan ámul mind a többi;
Megszólalni hogy mer ő.

"— Jaj, én ugy szeretnék olyat,
Egy fényszórót, de nagyobbat,
A melyikbe belefér,
A világnak sok szépsége,
A csillagok, — a nap fénye . . .
— Hol vehetnék, — mennyiér?

A tanitó bácsi tudja,
Hogyha arra visz az utja,
Vegyen egyet én nekem.
Van ám nekem husz fillérem,
Apa adta a mult héten —
Abból majd kifizetem . . ."

A tanitó meglepődve
Néz rá a kis kérdezőre,
Mosolyog is a szaván.
— Majd biztatón megkérdezi,
A fényszóró minek neki;
Mondja meg csak igazán.

"Azért kéne, — igyen felel —
Hogy a napfényt minden reggel,
Szépen összegyüjteném,
S rája szórnám fénysugárba
Apukára, anyukára,
Hogy legyenek csupa fény.

Sokszor olyan szomoruak.
S ha kérdezem min busulnak,
Mindég csak azt felelik,
Nincsen rajtuk semmi bánat —
S az arcukon mosoly támad
— De a szemük könnyezik.

S megsimitva arcom, hajam,
Mondogatják: — kis bogaram,
Ne érezd meg sohasem,
Hogy nemcsak fény, — öröm termő,
Hanem nehéz, setét felhő,
Gond is van az életen.

Azt szeretném, — azt akarnám,
Hogy apuskám, jó anyuskám,
Mindég fényben legyenek.
Hogyha volna egy fényszóróm,
Az elüzné folyvást, folyton
Arcukról a felleget . . ."

A tanitó akadozva,
Mintha elfogódott volna,
A szavakat keresi.
Szemében tán valami,
Beleesett, — dörzsölgeti,
Mig a választ megleli.

"Lánykám a mit te szeretnél,
Bár a földön végig mennél,
Nem lelsz, — nincs oly fényszóró.
Felfogni az egész napfényt
Hej, nem lehet, — Hanem azért
Ne busulj ám kis bohó.

Más fényszórót is tudok én,
Abba minden szép belefér,
A mi vár az életen.
Nem láthatni a sugarát,
Azért erőt mégis az ád,
Boldogságot az terem.

Kit fényével átölel,
Még a gondja se lesz teher;
A bajt könnyen viseli: —
Csendesit megnyugvással,
Felövezi kitartással . . .
Csudás erőt ad neki.

S ilyen csudás sugárszóród
Neked is van, — mindég hordod,
Szüntelenül vele jársz.
Ha jóságot gyüjtesz belé,
A te jó szüleid felé
Mindég szórhatsz fénysugárt.

És e fénytől majd meglátod,
Hogy tündököl az orcájok,
A két szemök hogy ragyog.
Még ha benne könny is égne,
Melegséggel reád nézve,
Könnyön át is mosolyog.

Látod, ilyen erőt adó,
Apát, anyát megnyugtató
Sugárszóród van neked . . .
— Csak vigyázz, hogy a sugarát
Szeretet és hit hassa át —
— S tudod mi ez? — a szived . . ."

Zsuzsika a sok beszédbül
Annyit ért csak összeségül: —
Fényszórója van neki: —
A szivéből sugár árad,
S apukának, anyukának
Éltét körül övezi.

S boldogsággal gondol rája:
Hogyha éltök gond is járja
Erőt nyernek valahogy,
Ha rájok hull szive fénye,
— S a két szemük reá nézve
Könnyön át is mosolyog.

Haza érve, nagy örömmel,
Dicsekedve beszéli el: —
Fényszórója van neki.
Apukának, anyukának
Az ereje attól támad,
Hogy fényét az ráveti.

S mig meséli az esetet,
Ezt a titkot hogy tudta meg,
Látja is, hogy a dolog
Valóság; mert ime, ime
A jó apa, s anya szeme
Könnyezik és — mosolyog.

Tők, Pest m.

Nagy Vince lelkész.

ÜZENET AZ UJVILÁGBA.

Irta: Ivánffy Tamás.

Testvérek az ujvilágban,
tengerentul, más világban,
Tihozzátok száll el lelkem
s felkeres az idegenben,
hol oly egész más világ van! . . .
Mennyi fényes, gazdag ország,
de hiába, mindhiába:
egyikük se Magyarország!

Álmaimban el-elszállok
Tihozzátok idegenbe.
Házatoknál meg-megállok
és benézek
felhőcsókos palotákba,
külvárosi kertesházba,
földbevermelt mély odukba
mindenütt, hol épp tanyáztok
s megkérdezlek sugva-bugva,
mig szivem Hozzátok repdes
jut-e olykor eszetekbe
s nincs még végképp elfeledve
egykor elhagyott hazátok,
az a régi, az a kedves?! . . .

Sirban porladó anyátok
álmotokban elbecéz-e?
Édes hangja, ajka méze
tengerentul nem merült el
örök éjbe — feledésbe, —
messze-messze, tul a vizen,
hol ma éltek, elsodorva
s hol oly gyors az élet sodra? . . .

Kong-e még mindennél szebben szivetekben
kis falutok nagy harangja?
Messzezugó, drága hangja
Álomfosztott éjszakákon
elvisz még az ősi rögre?
Vagy e hangot, e harangot
csangő dollár, csalfa mákony,
sok felbugó gyársziréna
elcsititá — koldus áron — mindörökre?
Halljátok még néha-néha? . . .

S jut-e néha eszetekbe
akaratlan, önfeledten
ákácfáink hüvös lombja,
nyájaink ezüstkolompja,
erdőn-berken a madárdal.
pacsirta, ki égig szárnyal,
a kakuk, ki egyre jósol,
fészek, melyből valdgalamb szól?!

Hivogat még néha-néha
uj csigerbor a korsóból?
Bus feledség martaléka
már a sok muskátlis ablak?
Bimbó, Csálé, gazda ökre
Számotokra mindörökre
már elvesztek, már kihaltak? . . .

S mit nem halltok oly régóta:
az a sok szép magyar nóta
felzokog még szivetekben
minden más nótánál szebben?!
"Csak egy kis lány . . ." s az a csárda,
"hol a ménes ott delelget"
lelketek még átaljárja,
megkönnyeztet, elmelenget?
Vagy az észveszett riongás,
dzsessz-üvöltés, vad sikongás
kitörölte őket régen? . . .
Könnyes alkony, naplemente,
véres zubbony, tépett mente:
nem kisért-e álmotokban
Kossuth-apánk regimentje?!
Csillagot látván az égen
felcsillan a mult ködében
az a csillag, az a régi
s bár csak földi, — nékünk égi:
volt hazátok, Magyarország?! . . .

Látok annyi könnyes orcát,
Hogy ezt kérdem halk szavammal!
Látok annyi könnyes orcát
tengerentul, más világban,
kis kunyhóban, fényes házban,
ahol olyan más világ van:
"a mi hazánk mind a sirig,
mig testünk ki nem kisérik,
csak egy ország, Magyarország!

Ne szégyeljétek e könnyet,
Édes az, bár sós az ize!
E csöpp vizben,
hogy megfürdik hármas bércünk,
elrablott sok kincses ékünk:
Bánát, Erdély s Felvidékünk!
Felkiált e könny az égig:
mindenünk e cseppben fénylik
egy ujabb feltámadásra:
veszteségünk annyi tenger,
s Adriánk, a magyar tenger!
Fennragyog szivárványivünk,
mig szivetek a mi szivünk
s lelkünk lelketeknek mása!
Nem születtünk meghalásra
s nem botor megalkuvásra! . . .

Ha ezt hallja, ha ezt vallja
fiatok és unokátok,
megszünik a magyar átok,
meglátjátok!
Ha számunkra el nem vesznek,
kik a nagy vizen tul élnek,
s ott is hisznek és remélnek,
egy szavunkra
mind ott lesztek s mind ott lesznek
— ha előbb nem, s ha nem máskor, —
de egy szálig, mindhalálig
a feltámadt uj hazában
a végső leszámoláskor!

Budapest, 1930 január hó.

SZEBB JÖVŐ FELÉ.*)

Nemrégen egy érdekes filmet láttam. Ha jól emlékszem "King of the lions" volt a cime. Maga a darab története elég romantikus és szinte a lehetetlennel haátros, igy nem is fontos a jelen esetben. Engem a film végső kifejlődése ragadott meg. Az állatvilágból meritett darab ugyanis egy cirkusz kigyulladásával és leégésével közeledik a befejezéshez. A tüzben persze teljes a fejetlenség. Az állatok nyugtalanul orditoznak s az emberek fejveszetten futkosnak ide-oda. Szinte senki se tudja, mit csinál, mignem a főhős megjelenik és kimenti oroszlánjait a tüzveszedelméből.

Az én figyelmemet ez a zürzavar kötötte le a legjobban a filmen. Önkéntelenül is arra gondoltam, hogy az egész embervilágban is **ilyen zürzavar** uralkodik ma, amiből nem látszik szabadulás, menekvés. Az emberi érdekek önző harcában minden nemesebb érték veszi készül. Sok a megváltó, de a legtöbb csak a maga részére szeretné megváltani a világot. Nem találják vagy nem akarják felismerni a főhőst, aki önzetenül tud cselekedni és csupán testvéri szeretetből másokat is óhajt megszabaditani a tüzveszedelem zürzavarából.

A világháboru tömegmészárlása és az utána következett gazdasági nyomoruság nyiltan mutatja, hogy az ember Isten nélkül tette meg a számitásait minden téren s hogy az isteni örök törvényeket nem lehet büntetlenül a sárba gázolni. Ebből csak zürzavar származik, melyből a kivezető ut csak a teljes bünbánatra ébredés lehet. Sokan aztán a vallásoskodásban keresik ilyenkor a vészkijáratot és szivesen hangoztatják a Krisztus nevét. A Krisztus azonban nem lehet az utolsó menedék, hanem csakis az első. És ha valamire, hát igazabb és mélyebb keresztyénségre van szüksége ennek a keresztyénnek csufolt világnak.

1930-ban a Christian Endeavor Szövetség berlini világgyülésén egy kóreai ifju kiküldött ezekkel a komoly szavakkal fordult a nyugoti nemzetek képviselőihez: "Azt izenjük a nyugot keresztyéneinek, hogy jobban hasonlitsanak Jézushoz". Rev. Stanley Jones hires könyvében ("Krisztus india országutján") pedig azt olvashatjuk, hogy az indusok nem szeretik ezt a nevet "keresztyén", de a Krisztus követőinek szivesen vallják magukat. Mindebből azt láthatjuk meg, hogy a mi keresztyénségünk körül hibák vannak. Életmegnyilvánulásainkból a legtöbbször hiányzik a Krisztus. Igy csakugyan helyes a kóreai ifju megállapitása. Jobban kellene hasonlitanunk a Krisztushoz.

Elszomoritó tény, hogy ebben az istennélküli zürzavaros világban épen az ifjuság az, amelyik sehogysem vagy igen nehezen találja meg a maga helyét. Szinte cél és irány nélkül bukdácsol a különféle elvek és érdekek harcában. A jobb rész egy szebb jövő felé törekszik s keresi az odavezető biztos utat, de nem találja vagy csak nehezen bukkan rá, mire kedvét veszti. Szeretne egy szebb jövőt biztositani magának, de sulyos problémáival tanácstalanul áll s nincs, aki a biztos révparthoz elvezethetné.

A világban hallja a szép szólamokat. "Akié az ifjuság, azé a jövő". Ahelyett azonban, hogy ezt a jövőt biztosithatná a maga számára, csak azt látja, hogy mindenki rápályázik. S mig azután egyfelől a Gonosz, a Sátán vonja és viszi kéjes örömmel a bün felé, avagy az egyesek jelszavas igéretei vezetik a kicsinyes érdekek önző hálójába, addig csak kevesen akadnak olyanok, akik igazán, önzetlenül, tisztán az ifjuságért való szeretetből foglalkoznak magával az ifjusággal és annak komoly problémáival.

Hosszu évek óta figyelem már az amerikai magyar ifjuságunk megmozdulásait. Ha itt-ott örömmel látunk is benne egy-egy biztató reménysugár felcsillanását, szépet és nagyot akarását, a fény hamar elhamvad s a fellángoló lelkesedés időelőtt kialszik a szivekben. Összefogó ereje pedig még kevésbbé látszik meg. Szétszóródottságunk (no meg

sokszor a kicsinyes érdekek harca) mellett én abban látom ennek okát legfőképen, hogy a lelkiépitkezésnél mellőzzük a kellő alapvetést s inkább csak az adottsággal számolunk. Keresztyén ifjusági munkáinkból is hiányzik valami. Hiányzik a Krisztus. Kérdezd meg csak magadat ifju keresztyén testvérem: meg vagy te elégedve a keresztyén életeddel és munkáddal? Ha igen, akkor valószinüleg önmagadat csalod meg. Szerintem az eredménytelenségeink oka mindig épen az, hogy nem hasonlitunk eléggé a Krisztushoz, mint az a kóreai ifju mondaná.

Én a magam részéről, el se tudok képzelni keresztyén ifjusági munkát Krisztus nélkül. Ezért kötöttem le magamat a C. E. ifjusági irányzathoz is, kis lapommal, a *"Szebb Jövő"*-vel együtt, mert a C. E. ifjusági mozgalom komoly evangéliumi alapon álló szervezet. Ezért örültem, mikor a jelen konferencia első pontjaként is egy "C. E. minta gyülés"-t láttam a programon (és most hallottam is). Azt következtettem ebből, hogy az ittlevő ifjuság is az evangéliumi irányzatu keresztyén ifjusági munka után vágyik és azzal óhajt megismerkedni. Ez adta a gondolatot arra is, hogy a C. E. munkát vonatkozásba hozzam a jelen összejövetelünk céljával.

Sokféle egyházi és világi szervezetet ismertem meg már itt Amerikában ifjusági vonatkozásban. Mindegyiknek lehet és van is rendesen valami nemesebb célkitüzése, de én az egyházi életben valamennyinél különbnek, jobbnak tartom a C. E. szervezetet tisztán csak azért, mert nincsennek világi céljai, hanem teljesen bibliai alapon áll. A *Biblia* pedig az ifjuság minden nagy kérdésére tud feleletet adni és megoldást nyujtani, s az Isten Igéjével való foglalkozás a szeretetnek és *barátságnak* olyan légkörét teremti meg az ifjak között, amilyent senki és semmi más nem tud megteremteni. Személyválogatás nélküli testvériség, *igaz barátság* és szeretet az a többlet, amit a C. E. ad a Krisztushoz hü tagjainak. Számos példát tudnék erre felhozni a gyakorlati életben szerzett tapasztalataimból. Legyen elég csak annak megemlitése, hogy pl. egyházamban a leghivebb és leghüségesebb vasárnapi iskolai tanitókat a C. E. társaság adta, az ifjuságból az első önálló egyháztagok belőlük kerültek ki, beszédjükön, külső viselkedésükön is mindig meglátszott a keresztyéni hüség és tisztességtudás, nekem a legjobb segitőtársaim voltak minden egyházi munkában s hiszem, hogy bár ez az első csoportom már szétment az életbe, a C. E. vonás mindig megmarad azért rajtuk.

Nem egyszer hallottam, hogy a C. E. kivánalmai nagyon szigoruak s a mai modern életben nehezen tarthatók be. Tilt olyan *szórakozásokat* is, amikre a fiatalságnak szüksége van (pl. a tánc). Nagy tévedés azt hinni, hogy a C. E. bármit is tilt a tagjainak. A C. E. tag — a kóreai ifju szerint — egyszerüen csak *jobban* akar *hasonlitani a Krisztushoz,* Akit élete példájul tekint. Ezt csak nem lehet szigoru követelménynek tartani egy Krisztust követő számára? A tisztes *szórakozás,* mely lelki-testi felüdüléssel jár, semmiesetre sincs kizárva a C. E. munkaköréből, de a tulzott és nemtelen szórakozás hajhászat határozottan nincs összhangban vele.

A "Szebb Jövő" cimü kis lapunkban mi keményen szoktuk ostorozni az egyházi bálozást és a tánc-düht. Sokan nem tudják ezt megérteni, sőt neheztelnek is érte ránk egyesek, mikor rámutatunk e miatt az egyházi munkájuk lehetetlenségeire, tévedéseire. Pedig igen egyszerü a dolog megértése, *a bálozást és táncot nem lehet és szabad egyházi munkává avatni, mint* teszik ezt, *az Egyház Krisztus teste* az Irás szerint, igy a Krisztust és Egyházát alacsonyitjuk le az ilyen világi munkával. Az első sorban nem is szórakoztató intézmény, hanem Isten lelki épitménye, igy a fentartására szolgáló anyagiakat is nem ugy kell összetáncolni és összemulatni, hanem jó szivvel és jó lélekkel kell azt összeadni. És pedig nem a pap vagy a presbyterium kedvéért, hanem egyedül a *Krisztusért.*

A C. E. tag ezt jól tudja és nem azért nem báloz, táncol vagy nem tesz valamit, mert nem szabad, hanem azért, mert értelmetlennek, hiábavalóságnak vagy önmaga félrevezetésének tartja azt. Nem a tilalom tartja vissza a világiaskodástól, hanem az, hogy — mint Isten legnemesebb teremtményének — *szabad* neki sokkal szebb, jobb, nagyobb, tisztább és értékesebb dolgokra *törekedni* en-

nél. S aki megtanulta a Krisztustól, hogy mi az igazi érték és a talmi rongy, az nem is tehet mást, minthogy a valódi értéket keresi s másra nem marad ideje, komoly érdeklődése megszünik a hamis értékek iránt. Ha gyengék is vagyunk magunkban, *a Krisztus által mindenre lesz erőnk.*

A C. E. heti összejövetelek különben a legalkalmasabbak az igazi *barátság* fokozására is. Egy apa panaszolta egyszer, hogy a 14 éves, kevéssel előbb konfirmált fia egészen megváltozott egy idő óta. Más lett a beszéde, viselkedése s nem tudta ennek okát találni. Pedig egyszerü volt az okra ráakadni, belépett az ifju életébe a *barát* s ez okozta a változást. Egy-egy barát ugyanis sokszor tekintélyé, követésreméltó *ideállá* válik a gyermek-ifju szemében. Igy lehet azután átokká vagy áldássá a barát. Minden attól függ, hogy mi *a barátkozás célja,* hová vezet az utja. Ravasz püspök azt mondja: "Az ifju szive olyan, mint a viasz, mely könnyen alakitható". Vagy az eget, vagy a földet, vagy a Krisztus vagy az ördög képét ábrázolhatjuk ki rajta". Sajnos, igen gyakran nem a magasabb célok, hanem az alacsonyabb földi élvezetek, a good time-ozások felé hajlik az ifjui sziv s a barát az ördög képét ábrázolja ki az ifju szivén és átokká lesz a számára. Sok szomoru példáját látjuk ennek napjainkban a gangster világ életében.

Az ifjuságnak igazi barátai azok voltak és lesznek, akik a nagy tanácstalanságában vele éreznek és szenvednek s igyekeznek helyes utat kijelölni számára, akik önzetlenül s tisztán az iránta való szeretetből mindig a jó irányba vezetik. Ilyen barátja volt az ifjuságnak Rev. Dr. Francis E. Clark pl., aki félszázaddal ezelőtt öt lelkes ifjuval inditotta meg az első C. E. mozgalmat, amely ma négy millió tagot számlál s a bostoni központtal világszövetségben tartja össze a különféle nemzetek C. E. ifjuságát s amely — csak mellékesen jegyzem meg — a jövő évben Budapesten tartja meg a négy évenként szokásos világgyülését, a legutóbb történt végleges döntés szerint. És kérdem, hogy lehetnek-e azok másak, mint *jó barátok,* akik a leghübb barát, a Krisztus társaságában élnek, a C. E. heti összejöveteleiken? A Krisztussal való gyakori találkozás csak fokozhatja, fejlesztheti hát a barátkozás testvéri érzését.

Az *önmüvelődésre és nemes időtöltésre* is a legmegfelelőbb szervezet a C. E. társaság. Hiszen lehet-e hasznosabb időtöltést, az önmüvelődésre jobb alkalmat elképzelni annak az ifjuságnak a számára, amelyik egy szebb jövő felé törekszik, mint azt, hogy hétről-hétre a maga és az embervilág nagy problémáival foglalkozhat a Biblia megvilágitásában? Szerintem minden időtöltésnél hasznosabb és minden emberi tudománynál boldogitóbb azt tudni és elismerni, hogy *Krisztus a Király.* Ő uralkodik s az én rövid földi életem Isten dicsőségére szolgál és nem a világ gyönyörüségére. A C. E. ilyen irányban hasznositja az időtöltést és az önmüvelődést.

Kedves Ifjuság. Nincs szerintem igazi jövője annak, akinek nincs Krisztusa. A bizonytalan jövő ködében csak csalódás, beszennyeződés vár arra az ifjui lélekre, aki elindul a jövő felé s keres valamit, örömöt, előrehaladást, sikert, kivánságok teljesülését, vágyak kielégitését, csak egyet nem keres (és igy nem is találhat meg). Urát, Királyát, Krisztusát. Az eltévedt, csalódott vagy beszennyezett, beteges sziv s a szenvedélyek uralma alá került lélek nem jó utitársak az életben, előbb-utóbb valami mélység felé, bünbe rántják azokat, akik Krisztus nélkül indulnak utra.

A várt szebb és jobb jövő csak akkor derül majd fel, ha a Krisztus hivó szava végig zeng az ifjuság sorai között és Te ifjuság bátran mersz bizonyságot tenni a Krisztusról. Ezért a jövőért harcolni is kell, mert a Gonosz, a Sátán sem pihen és csatasorba állitja hadait ellene. Igy ez a szebb jövő csak akkor lehet valósággá, ha ti ifjak vállalni meritek a harcnak minden áldozatát és fáradalmát, ha örömmel hordozzátok még a gyalázatot is Krisztusért, ha bátran szembe szálltok a bünökkel, sőt utánna mentek azoknak is, akik a romlás utjára tévedtek közületek. Ez a szebb jövő majd akkor bontakozik ki teljes értékében előttetek, mikor egy-egy bibliás összejövetelen vagy egy-egy áldásos konferencián mindig több és több ifju ráeszmél arra, ami hiányzik életéből és megérzi, ki az,

aki kéri tőle a szivét, amikor minél többen találják meg közületek a Krisztust.

Ravasz püspök egy irásában az eszményi ifjuságot mint *a küldetést érző ifjuságot* jellemzi, aki maga sem tudja, milyen nagyra hivatott s milyen kincsek rejlenek benne. Szeretem hinni, hogy ti is ilyen eszményi célokért gyültetek egybe ma s érzitek a nagy küldetést lelketekben és kincseiteket igyekeztek gazdagon gyümölcsöztetni a jövőre. Legyetek Krisztus hü vitézei, hogy ez a konferencia is egy olyan áldott alkalom legyen a számotokra, amely a szebb jövő felé vezet benneteket.

Böszörményi M. István,
bridgeporti (state streeti)
ref. lelkész.

AND THE WORK GOES ON!

A great tablet of ice, on which a beautiful flower garden is planted — this was the picture Bishop Ravasz painted of the work our ministers are doing among the Magyars of America. This is the picture many of our ministers carry in their hearts as they go about in their work among us. The ice, they feel, is slowly melting, and the flowers they plant soon fall off into the turbulent, melted waters.

Some of the greatest movements of the world were doomed to topple over, yet they carried in themselves the elements of life everlasting. We, who bear in our hearts the emblem of the Reformation, know how that movement was ostracized, rebelled at by the Catholic Church, its leaders killed, but it still lived on and on into the ages and as years go by becomes stronger and stronger in strength and power. Wesley's movement, the Salvation Army Movement, the Abolition of Slavery Movement, were all prophesied to fail, but there can be no failure where we find Jesus Christ as Master.

The Hungarian Christian Endeavor and Young Peoples Union is one of these flowers planted on a tablet of ice. Will it, too, fall into turbulent waters and peerish forever? The H. C. E. and Y. P. Union has been in existence for seven years. On August 23, 24, 25, and 26th, it held its Seventh Annual Convention at the Magyar Reformed Church in Burnside, Chicago, Illionis. A delegation of 212 registered young people, representing 25 churches, 25 cities, 8 states and 2 countries of North America, must have felt that the work for Gods Kingdom among our American Magyar people is not futile. While these young people are willing to go hundreds of miles to attend a Magyar Reformed and Presbyterian Conference, there is no danger that this work will perish in the foaming, indifferent waters and become one with the liquid in the great melting pot.

The theme of the Conference was: Christian Young People in the Face of World Problems. And thru this theme, like a crimson thread, ran that feeling of *Higher Christian Fellowship.* The principles of C. E. demand that one who takes its pledge should be ready to promote peace and good will among all nations of the world. For any group to be able to face world problems, they must know something about them, and they must be able to think clearly and intelligently on the subjects that deal with all nations of the world. Four topics were discussed in separate groups: The significance of the Economic, Political, Social, and Religious Problem in the Life of Christian Youth. All topics were considered attentively from the Christians point of view. After these discussions the young people felt that their friendship with one another was even more binding for there was no need of shying away from the real issues of life. Their minds met in real intellectual exchange of ideas and their religion became the sole practical foundation of their future work. Talking thus of world problems, brought the

young people much closer to other young people of foreign nations, and closer still to those young people living in the land of our Father's — in Hungary.

Devotional services were very inspiring, but the spiritual height of the Confernce *was the sharing of the Holy Bread and Wine in Communion with the LORD JESUS CHRIST.*

"By their fruits ye shall know them —" Christ said of those who follow Him. One of the fruits of the conference was a donation of 50.00 (fifty-dollars) to the "Reformátusok Lapja", the Magyar Reformed Church paper, that is working against such terrific odds, but which has supported the work of the Union in the past years, and which we hope will continue to do so in coming years.

It was also decided at this conference that Field Secretaries would be chosen, who would go out to all churches in their districts and organize new C. E. Societies, and also help those attain higher standards that are already in existence. Instead of losing faith in the work carried on for seven years, the visions and dreams of those years are now starting to materialize.

The installation of the newly elected officers marked the closing of the Seventh Annual Conference of the H. C. E. and Y. P. Union. Julius Boda, President; Joseph Szopo, Vice-President; Elizabeth Boda, Recording Secretary; Tihamer Toth, Treasurer; and Elizabeth Komáromy, Corresponding Secretary were formally placed into office by Rev. Eugene Boros, minister of the local church.

This is not the only conference that is held by Magyar Young People of America. Regional Conferences, among which may be mentioned two, one in Woodbridge, N. J., and the other in South Norwalk, Conn., were held this year, since the Union's Conference. Both of these conferences were attended by many delegates.

These are our flowers planted on a tablet of ice. To others planting in this way might mean the death of such an undertaking, but to me it is a beautiful simile. It brings to my mind that picture drawn by Harriet B. Stowe in her book, "Uncle Tom's Cabin", of Eliza and her son, being transported, from their enemies, on a great cake of ice across the Ohio River, to the other side where they found safety among Christian friends. Our work may be called the planting on a tablet of ice, but what a glorious task when we know that tablet is carrying Magyar Christians to the other side where they find safety in the heavenly home of their Lord and Saviour Jesus Christ.

Elizabeth Komáromy.

AZ AMERIKAI
MAGYAR REFORMÁTUS EGYESÜLETET
osztálytisztviselői és tagjai
még nagyobbá és hatalmasabbá tehetik.
DOLGOZZUNK HÁT ÉRTE EGYESÜLT ERŐVEL!

A ligonieri ref. Árvaház az elmult 12 év alatt több mint 350 árváról viselt gondot. Az árvák pártfogója és eltartója első sorban az
AMERIKAI MAGYAR REFORMÁTUS EGYESÜLET
volt és az ma is.
Ezért is itt a helyed kedves olvasóm.

VILÁGI PAPJAINK.

Amerikai magyar református egyházaink történetébe tündöklő betükkel irták be neveiket azok a testvérek, akik a "királyi papság és szent nép" rendéhez tartozva hüségesen vették ki részüket az egyházalapitás, egyházigazgatás és az egyház érdekében folytatott munkában az oroszlánrész hordozásából. Minden egyházközségben voltak és vannak olyanok, akik ilyen természetü munkálkodásukkal tündökölnek és másoknak is jó példát szolgáltatnak. Az ilyen hüséges világi testvérekről emlékezünk meg ebben a rovatban. Reméljük, hogy akiknek életrajzát most nem kaphattuk meg, azokról a jövő évi naptárakban tehetünk említést.

Alpha, N. J.

Az Alphai Ev. Ref. Egyháznak több mint tiz év óta tisztviselői.

NAGY GYULA testvérünk Lak, Borsod m.-ből vándorolt Amerikába ezelőtt 29 évvel. Azóta nem csak állandóan tagja, de presbitere, hat év óta pedig gondnoka az ev. ref. egyháznak; a Ref. Egyesület alphai osztályának pedig 11 év óta elnöke. (Minden örömét unokáiban leli, kiket odaadó szeretettel vesz körül. Minden tekintetben méltó arra, hogy őt is viszont szeressék és megbecsüljék.)

TÓTH JÓZSEF és kedves neje Abaujvár, Abaujtorna m.-ből jöttek Amerikába ezelőtt. 23 évvel. Dacára annak, hogy mindketten jártak itten is iskolába, megmaradtak egyházunkat szerető jó magyaroknak, kik nem csak szóban, de cselekedetben, áldozatkészséggel is ott állnak az Egyház mellett. Tóth testvérünk hosszu időn keresztül volt presbitere, most 11 évtől jegyzője egyházunknak. Tóthné asszony a Nőegyletnek tisztviselője hosszu idők óta, most jegyzői tisztséget tölt be már évek óta. László fiuk szorgalmas tanuló a High Schoolban és magyarul is igen szépen beszél, ir és olvas.

Egyházunk legrégibb előljárója *Varga Endre* testvérünk, ki egyhuzamban már 17



NAGY GYULA

éve pénztáros. A Ref. Egyesület itteni osztályának ügykezelője. Nőegyletünknél *Varga Endréné* asszony a legrégibb tisztviselője, már 15 év óta elnöknő. *Kiss István* testvérünk kevés megszakitással csaknem kezdettől fogva presbitere egyházunknak. Ne emberektől, de Istentől várjuk munkánk megjutalmazását. A jóságos Isten áldja is meg őket buzgó fáradozásaikért, nemes munkájukért.

Itt emlékezünk meg néhai *RÁCZ GYULA* alphai egyháztagról, aki ligonieri intézetünkre végrendeletében száz dollárt hagyományozott. Elhunyt testvérünk New Villagen (N. J.) lakott és az alphai egyháznak volt tagja. Tiszalökről, Szabolcs megyéből vándorolt ki. Nőtlen ember volt. Otthon öreg édes atyja és testvérei vannak.

Vajha a néhai Rácz Gyula példája másokat is hasonló cselekedetre buzditana. Azoknak az elhunytaknak a neveit, akik intézetünkre végrendeletileg hagyományoznak, vagy akiknek emlékére hozzátartozóik adományt tesznek, emlékkönyvben örökitjük meg és róluk évről-évre kegyelettel emlékezünk meg.



TÓTH JÓZSEF ÉS CSALÁDJA

Igy az elköltözöttek emléke fentmarad és az az elhunyt testvérünk, akinek nevéhez árvákat és aggokat segitő adomány füződik, Ábelhez hasonlóan még holta után is beszél.

Carteret, N. J.

A Cartereti Független Magyar Református Egyház jelenlegi főgondnoka, *DANCS LÁSZLÓ* 15-ik esztendejét tölti már az egyházi szolgálatának ugy, hogy az egyháztanácsban állandóan helyet foglalt. Ebből az alkalomból közöljük az érdemes előljáró életrajzi adatait s megjelöljük azokat a főbb időpontokat, amelyeken átment az ő munkás élete addig, mig elérkezett az ideje annak, hogy egy kerek határkőnél ennek a munkának tisztességet is adjunk a róla való megemlékezéssel. Dicsőittessék az örökkévaló Isten az ő munkásainak elmuló életében is.

Dancs László 1894. junius 17-én született Korláth Helmeczen, Ung megyében. 1911-ben jött Amerikába, mint 17 éves ifju. Cartereten telepedett le s azóta megszakitás nélkül itt is él. Mint 18 éves ifju, 1912-ben az egyháznak tagjává lett, "azóta hüségesen kitartott s ki is fog tartani, mig az Isten életben tartja." 1919—1922-ig egyháztanácsos, 1922-ben algondnok, 1923—1929-ig főgondnok, 1929-ben presbiter, 1930—31-ben tiszteletbeli főgondnok, 1932—33-ban főgondnok. Egyháztanácsossá választása első két évében diktáló egyházfi és harangozó. Ez év elején közgyülés által is választott énekvezér.

Tizenkilenc éves korában, 1913-ban nősül. Feleségül vette Takács Erzsébetet, akivel "már odahaza is nem megvető ismeretségben" volt, aki szintén már több éven keresztül a "Lorántffy Zsuzsánna Nőegylet" elnök-



DANCS LÁSZLÓ.

nője. Házasságukból két leánygyermek született. Piroska, aki a gyülekezet orgonistája és Erzsébet, aki kisegitő orgonista. Az egész család kiveszi tehát a részét az egyház munkájából. A családapa egyházmegyei jegyző is.

Carteretre való megérkezése után négy évig a Leibig gyárba dolgozott, majd azután 16 évet a Wheeler vasgyárban, mint vasöntő (Molder). 1932 eleje óta a munkanélküliség tőle is elvette a 16 éves munkát.

Egyleti tevékenysége a helybeli Ref. Férfi Betegsegélyző Egyletre és a Bridgeporti Szövetségre terjed. Az előbbinek 1912 óta állandó tisztviselője, jelenleg alelnöke, az utóbbinál a 48-ik osztáylnak ügykezelő pénztárnoka és a 4-ik delegátusi kerületnek jegyzője. Ezeken kivül az egész családjával együtt tagja a Református Egyesületnek és jegyzője a Cartereti Független Polgári Sport Clubnak. Polgár lett 1927-ben. A 15 éves határkőnél megállva, Istennek eddig vett áldásaira emlékezve érezze magát ezután is olyan szerszámnak, akivel az Ur keze dolgozik s akiért az Ő nevét kell áldani és magasztalni.

Fairfield, Conn.

Református Anyaszentegyházunk hüséges munkásai és életüket az Ur szolgálatára áldozó hivei között méltó helyet foglal el *P. VARGA JÁNOS* testvérünk, a Fairfieldi Ref. Egyház főgondnoka és neje *KÖTÉL JULIANNA*, az egyház Lorántffy Zsuzsánna Nőegyletének elnöke.

P. Varga János 1885 február 20-án született Rudabánya községben (Borsod m.) egyszerü földmives szülőktől. Gyermek és ifju éveit két fiu és három leánytestvérével együtt gondos és istenfélő szüleinek védőszárnyai alatt élte le, de egyházias gondolkozásmódja alakulásában kétségkivül nagyrésze volt az ottani egyház lelkészének, Csik Józsefnek és tanitójának: Andorkó Istvánnak is. Mint leg-

idősebb fiu a családban, hasonlónevü édes atyja kis gazdaságát vette volna át, az Isten azonban másként határozott felőle. 1906 február havában már kikötött Amerika partjain s az akkor legvirágzóbb magyar kolóniában, Bridgeporton telepedett le, ahol már a következő évben nőül vette jelenlegi élettársát, akivel a mult év augusztusában ülte meg ezüst lakodalmát. Ugy a Bridgeporton töltött 9 éven, mint az azóta egyfolytában Fairfielden töltött éveiben állandó összeköttetésben volt a Ref. Egyházzal. A Bridgeporti Első Egyházban már az 1908-ik évben egyházfi lett s később ugyanott az Ur iránti hüsége elismeréseül presbiterré választották hittestvérei s ezt a cimet mindaddig viselte, mig 1925 januárjában "a Fairfielden lakó reformátusok gondnoka" cimet el nem nyerte akkor, amikor a Pine Streetiek közgyülése a fairfieldi munka intenzivebbé tételét határozta el s ezen a cimen a jelenlegi fairfieldi lelkészt is meghivta segédlelkésznek az óhazából. Ennek a munkának a továbbvitelére P. Varga János családjával, tehetségével és automobiljával mindenkor készen állott. Csak természetes hát, hogy 1926-ban, a fairfieldi egyház szervezése idején őt tüntették ki hittestvérei azzal, hogy az uj egyház főgondnokának megválasztották. P. Varga János azonban nem az az ember, aki csak a hivatalával kijáró hatalomért, vagy a ráruházott tisztesség fényében való sütkérezés kedvéért fogadta volna el a főgondnoki állást, hanem olyan keresztyén férfiu, aki — mint egyháza első világi tisztviselője — életével és minden ténykedésével a *szolgálatban* kiván elöljárni. Valóban, hét évi szolgálata alatt alig volt vasárnap, amely őt és övéit ne találta volna az Ur házában; nem volt urvacsorai alkalom, melyet ő elmulasztott volna és alig volt társas összejövetel, amelynek ő egyik legtöbbet fáradozott munkása ne lett volna; nincs megáldva bőséges világi javakkal, mégis az adakozók névsorában mindig a legtöbbet áldozók között szerepelt. Ha beszélni tudna az egyház temploma és a példás rendben levő többi épületek, azok is sokat tudnának mondani P. Varga János, — és vele együtt több áldozatkész szivü egyháztag — önzetlen munkálkodásáról, mert ő sohasem vonta ki magát semmilyen munkából. Nagy szó ez Fair-



P. VARGA JÁNOS ÉS NEJE.

fielden, ahol az utolsó nagy épitkezéstől eltekintve ugyszólván minden épitkezési és javitási munkát maguk az előljáról és egyháztagok végezteek dijtalanul. És hozzátehetjük, hogy P. Varga János nemcsak a fellángolás első éveiben dolgozott fáradhatatlanul, hanem ma is azok között áll legelől, akiknek életét az Anyaszentegyház érdekében való hüséges munkálkodás jellemzi ugy lelki, mint anyagi téren.

Hozzá méltó lelkületü és az egyház iránti munkás szeretettől áthatott élettársat adott az isteni gondviselés. P. Varga János főgondnoknak hitvesében, Kötél Juliánnában, aki 1887 október 14-én született a Szabolcsmegyei Nagyhalászban. Ő valóban nemcsak otthon, hanem az egyházban is mindenkor felesegitsége volt férjének s azonkivül külön is kivette részét az egyházi munkából, mint a Lorántffy Zsuzsánna Nőegyletnek a lelkészné elnöksége idején alelnöke, az első két év után pedig — mikor a Tiszteletes Asszonyt diszelnöki cimmel ruházták fel a tagok — az elnöki tisztet tölti be férjéhez hasonló buzgósággal és munkakedvvel. Imádságos tiszta szivből kivánjuk, hogy a jó Isten még sokáig tartsa meg e derék református házaspárt a fairfieldi egyháznak s adjon a többi gyülekezeteknek is hozzájuk hasonló hü munkásokat.

Farrell, Pa.

Egyházunk főgondnoka *BABA JÓZSEF* K. Kövesd, Zemplén m.-i születésü és neje *GOMBKÖTŐ MÁRIA* Szendrő, Borsod m.-i 31 éves amerikások. Baba József a U. S.



BABA JÓZSEF ÉS NEJE.

Steel Co.-nál előmunkás. Az egyháznál hüséges munkát fejtenek ki mindketten és igazán érdemesek arra, hogy általános becsülésben részesüljenek az amerikai magyar ref. egyházi munkások között. 1903 óta prebsitere az egyháznak. Jelenleg a főgondnoki tisztséget tölti be az egyháznál s munkásságával, igyekezetével méltó erre a hivatalra.

Felesége alapitó tagja a L. Zs. Nőegyletnek és szintén olyan nő, aki mindent megtesz azért, hogy az egyháza és nőegylete előbbre haladjon. Mindketten érdemeket gyüjtenek maguknak a szent és nemes munkában, amely Isten dicsőségére van farrelli egyházunkban.

Morgantown, W. Va.

Közli: Borsos István lelkész.

BOCSKA GÁBOR született Bihardiószegen, Bihar megyében 1882 okt. 18-án. Édes atyja Bocska György, édesanyja Nás Anna gör. keleti vallásu volt. Tiz gyermekkel áldotta meg az Isten a szülők házas életét, azonban csak két gyermek élt férfikort és él ma is, az idősebb György, Bihardiószegen és Gábor, egyházunk alapitó tagja, buzgó presbytere Morgantownban. Ugyanis 8 évvel ezelőtt ref. egyházunkba tért át s azóta már előbb is egyik legbuzgóbb templomba járó családja minden egyes öt konfirmáltjával urvacsorázó tagja.

Óhazában, szülő városában csizmadia mesterséget tanult. 4 évig volt inas, 2 évig segéd, amikor felszabadult és a csizmadia céhben az u. n. "remek csizma" elkészitésével felvétetett. 1902-ben honvéd huszárnak vették be; a katonai 2 évét Debrecenben szolgálta le. A katonaságtól hazajövén, három évig mesterségében dolgozott Nagyváradon, sőt Budapesten is.

1907-ben testvére György hozatta ki, küldött neki hajójegyet. Sabraton, West Va.-ba jött ki, azóta állandóan egy gyárban, az American Tin Plate telepén dolgozik. Amidőn lejárt utlevele, hazament a katonai gyakorlat leszolgálására, Debrecenbe. Ugy volt, hogy egyuttal otthon megházasodik és élettárssal jön vissza Amerikába. Azonban az isteni gondviselés másképen rendelte, hogy kit vegyen feleségül.

1914-ben másodszori kijövetele után feleségül vette sabratoni lakos Molnár Erzsébetet, aki Csetfalva, Beregmegyében született s itt Sabratonban, mint özvegy, kosztosok tartásából élt. Radácsy Sándor uniontowni lelkész eskette meg őket.

Házasságukból három gyermek van életben. András, Erzsébet és Mariska. A két idősebbet "adoptálta" a jó "mostoha" apa.

Szorgalmukat, takarékaskodásukat megáldotta Isten. Házat vásároltak Sabraton, W. Va.-ban, melyet hat évvel ezelőtt morgantowni házzal cseréltek be. Egyetlen magyar és református, akinek bent a városban van lakóháza. Ma, hála Istennek apa, három gyermeke mind dolgoznak. A két évig tartó "depressziót" bár nehezen, de Isten segitségével átélték. Bocska Gábor családja minden egyes konfirmált és urvacsorázó tagjával rendes fizető egyház tag. Egyike azoknak, akik az egyéni tagsági dijat fizetik: napi 5 cent, havi $1.50, évi $18.00.

Borsos Istvánt, a morgantowni egyház alapitó lelkészét Bocska Gábor 38 éve ismeri még óhazából. Ugyanis Borsos lelkész segédlelkész volt Bihardiószegen, a 13 éves ifju

gyermek visszaemlékezik — mint mondja — arra, hogy a tiszteletes ur mint "káplán" a református templom kertjében felállitott Kossuth-szobor leleplezésén szavalt, amikor ott volt Kossuth Ferenc is. Ott volt első házassága esküvőjén a bihardiószegi ref. templomban.

Lelkész és Bocska Gábor, ha találkoznak, az emlékezés szárnyain gondolatban gyakran visszaszállnak Érmellékre, és a Zichy 1000 hektoliteres nagy hordóra visszaemlékezve: elsirják e tiszta magyar város elvesztését, Romániához való csatolását, hiszen a város u. n. oláh diószeg nevezetü részén lakó görög keletiek is oly jó magyarok voltak, hogy isteni tiszteletükben még a "misét" is magyar nyelven végezte a gör. keleti lelkész.

Ha a revizió után visszakapjuk Bihardiószeget szép Magyarországhoz, lelkész és Bocska Gábor együtt mennek haza, hogy megköszönjék a bihardiószegi magyar református templomban a magyarok Istenének a régi Kárpátövezte Nagy-Magyarország visszanyerését. Ámen, Ámen...

KATONA KÁROLY. Katona Károly presbyter (nőtlen) született 1883-ban; Hanva, Gömör megyében. Édesatyja Katona Mihály, édes anyja Molnár Juliánna volt. Gazdálkodtak 12 holdas kisbirtokukon. Áldottemlékü szülei házasságát 2 fiu és 2 leány gyermekkel áldotta meg az Isten. A rosz termések, a gazdálkodással járó szerencsétlenségek miatt a kis birtokot értékén felül sok, nagyon sok adósság terhelte. A legidősebb gyermek 20 éves korában kivándorolt Amerikába, hogy az apai birtokot adósságmentessé tegye. 1903-ban jött ki McKeesport, Pa.-ra. Itt dolgozott a vasgyárban. Majd átment Cleveland, O. és Detroit, Mich.-be is. Olyan ügyes "moulder" volt, hogy három év alatt a több ezer dollárt kitevő adósságot mind kifizette, az ősi vagyont teljesen adósságmentessé tette, sőt mikor hazament $250.00 megtakaritott készpénze is volt. Hazaérkezésekor azonnal "sorozásra" jelentkezett. Azonban, mint családfenntartó a katonaságtól mentesitve lett.

Két évig volt otthon. 1908-ban másodszor is kivándorolt a U. S.-be. Ekkor azonban bányász lett Crescent, O.-ban. Falujabeli Molnár Miklósnál kapott szállást és kosztot. Molnár Miklós ma a morgantowni egyház gondnoka, felesége Hanván iskolatársa volt, Katona Károlynak a Tompa Mihály falujában.

A rosz munkaviszonyok miatt Logan, W. Va., majd 1916-ban Morgantown, West Va. jött. Scott Run bányáiban volt "Union committee", mérés-ellenőr. A Munkás Union, mely itt West Virginiában mindig üldözve volt, ha csak most az N. R. A. nem segit rajta, megutáltatta vele a sok civakodást. Ott hagyta a bányamunkát és üzletet nyitott. Hotel és Restaurant tulajdonos lett.

A háboru után László testvérét, illetve két fiát kisegitette $2,500.00 ajándékkal, hogy kis vagyonuk adósságmentes legyen. Igy tehát Amerikából kétszer mentette meg az ősi vagyont. Jutalma a lelkiismeret helyben hagyásán kivül ez összeggel kevesebb összeget veszitett a bezárt bankokban.

A depresszió alatt gyümölcs és élelmiszer árus lévén a "sok hitel" miatt pár ezrese uszik jószivüsége miatt.

Bár 49 éves, nőtlen ma is. Azért választottuk be egyházi előljárónak, mert midőn hoteles, restaurántus volt, akkor is mindig tudott időt szakitani az istenháza szorgalmas látogatására. Élete nyilvános bizonyság amellett, hogy lehet valaki bár nőtlen, de a Jézusért, az Isten országáért épenugy munkálkodhatik, mint a családosok. Most, hogy a morgantowni kicsi templom szomszédos "lot"-ján lakik egy kis házban, természetesen minden isteni tiszteleten ott van. Különben is "egyházfi" templomtakaritó. A tervbe vett toronyépités s harangvétel esetére önként jelentkezett harangozónak.

Stóla fizetés most már második éve nincs a morgantowni egyházban. A jobb munkaviszonyok, az NRA mozgalom sikere esetén a "stólát" ujból visszaállitja a presbyterium. Lelkész ugy gondolja, hogy Katona Károly testvér számára is rendel az isteni gondviselés egy házastársat s az esketési s azt követő keresztelési "stólák" áldásaiban a még most "bachelor" révén a közeljövőben részesül. Sorsunk Isten kezében van.

A vasárnapi iskolásokat havonként egyszer "truckján" minden hónap első vasárnapján behordozza. Csupán a "gasolin" kiadásait számitja fel. Ez a tette is, bizonyság amellett, bár nincs családja, az elvesztett paradicsom földi édenkertje iránt van ám érzéke. Jó templomi énekes, a Tompa Mihály faluja kivándoroltja tud minden egyházi éneket. A nyári magyar iskolában gyakran együtt énekelt naponként az iskolába járó gyermekekkel. János vitéz dalait "hegedü"-jén kisérte.

Isten tartsa meg soká közöttünk, magyarságunk, református szent hitünk, anyaszentegyházunk örömére...

IDB. PÁVA JÓZSEF született 1886 ápr. 1-én, Forgolány, Ugocsa megyében. Édesatyja Páva Mihály földmüves, édesanyja Molnár Borbála volt. Szüleit 11 gyermekkel áldotta meg az Isten. Ő volt a legidősebb gyermek. Édesatyja betegeskedése, majd a halála után özvegy édesanyja s a 10 kiskoru testvér fenntartása, gondozása ifju korában reá nehezült. Bár katonának besorozták, mint családfenntartó: mentesitve lett a katonai szolgálat alól.

Husz éves korában a katonai sor alól való mentesitése után özvegy édesanyja és 10 kiskoru testvére eltartása és a nagyobb "karéj" kenyér biztositása végett 1906-ban, a U. S.-be vándorolt. Az otthon maradt családot McKeesport, Pa., Bellevernon, Pa. bányatelepről havi 10—15 dollárral segitette.

Két év mulva, midőn utlevele lejárt, visszatért az óhazába $500.00 megtakaritott készpénzzel. Miután Sándor testvére a család gondozását magára vehette; 1910 tavaszán megnősült, feleségül vette a gör. keleti vallásu Papp Erzsébetet, aki Tisza-Bökény, Ugocsa megyében született. Az állami anyakönyvvezetés már ekkor életbe lépett, a házasságra lépőknek meg lett engedve a születendő gyermekek vallására való megállapodás, Páva József s menyasszonya megegyeztek — minden gyermeköket a református vallásban fogják nevelni... Ilyen egyezségkötés után nagyon természetesen a vőlegény vallása református templomában esküdtek meg egyházilag Forgolányban...

1910 őszén már másodszor is utrakelt a U. S.-be Páva József. Egyelőre otthonhagyta feleségét. Előre jött, hogy helyet készitsen neki, ami hét hónap mulva sikerült is.

1911-ben feleségét kihozatta Bellville, Pa.-ban, Blaine, Ohioban, Steubenville, Ohioban, Triadelphia, West Va.-ban és Morgantown, West Va.-ban volt Páva József bányász 16 éven át.

1922-ben a nagy "strikok" idején nem ment be "strike törőnek", hanem vasgyárba ment Sabraton, West Va. dolgozni. Azóta az American Tin Plate sabratoni telepén dolgozik. Bizony a vasgyári munkához nem szokott bányász tenyere feltört. Istentelen, templomkerülő munkás társai, gyalázat, olyanok akik református vallásban születtek, de itt a jobb módban, Istent megtagadták, kigunyolták, azt mondták neki, "Lám, mindig imádkozol, templomba jársz, mégis feltörte a munka a tenyered". Nézd én nem járok templomba, sohasem imádkozom, még sincs a tenyerem kihasadva. Az én markom nem vérzik, mint a tied." Azonban az Istenfélő, vallásos Páva József, a buzgó református, nem tagadta meg a Sátán incselkedéséhe a jó Istent. Tudta az Isten megbüntet, megfizet, kinek-kinek az ő cselekedetei szerint. A hetyke Istent tagadó munkás háza elárverezve; gyermeke "javitóban", Páva József háza kifizetve, adósságmentes. Gyermekei szüléjöket tisztelő gyermekek. Mert házas életök életben levő 6 gyermekkel áldotta meg az Isten. Van 5 fiok s egy leányuk. Legidősebb Mihály, 22 éves, egyházunk ifju presbytere. Üveggyári munkás. Aranka, (17). József (16), Béla (13), Kálmán (10), Elemér (7) éves. Mind otthon vannak a családban. A University telepen levő négy lot, 6 szobás lakás adósságmentessé tételében Mihály sokat segitett. A depresszió alatt Aranka, házi munkával tartotta fenn a családot.

Mégis érdemes hát templomba járni, az apák hitéhez ragaszkodni, Istent félni s imádni. Családjában Borsos lelkész már eddig hármat konfirmált, igy a családban öt urvacsorázó tag van: jó énekesek.

Páva József 10 év óta mindig egyházunk pénztárnoka. Egyéni tagdijat fizet. Mult évi adománya összege volt $25.50. Dr. Nánássy Lajos árvaatya látogatásakor ő inditványozta

a ligonieri Árvaház havi rendszeres támogatását. Most fáj a szive, hogy az utóbbi félévben a havi $2.00-rt nem tudtuk megfizetni. Boldogsága meglesz, ha az NRA sikerül és ujból rendszeresen támogathatjuk a *ligonieri Árvaházat.* A 60 ref. családból Ő és Kiss András (Brady, W. Va. lakos) épitettek a templom mellett házat. Azonban csak ő maga lakik az University telepen. Ily egyháztagokkal boldogság Istenért, Krisztusért munkálkodni

CSERNOK MIKLÓS a morgantowni egyház alapitó tagja, presbytere, iskolaszéki tag, az Ameerikai Magyar Református Egyesület 53-ik osztálya ügykezelője született Csiz, Gömör megyében 1887-ban, tehát ma 46 éves. Édesanyja kicsi korában elhalt. Hasonnevü édesatyja "mostohát" vitt a házhoz. Azonban ő nem lett mostoha gyermek, bizonyitéka, hogy 24 éves koráig az atyai háznál maradt, innen vándorolt ki a katonai sorozások után 24 éves korában 1910-ben. A katonai szolgálat alól, mint családfenntartó, mentesitve lett. Kivándorlásakor Crescent, O. bányatelepén telepedett le. Itt nősült meg, feleségül vevén 1912-ben Bonta Erzsébetet, Bonta Miklós és Szabó Lidia leányát. Esketö lelkészök Radácsy Sándor Uniontown, Pa. s vidéki lelkész volt.

A rossz munkaviszonyok miatt Bruceton, Pa., majd Pursglove, W. Va.-ba költözött. Házasságukból életben levő gyermekeik: Irénke, Miklós, Erzsébet és István, még mind kiskoruak és a szülei háznál vannak. Miklós már atyjának a bányában segédmunkása.

Házat vettek maguknak Crescent, O.-ban, majd itt Pursglove, W. Va.-ban is. Apósa, anyósa mindig velök költözködtek. Itt Pursgloven is, bár külön háztartásban, de egy udvarban laktak. Itt haltak el a szülők. Ugy Bonta Miklóst, mint nejét Bonta Miklósné, Szabó Lidiát Borsos István lelkész temette el a morgantowni temetőben. A hálás vő és leánygyermeke az egymás mellett fekvő öreg, 52 évig együttélő házaspárnak diszes márvány emlékkövet állitottak.

Bár bezárt bankokban nem veszett is el pénzök, de a "rokonoknak" adott kölcsönben, Himler bányarészvényben több ezrest veszitettek.

Csernok Miklós öntudatos "union" bányász, aki a "strikok" alatt "strike"-törőnek nem ment be. De elvégre a sok értelmetlen, sokféle nemzetségü, "color" munkások ide való behurcolásával az NRA előtt is "éhbérért" volt kénytelen éveken keresztül dolgozni. Bizony ha elgondoljuk, hogy volt idő a háboru alatt, mint "cutter" naponként $15.00 dollárt keresett és az utóbbi években napi $1.20-ért kellett dolgoznia, napi 10—12 órát, biz' nem igen lehetett elégedett munkás. Amint nincs szükség arra, hogy egy bányász napi $15.00 dollárt keressen, de Istenkisértés a föld alá a biztos halálba embereket napi $1.20-ért, ha "ladoló" napi 60 centért leküldeni, amint a "depression" alatt itt West Virginiába is volt. Gyermekei mind itt konfirmáltuk a morgantowni egyházban. Családjával rendes urvacsorázó tag. Szorgalmas Istenháza látogató. Feleség a szószékre bársonyteritőt vett, s mint vallásos egyháztag a kicsi missioi egyház sorsát szivén viseli.

Csernok és neje, a családja minden egyes tagjával a Református Egyesület tagja. A Szentirás szavaival ugy gondolkodik "Az igaz, a szeplőtlen az Isten előtt kedves isteni szolgálat abban áll, meg kell látogatni a betegeket és az özvegyeket és az árvákat az ő nyomoruságaiban és szeplő s bün nélkül megtartani magunkat ettől a világtól." Legyen minden amerikai bujdosó református családja minden egyes tagjával Református Egyesületi tag és akkor *Református Egyesület nem volt, hanem lesz."*...

A magyar iskoláért él, hal Csernok. Meggyőződése Istent csak anyanyelvén lehet éc kell imádni. Szeret énekelni, dalolni. Kiválasztott nótája "Mig csak a sirhant nem takar, külföldön is leszek magyar, magyar, mindig magyar"...

Sok ily magyart, buzgó reformátust Amerika magyarságának... Ad multos annos.

IDB. MOLNÁR MIKLÓS a morgantowni református egyházunk kurátora született Hanva, Gömör megyében, Tompa Mihály költő papunk, a Virágregék halhatatlan emlékü ref. papja falujában 1876 május hó 22-én. Édesatyja Nemes Molnár György, édesanyja Igó Juliánna, mindaketten hithü

reformátusok voltak. A földmüves szülők gyermeke a hanvai ref. iskola egyik legkiválóbb tanulója volt. Ugy, hogy bár felsőbb iskolát nem végezett, mégis vasuti pályaőr lett. Katonai sorozáson a közös hadseregbe huszárnak vették be. Három évi szolgálat után visszament vasuti pályaőrnek s Hanván vette feleségül szive választottját, hüséges élettársát, a gyermekei édes jó anyját: Ország Juliánnát, 1900-ban.

A jómegjelenésü "huszárkáplár" rendőr lett Miskolcon, Borsod vármegyében. Egy és fél évig volt rendőr. Ugylátszik, mint katonaviselt, mint bibliaolvasó ember, miután a házasságból két fiugyermek: Géza, 30 éves és Miklós 27 éves megszülettek, azon bibliai elvből kiindulva, "Mindeneket megpróbáljatok, a mi jó, azt megtartsátok" elhatározta, hogy kijön egy pár évre Amerikába. Utra indulásakor Géza három éves, Miklós féléves volt. Crescent, Ohioi bányatelepen volt magánosan hét évig. Letelvén a "bibliai 7 év," kihozatta maga után családját és két kis fiát a már ekkor 9 éves Gézát és a 6 éves Miklóst. Még hat évig laktak Crescent, O.-ban, majd mostani lakóhelyükre, Pursglove, West Va.-ra költöztek.

Crescent, O.-ban született Juliánna és Irma nevü leányuk. Pursgloven Ferenc nevü fiok, Géza villanyszerelő a pursglovei bányában. Miklós "foreman" (előmunkás) a bányában. Géza otthagyta a Ford detroiti gyárat, hogy Juliánna, college tanuló, tanitónői pályára készülő leánytestvére kitanittatásában édesapjának segitsen. Géza még nőtlen. Miklós már megházasodott, feleségül vette e nyáron Westover, W. Va. Public School teacher, Miss Mabel Davis angol tanitónőt, egy "farmer" leányát.

Juliska megérdemli a tanittatást, mert "Honor Rollal" végezte a High Schoolt. Irma a kereskedelmi iskolában "short hand" typot tanul. A 12 éves Ferike a Public School 6-ik osztályában tanul.

Örömmel látjuk hittestvéreink gyermekeinek magasbra törekvő szorgalmas tanulását, előhaladását.

Molnár testvér és kedves neje nagyszerü Istennek tetsző munkás életét megáldotta az Isten. Házat vettek, Crescent, Crescent, O., Ellwood City, Pa.-ban és Pursglove, West Va.-ban is. Természetesen veszteség érte őket is. Hiszen odaveszett pénzök a Himler bányarészvényben $1200.00; a becsukott bankokban $500.00. Sógornak, komának adott kölcsönökben több mint $1000.00.

Isten akaratán való megnyugvással viselik a veszteségeket. A morgantowni magyar református egyháznak volt a becsukott bankokban $270.00 váltó adóssága. Mikor a gondnok megtudta, hogy a banki tartozás a banki betéttel kiegyenlithető; az egyik banki könyvét, a felesége, fiai, nagykoru gyermekei beleegyezésével a morgantowni magyar református egyháznak ajándékozta és igy egyetvesztes fél a becsukott bankból betétet kapott vissza. Igy e $270.00 dollárral egyházunk len a morgantowni egyház e vidéken — mint boldog, hogy Molnár Miklós gondnoknak és nem a bezárt banknak adósa.

Molnár Miklós pénztárnoka volt a Cresceent, O. és a Morgantown, W. Va. egyházaknak. Most már negyedik éve egyházunk gondnoka. Első volt, aki az "egyéni tagsági dijat" fizetni kezdette. 1932-ben a krizis alatt hetedmagával volt a Morgantown, W. Va.-i egyház fenntartója ugy, hogy deficit nélkül zárta egyházunk pénztári könyveit 1931—1932-ben.

Családja minden tagja rendes urvacsorázó tag. Isten adjon minden amerikai magyar református egyházunkban ilyen lelkes, értelmes, valódi ker. tagokat, aki sulyos évekig tartó betegségéből felgyógyulva, hogy hat tagu konfirmált tagdijat hóról-hóra, mikor nem volt "pay day" (fizetés nap), megadhassa: feleségével nagyon sokszor gyalog tette meg a 8 mértföldnyi utat az Isten házába. Fény nevükre, boldogság családjuk minden egyes tagjára. Néhányad magával legbuzgóbb harcosa egy uj központi templomépitésének. Ma még ennek a tervnek, nincs meg az egyházi törvényben előirt többsége, de hiszi "mindent cselekedhetem az Ur Jézussal". Legyen hite szerint.

Trenton, N. J.

A trentoni Független Ref. Egyháznak egyik legnagyobb erőssége és leghüségesebb támogatója a Nőegylet. A Nőegyletnek 150-et meghaladó fizető tagja van, akik nagy lelkesedéssel és fáradhatatlan keresztyén buzgalommal dolgoznak egyházukért. A Nőegyletnek egyik leghüségesebb tagja *LÉNÁRTH FERENCNÉ,* a nőegylet pénztárnoknője. Lénárt Ferencné született Korán Mária Abaujmegyéből, Nagy Bozsváról jött Amerikába 27 évvel ezelőtt. Kijövetele óta nemcsak a nőegyletnek, hanem az egyháznak is családjával együtt egyik leghüségesebb tagja.



LÉNÁRTH FERENCZNÉ.

ARATÓ ÜNNEPÉLY AZ ALFÖLDÖN.

Iskolai gyermek játék kint a szabadban.

SZEREPLŐK: Husz sarlós leány; husz kaszás fiu; husz gereblyés fiu és leány; Hunnia, a helység Nagyasszonya; aratási buzakoszorut vivő fiuk és leányok.

I. JELENET.

20 sarlós leány, (sarlójuk övükben baloldalt lóg,) párosával a háttérből a "Sarlós lányok dalát"* dalolva jön. Elől egyik pár jobbra, másik balra fordulva visszamennek s hátul 2-2 pár négyes sorba állva jönnek ismét előre, hol a párok jobbra és balra válva W alakot formálva megállnak s befejezik a dalt. Alábbi verseiket egyenként a sorból kilépve mondják.

1. leány.
Elérkezett az aratás, örül a magvető,
Munkánk után áldást adott az égi Teremtő.
Nagy Istenünk, mi jó Atyánk, tiéd a dicséret,
Ki meghallád buzgó imánk: a lelkünk áldd Téged!

2. leány.
Teritve a föld asztala, hivogat a kalász.
Ilyen áldott, gazdag földet sehol nem is találsz.
Hősök vére kövériti minden rögét ennek,
Ő rólok susog a szellő s pacsirták dalt zengnek.

3. leány.
A nagy mnukánk sikerhez ért, minden kalász megért,
Sarlóra hát minden leány, arass áldott kenyért.

4. Sarlós lányok vagyunk mi mind,
Vig nótás a kedvünk,
Délibábos nagy Alföldre
Aratásra jöttünk.
Hivogatott a napfényben
Rengő kalász-tenger,
Melynél szebbet, gyönyörübbet
Nem képzelhet ember.

5. leány.
Isten szeme ragyog reánk
Minden buza szemben,
S áldásával tesz gazdaggá
A buza keresztben.
Hálával fogadjuk a jót,
Mit Ő adott nékünk

* Az Arató Lányok Dalának szövege az 1, 2 és 38 leány verse. Éneklendő a "Három szinü zászló lobog" kezdetü "Nemzeti zászló" dallamára. A 3 leány verse az 1-ső vers után is éneklendő.

S betakarva nyár áldását,
A téltől nem félünk.

6. Isten-áldás, ember-munka
Hogyha együtt járnak,
Vetés után el kell jönni
A bő aratásnak.
Aki szorgos, aki munkás
És az Istent kéri:
Munka után bő gyümölcsöt
Ad az Ur ő néki.

7. leány.
Im itt van a példa reá;
Im előttünk vagyon:
Szántás után buzaerdő
Nőtt ki az ugaron.
Sarlóra vár minden szála,
Vágjuk s gyüjtsünk kévét,
Hogy elnyerje a magvető
Munkájának bérét.

8. leány.
Zengjen nótánk, zengjen dalunk,
Szálljon fel az égbe,
Vigye lelkük hő imáját
Fel az Ur elébe.
Áldassék Ő, ki gyermekit
Hüséggel táplálja
S a munkásnak töredelmét
Sikerrel megáldja.

9. leány.
Vig leány dal, kacagó kedv
Töltse be a léget,
Az ifjuság vidámsága
Soh'se érjen véget!
Hogyha gondot nyujt az élet,
Vig dalra forditjuk,
A bánatot a jó kedvnek
Tengerébe fojtjuk.

10. leány.
Mért busulnánk, mikor mosolyg
Ránk a nagy természet?
Napsugártól, lágy szellőtől
Fü, fa, virág éled.
Lelkünket is elringatja
A gyönyörüségbe,
És szivünknek mély hálája
Ugy száll fel az égbe.

11. leány.
Huzalkodó senki!
Egyesitett munkásságnak
Ugy tetszik, e buza földön
Mintha égben volnánk,
Hol jó Atyánk megteritett
Dus asztala vár ránk.
Itt is teritve az asztal,
Hogy testünk táplálja:
Kenyért adó buza kalász
Önmagát kinálja.

12. leány.
Halld a buza zizegésben
Isten hivó szavát,
Lásd a ragyogó napfényben
Tündöklő jóságát.
Kis pacsirta hallja, látja
S égbe száll a dalja
És ki gondot visel reá,
Odafent meghallja.

13. leány.
Pacsirta dal, leány ének
Hadd vegyüljön egybe:
Minden, mi él, az Istennek
Nagy szerelmét zengje.
Áldott az Ur! jóságával
Alászállt a földre;
Mi szivünknek hálájával
Szálljunk fel az égbe.

14. leány.
Ha elvégeztük hálánkat,
Kezdjünk a munkába,
Imás ajkunk, dolgos kezünk
Az Isten megáldja.
Fel hát lányok, hadd villanjon
Kezünkben a sarló,
Ne maradjon más utánunk,
Csak a puszta tarló.

15. leány.
S ha elmarad egy, vagy két szál,
Összegereblyéljük,
Ne vesszen el semmi abból,
Mit Isten ád nékünk.
Takarékosság sikerünk
Előmozditója:
Porszemekből emelkedik
A nagy hegyek orma.

16. leány.
Gyorsan tehát, fel munkára!
Álljon sorba ki-ki!
Ne legyen köztünk henyélő,
Ugy van meg a bére,

Ha elvégzünk szorgalommal
Mindent idejére!

Versek után a V alak két páros sorokba olvad vissza: || || és zongora játék vagy dal kíséretében a jobb páros sor jobbra, a bal páros sor balra kanyarodva hátra mennek, itt befelé fordulva, a párok váltakozva egymás után ismét egy páros sort formálva vonulnak előre ugy, mint bejövetkor. Előre érve jelre megállanak, sarlóikat kézbe véve jobb vállhoz illesztik. Jelre jobb sor jobbra, bal sor balra két lépést tesz.

SARLÓS LÁNYOK GYAKORLATA.

(Számolás után vagy zongora ütemre.)

A. 1. Jobblábbal előre lépni. 2. Balkéz csipőre, jobbal sarlót feltartani. 3-6 ütem. Hajolva sarlóval földön négyszer vágni. 7. Kéz le, sarló mellre. 8. Állásba visszsza.

B. 1. Ballábbal előre lépni. 2. Balkéz csipőre, sarló fel. 3 stb. ütem, mint az A.

C. Jobbsor jobb, balsor ballábbal lép előre, a többi 7 ütem mint az A.

D. Jobbsor bal, balsor jobblábbal kilépve végzi az A. gyakorlatot.

E. 1. Mindkét sor jobbra oldalt lép ki. 2. Kéz csipőre, sarló fel. 3-6. Négyszer a földön jobbra vágnak. 7. Kéz le, sarló mellre. 8. Állásba vissza.

F. 1. Mindkét sor balra oldalt lép ki. A többi 7 ütem, mint E.

G. 1. Jobbsor jobbra, balsor balra oldalt lép ki s 7 ütem, mint az E.

H. 1. Jobbsor balra, balsor jobbra oldalt lép ki, a többi ütem, mint az E.

I. 1. Sorok jobbra fordulnak s jobb lábbal kilépnek. 2. Balkéz csipőre, sarló fel. 3-6. Földön négyszer vágnak. 7. Kéz, sarló helyre. 8. Állásba vissza.

J. 1. Sorok balra fordulnak s ballábbal lépnek ki, a többi, mint az I.

K. 1. Jobbsor jobbra, balsor balra fordul s lép, a többi, mint az I.

L. 1. Jobbsor balra, balsor jobbra fordul s lép, a többi, mint az I.

Jelre a sarlóikat övhöz akasztják, jobbsor jobbra, balsor balra két, vagy három lépést tesz oldalt, hogy a kaszások sorainak hely maradjon.

II. JELENET.

Voltak, Kaszások.

Kaszások a "Kaszások dalát"* dalolva a háttérből páros sorban jönnek a lányok két sora közt előre, itt a jobbsor jobbra, a balsor balra és hátra kanyarodva a lányok sorain kivül mennek hátra. Ott ujra befele kanyarodva a lányok sorai közt ismét előre jönnek s elől V alakban felállanak. Jelre kaszáikat földre teszik vállaikról.

1. Kaszás.
Amerika földjén magyarnak születtünk,
Yenkee ruhában is magyar a sziv bennünk,
Bárha tördelve is, magyar még a szavunk,
S az ősi hazához mindég hü maradunk.

2. Kaszás.
Nem láttuk a földet, hol apáink éltek,
De róla már annyi sok szépet beszéltek,
Hogy szivünk tele van a sik Nagy Alfölddel,
Balaton tavával, Kárpáti erdőkkel.

3. Kaszás.
Keserü könnyekkel siratjuk mi Erdélyt,
Idegen járomban sinylődő székely vért,
Gyászruhában látjuk Abaujt és Kassát,
Hol ős szabadságunk lábbal letaposták.

4. Kaszás.
Ismerős nekünk a Duna, Tisza tája,
Szabolcs, a kurucok ősi, szép hazája.
Mért is van, hogy e két nagy folyónak gyöngye
Lett egy bus országnak siró könnyözönje?

5. Kaszás.
Kárpátok berkiben, Késmárk vidékinél
Gyenge esti szellő bus sóhajról beszél.
Várjuk elmulását... de nem érjük végét...
...Siratja a magyar régi dicsőségét.

6. Kaszás.
Kedves, drága föld ez!... Nincs is párja ennek,
Legszebb alkotása ez a jó Istennek!
A buzája acél, bora legjobb fajta...
...De kár, hogy idegen zsarnok hizik rajta!

* A "Kaszások dalának" szövege a 14, 15, 16 és 17 Kaszás versei. Szentirmay Elemér "Népszó a királyhoz" cimü dal dallamára.

7. Kaszás.
De bár szétszaggatták, ruháját megtépték,
Homályba nem vonták régi dicsőségét!
Fénylik, tündöklik az, mint a nap az égen,
Mert nem lehet folt a magyar dicsőségen!

8. Kaszás.
E tündöklő fénynek vagyunk mi sugári,
Fényesen ragyogunk, megnézhet akárki:
S azt mondja majd, hogy az egész föld kerekén
Nincsen olyan legény, mint a magyar legény!

9. Kaszás.
Acélozott karunk, aranyozott szivünk,
Becsületünk, tiszta, gyémánt a jellemünk.
Vihetik a latrok javaink vásárra,
De becsületünknek nincsen semmi ára!

10. Kaszás.
Legyőztek bennünket hősök csatájában,
De megtiport zászlónk nem marad a sárban!
Ha lemossa szennyét a mi bánatkönnyünk,
Munkával nyerjük meg, amit elvesztettünk.

11. Kaszás.
Nem hal meg a magyar, le van most törve bár,
Hisz ezt tette vele hajdan török, tatár.
Akkor is élet kélt az elpusztult teren...
Feltámasztja most is a hős honszerelem.

12. Kaszás.
Lám a szántóföld is mily kopár volt télen,
Ki hitte volna, hogy rajta áldás legyen!?
S kizöldült tavaszra, buzánk megért nyárra...
Kész már a kaszánk is gazdag aratásra.

13. Kaszás.
Fel hát minden legény! Szaporán a sorba!
A leányok szedjék a buzát marokba!
Ma buzát aratunk, holnap ellent vágunk,
Az lesz az igazi, dicső aratásunk!

14. Kaszás.
Várva-várt nagy napunk im eljöve,
Megroppant az érett buza töve.
Legények, kaszára hát! dőljön előttü[nk]
a rend!
Arassuk a buzát, amit a jó Isten tere[mett]

15. Kaszás.
Hej de szép a munkásnak élete!
Megtisztul küzdelemben a lelke.
A szabad nagy természet ringat kebelé[n]
mig élünk,
Fiai vagyunk mi és senkivel sem cserélünk.

16. Kaszás.
Gyönyörü szivárványos itt az ég,
Délibáb boritja a föld szinét,
Szivárvány a zászlónk is, amit itten lengetünk,
Jó kedvben, vig danában délibábos a lelkünk.

17. Kaszás.
Magyar hon! Tündér ország a neved!
Hüséget fogadunk mi mind neked.
Nem csupán buza az, amit áldott föld[ünk]
terem,
Gyümölcse: áldozat kész, lángoló ho[nfi]
szerelem!

Jelre kaszáikat vállra veszik s a lányo[k]
sorai közt kettős sorba igazodnak ugy, hog[y]
előre és oldalt egyenlő és elég távolság l[egy]
gyen az egyes fiuk és leányok között a gy[a]korlatok végzéséhez.

KASZÁSOK GYAKORLATA. (8-[as]
ütem, olyan, mint a sarlósoké)

A. 1. Jobblábbal előre lépni. 2. Kaszát elő[re]
nyujtani. 3-6 Kaszával négyszer vágn[i]
7. Kaszát vállra. 8. Visszalépni.

B. 1. Ballábbal előre lépni. Többi olya[n]
mint az A.

C. 1. Jobbsor jobb, balsor ballábbal elő[re]
lép, a többi épugy, mint az A.

D. 1. Jobbsor bal, balsor jobb lábbal elő[re]
lép, a többi ugy, mint az A.

E. 1. Jobbra előre oldalt lépni. 2. Kaszá[t]
előre. 3-6 négyszer vágni. 7. Kaszá[t]
vállra. 8. Visszalépni.

F. 1. Balra előre oldalt lépni. A több[i]
mint az E.

G. 1. Jobbszor jobbra, balsor balra előre lép. Többit ugy, mint az E.
H. 1. Jobbsor balra, balsor jobbra előre lép. A többi mint az E.
I. 1. Jobbra fordulni, jobb lábbal kilépni. 2. Kaszát előre. 3-6 négyszer vágni. 7. Kaszát vissza. 8. Visszalépni.
J. 1. Balra fordulni, ballábbal kilépni. Többi mint az I.
K. 1. Jobbsor jobbra, balsor balra fordul. Többi mint az I.
L. 1. Jobbsor balra, balsor jobbra fordul. Többi mint az I.

Gyakorlat után jelre jobb sor a kaszát jobb, balsor balvállára teszi. Jelre a jobb sor balra, a balsor jobbra visszakanyarodva a középen hátra mennek. Hátul jobbra és balra válva a lányok sora végén kifelé kerülnek s a lányok soraitól kint három lépés távolban állanak fel. Kaszáik végét a földre teszik s a nyélre könyökölnek.

III. JELENET.

Voltak. Gereblyések.

Gereblyések, vállaikon gereblyékkel párosával jönnek a háttérből a "Járjatok be minden földet" kezdetü dalt énekelve a sarlósokkal és kaszásokkal együtt. Középen felvonulva jobbsor jobbra, sokkal és kaszásokkal együtt. Középen felvonulva jobbsor jobbra, balsor balra kanyarodik s mindkét oldalon a lányok és fiuk sorai között hátra megy; ott mindkét sor ismét kifelé kanyarodva a fiuk sorain kivül előre jön; ott mindkét sor befelé kanyarodva ujból a fiuk és lányok sorai közt vonul hátra, hol ujra befelé kanyarodva a középen kettős sorban előre vonulnak és V alakban megállnak. Gereblyéiket földre teszik.

1. Gereblyés.
Áldott idejében buzatermő nyárnak,
Fenn a tiszta légben fürge lepkék szállnak,
Cirpel a kis tücsök, dudolva nótáját,
A mezőn a pásztor fujja furulyáját.

2. Gereblyés.
Kis méhecske szálldos virágról-virágra,
Rózsa, szegfü, pipacs oly örömmel várja,
Mézzel csalogatja, elringatja kelyhén...
Kis méh elandalog a virág szerelmén.

3. Gereblyés.
Hangzik a buzából a fürj pitypalattyja,
Dalát csattogtatja ott fenn a pacsirta,
A pók békanyálát ereszti a légbe,
Örömdal és hála száll a magas égbe.

4. Gereblyés.
Zene, dal, vidám kedv hangzik innen, onnan,
Csattog a fülmile a rezgő bokorban,
Gerlice bugása váltja fel nótáját,
Azzal csalogatja szerelmetes párját.

5. Gereblyés.
Oly szép a természet a ragyogó nyárban,
Nyüzsgés, mozgás látszik az egész határban,
Ugy mozog a határ, mintha volna tenger,
Mert ki, a szabadba vágyik minden ember.

6. Gereblyés.
Mi is ide jöttünk, ki a buza földre,
Hol zizegő kalász borul minden rögre,
Összeszedni szálát kicsi gereblyénkkel,
Hogy igy az áldásból semmi se vesszék el.

7. Gereblyés.
Szép is a buzaföld aratás idején!
Itt sereglik össze minden lány és legény.
Suhan a kaszájok, villan a sarlójok,
Merre járnak, sorban gyül a gazdag marok.

8. Gereblyés.
Ha kévébe kötik s magasan van a nap,
Buzakereszt alján délelőtt tartanak,
Enyelgnek, kacagnak, soh'se fáradtak ők,
Nótában, jókedvben gyüjtenek uj erőt,

9. Gereblyés.
Áldott a magyar vér, tiszta minden csepje,
Örök-lét forrásból gazdagon eresztve,
Nem is veszhet ez el!... Ha ádáz csatában
Kihull egy pár cseppje, száz terem nyomában.

10. Gereblyés.
Acél a buzánk is, acél a karunk is,
Acél-kemény jellem vagyunk mi magunk is.

Bár dühös ellenség keresi halálunk,
Száz vésszel, halállal dicsőn szembe szállunk.

11. Gereblyés.
Nem vész el a magyar!... Nem jő el halálunk!
Ezer év küzdelme rá a tanuságunk!
Bár temessenek el, álmunk nem lesz örök,
Uj éltet adnak e vér-áztatta rögök!

12. Gereblyés.
Erő van e földben: Isten szent ereje!
Csodát beszél róla ezer éves rege.
Éltet szitt magába a hősök véréből,
S életet ad ujra azok erejéből.

13. Gereblyés.
Légy hü e szent röghöz, mégha távol vagy is,
(Mert nemcsak yankee vagy, de igaz magyar is!)
Nem jó honfi ám az, bármely hon polgára,
Aki származását felejti, utálja.

14. Gereblyés.
Nagy nép a magyar nép!... Ezer éves multja
Isten s ember előtt nagysága tanuja!
Nincs mit szégyelned, ha emliteni hallod,
Boldog léssz, ha magad jó magyarnak vallod!

15. Gereblyés.
Mi már itt születtünk Amerika földjén,
E nagy nemzet táplált anyai kebelén,
Nem volnánk jó honfik, ha ezt letagadnánk,
De büszkék vagyunk, hogy magyar volt az apánk.

16. Gereblyés.
Testvér e két nemzet: szabadság szerető
És honszerelemben gazdag mind a kettő.
Szabadságért itt s ott millióknak vére
Folyt dicső harcokon a haza rögére.

17. Gereblyés.
Mi is magyar vérből származtunk mindnyájan,
A pipacs rózsája ott van az orcánkon.
Rózsa kertnek nincsen ékesebb virága,
Mint a magyar leány rózsás két orcája.

18. Gereblyés.
A mily tiszta orcánk, olyan bent a szivünk,
Gyémánt a jellemünk, arany a hüségünk
Fáradságot soha nem ismer a karunk,
Mert mi igaz magyar munkás lányok vagyunk.

19. Gereblyés.
Gazdag buza földre jöttünk mi azért k
Az elhullott kalászt összegereblyélni,
Hogy mit Isten adott, ne vesszen az kárba,
Mert minden kicsi szál drága munka ár

20. Gereblyés.
Lányok, fiuk, senki ne veszitse kedvét
Forgassuk a sarlót, kaszát és gereblyét
Hogyha elvégezzük az áldott aratást,
Tudom, Nagyasszonyunk ad majd j áldomást!

1	2	3	4	5	6
K	S	G	G	S	K
A	A	E	E	A	A
S	R	R	R	R	S
Z	L	E	E	L	Z
Á	Ó	B	B	Ó	Á
S	S	L	L	S	S
O	O	Y	Y	O	O
K	K	É	É	K	K
		S	S		

Jelre gereblyéiket vállra teszik és a V alakból az oldal rajz szerint sorba állanak. Ugyan-e jelre kaszások kaszáikat vállokra sarlósok sarlóikat mellökre tették. Az alább gyakorlatot mind a három csoport együt végzi 8-as ütemben.

KÖZÖS GYAKORLAT.

A. 1. Jobblábbal előre lépni. 2. Kaszát, sarlót, gereblyét előre nyujtani. 3-6 Kaszával, sarlóval vágni-gereblyével földöhuzni négyszer. 7. Szerszámokat vállra s mellre. 8. Visszalépni.

B. Ballábbal előre lépni, a többi ugy, min az A.

C. 1. 1, 2, 3 sor bal, 4, 5, 6 sor jobblábba lép előre, a többi ugy, mint az A.

D. 1. 1, 2, 3 sor jobb, 4, 5, 6 sor ballábba lép előre, a többi ütemek ugy, mint az A

E. 1. Sorok jobbra oldalt lépnek. 2. Szer

számok előre. 3-6 vágnak, huznak oldalra négyszer. 7. Szerszámok helyre. 8. Állásba vissza.

F. 1. Sorok balra oldalt lépnek. A többi mint az E., de balra.

G. 1. 1, 2, 3 sor bal, 4, 5, 6 sor jobblábbal oldalt lép. A többi gyakorlatokat mint az E.-ben, ugy csinálják arra az oldalra, amerre kiléptek.

H. 1. 1, 2, 3 sor jobb, 4, 5, 6 sor ballábbal oldalt lép. A többit ugy csinálja, mint a G.-ben, de ellenkező oldalra.

I. 1. Sorok jobbra fordulnak s előre lépnek. 2. Szerszámokat fel. 3-6 Négyszer huzni s vágni. 7 .Szerszámokat helyre. 8. Állásba vissza.

J. 1. Sorok balra fordulnak s lépnek. Többi, mint az I.

K. 1. 1, 2, 3 sor balra, 4, 5, 6 sor jobbra fordul s lép. A többi, mint az I.

L. 1. 1, 2, 3 sor jobbra, 4, 5, 6 sor balra fordul s lép. A többit ugy, mint az I.-ben.

M. 1. 1, 3, 5 sor jobbra, 2, 4, 6 sor balra oldalt lép. 2. Szerszámokat nyujtani. 3-6 huzni s vágni négyszer, 7. Szerszámok helyre, 8. Állásba vissza.

N. 1. 1, 3, 5 sor balra, 2, 4, 6 sor jobbra oldalt lép. Többi gyakorlatok mint az M.-ben, de ellenkező oldalon.

IV. JELENET.

Voltak. Hunnia, Nagyasszony.

:18. Kaszás.
Utat királynőnknek, utat Hunniának!
Utat a helységünk jó Nagyasszonyának!
Tisztesség környezze mindkettő homlokát,
Áldás koszoruzza országát, birtokát.

:19. Kaszás.
Itt jön szép hazánknak szeretett Nemtője,
Mellette a birtok jószivü Urnője,
Áldott női szivek, szeretetben dicsők,
Ezred év erényit reánk tündöklik ők.

:20. Kaszás.
Emeljetek kaput, nyissatok sziveket!
Mert nem szeret jobban senki sem titeket.
Hunnia, hü Anyánk, s Birtokosnőnk, nektek
Gyermekek s munkások tisztességet tesznek.

(Fenti köszöntések alatt Hunnia s Nagyasszony a háttérből egymás mellett jönnek, mikor a sorok közé érnek, melyek közül az 1, 2, 3 sor a 18 kaszás szavalata alatt három lépést oldalt balra, a 4, 5, 6 sor 3 lépést jobbra tett, és befelé fordult, szerszámaikat mintegy üdvözletül befelé felemelve tartják, mintegy diadal ivet alkotva Hunnia és Nagyasszony felett az elvonulás alatt, aztán szerszámaikat ismét helyre teszik.)

NAGYASSZONY (előre érve Hunniával a sorok között és visszafordulva az üdvözlő aratók felé.)

Kedves magyarjaim, földnek munkás népe!
Hódolatunk vigyük az Isten elébe.
Bár megteszek mindent, hü népem te érted,
Mégsem engem, Istent illeti dicséret.

Itt van közös anyánk, ősrégi Hunnia,
Gazdagnak, szegénynek oltalma, gyámola,
Ő a mi szép nemtőnk, ő forrasztja egybe
Viszálykodó szivünk szent honszeretetbe.

Bármerre jártok is, őrizzétek képét,
Mint szülő anyátok drága örökségét,
Őrizze mindenki, a mig csak élte tart,
Igy áldja meg Isten mindenhol a magyart!

(Aratók szerszámaikat feltartva éljeneznek.)

HUNNIA.

Édes magyarjaim, lelkemnek szülötti!
Világ ékessége, csodái vagytok ti;
Bár egyedül, árván, ellenség közt éltek,
Az idő vészi közt egy világot védtek.

Erőtökön tört meg rabló török, tatár,
Áldozatokban nem ismertek határt,
Mégis rátok titkon öldöklő tőrt fentek...
Bocsássa meg Isten! Nem tudják, mit tesznek!

De bár elnyomjanak, testetek tépjék szét
S fájdalom járja át hazánk minden részét:

Nem ölik meg honunk, kik törnek ellene,
Él és megsegit a Magyarok Istene!

Látjátok, jóvoltát most is közli vélünk,
Csonka hazánk földjén, amit nem reméltünk,
Ime szent áldását uj jóval tetézi:
Adjatok hát hálát, amint illik, Néki!

(Aratók aratási éneket énekelnek)

V. JELENET.

Voltak. Aratási menet.

(Négy fiu rudakon vállaikon felékesitett buzakoszorut hoznak, az arról lecsüngő szalagokat oldalt nyolc leány tartja, a többiek menetben jönnek utánuk. Ők is énekelnek. Mialatt a munkások sorai között vonulnak, azok szerszámaikat ismét diadaliv formájában feltartják. Aratók mennek Hunnia és a Nagyasszony előtt, a koszorut leteszik és félkört formálva megállnak.)

1. Arató.
Ide jöttünk örvendezve
A mi jó Urnőnk elibe,
Buza-koszorut is hoztunk,
Ez lesz a mi ajándékunk.

2. Koszorut a Nagyasszonynak,
Tiszta szivet Hunniának,
Hadd tudják meg, merre járunk,
Hogy örömnap van minálunk.

3. Arató.
Örömünnep az aratás,
Örül a gazda és munkás,
Mert küzdelme drága bére
Kövér marok, gazdag kéve.

4. Arató.
Jó volt a jó Isten hozzánk,
Neki zeng dicséretet szánk,
Ő volt a mi segitségünk,
A mig élünk, neki élünk.

5. Arató.
Ide jöttünk koszorunkkal,
Feldisziténk szalagokkal,
Örülünk, ha ilyet látunk,
Mert betelt a kivánságunk.

6. Arató.
Aki szánt, vet, az arat is,
A küzdő nyer jutalmat is,
De aki rest és henyélő,
Utálatos ingyenélő!

7. Arató.
Annak van csak boldog élte,
Éjjel édes pihenése,
Aki nem lopta a napot,
Hanem hiven fáradozott.

8. Arató.
Fáradságunk hü jutalma,
Buza földünk koszoruja,
Nagyasszonyunk, szeretettel
Neked hoztuk, óh fogadd el.

17. Sarlós lány.
Hazánk szép Nemtője és jó Nagyasszonyunk!
Szivünk szerelmével vegyétek koszorunk
Olyan korona ez, melynél drágább nincsen,
Nem emberkéz müve, alkotá az Isten.

18. Sarlós lány.
Szent arca pecsétje minden szemem a
van,
Ha csak ránézünk is, a szivünk megdobban.
Drágább ajándékot tőle sose várunk,
Mint az Ur kegyjelét, tinéktek ajánljuk

NAGYASSZONY.

Ajándékokat köszönettel vesszük
S mint illik, az Urnak oltárára tesszük
Hisz övé e földnek gyümölcse, virág
Hadd viruljon köztünk az Ő szent országa.

HUNNIA.

És most gyermekeim, munkás, hü magyarok!
Töltse be a léget örvendő dalotok.
S mely drága kincseit bőven osztja néktek:
E drága, ősi hont hiven szeressétek.

(Dal: Fel, fel, fel! Aratva már a buza!
Dal után elvonulás: elől viszik a koszorut
utána Hunnia és Nagyasszony, sarlós lányok
gereblyések, kaszások.)

ZÁRÓ DAL.*

1. Fel, fel, fel! aratva már a buza,
Nézd, nézd, nézd! Itt van a koszoruja!
Elmult már a lelkünk aggodalma,
Elértük a vig aratást.

2. Pitypalattyos buza földön
Puszta a tarló,
Gazdag kévét vágott rajta
A köszörült sarló.

(Ismételendő az 1. vers.)

3. Kis pacsirta égbe szálló hangja,
Rezgő fünek párolgó harmatja,
A pipacsnak bájoló illatja
Égbe viszi a mi hő imánk.

(A 3 verset először a lányok, ismétléskor a fiuk dalolják.)

(Ismétlendő az 1. vers. A 4-ik sor után: Elértük az aratást.)

4. Égi jó Atyánk! hála Te néked,
Ki megáldottad a küzdő népet.
Téged tisztelünk, Tégedet áldunk,
Légy Te vezérünk, égi királyunk.

(A 4-ik verset a lányok éneklik, de a két utólsó sort a fiuk is éneklik.)

(Ismétlendő az 1, 2, majd ujra az 1. versek s ezután a záró szöveg.)

5. Örvendj hát, örvendj hát az aratásnak!
Örvendj hát, örvendj hát az aratásnak!
Örvendj hát, örvendj!
Örvendj hát, örvendj!

Chicago, Ill.

Boros Jenő, lelkész.

* A "Záró dal" dallama és zenekisérete bármely zene kereskedésben beszerezhető. Cime angolban "Morning Invitation" by G. A. Veazie.

ÉPITKEZŐ EGYHÁZAK.

A DAYTONI REFORMÁTUS TEMPLOMNAK UJJÁÉPITÉSI ÜNNEPÉLYE.

Hálatelt lélekkel Istenünk iránt és méltó köszönettel az adakozók nemes áldozatkészségéért adózva, egyszerü, de magasztos avatási ünnepély keretében volt átadva további isteni hivatásának az ujjáfestett templomunk, Istennek eme csaknem harminc éve fenálló szent hajléka.

Ha volt idő, amidőn népünknek mindig nagy áldozatkészségébe kerültek az ilyen munkálatok, ugy a mai viszonyok között bizony sokszorosan nagyobb volt az áldozat, amelyet az Isten házát szerető lelkek erre a munkára meghoztak. A hüség, a jóakarat, a segités készsége, a lelkesedés igazán páratlan volt. A bibliai szegény özvegy asszony filléreivel, vagy ha ezekkel nem, ugy más uton-módon, mindenki arra törekedett, hogy ebből a munkából ki ne maradjon. Valóban az ilyen alkalmak meggyőzik a kételkedésre hajlandókat arról, hogy népünk mindig ott hordja lelkében az Istenben való hitét, reményét és iránta való szeretetét és éppen ezért kész szivvel áldoz mindarra, amit szentnek tart. Csoda-e azért, ha mindnyájunk lelke a legmélyebb hálával telik el a mindenható Isten iránt és méltó elismeréssel adózik az ilyen szellemben megnyilatkozott népünknek áldozatkészségeért?!

A festési munkálatokat egyházunknak három ifju tagja: K. Nagy Gyula, Maár Sándor és Mács János végezték nagyon jutányos áron, mindenkinek a megelégedésére, Isten házába való szinekkel diszitve a szent hajlék belső részét. S az evangyéliumi egyszerüséget hirdető templomban most még szebben hangzik a hivek lelkes éneklése, az imádság és az örökélettel biztató szent igéknek a hirdetése.

A többi tisztitási és egyébb munkálatokban a következők segédkeztek:

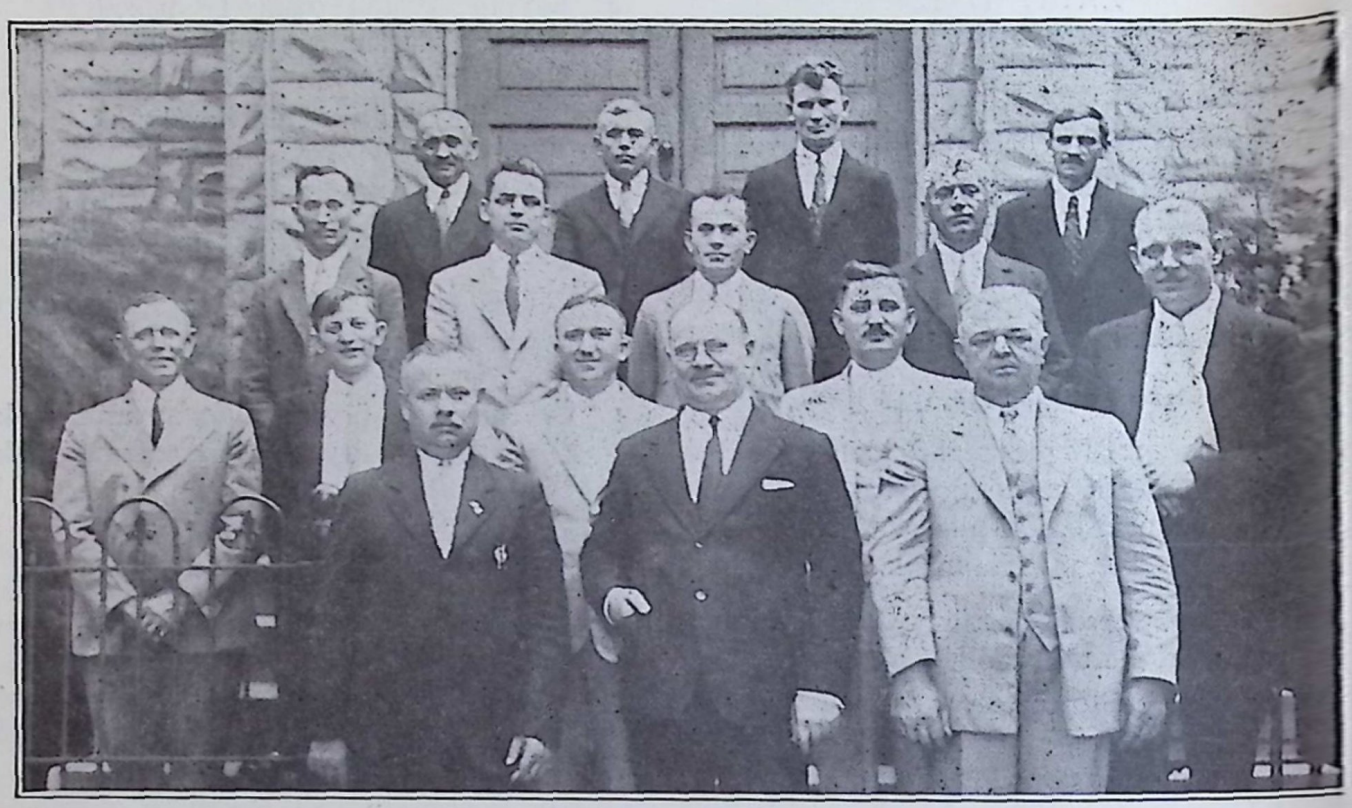

A DAYTONI EGYHÁZ PRESBITÉRIUMA 1933.

CONSISTORY OF THE DAYTON CHURCH. (1933.)

Ballról jobbra olvasva az első sorban: Papp András gondnok, Nt. Azary János az egyház lelkésze, Nag András algondnok. — Második sor: Feke János presbiter, Tatár Imre jegyző, Nyiri Imre trustee, Oros Zsigmond presbiter, ifj. Pálkovács Miklós pénztárnok. — Harmadik sor: Orbán József ellenőr, Ang Miklós presbiter, Hanos János trustee, Papp István N. D. presbiter. — Negyedik sor: Sipos Imre egy házfi, Lakatos Sándor helyettes ellenőr, Danyi János és Oroszi Sámuel presbiterek.

A padokat és összes famunkákat megtisztitották: Papp Andrásné, Sipos Imréné, Tatár Gyuláné, id. Baranyi Józsefné, Gertner Henrikné, Sebestyén Józsefné, Sebestyén Albertné, Oroszi Sámuelné, Angi Istvánné, özv. Berki Mihályné, Berki Péterné, özv. Tóth Andrásné, Angi Mihály és Jakab Béni.

A padokat belagozták: Orosz Zsigmond, Nagy András, Fazekas Lajos és Maár Lajos; mig az orgonát Sipos József aranyozta be.

A templomfestésre kollektáltak: id. Baranyi Józsefné,, Gertner Henrikné, özv. Tatár Gyuláné, özv. Tóth Andrásné.

Az avatási ünnepély minden részletében igazán magasztos volt, amelyről helyi lapunk, a Daytoni Hiradó, az alábbi sorokban emlékezik meg:

FÉNYES ÜNNEPSÉGEK VOLTAK A REFORMÁTUS EGYHÁZNÁL

A Református templom ujjáfestésére, illetve a festési munkálatok befejezésére, mult vasárnap fényes és tartalomban gazdag felszentelési ünnepséget rendezett az egyház előljárósága.

Az ünnepségek két részre, egyházi és világ részre voltak felosztva.

Az egyházi ünnepségek vasárnap délelőtt alkalmi istentisztelettel kezdődtek. Ünnepi prédikációt ezen a napon Nt. Dr. Csutoros Elek, a columbusi reformátusság kiváló tehetségü lelkipásztora mondott.

Az alkalmi istentisztelettel kapcsolatban meg kell még emlitenünk, hogy a hivek ezen a napon ujból szinültig megtöltötték a templomot és hálatelt szivvel köszönték meg a

Mindenható jóságát, amely megengedte, hogy templomuk ujonnan festve ékeskedjék Isten dicsőségére.

* * *

Az ünnepély világi része este a ref. hallban folytatódott, amikor is a müsoros nagy bankett vette kezdetét. A bankettet Nt. Azary János, az egyház lángoló magyar lelkü papja szivekhez szóló beszéddel nyitotta meg. Majd következett a kitünő vacsora felszolgálása, melyet ez alkalommal is a Nőegylet kiváló tagjai készitettek el kitünő módon.

Vacsora után a közönség a fenti nagyterembe vonult, ahol kezdetét vette az az egyfelvonásos szindarab, melyet ez alkalomra Nt. Azary Jánosné és Nánássy Erzsébet tanitottak be a mükedvelő gárda gyakorlatt és sok sikert aratott tagjaival.

A "Kacagó lányok" cimü darab nagyon hozzáillett az est hangulatához és a szereplők kivétel nélkül érezték, hogy ezzel a darabbal, illetve annak sikerre vitelével nemes és maradandó emlékü befejezést adnak ennek a mindenképen nagyszerüen sikerült ünnepélynek.

Külön-külön nagyon nehéz volna megmondani, hogy kik voltak a legjobb szereplők, mert egytől-egyig mind jók voltak. De ez nem is csoda. Elvégre, ahol ilyen rendezők veszik maguknak a rendezés fáradalmát, és olyan főszereplők játszanak, mint Hörcsik Mariska és Maár Lajos, ott a siker biztositva van. Egyebekben Maár Lajosné, S. Nagy Teréz, Mistyurik Ilonka, Tóth Juliska, Danyi János, Tatár Lajos, Sipos Vince, S. Nagy Erzsike szintén nagyon szépen játszottak. A sugás fontos szerepét ez alkalommal Tatár Imre látta el avatott módon.

Külön fejezetet érdemelnek az estélyen elhangzott beszédek, melyek egytől-egyig a helyi magyarság nagyszerü áldozatkészségét és hazaszeretetét voltak hivatva kiemelni.

A zenét, mely egyik főtényezője volt az est sikerének, Szegedy Sándor és kiváló magyar zenekara szolgáltatta.

A banketra a következők kollektáltak: Papp Andrásné, ifj. Kocsis Sándorné, id. Baranyi Józsefné, ifj. Pálkovács Miklósné, Angi Miklósné, özv. Tóth Andrásné, Mali Gyuláné és tiszt. Azary Jánosné.

A banketre főztek: Papp Andrásné, özv. Hegedüs Jánosné, ifj. Kocsis Sándorné.

Istennek áldása legyen az adakozókon és adományokon, valamint az összes munkásokon és minden munkájukon!

AZ UR SIONÁT ÉPITENI GYÖNYÖRÜSÉG.

IRTA: DR. HERCZEGH JÓZSEF.

A Clevelandi Első Egyháznál nagyon nehéz leközölni külön-külön mindazoknak fényképét, akik ebben a nagy egyházban, illetve ennek testületeiben derekas munkát végeztek. Még egy kisebb egyházban is nagyon nehéz kiválasztani azoknak nevét és fényképét, akik osztályosai az épitő munkának. Hát hogyan lehetne a Clevelandi Első Egyházban megtenni ezt sok-sok félreértés felidézése nélkül?

Éppen ezért akkor, amikor megkaptam naptárunk nagyrabecsült szerkesztőjének levelét, hogy a legderekabb egyházi munkásoknak fényképét és életrajzát közöljem, előttem az látszott a leghelyesebbnek, hogy leközlöm azt a két képet, amelyet e cikkemmel kapcsolatban közöl a mi naptárunk.

Az első kép az épitőbizottság tagjainak csoportját mutatja be. Rajta van ezen a képen nemcsak az egyház előljárósága és presbitériuma, hanem az egyház kebelében dolgozó testületek képviselőinek fényképe is. Azt a nagy épitőmunkát ugyanis, amit a Clevelandi Első Egyház végzett az elmult évtizedben, az egyház magában nem tudta volna elvégezni. Kinyujtotta az egyház testvéri kezét az egyház kebelében dolgozó összes testületek felé, hogy a nagy munka megvalósitható legyen. Ezek a virágzó testületek azután, mint egy ember állottak talpra és örömmel ragadták meg az egyház segitséget kérő kezét. Az összefogásnak meg is lett az eredménye. Megépült egész Amerika magyarságának dicsekedése, az egyház uj központjának első fele.

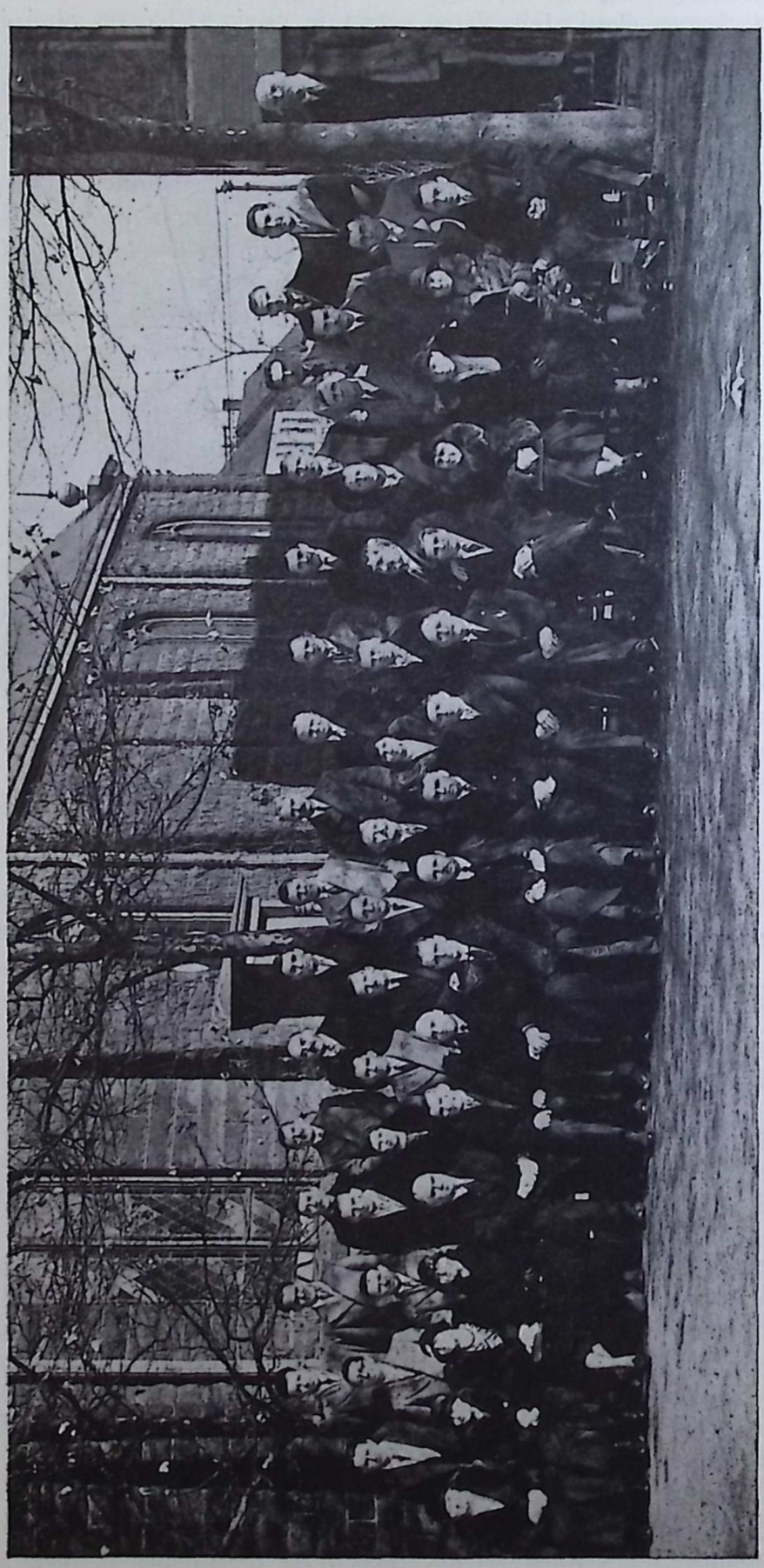

A CLEVELANDI ELSŐ REF. EGYHÁZ ÉPITŐBIZOTTSÁGA.

BUILDING COMMITTEE OF THE FIRST MAGYAR REFORMED CHURCH OF CLEVELAND, O.

A második kép az alapkőletételre egybesereglett magyarságot mutatja be. Nemcsak az egyház tagsága és testületei kértek ugyanis részt az Első Egyház épitő munkájából, hanem ennek a nagy világvárosnak összmagyarsága is. Felvonultak az áldozatkész magyarrok, zászlót bontottak a szép magyar testületek, hogy ott legyenek annál a pompás örömünnepnél, amelyet az épitő egyház tartott az alapkőletételekor. Egyesek nevét nagyon nehéz lenne kiemelni ezen a képen. De hiszen nem is az a cél, hanem az, hogy az egész amerikai magyarság meglássa azt, hogy van még a magyarban élni akarás és épitkező erő. Összefogással még a mai nehéz világban is nagy feladatokat végezhet a magyar erő!

Mire elmult évi naptárunk a nyomdába került, nem tudtuk befejezni épitkezésünket. Csak ádvent elején volt az ünnepélyes felavatás megtartható. Ezért ebben az idei naptárban kell megemlékeznünk azokról az épitő magyarokról, akik a megpróbáltatások sulyos esztendeiben, hősies küzdelemmel ujrafundálták a clevelandi Siont. Hadd örökitse meg azért ez a két fénykép az áldozatkész és épitő magyarok hősies munkáját.

* * *

Az Első Egyház emez épitkezésének legelső jellemvonása az, hogy itt egy negyedszázados épitkezési programmnak megvalósitásáról van szó. Nem ötletszerü épitkezés volt ez, hanem egy nagyon alaposan átgondolt és kitervezett programm került megvalósitásra.

Először természetesen a telket kellett megszerezni. Azon a helyen ugyanis, ahol a régi templom állott és ahol a gyülekezet negyven esztendeig dicsérte az Urat, nem lehetett egy nagyszabásu épitkezési programmot megvalósitani, mivelhogy a magyarság zöme kiköltözött az uj magyar negyedbe. Ennek a negyednek szivében, a város egyik legszebb boulevardján vette meg azután az egyház népe az uj központnak telkét.

Esztendők kellettek ahoz, amig ez a telek a szükséges utburkolással, illetve csatornázással kifizethető volt. Az adókkal és ezekkel a kiadásokkal együtt, bizony jóval meghaladta ennek a vételnek az ára a negyvenezer dollárt. Aki a mi sok gonddal küzdő magyar népünk között épitőmunkát végez, az nagyon jól tudja, hogy milyen nehéz ilyen nagy összeget összegyüjteni. Nem szabad azonban azt sem felejteni, hogy az egyház népe nemcsak ezt az összeget adta össze, hanem ezzel egyidőben még kifizette az elmult évekből fennmaradt és huszezer dollárt jóval meghaladó régi adósságot. Csoda-e tehát, hogy esztendők kellettek ahoz, amig a mi jó népünk ezeket a tizezreket összehozta?

Amikor igy a telek lassan kifizettetett és a régi adósság is rendezhető volt, csakis akkor indulhatott meg a pompás, egy teljes holdat meghaladó telken, az épitkezés munkája.

Azonban ez sem ment ilyen egyszerüen és simán. Sulyos tizezreket kellett összegyüjteni előbb és ugy aztán nekifogni az épitésnek. Azok a presbiterek és egyháztagok, akik házról-házra jártak az egyház lelkészével és akik az egyleti gyüléseken a pénzadományokat megszavazták, nagyon is jól tudják, hogy milyen nagy küzdelembe került a tizezrek összehozása.

A derekas küzdelmet azonban megáldotta az Isteni gondviselés és végre az Ur 1932-ik évében megkezdődhetett és szerencsésen befejezést nyert az egyház negyedszázados épitési programmjának első része.

Egészen bizonyos, hogy a templomi résznek felépitése is legalább tiz évet fog majd igénybe venni. A lelkészlak, illetve a tanitói lakás megépitése viszont ujabb esztendők munkáját és áldozatkészségét fogja majd igénybe venni.

Semmiesetre se tulozunk tehát, hogyha azt hangsulyozzuk, hogy az Első Egyház uj központjának megépitéséhez, adósságainak rendezéséhez, illetve kifizetéséhez egy teljes negyedszázad szükséges. Bizony nagy idő az egyes ember életében huszonöt esztendő, az egyház életében, hisszük, hogy ez a negyedszázad, csak egy parányi töredék, mert évszázadokra szóló intézmény az anyaszentegyház.

Az Első Egyház épitésének első jellemvonása tehát az, hogy itt egy messze jövőbe tekintő negyedszázados programm került megvalósitásra.

* * *

A második jellemvonása ennek az uj épitkezésnek az, hogy tulajdonképpen ez az első magyar református templom, amely nagy-

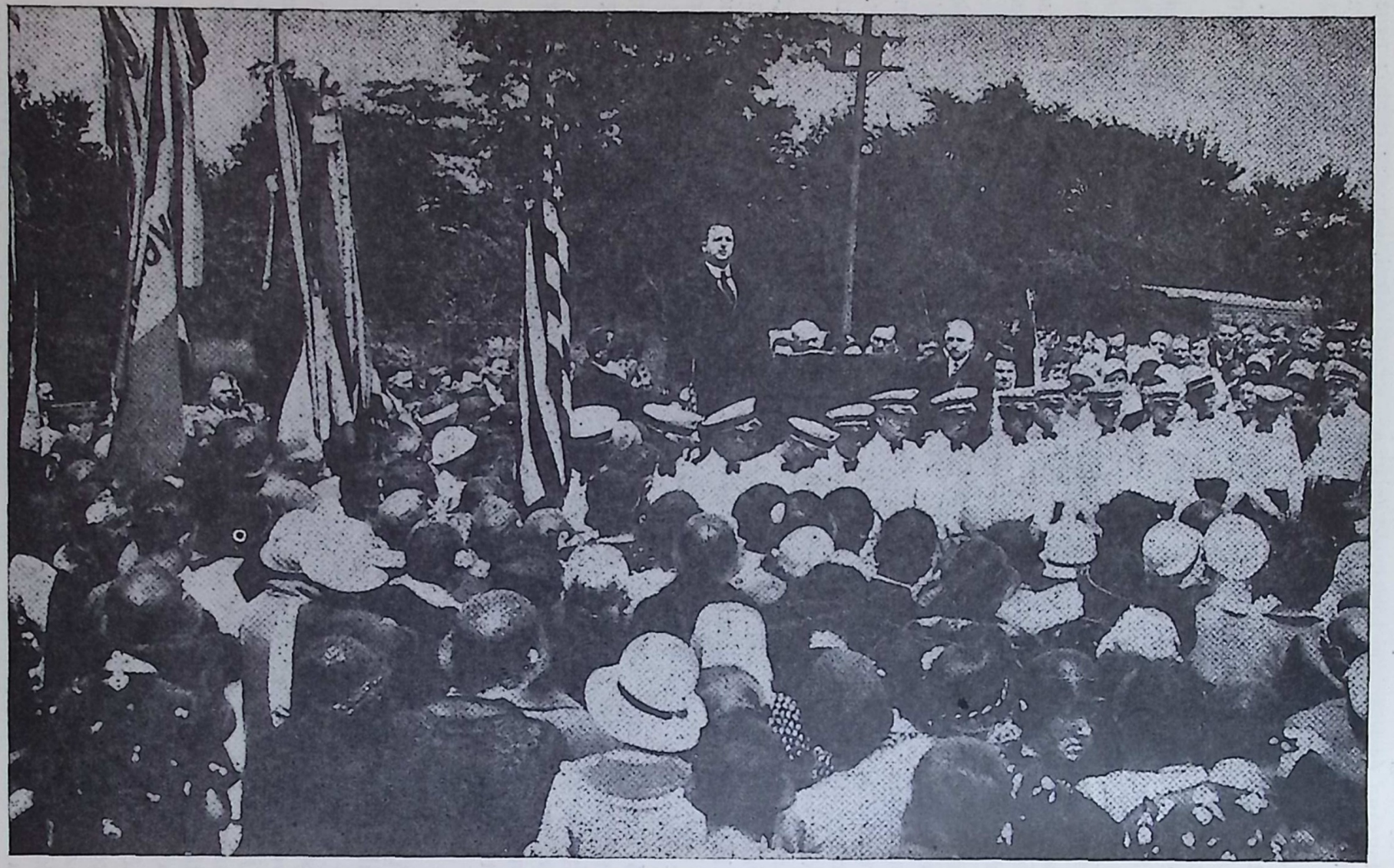

ALAPKŐLETÉTEL A CLEVELANDI ELSŐ REF. EGYHÁZ UJ ÉPÜLETÉNÉL.

LAYING OF CORNERSTONE OF THE NEW BUILDING OF THE FIRST MAGYAR REFORMED CHURCH OF CLEVELAND, O.

városi templomnak mondható. Épitésénél, sőt már megtervezésénél is a nagyvárosi fejlett egyházi és egyháztársadalmi munkát tartotta szeme előtt az épitő bizottság.

A mi legtöbb magyar városi templomunk, merem állitani még Budapesten is, tulajdonképpen csak falusi templom volt. Talán külsőleg csinosabb volt, mint a régi falusi templomok, azonban belső berendezésében és a gyakorlati élethez való alkalmazkodásban jóformán semmit se különbözött a régi magyar falu templomától.

Hiszen tudjuk, hogy ezeknél a mi Amerikában épitett templomainknál is már nagyon nagy haladás volt az, hogy a templom alá egy-egy nagytermet helyeztek el az épittető gyülekezetek. Nagy lépés volt ez is, azonban a modern nagyvárosi templomnak sokkal messzebbre kell menni ennél, hogyha a kor szinvonalán akar lenni és különösen a fiatalságot meg akarja tartani.

Az Első Egyház épitkezésénél éppen ez a korszakalkotó, hogy nagyvárosi templom akar lenni és a nagyvárosi gyülekezeti életnek óhajt otthont adni.

A felépitett, ugynevezett nevelési és egyháztársadalmi résznek, nagyon magas földszintje, továbbá első és második emelete van. Azért hangsulyozom ezt a dolgot ilyen nyomatékosan, hogy rámutathassak arra, hogy ez a beosztás miképpen teszi lehetővé a kor szinvonalán álló egyházi életet.

Az először emlitett magas földszint azért bir rendkivüli fontossággal, mivel főképpen a sportnak és általában a testi nevelésnek lehet nagyszerü központja. Jóformán a kora délutáni óráktól a késő esti órákig minden áldott napon le van foglalva a nagyterem. Az Amerikában iskolázott fiatalságnak kedves játéka: a basket-ball, foglalja le az idő legnagyobb részét. Ezt a magasföldszinti részt épen azért méltán nevezhetjük a testi nevelés otthonának.

Az első emeleten van a négy tanterem, továbbá két kisebb terem és a kistemplom. A termekben a magyar és a vallásos nevelés folyik. A kistemplom, a vasárnapi iskolai osztályokkal, viszont teljesen a magyar református vallásos nevelés munkájának ad pompás lehetőséget. Megilleti azért ezt az épületrészt a vallásos és magyar nevelés otthona elnevezés.

Az épület második emeletén vannak a clubhelyiségek. Itt játszódik le az egyháztársadalmi tevékenység nagy része. A hatalmas, könnyen egybenyitható három terem nemcsak az egyház saját testületeinek, hanem minden komoly magyar testületnek is meleg otthont biztosit, összejövetelek és estélyek alkalmával. Ez az emelet tehát az egyháztársadalmi rész.

Nagyobb estélyekre azonban természetesen a földszinti nagytermet, a testi nevelés otthonát, a Bethlen termet, veszi igénybe ugy az egyház, mint a clevelandi magyarság.

Az első emeleti termek viszont a testületek gyülésterméül is szolgálnak.

* * *

Az Első Egyház uj központjának tehát ez a két főjellemvonása van: Először az, hogy programmszerü, negyedszázados épitkezést valósit meg, másodszor a modern nagyvárosi sokágu gyülekezeti életnek otthona.

Mivel a mult évi naptár nagyon szépen megörökitette az uj központ képét, ez a mi idei naptárunk viszont hadd őrizze meg azoknak a derék munkásoknak képét és emlékét, akik az uj Siont nagy buzgósággal épitették.

A phoenixvillei uj templom.

A phoenixvillei magyar református gyülekezet éveken keresztül a Third Avenuen levő kicsiny és kezdetleges templomban imádta az Urat. Már régóta szükségét érezték egy nagyobb, modernebb és impozánsabb templom épitésének. Ezt a hő vágyukat a depresszió idején, 1933-ban érték el. Ujonnan épült parókhiájuk a város egyik legszebb részén, a park és a hatalmas ir római katholikus templom szomszédságában van és a sarokra, — a régi parókhia helyére, — épitették fel gyönyörü, tágas templomukat közel 16,000 dollár költséggel. Az uj templom izléses, téglaépület csinos toronnyal és modern berendezéssel. Mintegy 400 egyén befogadására képes. Az egész templom alatt iskolai és társadalmi összejövetelek céljaira szolgáló basement van.

A Main Street és Third Avenue sarkán levő templom és parókhia képét a phoenixvillei "The Daily Republican" lap 1933 má-

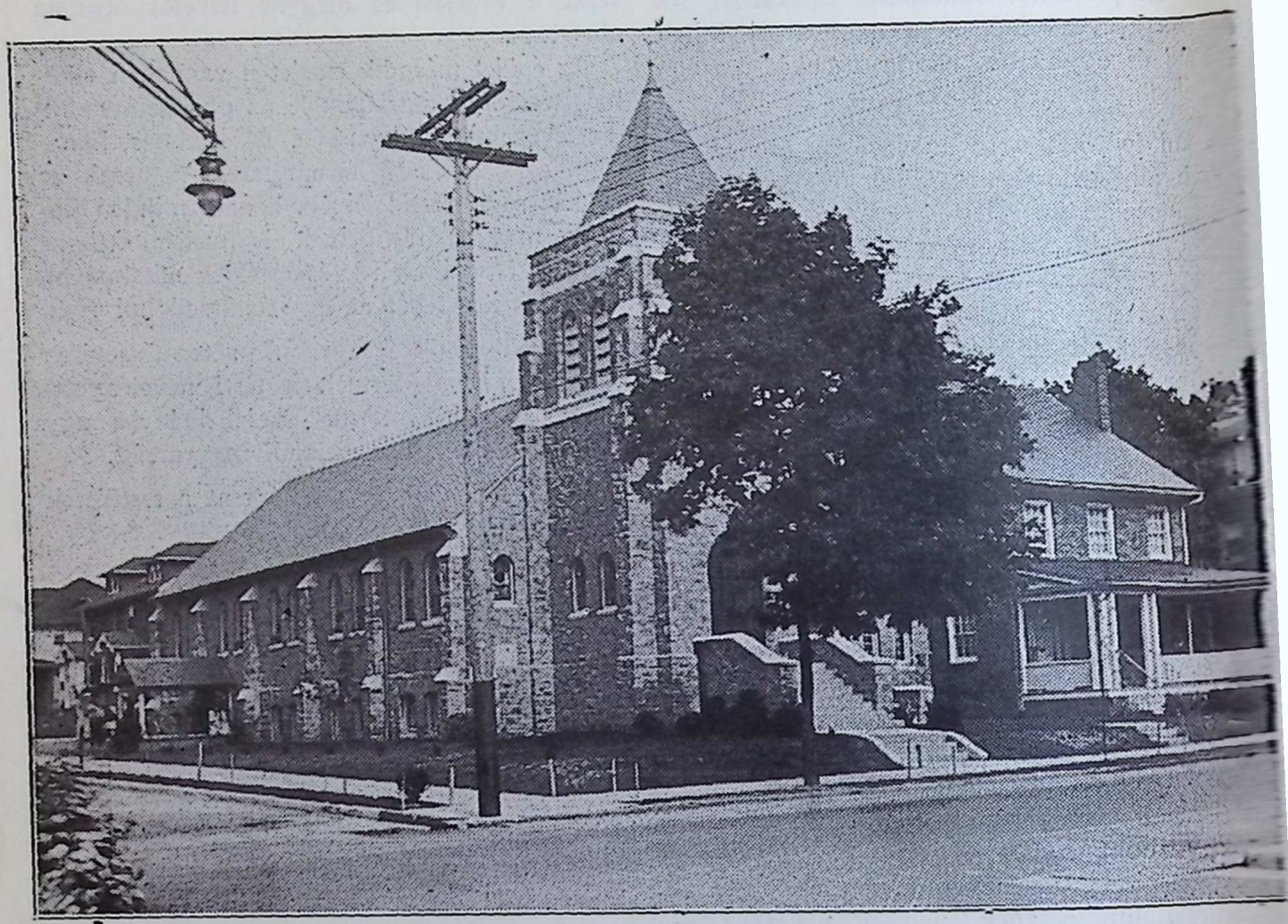

A PHOENIXVILLEI UJ REF. TEMPLOM ÉS LELKÉSZLAKÁS.

THE NEW CHURCH AND PARSONAGE OF THE HUNGARIAN REFORMED CHURCH, PHOENIXVILLE, PA.

jus 29-iki száma első oldalán közli, mint a város egyik legszebb épületcsoportját és mi is itt mutatjuk be olvasóinknak.

A phoenixvillei testvérek nagy és Istennek tetsző munkát végeztek, amikor áldozathozatalok árán is felépitették az uj Istenházát. A gyülekezet élén Rácz Győző ifju, agilis lelkész áll, mellette az egyházi tisztviselők ezek: Demeter László gondnok, Géczi Sándor algondnok, Czető Pál pénztáros és jegyző, Magyar János tót gondnok, id. Kocsi István, Kocsi Albert, Végső János, Kovács János, Csengery Pál, Gönczi István, id. Jobbágy József, id. Jobbágy János, Alli Mihály és Kurovsky József presbiterek.

Az uj templom szentelése 1933 május 30-án, Decoration Daykor ment végbe felemelő szertartások között a helybeli és vidéki magyarság lelki örvendezése mellett.

Az elmult két év megpróbáltatásokat ho zott reánk. A munkahiány miatt olyan sze génység és pénztelenség jutott uralomra aminőhöz hasonlóra az évtizedekkel ezelő kivándorolt magyarok sem emlékeznek. megélhetés sulyos gondokat okozott és phoenixvillei gyülekezet a nehézségeket le győzve, a nélkülözést elfeledve adományoka hoz az Ur oltárára és uj, gyönyörü templo mot emel hite és vallása igazolására. Phoenix villen valóban beteljesedett: "A teher ala nő a pálma!"

Isten kegyelme legyen a phoenixville buzgó gyülekezeten továbbra is, hogy az u templomban mindannyian lelki házzá épü hessenek!

A templom szentelésről a phoenixvillei ar gol napilap a következőkben számol be:

"A templom kulcsát Géczi Sándor átnyu

totta az egyik előljáróságának és a templom előtt tartott megható szertartás után a gyülekezet bevonult a pálmákkal és disznövényekkel ékesitett templomba. Tóth Béla so. norwalki és Nagy Emil bethlehemi lelkészek imádkoztak, Dr. Takaró Géza egyházmegyei elnök és Dr. Charles Schaeffer belmissziói titkár egyházi beszédeket tartottak — az utóbbi azt fejtegette, hogy a templom Isten számára épült. Rev. A. A. Hartman, a helybeli St. John, s Reformed lelkésze üdvözölte a gyülekezetet és bibliát adományozott számára. Az istentisztelet végzésében még Kalassay Sándor (Ligonier, Pa.) és Rev. Magyar (Perth Amboy, N. J.) vettek részt.

A délutáni órában a róm. kath. St. Anns nagyteremben tartott banketten, ahol Dr. Tóth Sándor lancasteri főiskolai tanár volt a toastmaster, több százan jelentek meg. Az itteni ünnepélyt Demeter László főgondnok nyitotta meg, ahol Dr. Tóth Sándor tanár Dr. Schaeffert mutatta be, akit a gyülekezet virágcsokorral lepett meg.

A gyülekezet lelkésze, aki ifjui kedvvel vette ki részét a nagy épitő munkából, tartotta a bezáró beszédet. A megjelent lelkészeken és főgondnokon kivül beszéltek még: Rev. Wm. H. Anthony, a St. Peter's Episcopal templom lelkésze, Mrs. Rabert jótékonysági munkás, Samudovszky Mihály a Népszava nevében, Dr. Váczy István Trentonból, Géczi Sándor épitész, id. Nagy Lajos tiszteletbeli főgondnok, Nagy Bertalan New Yorkból, Mary Hubiscak, John Churgai, ifj. Kocsi István, Kocsi Albert, Jos. S. Pavlik a tótamerikai polgári Kör elnöke, Gere Imre a C. E. nevében és mások."

Poughkeepsie, N. Y.

UJ TEMPLOM.

Poughkeepsie New York államban New York várostól északra, a Hudson partja mellett van. Ebben a városban már évtizedek óta laknak magyarok és a multban a Nagy József lelkész idejében lelkészi székhely is volt. Az ő távozása után a peekskilli lelkész szolgálta ki református hiveinket.

A mult év folyamán az itteni reformátusok Tukacs Györgyöt választották meg lelkészükké és teljesen független (independens) egy-



REV. VICTOR RÁCZ,
Phoenixville, Pa.



CZETŐ PÁL,
Phoenixville, Pa.

házat alkotnak. Az uj lelkész a depresszió szomoru évében templomépitésre buzditotta hiveit és törekvését siker koronázta. A poughkeepsiei reformátusok szivesen vállalták az uj templom épitésével járó anyagi áldozatot és szükös bevételükből a tizedet Isten oltárára helyezték. Igy felépült egy ujabb magyar vár: a poughkeepsiei református templom. Ottani testvéreink igaz lelki örömmel és hálaadással ajánlották fel a felépült hajlékot Istennek az 1933 junius 18-án tartott templomszentelési ünnepen és azóta hangzik benne az evangélium és sákramentumokkal élnek benne.

A templom szép, tágas épület, ami teljesen kielégiti a poughkeepsiei magyar reformátusok igényeit ugy istentiszteleti célra szolgáló, mint társadalmi összejövetelekre szánt helyiségeivel.

Aki magyar református templomot épit Amerikában, az a magyarságnak és hitünknek emel erős várat. Ezért őszinte elismeréssel köszöntjük a poughkeepsiei uj magyar református egyház templomépitő lelkészét, Tukacs Györgyöt, előljáróit és adakozó tagjait! Az uj templomban hosszu időn keresztül zendüljön a magyar kálvinista zsoltár és terjedjen, erősödjön az Isten országa!

Parókhiaavatás Indiaia Harboron.

Az indiana harbori magyar ref. gyülekezet az 1932. év végén épitette fel tágas, szép templomát, amiről az 1933. évi naptárban már beszámoltunk. Az 1933. esztendő a további alkotás ideje volt, amennyiben a templom mellé csinos, modernül berendezett parókhiát emeltek a lelkészcsalád számára. Az uj paplak felavatása 1933 julius 30-án történt, amikor a szertartást Bakay Árpád egyházmegyei elnök és Garay Gerő so. chicagoi lelkész vgéezték. Az indiana harbori egyház, amelynek Mircse Sándor a lelkésze, temploma és parókhiája birtokában most már nyugodtan és sikerrel szolgálhatja Isten országának szent ügyét.

Az East Chicagoi Egyház uj Iskola és társadalmi épülete.

Az East Chicagoi Református Egyhá 1907-ben alakult meg. Mint sok más egyhá ez is csak ideiglenesen rendezkedett be. Ug gondolkoztak az alapitók, hogy ha az egyhá megerősödik, majd könnyebb lesz permane épületeket emelni. Az idő telt s az egyhá legalább számban megnövekedett. Az el épületek hamar kicsinek bizonyultak és a egyház közgyülése elkezdett foglalkozni a uj épületek gondolatával. Tizenhat éven k resztül alig volt évi gyülés, amikor ez a tárg fel ne merült volna, de az épitkezésből m se lett semmi. Nagyot, szépet és maradand akartak épiteni s ehez pedig sok pénz kelle volna. Igy tehát maradt évről-évre. Közbe pénzt is gyüjtöttek és egy időben már mi 14 ezer dollár volt együtt épitkezési célra.

Aztán bejött a gazdasági válság. Az éve során összegyüjtött pénz a bankokban és vásárolt bondokban rekedt s igy az épité megvalósitása beláthatatlan időre kitolódo

Az 1933-ik év talán eddig a legrosszab volt a depressziós évek között, mert a gyüle kezet tagjainak a fele semmiféle munkaalkal mat nem talált. Az egyház pénztárában mé volt kétezer dollár s a presbitérium ugy vél kedett, hogy mivel a tervezett épitési pro gramot most már ugy sem tudjuk megvaló sitani, jó volna valami ideiglenes épületet fel emelni, ahol növekvő vasárnapi iskolánkna és tevékeny társadalmi munkánknak alkalm volna a müködésre. Eleinte csak magánbe szélgetések tárgya volt ez. Mikor azonban a emberi lelkeket betölti a remény és a tett vágy, nem lehet azt eltemetni s igy hamaro san a presbitérium elé került az ügy. A lel kesülés nőttön-nőtt s egy pár hónap alat már a közgyülés eldöntötte a kérdést. Nem csak hogy elfogadta a presbitérium tervét de azt ki is bővitette, ugy hogy ne csak ideig lenesen, de maradandó alapra épitsünk.

Az egyház történetében azonban alig vol nehezebb időszak az ilyen tervnek a megva lósitásához mint épen ez az év, mert ha vol tak is munkások, akik önkéntesen ajánlottá magukat, hogy fizetés nélkül hajlandók dol gozni az épületen, az épület anyag beszerzé séhez pénz kellett. Azt reméltük, hogy sike

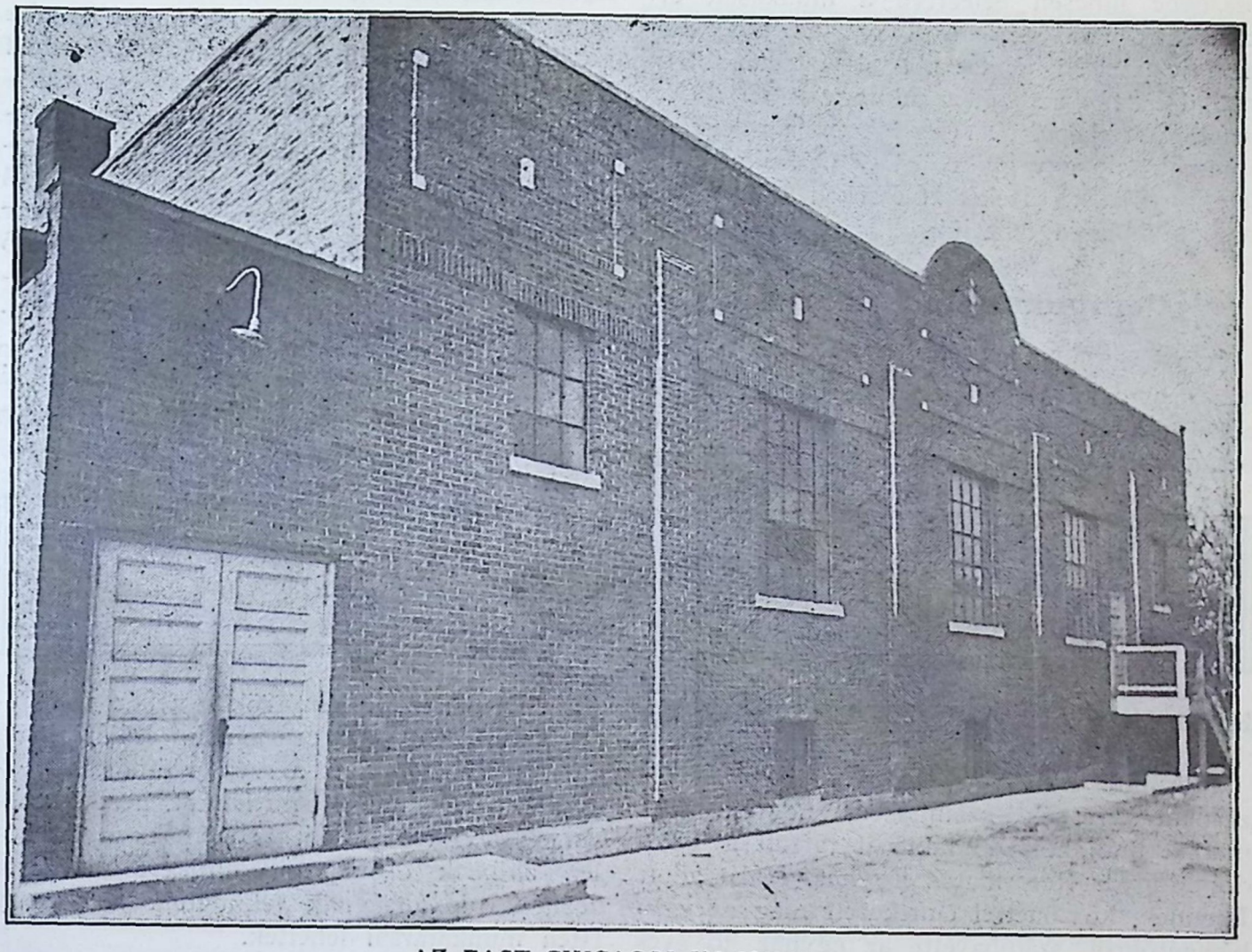

AZ EAST CHICAGOI UJ ISKOLA.

THE NEW HUNGARIAN REFORMED SCHOOL OF EAST CHICAGO, IND.

rülni fog majd három, vagy négyezer dollárt kölcsönben felvenni, de ebbeli reményünk meghiusult.

De mi még sem adtuk fel az épités tervét. Hozzáfogtunk azzal a kétezer dollárral, amely rendelkezésünkre állott, mert biztunk a jó Istenben, hogy meg fog segiteni bennünket. Április 6-án, egy esős reggelen, mintegy huszonkét munkással megkezdtük a pince kiásását. Ettől kezdve rohamosan haladt a munka. Az embereket hivni sem kellett; jöttek azok örömmel, jószántokból. Mivel pedig még az irás is azt mondja, hogy "méltó a munkás az ő táplálására", a legkevesebb amit a munkásokkal tehettünk, hogy étkezésükről gondoskodjunk. Ezt is elég könnyüszerrel megoldottuk, mert az akarat és lelkesülés minden akadályt le tud küzdeni. Egyházunk azon tagjai, akik alkalmazásban voltak s igy jövedelmük volt egy-egy napra, vállalták a munkások ellátását. Nőiegyletünk buzgó tagjai pedig nap-nap után jelen voltak, hogy az ételeket elkészitsék.

Igy végeztük el a nagy munkát Isten segitségével és egyháztagjaink áldozatkészségével. Az épületet szeptember 3. és 4-ik napjain tartott felavató ünnepéllyel adtuk át fontos rendeltetésének. Az épület 74 láb hosszu és 36 láb széles. A felső terem 15 láb magas és 300 ember számára kényelmesen nyujt ülőhelyet. Szükség esetén azonban többen is befférnek, amint azt a felavató ünnepélyünkön tapasztaltuk. Az alsó terem is nagyon alkalmas, amely 9 láb magas.

Bár a végleges elszámolás ezideig még nem történt meg, mert még most is van végezni való munka, de az egész kiadás nem sokkal haladja meg a 3500 dollárt. Ebbe az

összegbe nincsen beleértve a munkások étkezésének költsége, mivel ezt az adakozók nem jelentették be. Ez a tétel biztosan kitesz 700 dollárt s az épület mintegy 4500 dollár befektetést képvisel. Ezzel szemben egyházunknak van egy gyönyörü és praktikus épülete, melynek értékét mérsékelt alapon is 20,000 dollárra tehetjük.

Uj templomépület Rossvillen.

A Staten Islandon levő kreischervillei egyház szomoru és sajnálatos körülmények között veszitette el templomát, amennyiben a betáblázott kölcsön nemfizetése miatt árverésre került. A gyülekezet kettészakadt é az a csoport, amely a Tóth Kálmán lelké vezetése mellett továbbra is a Reforme Church fenthatósága alatt kivánta élni vall sos életét, a megpróbáltatás dacára sem ma radt tétlen. Áldozatos buzgalommal uj egy házi birtokot vásárolt a Kreischervillett kissé távolabb fekvő Rossvillen. A magya református istentiszteleti célokra szolgá templom ünnepélyes szentelése 1933 szeptem ber 17-én délután volt. A templomi istentis teletet ünnepi diszvacsora és az ifjuság ré szére táncmulatság követte. (Az Amerika Magyar Reformátusok Lapja jelentése nyo mán.)

JUBILÁLÓ EGYHÁZAK.

HARMINCÉVES A TOLEDOI EGYHÁZ.

Harminc éves, vagy ha az első próbálkozásokat vesszük számitásba, negyen éves munka után hálaadó ünnepet tartott a Toledoi Magyar Református Egyház. Hálát adott Istennek, köszönettel emlékezett meg az egyházépitőkről, számbavette az egyház 30 éves fájának gyümölcseit.

Gyümölcsikről ismeritek meg őket, — mondotta az Ur. Milyen gyümölcsöket termett a Toledói Magyar Református Egyház?

Az egyik az anyagiakban megnyilvánuló gyümölcs. Van az egyháznak 100 ezer dollár értéket képviselő szép, terméskőből épült temploma, lelkészlakása, egyháztársadalmi és iskolai munka végzésére alkalmas épülete, továbbá harangozói lakása. Az összes épületek egy csoportban a szemnek és szivnek örvendetes látványt nyujtanak. Hogy mit jelent ez a gyümölcs, hogy mennyi hitre, áldozatkészségre volt szükség ennek megtermésére, akkor tudjuk igazán értékelni, ha tudjuk azt, hogy Toledóban az összes magyar reformátusok lélekszáma 1126. És ha meggondoljuk azt, hogy ezt az egyházi vagyont egyszerü, szegény munkásemberek adták össze. Nincs köztünk anyagi javakkal bőven megáldott, aki ezreket adott volna egyházi célra. Mindennapi kenyeröket nehéz munkával kereső emberek centjeinek, dollárjainak hitének eredménye ez a szép gyümölcs. Névtelen, a világ által el nem ismert, nem is méltányolt hősök ők, a hit és egyházszeretet hősei, akiknek öröm volt hitükért áldozatot hozni és kiváltságnak tekintették azt, hogy Isten munkatársai lehettek.

A másik a lelki gyümölcs. Bár nem sok a magyar reformátusok száma, a Toledói Magyar Református Egyház mégis az amerikai magyar református egyházak elsői közé emelkedett, a vezetők között foglal helyet. Épületekkel való felszerelése mellett azoknak a lelki jellemvonásoknak eredménye ez, melyek a Toledói Magyar Református Egyházat arra a szinvonalra emelték, ahol ma áll, és amelyek a harminc éves munka áldott gyümölcsei.

Ilyen jellemvonás *az egyháztagság és egyházfegyelem szigoru, kálvini felfogása és alkalmazása.* Az egyháztagságnak főkelléke, — nemcsak elméletben, hanem gyakorlatban is, — az hogy a hivő keresztyén életet éljen, az istentiszteleteket látogassa, Urvacsorával legalább évenkint egyszer éljen és az egyházat anyagilag támogassa. Hogy valaki fizet, az Toledóban senkinek sem ad jogot arra, hogy a református egyház tagja legyen. Első és

főkellék az istentiszteletek látogatása, az Urvacsorával élés és a keresztyén élet. Aki csak fizet és a többit nem cselekszi, például Urvacsorával nem él, az a gyüléseken szólási és szavazati jogával nem élhet, elhalálozása esetén temetésekor a harang meg nem huzlható, templomból nem temethető. Viszont ha valaki szegény és nem fizethet, de a többi feltételt betölti, egyháztagnak számit.

Szigoru egyházfegyelmet gyakorol az egyház azokkal szemben, akik hütlenek. Ha a vegyesházasságban élő fél neme szerinti gyermekét más felekezetnek adja, az egyházból minden további nélkül azonnal kizáratik és az egyház többet semmi szolgálatban nem részesiti, még Urvacsorát sem vehet, legfeljebb akkor, ha bünét megbánja és jóváteszi. Az egyházfegyelemhez tartozik az is, hogy az egyház épületében ital nem szolgálható semmiféle összejövetel, vagy vacsora alkalmával és táncmulatság sem tartható. Nem iis volt sem egyik, sem másik.

A másik jellemvonás *az Urvacsora megbecsülése.* Legmeghittebb, legbensőségesebb istentiszteleteink az urvacsorai istentiszteletek. Az Urvacsora osztást három alkalommal, karácsony, husvét, reformáció, egész hetes, minden este predikációs istentisztelet, három alkalommal fél hetes, minden este predikációs istentisztelet előzi meg. Urvacsoraosztás napján, még a nagy ünnepek alkalmával is, senki sem megy ki a templomból. (Néha egy-két idegen.) Azok vannak ott, akik az Urvacsorával óhajtanak élni. Az Urvacsorával élők átlagos száma 300.

A missziói lélek is kiváló vonása az egyháznak. Az összes amerikai magyar református egyházak között a Toledói Magyar Református Egyház az egyetlen, ahol három Missziói Kör munkálkodik. Ezek: A Nők Missziói Köre, Az Ifju Asszonyok Missziói Köre és a Lányok Missziói Köre. Havi összejöveteleik élettel teljesek, kedvesek. Évenkint szép összeggel segitik a református egyház bel- és külmissziói munkáját.

Az egyház vezetősége jóelőre meglátta, hogy a jövő biztositásának egyik eszköze *az ifjuságí és a gyermekmunka.* Ezért már 1915-ben ifjusági és gyermekmunka végzésére alkalmas épületet emel és a két munkát odaadással, lélekkel végzi. Évek óta megvan



REV. FRANCIS UJLAKI,
Toledo, O.

a konfirmált ifjak virágvasárnapi fogadalommegujitó istentisztelete és találkozója. A jótékonyság gyakorlásában, a Lorántffy Nőegylet vezetésével, előljár. Évenkint Reformációi Het-et tart, amikor esténkint meghivott vendéglelkészek végzik a szolgálatokat.

Az egyházban munkálkodó Lélek gyümölcseként tekinthető az is, hogy *az egyház kebeléből sokan mentek olyan iskolákba, amely egyházi szolgálatra képesit.* Bertók Béla, Józsa Bénjámin, Tóth Tibor lelkészek, Bacsó Béla lancasteri theologus, továbbá Molnár Erzsike, Tarczali Irénke, akik a philadelphiai diakonisszaképző intézet végzett tanulói és Bertók Piroska, aki a clevelandi diakonisszaképző iskola tanulója, a toledoi egyházból kerültek ki.

A harminc éves jubileum alkalmából azokat a gyümölcsöket tekintettük meg, amelyek a Toledói Magyar Református Egyház megkülönböztető vonásai. Ezekre ugy tekinthetünk, mint az odaadó munkálkodás és buzgó hit eredményeire.

Ennek a szép gyümölcsöt termő fának el-



HÁROM MISSZIÓI EGYLET: 1.) NŐK MISSZIÓI KÖRE (WOMENS' MISSIONARY SOCIETY.) 2.) IFJU ASSZONYOK MISSZIÓI KÖRE. (Y. W. M. S.) 3.) LÁNYOK MISSZIÓI KÖRE. (GIRLS' MISSIONARY GUILD.)

ültetése 1903-ban történt. Első lelkész Nt. Harsányi István, első gondnok A. Nagy János, templomépitő gondnok Bertók Gábor volt. Lelkészek: Nt. Kovács János, Nt. Boros Jenő, Nt. Bogár Lajos. A gyülekezet mostani lelkésze e sorok irója. Gondnokok: A. Nagy János, Bertók Gábor, id. Molnár József, Molnár István, Jakcsy János, Takács János, Árvay József, Rásy József, Tóth János, Szekeres Dániel, Bacsó Pál. Az egyház jelenlegi presbitériuma: Ujlaki Ferenc lelkész, Bacsó Pál gondnok, Nagy József kollektor gondnok, Boldog Bálint jegyző, Molnár József pénztárnok, Bartha Lajos, Bertók Gyula, Horváth István, Kertész István, Kosztyu Ferenc, Mészáros János, Molnár István, Szabó Gergely, B. Tóth István presbiterek. Bistay János egyházfi. Diakonissza Oláh Juliska, orgonista Boldog Bálint.

"Légy hü mindhalálig és neked adom az élet koronáját!"

Ujlaki Ferenc, az egyház lelkésze.

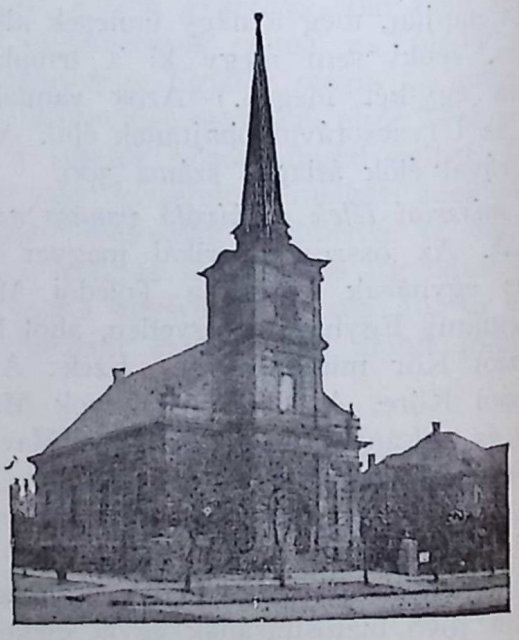

A TOLEDOI TEMPLOM.

THE HUNGARIAN REFORMED CHURCH OF TOLEDO, O.

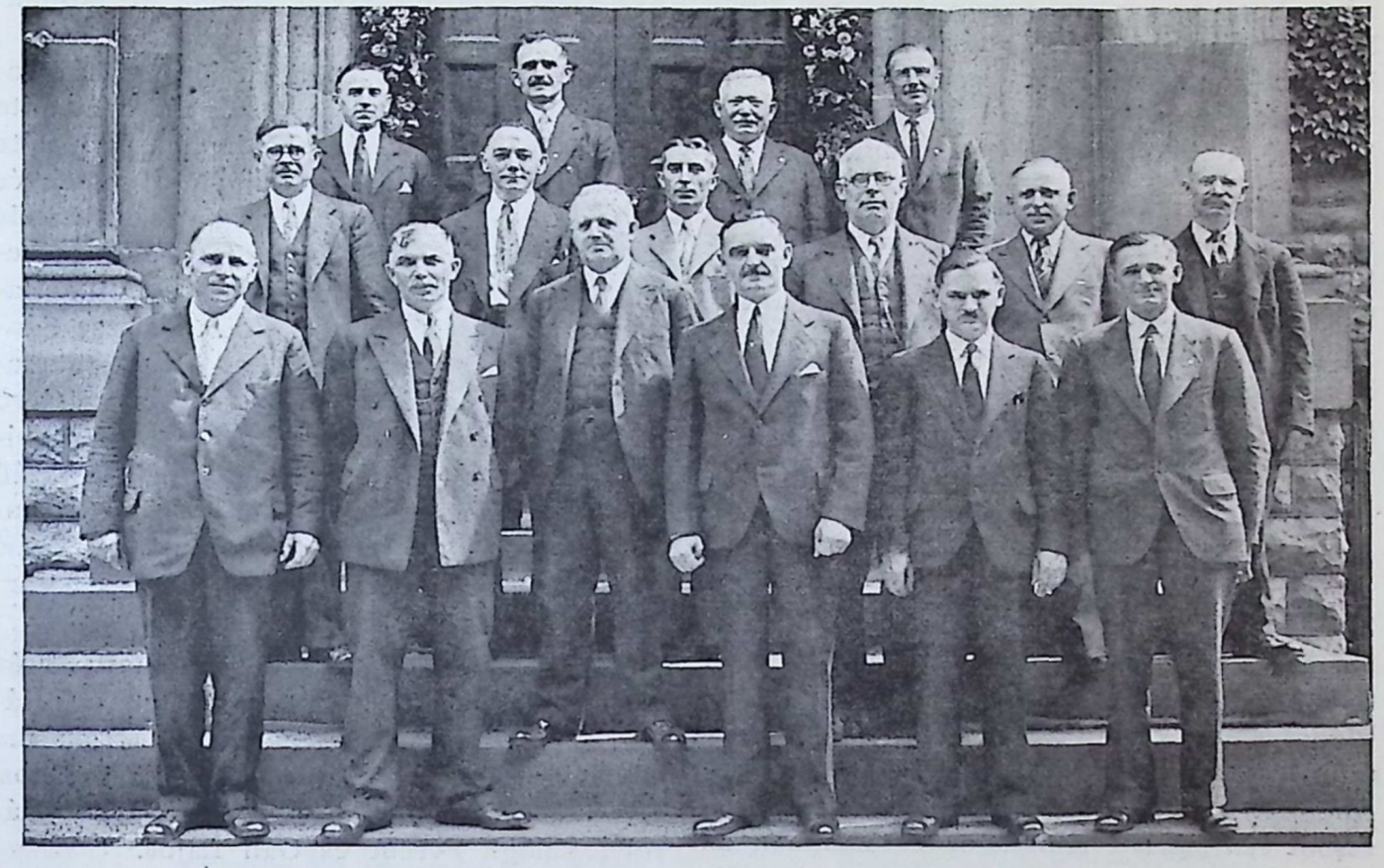

A TOLEDOI REF. EGYHÁZ PRESBITERIUMA DR. SCHAEFFERREL.

THE CONSISTORY OF THE TOLEDO HUNGARIAN REFORMED CHURCH WITH DR. SCHAEFFER.

Alsó sor balról jobbra: Nagy József kollektor gondnok, Bacsó Pál gondnok, Dr. Schaeffer Károly főtitkár, Ujlaki Ferencz lelkész, Boldog Bálint orgonista, Mészáros János presbiter. Második sor: Molnár József pénztárnok, Szabó Gergely, Horváth István, Molnár István, Bertók Gyula presbiterek, Bistai János egyházfi. Harmadik sor: B. Tóth István, Kertész István, Bartha Lajos, Kosztyu Ferenc presbiterek.

HARMINCÖTÉVES JUBILEUM SO. CHICAGOBAN.

Bizonyos, hogy a magyarság a mult század végén már nagyobb csoportokban telepedett meg Chicagoban. Az első letelepülők már kezdettől fogva a south chicagoi nagy acélgyár környékén helyezkedtek el. Csak itt kezdődhetett hát el az első magyar egyleti és egyházi szervezkedés is.

Az első jegyzökönyv 1898 február 6-án kelt. Ekkor történt ugyanis, hogy a south chicagoi gyülekezet első apostoli lelkü lelkipásztora, Harsányi Sándor bemutatkozott a nagy számban összegyülekezett hivek előtt s elmondotta beköszöntőjét. Istentisztelet után népes gyülés tartatott, mely alkalommal Harsányi Sándor lelkész ur, ugy mutatta be magát, mint a Chicago környéki magyarság lelki gondozására kinevezett első lelkész.

Az egyház első gondnokául Tóth János lett megválasztva, aki a jegyzőkönyv adatai szerint már addig is nagy buzgalommal fáradozott a megalakitandó egyház ügyében. South Chicago a megalakulás által az egész Chicago környéki református magyarságnak lelki gondozójává lett, amennyiben ide csatlakozott a belváros, E. Chicago, Whiting, Indiana Harbor, West Pullman, Burnside, majd később Joliet, Racine, Milwaukee. Érdemes megemliteni, hogy az alakuló gyülésen jelen volt egy izraelita magyar honfitárs is, Frank Dávid, akit annyira meghatott a jelenvoltak lelkesedése, hogy testvéri szeretettel ajánlotta fel támogatását és anyagi segitségét a templom épités ügyében.

Hiányos volna történetünk, ha nem közöl-

nénk, hogy az egyházi szervezkedésnek egyik legnagyobb szószólója és fáradhatatlan munkása a south chicagoi egyháznál sok évig vezérszerepet vivő és ma is köztiszteletnek örvendő Benkő Ferenc testvérünk volt.

A Reformed Church Home Mission Boardja évi 400 dollár segélyt ad az egyháznak lelkész fizetés kiegészités cimén, ha az egyház elfogadja a segélyt. A presbyterium nagy lelkesedéssel fogadja a segélyt s egyben kimondja, hogy belép a Reformed Church in the U. S. kötelékébe s ezzel annak gondviselése alá helyezi magát.

1898-ban vásároltak telkeket és ugyanebben az évben október havában már készen állott a templom, amihez a másik évben parókhiát épitettek. A gyülekezet ma is áldva emlegeti alapitó lelkészének, Harsányi Sándornak nevét, aki 1903-ban eltávozván, utóda Nánássy Lajos lett, aki 1903 október 6-án érkezett meg az Egyesült Államok területére. Az ő idejében kifizették az épitésből fentmaradt adósságot és 1907-ben az egyház, mint a Reformed Church in the U. S. egyik szerves része, önfentartóvá lett. Nánássy Lajost 1907 április havában néhai Kovácby Miklós István lelkész követte, aki a megkezdett munkát tovább folytatta. Mivel East Chicago és más chicagoi városrészek külön egyházakká szerveződtek, a missziói segélyt a tagjaiban megfogyatkozott anyaegyháznak ismét igénybe kellett venni. 1913-ban Jezerniczky Aladár, majd Szeghy János és Pompl Rudolf voltak az egyház lelkészei. 1923-ban Boros Jenő burnsidei lelkész vette át az egyház gondozását. Ebbe az időbe esik a templom felemelése, hogy az alatta levő iskola egyháztársadalmi célokra inkább használható legyen.

1926-ban Garay Gerő lett az egyháznak lelkésze, aki azóta gondozója a gyülekezetnek, miután 1930-ban a so. chicagoi egyház társegyházi viszonyba lépett a whitingi egyházzal.

1917-ben alakult meg a Nőegylet az áldott emlékü Benkő Ferencné és a Gáll Lajosné buzgólkodása folytán. Ma élő tagjai ezek: Csatlós Jánosné, Gáll Lajosné, Deák Menyhértné, Szilágyi Jánosné, Tári Gyuláné, Gáll Erzsébet, Gáll Irma, Gáll Eszter, Garay Ilona, Nyiri Jánosné, Haga Jenőné és Munácsi Mihályné.

A depresszió éveiben a kicsiny egyház s kat szenvedett, azonban reményét nem a fel és 1933 okt. 1-én boldogan ünnepe fentállásának 35 éves fordulóját. Eljöttek az édes anyának tisztességet tettek a bel kivált és szárnyaira bocsátott ifjabb gyü kezetek is. A templomi istentiszteletet B kay Árpád egyházmegyei elnök, Mircse Sá dor indiana harbori, Kerekes Béla kalam zooi, Józsa Benjámin jolieti és Garay Ge helyi lelkészek végezték. A 35 éves jub leum tisztikara a következőkből állott: Gá Lajos gondnok, Csatlós János, Szilágyi A tal, Deák Menyhért, Szilágyi János, Tá Gyula, Harsányi Ferenc, Varga Imre és Va ga Mihály.

A gondnokok névsorában az elmult 35 é alatt a következők neveit találjuk: Tóth Já nos, Benkő Ferenc, Füzi András, Szekeré Kálmán, Mészáros Dániel, Mészáros Jánc Kozora Mihály, Benkő Ambrus, Bánffy Ká roly, Balogh Ferenc és Gáll Lajos.

Elismerés illesse a régi multtal dicseked hető egyház buzgó előljáróit, lelkészeit, á dozatkész tagjait és minden barátait!

(A Garay Gerő lelkész által összeállito emlékkönyvből.)

Perth Amboy, N. J.

HARMINCÉVES A FÜGGETLEN EGYHÁZ.

A perth amboyi reformátusok 1903-ba szervezkedtek egyházközséggé a Dr. Kaczián Géza lelkész idejében az amerikai Presbyterian Churchchel való szervi kapcsolatban. Nemsokára, a Kozma József lelkész szolgálata idején a magyarországi ref. egyházhoz mentek át és mivel az egyházcsere miatt a korábban vásárolt két telküket elveszitették, uj telkeket vásároltak és 1905-ben épitették az első templomot. A harmadik lelkész e naptár szerkesztője volt. Az ő idejére esik a parókhia (1909), temető (1911), központi (1915), cortland streeti iskola épitése (1916) és a keasbeyi iskola megvásárlása (1920) az angolnyelvü presbyteriánus egyháztól, továbbá az uj templom



A PERTH AMBOYI FÜGGETLEN REF. TEMPLOM.

FREE MAGYAR REFORMED CHURCH OF PERTH AMBOY, N. J.

épitése (1925), ami 63,000 dollárba került. 1929-ben Dr. Vincze Károly vette át a lelkek gondozását, akinek tevékenységéhez füződik a központi iskola kibővitése (1929), az összes épületek és temető rendbehozatala és a templom belsejének müvészi kifestése (1932) és a jubileumi esztendőben a központi iskola teljes basementjének kiásatása klubhelyiség, kuglizó pálya és konyha céljaira.

A 30 év leforgása alatt id. Tóth Sándor, Daróczi Ferenc, Huttka István, Marosi Károly, Bodnár István, Csordás Ferenc, Vass Károly és Bányácski Ferenc voltak a főgondnokok. Az orgonista teendőket 1913-tól ifj. Máté György végzi. Az alapitó tagok közül id. Tóth Sándor, Kovács Károly, Gerék István, Belenszky Gyula és Mondok János vannak életben.

Az egyház három iskolájában mindig nagy sulyt helyezett a gyermekeknek magyarnyelvü és református szellemben való oktatására és ebben a tekintetben szivesen hozta meg a szükséges anyagi áldozatot. Kezdetben a harmadik lelkész egyedül tanitott, de 1913-ban már segédlelkészi, illetve tanitói, vagy tanitónői tanerőt állit be az egyház. Segéd, illetve helyettesitő lelkészek voltak: Almássy Lajos, Pápay István, Mircse Sándor, Nagy Ferenc, Dr. Papp Géza, Izsóf Alajos és Sipos István. Tanitók és tanitónők: Szabó Jolán, Szabó Irén, Szabó János, Tóth Sándor, Weber Gyula és Abaffy Aurélné. A tanitást jelenleg Dr. Vincze Károly

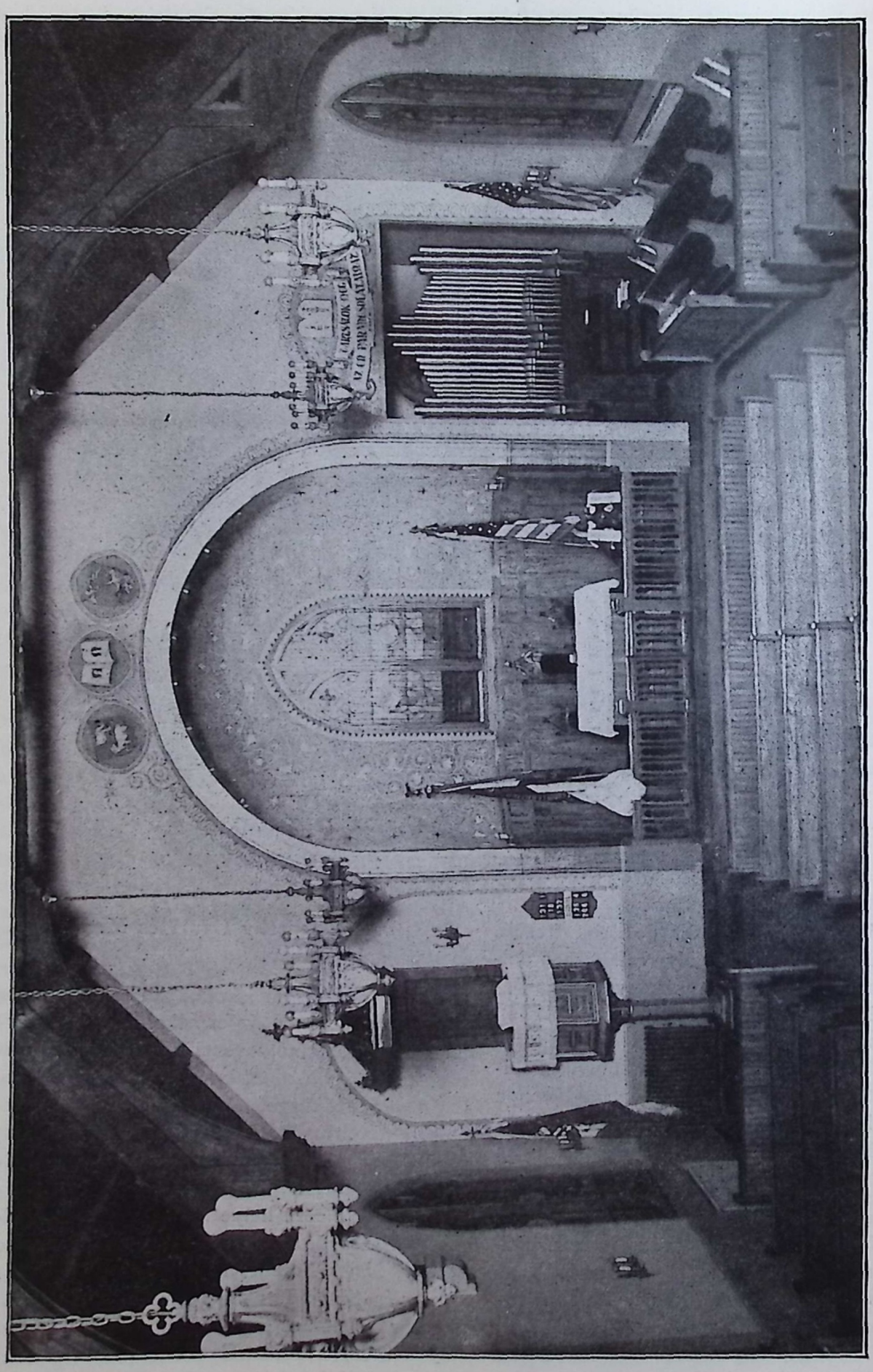

A PERATH AMBOYI FÜGGETLEN REF. TEMPLOM BELSEJE.

INTERIOR OF THE FREE MAGYAR REFORMED CHURCH OF PERTH AMBOY, N. J.

lelkipásztor és high schooli tanári oklevéllel biró hitvese végzik.

Az egyházközség lélekszáma 1200 körül van. Az egyházi vagyon értéke 139,300 dollár, teher 21,570. Harminc év leforgása alatt volt 2289 keresztelés, 902 konfirmálás, 856 esketés, 712 temetés és 93 áttérés.

Az egyháznak, amely a Független Amerikai Magyar Református Egyház keleti egyházmegyéjéhez tartozik, van 3 hétköznapi, 3 vasárnapi iskolája, cserkészcsapatja, kis cserkészek csoportja, cserkészzenekara (Cseresznye Károly cserkésztiszt 1933-ban részt vett a cserkészek gödöllői világtáborozásán), Ifjabb Konfirmáltak Köre, Idősebb Konfirmáltak Egyesülete, Énekkara, Nőiköre és Férfiköre.

A 30. éves jubileumi istentiszteletet 1933 okt. 29-én tartották meg, amikor az egyházi beszédet e naptár szerkesztője tartotta és rajta kivül Vincze Károly, az egyházközség espereslelkésze, a debreczeni Tisza István egyetem theologiai doktora, Marton Sándor, Hegyi Sándor, Béky Zoltán lelkészek és Sipos István beszolgáló lelkészek végezték a szent szolgálatot. A templomi istentisztelet keretében adták át üdvözletüket Magyarország nevében a new yorki főkonzulátus képviseletében Linzboth György konzul, a cserkészvezetőség nevében Dr. Abegg, továbbá a kerületek, egyházmegyék, egyházközségek és egyházi testületek kiküldöttei. A templomból kijövő nagy közönséget 500 teritékü bankett várta.

A 30. éves anyaegyházból váltak ki az idők folyamán a perth amboyi magyar vend evangélikus, a staten islendi ref., a perth amboyi és fordsi tót presbyteriánus, a perth amboyi Kálvin János egyház és hozzá tartozik a flemingtoni fiókegyház.

Az apostol intése alapján nekünk erősödni kell az egymás hite által. Ezért helyén valónak tartom, ha megemlékezek azokról a kiváló református keresztyén erényekről, amelyek a jubiláló perth amboyi egyházat ékesitik és amiknek megerősödését köszönhette.

1. **Az istentiszteletek szorgalmas látoga-**



A PERTH AMBOYI KÖZPONTI ISKOLA.

CENTRAL SCHOOL OF THE FREE MAGYAR REFORMED CHURCH, PERTH AMBOY, N. J.

tása. Az 510 kényelmes ülőhelylyel ellátott tágas templom rendszerint megtelik, noha a felnőttek istentiszteletén kivül minden vasárnap gyermekistentisztelet is tartatik.

2. **Az uri szent vacsorával való buzgó élés.** Ebben az egyházban a sátoros ünnepek alkalmával háromszor kiszolgáltatott urvacsorán kivül a Kálvin intelme alapján minden hónapban egyszer külön urvcsorázás van mindkét istentisztelet keretében.

3. A vasárnapi **gyermekistentiszteletek,** amiknek a sorrendje a felnőttek számára használt szertartás.

4. **Az adakozásban való buzgólkodás.** Kollektálás nincsen, adományait mindenki a templomba hozza.

5. **A jótékonyságban való forgolódás.** Szegényeiről mindig gondot viselt és a ligonieri szeretetintézmény tömogatásában 1931-ben az első, 1932-ben is az elsők között volt.

6. **A liturgiai érzék fejlettsége.** Itt a diktálást már 25 évvel ezelőtt eltörölték és az apostoli hitvallás évtizedek óta egyik alkotó eleme volt a vasárnapi istentiszteletnek. A papot, — nem személyért, hanem hivataláért, — a templomba való bemenetelekor és kijövetelekor felállással tiszteli meg a gyülekezet.

A perth amboyi független ref. egyház 30 éves multja, anyagiakban és lelkiekben való megerősödése kell, hogy mélységes hálát váltson ki az ünneplők szivéből Isten iránt, aki kegyelmi ajándékait gazdagon közölte velük. Ő segitse őket, hogy a jövőben is ékeskedjenek minden jóban és világithassanak továbbra is az Ő dicsőségére!

Homestead, Pa.

30 ÉVES JUBILEUM.

A Monongahela völgy Amerika nehéz iparának központja s e völgynek Homestead a kapuja. Harminc évvel ezelőtt egymás után nőttek ki a gyárak a Monongahela partján. Munkás kellett: birós, erős emberek, egyre több és több munkás kellett, fiatalok, megbizhatók, kitartók. Sokan fordultak meg Homesteaden, minden fajta nemzetség, de egy sem birta ugy a munkát, mint a magyar. Jöttek és mentek, a magyar megmaradt. Ma, ha végignézünk a homesteadi egyházunk tagságán, az idősebbek mind régi munkások 40 éve, 30 éve huzzák a vasat az acél gyárban. Körülöttük ezreket lefizettek, de ő megmaradtak, ezrek széthulltak, de ők m is itt vannak, mert birósabbak, megbizhatóbbak, jobbak, mint a többiek.

A homesteadi egyház büszke arra, hog alapitói ezekből az egyszerü munkás emberekből telt ki, hogy kurátorai, pénztárnokai jegyzői, vezetői ezekből álltak és állanak. A homesteadi egyház büszke arra, hogy szá százalékosan munkás emberek egyháza, aki az egyházzal együtt nőttek egyházi vezetőkké öntudatos tagokká, akik beleépitették hitüket lelkesedésüket, magyarságukat ebbe a gyönyörü templomba s az egyházi haladó munka terén elsővé tették egyházukat.

Az egyház megalakul.

Valaha Pittsburghba, a régi templomba járt a homesteadi reformátusság is, éveken át. Az első szakadás az egyletben támadt amikor az itteni fiók külön szervezkedett aztán ének órákra jöttek össze külön nagy burdos gazdák házaiban azok, akik külön szerettek volna szervezkedni: Bábás János, Jurcsó István, Füzzi János, Parajos József, Lobó János, Kiss István, Lengyel Sándor, Varga Sándor, Mádi István, Ternai Dániel és Ternai József. Ez volt az 1900-as évek elején. 1902-ben már három hangra tanultak énekelni Kun Károly segédletével, aki fiatalon közibük állott. A pittsburghi uj templom közben épülni kezdett, a homesteadiek Homesteadre akarták az uj templomot hozni, mint a Monongahela völgy központjára, de törekvésük nem sikerült s elszakadtak az anyaegyháztól s kimondtjk, hogy külön templomot fognak épiteni. A magyar reformátusság egyre nagyobb számban telepedett le Homesteadre és környékére ugy hogy a pittsburghi központ nem is birta volna kiszolgálni a hivek egyre növekvő táborát. Sok tanácskozás és beszélgetés után a hivatalos megalakuló gyülést Harsányi Sándor lelkész és Mokcsay Béla elnöklete alatt tartották 1903 május 24-én.

A gyülés megválasztotta az egyházi előljáróságot a következő hitbuzgó egyének személyében:

Főgondnok: Jurcsó István.

Egyh. pénztárnok: Szinnyei András.
Egyh. jegyző: Ludman Sándor.
Algondnokok: Siposs János, Homestead, Bertha József, Duquesne, Máthé János McKeesport.
Presbiterek Homesteadról: Bábás János, Lengyel Sándor, Mokcsay Béla, Pesta Mihály, Tomcsányi József, Valyiszkó György.
Duquesneből: Cs. Tóth János, Toboz Dániel.
Braddockból: Vajda János.
Rankinból: Bodnár Lajos.
McKeesportról: Farkas Károly, Polonkai László.
Willockról: Szőke Ferenc, Nagy István.
Federalról: Illés Mihály.
Whitsettről: Varga János.
Van Meterről: Kanócz Mihály.
Kollektorok: Vitéz János, Balogh Ferenc, Bulykó Mihály, Gédra András.

A választás eredményéből is látjuk, hogy milyen nagy messze vidék magyarsága kapcsolódott egybe, hogy a homesteadi egyházat megalakitsa. Ma nyolc egyház szolgálja ugyanezt a vidéket. A széttagolás folyamata a homesteadi templom épitésével megkezdődött s lassanként Homesteadről is leszakadtak a távolabb lévő helyek. 30 évvel ezelőtt az egyház célja, munkája és területe egészen más volt, mint jelenleg. Azért nem is lehet és nem is szabad azt a mai mértékkel mérni.

Még 1903 őszén az egyház paróchiát és templom helyet vásárolt a 10-ik utcán $14,250.00-ért, Irwinben a Pittsburgh Synod gyülését kereste meg egy 12 tagból álló bizottság. A Synod $10,000.00 kölcsönt szavazott meg az épülendő templomra, amelyben most 30 év mulva a Synod gyülését tartotta. 1904 április 18-án megtörtént az első kapuvágás, ezzel együtt megindult az épitkezésre szükséges pénz előteremtésének nagy munkája: gyüjtés, adakozás. Hónapokat utaztak némelyek, egészen az Erie tó partjáig felmentek, bejárták a vidéket, fáradhatatlanul küzdöttek. 1904 junius 12-én letették az alapkövet óriási közönség jelenlétében. Október 30-án pedig felavatták a templomot 7 magyar, három amerikai lelkész részvételével. 125 magyar intézmény képviseltette magát, a résztvevők elárasztották az egész környéket. Ugyanegy időben szervezkedtek leányegyházként a szomszédos városok: Duquesne, McKeesport, Rankin, Federal, Willock, Monongahela, Donora, Brownsville és mások.

Az egyház szolgálja a vidéket.

A Homesteadi egyház alapitó lelkésze, Rev. Harsányi Sándor jelenlegi Yonkers-i lelkész, volt. 19 éves homesteadi lelkészkedése alatt örök betükkel irta be nevét nemcsak a homesteadi, de az amerikai magyar ref. egyház történetébe is. Isten különös kegyelme rendelte őt Chicagóból Homesteadre, hogy életének nagy alkotása a homesteadi gyülekezet és templom legyen. Az ő lelkészkedése nemcsak Homesteadre terjedt ki, hanem a Monongahela egész nagy völgyére. Hogy mi volt akkor az egyházi munka az anyakönyvi adatok bizonyitják legjobban: 1906-ban p. o.-ért 327 egyházi funkciót (keresztelést, esketést és temetést) végzett. 1907-ben 380-at, 1908-ban 319-et, volt év amikor megkeresztelt 200 gyermek körül, temetett és esketett 100 esetben. Az amerikai magyar egyházi életnek hős kora volt ez. Ma már csak rege és emlék, de valaha a rossz utak rovására sárban, fagyban, amikor kis kézitáskájával a kezében megjelent Isten követe, hogy a vigasztalásnak, a megáldásnak igéjét hozza a kis bányatelepek, kieső gyárhelyek elhagyott magyar lelkeinek. Ma, amikor sima országutakon röpit minket az automobile, emeljük meg a kalapunkat az uttörők előtt, akik dacolva téllel, viharral járták gyalogosan vagy szekéren az elhagyott helyeket. Ők voltak az amerikai magyar reformátusság igazi hősei. Közben épült tovább a homesteadi templom is. 1906 julius 4-én orgonát szentelnek s kántor-tanitót állitanak be Bán Ernő személyében. Harang és szószék avatást 1907 október 27-én tartanak, kőfal, vaskerités épül. 1909-ben kerités, toronyra aranygomb, csillag, 1912-ben mesteri módon kifestik a templomot. 1921-ben temetőhelyet vesznek. 1922-ben Harsányi Sándor lemond lelkészi állásáról, hogy a Reformátusok Lapjának szerkesztője legyen. Távoztával lezárul a homesteadi gyülekezet első kora, az épités ideje. Ez alatt gondnokok voltak: első: Jurcsó István, 10 esztendeig: Tóth János, azonkivül: Sipos János, Lengyel Sándor, Szinyei András, ifj. Lengyel István. Mindnyájan méltán megér-



REV. ALEX. HARSANYI,
YONKERS, N. Y.

demlik, hogy hálásan emlékezzen meg róluk a gyülekezet. Mint segédlelkészek ez idő alatt szolgáltak: Harsányi Andor ellwoodcity-i és Krivulka Károly johnstowni lelkész.

A belső egyházi munka kiépül.

Horváth Sámuel, akit a gyülekezet egyhangulag hivott meg a megüresedett lelkészi állás betöltésére, 1922 április 2-án foglalta el állását. Vele a homesteadi gyülekezet életének egy uj fejezete kezdődik. A vidék Harsányi Sándor lelkészkedése alatt már önálló egyházi szervezetekre bomlik. A vidék kiszolgálásának nagy hivatása megszünik. Horváth Sámuel amerikai iskolákban szerzett tapasztalatainak alapján megszervezi a belső egyházi munkát. Női Egyletet, Vasárnapi Iskolát, Énekkart, Ifjusági Kört, Christian Endeavort, később a Cserkész-csapatot. Megkezdődik az egyház asszonyainak, fiataljainak és gyermekeinek rendszeres beszervezése. A magyarság a nagy háboru után végleg letelepedik, otthonokat szerez magának, gyermekei amerikai iskolákban nevekednek: uj munka, uj problémák, uj lehetőségek állnak az egyház előtt. De Isten az Ő örök kegyelméből ez uj kérdések megoldására alkalmas lelkészt küldött a gyülekezet élére: Horváth Sámuel az ifjabb lelkészek egyik legkiválóbbja volt, aki az uj időknek megfelelő egyházi munkát fejlesztett ki Homesteadon. Amig más egyházakban habozva vagy immel-ámmal nyulnak e kérdések megoldásához, Horváth Sámuel teljes erővel beleveti magát e munkába, ir, szerkeszt, kiad, utazik, gyülésezik, egyházmegyéjét vezeti s mindezeket a munkákat azért végzi, hogy felépithesse azt az amerikai viszonyoknak megfelelő egyházi munkát, amelyet legjobbnak gondol. Közben a paróchia mellett telket vesznek $6500.00-ért, a Board of Home Missions kölcsönét visszafizetik, az egyház önfentartóvá válik. 1928-ban az egyház nagy ünnepségek között tartja meg 25 éves jubileumát. A prosperitás boldog évei voltak ezek, amikor a pénz bőven folyt az egyház kaszájába, amikor minden munka nagy erővel folyt, amikor ugy látszott, hogy eljön az az idő is, hogy a megvett telken iskola épületet lehet emelni a rohamosan fejlődő ifjusági és gyermek munkák végzésére. A fejlődésnek, a gazdagságnak, a bőségnek teljében hirtelen rászakadt a gyülekezetre a tragédia. Tevékeny, harcos lelkészüket 1929 január 11-én elütötte egy teherautó McKeesporton s másnap igaz lelkét visszaadta Teremtőjének. Temetése az amerikai magyarság gyásznapja volt, nagy pompával helyezte tetemeit örök nyugovóra szerető gyülekezete az egyházi temetőbe. Halálával a bőség kora is lezárult, az élet megnehezedett a világ felett. Munkájában segitői voltak, mint tanitónők: Hetey Gyuláné, Nagy Jolánka és Oláh Juliska, mint gondnokok: ifj. Lengyel István, Séga András, Gabóczi István, Jurcsó István és Kovács János és mint pénztárnok öt éven át: Rigó János, mint egyházi jegyzők hosszu évekig: B. Nagy István és Somogyi György, akik hüséges munkájukért mindnyájan méltán megérdemlik az egyház köszönetét.

Az egyház állja a depressziót is.

A tragikusan elhunyt kiváló lelkész helyét a gyülekezet Dienes Barna brownsvillei lelkésszel töltötte be, aki állását 1929 május 15-én foglalta el, bár csak később költözhetett át Homesteadre, miután a parochiát teljesen átrenoválta és diszitette a gyülekezet. A nehéz munkaviszonyok jelei már ekkor kezdtek mutatkozni, később pedig bekövetkezett a nagy pénzügyi és gazdasági összeomlás, amely az acélipart majdnem teljesen tönkretette. De a gyülekezet állja a nagy



A HOMESTEADI REF. EGYHÁZ PRESBITERIUMA.

CONSISTORY OF THE HUNGARIAN REFORMED CHURCH, HOMESTEAD, PA.

megpróbáltatást. Bevételei természetesen nagyon megcsappantak, de kiadásait is leszállitotta ugy annyira, hogy az 1931-ik esztendő tetemes többlettel, az 1932-ik egész kevés veszteséggel zárult. E nehéz időkben az egyház rendbeszedte egész birtokát, kijavittatta a templom tetőzetét, ujra csatornáztatta épületeit, garage-t épitett, telkét parkirozta, a templom belsejét kitisztitotta és festette, az iskolát rendbeszedte és $4500 adósságot kifizetett. A munka nagy részét a tagok a lelkes vezetők segitségével maguk végezték, szabad idejüket ingyen odaajándékozva az egyháznak, amelyet szeretnek. Az egyház belső épitése a lefektetett alapokon folyik tovább, az egyházi munka minden napra kiterjed, gyermekeink, fiataljaink talán nagyobb számban járnak, mint valaha. Egyházunk vegyes kara évek óta a legszebb sikerrel dolgozik, minden nagy ünnepünket gazdagitja énekével. A depresszió csak az anyagiakon látszik, máskülönben álljuk a vihart hittel, reménységgel és szeretettel. A hálás gyülekezet elhunyt lelkészének nagyszerü siremléket emelt s ugy az ő, mint alapitó lelkészének nevét az örök hála kifejezésével emlegeti ezen a 30 éves jubileumon. Az egyház tanitónői az utolsó négy évben: Tóbiás Ilonka és Bogár Anna, gondnokai: Somogyi György és Katona András, akik önfeláldozó hüséggel szolgálják anyaszentegyházukat.

Két nemzedék között.

Egyházainknak ma nemcsak a depresszióval kell megküzdeniök, hanem azzal a nagy átalakulási folyamattal is, amit az a körülmény hozott létre, hogy egyházainkban ma már két generáció gyermekei ülnek egymás mellett. Azoké, akik maguk vándoroltak ki Amerikába s azoké, akik már itt más viszonyok és körülmények között nőttek fel. Az egyház e két generáció között áll. Vagy sikeresen áthidalja az ellentéteket és kielégiti a különböző kivánálmakat vagy rövidesen a harcba elvérzik. A homesteadi egyház idáig sikeresen oldotta meg a felmerülő kérdéseit. Fiatal nemzedékét hat általuk választott fiatal ember képviseli az egyháztanácsban, akik az egyház egész életében tevékeny részt vesznek. A tagsági dij fizetésre bevezette a mai időknek jobban megfelelő boriték rendszert, urvacsorát egyéni kelyhekből is oszt s fiatalsága saját szervezeteiben szabadon éli egyházi életét. És ragaszkodik egyházához. Érzi hogy egyháza az övé is és vele szemben kötelességei vannak. Ha édes apáik 30 év alatt megépitették az egyházat, az ő kötelességük hogy elismerjék ezt a nehéz és áldozatos munkát s ahol lehet segitsék az idősebbeket e munka végzésében. Ez a legdrágább hagyaték, amelyet örökségképen kapnak. Ezen a jubileumon a két nemzedék együtt ünnepelt s mind a ketten dicsőitették a mennyei édes Atyát, aki az Ő ingyen való kegyelméből ilyen dusan megáldotta az Ő egyházát Acélváros füstölgő kéményei alatt.



THE LATE REV. SAMUEL HORVATH OF HOMESTEAD, PA.

* * *

A fenti történelmi visszatekintéshez, amit az egyházközség buzgó lelkipásztora, Rev. Dienes Barna, egyházmegyei elnök irt, e naptár szerkesztője csak annyit óhajt hozzáfüzni, hogy a homesteadi magyar református egyház tagjai templomlátogatás, urvacsorával való élés, egyházi célokra és szeretetintézményünkre való adakozás tekintetében hegyre épitett város gyanánt világitanak mások előtt is és mindannyian hálásak vagyunk Isten iránt, aki a homesteadi gyülekezetet diadalmasan vezette évről-évre előre és református keresztyén erényeik fénye mások előtt is loboghat!

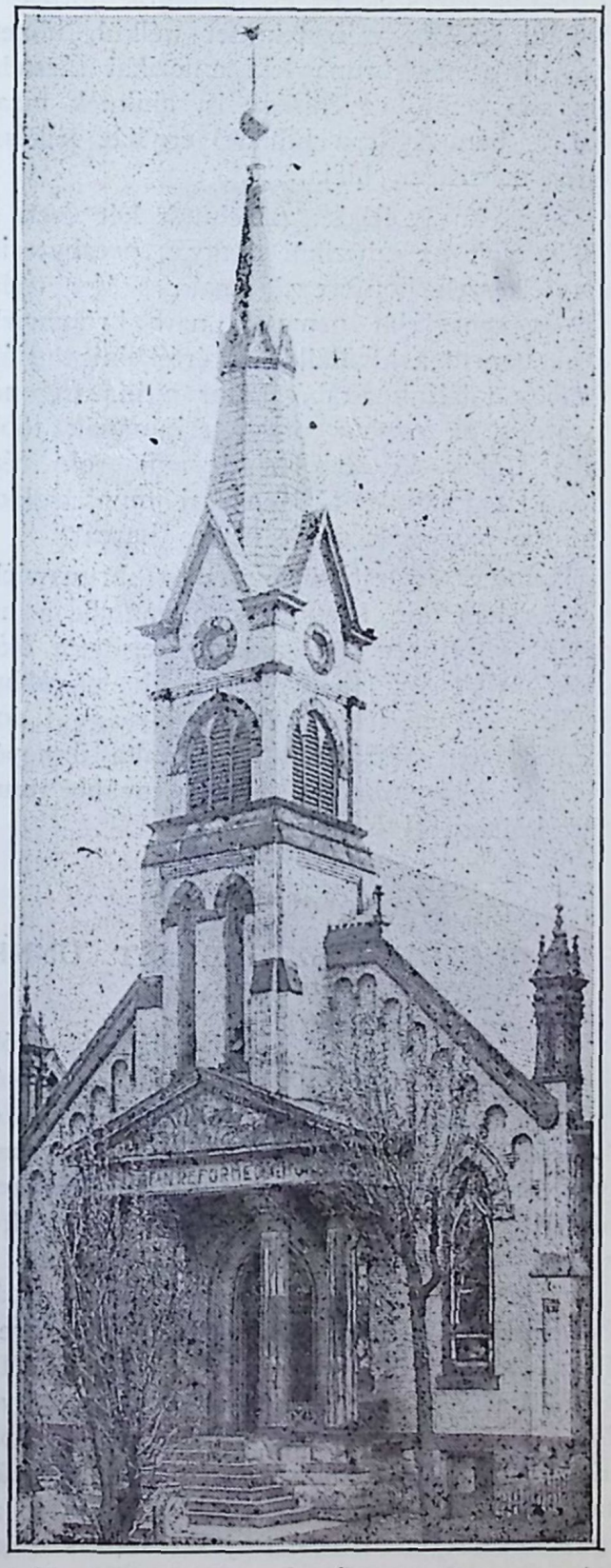

A HOMESTEADI REF. TEMPLOM.

HUNGARIAN REFORMED CHURCH OF HOMESTEAD, PA.

New Brunswick, N. J.

HARMINCÉVES AZ ELSŐ EGYHÁZ.

New Brunswickra már három évtizeddel ezelőtt vándoroltak ki magyar reformátusok és e város nevezetes volt arról, hogy szivargyáraiban sok nőnek tudott alkalmazást nyujtani. A new brunswicki egyház kezdetben tulnyomóan női gyülekezet volt és Amerikának sok magyar ifja innen vitt feleséget.

A new brunswicki reformátusokat kezdetben a perth amboyi egyház lelkészei szolgálták ki, mig az amerikai Presbyterian egyházzal kapcsolatban Hamborszky Pál személyében kaptak önálló lelkészt. Nemsokára templomról gondoskodtak, majd elcserélték a meglevő templomot a mostani hatalmas, tágas templommal.

Ekkor nehezedett rá a new brunswicki magyar reformátusságra is az az idő, amikor az egyházi hovátartozandóság kérdésével kapcsolatban harcok indultak meg. A lelkész és a gyülekezet egy tekintélyes része a magyarországi ref. egyház kötelékébe óhajtott átmenni és bekövetkezett a szakadás. A hazai egyházhoz tartozó párt a templomot is magával akarta vinni. Az ügy a világi bíróság elé került, amely a templomot a régi kötelékben megmaradottaknak itélte oda. A kivált magyar reformátusok uj templomot épitettek, azok pedig, akik továbbra is a Presbyterian Church fenhatósága alatt ikvántak élni és annak segitségét élvezni, a meglevő szép templom birtokában élték egyházi és vallásos életüket.

A kiválás miatt eltávozott Hamborszky Pál helyébe uj lelkészt kapott a gyülekezet. Egy darabig Gerenday László müködött itt, majd Laky Zsigmond lelkész, aki nejével együtt sokat fáradozott azért, hogy a magyar gyülekezet a new brunswicki amerikaiak társadalmi életébe bekapcsolódjék.

A Laky Zsigmond lelkész eltávozása után a gyülekezet Papp Károly lelkészt hivta meg, aki hüségesen végzi a reábizott feladatokat. Neki is nagy befolyása van az amerikai körökben ugy a városnál, mint a megyénél és honfitársainak sok esetben volt szolgálatára és hasznára. Ügyes-bajos dolgaikkal gyakran kopogtatnak ajtaján.

A nagyméretü, hatalmas toronynyal ellá-



REV. CHAS. PAPP
of New Brunswick, N. J.

tott templom harangja állandóan hivogatja imára a hiveket. A templom belső berendezése csinos és templomi stilusra valló. A karban hatalmas orgona van, amelyen a lelkész neje kiséri a gyülekezeti énekeket.

Vasárnapi iskolájába nagyszámu gyermek és ifjusereg szokott fellátogatni az Ur napján. Nőiegylete a lelkészné vezetése alatt végzi szép munkáját. Az egyház társadalmi épülete modern és nagyon kényelmesen berendezett. A templom mellett van a lelkészlakás.

Ez a gyülekezet ligonieri árvaházunknak és aggmenházunknak egyik legbuzgóbb támogatója. A lelkésznek árvákat szerető szive kisugárzik a gyülekezetre is, amikor árvákról és elhagyottak segitéséről van szó.

Örvendetes jelenség, hogy a new brunswicki két magyar gyülekezet között a megértés és megbecsülés szelleme érvényesül és a két egyház előljárói most dolgoznak azon, hogy közös megállapodásra jussanak bizonyos, mindkét egyházat érdeklő dolgokban és az egymás mellett való munkálkodás által erősitsék külön-külön Sionunk falait.

Az egyház harmincesztendős jubileumi ünnepélye szeptember 4-én volt. A munka ünnepén megpihentek a harmincévi mukálkodás után, hogy ujjult erővel vessék kezeiket az ekére. Impozáns volt az ünneplés, méltó a harmincéves multhoz. Nemcsak magyar formátus lelkészek és egyháztagok jöttek denominációkra való tekintet nélkül, ha ott volt a new brunswicki amerikai társalom sok vezető egyénisége is, akiknek bi mát és barátságát a jubiláló egyház lelké teljes mértékben birja.

Papp Károly lelkész az elmult két éven elnöke volt az amerikai magyar presbyterinus lelkészek konferenciájának, s igy tusát és energiáját nemcsak new brunswi hivei, hanem a kivülállók is értékelni tudj Mellette találjuk Szabó János agilis főgo nokot és az egyház presbyteriumának tö tagját, akik között Krisztusnak sok ré katonáját találjuk, akik az uj munkások karöltve harcolják a hit nemes harcát.

Harminc év elrepült a new brunswi első egyház feje felett. Benne vannak a gyedik évtizedben. Az, aki megsegitette ő idáig, velük lesz a jövőben is, ha tovább is hüséggel, megértéssel és komolysággal d goznak Isten országáért. A munka ünnep lezajlott jubileumi rövid pihenés további mu kára kötelezi el őket.

Carteret, N. J.

HARMINCADIK ESZTENDEJÉT ÜNNE PELTE AZ EGYHÁZ.

A cartereti egyház megalakulásáról szó első jegyzőkönyvet 1903 szeptember 10-é irták meg. Idézzük itt a jegyzőkönyv 2. 4. pontját annak az illusztrálására, hogy m lyen kis kezdetből nőtt ki, az Isten kegye me által, Amerika egyik legszebb gyülek zetévé lett Cartereti Független Egyház:

" . . . Kuthy Zoltán ev, ref, lelkész pü ékesszólással hozza tudomására a Cartere Port Reading-i hiveknek, miszerint a 'T szántuli Ev. Ref. Egyházkerület' nagynev ősz püspöke: Kiss Áron, az idegenbe sodo kisded gyülekezetről is gondoskodott azá tal, hogy az evangyéliomnak hirdetésére, igaz keresztyén hitnek terjesztésére s e k csiny, tengeren tul telepedett ref. gyüle zetnek megtartására, hajlandó egy rend lelkészt kiküldeni, Vajó Sándor nagyvára ref. s.-lelkész személyében, kit ha a gyül kezet ez alkalommal elválaszt, nevezett le kész azonnal utrakél, hogy elfoglalja mis



A CARTERETI REF. TEMPLOM.
HUNGARIAN REFORMED CHURCH OF CARTERET, N. J.

sziói állomását. Gyülekezet lelkes örömmel fogadja ez ajánlatot s Vajó Sándor nagyváradi ref. s.-lelkészt egyhangulag lelkipásztorává megválasztja. A megalakult egyháznak tagjai lehetnek az összes magyar reformátusok, kik tartoznak józan, becsületes, igaz keresztyén életet élni . . ."

Ilyen mustármagnyi kezdet volt az, amelyért való hálaadásra, pontosan 30 esztendővel később, szeptember 10-én, az Ur házában megállottunk. A közbeeső 30 esztendőnek minden munkáját, Istennek ezt a munkát gazdagon megáldó minden segedelmét, a 3 évtizedes mult részleteseményeit még csak nagy vonásaiban sem emlithetjük itt fel. Csak boldogan mondhatjuk el a 30 esztendős határkőnél állva a Sámuel lelkes vallomását: mindeddig megsegitett minket az Ur!

Ennek a bizonyságtételnek az ünnepéül terveztük és kaptuk meg Istentől az elmult szeptember 10-ét. Hónapok óta készülgettünk rá, kicsinyei és nagyjai a gyülekezetnek. Külső és lelki készülődéssel. Ünneplésünk külső kereteit is nagyarányuvá és az egész város népére kiterjedővé akartuk tenni. Valami felejthetetlen módon akartuk üdvözölni azt a népet, melynek a körében a



A CARTERETI REF. TEMPLOM BELSEJE.
INTERIOR OF THE HUNGARIAN REFORMED CHURCH, CARTERET, N. J.

mi 30 esztendőnk elmult, a magunk számára meg olyan lelki erőgyüjtés napját kértük benne Istentől, amelynek az emléke a mi szivünkben sem halványuljék el. Mind a kettőt megkaptuk. Gyönyörü időben tarthattuk meg a város lakóinak üdvözlésére, a fáklyás és lampionos menetünket. A perth amboyi cserkészzenekar játéka mellett előző szombaton este bejártuk a város főbb utvonalait, megállottunk a polgármester háza előtt és mutattuk a két serdülő fiu által vitt nagy betüs angol felirásu táblát: "A 30 esztendős Független Magyar Református Egyház üdvözli Carteret népét!" A menet élén egy hatalmas szépen feldiszitett nyitott autón, két magyar ruhás leány között, nagy 30-as villanyszám égett. Zászlóinkkal, lányaink egy része magyar ruhában, egy kis fiu magyaros lobogó ingben, cserkészeink a zászlójuk alatt, nőegyletünk tagjai uj fehér egyenruhájukban követtük, a rendőrparancsnok személyes vezetése alatt, azt a motorbiciklis rendőrt, aki az előre, irásban bejelentett utvonalon előttünk járt. Valóban f lejthetetlen látvány volt. Maga a rendő parancsnok is ezt mondotta róla. Harmin esztendős multjában ez az egyház gyakra adott példát és világosságot az egész vár népének, most is gyönyörködött a város l kossága abban a fényben, melyet a mi eg házunk nagyjai és kicsinyei vittek végig sötétbe borult cartereti utcákon, szimbol zálva vele a feladatot, melyet Isten az egyházaira bizott.

Még nagyobb gonddal készültünk a bels lelki ünneplésre. A jubileum napján regg 9 órakor uriszentvacsorát osztottunk. H rom bünbánati istentisztelettel készültü rá az előző estéken. Az első este a helyb presbiteriánus templomot töltöttük meg elmélkedtünk az "Alkalom"-ról. Azért me tünk el ebbe a régi kis templomba, mert esztendővel ezelőtt ebbe a templomba já a mi népünk, mig nem volt saját templom Többen vannak ma is a gyülekezetben, ak ott konfirmáltak, esküdtek és keresztelte

tek. A második és harmadik este, saját templomunkban "Az elszalasztott alkalom" és "A megragadott alkalom" volt az elmélkedésünk tárgya. Az uri szentvacsoraosztást követte az ünnepi istentisztelet. Hogy mind a két sákramentum kiszolgáltassék ezen a napon, Sipos Béla keresztelőjét is ekkor tartottuk.

Istentiszteletünkre meghivtuk a testvéregyházakat és a helybeli magyar egyesületeket, amelyek közül többen zászlójukkal jelentek meg és egy-kettő kivételével, adományokat is adtak. Az ünnepi istentiszteletet 40 gyermeknek a három szólamra megtanult "Hiszek egy"-e vezette be. Szolgálatot végeztek: Sebestyén Endre főesperes, Dr. Vincze Károly esperes, a gyülekezetnek 6 évig lelkipásztora, Béky Zoltán trentoni, Marton Sándor new yorki és a helybeli lelkész. Két szólamu női kar és négy szólamu vegyeskar énekelt, a tiszteletes asszony vezetése mellett. Az ünnepi istentiszteleten szólittattak fel a gyülekezet férfi tagjai a "Férfi-kör" megalakitására, hogy igy a 30 esztendős jubileum lelke, mintegy megszülje ezt a gyülekezet életből eddig még hiányzó munkát. A férfi betegsegélyző egylet a maga müködését ugyanis, egészen a nevében megjelölt területre korlátozza.

Az ünnepi istentisztelet áldott munkája után a gyülekezet a helybeli római kath. egyháznak ez alkalomra dijtalanul átadott nagy termébe vonult, ahol már sok vidékről jött vendég is helyet foglalt. Kétszer kellett teritenünk s ez megzavarta a bankettnek azt a menetét, melyben több üdvözlő irásnak és beszédnek a meghallgatását vettük tervbe. Igy is szóllottak a banketten: Ft. Sebestyén Endre főesperes és Hermann József polgármester után a következők: Bodnár István egyh. ker. főgondnok, Nt. Dr. Vincze Károly, Rev. Lorentz, Finta Sándor szobrászmüvész, Péntek Miklós egyh. megyei gondnok, Kovács Lajos rendőrbiró és egyh. megyei ügyész, T. Marton Sándor, Dr. Kemény Imre orvos, Sipos István s.-lelkész, Dudás János egyh. megyei pk., Bányácsky Ferenc fg., Ari Menyhért fg., Abaházy János fg., Petró Kálmán fg., Babics István és Versegi Mihály. Linzboth György konzul ur, őszinte sajnálatunkra, csak már estefelé érkezett meg s a paróchián fejezte ki az egyház számára jókivánságait. Istentisztelet keretében, a következő vasárnap, olvastuk fel az üdvözlő irásokat, melyeket a bankett zsufolt programmja miatt nem tehettünk az nap. A banketten énekelte négy hangra a vegyeskar az "Áldott magyar hazám" kezdetü dalt. Üdvözlő irásokat kaptunk az árvaháztól, a leecbhurgi, mckeesporti, youngstowni, windberi egyházaktól és Csépke István volt cartereti lelkipásztortól, akit az ünnepségre szeretettel meghivtunk. Dicsőittessék a felséges Isten, Akinek kegyelme mindezt cselekedte miáltalunk. .... bizonyára többre akar bennünket felhasználni a jövendőben. Amint a multat Ő adta, ugy a jövőt is Őtőle kérjük.

Hegyi Sándor

a gyülekezet ötödik lelkipásztora.

(A Magyar Egyház-ból.)

HUSZONÖTÉVES AZ ALPHAI TEMPLOM.

A New Jersey államban levő alphai gyülekezet az 1933 év május havában felemelő ünnepségek között ülte meg templomépitésének huszonötéves fordulóját. A jubileumról az alphai egyház tevékenységéről és buzgóságáról ismert lelkésze, Szabó András az általa szerkesztett "Közlöny"-ben a következőkben számol be:

"Feledhetetlenül kedves jubileumi ünnepélyben volt része az Alpha és Vidéke ev. ref. magyarságának május hó 3, 4, 5. és 7-én, mikor is temploma megépitésének 25-ik évfordulóját ünnepelte a gyülekezet. Már harmadikán igen szép számu gyülekezet előtt prédikáltak Nt. Várkonyi Miklós, Malacsics József és Szatmári Bertalan, de negyedikén már nagyobb gyülekezethez szólhatott, Nt. Dezső János, Vécsey Jenő és Robinson Róbert. Azt hittük, hogy negyedikén már csak kevesen lesznek, sokalni fogja a gyülekezet a templombajárást és az ezzel járó költekezést. Ez alkalommal örömmel csalódtunk, mert negyedikén még többen voltak együtt, mint az előző estéken ugy, hogy megtelt templomban szólhatott Dr. Dikovics János tanár és rendezhették meg a Bloomfield Seminarium magyar növendékei a bloomfieldi



REF. IFJAK, ALPHA, N. J. — YOUNG FOLKS OF ALPHA, N. J.

estét. Vasárnap gyönyörü szép idő volt, már a kora reggeli órákban elözönlötte népünk a templom környékét, mire a harmadikat beharangozták, már teljesen megtelt a templom. Nem hiába jött, fáradt Nt. Tóth Mihály Detroitból Alphára, oly gyülekezethez volt alkalma szólani, amilyet nem is remélt. Mondott is oly szép beszédet, hogy mindenki dicsérte és igen megszerette. Kapott is aztán annyi meghivást ebédre, vacsorára, hogy ha azt mind elfogadta volna, ugy nem két napig, de legalább egy félévig kellett volna még Alphán maradnia. Ha tán valamikor nehezen kellett is Alphán dolgoznia, szolgáljon neki elégtételül az a végtelen szeretet, melynek megnyilatkozását nem csak szóban, de cselekedetekben is tapasztalhatta most, mikor meggyőződhetett arról, hogy az ő volt alphai gyülekezete tizennégyévi távolléte után sem feledte el, de volt papjának emlékét szeretettel őrzi szivében. Velünk ünnepelt ez alkalommal nem csak a környékbeli ev. ref. magyarság, de a mi caldwelli jótestvéreink közül mindazok, kik el tudtak jönni. Nem tartottak istentiszteletet, csak hogy minél többen jöhessenek át Alphára. Dicséret illeti ezért nem csak a gyülekezetet, de annak ifju Timóteusát György Álpár urat is, ki szeretettel jött hozzánk hiveivel. Ha továbbra is megmarad ennek utjában, bár nehéz lesz is utja, de fogja tapasztalni, hogy a mi népünkkel nem nehéz boldogulni. Istentiszteletünk folyamata alatt, egyházunk asszonyai, valamint férfiai Gombár Béni zenetanár kisérete mellett két éneket énekeltek külön-külön. Veres Mariska pedig Bücs Juliska orgona kisérete mellett énekelt egy szép szóló éneket. Az istentisztelet folyamata alatt érkeztek meg New Yorkból a Kováts Ezredes Társaság vezetői Finta Sándor szobrászmüvésszel élükön. Látva a templomi nagy gyülekezetet és azt, hogy semmi körülmények között sem fog ennek a templomi gyülekezetnek fele sem betérni az iskolába, azért az istentisztelet végeztével arra kérte az egyház lelkésze Finta Sándort, hogy a templomban szóljon a gyülekezethez. Áhitatos csöndben és könnyező szemekkel hallgatták meg e kiváló férfi minden szavát, mely mély nyomokat hagyott a lelkekben. Istentisztelet után ebéd volt, annyira kicsinek bizonyult termünk, hogy bizony még három

órakor is volt akinek teriteni kellett. Minden várakozásért bőségesen kárpótolva volt mindenki, mert asszonyaink: Varga Endréné, Sebestyén Zsigmondné, Mátyás Józsefné Szigei Ferencné, Takács Jánosné és Takács Mihályné oly jóizü ebédet készitettek, és oly bőségesen, hogy mindenki a legnagyobb megelégedéssel kelhetett fel az asztaltól. Varga Józsefné ügyelt arra, hogy senkinek panasza nee legyen. Az ebéd folyamata alatt értékesen szép beszédet mondottak: Nagy Gyula gondnok, Nt. Tóth Mihály, Varga Endre pénztáros, Varga János egyháztag, Gyurkovics József első gondnoka az egyháznak, Illés József a caldwelli egyház gondnoka, S. C. Smith államügyész, Finta Sándor szobrászmüvész, Dr. Dikovics János, Nt. Tenis, Nagy Emil és Overstret. Máté testvérek és Veres Mariska dalaikkal, Bücs testvérek piano duettal szórakoztatták a vendégeket, majd Máté József, Stróbli Gyula, Vanya József, Gere Etel, Bücs Juliska és Bücs Erzsike, Bücs Sándorné rendezése mellett egy nagyon kacagtató bohózatot adtak elő. Ünnepélyünk a magyar és amerikai himnusz eléneklésével ért véget, abban az örömteljes boldog tudatban, hogy ennél boldogabb, kedvesebb ünnepet még nem ült az Alpha és Vidéke ev. ref. magyarsága. Hála a minden áldások Istenének, de hála azoknak az áldozatkész, buzgó testvéreinknek is, kik a munkától, az áldozatkészségtől nem riadtak vissza sem a multban, sem pedig a jelenben. Hála mindazoknak, kik velünk voltak, velünk vannak, kik bármivel is elősegitették e feledhetetlenül örömteljes ünnepnek a megrendezését. *Ahol szeretet, ott béke, ahol béke ott Isten áldása.* Ez egyszerü "házi áldásnak" a szavai teljesedtek be az alphai gyülekezeten. A szeretet és béke gyümölcse nem marad el még ebben a nagy nyomorban sem. Soha annyi mindent nem adtak össze egyházunk tagjai mint most erre a jubileumi ünnepélyre. Soha még nem lehetett ugy egy csokorba kötni az Alpha és vidékén lakó magyar üzletembereket, mint most a jubileumi ünnepéllyel kapcsolatban. Hogy sok magyar és amerikai csodálkozástól eltelve jelentette ki, hogy "soha sem gondolták, hogy a nép ennyi jót össze tud adni, hogy Alpha és vidékén ennyi üzletember van?" A jóakaratból fakadó nemes igyekezet gyönyörü eredményeket tud még ma is elérni. Nagy Gyula gondnok, Varga János egyháztaggal $50.00 dollárt gyüjtöttek össze a jubileum költségei fedezésére, Varga József és Serfőző János presbyterek a magyar farmerokat látogatják sorba és összehozzák a szükséges enniválókat. Varga Endre pénztáros és Tóth József jegyző, az üzletembereket járják sorba és e vidék magyarságának történetében először kötik csokorba a magyar üzletemberek névsorát, hogy szinte öröm látni, hogy e vidéken mennyi üzletember van. Kardos István és Pócs János presbyterek autójukat kölcsönözik a munka megkönnyebbitésére. Ifj. Serfőző János három utat tesz meg Bloomfieldre, csakhogy minél kevesebb legyen a kiadás. Bücs Sándorné szindarabot irat ki és rendez le. Bücs Sándor testvérünk szivesen hozza a fiatalokat a próbákra, csakhogy minél örömteljesebb lehessen az ünnepély, Gombár Béni zenetanár az énekkar betanitásával fáradozik estéről-estére, pedig nem is egyháztag, nem is hozzánk tartozik, de szivesen segit, csak minden sikerüljön. Fülöp Károlyné, Molnár Jánosné, Szigeti Ferencné, Oláh Jánosné, Takács Mihályné, Ráski Józsefné templomot és az iskolát csinositják ki. Varga Piroska, Szendrei Margitka, Szántó Vilmácska, Benke Irénke, gyönyörü virágkosarat, csokrokat, élővirágokat helyeznek a szószékre. Tóth Ágnes és Varga Margitka egy-egy csokor virágot adnak át szép beszéd kiséretében a tiszteletes asszonyoknak. Varga Endre, Varga János, Varga József és Tóth József a távolabbról érkező vendégeket fogadják szállásra otthonukban, vagy látják őket vendégül. Kiss Géza, Gubics Lajos, Németh Arnold az iskolát diszitik fel, Pócs János és Ráski Ferenc, az asztalokról és székekről gondoskodik. Tóth Józsefné a 12 felszolgáló lánynak készit a saját költségén köténYt és fejrevalót. Bolla János és Parepos István testvéreink a brainordsi testvérek összeszédésén fáradoznak és munkájuk eredményeként boldog örömmel jelenti Bolla testvérünk az egyik este: "Ma már 37 jöttünk tiszteletes ur!" Veres Mariska nem vár biztatást, de költ, tanul, hogy emelhesse ünnepélyünk fényét. Máté István és József, noha nem a mi felekezetünknek gyermekei, de szivvel és lélekkel dolgoztak, hogy tudásuk legjavát adhassák szórakozásul.

Nem a lelkész, a lelkész és a hivek egyetértésben való munkálkodása teremtette meg azt a feledhetetlenül kedves ünnepet, melyben május hó 7-én részünk volt.

Mindezeket azért mondjuk el ennyire részletesen is, hogy lássa a kedves olvasó és vidékünk ev. ref. magyarsága, hogy milyen kiváló nemes lelkekkel és tehetségekkel van megáldva, körülvéve a mi gyülekezetünk. Amig a gyülekezet tagjai ilyen szépen összedolgoznak, addig nincs mit félni a jövőtől. Az, hogy itt is, ott is akad egy-egy okoskodó, mint szokás-mondás: a kákatövén is csomót kereső testvérünk, ne kedvetlenitsen ez el benneteket. Hiszen látjuk, hogy bár milyen jó ebédet, vagy vacsorát készit is egy-egy édesanya az ő szerettei számára, még is van, akad a családtagok között is egy-egy olyan, aki most ezzel, most azzal nincs megelégedve, aki mindég mást szeretne, mint amit a jó édesanya elébe az asztalra tesz.

"Vállat vetve, kezet fogva, testvér a testvérrel. Békességben, szeretetben, egy szivvel, egy lélekkel! Igy harcoljunk; ameddig él csak egy magyar itten. Bizzál magyar, előre hát, nem hagy el az Isten!"

Wallingford, Conn.

VISSZAPILLANTÁS A HUSZONÖT ÉVES MULTRA.

Ha végigtekintünk a wallingfordi magyar ref. egyház történetén, azt tanuljuk meg belőle, hogy az küzdelemteljes. De volt benne sok öröm is. Ennek az örömnek adott lelkész kifejezést a 25 éves jubileumi ünnepélyen, gondosan mellőzvén a keserüségeket.

Boldogan kell visszagondolnunk az uttörők munkájára, az egyházi szervezkedésre, amidőn 1908 január 9-én a Ref. Egylet 105 tagjával megalakult a wallingfordi gyülekezet. Még ez évben felépitette diszes templomát és szeptember 7-én felszentelve, átadván magasztos rendeltetésének. 1912 augusztus 29-től Kovács Béla lelkész 21 évi munkálkodása folytán teljesen kiépült az egyház; külsőleg is szép formát öltött magára. Virágos és szőllőskertet plántált, gyümölcs s diszfákkal, bokrokkal, mely a templomot és paróchiát körülveszi. Ezt hivják Nábót szőllőjének. (Olv. I. kir. XXI. rész.)

25 év alatt sok szivet-lelket emelő istentiszteletben, magasztos egyházi és világi ünnepélyekben volt része a wallingfordi reformátusoknak; legszebb békességben élvén a más vallásuakkal. Közösen ünnepelvén meg minden nevezetesebb mozgalmat, hazafias ünnepet.

Az orgonabeállitási ünnepélytől, 1927 május 22-től számitva több mint hat év telt el a 25 éves jubileumig. Ez idő alatt szépen folydogált az egyházi élet, de közben sok akadályt is el kellett háritani az előhaladás utjából. 1929-ben lelkész nejével Magyarországon töltötte négy havi vakációját s visszatérve, megujult erővel fogott munkához. Végre elérkezett 1933 szeptember 3-ik napja, amikor is impozáns módon megünnepelhette a gyülekezet az egyház megalapitásának és temploma felszentelésének 25-ik évfordulóját.

Szeptember 3-án, vasárnap egész nap ünnepelt a wallingfordi reformátusság azon alkalomból, hogy 25 évvel ezelőtt egyházat szervezett, templomot épitett s azt az Urnak szentelte. Örömében részt vett az összmagyarság vallásfelekezeti különbség nélkül.

A tulajdonképpeni ünnepi istentisztelet délután 4 órakor vette kezdetét. Az ünnepi istentisztelet sorrendje ez volt:

1. Bemenő-ének volt a CXXXIV. zsoltár 1, 2, 3. vk.
2. Felálló ének 5. dics.
3. Előfohász, bibliaolvasás: 107. zsoltár 1—30 vk., Tóth Béla so. norwalki lelkész által.
4. Megnyitó beszéd s üdvözlés Kovács Béla helybeli lelkésztől.
5. Gyülekezeti ének 63. dics. 1, 3. vk.
6. Vasárnapi iskolások énekkara.
7. Utána szószékre lépett Ludman Sándor bridgeporti (Pine St.-i) lelkész s buzgó imájával a lelkeket Istenhez emelte.
8. Orgonaszó — Im béjöttünk nagy örömmel.
9. Alapigét olvasott s prédikált Dr. Takaró Géza new yorki esperes I. Ján. 3. r. 1—3. vk. alapján: "Lássátok milyen nagy szeretetet adott nékünk az Atya, hogy Isten fiainak neveztetünk", stb. E szöveg alapján remekül felépitvén beszédét, mindenkit magával ragadott rendkivüli szónoklata.



REV. AND MRS. BELA KOVACS OF WALLINGFORD, CONN.



CHURCH AND PARSONAGE, WALLINGFORD, CONN.



WALLINGFORDI NŐEGYLET.
REFORMED WOMENS' SOC., WALLINGFORD, CONNN.

10. Nagy Ilonka orgonista s nővére, Annuska, duettet adtak elő meghatóan.

11. Záró imát mondott "Miatyánk"-kal Tóth Béla lelkész. Buzgó könyörgése alatt mindnyájan éreztük, hogy Istennel társalgunk.

12. Helybeli lelkész üdvözölte Kovács József helybeli baptista prédikátort, ki gyülekezete számos tagjával megjelent ünnepélyünkön. Ő is a szeretet hangján üdvözölte a jubiláló gyülekezetet lelkészével együtt.

13. Gyülekezeti ének 231. dics. 3. v. "Épitettünk mi is hajlékot", stb., mely alatt történt a perselyezés s adományok beadása.

14. Helybeli lelkész felolvasta az üdvözlő leveleket és sürgönyöket.

15. A gyermekek énekkara hevitette a lelkeket.

16. A 25 évvel ezelőtt Istennek szentelt hajlékra és az erről emlékező gyülekezetre adta áldását a helybeli lelkész a szent asztalnál.

17. Ismét a Nagy nővérek duettje gyönyörködtette a hivő közönséget, nem egynek szemét áztatván könnyüvel.

18. Végül a gyülekezeti közének: 231. dics. 6. verse: "Vigyázzanak, Uram, szemeid Ez imádságnak házára!" stb. zárta be a magasztos, lelkeket Istenhez emelő jubileumi istentiszteletet.

Istentisztelet után bankett zárta be az ünnepélyt. Nagy sokaság gyülekezett össze és élvezték a keresztyén testvéri közösség áldásait.

Nagyszerüen, örömteljesen végződött ugy az egyházi, mint a világi ünnepély. Nagy veszteség lett volna ezt elmulasztani. Az Ur rendelte nekünk ezt a napot, hogy örvendjünk és vigadjunk ezen, hálát adván, hogy mindezideig segitségül volt nekünk az Ur, s megfogadjuk Mózes parancsát, mely igy szól: "E nap emlékezetben legyen előttetek!"

Rev. Kovács Béla.

Alliance, O.

HUSZONÖT ÉV.

Kicsiny népességü, sok nehézséggel küzdő gyülekezet, amely immár 25 éve áll őrt azon a helyen, ahova Istennek akarata telepitette. Megalakulásuk negyedszázados évfordulójáról november 27-én emlékeztek meg s adtak hálát Istennek az eddigi segedelemért. A délelőtti istentiszteleten Melegh Gyula predikált s az egyház lelkésze köszöntötte a szülőhaza nevében jelenlevő Dr. Alexy Alajos konzult, valamint a Ref. Egyesület titkárát, Molnár Istvánt. Délután Daróczy Mátyás farrelli lelkész hirdette Istennek igéjét s az egyházmegye nevében Rev. J. V. Stephens

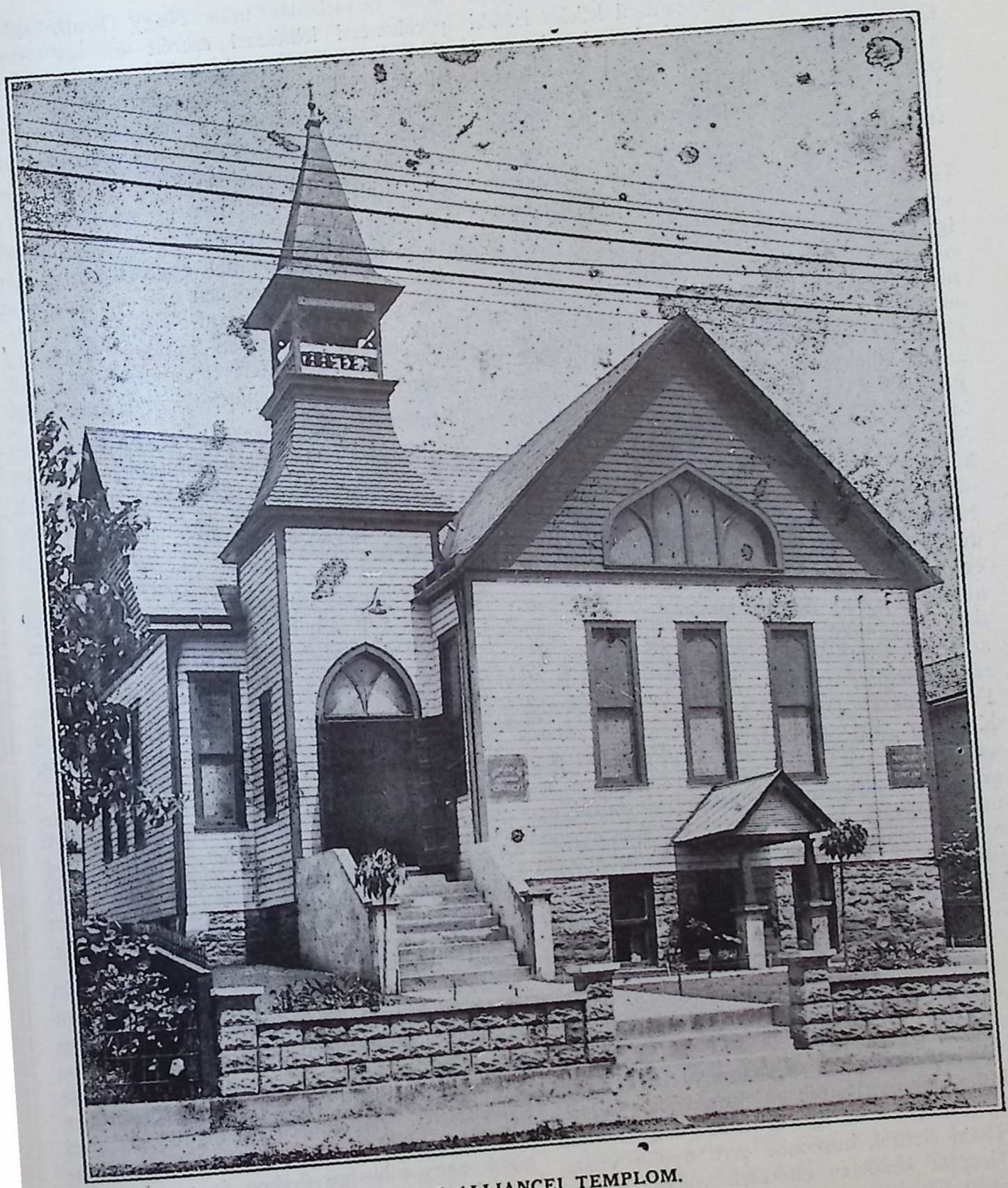

AZ ALLIANCEI TEMPLOM.

HUNGARIAN PRESBYTERIAN CHURCH OF ALLIANCE, O.

szólott a gyülekezethez. Ekkor már jelen volt ifj. Dókus Gábor cantoni lelkész is, aki egyházának nagyszámu képviseletével hozta el a gyülekezet üdvözletét. Az istentiszteleten özv. Kapcsos Mihályné szólót énekelt s az Ifjusági Énekkar adott elő egy pár alkalmi éneket.

Az esteli banketten eddig még soha nem látott számban volt együtt az alliancei magyarság. A tágas iskolahelyiség zsufolva s igy is ismét és ismét teriteni kellett, hogy mindenkit kielégithessenek. Az időközben megérkezett Fejes József st. louisi lelkész mondott asztali áldást, amely után ifj. Dókus Gábor fölhivására csakhamar Dr. Alexy konzul emelkedett szólásra s adta át a szülőhaza üdvözletét. Kedves beszédet mondott Dr. Master, a mt. unioni college elnöke, továbbá Mr. Shearer és Dr. Ribbs. Molnár István titkár a Ref. Egyesület nevében mondott buzditó beszédet s rajtuk kivül beszéltek még Melegh Gyula lelkész, Jancsó Sándor, az Erdélyi Egylet, a Lorántffy Zsuzsánna Nőegylet, a Vasárnapi Iskola, az Ifjusági Kör, a Keresztyén Egylet képviselői, akik gazdag adományokat is hoztak az egyház részére. A cantoni egyház nevében Szabó András gondnok szólott, majd Szabó Károly, Fejes József, Daróczy Mátyás, Huszti János, Kruchio Antal helybeli lelkész tartalmas szavai után Nyárády József gondnok záró beszéde következett. Az adományok közül ezuttal Győrffy Ferenc alapitó tag $20.00 adományát emeljük ki, aki betegsége miatt nem jöhetett el, de igy kivánt részt venni egyházának 25 éves jubileumán. (Am. Magyar Ref. Lapja.)

Bethlehem, Pa.

HUSZONÖT ÉV.

Bethlehem hatalmas vasgyárai korán munkaalkalmat nyujtottak az Amerikába vándorló magyarságnak és igy érthető, hogy ottani egyházi életünk huszonöt évre nyulik vissza. A kezdet kezdetén eltérések voltak az egyházi hovatartozandóság kérdésében, de ez a nehézség hamar elsimult és a bethlehemi gyülekezet a magyarországi ref. egyház védő szárnyai alatt helyezkedett el. Kezdetben Erdélyi János volt a lelkésze, aki pár évi bethlehemi tartózkodás után Nagy Emil, akkor pocahontasi lelkésszel cserélt és igy Nagy Emil került az egyház élére. Erdélyi János lelkész később Magyarországra költözött és befejezte földi életét. A bethlehemi egyház története pedig a Nagy Emil lelkész életével kapcsolódott össze, aki két évtizednél több időt töltött Bethlehemben.

Kezdetben a magyarországi evangélikusok is a magyar református egyház szolgálatát vették igénybe, de később ugy a vend, mint a magyar lutheránus atyafiak külön szervezkedtek. Igy a kezdetben minden protestáns magyar számára épitett templom mellett jóformán csak a reformátusok maradtak meg.

Amikor a magyarországi ref. egyház amerikai egyházi munkáját beszüntette, a bethlehemi egyház a tiffini egyezmény alapján a Reformed Church in the U. S. fenhatósága alá került és azóta zavartalanul ott teljesiti hivatását.

Az egyháznak a negyedik utcában tágas temploma van, amely szépen van berendezve. A templom végében van felépitve a gyülekezeti terem, mellette a lelkészlakás.

A bethlehemi egyházban a lelkész mellett a lelkész neje és két fiok — az egyik lelkész, a másik a lancasteri theologia növendéke, — is kiveszi részüket az egyházi munkából. Minden időben hires mükedvelői voltak és a Nőegylet itt is teljesiti áldásos munkáját. Egy darab időn át Veres József volt az egyház kántortanitója és az egyház gondja fokozott mértékben terjedt és terjed ki az ifjuságra.

A bethlehemi egyház 1933 október 15-én emlékezett vissza a negyedszázados multra és az egyházmegyei gyüléssel kapcsolatos jubileumi istentiszteleten köszönte meg Istennek, hogy kegyelmével és őrizetével oly hosszu időn keresztül segitette és erősitette a gyülekezetet. Különösen a depresszió évei voltak megpróbáltatók, amikor az egyháztagok nagy többsége éveken át munkanélkül maradt. De ezt a nehéz időt is átélték és most a viszonyok javulásával bizalommal tekintenek a jövő elé, amelyről hisszük, hogy több örömöt és vidámságot rejteget.

Az Isten különben is páratlan humorral áldotta meg a bethlehemi lelkészt, akinek tár-

saságában a jelenlevők mindig felüdülnek. Kivánjuk neki, hogy gyülekezete tagjaival együtt mindig jókedvben találjuk őket.

Az egyházi életben mindig van tenni való és megállani nem lehet. Az ünneplés után folyni kell a nagy munkának és erősödni az Isten országának. Hajdan Bethlehem felett jelent meg az a csillag, amely napkeletről bölcseket vezetett a Megváltóhoz. Kivánjuk, hogy a bethlehemi magyar református templom tornyán ragyogó csillag állandóan Krisztushoz vezérelje ott lakó testvéreinket, hogy igy a mennyei bölcsesség birtokában évről-évre erősödhessenek.

Nagy Emil lelkész az egyházi munkán kivül az Amerikai Magyar Református Egyesületnek is buzgó munkása. Tudja jól, hogy a Ref. Egyesületnek közel kell állani az amerikai magyarság, első sorban a reformátusság szivéhez és tagokat toboroz Egyesületünk zászlója alá. Az Isten segitse ebben a nemes fáradozásában is.



REV. EMIL NAGY
of Bethlehem, Pa.

A CHICAGO BURNSIDEI EGYHÁZ 20 ÉVES JUBILEUMA.

Amerika magyar református életünknek a közép nyugaton egyik legerősebb vára a Chicago-Burnsidei egyház, mely az elmult évben nagy ünnepségek között s ugyszólván Chicago összmagyarságának részvételével ünnepelte fenállásának 20 éves jubileumi ünnepélyét. Már az a tény, hogy ez ünnepség az összmagyarság részvételével folyt le, bizonysága annak, hogy a letelt husz év nemcsak az egyházi életben mutat felségesen szép előhaladást, hanem megteremtette a különböző felekezetek között a testvér magyar egyházakkal az áldásos békességet. Katholikus és protestáns egyletek zászlóinak s tagjainak felvonulása a templomba e magasztos ünnepélyen oly megható jelenség volt, melyben gyönyörködni minden magyar gyülekezetnek felekezeti különbség nélkül minden telepen tiszta szivből óhajtjuk.

A chicagoi burnsidei gyülekezet 1912 november 24-én alakult. A south chicagoi egyházból vált ki. Ott úgyanis a hivek többsége azon határozatot hozta, hogy a templom a magyarság lakóhelyének központján, mely ekkor már So. Chicagoból Burnsidera tolódott el, épittessék fel. A so. chicagoiak, természetesen, e többségi határozat dacára is megmaradtak régi templomukban s egyházi kötelékükben a Ref. Church fenhatósága alatt, mig a többségi határozat meghozói, kik Burnsideon és West Pullmanon laktak, Burnsidera határozták el az uj templom felépitését. A többséget követte a lelkész is, Jezernitzky Aladár, ki a Magyarországi Egyház fenhatósága alatt megszervezte s 1913-ban bekebeleztette az egyházat az óhazai egyház fenhatósága alá.

Ebben az évben lett megvásárolva a jelenlegi templom telek márc. 14-én 1520 dollárért, mig a templomépités 1914-ben kezdődött és fejeződött be 14,645.00 dollár költséggel. A templom épitéshez a magyarországi egyház segélyt és kölcsönt igért, melyet azonban a kitört háboru miatt nem fo-



A CHICAGO BURNSIDEI REF. EGYHÁZ PRESBITERIUMA 1933.
CONSISTORY OF THE CHICAGO-BURNSIDE CHURCH.

Alsó sor balról: Debreczenyi István jegyző, Tarjányi Károly gondnok, Boros Jenő lelkész, Bertalan Sámuel algondnok, Szabó István ellenőr. Közép sor: Józsa Károly, Kósa László, Gyüre István. Id. Körtvély Lajos, Reshán István, Bogáthy István, Bánrévy József. Felső sor: Józsa Géza, Darnay András, Ifj. Körtvély Lajos, Tarjányi Miklós, Kéry István, Böszörményi József, Séra István.

lyósithatott. Ekkor mutatta aztán meg e gyülekezet áldozatkészségben megdicsőült hitét, de különösen annak lelkésze csodával határos fáradhatatlan tevékenységét és szervezői képességét. Az egyetértő pásztor és nyáj Isten segitségével, emberektől teljesen magára hagyatva, felépitette ma is álló gyönyörü templomát.

A következő nyolc esztendő a szervező lelkész vezetése alatt 1922-ig a felmaradt adósságok törlesztésében oly sikerrel folyt le, hogy a lelkész lemondásakor csupán 6000.00 adósságot hagyott a templomon áldásos 8 évi munkássága után.

1922-ben a gyülekezet a Ref. Churchöz való csatlakozását mondta ki március 1-én s ugyanekkor Boros Jenőt választotta lelkészéül, ki az eltelt 12 év alatt a gyülekezetet a virágzás magas fokára emelte Isten segedelme és a benne helyezett osztatlan népbizalom által.

Vezetése alatt épiti meg a gyülekezet 1923-ban a lelkészlakást 8400 dollárért, 1924-ben a templom belseje rendeztetett, befestetett s uj padokkal láttatott el 2587 dollárért, 1925-ben a templom adósságból 1000 dollárt törleszt a gyülekezet, 1926-ban beállittatja gyönyörü uj orgonáját 5200 dollárért, 1927-ben vaskeritéssel veszi körül templom telkét 1000 dollárért s igy ünnepli meg 1928-ban fennállásának 15 éves jubileumát. Azóta a megromlott munkaviszonyok között is nemcsak fedezni képes folyó kiadásait, hanem 1933 elején a Chicago West Sidei egyházzal társulva önfentartó egyházzá lett s lemondott a Reformed Church Missioi Boardjának segélyéről, melyet a lelkészi fizetés kiegészitéséhez 10 éven át hálás köszönettel vett igénybe.

E nagyszerü anyagi teljesitményeket azért volt képes teljesiteni a csupán mintegy 250 egyéni tagból álló gyülekezet, mert a külső

siker a belső, lelki épitésnek volt az eredménye. Boros Jenő lelkész s áldott emlékü neje megszervezték s virágzásra juttatták a vasárnapi iskolát, nagy odaadással szervezték az Ifjusági Köröket, eleinte a férfi énekkar, majd később az ifjusági vegyes énekkar minden vasárnap szerepléseikkel emelik az Istentisztelet méltóságát. Az egyház kebelében müködő Ref. Férfi és Női B. S. egylet, valamint a második lelkész ideje alatt a lelkészné által ujjászervezett Nőegylet vállvetve állanak az egyház ügye mellé s az egyháztagokkal együtt munkálkodnak hitéletünk fejlesztésén. A gyermekekkel és ifjakkal való folytonos és ernyedetlen foglalkozás az utóbbi 12 év alatt az eredményezte, hogy templomi közönségünk két harmada minden vasárnap gyermekekből és ifjakból áll, az Urvacsorában pedig minden alkalommal ugyanannyi ifju részesül, mint amennyi felnőtt.

Az ifjaknak nemcsak vallásos, de magyar szellemü nevelése egy kimondhatatlanul gazdag jubileumi ajándékot adott az egyháznak 20 éves évfordulóján. Az egyháztanács ugyanis abból kiindulva, hogy ifjaink már csaknem minden alkalommal az angol nyelvet használják egymással való társalgásukban, az 1933 évi közgyülés elé azt az ajánlatot terjesztette, hogy ifjaink részére tartassék angol nyelvü istentisztelet. E javaslat ellen a Junior és Senior C. E. tagjai 94 aláirással kérvényt nyujtottak be a közgyüléshez, hogy mivel ők nemcsak megértik, de sőt élvezik is a magyar nyelvü istentiszteletet, ne akarják őket magoktól különválasztani a szülők külön nyelvü istentiszteletre s ne szakitsák most még mintegy kétfelé az egyházunkat. Természetesen az ifjak kérelme előtt az egyháztanács örömkönnyeket hullatva állott el javaslatától.

Másik nagy jubileumi ajándékban az ifju asszonyok részesitették egyházunkat az által, hogy jubileumi évünk elején megalkották a Fiatal Nők Társaságát s a még csupán félévi müködések alatt felségesen szép eredményt is mutattak fel. Ez az immár második nemzedékből felnövekedett ifju anyák serege egyesegyedül hitéletünk s magyar nemzetiségünk megerősitésére szövetkezett. Nemes céljuk ismerésére elég megemliteni szabályzatuknak csupán azt a két pontját, hogy gyüléseiken a magyar nyelvet használják és gyermekeikkel otthonukban magyarul beszélnek. Arra az aggodalmas kérdésre, mely az utóbbi években oly gyakran felmerült közéletünkben: "miként menthetnők meg a jövő nemzedéket magyar nemzetiségünknek", ugy hiszem, hogy ezek az ifju anyák adták meg idáig a legsikeresebb választ. Ahol a második nemzedékből származó édesanyák kebelében ily nemes eltökélés él és ily igaz magyar vallásos szív dobog, ott sorsunk jövője a lehetőségig biztositva van. Természetesen a vallásos és nemzeti érzésük egyházi és társadalmi tevékenységgel is gazdag a Fiatal Nők Társaságának. Mükedvelői előadásuk oly kitünő sikert aratott, hogy szinjátékukat az egyházban két eset telt ház előtt adták s meghivta őket a West Sidei egyház darabjuk megismétlésére, az East Chicagoi egyház pedig azzal tüntette ki őket, hogy előadásukkal avatta fel uj társadalmi épületét és iskoláját. Az áldott női kéz szorgalmas és gyönyörü kézimunkája pedig az alakulás évében több, mint 200 dollárral gyarapitotta egyházunk bevételét.

Bizonyára a husz éves egyháznak legszebb reményekre jogositó szülött gyermeke a Fiatal Nők Társasága, kiknek képét is bemutatjuk.

Jubileumi évünkben társult a Burnsidei Egyház a Chicago West Sidei egyházzal és ez a szeretetteljes társulás nagyon sok szép eredményt mutatott fel. A West Sidei egyháznak 35 tagu és a Burnsideinak 65 tagu vegyes kara oly sikereket arattak ugy az ifjusági konferencián, mint a kiállitás magyar napján, melyre bármely gyülekezet és annak ifjusága méltán büszke lehetne. Záradékul csupán még annyit, hogy a Chicago Burnsidei Egyház az igaz testvériségnek és Istentől áldott békességnek otthona. A letelt 12 év alatt, mióta a gyülekezet jelenlegi lelkészének vezetése alatt áll, nemcsak hogy egyházi felsőbbség beavatkozására nem volt szükség, de sőt soha egy indulatos szó nem hangzott el sem egyháztanácsi, sem közgyüléseinken.

A megkezdett uton haladjon tovább ez a nemes gyülekezet s legyen áldott az a szeretetteljes viszony, mely közte és West Sidei testvéregyháza között fennáll.

Boros Jenő, lelkész.



A CHICAGO BURNSIDEI REF. FIATAL NŐK TÁRSASÁGA 1933.
SOC. OF YOUNG WOMEN, CHICAGO-BURNSIDE.

Alsó sor balról jobbra: Tarjányi Miklósné alelnök, Németh Lajosné elnök, Boros Jenő lelkész, Nagy Béláné titkár, Körtvély Lajosné pénztárnok. Közép sor: Zakhar Pálné, Berey Béláné, Kolláth Barnáné. Akay Józsefné, Bogáthy Istvánné, Szemkó Istvánné, Zakhar Imréné. Felső sor: Vasko Károlyné, Rácz Györgyné, Weizer Lászlóné, Póczes Jánosné, Rozgonyi Sándorné, Darnay Andrásné.

Philadelphia, Pa.

25 ÉVES JUBILEUM A PRESBYTERIÁNUS EGYHÁZBAN.

A Franklin streeti egyház október hó 29-én, vasárnap tartotta fennállásának negyedszázados évfordulóját, kettős ünnepély keretei között ugyanis a délutáni órákban a hálaadó istentiszteleten négy lelkész vett részt, élükön Dr. William P. Fulton missziói superintendenssel, akik Bakajsza Miklós egyetemi hallgató gyönyörü orgona előjátéka mellett vonultak be a templomba. Az elhelyezkedés után Rev. J. R. Jackson, az egyházmegye hivatalos kiküldöttje tartotta az invokációt, bibliát olvasott Vécsey A. Jenő lelkész, előimát Dr. William P. Fulton, Harsányi László new yorki 116ik utcai egyház kiváló lelkésze tartott hatalmas egyházi ünnepi beszédet, amelyben buzditotta a gyülekezetet arra, hogy a kutat még a legnagyobb megpróbáltatások árán is igyekezzen a gyülekezet kiásni, hogy abból megint tiszta és üditő vizet merithessen minden vándor magyar. Utána Nt. Dikovics János, a bloomfieldi főiskola tanára mélyen szántó ünnepi beszédet tartott és ő is buzditotta a gyülekezet tagjait kitartásra s szorgalmas együtt való munkálkodásra, még a legnagyobb nélkülözés mellett is, utóimát a new brunswicki egyház érdemes lelkésze, Papp Károly mondott, amely mélyen belemarkolt a hivek szivébe és könnyek gördültek a szemekből. A gyülekezeti áldást Dr. William P. Fulton superintendent mondotta.

Ezen ünnepélyes istentisztelet után kezdetét vette az ünneplés a templom alatt levő iskolateremben, amely teljesen ki lett fest-

ve a jubileum emlékére, ahol diszvacsora keretei között, fehér asztal mellett folytatta a gyülekezet az ünneplést, amelyen a körülményekhez képest, amidőn ezen a napon tudomásunk szerint négy magyar mulatság volt, elég szép számmal vettek részt magyar testvéreink, ahol természetesen felköszöntőkben sem volt hiány. A banketten a következő egyházak és egyletek képviseltették magukat: Rákóczi Bs. Egylet 76-ik osztálya, Bella Gyula elnök és Molnár Ignác, Verhovay Segély Egylet 76-ik fiókja, Erdősy János, Faskó Ferenc, Faskó Ferencné, Debray Sándorné, Amerikai Magyar Segélyző Szövetség 75-ik osztálya, Damjanovich Mihály és Rosta József, Philai Republikánus Kör, Palencsár Elemér elnök, Altenburg Emil, Philai Első Magyar Ifjusági Kör, Handelsman Jenő, Blass Sándor, Első Magyar Női Bs. Egylet, Knopf Andrásné alelnöknő, Mrs. Zsarkovics, Mrs. Rosta, Mrs. Smith, Mrs. Bucher, Philai Magyar Árpád Egylet, Molnár János és Reich István, New Yorki Presbyterián Egyház, New Brunswicki Presbyterián Egyház 5 taggal, a philadelphiai egyházmegye, Roland M. Evanson trustee elnöke által, az Amerikai Magyar Népszava helybeli képviselője, Székely Zoltán. Üdvözlő leveleket és táviratokat küldtek: "Az Amerikai Magyar Népszava Szerkesztősége, Kiadóhivatala és Müszaki személyzete", Azary János az egyház volt lelkésze, Malasics József, Várkonyi Miklós és Dr. William P. Shriver, a Board of National Missions főnökétől New York City.

(Az Amerikai Magyar Népszavá-ból.)

Elizabeth, N. J.

HUSZÉVES JUBILEUM.

Az elizabethi ev. ref. egyház szeptember 24-én, vasárnap ünnepelte 20 éves jubileumát, Elizabeth és környéke magyarságának impozáns részvétele mellett. A jubileum első része a templomban folyt le. 1. Preludium. Orgona játék. 2. Gyülekező ének, Nagy Edit. 3 Fennálló ének .4. Invokáció, Rev. Kósa András New Brunswick, N. J. 5. Bilbia olvasás, Rev. Babinszky András, South River, N. J. 6. Ének szóló Bukva Miklós baritonista, orgonán kisérte Nagy Edit Elizabeth, N. J. 7. Főének. 8. Előima: Rev. Dr. Harsányi Sándor, Yonkers, N. J. 9. Angol üdvözlő beszéd: Dr. Herbert K. England, Roselle, N. J. 10. Prédikáció Rev. Dr. Dikovics János theologiai tanár, Bloomfield, N. J. 11. Utóima: Rev. Malasics József, Newark, N. J. 12. Üdvözlő beszéd az alapitó tagokhoz: Dr. Kovács Ferenc, theologiai tanár, woodbridgei ref. lelkész. 13. Gályarabok éneke. 14. Persely megáldása: Rev. Szabó Antal, Perth Amboy, N. J. 15. Angol üdvözlő beszédek: Dr. J. L. Ewing, Rahway, N. J. és Dr. W. G. Felmeth Elizabeth, N. J. 16. A vendégek üdvözlése: Rev. Szatmáry Bertalan, Elizabeth, N. J. 17. Angol ének. 18. Áldás: Rev. Papp Károly, New Brunswick, N. J. 19. Záró ének.

Az elizabethi Első Magyar Munkás Bs. Egylet zászlaja alatt megjelentek: Rákóczi Bs. Egylet 24-ik osztálya és a new brunswicki Szent Imre Herczeg Bs. Egylet elizabethi 8-ik osztálya.

A funkcionáló lelkészeken kivül részt vettek még Rev. Simkó József, Jersey City és Rev. Tóth Kálmán ref. lelkész Staten Island, N. Y., Rudolf Satavsky és Jack Barringer, az egyház alapitó tagjai.

Az istentisztelet után a közönség a Munkás Otthonba vonult, ahol este 7 órakor pompás müvészi program keretében folyt le a jubileumi bankett. A müsoron Bedics Lászlóné Woodbridge, N. J. ének szâmával, Forris Gyula és Stella Brittaee tánc, "Dutch" Keller bohócmutatványaival értek el szép sikert. Tóth Elza és Kodilla Ethel magyar táncot lejtettek. Kurucz József szinmüvész énekszámai nagy tetszést arattak. A banketten beszédeket mondottak: Police Commissioner Runynyon, Elizabeth város polgármestere képviseletében, Rev. Dr. Kovács Ferenc, Rev. Malasics József, Rev. Harsányi László, N. Y., Rev. Babinszky András és Szatmáry Bertalan a jubiláló egyház érdemes lelkésze, Ács Pál szerkesztő, Tóth Károly, Jacob Mihály és Makránszky József. A vacsora a magyar konyha remeke volt. A zene elsőrendü volt a táncoló ifjuásg örömére. Üdvözlő sürgönyöket küldtek: Rev. Tóth Mihály, Rev. Dr. Takaró Géza, Rev. Vécsey Jenő, Rev. Szabó András, Rev. Várkonyi Miklós, Rev. Simkó József, Rev. Hu-

nyady László. Az ünnepély rendezői fáradságos munkát végeztek. Hála és dicséret illeti őket.

Az elizabethi ref. egyház lelkésze Szarmáry Bertalan, akit egyháztagjaival, előljáróival és buzgó nőegyletével együtt szeretettel köszöntünk.

(A Népszava tudósitása.)

Flint, Mich.

TIZENÖTÉVES JUBILEUM.

Flint, Michigan államnak ez a csinos kis városa, amely azon a réven, hogy itt lakik Szalay Jenő, aki lehetővé tette, hogy Endresz Jenő és Magyar Sándor a Justice for Hungaryval átrepüljék az Óceánt, bele kerüljön a magyar történelembe, egyike ma a legnagyobb magyar telepeknek. A Chevrolet és a Buick autó gyárakban sok magyar testvérünk dolgozik és keresi meg a mindennapi kenyeret.

Hogy mikor kezdtek itt a magyarok megtelepedni: azt nem igen lehet megállapitani. Arról azonban tudok, hogy az első települők között sokan voltak olyan testvéreink, akik Kearsarge-Calumet vidékéről jöttek el a nagy bérharc alkalmával. Aztán jöttek egyesek Detroitból s később az ország minden részéből.

A megtelepült magyarok előbb egyletileg szervezkedtek. A Detroiti Kossuth Egyletnek, majd a Verhovay Segély Egyletnek erős fiókjai voltak itt már akkor, amikor **1915 április 18-ikán** Borsos István detroiti lelkész a feleségével, Hővizy János egyházi pénztárnokkal és Király Sándorral, a detroiti egyház jegyzőjével meglátogatta a Flinten lakó magyar reformátusokat és közöttük a detroiti egyháznak a fiókegyházát megalaptiotta. A fiókegyház presbyteriuma a következő egyénekből alakittatott meg: Gondnok: Gondol János. Pénztárnok: Szepsi Zoltán. Jegyző: Csillik Gyula. Presbyterek: Juhász Antal és Szabó Károly.

Ezt az alakulást a nyugati egyházmegye esperesi hivatala annak rendje és módja szerint tudomásul vette s az alakuló gyülés jegyzőkönyvét az Egyetemes Konventi Elnökséghez felküldte s a Konventi Elnökség 1915 augusztus 15-ikén kelt leiratában tudomásul vette s a fiókegyházközség szervezését jóváhagyta.

Ám ez a szervezkedési mozgalom nem bizonyult állandónak. Ennek az egyház szervezésnek az volt a hibája, hogy a flinti atyafiakat a detroiti egyház tagjaivá akarta tenni, amennyiben kimondotta azt, hogy a fiókegyház tagjai a detroiti egyháznak fizetik a tagsági dijat. E miatt aztán nem is hosszu idő mulva nézeteltérések merültek fel, amelyek gátolták azt, hogy ezen az alapon az egyházi élet Flinten kifejlődjék.

Nagy akadály volt a gyülekezeti élet kifejlődésében az is, hogy Detroitból nem lehetett a rendes lelkészi kiszolgálást biztositani, mert Detroitban hosszabb ideig nem volt segéd-lelkész.

Mikor azonban **Mircse Sándor** segéd-lelkész lett Detroitban, **Borsos István** azonnal megtette a lépéseket arra, hogy a sok reménységgel biztató munkát ujra felvegye a Flinten lakó testvérek között. Ezért 1917 január 6-ikán Mircse Sándor istentiszteletet tart és utána felszólitja a megjelenteket, hogy akarják-e, hogy Flinten az egyház ujraszerveztessék? Miután ezt mindnyájan akarták, megválasztották az egyháztanácsot is, amelynek tagjai lettek: Süttő István gondnok, Csiki István jegyző, Füzi András pénztárnok, Pesti Pál, Bihari Sándor, Süttő István és Kócsik Dániel presbyterek.

Az uj egyháztanács Mircse Sándor vezetése mellett azonnal megteszi a lépéseket arra, hogy a gyülekezet megépitse a maga templomát ugy, hogy 1917 hálaadás napján már fel is szenteltük azt a templomot, amely megjavitott és megujitott állapotában ma is magába fogadja az Isten igéjét szomjuhozó lelkeket.

A templommal biró gyülekezetnek azonban már az a természetes vágyakozása, hogy ne egyszer havonként, hanem minél többször hallgathassa Istennek igéjét s ezért 1919-ben Flint és Kalamazoo, mint társegyházak szerveztettek és Mircse Sándor, a társegyházaknak a lelkésze, Flinten telepedett meg, s itt végezte a szent szolgálatokat egész 1922 husvétjáig. Ekkor a lelkészi állás egyideig üresedésben volt, de a gyülekezetet beszolgálta Józsa Béniámin, a Heidelberg Seminarium növendéke. Hosszas vajudás

után a gyülekezet **Várkonyi Miklóst** hivta és választotta meg a lelkészének, aki alatt a gyülekezet megépitette a lelkészlakást és a szép iskolát.

Várkonyi Miklós sem maradt sokáig a gyülekezetben. Helyét **Radácsy Sándor** foglalta el s miután ő is kevés ideig maradt itt, helyét **Korocz Géza** lelkésszel töltötte be a gyülekezet.

Korocz Géza alatt pezsgő, cselekvő élet indult meg a gyülekezetben. A régi templomnak a megujitása, egy nagy orgonának a beszerzése már az ő lelkészsége idejére esik. A gyülekezet megnagyobbodott — s egyike lett a legjobban megszervezett gyülekezeteknek.

Meg kell emlitenünk, hogy a Flinten lakó testvérek a lelkészlakást és az iskola helyiséget a Református Egyesület segitségével épitették fel. Innen kaptak kölcsönt s igy el vannak kötelezetve arra, hogy mindnyájan kicsik és nagyok, de különösen az ifjak tagjaivá legyenek annak a testületnek, amely őket a szükség esetén támogatta. A multról való emlékezés tanitson meg azokra a kötelességekre, amelyekkel a jelennek és a jövőnek tartozunk.

A templom felszentelésének 15 éves fordulóját 1922 november 20-án lelki örömmel ünnepelte a gyülekezet. **K. S.**



RVE. MICHAEL D. KOVACS
Aurora, Ill.

Aurora, Ill.

AZ EGYHÁZ TIZENÖTÉVES TÖRTÉNETE.

Aurorában huszonöt-harminc évvel ezelőtt kezdtek letelepedni a magyarok. Nagyobb részük a Burlington vasuttársaság mühelyeiben és a Western Wheeler Scraper Work telepén helyezkedtek el. A később érkezők pedig a kisebb-nagyobb mühelyekben találtak alkalmazást.

A magyar református embert bármerre is üzte a sors, hazájáról és vallásáról sehol sem feledkezett meg. Itt is, mint más magyarlakta telepeken, mihelyt 25—30 református családot hozott össze Isten mindeneket irányitó keze, azonnal az egyház szervezésére gondoltak a hithü keresztyének.

A helybeli első amerikai presbitériánus egyház nagyérdemü lelkésze, a Rev. Edgar Montgomery, már 1915-ben megismerkedett azokkal a magyar református emberekkel, akik vasárnapról-vasárnapra megjelentek az ő templomában. A jószivü amerikai lelkész hamar megismerkedett a magyar református ember lelki életével is. Rövidesen hozatott is egy magyar theológust a McCormick szemináriumból, aki aztán egy nehányszor meg is jelent az itteni reformátusok között. Később több vidéki lelkész próbálkozott még az egyház szervezésével, de minden nagyobb eredmény nélkül.

Az 1916-ik esztendőben Krisik Alajos, akkor állásnélküli lelkész került Aurorába, ki a Rev. Edgar Montgomery, presbitériánus lelkész segitségével 1918 február 1-én meg is szervezte az aurorai magyar ref. egyház gyülekezetét. A szervezkedés nehéz munkája után rövidesen megindult a még nehezebb épitkezési munka. A templom épitése nemcsak sok anyagi gondot okozott a kicsiny számu gyülekezetnek, hanem sok kellemetlenséget és háboruságot is hozott magával. Végre is az Ottawai egyházmegye és a Presbi-

tériánus egyház templom építő bizottságának anyagi segitségével felépült a templom, melynek alapkövét 1918 julius 28-án, nagy ünnepség keretében helyezték el. Két évvel később a templom épitő lelkész elhagyta állását és az óhazába utazott.

1920 május havában Bartus Sándort, bloomfieldi theológust hivta meg a gyülekezet lelkészéül. Az ifju Timótheus teljes odaadással fogott a nehéz munkához s a békesség helyreállitásához, azonban egy év mulva ő is elhagyta a kicsiny számu gyülekezetet az árpádhoni nagyobb gyülekezetéért.

1923 április havában egy uj éra kezdődött az aurorai gyülekezet életében. Ekkor a jelenlegi lelkészt választotta meg a 35 tagot számláló gyülekezet az egyház vezetésére. Azóta példás rendben és békességben folyik az egyházi munka. A sorok irásakor az egyháznak 105 rendes, fizető, templombajáró, urvacsorázó tagja van. A vasárnapi iskolának 48 hat és 25 év közötti ifju tagja van. Virágzó női egyletünk 40 taggal rendelkezik, mig a törekvő ifjak társasága 16 aktiv tagot számlál. Tizenöt éves jubileumunkat 1933 julius 30-án ünnepeltük meg, mely alkalommal nt. Bodor Dániel, east chicagoi ref. lelkész hirdette az Igét.

Kovács D. Mihály, lelkész.

Elyria, O.

TIZENÖT ÉV.

Az elyriai egyház 1933 május 30-án ünnepelte templom-fölszentelésének 15-ik évfordulóját. Az ünnepi istentiszteleten prédikált Dr. Csutoros Elek columbusi lelkész, az egyház alapitó lelkésze. Részt vettek még az istentiszteleten: Ujlaky Ferenc, Csontos Béla, Egry László és Vasváry Ödön lelkészek. Az egyház nevében Dr. Csutoros Elek lelkész urnak Szabó Zsuzsika, az egyház lelkészének pedig Imre Olga adott át virágcsokrot. A jubileumi diszbankett a Fairgrounds nagytermében volt, ahol a vendégegyházak és egyletek kiküldöttei üdvözölték az ünneplő egyházat, névszerint Dr. Herczegh József, Király Imre Clevelandból, Bacsó Pál toledoi gondnok, Kassay István Cleveland W. S. gondnok, Egry László lelkész, ifj. Pandi Lajos Lorainból, Mr. Van Oster polgármester, Bacsó Béla theologus, Mészáros Albertné, nőegyleti elnök, ifj. Szabó Imre, a Verhovay Egylet helybeli osztályának titkára és Gindly György, az egyház jegyzője. Szeretetük és tiszteletük kifejezéséül az ünneplő egyház és ennek Nőegylete pénzbeli ajándékot adtak át az egyház lelkészének és családjának. A jubileumi ünnepélynek az erkölcsi siker mellett meg volt az anyagi sikere is, amennyiben összes bevételünk 267 dollár. Az egyház e helyen is köszönetet óhajt mondani mindazoknak, akik jubileumi sikerünkhöz hozzájárultak. Fogadják egyházunk hálás köszönetét. (Am. M. Ref. Lapja.)

* * *

Az elyriai egyház lélekszám tekintetében nem nagy, de buzgóság és hiterő szempontjából erős gyülekezet. Lelkésze éveken keresztül ifj. Kalassay Sándor volt, jelenleg pedig Tóth Tibor, akinek müködéséhez a mult évben lefolyt jubileumi ünnepség és az egyháznak lelkiekben és anyagiakban való erősitése füződik.

New York, N. Y.

TIZ ÉVES A FÜGGETLEN EGYHÁZ.

A New Yorki Független Magyar Református Egyház örömünnepet ült. Szeptember 30-án ünnepelte fennállásának 10-ik esztendejét és ujraszentelte ez alkalomra kifestett templomát.

A 10 évvel ezelőtt 3 dollár 64 cent perselypénzzel és egyedül a megsegitő Isten kegyelmébe és a magyar lélek áldozatkészségébe vetett erős hittel induló Független Református Egyház ma, az általános gazdasági leromlás közepette 33 ezer dollár adósággal megterhelt, de mintegy 60,000 dollárt érő templomát hiveinek áldozatkészségéből nagy költséggel kifesteti, iskoláját átalakittatja s megtartja 10 éves fentállásának örömünnepét.

Az ünnepély méreteiben messze tul nőtt a szokásos ünnepek keretén. Felfigyelt reá New York városának egész magyarsága. Mint az Amerikai Magyar Népszava jelenvolt munkatársa irta: "A new yorki magyarság minden rétegének szine-java felekezeti különbségre való tekintet nélkül impozáns számban jelent meg a jubileumi ün-

nepségen, megható bizonyságot nyujtva arról, hogy a keresztyéni megértés és szeretet szellemében müködő Független Magyar Református Egyháznak . . . nemes munkája városszerte őszinte megbecsülésre talál. New York magyarsága mellett azonban a vidék is oly mértékben volt képviselve, amelyre csak a legkiváltságosabb esetben találunk példát."

A 10 éves jubileumi ünnepség hálaadó istentisztelettel kezdődött. Este 7 órakor már teljesen megtelt a Jámbor Lajos festőművész vezetése mellett kálvinista egyszerüséggel dekorált s a gondos női kezek által virágokkal szépen feldiszitett gyönyörü templomhelyiség. Az istentiszteletet a gyülekezet lelkésze fohásszal nyitotta meg, majd a gyülekezet éneke után bibliát olvasott. Templomszentelő imádságot mondott Dr. Nánássy Lajos v. esperes, ligonieri árvaatya. Ezt követte a perth amboyi Független Református Egyház Énekkarának áhitatot keltő éneke. Isten igéjét az egyház alapitó lelkésze, Daróczy Sándor mckeesporti lelkipásztor hirdette. Utóimádságot mondott Dr. Vincze Károly esperes-lelkész. A hirdetést végezte s a gyülekezetet adakozásra felhivta az egyház lelkésze. Adakozás alatt énekelt a perth amboyi Énekkar.

Hegyi Sándor cartereti lelkész megeskette Tamásy (Tóth) Endre és Fazekas Emmuska ifju párt. Esketés után énekelt, Petró Elza zongora kisérete mellett, Duoblon Barbara. Az egyházi énekeket orgonán kisérte Fiala Irénke orgonista. A gyülekezetre Istentől áldást kért Béky Zoltán trenttoni lelkész.

A hálaadó istentiszteletet nyomban követte a csinosan és a modern igényeknek megfelelően átalakitott iskolahelyiségben előkészitett ünnepi bankett. Itt nehéz feladat elé került a rendezőség. Kétszerannyian jelentek meg, mint amilyen nagy a terem befogadó képessége. Igy a vendégek fele, az egyház nagy sajnálatára, kiszorult, ezeknek egy része ugyan megvárta a második terittést, sokan azonban vacsora nélkül voltak kénytelenek eltávozni.

A jubileum anyagi jövedelmét itt sem hallgathatjuk el. Adományokból és perselypénzből befolyt $316.40, a vacsorán $407.80, együtt $724.20. Kiadás volt $189.63. Maradt tisztán $534.57.

Az egyház nevében ezuton is hálás köszönetet mondunk mindazoknak, akik egyházunkat e szép eredményhez eljuttatni segitettek, a templomfestési és átalakitási munkálatok költségeihez bárminő adományaikkal hozzájárultak.

Marton Sándor, lelkész.

(A Magyar Egyházból.)

Trenton, N. J.

ÖTÉVES A KÁLVIN JÁNOS EGYHÁZ.

A trentoni Kálvin János egyház 1928-ban alakult, amikor a Korocz Géza lelkész eltávozásával egy csoport kivált a régi független egyházból és a Reformed Church in the U. S. egyháztesttel kapcsolatban külön szervezkedett. Az első lelkész Rácz Viktor volt, akit Gulyás Károly követett. A mult évben Szabó Antal, a perth amboyi Kálvin János egyház lelkésze szolgálta be, mig 1933 október havában az egyház a Hunyady László, korábban vintondalei lelkész személyében nyert uj pásztort.

Az uj gyülekezet korán gondolt arra, hogy templomot épitsen az Ur dicsőségére. Ilynemü igyekezete nem volt megpróbáltatás nélküli. Az eredetileg épiteni kezdett templom helyébe később egy kész templomot vásároltak, amelyben istentiszteleteiket tartják.

Az ötéves jubileumi ünnepély 1933 október 29-én volt, amelyen Takaró Géza egyházmegyei elnök, Dr. Tóth Sándor tanár, Szabó Antal és Kósa András lelkészek végezték a templomi szolgálatot, utána pedig a fehér asztalok mellett foglaltak helyet. Különös jelentőséget adott a jubileumi ünnepélynek az a körülmény, hogy a gyülekezet uj lelkésze, Hunyady László Trentonban akkor már elfoglalta hivatalát, akinek tevékenységéhez hivei szép reményeket füznek.

A RÁNK BIZOTT KINCS.

(OKTÓBER 31-RE.)

"A rád bizott drága kincset őrizd meg a bennünk lakozó Szent Lélek által."

II. Tim. 1:14.

E napon születésnapját ünnepli református anyaszentegyházunk. Emlékezetükbe idézzük Luther Mártont, amint a wittenbergi templomkapura elszántan odaszögezi 95 pontját, melyek rádöbbentik a lelkiismeretet a római egyház tévedéseire. Felelevenedik Kálvin János sziklaszilárd egyénisége, aki Genfben élettel és halállal szembe száll az evangéliumi igazságokért. Halljuk Zwingli utolsó szavait a csatatéren, ahol Krisztusért életét áldozta fel: "Ne féljetek azoktól, akik a testet ölik meg, a lelket pedig meg nem ölhetik!" Lelki szemeinkkel látjuk a magyar református gályarabokat, akik csak azért, hogy lélekben szabadok legyenek, készek elszenvedni vérpadot és a gályák pokoli kinjait. Ha máskor nem is, e napon érezzük igazán, hogy hitünk, református vallásunk drága kincset alkot, amely felett őrködni kötelességünk.

Szerettem volna 400 évvel ezelőtt élni abban a korban, mely szülőanyja lett vallásunknak. Forrongó, lázas idők voltak ezek. Hasonlitott e kor szellemi élete a kohóhoz, melybe belédobnak mindenféle ócska és tisztátalan ércet s az ott mindaddig serceg és izzódik, amig ki nem kerül a tiszta, hamisitatlan ezüst vagy arany, mely talán majd király fejét ékesiti. Hőséletü reformátoraink ezt cselekedték a vallással: gondolkozásuknak és átértékelésüknek kohójába dobták a római katholikus egyház értelmezését a krisztusi tanitások felől és kikerült a megtisztult evangéliumi vallás, ujra oly szeplőtlenül, oly üdén és oly kristályszépséggel, amint volt Krisztus és a tanitványok ajkán. Hogy forrongott a kohó, amint olvadozott le a tiszta ércről az áltanitások minden értéktelen eleme. Ott maradt a Mária és a szentek imádása, ott a misézés, ott a tömjénezés, ott maradtak a bucsujárások, a bünbocsátó levelek elárusitása, ott maradt a fülbe gyónás, ott maradt az egyházi uralom minden visszaélése hatalmával, ott mindmegannyi krisztusellenes, pogány elem, mely annyira elhatalmasodott a keresztyén vallás felett, hogy már rá se lehetett ismerni arra a világos, egyszerü evangéliumra, ami elhangzott Galileában és Judeában. S e kohóból kikerült, teestvéreim, a mi vallásunk a református vallás egyszerü istentiszteletével, zsoltáréneklésével, bünbánattal és hálaadással telitett urvacsorájával, határozott igehirdetésével, füst és tömjén nélküli levegőegével. Mennyivel igazibb volt ennek az ércnek a pengése! E megtisztult evangéliumi vallás hasonlitott ahoz a drága kincshez, melyet Pál apostol Timotheus őrizetébe ajánl. Sőt egy és ugyanaz: a mi református vallásunk.

A reformáció kora a felszabadulás ideje volt. Valami kezdett ébredezni az emberi lélekben, ami nem birta a béklyót, nem türhette a bilincset. Ez a valami nem volt más, mint a visszafolytott lelkiismeret, amely a római egyház fenkölt falai közt nem szólalhatott meg. Egy-egy misén olyan volt a hivő lelke, mint a megkötözött sólyommadár: vágyott felfelé a magasba, sóhajtozott az Istenhez, azonban a szertartásoskodás, az ismeretlen nyelv, a dolgok homályossága bebéklyózták lelki szárnyait s nem volt képes felszállni a mennyei trónhoz. "Az Isten lélek és akik őt imádják, szükség, hogy lélekben és igazságban imádják." A szobrok és ceremóniák által cifritott szertartások erdejében Jézusnak eme figyelmeztetése teljesen elveszett. Az egyház kinai fallá vált Isten és az egyén között s Istenhez csak az közeledhetett, akit az egyház engedélyezett. Hogy mégis személyes üdvösséget nyerhessenek, sokan büneik miatt szinte hihetetlen eszközökkel sanyargatták magukat, mindenféle lelki gyakorlatokat vittek véghez, de lelkükről büneik terhe nem hullott le. Jöttek a reformátorok aztán s belékiáltották a világba, amit Jézus és Pál apostol tanitottak, hogy az ember "hit által üdvözül" — nem érdemek által — Isten ingyen való kegyelméből. S az

emberek kezdtek hinni... S a lelki szárnyaikat lenyügöző béklyók egymásután hulladoztak le. A reformációban szabad lett a lélek! Azért lett a mi vallásunk a szabadság vallása. A lélek szabadságé. Ezért drága kincs a mi hitünk. Kincs, mely felett őrködnünk kell.

A reformátorok rátaláltak a bibliára, mint olyan könyvre, amelyben Isten akarata nyilvánul meg a hivők számára. Ezzel egy másik nagy felfedezés is járt: Krisztus megismerése. Szinte hihetetlen előttünk, akiknek a biblia nélkülözhetetlen forrás és zsinórmérték az élethez, hogy Luther, dacára annak, hogy papnak készült a bibliát mégis csak felnőtt korában ismerte meg. Mi volt ennek az oka? Az, hogy a római egyházban többé nem a bibliában látták a vezetést és az Isten igéjében kinyilatkoztatott Krisztus személyében, hanem a pápában és annak ugynevezett csalhatatlan kijelentéseiben. A római egyház detronizálta a bibliát és Krisztust s a trónra a pápát ültette, mint Isten és Krisztus földi helytartóját. Többé nem Krisztus volt a központ, nem Őérette volt az egyház. Többé Krisztus nem közeledhetett személyesen a bünös emberhez, hogy megkérdezze, "Miért üldözöl engemet?" Többé nem mondhatta a megtérő bünösnek, "Még ma velem leszel a paradicsomban." Mert az egyház utasitása először a purgatóriumba vitte. Az élő Krisztus nem mehetett a lelki beteghez, hogy megsimogassa s mélyen szerető szemeivel ránézve, mondja, "A te hited megtartott téged. Eredj el békével és gyógyulj meg a te bajodból." Mindezt a jogot elvette a római egyház Krisztustól, ő rendelkezett vele.

A reformátoroknak kellett eljönni, hogy Krisztus vezetését ujra talpraállitsák s a megváltás jogát visszaadják Kfisztusnak, akit Isten személyes megváltóul küldött a hivőknek. Krisztust a reformáció vallása adta viszsza nékünk. Ezért drága kincs nekünk a református vallás. Kincs, ami felett őrködnünk kell.

Vajjon mi megteszünk-é mindent, hogy megőrizzük az ilyen ránk bizott drága kincset? Régi házakat — különösen a pionirek idejében — ugy épitettek, hogy a tetején egy kiláto állott, meelyből megpillanthatták a támadással közelgő ellenséget. Minden háznak megvolt az őrhelye. Nálunk, református otthonainkban van-é őrhely, ahonnan figyeljük ellenségeink mozgalmait, nehogy elkobozzák a ránk bizott drága kincset?...



REV. WM. TOTH,
So. Norwalk, Conn.

Körülöttünk a közönyösek, akiknek törődniök kellene vallásunkkal és egyházunkkal, drága kincsünkkel s fülük botját sem mozditják meg a vallás és egyház érdekében. Mit mondott Krisztus?... "Aki velem nincs, ellenem van." Mennyi kincset elveszitünk a közönyösek, nemtörődöm tagok miatt, akik az életben mindennel készek foglalkozni csak azzal legkevesebbet, ami életük legfőbb ügye: lelkük üdvösségével, ezt az üdvösséget hirdető egyházzal.

Körülöttünk a langyos hitüek. A tedd-idetedd-oda reformátusok. Nincs öntudatosságuk, hiányzik a határozottság hitükből. Talán mert keveset tudnak vallásukról, talán mert a biblia otthonukban csupán azért van hogy abba a születések és elhatározások feljegyzéseit tartalmazza s a biblia többé nem zsinórmérték számára. Amikor a hitetlenek megtámadják egyházát és vallását: nem tud mit szólani, vagy nem mer. Lám, a hitetlen felemeli szavát Krisztus ellen, de a

vértanuk, a vérpadra hurcoltak, a gályarabok utódai nem tudják védelmükbe venni az értük megfeszitett Krisztust és vallását.

Körülöttünk azok, akik e megtisztult evangéliumi vallást, a lelkiismeret szabadságának vallását, az élő Krisztus vezetése alatt álló vallást nem adják oda másoknak. Megtartják maguknak s azt hiszik, hogy ez által hiven megőrzik. Pedig nem, igy elveszitik kincsüket. Kincsünket csak ugy tarthatjuk meg, ha odaadjuk másoknak. Mert a református keresztyén hit és vallás a megosztásnak vallása. Minél többet szétosztunk hitünkből, vallásunkból: annál több van nekünk, mint ahogy Jézus is megmondotta, "Akinek van, annak adatik; és akinek nincs, attól az is elvétetik, amije van." Gyertyát nem azért gyujtunk, hogy véka alá tegyük — ezt régen megmondotta szintén a Názáreti — hanem azért, hogy bevilágitsa a szobát. Annak a reformátusnak, akinek keblében megtisztult vallásunk világossága ragyog, annak az a legfőbb kötelessége, hogy világosságát ossza meg másokkal: elsősorban gyermekeivel s aztán másokkal, egyházias és nemegyházias emberekkel egyaránt. Ne feledje el senkisem, hogy aki itt e földön nem tesz vallást Krisztusról, arról Krisztus sem tesz vallást az Atya előtt majd egykoron, amikor mindnyájan megméretünk.

"A rád bizott drága kincset őrizd meg a bennünk lakozó Szent Lélek által."

A közönyösek, langyos hitüek, saját szükkeblüségünkkel szemben áll-é őrhely otthonunkban... szivünkben? Fegyverünk-é a Szent Lélek, hogy megőrizhessük drága kincsünket, édes református hitünket? E hitnek megtartása, terjesztése egyen-egyen mindnyájunk kötelessége.

Református testvérem! A rád bizott kincset őrizd meg! Ámen.

Tóth Béla, ref. lelkész.
South Norwalk, Conn.



A ROEBLINGI KONFIRMÁLTAK OSZTÁLYA.

CONFIRMATION CLASS. FREE MAGYAR REF. CHURCH, ROEBLING, N. J.

JUBILÁLT A ROEBLINGI FÜGGETLEN EGYHÁZ.

1933 december havában huszéves fentállásának emlékére fényes ünnepséget rendezett a roeblingi független egyház. A jubileum naptárzárás után történt és arról csak az 1935-ik évi naptárban hozhatunk tudósitsát. Itt mutatunk be néhány képet.



A ROEBLINGI EGYHÁZTANÁCS.

CHURCH COUNCIL OF THE FREE MAGYAR REFORMED CHURCH OF ROEBLING, N. J.



NAGY JÓZSEF

a Roeblingi Független Református Egyház egyik presbitere.

A DIDERGŐ KIRÁLY.

— M E S E. —

Nekeresd országban Nevenincs királynak
— Ki elé halandók csak hódolni járnak —
Nagyhatalma mellett nagy volt a bánata,
Csupa siralom volt éjjele-nappala.
Hideg lelte, rázta, fázott keze-lába,
Sürü könnye pergett fehér szakállára.
"Akármit csinálok, reszketek és fázom,
Aki segit rajtam, attól nem sajnálom
A fele hatalmam, fele királyságom!"
Igy szólott a király s szerte az országon
Felfigyelt mindenki a hir hallatára:
Vajjon ki tud gyógyszert a király bajára?
Kengyelfutók száza százegy felé szaladt
S keresték a bölcset, ki tanácsot adhat.
Ezer ember ezer s egy tanáccsal szolgált,
De nem hevité fel egyik sem a királyt;
Majd megvette szegényt az isten-hidege,
Összegémberedett keze-lába bele.
"Bölcsekkel az időt ne lopjuk, — azt mondom —,
Kérdjétek meg inkább udvari bolondom!"
Őkelme bölcsebb volt száz bölcsnél, tudósnál,
Okos bolondnak is ép azért csufolták,
Mert talpraesetten tudott szólni szája,
Ésszel bélelt volt a nagy csörgő sapkája.
"Ha fázol, mit csinálsz, hallod-e bolond, te?"
Az udvari orvos ily balgán kérdezte.
"Én bizony reszketek, jó komám" s vállat vont
S kacagott veszettül az udvari bolond.
"De ha király fázik, mit tudnál kisütni?"
"Mig melege nem lesz, addig kell rá fütni",
Válaszolt a bolond és tovább kacagott,
Az orvos meg rögtön adta a parancsot:
"Cédrusfával hamar a kandallót tele,
Urunk-királyunknak attól lesz melege!"
Az udvari fütő sürög és szaladgál,
De csak sóhajtozik tovább is a király:
"Fütsetek, mert megvesz az isten-hidege,
Már a szakálam is csak ugy reszket bele!"
Félve szól a fütő: "Fölséges királyom!
Életem s halálom kezedbe ajánlom,
Cédrusfánk elfogyott mind, egyetlen szálig,
Feltüzeltük őket utolsó forgácsig."
"Vágjátok ki kertem minden ékességét,
A szóló szőlőnek arany venyigéjét,
A mosolygó almát, a csengő barackot,
Hányjatok a tüzre minden kis harasztot!"
Igy szólott a király s csattogott a fejsze,
Recsegtek az ősfák a szép tündérkertbe,
Pattogtak a galyak a nagy kandallóban,
De csak sóhajtoz a király elhalóan:
"Fütsetek, mert megvesz az isten-hidege,
Jaj, már a fogam is csak ugy vacog bele!"
Szegény fütő erre rémült arcot vágott,
Király szine elé mikor oda állott:
"Én Uram, királyom! most vagyunk már csehül,
Nincs egy szál tüzelőnk, nincs füteni mibül,
A szegény fejemnek irgalom, kegyelem,
Puszta lett kertünk is, akár a tenyerem."
"Minden háznak vagy nád vagy fa a fedele;
Akár nád, akár fa, parancsom: le vele!"
Szempillantás alatt végzik a parancsot,
Nem kimélnek sehol háztetőt, ablakot,
Száz kéz tépi, vágja horoggal, baltával
S nyiszálja fürésszel, bontja a csákánnyal.
Feljajdult erre már a nép utcaszerte
És a fázós király észre nem is vette,
Mikor pici lábak arany palotája
Márvány padozatán tipegtek hozzája.
Pöttönke kis lány volt, kökényszemü szöszke,
Muzsikáló hangja csilingelt a fülbe,
Amikor megszólalt s beszédét igy kezdte:
"Ejnye király bácsi, de rossz bácsi vagy te!"
Szeme sirásra állt, nevetésre szája
S kiváncsian fordult a király hozzája:
"Ácsi kis lány, ácsi! vigyázz a nyelvedre!
Mért vagyok rossz bácsi, szaporán kivele!?
"Azért vagy rossz bácsi, azért haragszom rád,
Mert szétromboltátok szegény anyám házát."
Pityergett a csöppség, de abban a nyomban
El is mosolyodott s igy szólt nagy boldogan:
"Ejnye, de jó meleg van itt tinálatok,
A kandalló mellé lekuporodhatok?!"
Amint ezt megteszi, történik nagy csuda,
Király válláról is lekerül a suba.
A kis csöppség bámul a bibor palástón,
Mely utánna feltünt a fázós királyon.
"Ejnye király bácsi" — szólt — de szép subád van,
Ugyan melyik szücstől vetted azt vásárban?"

Mosolyra vált erre a királynak ajka,
Bibor palástját is hirtelen lekapta,
Csodálatos meleg járta át a testét,
Nem érezte többé az isten-hidegét.
Didergő királyból mosoly királya lett
S kitárva ablakát ilyen rendelést tett:
"Olyan meleg van itt, hogy sok egy magamnak,
Juttatok belőle, aki fázik annak!"
Királyi palota megtelt percek alatt,
Szinte roskadozott a márvány padozat;
Megtelt minden rendü és rangu vendéggel,
Leginkább házatlan sok szegény emberrel.
Maga a király is a konyhába szorult,
Ahol a kuktákra menten igy parancsolt:
"Asztalt teritsetek, ökröket süssetek,
Hordókat szaporán csapokra üssetek,
Ilyen kedves vendég még soh'se jár nálam,
Mint mikor a népem tölti meg a házam!
Mindezt köszönjétek e kis szöszke lánynak,
Ő hozott meleget az én palotámnak,
Ugy tekintsétek őt, mint az édes lányom,
Akire hagyom majd egész királyságom!"
Éltette a királyt a nagy sokadalom
S ha meg nem szünt máig, — áll még a vigalom!

Prózából átdolgozta: K. E.

MIÉRT?

Az első keresztyén századok véres üldöztetésében egy egyszerü földmivest is elfogtak és Jupiter szobra elé állitották.

— Áldozz Jupiternek, szórj tömjént a tüzbe — hangzott a parancs.

— Nem teszem — felelte nyugodtan Barlaam.

Sanyargatni, kinozni kezdték. Mindhiába. Barlaam hajthatatlan maradt. Erőszakkal kifeszitették a karját, hogy tenyere épen a láng fölé essék. Tömjént tettek a tenyerére.

— Ejtsd le a tömjént, és szabad leszel!

— Nem teszem, — felelte ismét nyugodtan Barlaam és állt mint a szikla, kinyujtott karral.

Csapkodott a láng, már a tenyerét érte, már füstölgött a tömjén... De Barlaam állt rendületlenül.

A láng átégette tenyerét s ugy égett el a tömjén, de Barlaam nem tagadta meg Istenét.

Veronai Péter vértanut hite miatt tőrszurásokkal végezték ki. Acél szive bátran türte az első szurásokat.

— Credo! Hiszek! — kiáltotta hangosan.

Mikor már elöntötte a vér és irtózatos sebeitől többé szólni nem volt ereje, a földre kezdett irni. Saját vérébe mártott ujjakkal tett ujra bizonyságot törhetetlen hitéről.

— Credo! Hiszek!

Micsoda bátorság, micsoda acéljellem! Nem. Több. Hegyeket mozgató hit. Hit, amely lángra tud gyujtani

Ebben a mi kényelmes, elpuhult és gerinctelen huszadik századunkban vajjon hol vannak az ilyen nagyszerü acéljellemek? Hől vannak a bátor bizonyságtévők, akik akkor is szilárdan kitartanak meggyőződésük mellett, ha egy egész világgal kell szembenézniök? Akik a Krisztus ügyéért készek minden áldozatra.

Az első keresztyén századokban csodálatraméltó hősiességgel haltak vértanu halált különösen a nők. A történelem nem jegyezte fel névszerint őket, de tudjuk, hogy az üldöztetések alatt ezrével adták oda ifju, viruló életüket, mint legdrágább áldozatot, ezek a névtelen hősök.

Tőlünk ma már nem vár az Isten vértanuhalált, még csak üldöztetés és sanyargattatás sem fenyeget. Szenvedés, lemondás, önmegtagadás sem rémit és mi mégis olyan siralmasan és érthetetlenül gyávák vagyunk az Ur ügyével szemben. Pedig csupa tüz, csupa lánglelkekre, acéljellemekre volna szükség. Miért olyan szegény ebben ez a gőgös, elbizakodott és a modern technika vivmányaitól megszédült huszadik század? Miért nincsenek bátor bizonyságtévőink, harsonaszavu prófétáink? Miért? Miért?

Mert nincsenek többé nagyhitü, bibliás asszonyaink, akik ilyeneket ma nevelni tudnának. Ne feledjük el, hogy minden igazi nagy hősét és jótévőjét ennek a világnak, egy-egy szerényen a háttérbe huzódó, csöndes, imádkozó édesanya nevelte. Bibliás asszonyok! Hatalmas hitü asszonyok! Acéljellemü asszonyok! Ti reátok van ma a legnagyobb szükség. Döbbenjetek rá a feladat és felelősség sulyára, munkátok életbevágó fontosságára. Egy egész nemzedék sorsa függ Tőletek!

Takaró Gézáné.

JUBILÁLÓ EGYLETEK.

A Loraini Betegsegélyző Egyletről.

A loraini Magyar Református Betegsegélyző és Temetkezési Egylet 1903 szeptember 12-én alakult. A 30 éves jubileumát nagy erkölcsi és anyagi sikerrel 1933 szeptember 3-án ünnepelte meg. A tagok száma 330. Az egylet vagyona meghaladja 11,000 dollárt. Az utolsó esztendőkben és még most is olyan kedvezményt nyujt tagjainak, amelyhez hasonlót egyetlen egylet sem nyujt. Hisszük és reméljük, hogy az egylet tagjai hálásak lesznek ezekért a kedvezményekért és nem csak visszaadják az egyletnek, hanem lelkes tagok maradnak és az egylet érdekeit, ami mindig a tagság érdeke, előmozditani igyekeznek.

Szép összegü betegsegélyen kivül 300 dollár haláleseti segélyt nyujt az elhunytak hozzátartozóinak és tiz dolláros koszorut helyez a koporsójukra.

Egyletünk elnökei voltak a multban Nt. Radácsy Sándor, Kalassay Lajos, Galambos János, Korka András, Balázs János, ifj. Csonka István, Szanyi Lajos, Kovács Ferenc, Aranyi József, Kosztrub István és Fülöp István.

Van gyermekosztályunk is, melyben a tagsági dij havonként 20 cent. Ez az osztály is fizet halálesetet. Nyolc hónapos korig 25



A LORAINI REF. BETEGSEGÉLYZŐ EGYLET TISZTIKARA.
OFFICERS OF THE HUNGARIAN REFORMED SICK BENEFIC. SOC.
LORAIN, OHIO.

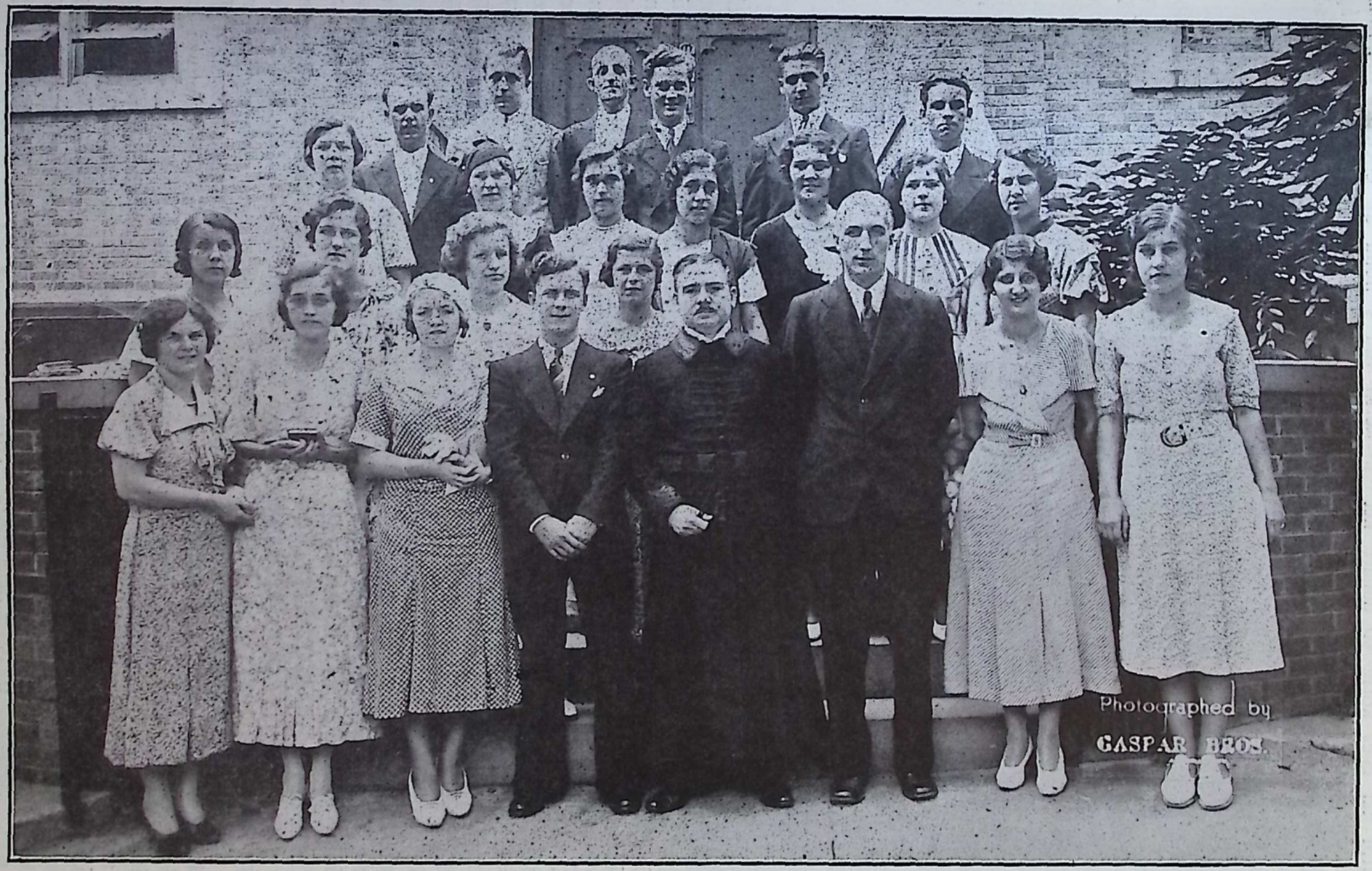

A PERTH AMBOYI FÜGGETLEN REF. EGYHÁZ ÉNEKKARA.

CHOIR OF THE FREE MAGYAR REFORMED CHURCH, PERTH AMBOY, N. J.

dollárt, ettől két éves korig 50 dollárt, két éven felül 75 dollárt és öt éven felül 100 dollárt ad. Öt év alatt kifizettünk: Betegsegélyre 11,985.26. Jótékonycélra 687.00. Egyházunknak 525.00. Temetési költségre és koszorura 1,000.00. Halálesetre 2,827.00.

Az egylet erejéhez mérten igyekezett jótékonyságot is gyakorolni. Segitette az egyházat és más jótékonycélokat. Reméljük, hogy a jövőben egyletünk még tovább fejlődik és áldásos munkát fog végezni.

Az egylet nevében:

Kalassay Lajos, elnök.

Perth Amboy, N. J.

HUSZONÖTÉVES AZ ÉNEKKAR.

A perth amboyi független ref. egyház énekkara az egyház legrégibb egylete 1933 szeptember 17-én huszonötéves jubileumát ünnepelte. Az énekkart 1908-ban az akkori lelkész, Nánássy Lajos szervezte meg és különös figyelmet igénylő jelentősége abban van, hogy az elmult huszonöt éven keresztül kivétel nélkül minden Urnapján és ünnepnapon emelte az istentisztelet méltóságát és áhitatát összhangzatos énekével.

Az éneklésen kivül más téren is serénykedett. Tagjai buzgóságának köszönhető az a siporgona, amely a templomot ékesiti. Az énekkar saját tagjai számára templomi padokat vásárolt. Az uj templom épitése alkalmával pénzadományukkal és diszablak vásárlásával segitették az egyházat.

A jubileum napján alkalmi istentisztelet volt a templomban és azzal kapcsolatban tartotta a keleti független egyházmegye ifjusági konferenciáját 260 résztvevővel. Az énekkar jubileumi ünnepélyén Szabó László ref. lelkész, az amerikai magyarság nagy költője egyik szép költeményét szavalta el, az istentiszteletet Dr. Vincze Károly lelkész végezte.

Az énekkar lelki felügyelője a mindenkori lelkipásztor, zenei vezetője az egyházközség orgonistája, ifj.. Máté György, aki már 20 éve van az egyházközség szolgálatában. Az énekkar jubileumi ünnepén szeretettel emlékeztek meg róla is. A többi tisztviselők a következők: Pásztor István elnök, Halász Ilona alelnök, Mátyás Róza jegyző-titkár, ifj. Máté György pénztáros. A tagok száma 30 körül van s noha az énekkar mindenki számára nyitva van, a tagok mégis az ifjuság közül kerülnek ki. Igy mindig ifju marad az egyház legidősebb egyleti alakulata.

A Loraini Nőegyletről.

A loraini Magyar Református Egyház Nőegylete 1918 május 14-én alakult az Istenben boldogult Nt. Horváth Sámuel vezetése mellett. Az alapitásban részt vettek a következő buzgó asszonyaink: Nt. Horváth Sámuelné, Erdey Györgyné, Gazsi Mihályné, Takács Erzsébet, Farkas Lajosné, Benzur Kálmánné, Pandy Jánosné, Meszik Pálné, Pandy Gyuláné, Porkoláb Károlyné, Fridik Józsefné, Tefner Jakabné, Bán Ferencné, Kajóti Boriska, Kolozs Józsefné, Tóth Jánosné, Garai Andrásné, Kacsur Józsefné, S. Kovács Ferencné, Katócs Andrásné, Cseh Jánosné, Majoros Péterné, Pandy Istvánn,é Kovács Józsefné, Szarka Balázsné és Oláh Istvánné. Ezek az asszonyaink felismerve a nőegylet fontosságát az egyházi életben, az alapitás idejétől kezdve mindmáig nagy buzgalommal dolgoztak néhánynak a kivételével, akik azóta az élők közül elköltöztek, vagy valami ok miatt kimaradtak. Egyletünk tagjai közülök még most is Farkas Lajosné, Kacsur Józsefné, Major Péterné, Takács Erzsébet, Porkoláb Károlyné, Pany Istvánné, Cseh Jánosné és Szarka Balázsné. Előbb csak mint varró klub és egyházat segélyező egylet szerepelt. Később az elhalt tagok hozzátartozóinak haláleseti segélyt is adott.

Az egylet tagjai közül az elmult 15 év alatt 14-en pihentek meg az élet fáradalmaitól, névszerint: Porkoláb Károlyné, Bán Ferencné, Bakó Jánosné, Gelencsér Józsefné, Tefner Jakabné, Pandy Jánosné, Kovács Istvánné, Délczeg Gáspárné, Matyi Péterné, Fridrik Józsefné, Kiss Imréné, Szilágyi Jánosné és Bókor Jánosné. Áldott legyen emlékezetök.

Az egylet elnökei az elmult 15 év alatt a következők voltak: Nt. Horváth Sámuelné, Bencur Kálmánné, Kovács Ferencné, Megyesi Miklósné, Nt. Csontos Béláné és Tóbiás Ferencné, akik egész lelkesedéssel irányitották mindig a nőegylet munkáját. A tagok száma 140. Vagyona készpénzben 604.28 és



A LORAINI REF. NŐEGYLET.

HUNGARIAN REFORMED WOMENS' SOC., LORAIN, OHIO

nagyértékü konyha felszerelés, amit gyakran bérbe ad a Nőegylet. Bevétel volt 15 év alatt 9524 dollár, az Egyháznak adott az egylet 4311 dollárt, haláleseti járulék fejében kifizetett 1599 dollárt. Más egyházaknak és egyleteknek, valamint az árváknak és szegényeknek 2049 dollárt ajándékozott. Nt. Ujlaky Ferencné és a már emlitett két lelkészné sokat tettek a Nőegylet virágzásáért és előmeneteléért.

* * *

A tagok is mindnyájan nagy buzgósággal munkálkodtak e 15 év alatt és az ő szerető szivöknek és szorgalmas életöknek legtöbb része van a sikerben. Tizenötéves jubileumát ünnepelte Nőegyletünk 1933 május 14-én. Az egész gyülekezet együtt örült a Nőegylet tagjaival, akiknek további munkájára is szálljon Istennek bőséges áldása.

Detroit, Mich.

HUSZÉVES AZ ÉNEKKAR.

1933 október 29-én ünnepet ült a detroiti első egyház énekkara. Husz éven át szolgálta a magyar, elsősorban a magyar református templomi ének szent ügyét és mint kulturális testület nagy áldására volt Detroitnak. Az énekkar karmestere Kozma Dezső segédlelkész.

A huszéves évfordulót templomi istentisztelet és bankett keretében ünnepelték. Az ünnepélyen feltünő nagy sokaság jelent meg. A toledoi ref. egyház is képviseltette magát és az átrándult vendégek énekeltek az ünnepélyen. Detroit összes magyar testületei képviseltették magukat a szép ünnepségen. Kivánjuk a detroiti Református Énekkarnak, hogy még sokáig énekelhessen Isten dicsőségére és a magyar dal tiszteltebbé tevésére!

Bridgeport, Conn.

HUSZ ÉVES A STATE STREETI EGYHÁZ NŐEGYLETE.

A Bridgeporti, Conn. és Vidéki (State St.) Magyar Ref. Egyház Lorántffy Zsuzsánna Nőegylete 1933 május 7-én ünnepelte meg 20 éves jubileumát.

A hideg, esős napok után maga a természet is ünnepelt, mert egész nap ragyogóan sütött a meleg nap, amelynek éltető sugaraitól a természet ünnepi pompába, tavaszi diszbe öltözött.

A huszéves határkőnél örömmel jegyezzük fel a krónika lapjaira, hogy a Lorántffy Zsuzsánna Nőegylet istenfélelemben, egyházszeretetben, testvérsegitésben az elsők között volt mindig. A munkából becsülettel kivette részét és ezért nem maradt el tőlük az Isten áldása.

Szivünkből kivánjuk, hogy magyar nőinknek ez a kiváló derék csoportja még sokáig, nagyon sokáig folytathassa áldásos munkáját!

A nőegylet 1913 március 2-ikán alakult. Az alapitó tagok névsora a következő:

1913 március 2-án: Nt. Komjáthy Ernőné, Horváth Gáborné, László Piroska, Töltéssy Pálné, Menyhért Istvánné, Varga Lajosné, Takács Zsuzsánna (Töltéssy Dávidné, Keresztessy Zsófia (Benedek Miklósné), Horváth Károlyné, Fekete Mihályné, Fehér Józsefné, Körmendy Károlyné, Greczula Miklósné, Závory Jánosné, Csapó Sándorné, Walhauser Jenőné, Szegedy Jánosné, Sebestyén Józsefné, Pajkos Mariska (Gál Istvánné), ifj. Szabó Jánosné, Muszka Sándorné, Pásztor Jánosné, Kovács Klára (Gecsey Józsefné), Závory Mihályné, Borai Pálné, Radácsy Ferencné, Kántor Andrásné, Füzi Jánosné, összesen 28.

1913 április 6-án: Kántor Borbála (Seres Józsefné), Dombi Jánosné, Cél Imréné, Medvegy Andrásné, Bandré Györgyné, Zajdó Lászlóné, Pallang Sándorné, Petrőcz Sándorné, Ballai Erzsébet, összesen 9.

1913 május 4-én: Tirnádi Sándorné, Tóth Károlyné, özv. Varga Pálné.

1913 junius 1-én: Dombi Sándorné.

1913 julius 6-án: Varga Erzsébet (Széll Károlyné).

1913 szeptember 7-én: Gaál Zsuzsika.

1913 október 5-én: Fodor Károlyné, Varga Istvánné, Varga Erzsébet (Siket Imréné), Szabados Jánosné, Ratzenberger Lászlóné.

1913 november 2-án: özvegy Szabó Jánosné.

1913 december 7-én: özvegy Najmányi Józsefné.

1914 január 4-én: Kosztyu Jánosné.

1914 február 1-én: Kósa Jánosné, Ambruzs Józsefné, Molnár Erzsébet (Kaufman Pálné), Kardos Bálintné, Lipcsey Jánosné.

1914 március 8-án: Ragályi Dánielné, Kovács Jánosné.

Az alapitó tagok száma összesen 58. (Ezekből él 50, meghalt 8.) Az eddigi tagok száma összesen 255. Jogos tagok száma 200 körül. Az aktiv tagok száma 60—80 között.

A nőegylet tiszteletbeli (disz) elnöke a mindenkori lelkész neje (az első volt nt. Komjáthy Ernőné, a mostani pedig a jelenlegi lelkész neje, t. Böszörményi M. Istvánné). Elnökei eddig a következők voltak időrendben: néhai Töltéssy Pálné, néhai Závory Mihályné, Menyhért Istvánné, Fábián Lászlóné, Varga Lajosné, Sebestyén Józsefné, Pásztor Jánosné, Horváth Elekné, Széll Károlyné, Tóth Károlyné, Szabó Gyuláné, Poór Istvánné, Herman Jánosné, Márky Ferencné, Vincze Lajosné, Nagy Lászlóné (Harris St.), Nagy Ferencné, Kiss Józsefné (Wordin Ave.) és a jelenlegi elnöknő Horváth Elekné.

A nőegylet összes bevétele a 20 esztendő alatt: $26,103.80c, kiadása: $25,952.43c, maradványa: $151.37c. Ebből az egyházra adott 20 esztendő alatt 11,590.81 szintén az egyházra másképpen $3,199.93c-et, összesen 14,790.74. Különféle jótékony célokra 1269 dollár 90c-et, összesen $16,060 64c-et. Tehát kiadása volt összesen $25,952.43c, ebből kiadás egyházra és jótékonycélra $16.060.64c, kiadás a különféle bevásárlásokra $9,891.79c.

A nőegylet e fenti rövid ismertetése után a Magyar Himnuszt énekelte el az ünneplő gyülekezet, majd nt. Komjáthy Ernő áldást mondott. Végül Bandré Gy., a Kálvin János Templom és Bs. Egylet elnöke tartott rövid, de annál inkább megszivlelendő ismertető beszédet a Kálvin Egyletről, ajánlván azt minden magyar testvérnek.

A szokásos hirdetések után az utóénekkel véget ért a szép és ünnepélyes jubileumi istentisztelet.

A jubileumi istentiszteletet Komjáthy Ernő, Urbán József és Böszörményi István lelkészek végezték. Este a Rákóczi Hallban nagy sokaság jelenlétében bankett zárta be az szép ünnepélyt. (A "Bridgeport" után.)

Bridgeport, Conn.

A MAGYAR KERESZTYÉN IFJUSÁGI KÖR 15 ÉVES.

Szép ünnepnek volt szinhelye 1933 szeptember 1-én a bridgeporti első magyar ref. templom, amelynek Ludman Sándor az érdemes lelkésze. A bridgeporti Magyar Keresztyén Ifjusági Kör tagjai hálaadó istentiszteletre jöttek össze, amit az egyház lelkészén kivül Böszörményi István state st.-i és Urbán József fairfieldi lelkészek végeztek. Este pedig a Rákóczi Hallban rendeztek fényesen sikerült bankettet, amelyen a megjelenő, 400-on felül levő sokaságot csak nehezen lehetett leültetni.

A jubileum alkalmából a Kör évkönyvet adott ki. Abból vesszük át a következő adatokat:

A bridgeporti Első Magyar Református Egyházban 1906 szeptember 30-án szervezteték meg a Magyar Keresztyén Ifjusági Kör. Szervezője Tiszt. Harsányi István. Majd a december 2-án tartott gyülésen alelnökké — a lelkész mellé — Belics András választatott meg; jegyző ifju Köteles István lett; ifju Dezső István pénztárnok; Jászka János és Mátyás Sándor ellenőrök; Váczi Lajos könyvtárnok; Szabó István, Bányai János és Török Zsigmond pedig választmányi tagok.

A kör nemes céljainak sokáig meg is felelt; helyiségeiben esténként összejöttek az ifjak és később leányosztálya is lett a körnek és hasznos dolgokról eszmecseréztek, olvasgattak, az olvasottakat tárgyalgatták, megbeszélték maguk között. Meglevő kis könyvtárukat használták, sőt időről-időre az egyházat némi anyagi segélyben is részesitették.

A legnagyobb elismerés illeti meg azokat a férfiakat, akik ezt az ifjusági kört megalakitották és müködésében éveken át segitették, támogatták. Feltétlen nemes, szent és tiszta szándék vezette őket. Az kétségtelen. Valamint kétségtelen az is, hogy a kör később eredeti céljától eltérve, mint testület, az egyházzal nem igen tartott fenn összeköttetést és az eredeti utról letérve, majdnem elveszitette keresztyén lényegét és igy csak pangott, mintha kivették volna belőle a lelket, a Krisztus Lelkét, szellemét és igy természetes, hogy bekövetkezett felbomlása is és az 1918-ik évi május hóban beszüntette müködését.

Ennek a régi M. K. I. Körnek romjain épitette fel nehány lelkes ifju ezt a most jubiláló Magyar Keresztyén Ifjusági Kört az 1918-ik évi junius hóban. Ennek felépitésénél az akkori és mostani lelkész, Ludmán Sándor mellett legtöbbet tettek Czikay Ambrus, Ludmán Mariska és Szabó Lajos. Célja ennek az ifjusági körnek az 1918-ik évi junius 16-án elfogadott alapszabályzat szerint: "a tagok szellemi müvelődésének, keresztyéni érzületéneek fejlesztése; a magyar nyelv és magyar szellemnek, az Észak-Amerikai Egyesült Államok törvényeinek keretén belől való terjesztése; a református és illetve a protestáns öntudat erősbitése és e céljainak megvalósitására szolgálnak, a vallásos, tudományos felolvasások, előadások, viták, estélyek, kedélyes összejövetelek; ugy amerikai, mint magyar lapok járatása által is a hasznos ismeretek terjesztése. A bridgeporti első magyar református egyháznak, mint amellyel a testület szervi kapcsolatban van, erkölcsi és anyagi támogatása minden téren és főként azáltal, hogy a testület protestáns vallásu tagjainak erkölcsi kötelessêgévé tétetik, hogy a bridgeporti első magyar református egyháznak tagjai legyenek."

Az ujjászervezett ifjusági körnek az 1918 évi julius 3-án tartott gyülésén megválasztott tisztviselői lettek: elnök Czikay Ambrus; alelnök Szabó Árpád; titkár Szabó József; jegyző Ludmán Mariska; pénztárnok ifjabb Köteles István; ellenőr Szabó Lajos; könyvtárnok és házgondnok Szilvássy József.

1920 október 8-án tizenegyezer dollárért megvásárolja a templom közvetlen szomszédságában levő Mák-féle hat családos házat és arra négyezer dollárt lefizet és pedig ezerkétszáz dollárt az erre a célra odáig össze-



REV. ALEX LUDMAN
of Bridgeport, Connecticut.

hozott készpénzéből; kétezernyolcszáz dollárt note-ra kölcsönt vesz fel! háromezer dollár first, négyezer dollár pedig second mortgage-ként marad teher gyanánt. Ezt az épületet a depresszió idején az egyház vette át.

Ennek a jubiláló ifjusági körnek 15 év alatt elnökei voltak:

Czikay Ambrus 1918 juniustól, 1925 májusig;

Gergely István 1925 májustól, 1926 végéig;

Ifju Bácsi József 1927 és 1932-ben;

Szabó István 1928;

Ifju Matusz János 1929, 1930, 1931;

Berecz Árpád 1933.

Ez évi tisztviselők:

Diszelnök: Ludmán Sándor lelkész, 1922 óta;

Elnök: Berecz Árpád, alelnök Bácsi Zoltán, pénztárnok Roth Mihály; jegyző Doby Ilona; titkár Szabó Margit; könyvtárnok Tariska Sándor; házgondnok Márton Sándor.

Lelki indittatásból, önzetlenül munkálkodtak és munkálkodnak s bizonyára megnyerik a lelkek főpásztorának jóváhagyását: "jól vagyon, jó és hü szolgám, kevesen voltál hü, sokra bizlak ezután".

A bridgeporti Magyar Keresztyén ifjusági kör tizenöt éves multja és jelene önkénytelenül azt a jóslatot lebbenti ajkunkra:

lesz jó gyümölcs a fán, melynek van virága,
s ez a virág te vagy: körünk ifjusága.
Adja Isten, hogy ugy legyen!



A BRIDGEPORTI MAGYAR KER. IFJ. KÖR.
HUNGARIAN CHRISTIAN YOUNG PEOPLE'S SOC. OF BRIDGEPORT, CONN.
(Pine St. Church.)

New York, N. Y.

TIZÉVES A LORÁNTFFY NŐEGYLET.

A new yorki első református egyház kebelében és vele kapcsolatosan müködő Lorántffy Zsuzsánna Nőegylet 1933 október 22-én ünneplésre hivta össze New York magyarságát. Ekkor érkezett el fentállása és áldott tevékenysége tizéves fordulójához. A templomban Takaró Géza helyi lelkész tartott alkalmi predikációt, istentisztelet után pedig az egyház termében fehér asztaloknál telepedett le a nagyszámu vendégsereg, hogy örüljenek az örülőkkel.

Nőegyleteink buzgó munkásságára minden egyházban óriási szükség van, mennyivel inkább rá volt utalva a Lorántffyak nemes segitségére és támogatására a new yorki első egyház, amikor mindenki jól tudja, hogy ebben a legnagyobb világvárosban milyen óriási nehéz az egyházi munka végzése. A Lorántffy Nőegylet segitségére jött az egyháznak. Ha kellett, karja volt, amely áldást osztott; ha kellett, szive volt, amelyen át meg lehetett hallani a Krisztus szivdobogását. Az irányitásból, a teher viseléséből természetesen a nagyobb részt a lelkész vallásoslelkületü és minden szépért lelkesedő és cselekedni akaró neje vette ki.

Szeretettel köszöntjük a new yorki első egyház Lorántffy Nőegyletét. Tehessenek még sok jót, sok szépet egyházukért és szenvedő embertestvéreikért!

A DRÁMA ÉS AZ ÉLET.

DUNAÖRSTŐL — NEW YORKIG.

Oberammergau háromszázados (1634—1934 évfordulójára.

Irta: Takaró Géza.

Egy péküzletben, meg egy gyümölcsárusnál összekapkodunk valamit s a nagy papirzacskókkal tova sietünk. Délután két órakor kezdődik az előadás. Vagy ebéd, vagy szinház. Igy tudtuk csak összekötni a "panem"-et a "circensee"-sel. Magunkkal vittük az ebédet.

Milanótól Kölnig sok gyönyörü dómot, muzeumot, képtárat, történelmi nevezetességeket megnéztünk, amikor Európa országain keresztül-kasul bolyongtunk nászutunkon éppen husz évvel ezelőtt, de ennek az előadásnak az emléke éppen olyan élénk még ma is, mint amikor uti naplónkban megirtuk. Mert az élet mindig érdekesebb és mélyebb nyomot hagy bennünk, mint a hideg márvány, a szent ereklyék és a muzeumi régiségek. A müvészet alkotásait megcsodáljuk, de az élő emberi lélek magával ragad.

Interlaken-ben voltunk, amely Svájc két kristálytiszta tavának tükrében nézegeti bájait. Egyik oldalon a brienzi, másikon a thuni tóra ér le ruhája szegélye. Ugyszólván az egész város szállodából és üzletből áll. Rengeteg idegent vonzanak ide a "Freilichtspiel"-ek, ezek a szabadég alatti, nappali világitás mellett tartani szokott előadások, amelyeket hatalmas plakátok hirdetnek nem csak a városban, de egész Európában.

A Hotel Jungfraublick melletti óriási park képezi a szinházat. Gyönyörü, erdőkkel boritott hegyek képezik a szinpad hátterét. Az összes készleteket a természet szolgáltatja. Ezért olyan közvetlen és természetes az egész előadás, hogy az ember ugy érzi, mintha nem is szindarabot látna, hanem a valóságos élet játszódnék le szemei előtt. Csak a kezünkben lévő miniatur Schiller kiadás emlékeztet arra, hogy Tell Vilmos a mult homályából lépett elénk a napvilágos szinpadi diszletek közé. Minden olyan megkapóan természetes. A hegyekről alávonuló nyájak mélabus kolompjaikkal, a pásztor bucsu dala az erdőben, a robogó lovasok szilaj paripáikon magukkal ragadnak bennünket. Mikor pedig a legszebb jelenethez jutunk, melyben a hős bucsuzik kis fiától és barátaitól, diszkrét orrfuvások jelzik az általános meghatódottságot.

Közben megered az eső. Szines napernyők

bátortalanul nyilnak fel itt-ott, de az erélyes "Schirme zu" felkiáltásokra hirtelen visszacsukódnak. Pedig nem kényes müvészek játszanak, nem hivatásos szinészek szerepelnek a darabban, hanem egy-két tanitó kivételével egyszerü interláken-i mesteremberek. Egyik kárpitos, másik asztalos, harmadik mázoló, aztán borbély, lakatos és igy tovább. Mégis évről-évre a világ négy tájáról keresik föl ezeket az előadásokat, amelyeknek legfőbb vonzó ereje az élethüség, természetesség, közvetlenség.

A *nemzeti géniuszt* alig lehetne biztosabban ápolni, mint a nép lelkének a természet szinpadán való ilyen közvetlen megnyilatkozásával.

* * *

A Duna szülőföldjét, a Fekete Erdőt századokon át a sátán játszó terének tartották. Freiburg nagyszakállu vénei borszürcsölgetés közben egészen komolyan tárgyalgatták az erdő szörnyüségeit. Városkájuk komor bástyafalairól, melyeknek védelmére bármely pillanatban elszántan vetették oda magukat mint rettenthetetlen vitézek, szorongó érzésekkel figyelték a távolban az erdő sötét zöld lombjait, amint a szél rejtelmesen mozgatta. A városba belovagló kereskedők ujabb és ujabb borzalmakról beszéltek, égre-földre esküdözve, hogy soha többé be nem teszik a lábukat ebbe az erdőbe, amelyben a szél kisértetiesebben zug, mint bárhol másutt és riasztóbban kivágja Freiburg ajtajait s becsapja ablakait, mint akárhol egész Németországban.

Minden nap ellátogattak a szemük előtt épülő katedrálisba, amelynek befejezését éppen e szörnyüségek miatt szorgalmazták, mert hiszen az ő szemükben ez nagyobb biztonságot nyujtott nekik az erdők sürüjében hancurozó ördögfiak légiói ellen mint városuk erődítményei.

Lelküket jobban féltették mint testüket. S a szerzetesek a babonás félelemmel ugy vették föl a harcot, hogy Krisztus életét kezdték előttük megjeleniteni. A befejezetlen templom csupasz falai között egymás után játszották le a gonosz fölött győzedelmeskedő Krisztus történetét. Az egyszerü nép özönlött a dráma e primitiv formájának szemléletére, amelyből lelki erősödést nyert. Jöhetett a Reneszánsz, az értelmi felvilágosodás. Jöhettek a keresztes vitézek, akik tágabb életfelfogással tértek vissza. Még mindig maradt elég sok ködös probléma, legvégül pedig a legnagyobb, a halál. Krisztus e fölött is diadalmas volt, s igy a keresztyén misztériumok, s főleg a "passzio játékok" továbbra is az érdeklődés központjában maradtak. Európa égretörő katedrálisai már-már be sem tudták fogadni a tömegeket s a templomok előtt kellett fölállitani a szinpadot. De amint a szines ablakok homályából napvilágra lépett ki az előadás, az egyház elvesztette fölötte az irányitást. A papok kezéből kivette a városi tanács. Népszerüségének tetőfokán pedig innét is fölkerekedett... Kerekeket raktak a szinpad alá és igy járták végig szekereken a városok utcáit sürü sokaság sorfalai között. A céhekben élő iparosok között fel voltak osztva a szerepek. A sütők céhe játszotta a bethlehemi angyal, a pásztorok, József és Mária jelenetét. A szabók a három királyokat és a csillagászt. A cipészek Heródest és az ártatlan kisgyermekeket mutatták be. A kőmüvesek és ácsok céhéből került ki Jézus, Judás, János és Péter. A hentesek a keresztrefeszitést adták elő és igy tovább.

Nem csak a nagy dráma, de maga az élet is sokat nyert azzal, hogy kivonult a templom misztikus homályából a valóságos életbe. Igaz, hogy ez azzal a veszedelemmel is járt, hogy degenerálódott a 18-ik század kezdete körül, amikor a "passzio játék"-ból bábszinház lett. Az élő, hus és vér, sziv és lélek szereplőket viasz figurák váltották fel. Ez ellen háborodott föl végre az egyik freiburgi polgár, név szerint Fassnacht, kérve a városi tanácsot, hogy adjon neki engedélyt a játék komoly tárgyához méltó előadására. Ennek a Fassnacht-nak egyenes leszármazottai voltak New Yorkban pár éve, amikor a Hippodrome-ban ez a freiburgi társulat előadta a hires "passzio játékokat". Közel kétszáz esztendeje játszik már ez a család a hétszázéves vallásos drámában Freiburgban. A Hippodromot egészen átalakitották, hogy minél nagyobb illuziót tudjanak kelteni. A főszerepeket a Fassnacht család játszotta. Adolf és György Krisztust és Judást, a család négy más tagja Máriát, Magdolnát, Johannát és a vak asszonyt játszotta. A családi tradició

mindig a legidősebb tagot jelöli ki a Mester kiábrázolására.

Hiába volt minden. New York közepébe nehéz belevarázsolni a nagy drámát, hogy az ugy tudjon hatni, mint Freiburg-ban, ahol három évenként a szabad természet szinpadán játsza el az ezeret meghaladó falubeli szereplő, — a *vallásos géniusz* ápolására.

* * *

A Fekete Erdő rettentéseitől menekültek a freiburgiak a "passzio játékokhoz".

A Fekete Halál borzalmaiból való szabadulásért adtak hálát Oberammergauban a "passzio játékok" előadásával.

Talán ez az egyetlen faluja a világnak, ahol nincsen ma depresszio. Ellenkezőleg, a prosperitás széditő magasságára jut ez a csodás, tiszta, rendes kis falu, amely már most készül nagyban a jövő évi 300 éves jubileumra.

1633-ban, mikor egész Európát végig verte boszorkány seprüjével a pestis, a kis Oberammergau-t a bajor Alpesek között különös módon elkerülte. Magyarázatot találhattak volna esetleg a kis falu közmondásos tisztaságában, de ezzel nem elégedtek meg. Fogadást tettek, hogy minden tizedik évben az egész falu le fogja játszani Krisztus szenvedéseit. Saját hitük és kegyességük fölfrissitésére és mások épülésére. Ezt a fogadást az első előadás éve, 1634, tehát háromszáz év óta soha nem szegték meg. Ez a lelkiismeretesség soha nem remélt anyagi jutalmat is hozott a falu népének. Az előadás hire előbb a szomszéd falukba, majd távolabbra is eljutott. Harminchárom évvel ezelőtt már egy hatalmas szinházat kellett épiteniök. Angliából és Amerikából is özönleni kezdtek a látogatók. A kis falu egyszerü népének tiszta becsületessége aranybányává lett. Már a bajor kormánynak is mozgósitania kellett szakembereit, hogy segitségére legyen az óriási arányokat öltött mozgalomnak. Háromszor kellett a szinházat nagyobbitani. A nézők fölé tetőt vontak. A hétszáz rendes szereplő és a tömeg jelenetben résztvevő 1200 szereplő részére tüzbiztos, modern öltözőket állitottak fel. De — a lényeg megmaradt. Féltőn őrködtek a szinpad és az előadás *természetessége* fölött. A millió dolláros rendes bevétel, amelyet a jubileumi előadás jóval felül fog mulni, négy részre szokott oszlani. Egy részét befektetik a következő előadás előkészitésébe, másik részét a vendégek elhelyezésére szolgáló lakásokba, harmadik részét odadják az egyháznak és a negyedik részéből jutalmazzák a szereplőket. Egy millió dollár egy 2000 lelkes falu számára nem megvetendő jövedelem. De az arany borju nem rontotta meg ezt a népet. Ma is olyan egyszerü, becsületes és tiszta erkölcsü, mint amikor három századdal ezelőtt hálával borult le az ő Istene előtt és fogadást tett a nagy dráma előadásáraa, amelybe ugy bele tudják magukat élni, hogy a hallgatóságból gyakran fölsikoltások, zokogások hangzanak ki. Nincsen az a szinház, és nincsen az a szinész, aki csak közel is juthatna ahoz a hatáshoz, amit ezek az egyszerü falusi emberek elérnek a világ legismertebb jeleneteinek előadásával. Miért? Mert őszinték, becsületesek, és mindenekfelett — természetesek. *A nagy dráma gondolatait az életükön engedik átvonulni.*

* * *

A római pápa ünnepélyes keretek között jelentette be a szent évet, 1933-at, mint Krisztus szenvedésének 1900 éves évfordulóját. Hozzáfüzte azt a nagy jóslatos reménységet is, hogy ez az év fordulatot fog képezni a mi vergődő embervilágunk életében. A protestáns világ is különös figyelemre méltatta ezt az évfordulót. Sajnos, az év muló félben, de a válság még tart. Hol a hiba? A nagy dráma hőse, Krisztus elvesztette volna erejét? A modern kor tulélte volna Őt?

A hibát másutt kell keresni. A modern keresztyén egyház nem veszi észre, hogy *a nagy dráma ott játszódik ma is az életben,* amelytől a templomokban müködő hivatalnokok nagyon távol járnak szigoru pontossággal betartott szertartásaikkal, amelyek között idegenül érzi magát a küzködő ember. A nagy dráma hőse ott jár az életben és ma is azonositja magát az élet mindennapi harcosaival. Az egyház nem hallja, hogy az itélet dörög ma is: "Éheztem és nem adtatok ennem; szomjuhoztam és nem adtatok innom; jövevény voltam és nem fogadtatok be engem; mezitelen voltam és nem ruháztatok meg engem, beteg és fogoly voltam és nem látogattatok meg engem... Bizony mondom néktek, amennyiben nem cselekedtétek meg

egy-gyel eme legkisebbek közül, én velem sem cselekedtétek meg."...

Miért jutott az amerikai Dr. Jones barátságba az indiai Ghandival? A legnagyobb keresztyén misszionárius a legnagyobb hindu népvezérrel? Mert mind a ketten őszinték a szándékaikban, mind a ketten a nép között vannak, és mind a ketten fölfelé tekintenek.

Budaőrsön a nyáron az egyszerü falusi parasztok előadták a passzio játékokat. Távol a várostól, a budaőrsi kőhegy dolomit szikláin vezet az ösvény az "Olajfák hegyére". Alkonyodik. Kezdődik az előadás. A hold a szinház lámpása. A nép adja magából azt, amire egy magyar tanitó lelkesedése eljutatta. Egy maroknyi paraszt, többen budaörsi sváb tájszólással. Nincs mögöttük három vagy több száz éves mult, nincsenek tradicióik, mint az Interlakenben, Freiburgban, Oberammergauban játszóknak, mégis áhitatot és nagy, mély tiszteletet tudnak ébreszteni. Amilyent templomok is ritkán.

New Yorki magyar papok! És ti többiek Amerikában! Vigyük a nagy drámát a szószékből egyszer már oda, ahol a hős ma jobban föltalálható, mint a templomban.

A drámát ne válasszuk el az élettől...

A dráma a költészetben legutoljára, az epika és lira után, s azokból fejlődött ki. Ez áll a legmagasabb fokon. A drámairónak hát — Hegel szavai szerint — "az eget és poklot, az egész mindenséget át kell élnie szivében"... A keresztyénség nem csupán epika, régi dolgok, történetek ujra meg ujra való elrecitálása. Nem lelkes, lirai szónoklás. Hanem dráma, cselekvés. Isten müködése Krisztus által az emberi lélekben és a társadalom életében.

BEIKTATOTT LELKÉSZEK.

EGRY LÁSZLÓ.

Külső és belső méreteiben egyaránt nagy, széles keretü és mély tartalmu volt az az egyházi ünnepély, melynek keretében 1933 február 26-án a fairporti egyház uj lelkészét, Egry Lászlót iktatta be állásába a Tóparti Egyházmegye. A szép, nagy templom teljesen megtelt az ünneplő gyülekezettel s a közelről, távolról összejött nagy számu vendégekkel. A lelkeket Ujlaky Ferenc toledoi lelkész, a gyülekezet egyik volt lelkipásztora emelte magasztos imában az egek Urához, mig az egyházmegye nevében Vasváry Ödön e. m. elnök és Kovács Mihály lelkész végezték el a beiktatás és megerősités hivatalos részét.

Istentisztelet után természetesen közvacsora következett, melynek közönsége számára az igen tágas iskolateremben kétszer is kellett teriteni.

A vendégeket Gyüre József főgondnok köszöntötte lelkes szavakban. Majd a magyar Himnusz és Varga Lajos lelkész imája után kezdetét vette a bőséges és izletes vacsora. A szónokokat Dókus Gábor lelkész, mint áldomás-mester hivta szólásra s azok sorát Haraszi Istvánné, a Nőegylet elnöke nyitotta meg, aki a beiktatott lelkésznek pompás rózsacsokrot és $25.00 arany ajándékot nyujtott át. Eszterhay Antal, Sztropkay István, Dr. Schwartz, Rev. Smith, Fiók Albert, Ujlaky Ferenc, Molnár István titkár, Varga Lajos, Melegh Gyula, Vasváry Ödön, Kovács Mihály, Daróczy Mátyás és Tóth Tibor lelkészek mondottak szives üdvözlő szavakat részint a saját nevükben, részint a pittsburghi, canonsburghi, fleming-parki, zelienoplei, toledoi, celeveland west sidei, cleveland east sidei, farrelli, elyriai gyülekezetek és a Reformátusok Lapja nevében. Sztropkay István a maga verses köszöntőjében különösen annak az örömének adott kifejezést, hogy ezen az ünnepen együtt látja az egész fairporti magyar reformátusságot.

Egry László lelkész zárta be a beszédek sorát, mély evangéliumi lélekről bizonyságot tevő felszólalásában, háláját, köszönetét fejezve ki a rendkivül meleg ünneplésért s megujitva a hüséges munkára tett fogadalmát.

Ez a beiktatás fordulópontot jelent a fair-

porti egyház életében. Nemcsak azért, mert az egyház vezetése egy igen komoly és lelkiismeretes ifju ember kezébe került, hanem azért is, mert amint az este folyamán ismételten is hallottuk, ez az este mintegy megpecsételése volt az egyház kebelében helyre állott egységnek és békességnek. (Am. M. Ref. Lapja.)

FERENCZY PÁL.

A franklini gyülekezet, amely korábban az episzkopálisokkal volt kapcsolatban és az összeköttetés felbontása után ma még teljesen független egyházat alkot, Ferenczy Pál bloomfieldi hittanhallgatót hivta meg lelkészéül. Ünnepélyes beiktatása 1933 január 15-én volt. Kivánjuk, hogy az ifju lelkész a neki rendelt munkamezőn hüséges sáfárnak bizonyuljon és sokáig hirdethesse mind alkalmas, mint alkalmatlan időben az Isten és emberszeretet nagy parancsoatját.

HADY ALBERT.

Hady Albert lelkész, aki korábban Los Angelesben müködött és a mult évben Fairporton viselt lelkészi hivatalt, visszament régi egyházába. Beiktatása 1933 március 26-án történt, amit Dr. Evemeyer missziói szuperintendens és egyházmegyei elnök végzett. Beiktatás után nagyszabásu közebédet rendezett az egyház, ahol Homüller Gusztáv köszöntötte a vendégeket.

A los angelesi magyar reformátusok boldogok, hogy régi lelkészük visszatért körükbe és reá a távolból mi is Isten áldását kérjük.

SZATHMÁRY GYULA.

SZATHMÁRY GYULA leechburgi lelkész 1908 május 14-én született az abaujtornamegyei Szikszón. Szüleivel együtt 1913-ban Amerikába vándorolt és két éven át Lackawannán laktak, ahonnan Beaver Fallsra költöztek. Szülei most is ott élnek.

New Brightonban járt a high schoolban, ahonnan 1923-ban elbocsátót kért a bloomfieldi akadémiára. Az akadémiai kurzus elvégzése után a theologiára iratkozott be és tanulmányait eredményesen elvégezte. A theologiáról 1930 május 15-én kapott oklevelet. 1932-ben egy évet a Geneva Collegeban tanult.

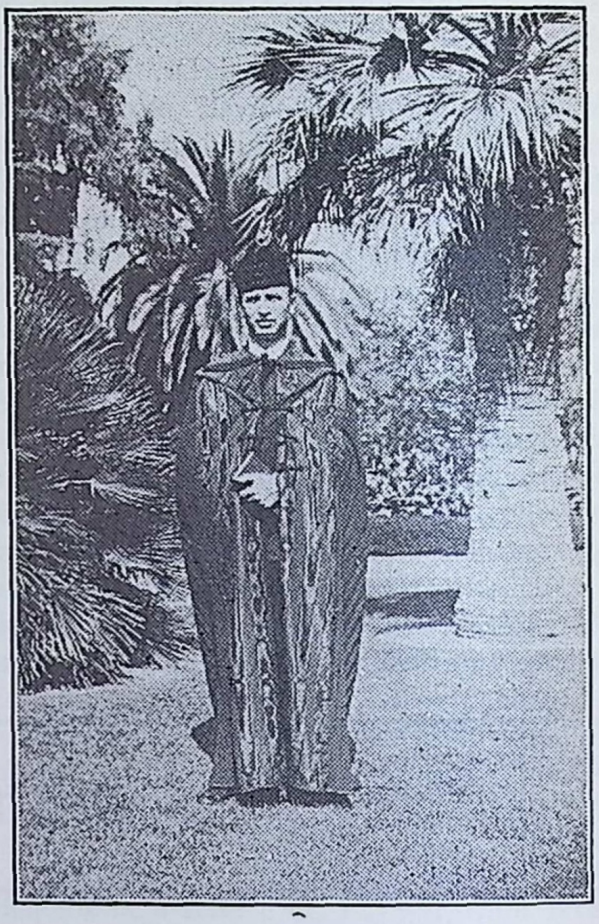

REV. A. HADY
of Los Angeles, Cal.

1928-ban a bayonnei (N. J.) egyházat szolgálta be kilenc hónapon át, 1930. tavaszán Franklinben (N. J.) szintén kilenc hónapot töltött, ahol magyar presbiteriánus egyházszervezési munkát végzett. Onnan hivták meg a beaverfallsi egyházba beszolgáló lelkésznek, ahol 14 hónapon át dolgozott és 1933 január 15-én a leechburgi (Pa.) gyülekezet rendes lelkészévé választotta. Beiktatási ünnepélye 1933 május 30-án ment végbe a presbytery tisztikara és több magyar lelkész közremüködésével.

1933 március 15-én esküdött örök hüséget Szabari Ilonkával, a whartoni (N. J.) gyülekezet egyik buzgó, ifju leánytagjával.

Isten áldó kegyelme kisérje az ifju lelkipásztor munkáját.



REV. AND MRS. JULIUS SZATHMARY,
Leechburg, Pa.

SZABÓ LÁSZLÓ.

A teljesen függetlenül müködő philadelphiai egyház 1933 junius 25-én lelkészbeiktatási ünnepélyt tartott. Szabó László költőpap ekkor foglalta el hivatalosan álláást. A szertartást Dr. Takaró Géza a keleti egyházmegye elnöke és Dr. Tóth Sándor tanár végezték. Beiktatás után hangversenynyel egybekötött vacsora következett.

Egyházi szempontból Philadelphia nagyon nehéz munkamező és az Amerikaszerte közismert költőpapnak azt kivánjuk, hogy számára Philadelphiában a sok tövis mellett kellemes rózsák is teremjenek.

FEKETE ANDRÁS.

A Központi Református Egyházmegyének egyik legrégibb s valamikor igen népes gyülekezetében Windberen nagy ünnepség volt az elmult vasárnap este. Okt. 22-én ünnepelte a gyülekezet uj lelkipásztorának, Tiszt. Fekete Andrásnak hivatalos beiktatását. Szeptember hónap elején cserélt lelkészi állást az uj lelkész Kerekes Béla volt lelkipásztorral, aki 19 hosszu esztendőn át volt a gyülekezetnek áldozatos szorgalmu, hüséges vezére s Isten országának mindenkor kész, szerény és alázatos szolgája. 19 év az amerikai gyülekezeteinkben a legjobb viszonyok közt is nagy és nehéz szolgálatnak az ideje s igy érthető, hogy gyülekezet és lelkész igaz közmegegyezéssel cserélt a közel multban pásztort. Az uj lelkész öt éven át Kalamazoo, Mich., azelőtt két évvel pedig Kearsarge, Mich. gyülekezeteinknek volt pásztora. Hogy milyen várakozó szeretettel fogadják a windberi és portagei gyülekezet tagjai, annak legjobb bizonysága az a szép ünneplő sereg, amelyik okt. 22-én csaknem betöltötte a templomot. Bizony alig láttunk a közel mult időben ennyi magyar református testvért együtt abban a templomban. A beiktatási szertartást egyházmegyénk nevében Varga Lajos pittsburghi lelkész végezte, ünnepi prédikációt tartott Balogh E. István mckeesporti lelkész, a lelkipásztorhoz Krivulka Károly egyh. megyei titkár, johnstowni lelkész beszélt, imádkozott és Bibliát olvasott Hunyadi László volt vintondalei lelkész s természetesen részt vett a szolgálatban a gyülekezet uj lelkésze is. A lelkész neje vezetése alatt a gyülekezet énekkara alkalmi énekkel gazdagitotta az istentiszteletet. Az ünnepély alatt az orgonán Kocsis Mária johnstowni vas. isk. tanitó, a lelkész sógornője, játszott. Istentisztelet után a teljesen megtelt iskolában ünnepi bankett volt, ahol a toast-mesteri tisztet Fiók Albert pittsburghi főgondnok töltötte be. Mokri István gondnok, Király János egyháztanácsos biztató szavakat s az egyház fellendülését látó reményeket juttattak kifejezésre igen jól eső szavakban. Legkedvesebb volt azonban, amikor a lelkész neje Fekete Andrásné, a toast-mester kérésére néhány szót szólt s az az örömujjongás, ami szavait kisérte, legékesebb bizonysága volt a hivek szerető és megbecsülő érzéseinek.

Windber, Portage és környéki helyein kivül, Pittsburgh, Johnstown, McKeesport, Vintondale lelkészei és egyházi vezető férfiai, valamint egyháztagjai igen szép számmal voltak képviselve ez örömünnepen, amely nap a windberi első gyülekezet számára valóban egy uj élet kezdetét jelentette. (Am. M. Ref. Lapja.)

KEREKES BÉLA.

Miután Kerekes Béla és Fekete András lelkészek kölcsönösen cseréltek, Kerekes Béla lett a kalamazooi egyház lelkésze. Beiktatását a Magyar Sion egyházmegye tisztviselői 1933 november 12-én végezték.

A kalamazooiak uj lelkésze az amerikai magyarság régi munkása. Hisszük, hogy uj őrhelyén is hiven megállja helyét és áldására lesz a reábizott nyájnak és terjeszti közöttük Isten dicsőségét.

Akron, O.

Bernáth Árpádot, akit az akroni első egyház választott lelkészévé, a tóparti egyházmegye november 30-án, az amerikai hálaadás napján iktatta be hivatalába. Az ünnepélyen lelkészek nagy számmal vettek részt. Beiktatás után a Magyar Házban közebédet tartottak.

Akron egyházi kezelés tekintetében nehéz munkatér, különösen most, amikor ottani református testvéreink között szakadás állott be. Az ifju lelkésznek megvan mély hite, keresztyéni szeretete és buzgó tevékenysége, igy akroni müködéséhez barátainak és tisztelőinek nagy serege a legszebb reményeket füzi.

EGYHÁZI ÉLETÜNK.

Az amerikai magyar reformátusok 1933-ik évi egyházi életét nem lehetett rózsásnak nevezni. A depresszió harmadik éve ólomsullyal nehezedett egyházközségeinkre, különösen lelkészeinkre, akik közül sokan hősiesen gyakorolták a lemondás és önmegtagadás keresztyén erényeit, amikor rendes fizetésüket nem tudták megkapni. A lelkészszel együtt szenvedett az ároni család is. De azért nem csüggedtek. Kezeiket az eke szarván tartották és hirdették a vigasztaló, Istentől származó és Istenhez emelő Igét.

A mult esztendőben beteljesedett sok alkalommal az a régi latin közmondás, hogy teher alatt nő a pálma. Hiveink több helyen a pénztelenség és munkanélküliség idején uj épületekkel gazdagitották az egyházi vagyont, az egyházi épületeket dijmentesen rendbe hozták és komolyabban vették a muló világ felett álló örökkévaló evangéliumot. Hála Istennek, hogy a rosszból is jót tud kihozni számunkra!

A különböző egyházi csoportoknak egymáshoz való viszonya, sajnos, nem javult. Pedig azt hittük, hogy a sok szenvedés közelebb hoz bennünket egymáshoz. Eddig még nem igy történt. Az Amerikai Magyar Református Egyesületének Vezértestülete elé terjesztett és elfogadott lapegyesitési kisérletkor szép remények látszottak megvalósulni, azonban a terv nem sikerült és minden jó református végtelen szomoruságára a csatabárdok ujra előkerültek.

Milyen tragikus a mi amerikai magyar református sorsunk! Negyven éven át a szervi egységet kerestük, ezért az eszméért vivtunk nagy harcokat. Negyven évi küzdelem után nem kellene-e már belátnunk, hogy az amerikai magyar reformátusság történelmi multon alapuló denominációnális elhelyezkedése és az amerikai speciális egyházi viszonyok miatt ezt a szép álmot nem lehet megvalósitani és arra vagyunk utalva, hogy egymás mellett egyesitett erővel közös célokért munkálkodjunk? Abban a percben, amikor ezt mindannyian belátjuk és akképen cselekszünk: e naptár szerkesztőjének véleménye szerint uj korszak nyilik az amerikai magyar reformátusság életében.

I.) A REFORMED CHURCH IN THE U. S.-HEZ TARTOZÓ EGYHÁZMEGYÉK.

EGY ESZTENDŐ A KELETI MAGYAR EGYHÁZMEGYE ÉLETBŐL.

Irta: Takaró Géza e. m. elnök.

Mire e sorok nyomtatásban megjelennek, már elmult a Luther-jubileum, de az igazságok, amelyekre emlékeztetett, megmaradnak és kell, hogy mint világitó fáklyák továbbra is mutassák nekünk az utat ebből a nagy világ-kháoszból ki egy normális élet világossága felé. Öt-tizéves jubileumokról sem feledkezünk meg amerikai életünk folyamán, — vajjon szemet hunyhatunk-é a nagy évfor-

duló felett? Az Árvaházi Naptár utolsó kéziratai futnak be november 10-ike táján, amely olyan nevezetes nap nemcsak Németország, de egész Európa, sőt az egész emberiség történetében, mert ekkor született, 1483-ban, tehát négy és félszázaddal ezelőtt annak a kornak legnagyobb vallásos géniusza, Luther Márton.

Ha Columbus uj földet, Copernicus uj eget fedezett föl, akkor Luther uj Istent és uj embert tárt a bámuló világ szeme elé. Meg volt az a föld és az az ég azelőtt is, de az emberiség nem tudott róla. Istennel is igy volt a világ Luther előtt századokon át. Templomok tulzsufoltsága, szentjei és ceremóniái, homálya és élettelen mechanismusa eltakarták az élő Istent, akinek tiszta látása nélkül az emberről is, ennek értékéről és igazi céljáról tökéletlen fogalmak lehettek csak a köztudatban.

Luther három nagy, alapvető elvével uj kezdetet jelez az emberiség történetében. Hirdette először is a biblia szupremáciáját, minden egyházi tekintély fölé való emelését, de nem ugy, hogy érthetetlen nyelvét ugy sem értvén a nép, elzárta előle, hanem ugy, hogy a nép nyelvére leforditva kezébe adta. Kezében van-é amerikai testvéreinknek, vagy csak a polcon? Vagy ott se?

Azután hirdette Luther az élő, személyes hit jelentőségét a vallásos életben, amely minden egyébb emberi közvetités nélkül is odajutott Isten közelébe, s amely nélkül hiábavaló minden küsö vallásoskodás, a lélek szomjan sorvad el az üdvösség forrásaitól elzárva magát.

Végül e két igazság hirdetése által előkészitette az utat az egyéni vallásos tapasztalat boldogságához s az arról való személyes bizonyságtételhez.

E drága örökségből, e három, tüzben megpróbált aranyból mi maradt meg birtokunkban? Tudjuk-é énekelni az "Erős várunk" utolsó sorait is a mártir meggyőződésével:

"Gyermeket, nőt, testi éltet
Hirt és jólétet
Elvihet, benyelhet
E föld gonoszsága:
De megmarad Isten országa"...

Ha inogtunk, roskadoztunk, csüggedeztünk a depresszió e legutóbbi éve alatt még jobban, mint előbb, ebben része van annak is, hogy nagyon szükölködtünk ama drága örökség nélkül. Egyházmegyénkben azért ujra, meg ujra fölhangzott ennek a hangsulyozása a rendes gyülések mellett tartott különböző konferenciákon is.

Tavaszi gyülésünket New Yorkban, az őszit Bethleehemben tartottuk meg. Ifjusági konferenciáink voltak Passaic-on, Woodbridgen. Volt egy nagy, közös Református Magyar Nap is a presbiteriánus testvérekkel, mig New Yorkban már háromféle denominácio egyházai vesznek részt az évről-évre megismétlődő közös adventi és bőjti evangelizáló esték tartásában.

Az egyes egyházközségek életében az alábbi nevezetes események történtek. Memorial Day-n felszenteltük a Phoenixville-n épült uj templomunkat. Kreischerville-n gyülölködés miatt elvesztett templomunk helyett ujat szereztek a szomszédos Rossville-n református hiveink. Felvettünk egy ujonnan alakult egyházközséget Astoriában, N. Y.-ban. Mt. Carmelt, amelyet egy idő óta Bethlehemből szolgáltunk be, ismét elláttunk rendes lelkésszel a Trentonról elmondott Gulyás Károly személyében, akinek helyére pedig Hunyady László vintondale-i lelkész került, miután előzőleg hónapokon át a perth amboy-i lelkész látta el hüséges szolgálataival a trentoni egyházat.

Terheink hordozása közben jólesik néha felüdülni egy-egy jubileumi örömei között. Bethlehemben és Wallingfordon negyedszázados jubileumokon voltunk, New Haven-i missziói körzetünk ötéves évfordulót ült, Perth Amboyban kettős zászlószentelés alkalma hozott össze bennünket, mig New Yorki templomunk számos nagyobb szabásu ünnepélynek volt szinhelye az esztendő folyamán (az első magyar bevándorló 350 éves évfordulója; két reviziós ünnepély amerikaiak részvételével; Sárossy-Bányay Julia emlékünnep; Lorántffy Zsuzs. Egyes. tizéves jubil.; egyházi zászlószentelés stb.)

Lakodalommal kezdtük az ujévet, amennyiben 1933 jan. 1-én passaici kollegánkat, Kecskeméthy Józsefet eskette össze a new yorki lelkész a new yorki templomban Korocz Erzsikével, Korocz Géza lelkész bájos leányával, aki trentoni tanitónő volt. Folytatódott örvendezésünk egy kis bölcső mellett

Perth-Amboyban, ahol husvétkor keresztelte meg Szabó Antalék kis gyermekét az e. m.-i elnök. Norwalki kollegánk, Tóth Béla a Kalassay család kertjét fosztotta meg egy szép virágtól, amikor a paplakon megjelent fiatal feleségével.

A nászindulók és más derüs mozzanatok hangja mellett a gyászinduló hangjait is meg kellett hallanunk. Sirba tettük Phoenixville-n az előzőleg már ligonieri aggmenházunkban, majd kórházban ápolt lelkész testvérünket, néh. Kováchy Kálmánt.

Részt vett egyházmegyénk elnöke és néha még egyik-másik tisztviselője által a poughkeepsie-i templomszentelésen; Veress József kántor és egyházmegyei iratterjesztő 20 éves jubileumán New Brunswick-on; a ref. sajtóegyesitési gyüléseken Ligonierban, Pittsburghban és Philadelphiában; egyházmegyei elnökök értekezletén Pittsburghban; a Home Mission Board gyülésén; E. Synod gyülésén stb.

Dr. Schaeffer Károly főtitkári ezüst jubileumán a négy magyar egyházmegye és a lelkész egyesület nevében Takaró Géza és Dr. Tóth Sándor adták át az egyházmegyénk kezdeményezésére elkészitett, Jámbor Lajos festőművészetét dicsérő diszokmányt Philadelphiában.

A Pittsburgh Synod felkérésére egyházmegyénk elnöke előadást tartott a magyarok és az amerikai református egyház, a Reformed Church kapcsolatairól, amely számos amerikai egyházi lapban, továbbá a Lancaster Seminary Bulletinben és külön kiadásban is megjelent.

Óhazai kapcsolataink ápolását soha nem hagytuk figyelmen kivül s hasonlót könyvelhetünk el viszont is. Örömmel vettük az egyetemes konvent átiratát a lelki egység ápolásáról és szivből üdvözöltük kábel utján a legnagyobb élő magyar irót, Herczegh Ferencet.

Egyházmegyénkbe ezidőszerint 19 lelkész tartozik, beleszámitva a két öreg, nyugalomba vonult lelkészt is. 14 rendes és 7 leányegyházban fejtik ki müködésüket.

BETHLEHEM, PA. 1933 március 26-án müvészestélyt rendezett az ifjuság. A varró Klub a tagok lakásán gyülésezik. Vasárnapi és magyar nyári iskolai oktatás három helyen folyik: Bethlehemben, Miller Heightson és Farmingtonban. Összesen 94 gyermek járt iskolába. A jubileumi ünnepség előtt az iskolatermet átjavitották és kifestették. Árvaházunk javára 1933 dec. 3-iki kezdettel bazárt rendeztek.

BRIDGEPORT, CONN. 1932 karácsonytól kezdve a sátoros ünnepek mindkét napján van urvacsoraosztás. 1932 karácsonykor 473 urvacsorázó volt, az adomány $700.00 és 300 gyermeket vendégeltek meg. 1933 husvétkor közel 500 urvacsorázó volt. A Kováts Ezredes Társaság nevében Finta Sándor 1933 nagypénteken kereste fel a gyülekezetet. 1933 junius 2-án volt a cserkészcsapat felavató ünnepélye. Ennek a szervezetnek a tagjai a Ref. Egyesületnek is tagjai. Ujkenyéri urvacsoraosztáskor 31 konfirmándus volt. Árvaatya 1933 szept. 24-én tartott árvaházi vasárnapot.

KREISCHERVILLE, N. Y. A templomot a betáblázott adósság miatt a kölcsönt nyujtó elárvereztette és az istentiszteleteket kezdetben a lelkészlakon tartották, később uj templomot vásároltak. 1933 husvétkor 40 urvacsorázó volt, az adomány $23.30.

LONG ISLAND-GREENPOINTI TESTVÉREGYHÁZ. Astoriában és környékén Péter Antal lelkész egyházba tömöritette a magyarságot és állandóan két helyen: Greenpointon, a régebben szervezett egyházban és az ujabban organizált Astoriában tart vasárnapi és ünnepi istentiszteleteket. Az egyház szept. 24-én az árvaházra adakozott. A gyülekezetet a Keleti egyházmegye befogadta és a lelkész beiktatása 1933 dec. 3-án volt.

NEW HAVEN, CONN. A missziói körzetben Sheltonban nagy érdeklődést tanusitottak az 1933 március 15-iki ünnepély iránt. 1933 nagypénteken az egyház gyermek és felnőtt tagjai — összesen 40 —, a helyi angolnyelvü kongregacionálista templomban Krisztus Urunk szenvedésének történetét mutatták be. A körzetben husvétkor 78 urvacsorázó volt. Sheltonban 1933 nov. 11-én tartották az egyház ötéves jubileumát. Warrenvilleben nőegylet alakult. A szétszórt telepek ifjusága 1933 nov. 11-én konferenciára jött össze. A mult évben a lelkész 8 városban 350 gyermeket tanitott.

NEW YORK, N. Y. 1932-ben a perslypénz közel másfélezer volt és tagsági dij ugyanennyi. Adósságba ebben az évben 3000 dollárt törlesztettek. — 1933-ban bevezették az adományboritékokat. Májusban a flushingi angol ref. templomban a lelkész sugalmazására az ezeréves magyar zenéből rendeztek ismertető hangversenyt, ami fényesen sikerült. Husvét és karácsony előtt az egyház a new yorki magyar lutheránus és baptista egyházközségekkel együtt evangélizálós istentiszteleteket tartott. Anyák napján a Pro Hungaria new yorki osztálya és a Lorántffy Nőegylet a lelkészné tiszteletére diszvacsorát rendezett. Jun. 11-én ünnepelték 350 éves fordulóját annak az eseménynek, hogy Amerikába az első magyar bevándorló megérkezett. Pünkösdkor 19 konfirmándus volt. Gáborszky Tivadarné az egyháznak öt telket adományozott. A lelkész országos akciót inditott, hogy a nagy adósággal küzdő new yorki első egyházon segitsenek. A lelkész egyik kezdeményezője annak a nagyhorderejü meg-

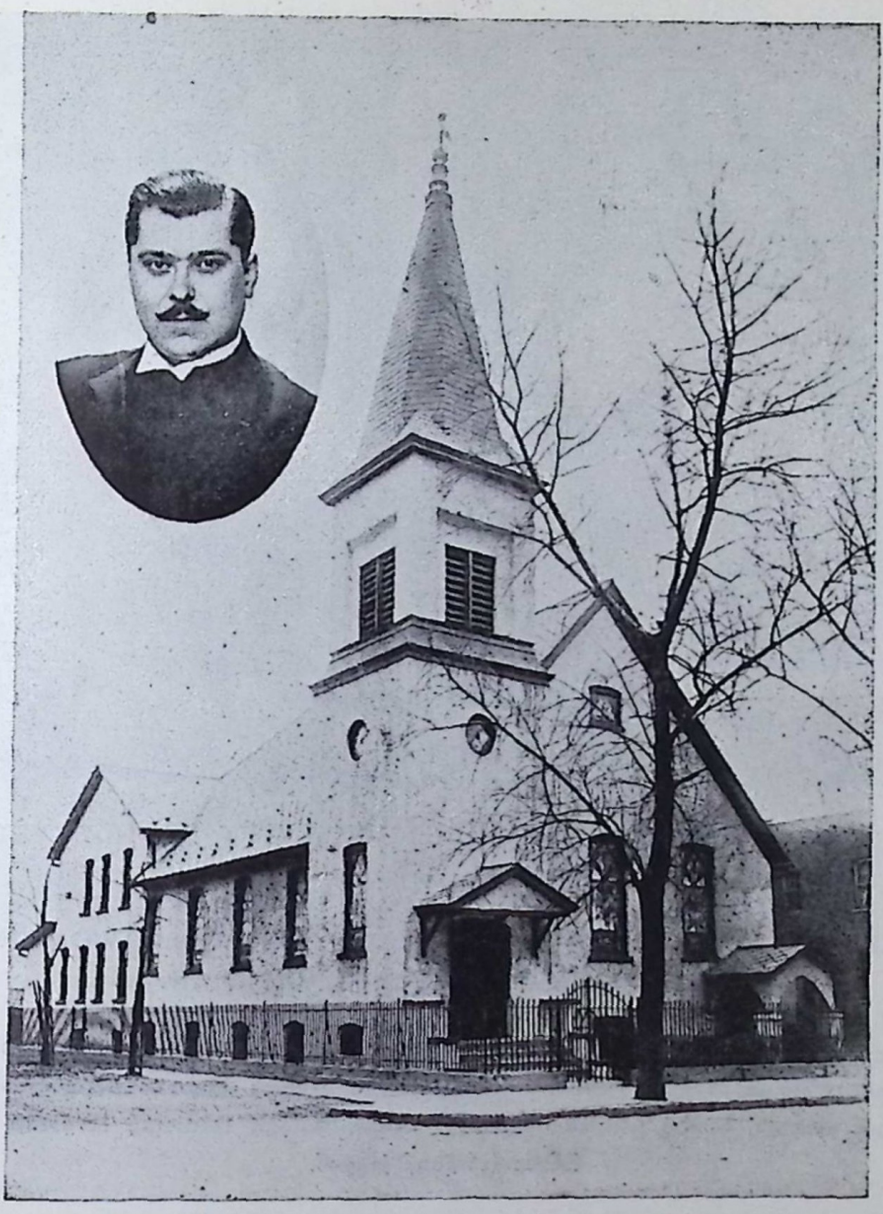

A PASSAICI REF. TEMPLOM ÉS LELKÉSZLAK.
HUNGARIAN REFORMED CHURCH AND PARSONAGE OF PASSAIC, N. J.
REV. JOSEPH KECSKEMETHY PASTOR.

mozdulásnak, amely a new yorki összmagyarság bevonásával 1934 január havában a két magyar árvaház javára hangverseny rendezését célozza.

PASSAIC, N. J. Az egyház lelkészét 1930 szeptember havában hivták meg kisegitő lelkésznek a betegeskedő Tegze László lelkész mellé. Kecskeméthy József ekkor Debrecenben a Tisza István Tudományegyetem hittudományi karán öregbitette tudását és nyert absolutoriumot. Papi vizsgáját 1930-ban a Reformed Church Keleti magyar egyházmegyéje előtt tette le. Passaici munkássága különösen az ifjuság között végzett munkára irányult. Átszervezte a vas. iskolát, megszervezte a Kálvin fiuk és leányok csoportját, amiben ma 90 tag van. Megalakitotta a C. E. senior és junior csoportjait, az előbbit 20, az utóbbit 40 taggal. A Lorántffy Nőegylet a Dull Jánosné agilis és fáradhatatlan elnöknő segitségével 110 tagu egyletté fejlődött.

Munkája elismeréséül a gyülekezet a Tegze László lemondása után 1931-ben egyhangulag rendes lelkészszé választotta. Beiktatása ebben az évben nov. 16-án volt, amelyen a keleti egyházmegye összes lelkészein kivül Uray Sándor debreceni lelkész is jelen volt. Legnagyobb munkája azonban a régi templom és parókhia ujjá épitése. A szentelési ünnep a beiktatással kapcsolatban történt. Az egyház az épitkezésre 8000 dollárt költött, amiből 2100 dollár adomány gyanánt folyt be. Kecskeméthy József lelkész 1933 január 1-én vette nőül a Korocz Géza lelkész és neje bájos leányát Bözsikét, aki mint okleveles tanitónő férjének az ifjusági és gyermekmunkában igazi fele segitsége és a fiatal papné nemcsak férjének, hanem a gyülekezetnek is örömöt és boldogságot jelent. A vas. iskola és leánykörök igazi vezetőt nyertek a tiszteletes asszonyban.

Az egyháznak jelenlegi gondnoka Varga György, aki nyolc éven át hüségesen tölti be hivatalát. Tisz-



A PASSAICI 110 TAGOT SZÁMLÁLÓ LORÁNTFFY ZS. NŐEGYLET TISZTIKARA.

OFFICERS OF THE LORÁNTFFY HUNGARIAN REFORMED WOMENS SOC. OF PASSAIC, N. J. MEMBERSHIP IS 110.

Első sorban ülők: Balról. Dull Jánosné elnöknő, Kecskeméthy József lelkész. Tiszt. Kecskeméthy Józsefné diszelnöknő. — Állók balról: Dienes Jánosné pénztáros, Knight Józsefné alelnök, Szabó Mariska pénzügyi titkár, Balogh Dánielné levelező titkár, Béres Istvánné jegyző.

teletére az egyház 1933 április 22-én diszvacsorát rendezett. Jul. 4-én az ifjak a passaici egyházban gyüléseztek. Itt lesz a közel jövőben a keleti egyházmegye lelkészei számára tartandó csendes óra. Árvaházi vasárnap 1933 dec. 3-án reggel volt.

Perth Amboy, N. J. Az 1932. évi bazár $208.00 haszonnal járt. 1932 karácsonykor 120 urvacsorázó volt, a karácsonyheti bevétel 327.00 dollárra rugott. 500 dollár kiadással uj szinpadot állitottak be. A kamatok fizetésén kivül 1932-ben 1000 dollárt is törlesztettek. Az egyházban 10 olyan tag van, aki 1932-ben 25 dolláron felüli összeggel támogatta az egyházat, egynek hozzájárulása 88 dollár. A vas. iskolába beiratkozott 100 gyermek közül átlag 71 járt fel. 1933 májusban adósságba ismét 450 dollárt törlesztettek. A trentoni özv. Nagy Sándorné által adományozott magyar, a Juhász György és neje által adott amerikai selyemzászló szentelése 1933 október 8-án történt. Az ünnepélyen Weiss Ferenc magyar rabbi okt. 6-ról beszélt. A zászlórudakat Kiss András és neje vásárolták. Az ünnepély haszna 320 dollár volt.

PHOENIXVILLE, PA. Az uj templom alapkőletétele 1932 dec. 11-én volt a Takaró Géza, Dr. Tóth Sándor, Kósa András és a helyi lelkész jelenlétében. Az 1932. évi bevétel $3907.25, a kiadás $2339.83 volt. A C. E. osztály a phoenixvillei 60 egyház közt több mint egy éve tartja a dicsőséget és a vándorzászlót ismét elnyerte.

A templomszentelésen 1000 dolláron felüli adomány folyt be. Ezen kivül a Nőegylet $275.00 értékben szőnyeget vásárolt, Sivák Ferenc és neje keresztelő medencét $50.00 értékben, Urasztalát a Varró Klub $66.00 értékben, Végső Mariska és Erzsébet testvérek és a tótnyelvü hivek templomi teritőket adományoztak. Az egyház az árvaházat hüségesen támogatja.

SO. NORWALK, CONN. Az Urasztalánál a családtagok egy csoportban jelennek meg. Csütörtök esténként a lelkész a heidelbergi kátét magyarázta. 1932. karácsonykor 261 lélek urvacsorázott és 172 dollárt adományozott. — Az egyház énekkara a fairfieldi énekkarral 1933 március 15-én félórás programot adott le a raidón, amikor a so. norwalki és

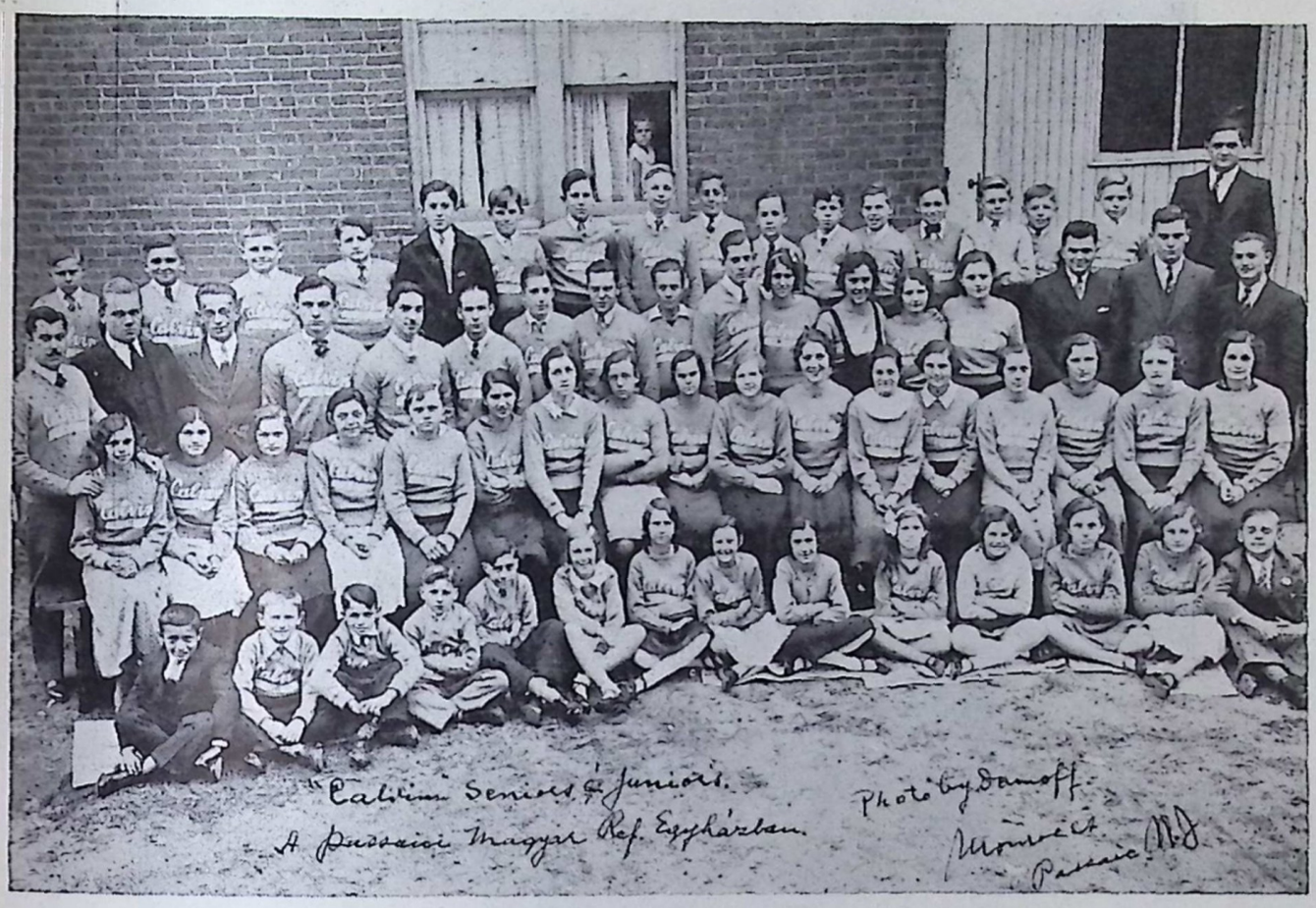

A PASSAICI REF. EGYHÁZ KÁLVIN J. ÉS S. OSZTÁLYA.

CALVIN JUNIORS AND SENIORS OF THE HUNGARIAN REFORMED CHURCH, PASSAIC, N. J.

fairfieldi lelkészek beszéltek. — A Y. M. C. A. vasárnapi fórumján lelkész "The Youth of Hungary" címen tartott előadást, a helyi lelkészegyesület előtt pedig a "Leadership"-ről beszélt. Nagypénteken délután a Christ Episcopal templomban predikált. Husvétkor 319 urvacsorázó volt. Megalakult a leánycserkészcsapat. Az istentiszteleten az ifjak perselyeznek. Itt tartotta a connecticuti ifjuság jól látogatott és lelki haszonnal járó körzeti konferenciáját okt. 8-án.

Tóth Béla lelkész 1933 május 18-án Pittsburghban kötött házasságot Kalassay Margittal, a Kalassay Sándor uttörő lelkész és neje kedves leányával. Az ifjú papné, aki kiváló pedagogus, kiveszi részét az egyházi munkából is ugy az iskolákban, mint Nőegyletben és ifjusági körökben. Igy férjének is, a gyülekezetnek is áldására van. Árvaházi vasárnap okt. 1-én volt.

STAMFORD, CONN. A so. norwalki lelkész szolgálja ki. A magyar reformátusok az istentiszteletet az egyik episzkopális templomban tartják és ünnepek alkalmával nem lehet válogatni a kényelmes idő megválasztásában. 1933 husvétkor reggel, hét órakor volt az istentisztelet és 40 buzgó lélek urvacsorázott. Árvaházi vasárnap okt. 1-én volt.

TRENTON, N. J. A Nőegylet vándoruzsonnákat rendez, az első a Weltman Mihályné házában volt. Nagy Sándorné a perth amboyi egyháznak magyar zászlót adományozott. Hunyady László, az egyház uj lelkésze 1933 okt. 29-én foglalta el hivatalát.

WALLINGFORD, CONN. 1932 karácsony ünnepén töltötte be Kovács Béla lelkész 20. éves wallingfordi szolgálatát. A Nőegylet teaestélyt rendezett tiszteletére és a Nőegylet ajándékát — selyempalástot — Bura Istvánné adta át. Karácsonykor 67, husvétkor 73 urvacsorázó volt és az utóbbi alkalommal adomány $70.57.

WOODBRIDGE, N. J. Az 1932. évi bevétel $2909.58, kiadás $2744.43 volt. A Nőegylet tagjainak száma 70-re emelkedett. A lelkész fizetését a depresszió idején havi 10 dollárral emelték. 1933 dec. szeptember 10-én jól sikerült körzeti konferenciát tartottak, amelyen 95 ifju jelent meg. Az egyház az árvaházat támogatja.



A SO. NORWALKI REF. EGYHÁZ PRESBITERIUMA.

CONSISTORY OF THE HUNGARIAN REFORMED CHURCH, SO. NORWALK, CONN.

A KÖZPONTI EGYHÁZMEGYE.

A központi egyházmegye 1933-ban két gyülést tartott: McKeesporton március 13-14-én és Pittsburghban okt. 17-18-án.

A mckeesporti gyülésen 12 egyház képviseletében 20 alkotó tag volt jelen.

A gyülés március 13-án este istentisztelettel kezdődött, amelyen Krivulka Károly e. m. titkár predikált, mig az istentisztelet többi részeit Kovács Andor és Bogár Károly lelkészek végezték. Az uj tisztikar a következőképen alakult meg: elnök Dienes Barna, titkár-jegyző Krivulka Károly, pénztárnok Téglássy Pál, végr. biz. tag Fiók Albert.

Nagy köszönettel vette tudomásul a gyülés Dr. Schaeffer széles látókörü üdvözlő levelét, amelynek nyomán több határozatot is hozott. Egry Lászlót a Tóparti Egyházmegyéhez, Novák Lajost az Allegheny Classis-hez bocsátotta el. Fölvétetett az egyházmegye kebelébe Melegh Anna duquesnei diakonissza. A uniontowni egyház kérte lelkészi állásának rendes lelkésszel való betöltését, amit az egyházmegye csak abban az esetben ajánlhat, ha a gyülekezet tagjai a maguk részéről is biztositanak egy minimális lelkészi fizetést. A logani egyház ügyeinek megvizsgálására s lehető rendezésére az e. m. elnököt küldte ki a közgyülés. Az egyházi lapot teljes bizalmában részesiti s annak anyagi támogatását most is megszavazza. Kezébe vette az egyházmegye a bibliák, énekeskönyvek, imakönyvek terjesztését s azt Balogh István lelkészre bizta, aki erről később külön ad tájékoztatást. Megismételte azt a határozatát, hogy az e. m. kebelébe fölvehető minden olyan lelkész, akinek már legalább öt évi rendes és kifogástalan lelkészi szolgálata van. (Ref. Lapja.)

A pittsburghi gyülésen az egyházmegye befogadta kebelébe Fekete András volt kalamazooi lelkészt, akiben a windberiek uj és fiatal papot nyertek. Az utazó lelkész a west virginiai bányavidéken dolgozik, mig Uniontownt Donora és Monongahela bevonásával Melegh Gyula lelkész szolgálja be. Tárgyalások folytak a logani és pocahontasi körzetek egyesitésére vonatkozólag. Az erők koncentrálására minden irányban nagy szükség van. Az egyházmegye méltán büszke lehet arra, hogy a johnstowni egyház önfentartó lett. Ez már az egyházmegye negyedik önfentartó egyháza.

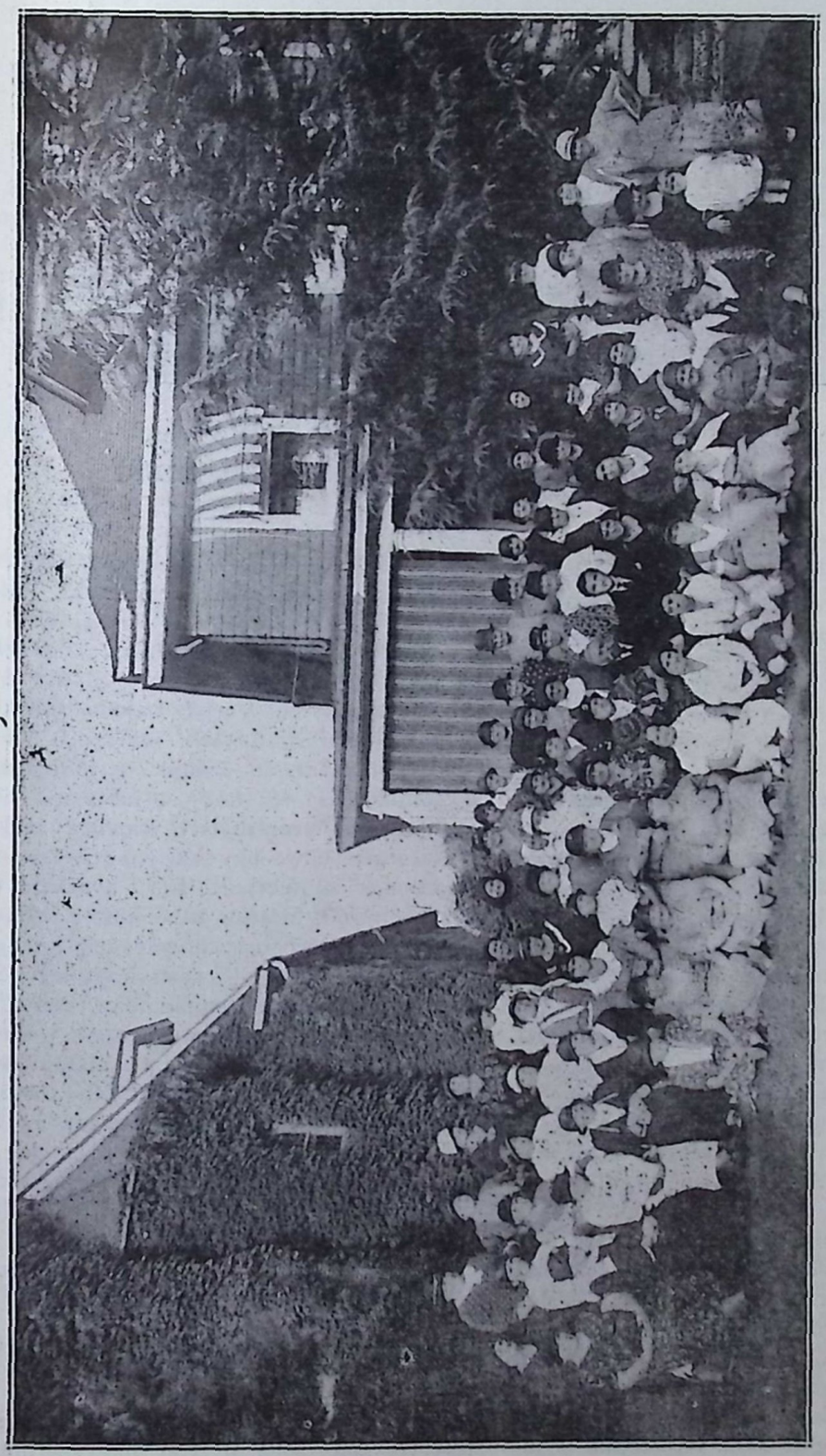

A. SO. NORWALKI REF. NŐEGYLET.

HUNGARIAN REFORMED WOMENS SOCIETY,
SO. NORWALK, CONN.



A WALLINGFORDI MAGYAR ISKOLÁS GYERMEKEK.
PUPILS IN THE MAGYAR SCHOOL, WALLINGFORD, CONN.

Uj tervek, uj remények, uj hitek korát éljük. Csak legyen elég erős a sziv ahoz, hogy mindenki kivegye részét a terhek hordozásából, akkor nincs mitől félni. Isten megsegit.

(D. B.)

Duquesne, Pa. A duquesnei egyház szervezett életének 11. évét töltötte be ez évben. Az uj élet jelei mutatkoztak ez egyházban minden megmozdulásban. Jan. 1-től rendes diakonisszát nyert az egyház Melegh Anna személyében, akit okt. 15-én Bogár Anna homesteadi tanitónő váltott fel. Az eltávozott diakonissza kezdte meg a többágu ifjusági munkát: A "Troop 4." leány-cserkész csapatot (30 taggal), konfirmáltak körét (29 rendes tag), ifjusági munkát (18 tag), valamint ujjá szervezte a nagyobb ifjak segitségével a vasárnapi iskolát. Az ősz folyamán 24 asszony buzgó akaratából Nőegylet is alakult, amely kétszeres tevékenységgel munkálkodik a szervezkedés óta. A febr. 2-án tartott gyülekezeti közgyülés az 1932 okt. óta anyásitott egyház hivatalos nevét "Duquesnei Egyesült Magyar Református Egyház"-ban állapitotta meg, de továbbra is a mckeesporti charter alatt kiván munkálkodni. A nyár elejétől kezdve ujjáalakitási munkálatok folytak az eddig bérelt Christian Church épületében s igy hónapokig a magyar gör. kath. egyház iskoláját használták az ifjak. Nyári iskolai tanitásra azonban, tekintettel, hogy g. kath. testvéreink is tanitottak ott, az Emerson Hallt bérelte ki a gyülekezet s a mindennapos tanitáson 29 gyermek vett részt. Az uj tanitónő vezetésével a megkezdett munkák nagy buzgósággal folynak s a növekedő kis egyház serény tagjai jó munkát végeznek Isten egyházáért. Urvacsorázók száma: 1933 husvétkor 56, pünköstkor 44, háznál 2, ujkenyérkor 22. (B. I.)

HOMESTEAD, PA. A jubileumi hét. A jubileumi ünneplés egy egész hétre terjedt ki. Május 14-én vasárnap d. e. Charles E. Schaeffer és Takaró Géza prédikáltak. Az egyházmegye üdvözletét a beteg titkár megbizásából Melegh Gyula adta át. Az esti istentiszteleten Varga Lajos hirdette az igét. Az ünnepi banketten több, mint 400 jelentek meg, akik közül számosan hoztak a jókivánság mellett adományokat is, ugy hogy a jubileumi hét bevétele meghaladta az ezer dollárt. Szivhez szóló énekszámokkal szerepeltek ugy az istentiszteleten, mint a banketten a McKeesporti Férfi Dalárda és az egyházi Vegyeskar. Hétfőn kezdődött a Pittsburgh Synod gyülése, amely az ünneplésnek kimagasló pontja volt. Ez volt az első eset, hogy egy Synod rendes gyülését magyar templomban tartsa. S választott egy olyan templomot, amely támogatásával épült, amely adósságait mind visszafizette, amely önfenntartóvá nőtte ki magát. Csütörtökön szinte könnyes szemekkel mondtak bucsut az amerikaiak, azzal az igaz érzéssel, hogy ilyen meleg szeretettel még sehol se látták őket vendégül s a magyar munkájuk iránti érzésük a legmelegebbé változott. Álljon itt a Synod köszönő levele, amelyet záró ülésükön felállva, szivből jövő tapsviharral fogadtak el: "A Nagytiszteletü Pittsburgh Synodnak.
Egyházi atyák és testvérek:

Az Önök Határozati Bizottságának a következőket van szerencséje jelenteni:

Meg vagyunk győződve, hogy a Pittsburgh Synod története alatt soha se volt nagyszerübben ellátva, mint az ő 64-ik gyülésén. Magyar testvéreink kedvessége és vendégszeretete mindenben nyilvánvaló volt. Határozottan érezzük, hogy ezután még több őszinteséggel és testvéri szeretettel fogjuk énekelni, hogy "áldott legyen az a kötelék, amely sziveinket keresztyén szeretetben egybefüzi." Ezért mondassék ki, hogy

legőszintébb köszönetünket fejezzük ki a lelkésznek Rev. Dienes Barnának, az előljáróságnak és a tagoknak a Synodussal szemben tanusitott szivélyes vendégszeretetükért. Ugyszintén őszinte köszönetünket fejezzük ki a lelkész nejének, aki összejöveteleinken orgonázott nekünk, ugyszintén az Énekkarnak kitünő énekszámaiért. S végezetül a gyülekezet tagjainak, akik olyan szeretettel nyitották meg otthonaikat nékünk és olyan kitünő étkezéssel látták el.

Ajánljuk, hogy e határozatnak másolata kinyomattassék a jegyzőkönyvben és Nt. Dienes Barna felolvassa azt gyülekezete előtt.

Ugyszintén, hogy a pénztárnok, utaljon ki a Homesteadi magyar ref. Egyháznak $50-t épületeinek használatáért.

Tisztelettel előterjeszti

John F. Bair és
Morris H. Cooper."

A gyülés tartama alatt esténként istentiszteletek voltak. Hétfőn a lelépő elnök M. N. George hirdette az igét, kedden magyar est volt, amelyen Takaró Géza angolul tartott egy érdekfeszitő, mélyenszántó beszédet, amely azóta több helyen nyomtatásban meg is jelent. Ugyszintén beszédet tartott dr. Richards, az amerikai reformátusság egyik legkimagasló vezető embere, aki beszédének bevezetésében roppant nagy elismeréssel beszélt a Magyarországi Református Egyházról és szünni nem akaró dicsérettel Magyarországról. Szerdán este dr. Leinbach, a Reformed Church Messenger szerkesztője beszélt. Csütörtökön a gyülés bezárása után a jubileumi ünnep tovább folyt, csütörtökön este az asszonyok estéjét tartották, amelyen Laky Zsigmond és Harsányi Andor beszéltek, pénteken az Apák és Fiuk estélyét, amelyen a templomban Melegh Gyula és Novák Lajos, a fehér asztal mellett Rev. R. D. Grayhill, dr. A. Sabow és Szarvas Pál beszéltek. Vasárnap d. e. az egyház lelkésze, este Leffler Andor evangelikus lelkész hirdették az igét. Az egész gyülekezetre kiterjedő mélységes ünneplés volt ez, amelyből felnőttek: férfiak és asszonyok és az ifjuság egyformán kivették részüket.

Az egyház a jubileumi évben.

Az egyháznak jelenleg van 522 megkonfirmált tagja, akik 228 családot alkotnak. A vas. isk. létszáma 170. A vas. isk. büszkesége a felnőtt férfiak osztálya, amelybe 70 éven felüli férfi is jár. Különben a vasárnapi iskolának több, mint 100 tagja konfirmált egyháztag. A jubileummal és a Synod gyülésével kapcsolatos munkákat a presbiterek 5 bizottságra oszolva nagy lelkesedéssel végezték el.

Az egyháznak előljárói és testületeinek vezetői a következők: Lelkész: Dienes Barna. Tanitónő: Melegh Anna. Orgnonista: Dienes Barnáné. Gondnok: Katona András. Algondnok: Ruszkay Lajos. Pénztárnok: Rigó János. Ellenőr: Kun Bertalan. Jegyző: B. Nagy István. Presbiterek: Bábás Bálint, Balla János, Billi Sándor, Bulykó András, Fodor János, Gazdag Sándor, Győri József, Hirnyák Mihály, Jurcsó István, Jurcsó András, Kovács János, Kun Károly, Ifj. Lengyel István, Medve György, Móré Mihály, Papp János, Popély József, Somogyi György és Valyik György: Trusteek: a lelkész, a pénztárnok, Fodor János, id. Jurcsó István és Valyik. György. Ifjusági presbiterek: Bicskos József, ifj. Szabó Sándor, Czakóczi Imre, ifj. Valyik István, Jurcsó András és Varga Imre. Temető gondnok: Kun Bertalan. Egyházfi: id. Lengyel István. Sirásó: ifj. Czakóczi Imre. Nomdász: Orosz Lajos, Valyik István. Női Egylet: Elnöknő: Katona Andrásné. Alelnöknő: B. Nagy Istvánné. Pénztárnok: Lajos Jánosné. Jegyző: Kn Bertalanné. Egyházi Betegsegélyző Egylet. Elnök: Kun Bertalan, alelnök: Kovács János, titkár: Kiss József, pénztárnok: Román Béla, ellenőr: Sipos István. Christian Endeavor. Elnök: Kacsó Juliska, pénztárnok: Jurcsó István, ifj., titkár: Orosz Lajos. Ifjusági Kör. Elnök: Péntek Sándor, alelnök: Mikó János, pénztárnok: Rozgonyi Sue, titkár: Kacsó Juliska. Vegyes Énekkar. Karmester: Dienes Barnáné. Irodalmi Kör: Elnök: Popély Anna, titkár: Kun Elvira, pénztárnok: Bábás Vilma. Good Fellows Club. Tisztviselői nincsenek, sorshuzás által választják a gyülés vezetőjét. Boy Scouts. Scoutsmaster: ifj. Jurcsó István, ass't. scoutmaster: ifj. Szabó Sándor, Péntek Sándor. Troop Committee: Jurcsó András, Dienes Barna, Rigó János, Szafkó András, Román Béla, Péntek János. Konfirmáltak Köre. Elnök: Katona Ella, titkár: Rigó Elza, pénztárnok: Rigó Viola. Vasárnapi iskola. Vezető: Bogár Anna, tanitónő, titkár: Rozgonyi Sue, pénztárnok. Hornyák Mary, orgonisták: Gabóczi Anna, Kacsó Juliska és Popély Anna. Tanitók: Bicskos Irén, Bábás Vilma, Kacsó Mariska, Klinkó Ilona, Kun Elvira, Popély Anna, Bölcsházy Mary, Kovács Irén, Brevák József, Hornyák Mary, Szomják Anna, Rápolti Margit, Orosz Lajos, Valyik István, Bogár Anna, Dienes Barna. (D. B.)

A homesteadi egyházban 1932 karácsonykor 261, 1933 husvétkor 293, pünkösdkor 179, ujkenyérkor 202 volt az urvacsorázók száma. A szép templom belsejét 46 egyháztag ingyen kifestette, az anyag ára 600 dollárba került. Árvaházi vasárnap augusztus 27-én volt.

JOHNSTOWN, PA. Az egyháznál az 1933-ik esztendő a gazdasági kibontakozások alatt csendesen a fejlődés esztendejének nevezhető, mert ezek alatt a sulyos idők alatt mondotta ki a gyülekezet önfenntartóságát s ezzel az elhatározással az egyház egyik legnagyobb diadalát vivta ki a magyarság és vallása terén. Az egyháznak lelkes gondnoka Varga István, mindent elkövetett a fejlődés irányában s ebben nagy segitségére voltak tisztviselötársai: Szabó Lajos algondnok, Mohács János pénztárnok, Erdély Pál jegyző, Végh György, Kozma Dániel pénztári ellenőrök, valamint egy 12 tagból álló presbiterium, kik közül id. Lengyel János, Pecsenye István, Homonay István, id. Nagy Péter, Juhász Sándor, Horváth István, Keresztessy János a gyülekezet részéről, mig ifj. Matusz Miklós, Matusz Pál,

Varga Pál, Lengyel István, Végh István az ifjuság részéről presbiterek.

Az egyházat egy 32 tagból álló Templomsegélyző Női Egylet segiti mindennemü egyházi összejövetelek alkalmával s hasonló módon van segitségére az egyháznak az ifju asszonyok által alkotott Ruth Biblia Osztály is.

Az ifjusági kör s közelebbről a C. E. társaság lelkesen munkálkodnak az egyházban saját s egyházuk előhaladásán.

A vasárnapi iskola, valamint a nyári magyar iskola egyik legszorgalmasabb táplálója a gyülekezeti életnek. A tanitás a követelményeknek megfelelő rendszeres módszerek szerint történik. (K. K.)

A gyöngélkedő lelkész májusban három hónapi szabadságra ment, távollétében Szijjártó István lancasteri hittanhallgató helyettesitette.

McKEESPORT, PA. Az egyház immár közel negyedszázada, hogy központi helye és lelkésztartó gyülekezete a szomszédos Duquesne, Monongahela és az utóbbi években szervezett donorai egyházainknak. A Központi Egyházmegyében McKeesport sohasem neveztetett missziói munkaterületnek, de valójában az, mert hiszen egy lelkész négy városban is munkálkodik. Az 1933. esztendő az anyagi megpróbáltatásnak talán legnehezebb éve volt a Monongahela völgyére s bár 1932 több család elköltözését, 14 felnőtt tag halálát s egyes tagokat borzasztóan érintő bankbukást jelentette, 1932 végén még 151 családot és magános tagot tartottak nyilván McKeesporton. Az elmult sulyos 3 év csupán ezer dollár kölcsön felvételére kényszeritette a gyülekezetet ez évben s ugyanakkor Isten iránti nagy hálával emlékeztek meg arról, hogy fizetési kötelezettségeikkel ez ideig mindenütt eleget tudtak tenni.

Az egyház neveztesebb eseményei 1933-ban: A munkátlanság szomoru idejét a férfiak ez év tavaszán a templom külső, az iskola belső javitására, valamint a parókhia teljes külső átfestésére használták fel. Több mint 35 férfi és 10 nő heteken át munkálkodott ekkor az egyház javára ingyen. Márc. 13 és 14 napjain vendégül látták az Egyházmegyét, amikor az asszonyok 3 izben 90-nél több vendéget láttak el. A gyülekezet testületileg ment át a homesteadi szomszédos egyház 30 éves jubileumára, mintegy visszadandó ama testvéri megnyilatkozást, amit Homestead mutatott 1932-ben a duquesnei egyházunk jubileumán. A nyári iskolában ez évben a lelkész és neje vezetése alatt 102 gyermek tanult s utolsó napig feljárt 94. A gyermekek által választott Bahus Mária részesült a Verhovay-jutalomban az iskolában. Konfirmációra 32 ifju jelentkezett s ebből aug. 6-án megkonfirmáltatott 24. Aug. 13 az egyház életének s különösen az ifjuságnak nevezetes napja lett, amikor az elmult 24 év összes konfirmáltjait összehivták testvéri találkozóra. 245 lélek járult ez alkalommal a szent asztalhoz s utána 170 teritékes ünnepi banketten fogadták meg az ifjak, hogy minden évben egyszer a jövőben is össze óhajtanak jönni egy ilyen "hiterősitő" alkalomra. Szept. hónapban Ilacsik Sándorné buzgó tag teljesen uj villany berendezéssel ajándékozta meg a templomot, ami a vakációról hazajött lelkész családnak s az egész gyülekezetnek igaz örömet és nagy meglepetést okozott. A helyi egyházakkal és testületekkel az egyház hiven szolgál minden közös célt és érdeket s igy érthető, hogy 3 magyar egyházzal és jó néhány testülettel közös márc. 15-i ünnepséget, jul. 4-én közös pikniket s okt. 29-én pedig a helyi testvér angol egyházzal közös reformációi ünnepélyt tartott. Legnagyobb csapás az egyházra a márc. 8-án bekövetkezett bankzárás volt ez évben, amikor is a kölcsön vett összeg legnagyobb része ($600.00) "befagyott" s mind ez ideig teljesen használhatatlanná vált. Nov. 1-től kezdve rendes heti "értesitőt" jelentet meg az egyház a hivei és barátai tájékoztatására.

A Vasárnapi Iskola az 1932-ben megkezdett szervezett munkát épen olyan lankadatlan lelkesedéssel folytatja. 1932 év végén az átlagos jelenlét 139-ben állapittatott meg, ami azonban már 1933-ban kevesebb.

Az Ifjusági Egyesület hetenkénti vallásos összejöveteleit rendszeresen tartja. 1932-ben rendes tagként 48 iratkozott be. Ez évben a leányok nagy része egy külön IRODALMI KÖRRÉ (Literary Club) tömörült a lelkész neje vezetésével. Másik leány csoport pedig az ujonnan szervezett LEÁNY-CSERKÉSZ csapat tagja lett. A fiatalabb fiuk pedig Egyesületünk segitségével megszervezték nov. hónapban az egyház CSERKÉSZ-CSAPATAT. Az ifjuság Mükedvelő Csoportja két nagy előadást rendezett ez évben. Egyiket (jan. 26), egy zenés operettet ("Bob herceg") az A. O. H. Hallban közel 400 főnyi közönség jelenlétében s máj. 28-án a Magyar Házban adták elő "Kósza Jutkát"(amikor a pittsburghi 40 tagu zenekar is az ifjak vendége volt.)

A Dalárda immár harmadik éve munkálkodik. Jan. 14-én távozott el körükből tiszt. Varglia Albert, aki a Dalárda buzgó segitője volt. Febr. 25-én 10 uj tag ünnepélyes fogadalomtétele volt s jun. 18-án, a szezon-záró estélyen összesen 35 rendes tagja volt már a Dalárdának. Szeptemberben ujra kezdődött a rendes próbák ideje s azóta közel 30 rendes taggal munkálkodik a szép csapat.

A Nőegylet 1932 végén 63 rendes tagból állt s 1933-ban néhány uj taggal bővült buzgó körük. Ápr. 1-én igen nagy sikerrel tartottak az asszonyok bakesalet s kisebb nagyobb ünnepségeinken mindenkor övék a munka igazi érdeme. Legszebb megmozdulásuk nov. 5-én volt, amikor a város vezetői is részt vettek a pompás "Magyar Csirke Vacsorán."

A Fiatal Asszonyak társas-körbe tömörültek ez év őszén s programmba vették, hogy a jövő évi jubileumra összegyüjtik a templom-festési alap legnagyobb részét. (B. I.)

Árvaházi vasárnap nov. 19-én volt.

A mckeesporti első egyházat és vele együtt az amerikai magyarságot megtiszteltetés érte akkor, mikor a pittsburghi presbyteriánus theologia Balogh E. István lelkészt a "theologiai mester" (Sacrae Theologiae Magister) cimmel tüntette ki vizsgái,



A PITTSBURGHI REF. EGYHÁZ KONFIRMÁLTJAINAK CSOPORTJA.

CONFIRMATION CLASS OF THE HUNGARIAN REFORMED CHURCH, PITTSBURGH, PA.

REV. LOUIS VARGA, PASTOR.

különösen feltünést keltő irásbeli dolgozata alapján. Balogh István mckeesporti lelkészen kivül Draskóczy István és Vargha Albert hazai lelkészek is fokozatot nyertek. Mindannyiójuknak gratulálunk.

MONONGAHELA és DONORA, PA. Egész éven át rendszeresen folytak a két hetenkénti istentiszteletek és az időközi szolgálatok. Nagyobb események ez évben nem történtek e két egyházban. Itt kell megjegyezni, hogy bár időnként panasszal szólnk arról, hogy hiveink az urvacsorázást az ünnepi adományoktól teszik függővé, 1933-ban azonban, az eddigi 5 izbeni urvacsorázás eredménye határozott emelkedést mutat a tavalyi eredménnyel szemben. 5 izben összesen 967 lélek élt a szent jegyekkel ebben a körzetben. Árvaházi vasárnap november 19-én volt. (B. I.)

MORGANTOWN, W. VA. A missziói körzetben 1932 karácsonykor 4 helyen 107 urvacsorázó volt. 1932-ben utazó lelkész 9 helyen 67 istentiszteletet tartott, összeirt 81 családot és 31 magános egyháztagot. Nyári magyar iskolát 6 helyen 101 beiratkozott gyermek részére nyitott. 1932-ben Morgantownban $828.73 bevétellel szemben $856.31 volt a kiadás. Husvétkor Morgantownban 48, pünköstkor 79 urvacsorázó volt. 1933 májustól Uniontown kikapcsoltatott az utazó lelkészi körzetből, akinek tevékenysége West Virginia állam északi részére terjed ki.

PITTSBURGH, PA. 1932 dec. 18-án bensőségteljes közvacsora keretében bucsuztak Egry László segédlelkésztől. Adventben evangélizáló hét volt. Karácsonykor közel 200 lélek vett urvacsorát. — 1933 jan. 15-én bucsuzott a gyülekezet Vargha Albert magyarországi okleveles lelkésztől. Március 5-én az uj tisztviselők ismerkedési vacsorája nagyon jól sikerült. Husvétkor 350 urvacsorázó volt, akik a munkanélküliség miatt a szokottnál kevesebb összeget adományoztak. Pünköstkor 180 lélek urvacsorázott, ujkenyérkor 150. A bank zárása ugy az egyházat, mint az egyházzal kapcsolatos egyleteket sulyosan érintette. Árvaházi vasárnap és előadás dec. 10-én volt ebben az egyházban, amely Ligonierral szemben szeretetet tanusit.

POCAHONTAS, VA. Az egyház bevezette a boritékrendszert adományozás alkalmával. 1933-ban az első hat hónap alatt $544.27 volt a bevétel, kiadás $401.06. A Verhovay Segély Egylet pocahontasi fiókja szeptember 24-én tartotta 30 éves jubileumát. Az alapitó tagok közül Buróczi Miklós van életben. Az istentiszteletet ekkor Balogh E. István mckeesporti lelkész végezte. A lelkész óriási nagy területen, télben nehezen járható hegyi utakon végzi missziói munkáját és szedegeti össze az elszórt csontokat. Nehéz, hősies munka. Árvaházi vasárnap Pocahontason és körzetében május 14-én és 21-én volt.

RANKIN, PA. A homesteadi lelkész gondozza. A magyar vasárnapi iskolai munka a templomot átengedő ottani angolnyelvü gyülekezettel történt megállapodás után megindult 32 gyermekkel. Husvétkor 55 urvacsorázó volt. Az árvaatya aug. 27-én tartott árvaházi vasárnapot.

SPRINGDALE, PA. A springdalei magyar református egyház hálaadással tekint vissza a nehéz multra és megerősödött hittel néz a jövőbe. Az elmult esztendő alatt két tényező segitette át az egyházat a megpróbáltatások idején. Egyik az volt, hogy a legnagyobb szükség idején állitott a gondviselő Atya az egyház élére megbizható és számban még idáig a legnagyobb presbiteriumot, akik hüséges odaadással fáradoznak. Többek között a kollektarendszer megkönnyebbitette a tagsági dij beszedését, ugy hogy minden hónapban eleget tehetett az egyház kötelességeinek és azután módot adott a presbitereknek, hogy meglátogassák a hiveket otthonukban. A templom látogatóinak száma növekedett és az egyházi élet is komolyabb lett. A magyar református egyház egyenlő elismerésre jutott a többi helyheli prot. egyházakkal.

A másik nagyon fontos tény az volt, hogy az egyház lelkészét az a megtiszteltetés érte, hogy a pittsburghi angol St. Paul's Reformed church rendes lelkészévé hivták meg. A rövid távolság lehetővé tette, hogy a lelkész, a gyülekezet kérésére mint a magyar egyház rendes beszolgáló lelkésze továbbra is megmaradt. Igy tehát vasárnap reggel Pittsburghban, angolul, délután pedig Springdalen magyarul végzi lelkészi teendőit. Az egyház kebelén belül a vasárnapi iskola, a nyári iskola, az ifjusági kör és a nőegylet végeznek dicséretre méltó munkát.

Az egyház tisztviselői a következők: Lelkész: Novák Lajos. Egyháztanács: Garda Elek gondnok, Korponay Sándor pénztárnok, Mándi Árpád ellenőr, Józsa Imre jegyző, Petermán György, Farkas Lajos, Danka Sándor, Veres Bálint, Szabó Károly, Lengyel Sándor, Ács Antal, Ungor Lajos presbiterek. Nőegylet: Veres Bálintné elnök, Danka Sándorné pénztárnok, Ungor Lajosné ellenőr. A jegyzői tisztet a lelkész viseli. Ifjusági Kör: Szabó Pál elnök, Tarpai Pál pénztárnok, Szabó Róza jegyző. Vasárnapi Iskola: Szabó Károly superintendent, Szabó Zsuzsánna tanitónő, Bihari Irén jegyző, Danka Emma pénztárnok. Gyülekezet az árvaházat segiti. (N. L.)

UNIONTOWN, PA. A uniontowni egyházban a Nőegylet 1932-ben $110.00-t adott a templom tüzbiztositási kötvényének fizetésébe. Az 1932. évi bevétel $442.42, kiadás $414.21 volt. — 1933 husvét ünnepén 68 urvacsorázó volt.

Az egyházmegye a uniontowni egyházat kivette az utazó lelkészi körzetből és Donorát és Monongahelát is hozzá csatolva Melegh Gyula lelkészt, az Amerikai Magyar Reformátusok Lapja szerkesztőjét bizta meg a három egyház gondozásával. Mig a lap érdekében köruton volt, Kovács Andor brownsvillei lelkész helyettesitette.

VINTONDALE, PA. 1932 karácsony ünnepén Vintondalen 43, Barnesboroban 21 urvacsorázó volt. 1933 husvét ünnepén Vintondalen 32, Barnesboroban 23 lélek urvacsorázott. Husvét előtt evangélizáló istentiszteletet tartottak. 1933 október havában

Hunyady László vintondalei lelkész elhagyta a gyülekezetet és annak kiszolgálásáról az egyházmegye gondoskodik. Az árvaházat segélyezik.

WINDBER, PA. 1933 május 21-én az egyház közvacsorát rendezett a Kerekes Béla lelkész tiszteletére abból az alkalomból, hogy Windberen 20 évet töltött. Az alkalmi istentiszteleten Dienes Barna egyházmegyei elnök predikált. Az egyház uj lelkésze, Fekete András serényen fogott hozzá az ifjusági munka erősitéséhez. A C. E. 23 taggal alakult meg szept. 26-án. László Károly lett az elnök, Szencii Mária az alelnök, Tóth Béla a pénztáros, Mokri István az ellenőr, Molnár Julia a jegyző és Tóth Béla a házmester. Árvaházi vasárnap május 7-én volt.

ZELIENOPLE, PA. A pittsburghi egyház leányegyháza, amelyben a munkanélküliség miatt a református egyháztagok száma megcsappant. Husvétkor 18, pünkösdkor 31 urvacsorázó volt, ez utóbbiak között 5 konfirmált ifju.

TÓPARTI EGYHÁZMEGYE.

Nagy érdeklődés mellett folyt le a Tóparti Egyházmegye közgyülése a Cleveland West Sidei egyházban. Hivatalosan 27 képviselő vett azon részt, de mint érdeklődők, számosan jelentek meg egyházi és világi testvéreink közül egyaránt.

Április 25-én este a megnyitó istentisztelet tten Urbán Endre lelkész predikált s Dr. Herczegh József és Egry László lelkészek emelték a lelkeket az egek Urához. Vasváry Ödön e. m. elnök s az emlitett lelkészek végezték Egry László fölszentelését, akire nézve ez volt az első hivatalos alkalom és lehetőség, hogy mint parókhus lelkész, egyházi rendtartásunk szerint a fölszenteléssel tegye teljessé és koronázza meg előkészületét. Istennek áldó kegyelme kisérje minden müködését.

A megnyitó istentisztelet után hangzott el az elnöki jelentés és történt meg a tisztviselők megválasztása. Miután a volt elnök semmiképen nem volt hajlandó elfogadni a jelölést, az uj tisztikar tagjai a következők lettek: Elnök Csontos Béla, titkár Urbán Endre, jegyző Tóth Tibor, pénztárnok Pecsők Pál, végr. biz. tag Kováchy M. György.

Másnap reggel Szeghy B. János és Egry László osztottak Urvacsorát s ezzel vette kezdetét az érdemleges tárgyalás.

A legnagyobb érdeklődést váltotta ki az akroni egyház ügye, ahonnan igen sokan jelentek meg a gyülekezeti tagok közül is. Egyike azoknak az eseteknek, ahol a lelkész és gyülekezet nem találták meg egymást. Közös megállapodás eredménye, hogy a lelkész állást cseréljen. Az egyházmegye mindent megtesz ebben az irányban s a jelenvolt gyülekezeti tagok kijelentették, hogy megnyugvással fogadják az e. m. intézkedését. — Ashtabula ragaszkodik további önállóságához s az e. m. elnöke személyes látogatás utján állapitja meg, hogy anyagi szempontból mennyiben vihető ez ki? — Javasolja az egyházmegye, hogy a lelkészképzés legalább öt évre függesztessék föl, tekintettel arra, hogy már most is jóval nagyobb a végzett lelkészek száma, mint a gyülekezetek száma. — Ismételten kimondották, hogy az e. m. elnök látogassa meg a gyülekezeteket s ez a látogatás terjedjen ki a gyülekezetek minden lelki és anyagi ügyeinek egészen részletes megvizsgálására. — Az Árvaház nevében az árvaatya helyett Kalassay Sándor szólalt föl s az egyházmegye most is igérte a legnagyobb erkölcsi és anyagi támogatást. Az Igazgatóságba Urbán Endre lelkész választatott meg. — A Reformátusok Lapja ügyében annak szerkesztője szólott, ismételten igéretet nyerve annak minden irányu támogatására. — Már az elnöki jelentés is nagy elismeréssel szólott a Clevelandi Első egyház mult évi nagyszerü teljesitményéről, amelylyel megépitette egyházaink legpompásabb kulturpalotáját, a Bethlen-teremnek nevezett egyháztársadalmi épületét. — Részvétét fejezte ki az egyházmegye Virág István lelkész, Gaál Sándor columbusi gondnok és az oly tragikusan elhunyt ifjunak, Csutoros Ferencnek, Dr. Csutoros Elek lelkész fiának halála alkalmából. — Természetesen még sok más ügygyel foglalkozott a közgyülés, többek között elhatározva, hogy jövő évi gyülését a clevelandi Első Egyház kebelében tartja meg.

Az alkotó tagokat és vendégeket a west sidei egyház látta vendégül s az egyes étkezések közül különösen a második nap vacsorája emelkedett ki ama sok közérdekü felszólalás következtében, amely itt hangzott el Csontos Béla, Kalassay Sándor, Gondos Sándor, Dr. Pólya László, Vasváry Ödön, lapunk szerkesztője s mások ajakáról.

(Am. M. Ref. Lapja.)

AKRON, O. Bernáth Árpád lelkész irja: "Akronban három magyar református csoport van és a harmadik a legnépesebb. Augusztusban alakult a legkisebb csoport a Dr. Papp Géza barátaiból és a régi egyház ellenségeiből. Ez az independens egyház. Azután ott van a 19 éves régi egyház, amely mellett megmaradt a régi tagok többsége, akik nem felejtették el, hogy mennyit adott nekik az ő egyházuk és mennyit áldoztak ők reá. Ők az uj lelkész köré is csak azért sereglettek, mert hitéleti, erkölcsi és anyagi téren velük együtt munkálkodik az egyház előre haladásán. Hitüket nem a lelkészhez, hanem az egyházhoz való ragaszkodásban mutatják meg. De legtöbben vannak mégis azok, akik egyik egyházhoz sem tartoznak, vagy mindkettőbe betekintenek egy pillanatra vagy egyikből a másikba kivánkoznak. Ők az igazi független reformátusok. Rájuk nézve nincs kötelező egyházi törvény, vagy aláirt nyilatkozat.

1933 szeptember havában az uj lelkész és előljáróság a fejlődés utjára vezette a régi egyházat. Egymás után alakultak meg az egyházi egyesületek: vas. iskola, énekkar, ifjusági egylet, nőegylet, férfi egylet. Az egyházi adósság egyre csökken. A csütörtök esti istentiszteletek és vasárnapesti bibliaórák is látogatottak. A vas. iskolai tanitók egy része látogatja azt az iskolát is, amelyet a papok társasága erre a célra szervezett. Az első ref. egyház lassan, de biztosan halad a fejlődés utján előre."

BUFFALO, N. Y. ELSŐ EGYHÁZ. A Ref. Egyesület 50-ik osztálya 50 darabból álló ezüstkészletet adományozott az egyháznak, Décsmán István és fia pedig éneknutató táblát. 1932 karácsony ünnepén 69 urvacsorázó volt. Árvaházi vasárnapot árvaatya junius 11-én tartott.

BUFFALO, N. Y. WESTSIDEI EGYHÁZ. A west sidei egyház 1932 december 5-én ünnepelte önálló müködésének ötéves fentállását. 1932 karácsonykor 103 urvacsorázó volt. 1932-ben az egyházat a Nőegylet $565.00, az Ifjusági Kör $100.00, a Bethlen Gábor Egylet $55.00 összeggel támogatta. Lelkész 1933 virágvasárnapján a távol lakó Norfolkon letelepedett magyar reformátusoknak osztott urvacsorát és predikált az angolnyelvü methodista templomban, ahol Magyarországról vetitett képeket mutatott be. Árvaházi vasárnap junius 11-én volt.

CLEVELAND, O. ELSŐ EGYHÁZ. Az egyház társadalmi épületének avatása 1932 dec. 11-én folyt le. Az épitkezés 60,000 dollárba került. Az avatás előtt evangélizálós istentiszteletet tartottak. Az ünnepély főszónoka Dr. Schaeffer volt. Az avatási ünnepélylyel kapcsolatos banketten 1000 egyén vett részt.

A gyönyörü, praktikus és mindenki által megbámult társadalmi épületben serényen folyik a vallásos és társadalmi munka. Az egyházi élet hőmérője gyorsan emelkedett, mióta az uj épület az egyháztagok és általában a magyarság rendelkezésére áll. A templomban tartott istentiszteleten kivül az uj épület imatermében is rendszeres istentiszteleteket tartanak. A tanitás is két helyen folyik.



DR. HERCZEGH JÓZSEF.

REV, DR. JOSEPH HERCZEGH,
Cleveland, O.

Ferenczy Ida vas. iskolai tanitót a Cuyahoga megye vasárnapi iskolai nagygyülése titkárrá választotta. A megyei vas. iskolai szervezete az első egyház uj épületében tartotta legutóbbi gyülését. Árvaházi vasárnap március 5-én volt, amikor a gyermekek előadásán 700-an jelentek meg.

CLEVELAND, O. WEST SIDEI EGYHÁZ. Dacára a depressziónak az egyház 1932. évi bazárja $500.00 felüli jövedelmet hozott. Az egyház egyletei serény munkában vannak és hiven teljesitik feladatukat. Az előző évi pénzveszteség, ami a volt pénztáros hibájából történt, sulyosan érintette az egyházat.

Ennek az egyháznak a parókhiáján kedves családi ünnepély volt 1933 február 25-én, amikor Tóth Béla so. norwalki lelkész eljegyezte Kalassay Margitot, a clevelandi west sidei lelkész nejének testvérét.

COLUMBUS, O. A nőegylet tekintélyes összeggel segitette az egyházat az 1932-iki nehéz időben, ezért nem volt deficitje az egyháznak. Az egyházközségi gyülés fennntartotta azt a korábbi határozatot, hogy nem-egyháztagok nem temethetők a templomból, csak házi szertartásban részesülhetnek. 1933 pünköstkor 38 konfirmándus volt.

Julius 1-én Kish Erzsébet diakonissza betegsége miatt megvált az egyháztól. A nyári magyar iskolában a lelkész mellett ifj. Nánássy Lajos és Oláh Mihályné tanitottak.

CONNEAUT, O. Az egyházban 1933 március 15-én nagyszabásu ünnepélyt rendeztek, ami nagy érdeklődés mellett fényesen sikerült. A munkanélküliség miatt az egyház és tagjai még mindig szenvednek. Terhes munkát végez az egyház lelkésze, amikor három helyen: Conneauton, Ashtabulán és Erieben tart istentiszteletet.

DAYTON, O. Karácsonykor 150 gyermek jelent meg a karácsonyfa alatt. A Lorántffy Zsuzsánna Nőegylet 1933 február 19-én müsoros program mellett Zsuzsánnaestélyt tartott.

1932-ben összesen 18,725 lélek vett részt az ifjuság és felnőttek részére tartott istentiszteleten.

A Nőegylet 30 szükölködő családot látott el hussal és karácsonykor 49 családot részesitett pénz és élelmi cikk segélyben.

Husvétkor az ifjuság részére hajnali istentisztelletet tartottak. Az egyház tagjai a Women's Missionary Society vezetői tisztelteére bankettel kapcsolatos estélyt rendeztek. Árvaházi vasárnap junius 25-én volt.

DRAKES CONGO, O. Éveken át tartó szünetelés után az egyház rendes lelkészt kapott a Radácsy Sándor személyében, akinek vezetése mellett az egyházi munka szép lendületet vett és a gyermekek rendszeresen jártak magyar iskolába. 1933 szeptember havában bekövetkezett tragikus halála után az egyházat ismét Dr. Csutoros Elek columbusi lelkész részesiti lelki kiszolgálásban, épen ugy, mint abban az időben, amikor a lelkészi állás nem volt betöltve.

ELYRIA, O. Az egyház tagjai kifestették a templom belsejét és a parókhia külsejét, belsejét pedig papirozták. A munkát dijmentesen végezték. A nyári iskolába 86 gyermek járt, akik kézi munkát is tanultak. Kellemesen lepték meg a szeptember végén vakációról visszatérő lelkészcsaládot, amikor az egyház nevében Fidel János gondnok a fogadtatási vacsorán pénzadományt és virágot nyujtott át. Árvaházi vasárnap szept. 17-én volt.

FAIRPORT, O. Az 1932 november havában eltávozott Hady Albert lelkész tiszteletére az egyház vacsorát rendezett. Az uj lelkészt meleg szeretettel fogadta a gyülekezet. Haraszi János és neje az egyháznak harmoniumot adományoztak. 1933 husvétkor 166 urvacsorázó volt, pünköstkor 21 konfirmándus. A bazár 760.00 dollár hasznot jövedelmezett. A templomot kifestették, elfogadták a boritékrendszert és énekes könyveket vezettek be az éneklés céljaira. Árvaházi vasárnap 1933 február 5-én volt. Ekkor jöttek vissza az egyházhoz azok, akik pár évvel ezelőtt kiváltak. Igy a fairporti egyház ujra egységes és osztatlan.

LORAIN, O. Az 1932-ben tartott bazár közel 400 dollárt jövedelmezett. Az Ohio Council of the Churches of Christ ugynevezett Prince of Peace Declamation versenyt rendez. 1932-ben Farkas Róza vas. iskolai tanitónő nyerte meg az egyházban a bronz, a városban az ezüst és négy megye versenyén az aranyérmet. 1933-ban Balogh Ilonka lett nyertes a gyülekezeti versenyben. Az egyház a helyi és közelvidéki angolnyelvü egyházakkal gyakori érintkezést tart fent. 1932-ben a Nőegylet minden nemkonfirmált gyermeknek egy pár harisnyát adományozott. A gyermekek és ifjak között a lelkész és tanitónő vezetése mellett komoly és mélyen szántó munka folyik. Az egyházat eleven, pezsgő élet jellemzi. Árvaházi vasárnap szeptember 17-én volt. 1933-ban november közepéig árvaházi nap tartása alkalmával Lorainban folyt be a legmagasabb adomány ($151.50.) Pedig épen akkor testvéreink nem dolgoztak és a bankbukás miatt nagy anyagi károkat szenvedtek. Ámde a lélek kész volt jót cselekedni.

MEDINA, O. A clevelandi első egyház leányegyháza. Clevelandból rendszeres kiszolgálásban részesitik. Buzgó templomba járó és adakozó nép. 1933-ban a nyári iskolában Nánássy Irén tiffini college növendék tanitott. Árvaházi vasárnap márc. 5. volt.

MIDDLETOWN, O. Ez a kicsiny, de lelkes gyülekezet a daytoni lelkész felügyelete alatt áll és jelenleg Szőke László Daytonban tanuló magyarországi theologus szolgálja be. Árvaházi vasárnap junius 25-én volt.

TONAWANDA, N. Y. Nem nagy, de buzgó gyülekezet, amelynek temploma és jól megszervezett egyházi egyletei vannak. Árvaatya junius 11-én tartott árvaházi vasárnapot. A Bernáth Árpád lelkésznek Akronba való távozásával a lelkészi állás megüresedett és Buffaloból részesitik lelkészi kiszolgálásban.

MAGYAR SION EGYHÁZMEGYE.

A Magyar Sion Egyházmegye május hó elsején és másodikán tartotta évi közgyülését Indiana Harboron, amerikai magyar református Sionunk legujabb templomában. A gyülés helye már magában felemelő hatással volt a közgyülésre. A vendéglátó harbori egyház temploma az elmult depressziós év legnehezebb idejében épült. Egy monumentális tanujele annak, hogy mit alkothat a hit és tántorithatatlan egyház-szeretet.

A közgyülésen képviselve volt az Egyházmegye valamennyi gyülekezete. A megnyitó istentiszteleten Tóth Mihály detroiti lelkész prédikált. A világ világosságáról szóló alkalomszerü beszéde megragadta a sziveket. Az elnök a maga jelentésében vázolta az Egyházmegye fontosabb eseményeit és helyzetét a mai világ váltsággal szemben.

E lélek-próba időkben a Krisztus egyháza is átéli a depresszió nehézségeit. A munkanélküliség a nincstelenség bénitó hatásai sulyosan érintették bár egyházainkat, a hitélet munkája terén hanyatlás sehol nem történt. Egyházi bevételeink a tavalyihoz képest alácsökkentek, de emelkedett a hit, az Isten bizalom és az egyház örökkévaló lelki javainak

értékelése. Egyházaink állapotát és életképességét anyagi szempontból, a mostani időkben pláne mérlegelni nem lehet.

Az Egyházmegyében ez időleg öt önfentartó egyház van; ezek között ötven-hatvan tagot számláló kicsiny gyülekezetek, mint Indiana-Harbor, Whiting és South Chicago.

Az egyházi tevékenységek terén kimagaslanak az ifjusági munkálatok. E téren az egyházak vezetői dicséretre váló munkát tanusitanak, ugy a hatalmas detroiti és burnsidei egyházainkban, mint a legkisebb gyülekezeteinkben. Ez a haladás helyes és egyedüli utja. Egyházmentő és fajvédő munkát teljesitünk gyermekeinknek és ifjainknak vallás-erkölcsi nevelésök által. Amerikai magyar egyházi életünkben nincs fontosabb munka és hivatásteljes felelősség, mint az, hogy őseink szent hitét és örökségét hiven megőrizzük és átadhassuk az utánunk jövő generációnak.

A közgyülés tanácskozásai és határozataiból, ugy a gyülekezeti, mint közegyházi életünk problémáira vonatkozásban kitünt, hogy az egyházmegye felfigyelt az idők jeleire. Történelmi napok ezek, amelyeknek vajudásából a nyomor és fájdalom csüggeteg vivódásából egy uj korszak születik. Isten országa jön közelebb a mi ember-világunkba. Egy igazságosabb társadalmi rendszer van készülőben. A népek és nemzetek viszonyaiban nagyobb megértés, több jóakarat és testvériség van kialakulóban. Krisztus közelebb akar férkőzni az emberi szivekhez. A maga békességét, világnézetét, Isten és ember szeretetét akarja velünk közölni.

Az Egyházmegye tisztikara megmaradt a régiben. Elnök: Bakay Árpád, titkár: Tóth Mihály, jegyző: Korocz Géza, pénztárnok: Lakatos Sándor. Végrehajtó bizottság tagjául be lett választva Füzy Béla, ügyész. Az Egyházmegye jövő évi gyülését Kalamazooban tartja az ottani egyház körében.

(Am. Magyar Ref. Lapja.)

CHICAGO, ILL. BURNSIDEI EGYHÁZ. Az egyház 1933-ban ünnepelte fentállásának 25. éves fordulóját. Vasárnapi iskolájában, az ifjuság között és országos hirnevü énekkarában serényen folyik a szép munka. A templom tornyát juliusban villám sujtotta. Ebben az egyházban tartották a C. E. magyar csoportjai az 1933. országos összejövetelt. Az árvaháznak hüséges támogatója. Árvaházi vasárnap okt. 15-én volt.

CHICAGO, ILL. SOUTHCHICAGOI EGYHÁZ. A chicagoi és környéki egyházak anyja, amely 1933-ban 35 éves jubileumát ünnepelte. Tagokban megfogyva bár, de erős lélekkel munkálkodik, hogy jövője méltó lehessen multjához.

CHICAGO, ILL. WESTSIDEI EGYHÁZ. Jelenleg a burnsidei lelkész szolgálja ki, aki hétköznapi és vasárnapi istentiszteleteket tart és tanit a vas. és magyar iskolában. A hivek az istentiszteleteket szépen látogatják. Okt. 15-én volt árvaházi vasárnap.

DETROIT, MICH. Az 1932. évi bazár 536 dollár haszonnal záródott. Karácsonykor közel 300 urvacsorázo volt, 250 gyermek kapott ajándékot. — A Christian Endeavor Union összes detroiti osztályai Sappo W. József magyar ref. fiut választották elnökükké.

1933-ban 54 konfirmándus volt. A Daróczy Pálné tiszteletére ,aki 10 év óta tanit az egyházban, a Nőegylet május 6-án bankettet rendezett. A hatalmas templomot izlésesen kifestették, a pénzről az Ifju Asszonyok Klubja, a Nőegylet és Énekkar gondoskodott. Az ünnepélyes megnyitás okt. 1-én volt és nagyarányu ünneppé fejlődött. Az árvaházra adományt küldenek be.

FLINT, MICH. Az évek óta tartó munkanélküliség ólomsulylyal nehezedett a gyülekezetre. De azért a lelki munka törhetetlenül folyik. Korocz Géza lelkészt és müvészi tehetséggel megáldott családját közszeretet veszi körül. Árvaházi vasárnap szept. 10-én volt.

GARY, IND. Az évek óta tartó ipari pangást a mult évben javulás váltotta fel. 1932-ben karácsony ünnepén 180 dollár adomány folyt be. Egyházi egyletei serényen dolgoznak és azok száma a 30 taggal megszervezett Magyar Athléta Klubbal szaporodott. Az indiana harbori templomot és parókhiát dijtalanul épitő Lukács Antal tiszteletére 1933 okt. 22-én vacsorát rendeztek abból az alkalomból, hogy az épitész és neje házasságuk 25. éves fordulóját ünnepelték. Árvaházi nap okt. 8-án volt.

INDIANA-HARBOR, IND. 1932-ben 2500 ingyenes munkanapot dolgoztak az egyház tagjai az uj templomon. Az 1932. évi bevétel $4085.00 és az épitkező egyházat csak $1600.00 adósság terhelte. 1932-ben karácsonykor 80 urvacsorázó volt, az adomány 110 dollárt tett ki. 1933-ban bőjtben 84 lélek urvacsorázott. Ifj. egyletét 60 taggal lelkész ujjászervezte. A nyári iskolában 42 gyermek járt. Az uj lelkészlakás részére 65 nő buzgóságából szőnyeget vásároltak. Árvaházi vasárnap julius 23-án volt.

JOLIET, ILL. Kicsiny, de buzgó és fegyelmezett gyülekezet. Az egyház lelkésze sok zenészt nevel, akik a templomi énekeket kisérik. A gyermekek nyári vizsgáján 1933. aug. 13-án Seres Zoltán s. lelkész volt jelen. Az árvaháznak lélekszám arányában



A DETROITI ELSŐ REF. EGYHÁZ TEMPLOMA.

HUNGARIAN REFORMED CHURCH, DETROIT, MICH.

REV. MICHAEL TOTH, PASTOR.

a jolieti gyülekezet a leghűségesebb támogatóje már évek óta, pedig az egyház és egyháztagok pénze a bankban befagyott és alig dolgoznak. Árvaházi vasárnap jul. 23-án volt.

KALAMAZOO, MICH. Fekete András lelkész, aki 5 éven át munkálkodott itt, 1933 szept. 3-án bucsuzott. Kerekes Béla, az uj lelkész szept. 10-én tartotta beköszöntő beszédét. Bevezette a hétköznapi istentiszteletet és megszervezte a dalárdát. A Nőegyletbe 59 tag állott be.

MILWAUKEE-RACINE, WIS. E két egyházat Hankó M. Gyula pásztorálja. Milwaukeeben az egyháztagok kevés száma és a nagy városban való szétszórtságuk nagyon megnehezitik a munkát, noha gyönyörü egyházi birtokkal rendelkeznek. Az árvaházat támogatja.

WHITING, IND. 1933-ban husvétkor 75, pünkösdkor 60 urvacsorázó volt. A Pavló Andrásné által kisorsolt tárgy jövedelméből az egyházon kivül az árvaház is részesült. A whitingi egyházat beszolgáló Garay Gerő lelkész 1933 juniusban Muskegonban 50 egyénnek osztott urvacsorát és 7 ifiut konfirmált. Az árvaházhoz adományokat küldtek be.

NEM-MAGYAR EGYHÁZMEGYÉHEZ TARTOZÓ EGYHÁZKÖZSÉGEK.

BRIDGEPORT, CONN. ELSŐ EGYHÁZ. A Nőegylet az egyházat 1933 husvét ünnepén 150, pünkösdkor 100 dollár adományban részesitette. A nyári iskolában lelkész mellett ifj. Nagy Emil és Doby Emma tanitottak. Az árvaházat lelkesen támogatja Árvaházi vasárnap szept. 24-én volt. Ker. Ifjusági Köre komoly munkát végez és jubileumi ünnepélyén az egész Bridgeport magyarsága tiszteletével vette körül.

EAST CHICAGO, IND. 1932-ben az egyház tiszta bevétele $4554.98, a kiadás $3731.53 volt. A Nőegylet 1933. febr. 9-én az árvaház javára bunco-partyt rendezett. Bőjtben 144, husvétkor 240 urvacsorázó, pünkösdkor 27 konfirmándus volt. Uj iskolája sürgős igényeket elégit ki és fokozta az egyháztársadalmi tevékenységet. Temploma mindig tele van és sokszor kicsinynek bizonyul. Az árvaház megértő, hüséges gyámolitója. Árvaházi vasárnap okt. 8-án volt.

FAIRFIELD, CONN. 1932-ben karácsonykor 119 urvacsorázó, 1933. husvétkor tizzel kevesebb, mint a gyülekezet tagjainak teljes száma, pünkösdkor öttel több, mint az egyháztagok fele. A Nőegylet lelkésznek palástot, az énekkar pénzt, a gyülekezet a lelkésznének az orgonázásért 50 dollárt ajándékozott. 1933 febr. 10-én volt a cserkészcsapat avató ünnepélye. A "Fairfield News" reportere meglátogatta a nyári magyar iskolát és benyomásairól kedvező cikket irt. A lelkészpárt házasságuk tizéves fordulóján szeretettel ünnepelték. Az árvaház mindig számithat e gyülekezetre. Arvaházi vasárnap szept. 24-én volt.

LOS ANGELES, CAL. Az 1933 márciusi földrengést az egyház és tagjai minden nagyobb baj nélkül élték át. A legsulyosabb anyagi kárt Galbavy Józsefné szenvedte. A lelkész az első rázkódtatás után a kórházba sietett, ahol Hómuller Gusztáv gondnokának felesége nagy betegen feküdt. Odaérkezett férje is és ennek köszönhető, hogy a sulyos operáláson keresztül ment nőt a földrengés nem dobta ki az ágyból. A lelkész ugyanekkor egy másik operált édesanyát mentett meg hasonló sorstól. — Május 6-án megalakult a Férfiak Ligája. Az árvaházat segitik.

TOLEDO, O. Az 1932. évi bazár $224.70 jövedelmet hozott. A 60 tagu Lorántffy Nőegylet havi 10 cent tagdijakból 1932-ben 344 dollár 32 centet adott jótékonycélra és ezen kivül 1933-ban 130 dollárt gyüjtöttek az árváknak. 1932 karácsonykor 365, 1933 bőjtjében 265, ujkenyérkor 265 urvacsorázó volt. — 1932. karácsonykor 300 gyermek részesült ajándékban. 1932-ben az Ige 233 alkalommal hirdettetett és a lelkész, aki a Ref. Egyesület elnöki székében tölt be felelősségteljes és terhes munkakört, 275 látogatást tett hivei között. A lélekszám 1832. Gyönyörü jelenség, hogy a Ref. Nőegylet azért rendezett társasvacsorát, hogy a munkanélküli öregek helyett kifizethesse a tagdijakat. 1933-ban a nyári iskolába beiratkozott 148 gyermek közül 143 jelentkezett vizsgára. Árvaatya az evangélizálós héten nov. 2-án és 3-án tartott istentiszteleteket és átvette a gyülekezetnek az árvaházra szánt, nagy összeget kitevő adományát.

II.) A PRESBYTERIAN CHURCH IN THE U. S. FENNHATÓSÁGA ALÁ TARTOZÓ EGYHÁZAK.

A presbiteriánus magyar konferencia 1933 okt. 4. és 5-én jól látogatott és tartalmas gyülést tartott a new yorki 116. utcai egyház templomában, amelyen a magyar gyülekezetek képviselőin kivül a presbyteriánus egyház vezető emberei közül sokan megjelentek. Erről a gyülésről Laky Zsigmond lelkész a Reformátusok Lapjában részletes és hü tudósitást közölt, amit kivonatolva itt adunk:

"Dr. Shriver jelentése részletes, pontos és érdekes volt. Husz esztendő eseményeit, kiemelkedő érdekességeit sorolta fel hozzáértő alapossággal. A konferencia tagjai őszintén méltányolták a jelentést.

Dr. Charles E. Schaeffer az ebéd alkalmá-

val tartott beszédet. Szónoki tehetségével mindenkit lebilincselt, őszinte nyiltsága minden jelenlevő lelkét megragadta, prófétai kijelentései szinte megdöbbentően hangzottak el. A magyar egységnek, s elsősorban a magyar református egységnek bátrabb, őszintébb és önzetlenebb propagálója aligha van. Beszédét nagyon gyakran tapsvihar szakitotta félbe. Aki figyelte őt, megláthatta, hogy ő nem azért beszélt, hogy tapsot kapjon. Minden igyekezetét arra irányitotta, hogy a magyar református érdekek előmenetelét segitse, szorgalmazza. Érdemes volna beszédét, vagy annak legalább vázlatát lapunk olvasóival és minden magyar egyház tagjaival ismertetni. Igyekezni fogunk, hogy ezt megtehessük.

Rev. Chaffee, a new yorki Labor Temple igazgató lelkésze tartott megrenditően érdekes előadást arról, hogy az egyházak mint lehetnek a mostani feldult viszonyok között segitségül az egyensuly helyrebillentésénél. Adatok, számok, illusztrációk tömege szinte pergő gyorsasággal vonultak a hallgatók szeme előtt. Beszédéből megérthettük, hogy társadalmunk forradalomszerü átalakuláson megy keresztül. Megértettük, hogy ennek az átalakulásnak csak a kezdetén vagyunk.

Dr. W. P. Shriver este, a gyülekezettel kibővült hallgatóság előtt beszélt. Inkább a gyermekekhez, a fiatalokhoz szólott. De nem volt senki a hallgatók között, még öregek sem voltak, akiket nem bilincselt le elbeszélői erejével. "És ifjaink álmokat látnak". Ez lehetett volna a textusa. De nem textusból beszélt, pedig minden szava, minden kijelentése bibliai alapokon nyugodott.

Ugyancsak este tartotta előadását, bár programban nem volt, Dr. Dikovics János, a bloomfieldi lelkészképző főiskola tudós professzora. Az egyházról beszélt. Tiszta, könnyen érthető, érdekes nyelvezettel ismertette, hogy mi az egyház hivatása, hogy mit kell az egyháznak tennie. De erősen és hangsulyozva kiemelte, hogy mi mindenfélével foglalkoznak az egyházak, amiknek teljesitése nem az egyháznak hivatása. Lenyügöző beszéde bizonyára nem marad nyom nélkül a sok egybegyült lelkipásztor lelkében, akik tanulni, tapasztalatokat szerezni, jó tanácsokat meghallgatni gyülekeztek egybe.

Ifjusági munka, vasárnapi iskola, egyházi lap, a lelkipásztor és munkája, az egyházközi kapcsolatok, az egyház és a család viszonya, stb. stb. mind kellő figyelemben részesültek, s a konferencia tagjai nagyon gyakran kifejezését adták tetszésüknek és nemtetszésüknek. Néha kissé hangsulyozottabban, mint az ilyen összejöveteleknél szükségesnek tarthatunk.

Érdemes volt elmenni a konferenciára. Sokat hallottunk, sok jót tanultunk, egymást még jobban megismertük, s a mi legfőbb jobban tudatára jutottunk gyarló mivoltunknak és annak, hogy mennyire Istenre vagyunk utalva."

A konferencia a következő két évre *Kovács Andor* brownsvillei lelkészt választotta meg elnökének és *Várkonyi Miklós* throopi lelkészt titkárnak.

A Presbyterian Board of National Missions értékes statisztikájából közöljük a következő táblázatot. Az egyes egyházak ismertetésénél ugyanebből vettük át az egyháztagok, vasárnapi iskolai növendékek és évi bevételek számára vonatkozó adatokat.

1. ILLINOIS ÁLLAMBAN.

Aurora. Egyháztagok száma 94. Vas. iskolában 59 növendék. Gyülekezeti célokra adtak $1,010.00-t a boardoknak $56.00. Az árvaházat adományaikkal támogatják.

2. INDIANA ÁLLAMBAN.

So. Bend. Egyháztagok száma 85, vas. iskolában 60 növendék. Gyülekezeti célra adtak $1,653.00-t. Kalabányi István lelkész jelenti a következőket:

"A vasárnapi iskola uj villany lámpákat tétetett a vasárnapi iskola terembe és annak padlóját sötét szürkére festette.

A Keresztyén Törekvő Társaság uj villany fali lámpákat helyezett a társadalmi épületbe és maguk befestették az egész termet a basement-el együtt. Továbbá a C. E. "monks cloth draperyvel" diszitette a 11 nagy ablakokat és a szinpadot.

A presbiterium befestette a templomot, paróchiát és a társadalmi épület külsejét.

Mult tavasszal a lelkész távolléte alatt a lelkészné mondotta el a predikációt és végezte az egész istentiszteletet egyedül. (Emlitjük, mert az egyház fennállása óta ez volt az első eset, hogy a lelkészné predikált.)

Az elmult esztendő folyamán az egyház lelkésze 9 predikációt mondott különböző angol gyülekezetekben." Az árvaházat segitik.

KIMUTATÁS A MAGYAR PRESBITERIÁNUS MUNKÁRÓL.

Év (márc. 31-én záródik)	Hány helyen folyt a munka ?	Szervezett egyház	Misszió	Department	Összes egyháztagok száma	Hány helyről érkezett jelentés ?	Évi szaporulat	Szaporodás		Vas. skolai növendékek	Helyi egyházi célokra adtak $	A Boardoknak adtak $
								konfirmáció által	elbocs. biz. által			
1915	36	24	12		3,175	25	599	319	280	1,115	16,112	480
1919	41	26	15		3,690	28	656	413	243	1,873	44,202	1,157
1921	46	29	17		3,188	26	520	347	173	1,597	37,073	2,298
1922	44	27	14	3	3,400	36	590	351	239	1,930	38,492	1,455
1924	51	31	17	3	4,593	44	633	476	157	2,419	61,961	3,686
1926	49	30	16	3	4,155	41	531	398	133	2,828	61,136	2,723
1927	50	30	17	3	4,761	47	507	413	94	2,827	69,052	1,909
1928	48	29	14	5	4,942	47	666	530	136	2,902	83,129	1,318
1929	47	31	15	1	4,785	47	405	352	53	2,781	72,279	1,150
1930	45	29	14	2	4,487	42	385	293	92	2,215	92,647	1,364
1931	46	29	14	3	4,848	43	660	580	80	2,652	86,827	1,280
1932	44	29	13	2	4,372	39	391	335	56	2,471	61,548	1,026
1933	44	28	14	2	4,296	39	301	244	57	2,613	36,921	513

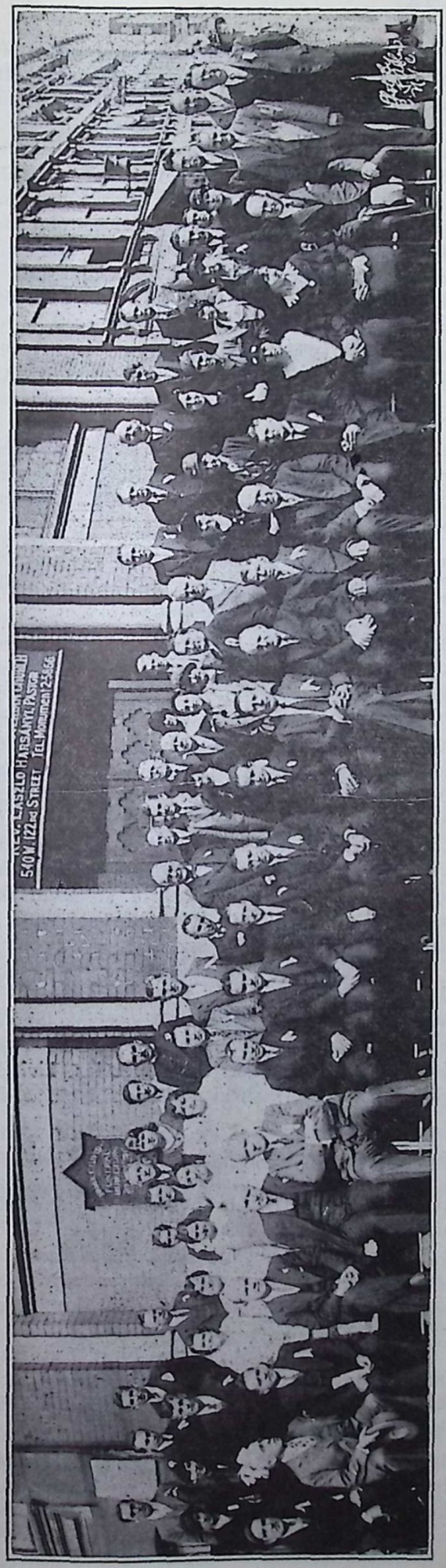

A MAGYAR PRESBITERIÁN KONFERENCIA NEW YORKBAN 1933 OKT. 4—5.
HUNGARIAN PRESBYTERIAN CONFERENCE IN N. Y. CITY, OCT. 4—5, 1933.

3. NEW JERSEY ÁLLAMBAN.

Alpha. Egyháztagok száma 220. A vas. iskolában 155 gyermek tanul. A gyülekezet fenttartására adtak 1,956 dollárt. 1933 virágvasárnapján 76 konfirmándus volt. Huvsétkor 102 hivő járult az Ur asztalához. Néh. Szücs János végrendeletileg 500 dollárt hagyott az egyházra. Az 1933. első felében $1321.73 volt a bevétel. Ezen kivül uj templomalapra $101.07, a temető rendbehozatalára $1.50. Ez a lelkes gyülekezet az árvaházat évről évre rendszeresen támogatja.

Bayonne. Egyháztagok száma 17. Gyülekezet fenttartására adtak 380 dollárt.

Caldwell. Egyháztagok száma 51, vas. iskolába jár 6, a Boardoknak adtak $39-t, gyülekezeti célokra befolyt 796 dollár.

Elizabeth. Egyháztagok száma 89. A vas. iskolában tanul 78 gyermek. A gyülekezet fenttartására adtak $1,298.00-t. A Nőegylet az árvaházat támogatja.

Jersey City. Egyháztagok száma 33. A gyülekezet évi bevétele 210 dollár.

Newark. Egyháztagok száma 139. Vas. iskolásoké 60. Gyülekezet fenttartására adtak 1,300 dollárt. Az árvaházra adományt küldenek be. 1933 nov. 5-n a Nőegylet magas nivóju kulturestélyt rendezett.

New Brunswick. Egyháztagok száma 346, a vas. iskolába jár 155 növendék. Egyházi bevétel $2,898.

1933 március 15-én az egyházban a revizió szolgálatában Finta Sándor és Almásy Balogh beszéltek. New Brunswickon tartották a new jerseyi egyházak aug. 20-án a Református Napot, amely ugy erkölcsileg, mint anyagilag fényesen sikerült és a református közösséget szépen kidomboritotta. Az egyház az árvák segitésében évről-évre az elsők között van.

So. River. Egyháztagok száma 59. A Boardoknak 30 dollárt, a gyülekezet fenttartására 260 dollárt adtak.

Wharton. Egyháztagok száma 75, vas. iskolába jár 86. A Boardoknak 12, a gyülekezet fenttartására 1,115 dollárt adtak.

4. NEW YORK ÁLLAMBAN.

Lackawanna. Egyháztagok száma 104, a vas. iskolásoké 65. A Boardoknak 50, a gyülekezet fenttartására 1,349 dollár folyt be. A lelkész nejét a buffaloi State Teachers College kötelékében levő Alumni and Placement Bureau executive secretaryjé nevezték ki, ahol állásában magyar testvéreinkkel sok jót tesz. 1933. virágvasárnapján az utolsó 15 év alatt konfirmáltak áldott találkozásra jöttek összse. Árvaházi vasárnap junius 11-én volt.

Mineville. Egyháztagok száma 79, vas. iskolába jár 32. Beszolgálja Dr. Dikovics János tanár.

New York. Egyháztagok száma 526, vas. iskolába jár 134. Bevétel 3,806 dollár. Az egyházban polgárositó tanfolyam nyilt. A nyári iskolába 144 gyermek jár, akiket a lelkészen kivül Demeter András, Rásky József theologusok, Blum Kálmánné és Szabó

Margit tanitottak. A lelkész new yorki müködésének 25 éves fordulóját a gyülekezet dec. 10-én nagy ünnepség keretében ünnepelte.

Yonkers. Egyháztagok száma 72, vas. iskolába jár 46. A Boardoknak 59, gyülekezeti célokra 1,956 dollárt adtak. Ugy vallásos, mint magyar vonatkozásban eleven pezsgés jellemzi.

5. OHIO ÁLLAMBAN.

Alliance. Egyháztagok száma 134, vas. iskolába jár 76. A Boardoknak 48 dollárt adtak, gyülekezeti célokra 1,044 dollárt. 1932 karácsonykor 96, 1933 husvétban 97, ujkenyérre 33 urvacsorázó volt.

Canton. 161 egyháztag, 158 vas. iskolai növendéke van. A Boardoknak 30 dollárt küldött, gyülekezeti célokra 1,417 dollár folyt be.

Cleveland. 256 egyháztag van, a vas. iskolába 188 gyermek jár. Évi bevétele 2,325 dollár.

Crescent - Martinsferry - Tiltonville, Steubenville-Weirton, (W. Va.) Egyháztagok száma 166, vas. iskolába jár 182. Gyülekezeti célokra 1,164 dollár folyt be. 1932 karácsonykor 200, 1933 ujkenyérkor 152 urvacsorázó és 5 konfirmándus volt. Karácsonykor 185 gyermek kapott ajándékot. Ápr. 2-án lelkész Tiltonvilleben az angolnyelvü gyülekezetben magyar estét tartott. Ápr. 10—14. között evangélizáló időszak volt. Három nyári iskolában 126 gyermek tanult. Az egyház buzgó lelkésze nov. 12-én adott hálát a mostani állomásán teljesitett 12 éves szolgálataiért. Az árvákat lelkesen támogatja.

Niles. Egyháztagok száma 90, vas. iskolába jár 40. Gyülekezeti célokra befolyt 1,202 dollár. Lelkész 50. éves születésnapjáról a gyülekezet 1932. karácsonykor szépen emlékezett meg. A munkanélküliség miatt az egyháztagok az elmult években sokat szenvedtek.

Youngstown. Egyháztagok száma 258, vas. iskolába járt 98 növendék. Évi bevétel 1857 dollár volt. A lelkész neje az egyház asszonyai előtt magyar regényt ismertetett. 1933. januárban szeretettel köszöntötték házasságuk 20 éves fordulóján a lelkészt és nejét. Az egyháztagok áldozatos munkát végeztek az egyházi birtok jókarban tartása céljából. Ujkenyéri urvacsorakor 20 konfirmándus volt; mindenik emlékkönyvet és ujtestamentumot kapott. A vakációról visszatérő lelkészcsaládot a lelkészlaknak ujonnan való kipapirozásával és a famunka kifestésével lepték meg a hivek.

6. PENNSYLVANIA ÁLLAMBAN.

Beaver Falls. Egyháztagok száma 70, vas. iskolába jár 40. Bevétel 1,197 dollár. Az 1932. évi bazár $162.45 hasznot hozott. 1933 febr. 19-én Nagy András hivták meg beszolgáló lelkésznek, aki a bloomfieldi szemináriumban végzett és a bridgeporti első egyházban segédkezett. Husvétkor 50 urvacsorázó volt. Az árvaházra adakoznak.

Canonsburg. 42 egyháztag, 55 vas. iskolai növendék van. A bevétel 225 dollár. Husvétkor 30 lélek vett urvacsorát.

Coatesville. Egyháztagok száma 55, kitünő vas. iskolájába 52 gyermek és ifju jár. Évi bevétele 342 dollár. Árvaatya április 30-án tartott árvaházi vasárnapot.

Brownsville. Egyháztagok száma 205, vas. iskolásoké 125. A Boardoknak 34 dollárt adtak, a gyülekezet fenttartására 1,464 dollárt. A gyülekezetet a hosszas és zavaros sztrájkok sujtólag érintették. Karácsonykor 177 urvacsorázó volt. 1932 hálaadás napján lelkesen ünnepelték a 25 éves jubileumi ünnepet, a mikor Dienes Barna lelkész hirdette az Igét. Az ifjak rendes, egyéni tagsági dijat fizetnek boritékrendszer alapján. 1933 ujkenyérkor 20 konfirmándus volt. Árvaházi vasárnap május 28-án volt. Az árvákat és aggokat a nehéz időben is hüségesen segitették.

Daisytown. Egyháztagok száma 99, vas. iskolába jár 70. A Boardoknak 62 dollárt küldött be, egyházfenttartására 600 dollárt adtak. Az árvaházról minden évben szeretettel emlékeztek meg.

Ellwood City. Van 54 egyháztag, 109 vas. iskolai növendék. A Boardokhoz 5 dollárt küldtek be, gyülekezeti célokra 412 dollárt adományoztak.

Farrell, Pa. 194 egyháztagja, 73 vas. iskolai növendéke van. 1933 januárban lelkészt 36. éves születésnapja alkalmából a Nőegylet meglepetésben részesitette. Varga Dénes és Tóth Pál vacsorát adtak az egyház javára. Baba József gondnokot és nejét husvétkor köszöntötték 30 éves házassági fordulójuk alkalmából. Pünkösdkor 12 konfirmándus volt. A nyári iskolában a lelkész mellett Bordy Margit és Biró Gizella segédkeztek a tanitás munkájában. Októbertől fogva vasárnap esténként angolnyelvü istentiszteleteket tartanak. Az árvákról sohasem feledkeztek el. Dec. 17-én volt árvaházi vasárnap. A Nőegyeltnek 69 tagja van. Öt év alatt 3,192 dollár volt a bevétel, amiből az egyháznak 2,027 dollárt adtak át.

Kingston. Van 125 egyháztagja, 84 vas. iskolai növendéke, évi bevétele 523 dollár. A templom belsejét izlésesen rendbe hozták és müvészies kivitelü ablakokkal látták el. Árvaházi vasárnap febr. 26-án volt.

Leechburg. Van 69 egyháztag, 40 vas. iskolai növendék, évi bevétele 922 dollár. 1932 karácsonykor bucsuztak Draskóczy István beszolgáló lelkésztől. Szathmáry Gyula lelkész 1933 március 15-én kötött frigyet Szabari Ilonkával Whartonban. Lelkész az istentisztelet keretében a gyermekekhez rövid beszédet intéz. Az istentisztelet sorrendjét kinyomatják minden vasárnapra. A lelkész angol gyülekezetek előtt többször predikált, igy a First Lutheran, Hyde Park Lutheran Churchben és Memorial daykor. Ujkenyéri urvacsorakor 41 lélek járult az Ur asztalához és 9 konfirmándus volt.

Lyndora. A magyarokat Rev. W. O. David amerikai lelkész szolgálja ki. Van 64 egyháztag, 150 vas. iskolai növendék. A Boardokhoz 48 dollárt küldtek be; gyülekezet fenttartási célra befolyt 143 dollár.

Philadelphia. Van 85 egyháztag, 37 vasárnapi iskolás, gyülekezeti célokra 562, Boardoknak 10 dollárt adtak. Raffay Pált örökös tiszteletbeli főgondnokká választották érdemei jutalmazásául.

Pittock. 35 egyháztag 135 dollárt adott egyház fenttartási célra. Husvétkor 21 urvacsorázó volt.

Pricedale. Bevételei és tagkimutatása a brownsvillei egyházéhoz van csatolva. 1932 karácsonykor 33 urvacsorázó volt. A temetési perselyt az árvaházunk adják. Árvaházi vasárnap május 28-án volt szép eredménynyel.

Scranton-Throop. A két egyházban a tagok száma 115, vas. iskolába jár 56, évi bevétel 2,093 dollár. A bányák miatt megrongálódott templomot és lelkészlakot kijavitották. Árvaházi vasárnap mindkét egyházban ferb. 26-án volt.

Sharpsville. A farrelli lelkész szolgálatait veszi igénybe. A Nőegylet áldásos munkát végez. Árvaházunkról soha sem feledkezik el. Dec. 17-én volt árvaházi vasárnap.

III.) FÜGGETLEN AMERIKAI MAGYAR REF. EGYHÁZ.

Tudomásunk szerint a Független Egyház az 1933. évben, bizonyára fontosabb ügyek hiányában és költségkimélés miatt nem tartott sem kerületi, sem megyei gyülést.

1933-ban két egyházat vettek át. Az egyik az Staten Island szigetén levő *kreischervillei és vidéki gyülekezet,* amely azelőtt a Reformed Church in the U. S. keleti egyházmegyéjének kötelékébe tartozott. Szomoru esemény történt ebben az egyházban akkor, amikor vagyonát, betáblázott kölcsön nem-fizetése miatt, az egyházközség egyik tagja elárvereztette. A régi egyházból 37 család aláirásával kérték a Független Egyházba való felvételüket. A Független Egyház 1933 elején megszervezte a staten islandi független egyházat Kreischerville központtal. Az az egyháztag, aki az egyházi vagyont előzőleg elárvereztette, a birtokában levő templomi és iskolai épületeket az uj egyház használatára adta át. Felügyelő lelkésze Vincze Károly dr. perth amboyi esperes-lelkész lett, adminisztrátora pedig Sipos István amerikai tanulmányuton levő budapesti theologus, akit a Független Egyház lelkészi teendők végzésére exmittált.

A másik uj egyház a Detroit szomszédságában levő, *windsori, canadai egyház.* Az uj egyház tagjai a régi presbyteriánus egyház tagjai sorából váltak ki és 1933 március 19-én alakultak meg egyházközséggé. A felvételt 56 aláiró kérte, akik körülbelül 130-150 lelket képviselnek. Az egyházat Dr. Bötykös Béla detroiti lelkész szolgálja be.

A depresszióban a Független Egyház is érezte a megnehezedett idők járását anélkül, hogy ez a körülmény a lelkiek terén végzett munkát befolyásolta volna. A legtöbb egyházközség minden fentakadás nélkül tudta folyósitani a fizetést a lelkészeknek. Donora, mint önálló egyház megszünt, amennyiben a mckeesporti lelkész szolgálja be. Helyébe Windber anyásittatott és a windberi lelkész jár át Leechburgba istentiszteleteket tartani.

Kiemelkedő események voltak az 1933 évben: a cartereti egyházközség 25 és a perth amboyi egyház 30 éves jubileuma. Néhai Gulyás András lelkész porai felett a perth amboyi egyházi temetőben sirkövet állitottak, aminek avatása 1933 május 28-án történt. A sirkövet közadakozásból vásárolták és a bizottság tagjai Dr. Vincze Károly esperes, Bodnár István kerületi főgondnok, Péntek Miklós egyházmegyei és Bányácski Ferenc perth amboyi főgondnokok voltak.

Az egyházak figyelme fokozott mértékben fordult a gyermekek és ifjak között folytatott munkára. Az egyházi közpénztárból vasárnapi iskolai leckeképeket adnak ki. Staten Islandon körzeti, Perth Amboyban pedig az egész keleti egyházmegyére kiterjedő ifjusági konferenciát tartottak. A konferencia az énekkar jubileumával kapcsolatban 1933 szeptember 17-én volt, amikor 260 ifju jelent meg. A határozati javaslatok között szerepel az Amerikai Magyar Református Egyesület és a ligonieri árvaház és aggmeenház felkarolása is.

KELETI FÜGGETLEN EGYHÁZMEGYE.

CARTERET, N. J. Hegyi Sándor lelkész jelenti a következőket:

"Összefoglaló képnek a megrajzolására, a cartereti független egyház mult évi életéről, nem igen van tér, egy naptár keretein belül. Annyi mozaikszerü esemény teszi ki minden egyháznak egy évi

életét, hogy a cartereti egyháznál is hiányos volna a kép, ha csak egy párat emlitenénk fel azok közül a munkaágak közül, melyekben való forgolódásunkat megengedte az Isten kegyelme. Vasárnapi és hétköznapi, nyári és téli feladatainkat, bátran irjuk le, hüen végeztük. A fogyatkozások, melyeket Isten mégis látott és elnézett, csak az Ő fokozottabb magasztalására és szolgálatára hivnak fel bennünket.

Előljáróink és egyháztagjaink, a mindenütt jelenlevő kivételtől eltekintve, tudták és teljesitették a maguk kötelességeit. A Baksay által megrajzolt "má meg minek a", oldalra álló, negativ birálgatásokban és kifogásolásokban jelentkező elemet, tehertételként, Isten nekünk is adta. De adott, nagyobb létszámban ezeknél, olyan lelkeket is, akik a mi őseink református öntudatával, hüségével és áldozatkészségével igyekeztek, a különféle munkamezőn, jó szolgának és szolgálóleánynak bizonyulni. Tisztesség szálljon a nevükre és áldás a munkájukra.

Egyleteink munkássága közül emberi tekintetek előtt, kiemelkedő volt a nőegyleté. Tovább haladva az elmult évek utján, létszámban is megerősödött. Magában az elmult évben 14-el növekedett meg tagjainak a látszáma. Az utóbbi néhány évben, ezzel az elmult évi növekedéssel együtt, megkétszereződött a taglétszám és reméljük, az erő és hüség is, mellyel az egyházát segiti ez a lelkes kis sereg. Az elmult évben fehér egyenruhát rendszeresitettünk a testületi megjelenés céljaira, a régi magyar főkötőre emlékeztető fehér sapkával.

Ugy válik teljesebbé ez a hiányos beszámoló, ha megemlékezünk az egyházi életünk mult évi legkiemelkedőbb eseményéről, a 30 esztendős jubileumnak a megünnepléséről. Pontosan azon a napon ünnepeltük ezt a gyönyörü sikerrel lefolyt ünnepet, melyen 30 évvel előbb megirták a megalakulási jegyzőkönyvet: szeptember 10-én. Hónapokon át készültünk rá és vártuk ennek a ragyogó napnak az eljövetelét. Isten megáldott bennünket egy szép nap emlékével. Hogy ne a mi, talán lelkesebb beszámolónkon keresztül örökittessék meg ennek a napnak itt is az emléke, szóról szóra idézzük a "Népszava" távolabb álló irójának a beszámolójából a bevezető sorokat, annak az egy adatnak a hozzáadásával, hogy az uri szent vacsorában 136 lélek részesült ezen a napon és az egyházi pénztár bevétele 808 dollár volt .... "A Cartereti Független Református Egyház az elmult vasárnap fényes keretek között ünnepelte meg fennállásának 30 éves évfordulóját. Az ünnepség már szombat este kezdődött, mikor az egyház tagjai és azok barátai fáklyás felvonulást tartottak. A fáklyásmenet, mely nagy feltünést keltett, bejárta a város utcáit. A menetben általános feltünést keltett a nőegylet 50 tagu egyenruhás csapata, akik nemzeti szalagokkal diszitett fehér ruhájukban, festői látványosságot nyujtottak. A felvonuláshoz a zenét a perth amboyi testvéregyház cserkész zenekara szolgáltatta ... Az ünnepi istentisztelet d. e. fél 11 órakor vette kezdetét, a zsufolásig megtelt templomban, ahol ott láttuk a perth amboyi, trentoni, new yorki, shadyside-i egyházak küldöttségeit is ..."

Mind ezért, mind az egész év végezhetett munkájáért, áldassék az Istennek nagy neve tovább is közöttünk."

1932 évi bevétel $4701.69, kiadás $4393.02. 1932 karácsonykor 246, 1933 böjtben 101, husvétkor 321, ujkenyérkor 136 urvacsorázó volt. 19 gyermek iratkozott be a konfirmációi osztályba és 92 a nyári iskolába. Rendszeres vasárnapi gyermekistentisztelet van. Egy alkalommal 112 gyermek vett részt. Az egyház alapitványi kamatot fizet az árvaháznak. Árvaházi vasárnap nov. 26-án volt. A helyi angol presbyteriánus egyházzal közösen tartottak istentiszteletet.

CLIFFSIDE, N. J. 1932 karácsonykor 35, 1933 husvétkor 48 urvacsorázó volt. 1932. évi bevétele $1917.86. Ujkenyérkor 6 konfirmándus volt. Árvaatya jan. 15-én tartott árvaházi vasárnapot.

NEW YORK, N. Y. 1932. évi bevétele az előző évi áthozattal $6271.02 volt.

Egy év alatt 15 keresztelés, 5 esketés, 8 temetés és 1 konfirmálás történt. 1932 karácsonykor 57, 1933 husvétkor 86 urvacsorázó volt. Az árvaházi vasárnapon, jan. 15-én szépen adakoztak.

PERTH AMBOY, N. J. 1932-ben a pénztári napló 9376.29 bevételt és 8891 dollár 10 cent kiadást tüntet fel. Minden vasárnap rendes gyermekistentiszteletet tartanak, amit 1932-ben 9032 gyermek látogatott. Minden hónap első vasárnapján mindkét reggeli istentisztelettel kapcsolatban urvacsoraosztás van. 1932 novemberben 229, karácsonykor 543, ujévkor 126, februárban 170, márciusban 255, áprilisban 167, két hét mulva husvétkor 602, májusban 183, pünkösdkor 386, juliusban 176, aug.-ban 248 urvacsorázó volt. 1932-ben 25 keresztelés, 35 konfirmálás, 1 áttérés, 12 házasságkötés és 14 temetés fordult elő. 1933-ban 23 konfirmándus jelentkezett. A Konfirmátak Köre Apák és külön Aanyák Estéjét tartott. Az egyházi egyletek tagjai a havi urvacsoraosztásokkor testületileg jelennek meg az Ur asztalánál. Memorialdaykor angolnyelvü istentisztelet volt, amelyen a veterán, katonai és cserkészalakulatok, továbbá a német Singing Society testületileg vettek részt. A Férfi Kör, Női Kör és Cserkészcsapat 10 éves müködésre tekint vissza. Az árvaház támogatásában 1931-ben első, 1932-ben pedig a legelsők között volt. Árvaatya nov. 26-án tartott árvaházi vasárnapot.

ROEBLING, N. J. "Husz éves jubileumát ünnepelte fényes keretek között ebben az évben a Roeblingi Független Református Egyház. Ez az egyház megalapitásától kezdve sok hányattatásnak és megpróbáltatásnak volt kitéve. Mint kicsiny egyház állandó lelkészt fenntartani nem tudott s igy csaknem minden második és harmadik esztendőben uj lelkészek és beszolgáló lelkészek látták el, lelkészi szolgálatokkal. Legtöbb ideig a trentoni egyház akkori lelkésze, Korocz Géza szolgálta be, akinek nevéhez az egyház megszervezése is füződik. Többször volt más denominációk kebelében. Ma független és is-



KONFIRMÁLTAK CSOPORTJA A TRENTONI FÜGGETLEN EGYHÁZBAN.

CONFIRMATION CLASS IN THE FREE HUNGARIAN REFORMED CHURCH, TRENTON, N. J.

nmét visszatért az anyaegyházhoz, a trentoni független református egyházhoz s beszolgálását a trentoni egyház lelkésze, Béky Zoltán látja el." (B. Z.)

Adósságába 1932-ben 200, 1933-ban ismét 200 dollárt törlesztett. 1932-ben utolsó negyedévi bevétele 6678.15 volt. 1933-ban a félévi zárlat 309 dollár maradványt tüntet fel. Árvaházi vasárnap okt. 22-én volt.

STATEN ISLAND, N. Y. Megalakult a Női Kör. 1933 husvétkor 32 urvacsorázó volt. Szücs János és neje a templom tornyába harangot vásároltak. Ujabban van Női Bibliai Köre, Ifjusági Egylete, hétközi napi, szombati és nyári iskolája. Az ottani angol nyelvü ref. egyházzal közös istentiszteletet tartottak. Csak egyháztag részesülhet egyházi kiszolgálásban. A harangot csak egyháztag, illetve olyan másvallásu egyén temetésekor huzzák meg, aki valamelyik más egyháznak volt rendes tagja. Árvaatya árvaházi vasárnapot nov. 26-án tartott.

TRENTON, N. J. az 1932. évi bazár tiszta jövedelme $1037.58 volt. Az 1932. évi bevétel 9320.61 volt. 18 keresztelést, 10 esketést, 20 halálozást, 36 konfirmálást és 1 áttérést jelentenek 1932-ről. A Nőegylet ebben az évben 600 dollárral segitette az egyházat. A Templomegylet a bazárra 1933-ban 100 dollárt adott. Az Ifjusági Egylet 60 tagja vallásos oktatásban részesül. A nyári iskola végzésében a lelkész mellett Panyik András segédlelkész munkálkodott. 1933-ban is eleget tettek a kamatfizetés kötelezettségének, a tőkébe pedig 200 dollárt törlesztettek. Árvaházi vasárnap szép eredménnyel okt. 22-én volt. Béky Zoltán lelkész irja:

"Az ezerkilencszázharmincnegyedik esztendőben az amerikai magyar reformátusság egyik legerősebb és legnagyobb egyháza a Trentoni Független Református Egyház készül megünnepelni fennállásának 40-ik esztendejét. A fontos évfordulót minden eddig ismeretes ünnepélyeket felülmuló keretek között fogja megünnepelni az egyház. A trentoni Független Egyház az amerikai magyarságnak egyik legrégibb kulturvára. 1894 szept. 23-ikán alakult. Sok küzdelem és megpróbáltatáson megy keresztül, amig eljut ehhez a nagy évfordulóhoz. A kicsiny mustármag, hatalmas terebélyes fává nő. Ma a gyülekezet tagjainak a lélekszáma meghaladja az 1600-at. (Most készül ujra a pontos statisztika.) Az egyháznak van egy hatalmas kulturpalotája, tanácstermekkel, társalgókkal, clubroomokkal, iskola termekkel, Sunday School termekkel, ezer lélek befogadására alkalmas diszteremmel, kuglizókkal és billiárd szobákkal. Benne öregek és ifjak egyaránt megtalálják a legkellemesebb és legtisztább szórakozásukat. Az egyház-

ban példás rend és szép erkölcsi és anyagi eredményeket is felmutató vallásos élet van.

A trentoni egyháznál idősebb, csak a clevelandi első egyház és pittsburghi református egyház.

Ebben az egyházban alakult a hatalmas, ma millió dolláros vagyonnal rendelkező Református Egyesület.

A trentoni egyház lelkésze: Béky Zoltán. Ez évi gondonka pedig Ari Menyhért."

NYUGATI FÜGGETLEN EGYHÁZMEGYE.

DETROIT, MICH. 1933 jan. 13-án 70 tagu gyermeksereg adta elő a "Mézes Kalács" cimü operettet, amit később a város szükölködői javára megismételtek. Ujkenyérkor 72 urvacsorázó volt, köztük 11 konfirmált ifju. Aug. 6-án a lelkész ötéves detroiti munkálkodása évfordulóján ünnepélyt rendeztek. 1933 tavaszán az Amerikai Magyar Református Egyesület kebelén belül müködő fiu és leány cserkészcsapat alakult.

DONORA, PA. 1932 karácsonykor 21, 1933 böjtjében 12, husvétkor 31, pünköstkor 16 és ujkenyérkor 23 urvacsorázó volt. 1932-ben 135 istentiszteleten 2152 lélek jelent meg. Ezenkivül voltak a bibliaórák és vas. iskolai tanitások. 1932. évi bevétele $715.60 volt. 1 esketést és konfirmálást jelentenek.

DUQUESNE, PA. 1932 karácsony ünnepén 131 urvacsorázó 357 dollárt adományozott. Ifjusági Köre két csoportban müködik. Cserkészcsapata a kerületi legnagyobb kitüntetést, a District Honor Troop jelvényt nyerte el. 1933 husvétkor 171, pünköstkor 81 urvacsorázó volt. Nyári iskolai vizsgája jól sikerült gyermekünnepélylyel és kitünően lerendezett gyermekszindarabbal végződött.

LEECHBURG, PA. 1932 karácsonykor 40, 1933-ban böjtben 21, husvétkor 29, pünköstkor 14, ujkenyérkor 15 urvacsorázó volt. A nyári iskolába, ahol Nagy Zsigmond és Mozga Eszter segédkeztek a tanitásban, 17 növendék járt. Beszolgáló lelkész ismeretterjesztő előadásokat tartott.

McKEESPORT, PA. 1932. ÉVI STATISZTIKA. 104 istentiszteleten 11,670, 7 urvacsoraosztáson 814 lélek jelent meg. Bevétele $5694.28, kiadása $5686.44 volt. 60 dolláron felüli összeget adott 1, 40—50 dollár közötti összeget 5, 30—40 dollár között 9, 20—30 dollár között 20, 10—20 dollár között 35, 10 dolláron alól 76 egyháztag.

A Férfi Énekkarnak 30 tagja van. A Nőegylet 1932. évi bevétele $1032.59, az Ifjusági Köré $239.52 volt. Énekkarában 33 éneklő van. A vas. iskolába 3042 gyermek járt egész éven, átlag egy vasárnap 60. A cserkészcsapat is müködött. 1932-ben 150 család tartozott az egyházhoz és a lélekszám 593.

STATISZTIKA 1933-RÓL. Böjtben 78, husvétkor 185, pünköstkor 116, ujkenyérkor 84 urvacsorázó volt. 21 növendéket konfirmáltak. A vas. iskolai növendékek száma vasárnaponként átlag 100-ra emelkedett. A nyári iskolába 70 gyermek járt. 1933-ban az első félévben a napló $$1075.98 bevételt és $1023.28 kiadást tüntet fel.



BÉKY ZOLTÁN LELKÉSZ ÉS CSALÁDJA.

REV. Z. BEKY AND FAMILY, TRENTON, N. J.

EGYÉB ESEMÉNYEK. Az iskolát és irodát ujra festették és javitási munkát végeztek. Tiz év alatt a nők az egyháznak 8640 dollár 15 centet adományoztak. A Nőegylet 1933 október havában tizéves jubileumát ünnepelte. A lelkész 12 tagból álló cserkészcsapatot vitt Magyarországra a Gödöllőn tartott jamboreera. Az Amerikából átmenő 405 cserkész közül csak 6 volt magyar és ebből 2 nickeesporti. Szept. 14-én bucsuzott a gyülekezet Böszörményi Ede segédlelkésztől, aki a Magyarországon időző lelkészt helyettesitette.

(Magyar Egyház.)

WINDBER, PA. A havi urvacsorában 1932 november 15, karácsonykor 40, februárban 23, böjtben 34, májusban 14, pünköstkor 40, ujkenyérkor 40, szeptemberben 24 lélek részesült. 1933-ban 7 konfirmándus volt. Árvaházi vasárnap május 7-én volt.

"A windberi, Pa. Független Magyar Református Egyház 1931 szeptember hó 6-án alakult, tehát mindössze 2 éves multra tekinthet vissza. 1931 szeptember hó 6-án ft. Sebestyén Endre főesperes lelkész elnöklésével tartott gyülés egyhangulag kimondotta a Független Egyház megalakulását s a jelenlevők mindjárt le is tették az esküt mindnyájan. A windberi Független Egyházat 1932 junius 1-éig maga a főesperes ur szolgálta be havonta 2 istentiszteletet tartva. Már ezen idő alatt is a gyülekezet állandóan a növekedés jelét mutatta. 1932 junius 1-től szeptember hó végéig t. Sipos István a princetoni, N. J. egyetemen tanulmányait kiegészitő óhazai s. lelkész volt a gyülekezetnek közöttünk lakó pásztora, ki a kicsiny nyájat a legnagyobb odaadással, keresztyéni fegyelemmel pásztorolta. Ezen idő alatt minden vasárnap délelőtt, valamint péntek esténként volt igehirdetéssel kapcsolatos istentisztelet, vasárnap a gyermekek és ifjak számára vasárnapi iskola, kedden az ifjak, szerdán az asszonyok számára bibliaóra. A gyülekezet pedig most még inkább szinte kiterjesztett szárnyakkal emelkedett a magasságok felé.

1932 október hó 1-től kezdve t. Kuthy Béla do-



A WINDBERI FÜGGETLEN EGYHÁZ ELŐLJÁRÓI.

CHURCH COUNCIL OF THE FREE MAGYAR REF. CHURCH,
WINDBER, PA.



A WINDBERI FÜGGETLEN REF. EGYHÁZ NYÁRI ISKOLÁJA.

HUNGARIAN SUMMER SCHOOL, FREE MAGYAR REF. CHURCH,
WINDBER, PA.



A YOUNGSTOWNI FÜGGETLEN REF. EGYHÁZ TANÁCSA.

CHURCH COUNCIL OF THE FREE MAGYAR REFORMED CHURCH, YOUNGSTOWN, O.

Alsó sor (balról jobbra):Szalay József, Szaday Béniámin jegyző, Veres István gondnok, Borsy-Kerekes György esperes-lelkész, Kántor Péter ellenőr, Batáry András, Demjén János. — Középső sor: Belenszky János, Patkanóczy János, Kiss Ferenc énekvezér, Juhász János, Nagy Bertalan, Kiss Mihály. — Felső sor: Nagy Péter, Hisnyai Lajos egyházfi, Kerti Imre, Id. Eszenyi István, Tóth József egyháztanácsosok. Hiányzanak a képről: Varga Zsigmond pénztárnok és Cs. Tóth János énekvezér.

norai, Pa. lelkész vette át a gyülekezet vezetését, ki október és november hónapokban csupán 2 vasárnapra jött át végezni a szent szolgálatot, december hóban azonban már idejének javarészét a gyülekezetben töltötte. 1933 év elejétől pedig a gyülekezet körében lakik. Igy mindazon munkák folytatódtak, melyeket t. Sipos István kezdett meg, sőt megkezdődött a müsoros estélyek rendezése is, mely estélyeinket magyar testvéreink felekezeti különbség nélkül nemcsak látogatnak, de azokon mint mükedvelők szerepelnek is.

T. Kuthy Béla az egyház beszolgáló lelkésze hitvesével együtt végzi az épitő munkát s mindezideig a gyülekezet megértő szivvel támogatta. Gyermekeink a nyári időszakban a nyári magyar iskolában, ősztől tavaszig pedig a szombati iskolában kapnak lelkiismeretes magyar nyelvü oktatást, melynek keretében a református keresztyén hittanon kviül helyet foglal a magyar történelem, irodalom és földrajz. Vasárnapi iskolánkban 20—30 gyermek jár fel.

A hó 4-ik vasárnapját kivéve, mikor a lelkész a leechburgi egyházban szolgál minden vasárnap van istentisztelet, viszont a 4-ik vasárnap a tiszteletes asszony tart bibliaórát. A hivek bevezették a boritékos adakozást és adományaikat dupla boritékban teszik az Ur oltárára. A péntek esti istentiszteletek, a keddi és szerda esti bibliaórák, illetve összejövetelek rendszeresen megtartatnak. S hisszük, hogy a kicsiny maroknyi, csupán Isten atyai jóságára támaszkodó gyülekezet minden tagja beiratik az élet könyvébe s Istenben való növekedése nem marad hatás nélkül a windberi magyarság életére."

Kuthy Béla, lelkész.

WINDSOR, CANADA. Az ujkenyéri urvacsorában 17 lélek vett részt. A nyári magyar iskolában 21 gyermek járt.

YOUNGSTOWN, O. 1932-ben 8 keresztelés, 22 konfirmálás, 4 házasságkötés és 3 temetés volt. A templomban 12, magán házaknál és kórházakban 17 urvacsoraosztásnál 730 lélek volt jelen. Nőegylete, Ifjusági Egylete, vasárnapi és nyári iskolája és egyházi Betegsegélyző Egylete müködésben volt. A mult évben a Nőegylet egyházi célokra 500 dollárt adott. 1933 bőjtben 59, husvétkor 162, pünkösdkor 111, ujkenyérkor 92 urvacsorázó volt és 14 konfir-

mándus. Vezse István végrendeletben hagyta meg örököseinek, hogy elhalálozásakor a biztositási összegből fizessék ki egyházi hátralékát, amit hozzá tartozói meg is tettek. Özv. Varga Istvánné templomalapra 100 dollárt adományozott. Folyamatban van a cserkészcsapat szervezése a Ref. Egyesülettel kapcsolatban.

IV.) A REFORMED CHURCH IN AMERICA FENNHATÓSÁGA ALATT LEVŐ EGYHÁZAK.

MANVILLE, N. J. Pünköstkor 11 ifju konfirmált és mindenik bibliai képet kapott. Árvaházi vasárnap okt. 29-én volt. A Templomsegélyző Nőegylet is segiti az árvákat és aggokat.

NEW BRUNSWICK, N. J. Az 1932 évi bazár 300 dollárt hozott. 1932 évi bevétele 6415.61, kiadása 5619.68 volt. A Nőegylet bevétele 729.06, kiadása 336.26. 1932-ben 1125 lélek élt urvacsorával. A nyári iskolában 155 gyermek járt. Az Ifjusági Körnek 30, a Konfirmáltak Körének 20, a Nőegyletnek 55 tagja van. Kósa András lelkésznek 1933 szeptember 24-én New Brunswickon töltött nyolcéves munkásságáról elismeréssel emlékeztek meg. Árvaházi vasárnap október 29-én volt.

PEEKSKILL, N. Y. Peekskillen és Poughkeepsieben szakadás állott be és a régi kapcsolatban megmaradt hiveket, továbbá a Rosetonban és Hudsonon lakó reformátusokat Hámory S. Lajos szolgálja ki.

V.) A SOUTHERN PRESBYTERIAN CHURCH FENNHATÓSÁGA ALATT.

HAMMOND, LA. Erről a távollevő gyülekezetről keveset tudunk. A szamóca termelés nem igen sikerült, ami ott lakó tetsvéreink anyagi kilátásait bénitólag érintette, azonban a lelki munka szépen folyik tovább.

VI.) INDEPENDENS EGYHÁZAK.

AKRON, O. Dr. Papp Géza korábban a Reformed Church in the U. S. kötelékében álló akroni gyülekezetnek volt lelkésze. A Tóparti Egyházmegye gyülésére panaszosok mentek be a lelkész ellen és az egyházmegye lelkész cserét ajánlott, amibe a lelkész is beleegyezett. Később azzal az indoklással, hogy a neki felajánlott gyülekezetek lélekszámuk alacsonysága miatt nem neki valók, dr. Papp Géza nem volt hajlandó a cserére és régi hivei egy csoportjával külön egyházat szervezett Akronban. Lelkész jelenti, hogy értékes telekkel templomot vásároltak.

FRANKLIN, N. J. Az egyházközséget a newarki episzkopális püspök elbocsátotta fennhatósága alól. Ferenczy Pált választották lelkésszé, akinek beiktatása 1933 jan. 15-én volt. Megalakult az Ifjusági Kör. Az egyház november 30-án ünnepelte 25 éves jubileumát.



REV. JOHN APOSTOL,
of Sau Paulo, Brazil.

PEEKSKILL - POUGHKEEPSIE, N. Y. A két egyház a Tukacs György vezetése mellett élénk egyháztársadalmi és vallásos munkáról ad jelentést. Az árvaház részére felajánlotta segitségét.

PHILADELPHIA, PA. Szabó László költőpap szervezett független egyházat ebben a városban, amely vallási szempontból végtelenül nehéz terület. Itt emlitjük meg, hogy az Amerikai Magyar Reformátusok Lapja 11 száma gazdag és változatos tartalommal méltányolta a Szabó László lelkész költői sikereit, amiket Magyarországon is értékelnek.

ST. LOUIS, MO. Egyházi tekintetben nehéz mező. Ebben a világvárosban Hamborszky (Hámory) N. Pál lelkész szervezte a magyar reformátusok kis csoportját.

VII.) A MAGYARORSZÁGI REF. EGYHÁZ FENNHATÓSÁGA ALATT.

SAO PAULO, BRAZILIA. Haydin Albert m. kir. követ 1933 január 29-én meglátogatta az egyházat és megelégedését fejezte ki. 1933 február 19-én teljes egyetértésben tartottak közgyülést és választották meg a presbiteriumot. Május 18-án a moócai uj iskolát szentelték. 1932 karácsony ünnepén több, mint 500 ember kereste fel a templomot. A lelkész a nagyobb magyar telepeken istentiszteletet tart. Apostol János lelkész "Jelentés az első hónapokról" és "Magyar Vallás" cim alatt adott ki az egyház életét ismertető, tartalmas füzeteket.

AKÁCFAVIRÁG.

Tele van a város akácfavirággal,
Akácfavirágok édes illatával.
Bolyongok alattuk ébren álmodozva,
Mintha minden egy akácfa
Nekem virágozna!

Mintha a nagy utcák lármája elülne,
S körültem a város faluvá szépülne;
Mintha csak ott járnék. A mi kis falunkba':
Ráösmerek illatáról
Minden akácunkra . . . . .

Akácfaerdőség, kicsi falum képe,
Gyermekkori álmom ezer szép emléke:
Milyen gyönyörüség gondolni is rátok,
Házunk előtt bólintgató
Akácfavirágok!

Oh, hol van az álom, mit alattuk szőttem?
Az a világ, ami akkor állt előttem?
Hová lettél, hová, ábrándok világa?
Te maradtál csak belőle — széthullóba,
veszendőbe —
Akácfa virága.

Szabolcska Mihály.

ACACIA BLOOMS.

The city is filled with the acacia blooms
The lovely acacia-flowers' sweet perfumes.
I walk 'neath them, awake, but dreaming
listlessly,
As though each acacia tree
Would bloom only for me!

As though all the large thoroughfares' noises
would cease
And the city around me, a town would
release.
As though I would walk there, in our little
home town;
I can recognize every breeze,
The acacia trees.

Acacia-grove is the image of my town.
And the dreams of my childhood also come
down.
How wonderful it is to remember you all,
The nodding acacia-flow'rs
That are before my house!

Oh, where have the dreams gone, that I
wove beneath you?
That rosy world of dreams that long ago
I knew?
Land of my dreams, where, oh, where have
you gone from me?
Now you are all that's left of them, vanish-
ing and disappearing,
My acacia tree.

Translated by Elza Petró.

MEGSZÜNT EGYHÁZAK.

Minél messzebbre nyulik az az idő, amit az Amerikába szakadt magyar reformátusság eltölt az egyházi munkában: annál több azoknak az egyházaknak a száma, amelyek egy-egy hosszabb utat jelző határkőnél megállanak és visszatekintve a multba, uj erőket gyüjtve, több reménységgel eltelve indulnak a jövendő felé.

Jó megállani s visszatekinteni a multba. Számba venni azokat, akik még velünk vannak és megemlékezni azokról, akik már beváltották azokat a reményeket, amelyeket Isten füzött hozzájuk. Jó megállani, mert minden megállapodás: erőgyüjtés s az emlékezés a reménységnek a forrása. Azok a 25, 35-40 éves évfordulók, amelyeket mostanában ünnepelt az amerikai magyar reformátusság, elköteleznek azonban arra is, mint akik együtt jubilálunk minden jubiláló egyházzal, hogy megemlékezzünk azokról az egyházakról, amelyek egy vagy más körülmény miatt, már megszüntek. Falevelek hullásának az idején jó megemlékeznünk azokról, akik előttünk jártak, egyházakról, amelyek bizonyságot szolgáltatnak a mellett, hogy nem csak emberek, hanem intézmények is alá vannak vetve az elmulásnak, az enyészetnek.

Meg kell emlékeznünk ezekről az egyházakról, amig el nem jön az éjszaka és többé már nem fogunk emlékezni. Azok előtt, akik ismerik az amerikai életet és azokat a viszonyokat, életkörülményeket, amelyek között a mi népünk él: nem lesz feltünő az, hogy megszünt egyházakról irunk. Magyarországi felfogás szerint egyházak megszünéséről, gyülekezetek elmulásáról nem igen lehet beszélni. Itt legfeljebb arról lehet szó, hogy egyik-másik gyülekezet elveszti anya- vagy leányegyház jogát s a legrosszabb esetben szórványnyá lesz. Itt is törekedtünk erre, de olyan nagyok a távolságok, hogy azoknak a gyülekezeteknek, amelyekben még néhányan megmaradtak a mi testvéreink közül, csak alkalmi és nem rendszeres kiszolgálásáról lehet szó. Vannak azonban olyan megszünt egyházak is, amelyeknek a tagjai teljesen elszéledtek, más vidékre költöztek. Sok esetben más egyházakba olvadtak be. Sokszor azonban teljesen elvesztek reánk nézve.

Hogy a magyar református egyház a nép egyháza, semmi sem igazolja jobban, mint az amerikai magyar református egyházaknak a szervezkedése. Minden nagyobb magyar telepen, ahol népünk nagyobb számmal élt: voltak bibliás, énekes testvéreink, akik egyik vagy másik háznál az összegyülekezett atyafiakkal énekeltek, imádkoztak, bibliát olvastak. Álmokat álmodoztak, reménységet szövögettek: templomról, rendes gyülekezeti életről. Ezeknek az első bevándorlóknak a lelke ugy kivánkozott Istenhez, mint a szomjuhozó szarvas a hideg kutfőhöz.

Igy indult meg az első templomra való gyüjtés *Mount Carmelben*, Pennsylvánia államban. *Itt épült meg az első magyar református templom.* Igaz, hogy ez a templom csak részben volt magyar és részben volt református, mert együtt épitették magyar és tót reformátusok és lutheránusok. Milyen ragyogó fényt vet ez az alakulás azokra a testvérekre, akik ebben a templomépitésben részt vettek. Magyarok, tótok, reformátusok és lutheránusok együtt. Azt gondolták ezek a boldog egyszerü emberek, hogy ennek igy kell lennie. Egyek a hitben! Ha nem egyek is a nyelvben: imádkozhatnak egy fedél alatt s élhetnek gyülekezeti közösségben.

Ez a szervezkedés visszanyulik, amint én tudom s ebben özv. Buczkó Andrásné az egyik legrégibb amerikai magyar asszony, Gyurovcsik Pál a legöregebb amerikai tót református, megerősitenek, visszanyulik egész 1888-ra. Ekkor még alig voltak magyarok Mount Carmelben, de mindig többen jöttek és odaállottak a mellé a mozgalom mellé, amelyet Gyurovcsik Pál, id. Kudré Mihály, Buczkó András kezdettek, hogy templomot épisenek. Ezt a templomot, amely ma is meg van a lutheránus tótok birtokában, 1890-re, amikor Clevelandban és Pittsburghban kezdtek az egy-

ház szervezéséről beszélni, már meg is épitették. Ebben bizonyosan valamelyik tót lutheránus lelkész szolgálta ki őket, mert magyar ref. pap még nem volt Amerikában. A lutheránus lelkész tudott magyarul. Akármennyire pánszláv lett volna is: a nevelése magyar volt. Különben is azok a magyarok, akik ebben az első alakulásban résztvettek: mind tudtak tótul. Felső-Magyarországnak abból a részéből jöttek, ahol tót ajku gyülekezeteink voltak, vagy ha magyar gyülekezetekből jöttek: ugy is tudtak tótul, mert felső zempléniek, ungiak, felső abaujiak voltak.

Buczkóné asszony ugy emlékszik rá, hogy ennek a templomnak a felszentelésén Ferenczy Ferenc is részt vett. Ebben az esetben a templom felszentelése a reformátusok részéről csak 1893 őszén történhetett meg, mert Ferenczy Ferenc ekkor jött Amerikába. Az egészen biztos, hogy Ferenczy Ferenc szentelte fel ezt a templomot, bár én, aki 1895 szeptember 22-ikére érkeztem meg Mount Carmelbe, erre nézve semmiféle feljegyzést nem találtam. De maga az a körülmény, hogy Ferenczy mind a két nyelvet tökéletesen beszélte, feljogosit arra, hogy ezt a megállapitást hitelesnek fogadjam el.

Én voltam a gyülekezetnek az első rendes lelkésze. A közösen épitett templomot azonban csak 1896 január elsőig használhattuk, mert a tót lutheránus lelkész Kvacsala, aki nehány évvel ezelőtt Johnstownban halt meg, erősen pánszláv érzelmü volt s ó-esztendő utolsó estéjén, amikor magyar nyelvü istentiszteletet tartottunk, beüzent, hogy nem engedi meg, hogy magyarul énekeljünk és imádkozzunk ebben a templomban. Igy lett vége a ragyogó elképzelésnek, az egy akol gondolatának.

1896 október elsőig maradtam Mount Carmelben. Utódom lett Kuthy Zoltán. Ő is hamar New Yorka került (1898). Ekkor Hámborszky Gyula került Mount Carmelbe, de már 1903-ban Ujlaky János, a volt lasztoméri, tusai pap foglalja el ezt a gyülekezetet. A legtovább volt itten lelkész Garay Gerő. Ekkor is az történt, ami az én vezetésem alatti nyájjal, hogy ki kellett menniök a templomból s ekkor kezdtek abba a kis templomba járni a magyar reformátusok, amelyikben néha-néha most is összegyülekeznek, azok, akik még ottan vannak.

Garay Gerő után az elárvult magyaroknak gondját az Episkopálista egyház vette fel s idekerült Jezerniczky Aladár, aki innen ment haza Magyarországba. Utánna, Nagy József következett, aki szintén Magyarországba távozott el, meghivatván lelkipásztornak. Nagy József idejében ujra a Reformed Church vette gondozásába a gyülekezetet s a keleti egyházmegye tagja levén, ez gondoskodott arról, hogy legyen a gyülekezetnek lelkésze, Gulyás Károly személyében. Miután a gyülekezet tagjainak a száma nagyon megapadt s igy arról, hogy rendes lelkészi állást tartsanak fel, nem lehet szó. Időközönként Nagy Emil bethlehemi lelkész visel gondot a maradék népnek a lelki szükségeiről.

Mount Carmelnek a keményszén vidékén egy időben nagy hivatása volt. De a magyarság különösen az 1907-ik évi lattimeri vérengzés után, elköltözött erről a vidékről. Hazleton, McAdoo, Audienried, Jeddo Freeland magyarsága nagyon megkevesbedett. Igy a magyar református missziói munka minden fáradság dacára sem volt gyümölcstermő.

Mount Carmel-i munkámmal kapcsolatban meg kell emlékeznem arról, hogy a Wilkesbarei és Scranton vidéki magyar reformátusok összeszedése is erre az időre esik. A Wilkesbarei munkában Gáll Antal és Palumbi Károly voltak a buzgó segitők, Nyiri István és Kovács Jánosékon kivül. Troopon is vannak még, akik emlékezni fognak arra, hogy 1895 őszén tartottam náluk az első istentiszteletet Biró Bertalannak a meghivására.

Bizony szétszóródtunk. A magvetésnek azonban van egy gyümölcse ma is: *a szeretet munkájának a gyakorlása a Református Egyesületnek a kebelében!* A kemény szénvidéki osztályok javarésze még ma is tetterős, fejlődő életet él!

* * *

(E sorok irása után értesültünk arról, hogy a mount carmeli reformátusok lelki gondozását a Reformed Church in the U. S. Keleti egyházmegyéje ismét felvette.)

Az ohioi puhaszén vidékén három helyen voltak olyan számban magyarok, hogy közöttük egyházi élet fejlődött ki. Harsányi Sándor a clevelandi első egyháznak a második lelkipásztora, valóban missziói munkát végezett. Felkereste a szétszórt csontokat és összegyüjtvén őket, részükre néha-néha istentiszteleteket tartott. Ohioban: Startle, Drakes-Congo, Hollister és Murray City, Jobs környéke voltak azok, ahol a magyar reformátusok között missziói munka folyt. Harsányi Sándor után Csutoros Elek is nagy buzgósággal folytatta a missziói munkát.

Miután a rendes gyülekezettel biró lelkészek nem elégithettek ki minden meghivást, 1898-ban szerveztetett meg az utazó lelkészi állás, amelyet legelőször a nagy tudományu Virág István töltött be. Később Csánfordi Ferenc, aki nehány hónappal ezelőtt halt meg.

Mind a két utazó lelkész tartott istentiszteleteket Startleben. Egyik lakója az aggmenháznak ma is boldogan emlegeti azt az időt, amikor szállást adott ezeknek a misszionáriusoknak.

Startle vidékén, Dillonvale-ben 1904-ben alakult meg az egyházközség. Első lelkésze Kováchy Miklós István volt, aki ebben az időben Pittsburghban volt segédlelkész. Kováchy M. István 1904 április 17-én foglalta el lelkészi állását, amikor a következők választattak meg az egyháztanács tagjaivá: Bárdos András gondnok, pénztárnok. Fazekas István, S. Kulcsár Mihály, Balázsi András, Kató Mihály, Fekete Mihály, Kórán Imre, Varga József, Csapó János, Duschik Sándor, Pozsgai Pál egyháztanácsosok. A lelkész azonnal beszervezte az egész vidéket s ő vette gondozásába az ohioi szénvidéket. A gyülekezetnek az első gondja volt itt is, mint minden más helyen, hogy megépitse a templomot. A gyüjtést erre a célra mindjárt az egyház megszervezésekor megkezdették s igy volt lehetséges az, hogy a templom alapkövét már 1905 julius negyedikén letették s ugyanezen év december 17-én a szép kis magyar templomot a magyar bányászok nagy örömére, felszentelték.

Aminő nagy reménységgel indult meg az egyházi munka az ohioi szénvidéken, a közbejött rosz munkaviszonyok, bérharcok olyan nagy eltolódásokat hoztak létre, hogy Dillonvale, mint egyházi központ megszünt s munka sulypontja a Maynard-Crescenti vidékre terelődött át s itt a mai viszonyok között is szép egyházi élet van.

Kováchy Miklós István eltávozása után, Radácsy Sándor lett a dillonvalei gyülekezetnek a lelkésze. Radácsy Sándor után ifj. Dókus Gábor, majd Várkonyi Miklós következett s ekkor vette át a munkának a segélyezését a Presbyterian egyház, amely most is gondozza ezt a vidéket, Dr. Várady Arthur buzgó munkálkodása által.

A dillonvalei templomot és lelkészlakást, a templomnak a felszerelését azonban értékesiteni kellett. Ki értékesitette? Az Egyesült Államokbeli Református Egyház magyar egyházmegyéjéje! Ebben az egyházi testületben ugyanis az a törvény, hogy a megszünt gyülekezet vagyona az egyházmegyére száll. Akinek füle van a hallásra, hallja meg!

* * *

A harmadik megszünt egyház ismét bányászoknak az egyháza. Ez egyenesen azt bizonyitja, hogy a bányász élet nem csak a föld alatt terhes, veszedelmes élet, hanem a föld felett is. Olyan eltolódásokat látunk a magyar bányászok életében, ami jogossá tette azt a kijelentésemet, amit évekkel ezelőtt tettem, hogy bányatelepen nem kellene magyar ref. templomot épiteni. Lehetne a lelki gondozást gyakorolni a már meglevő amerikai templomokban, iskolákban: de a legtöbb bányatelepen épült magyar templom előbb-utóbb elnéptelenedik és teljesen értékét veszti.

Ez történt az Eleanor-Rositteri egyházban is.

Eleanor, Desire, Rossiter, Yatesboro Pennsylvániának egyik olyan szénkerülete volt, ahol ezelőtt harminc-harmincöt esztendővel nagy számban éltek magyarok. A magyar reformátusokat a pittsburghi egyház lelkésze gondozta, ha ugyan azt, hogy egy évben kétszer-háromszor kiszolgáltatta az éhező és szomjuhozó hiveknek az urvacsorát, eltemette ha lottaikat, elvégezte a házasságkötéseket és egyik-másik családnak megkeresztelte a gyermekét, lelki gondozásnak lehet nevezni. Én 1903 november havában voltam legelőször

Eleanorában. Meglepetve láttam, hogy menynyien vannak itt magyarok. Egyletbe voltak szervezkedve, amely az igazságos Mátyásnak a nevét viselte. Ez nem lepett meg, hanem az, hogy itt volt *Tálas Lajos* vezetése alatt az egyetlen magyar énekkar az egész Pennsylvániában. Mindjárt az első látogatásom alkalmával, amikor 100-nál többen vettek urvacsorát, éreztem, hogy ennek a nagyszámu népnek a lelkéért valamivel többet kell tenni, mint eddig tettünk s a következő évben már megkezdettem a tárgyalásokat arra, hogy ezen a bányavidéken egyházközség szerveztessék.

A tárgyalások ebben az egyház szervezésben 1905 julius havában értek véget, amikor a Reformed Church belmissziói bizottsága felvette a segélyezett egyházak közzé az Eleanor-Rossiteri egyházat is és kinevezte az egyház első lelkészéül a közelmultban olyan szomoru véget ért *Radácsy Sándort*, aki épen akkor végezte el tanulmányait a Heidelberg Seminariumban.

Radácsy Sándor komoly és lélekszerinti munkás volt, de nem sokáig maradt a nagyon fárasztó munkamezőn, hanem mikor a dillonvalei egyház lelkészi állás megüresedett, ennek az egyháznak a meghivását fogadta el. Ekkor az Eleanor-Rossiteri egyház egy ideig gondozás nélkül maradt. Az egyház alapitáskor az volt a terv, hogy a lelkész Punxsutawneyben lakjék s innen kijárva gondozza a csaknem minden bányatelepen lakó magyar reformátusokat. Később azonban, miután a Reformed Church nem akarta betölteni ujból ezt a lelkészi állást: a presbyteriánus egyház vette gondjaiba és Vécsey Jenő Rossiterbe tette az egyház központját s itten csinos templomot épitett. Ő sem soká maradt Rossiterben. Helyét előbb *Kish Gyula*, majd *Tóth Kálmán* foglalta el, aki elég hosszu időt töltött el ebben az egyházban. De a beállott hosszu strike s az ennek nyomán járó sok nyomoruság arra kényszeritették a mi testvéreinket, hogy a bányavidékről minél többen eltávozzanak. Azok, akik házat vagy más birtokot szereztek, nem tudtak ugyan könnyen mozogni, de az egyházat tovább nem tudták fentartani. Legutoljára *Csáktornyai István* próbálkozott meg az itteni munkával ugy, hogy az amerikai presbyteriánus egyháznak is lelkésze volt, de még igy sem sikerült a magyar egyházat megmenteni. Mikor lelkész nem volt, Kovács Andor leechburgi lelkész fejtett ki dicséretre és elismerésre méltó munkát az itten élő testvérek lelki gondozásában. Ezt a munkát még Balogh István is folytatta. Nem tudom, hogy a mostani leechburgi lelkész, Szathmáry Gyula munkálkodik-e ezen a mezőn. Egy bizonyos, hogy a szétszórt csontok összeszedése és megtartása ma sem lehet közömbös azok előtt, akik el vannak hivatva a szolgálatra!

* * *

A mi népünk valami csudálatos uton-módon nem csupán a tengerparti városokba, nem is csupán a szénvidékeken telepedett meg, hanem mint vándor madarak felszállottak messze északra is a rézbányák központjába *Calumet, Mich.* a vidékére, ahol *Kearsargeban* telepedtek le nagyobb számban. A Kearsargeben élő magyar reformátusokat is *Harsányi Sándor* kereste fel legelőször s majd *Csutoros Elek* is végezett itten szent szolgálatokat, de a nagy távolság miatt az évi egyszeri vagy kétszeri szolgálat nem volt elég. Ezért amikor 1907-ben Csépke István South-Bendből meglátogatta itten lakó testvéreinket: az önálló egyház megszervezésére gondoltak s ezt végre is hajtották. *Csépke Istvánt* lelkésszé és Joó Istvánt, ezt a kiváló hüségü, munkás református testvért gondnokká választották. A megalakult gyülekezet a Magyarországi Egyház Amerikai Egyházmegyéjébe lépett be 1907 oktbóer 28-ikán.

A megalakult gyülekezetnek természetesen az volt az első gondja, hogy megépitse a templomot. Ugy látszik, hogy az épitkezés egy vagy más ok miatt nehezen haladt előre, mert az uj templom alapkőletételi ünnepélye 1908 nyarán volt s a templom felszentelése pedig 1909 juliusban, tehát egy év mulva történt meg. A templomépitést már *Fazekas Sándor* fejezte be, aki Csépke Istvánnal cserélte el Woodbridge-Cartereti állását.

Ennek a gyülekezetnek nagyon buzgó és áldozatkész tagjai voltak. A nyugati egyházmegyének levén a szerves része, minden évben meglátogattam ezt a gyülekezetet, amely különösen *Sebestyén Endre* lelkészsége alatt szinte csudás munkát végezett. Fazekas Sándor ugyanis 1911-ben lemondott lelkészi állá-

sáról s a Konventi Elnökség Sebestyén Endrét nevezte ki az egyház uj lelkészévé, 1911 szeptember 5-ikén, aki lelkészi állását ugyanezen év október 29-én foglalta el. Sebestyén Endre épitette meg a lelkészlakást, a nem sikerült harangok helyett uj harangot szerzett és egy nagyon jó hangu orgonát vásárolt. A gyülekezetben mindenek a legnagyobb rendben folytak. Öröm volt velök lenni és néhány napot köztük tölteni.

Azonban Kearsarge ugy kiesett a mi magyar világunkból, olyan messze volt minden nagyobb magyar gócponttól, hogy egészen érthetőnek és méltánylandónak tartottam azt, hogy amikor a nyugati egyházmegyében megüresedett az utazó lelkész állás, Sebestyén Endre azt kérte, hogy erre az állásra ő neveztessék ki.

Az Egytemes Konvent elfogadván ebben az ügyben tett előterjesztésemet, 1913 Augusztus 16-ikán *Urbán Endre* munkácsi segédlelkészt nevezte ki kearsargei lelkésszé s egyszersmind jelezte azt is, hogy állását október elsejére fogja elfoglalni s előre intézkedik arról, hogy a beiktatást, mint esperesi megbizott Sebestyén Endre végezze el.

Urbán Endre igyekezett, hogy a megvetett alapokon a virágzásnak a legmagasabb fokán tartsa az egyházat. Közbejött azonban az a véres bérharc, amelynek reánk nézve az lett a legszomorubb eredménye, hogy népünk igyekezett elvonulni a zavargások szinhelyéről, különösen azért, mert belátta, hogy a rézbányák vidékén többet nem lesz olyan jó világ, mint a bérharc előtt volt. Sokan farmokra mentek, sokan az édes hazába vándoroltak s a legtöbben egyes nagyobb városokba: Detroit, Flint, Clevelandba költöztek. Akárhová mentek is, a kearsargei egyháznak a népessége annyira megapadt, hogy a lelkészi állásnak a fentartása szinte lehetetlenné vált. Urbán Endre nem szivesen hagyta ott szeretett gyülekezetét, amikor a buffaloi egyháznak a meghivását megkapta. Ekkor még azt reméltük, hogy a lelkészi állást be lehet tötenünk. De reménységünk hiábavaló volt. Kearsargei templomunk üresen áll, több mint egy évtizede. Ugy értesültem, hogy mikor legutoljára a kalamazoói lelkész volt fent istentiszteletet tartani, szép számmal vettek részt a környéken élő testvérek az istentiszteleten. Ez a jelentés talán azt mutatja, hogy a leányzó nem halt meg: csak aluszik. Jó volna, ha a Sion egyházmegye ne csak nyilvántartaná Kearsargeot, hanem gondoskodnék arról is, hogy itten élő testvéreink minél többször részesülnének lelki gondozásban.

* * *

Nemcsak a bányatelepek gyülekezetei azok, amelyek megszüntek, hanem van egy városi gyülekezetünk is, amelynek a fentartásáról a legnagyobb sajnálattal le kellett mondanunk. *Ez a Chicago belvárosi egyház.* Chicagoban a South Sideon élnek a mi testvéreink nagyobb számmal. Itt alakult meg 1898-ban a south chicagoi református egyház. Majd a burnsidei egyház. Ugyanabban az időben, amikor a burnsidei egyház kivált a south chicagoi egyházból, Vécsey Jenő, east chicagoi lelkész felkereste a North Sideon lakó magyarokat és megszervezte a chicagoi egyházat. Ha jól emlékszem rá, a szervezkedés abban a templomban történt, amelyikben a north sidei magyar reformátusság ma is éli az ő gyülekezeti életét.

A magyar reformátusságnak meg kellett volna elégednie azzal, hogy ezeket az évszakokhoz alkalmazott gyülekezeteket megalapitotta. Azonban többen voltak, akik nem elégedtek meg ezzel, hanem az ugynevezett belvárosban is szerveztek egy gyülekezetet olyan egyénekből, családokból, akik tulajdonképen egyik vagy másik egyháznak a területén laktak és nem a belvárosban.

Chicago óriási nagy területen fekszik s igy most, amikor leszürhetjük a tanulságokat, meg kell állapitanom azt, hogy annak a templomnak, amely a Cambell Ave. épült fel s magának a belvárosi gyülekezetnek nem volt meg a jogosultsága. Nagyon szép volt ez a templom. Nagyon sok energiát, fáradságot áldozott erre Vécsey Jenő és családja, Draskovich Károly a gondnok és mások, többen s közöttük a nyugati egyházmegye is, de nem volt meg a kellő fundamentom.

Közbe kitört a háboru is. Igy az Egyetemes Konventtel nem tudtunk értekezni s nem lehetett azt a harminc éves kölcsönt megszerezni, amire az épités megkezdésekor bizto-

san számitottunk s igy nem lehetett mást cselekednünk, mint azt, hogy a munkát hagyjuk abba és minden ellenszolgáltatás nélkül adjuk át az épületet azoknak, akik mertek kölcsönt adni erre az épületre.

Vécsey Jenő idegölő munkát végzett ezért a templomért, álmainak a beteljesülésért. Ám nem volt vele ebben a munkában az a magyar reformátusság, amelyik tulajdonképen kierőszakolta, hogy ez a gyülekezet megszerveztessék és a templom felépitessék.

A templom 1914 december havában lett felszentelve. Nagy volt mindenkinek a reménysége, hogy a templom itt is, mint mindenütt összekötő kapocs lesz a magyarság között. Ám nem igy történt. Ellentétek támadtak, ellenségeskedések származtak. Ahol anyagi teher van: mindig igy szokott történni. Igy Vécsey Jenő elfogadta a Columbus Drakesi egyháznak a meghivását.

A lelkészi állás megüresedése után Sebestyén Endre, mint a nyugati egyházmegye utazó miszionáriusa ment Chicagóba. Nagy eréllyel, messzelátó tapintattal, sok fáradsággal törekedett arra, hogy az egyházat, a templomot megmentse, de nem tudott annyi lelket megnyerni ennek az ügynek, hogy a szent célt megvalósithatta volna s igy az egyházi életnek a sulypontja visszament a North Sidera, ahonnan nem is lett volna szabad elmozditanunk.

Nagy városokban a helynek a megválasztása elsőrendü dolog. A Cambell Ave. messze volt a North Sidetól, amely különben is elszakadt a belvárosi templomépitők csoportjától s igy nem lehetett csak arra a pár családra számitani, akik kitartottak a belvárosi egyház mellett.

A Reformed Churchhöz való visszacsatlakozás idején is ez esett különösen a mérlegbe s igy ez az egyház nem volt hajlandó arra, hogy a kölcsönt fedezze vagy annak a rendezésért felelősséget vállaljon.

Sebestyén Endrének Duquesnebe való megválasztása után még próbálkoztunk azzal, hogy beszolgálásokkal segitsünk. De sajnos nem volt meg anyagi erőnk arra, hogy ezt a gyülekezetet megmentsük.

Ugy értesültem a legutóbb, hogy a Presbyteriánus egyház folytat ebben a templomban missziói munkát az olaszok között. Ha ez igy van: azt hiszem, hogy meglehetne cselekednie egyik vagy másik chicagoi lelkésznek, hogy érdeklődjék az iránt, hogy nem lehetne-e egyszer-másszor ebben a magyarok által épitett templomban magyar istentiszteletet tartani. Jó volna megpróbálni!

Még a *Lynchi* és *Himlervillei* nemes kisérletekről kell megemlékeznem. Mind a kettőt nem nevezhetem egyébnek, mint nemes kisérletnek. A Lynchi egyház alapitás Dr. *Papp Géza* alatt felülről jött kisérlet volt. Igy nem sikerülhetett. Himlervilleben, ahol magyar bányászok vállalkozása képezte alapját az egyházi munkának is, *Dienes Barna* és *Kovács Károly* nagyon tiszteletre méltó munkát végeztek, de a szénbányászat és ezzel az egész részvénytársaságra szakadt anyagi gondok szétszélesztették népünket az amerikai magyarság örök szomoruságára. Himlervillének a magyar kézből való kiesése egyik legszomorubb fejezete az amerikai magyarság történetének.

Lynchez közel esik madártávlatban *Norton* Va.-ban. Itt Ujlaky János szervezett egyházat, amikor már sok-sok helyen megpróbálkozott. Aztán ide került *Csutoros Beniámin*, aki itt fejezte be életét. Az ő életével befejeződött az itteni és a vidéken lakó magyarság egyházi élete is. A pocahontasi lelkészek: *Daróczy Mátyás*, majd *Bogár Károly*, ugy tudom meglátogatták ezeket a helyeket, de ugy látszik, hogy csak mint szórványokat lehet kezelni azt a maradék népet, amely ott ragadt egyik vagy másik bányatelepen.

Legyen ez a visszaemlékezés bizonyság arra, hogy a munkások munkálkodása az itt jelzett megszünt egyházakban sem volt hiábavaló. Sok-sok testvért ismerek egyházi életünkben még ma is, akik ezekből a megszünt egyházakból menvén müködő egyházak kebelébe: ezekben az evangyéliumi kovász szerepével birnak. Az elvetett ige nem semmisül meg. A talentumok kamatot hoznak.

Ez legyen a munkálkodók biztatása, örök reménysége!

Kalassay Sándor.

HALOTTAINK.

AKRON, O. *Bogya Mártont* 1933 május 12-én, *Elek Gábort* okt. 27-én temették.

BEAVERFALLS, PA. *Dénes Mózes* 56 éves testvérünket, aki Bárdócon született, 1933 május 12-én kisérték ki a temetőbe. Augusztus 7-én pedig *Együd Jánost* temették.

BETHLEHEM, PA. *Piss Istvánné* 1933 november 4-én hunyt el. Oroszlánon (Komárom) született és özvegy férjén kivül 8 árvát hagyott maga után.

BRIDGEPORT, CONN. 1932-ben *Dienes Péter* (Veresmart, Szabolcs) az első, a 46 éves *Turóczy Károly* (Zápozony, Ung) a state streeti egyház halottja volt, 1933 nov. 7-én *Nagy Istvánt* az első, nov. 10-én az 56 éves *Kósa Jánosné* (Szilice, Gömör) a state streeti egyházból temették.

BROWNSVILLE, PA. *Balázs Istvánné*, szül. Flörik Mária 55 éves korában 1932 karácsonykor hunyt el.

CANONSBURG, PA. *Fábján Ferencet* 57 éves korában 1933 husvétkor temették, *Kelemen Klárát* jul. 10-én.

CLIFFSIDE, N. J. *Térmeg Gábor* (Rátót, Veszprém) 58 éves korában.

CONNEAUT, O. *Szabó Gyula* 25 éves éves korában gyári szerencsétlenség következtében 1933 áprilisban elhunyt.

CRESCENT-MARTINSFERRY, O. *Id. Kosztyu Jánost* (Salamon, Ung) 75 éves korában 1932 dec. 23-án temették, *özv. Szász Józsefnét* pedig 1933 májusban.

DONORA, PA. *Babincsák Mihály* 74 éves korában 1933 okt. 7-én elhunyt.

DRAKES CONGO, O. *Urbán Józsefben*, aki Abaráról (Zemplén) való volt és 59 éves korában operálás következtében halt meg, az egyház sokat veszitett. 1932 nov. 8-án temették.

RADÁCSY SÁNDOR. Radácsy Sándor drakes-congoi lelkészt 1933 okt. 17-én hétfőről keddre virradó éjjel egy és két óra között felesége a padlón fekve találta véresen, fején négy sulyos baltacsapással. Valószinüleg a diványon fekve érte a négy baltacsapás s innen zuhant le a szőnyegre. Kedden délelőtt 11 óra tájban kiszenvedett. Egy percre sem nyerte vissza eszméletét.

A kis bányász falu és az egész megye lakosságát lázas izgalomban tartja e borzalmas eset. Megindultak a találgatások: mi történhetett? Egy és más dologból öngyilkosságra gondolnak sokan, de még többen gyilkosságot sejtenek. A nyomozás azonnal megindult és ugy a megye, mint az állam hivatalos közegei teljes erejükkel dolgoznak azért, hogy fényt deritsenek a titokzatos halálra.

E sorok irója, valamint Nt. Tóth Tibor elyriai és Nt. Bernáth Árpád akroni lelkészek okt. 18-án este érkeztünk meg Drakes-Congo-ra, ahol a templom zsufolásig telve volt virrasztó hivekkel. Rövid gyászistentisztelet után a gyászoló hivek szétoszlottak, hogy másnak reggel még nagyobb számban gyülekezzenek össze a temetésre. Nt. Dr. Csutoros Elek és a fentebb emlitett lelkészek végezték a gyászszertartást, mely után a corningi vasutállomásra vitték a halottat, hogy Lorainba szállitsák. Pénteken délután a loraini templomból temettük el rövid szertartás mellett, melyen Nt. Kovács Mihály, Nt. Tóth Tibor, Nt. Bernáth Árpád és e sorok irója végezték a szolgálatokat.

Nt. Radácsy Sándor 1877 jan. 1-én született, Szászfán, Abauj megyében. 12 éves korában jött Amerikába, hová édesanyja hozatta ki. Édesapja Szászfán halálozott el, igy nevelése egészen özvegy édesanyjára hárult. Iskoláinak elvégzése után előbb mint egyszerü munkás ember kereste a kenyerét, majd üzleti ügyekkel kezdett foglalatoskodni. Jól menő üzlete nem elégitette ki lelkének a szomjuságát. Erre a belső hangra bizván élete további sorsát, az oberlini iskolában a papi pályára készíti elő magát, és 1905-ben Tiffinben meg is szerzi az oklevelet. Szolgálati helyei: Eleanora, Pa., Uniontown, Pa., Drakes-Congo, O., Racin, Wisc., Flint, Mich. és ujra Drakes-Congo voltak. Kis gyülekezetek mind, de e kis gyülekezetekben is hüségesen végezte lelkipásztori teendőit. Hallgatag, szerény természetü ember lévén, az egyházi közéletben alig szerepelt, alig tudott róla más valaki a gyülekezetének tagjain kivül, de azok annál többet. Közöttük élt, éretük élt és velük élt. Egyszerü tehetségeit maradék nélkül beleállitotta az Isten országa

szolgálatába. E tuajdonságaival vele járt érzékenysége. Gyülekezeteiben a legkisebb baj a szivébe nyilallott. Fájt neki, ha csak egy is elveszett a kevés számu nyájból. Nem tartozott a tehetségesek közé, de a tehetetlenek közé sem. Munkájával mindenütt elérte azt, hogy a kis gyülekezetektől elvárható kis eredményeket fel tudta mutatni. Munkája épitett, erősitett és összetartott szétszórtan élő apró nyájakat. Benne az egyszerü, de nemes, a közepes, de hüséges, a szerény, de szolgálatkész pásztort gyászoljuk.

Áldott legyen emlékezete.

(Csontos Béla.)

DUQUESNE, PA. *Hornyák Jánosnét*, azelőtt özv. Oláh Mihálynét (Lelesz, Zemplén) 62 éves korában 1932 nov. 8-án kisérték a temetőbe. *Lackó Ilona* 15 éves korában 1932 nov. 11-én hunyt el. *Balogh László* (Belsőbőcs, Borsod) 61 éves korában 1933 jan. 22-én, *Diószeghy István* hosszu szenvedés után májusban, *Csokuly Irén* vizbefulás következtében 1933 jun. 11-én.

EAST CHICAGO, IND. *Fekete Andrásné* három évi betegeskedés után 1932 november 9-én elhunyt. Benne Fekete András windberi lelkész édesanyját gyászolja.

ERIE, PA. *Magyar Gusztávnét* 75 éves korában 1933 áprilisban temették.

FARRELL, PA. *Sike Pál* (Sárköz, Szatmár) 1933 januárban elhunyt. Özvegye és hét árvája gyászolja.

GARY, IND. *Nagy Istvánt* 1933 februárban hantolták el.

HOMESTEAD, PA. *Urbán György* 65, *Gáll Józsefné* 37 éves korukban 1933 juniusban költöztek el.

INDIANA HARBOR, IND. *Bognár András* (Nagyveleg) és *Balázs Lajos* 1933 augusztusban hunytak el.

McKEESPORT, PA. 1933 májusban hunyt el *Kovács Endre Rudolf*. *Bányácsky József* 19 éves korában baleset következtében 1933 szept. 6-án korai halállal fejezte be életét.

MILWAUKEE, WIS. *Tisza Sándor* (Kisléta, Bihar) 48 éves korában 1933 novemberben szállott a sirba.

MONONGAHELA, PA. *Pócs András* korláti (Zemplén) testvérünk 58 éves korában 1933 szept. 13-án hunyt el.

LIGONIER, PA. *Nánássy Kálmán*, a ligonieri intézet házfelügyelője és ácsmestere hosszas betegeskedés után 1933 febr. 3-án fejezte be földi életét. Debrecenben, 1887-ben született és müasztalosnak tanult. A világháboruban sok időt töltött, itt kapta szivbaját, amely sirba vitte. Halálát neje, három gyermeke, testvérei és özvegy édesanyja gyászolják. Temetését Kalassay Sándor, Kovács Andor és Varga Lajos lelkészek végezték.

KOVÁCHY KÁLMÁN. Kováchy Kálmán lelkész Konyáron (Bihar) született 1873 április 7-én. Iskolai tanulmányait Debrecenben végezte, ahol a főgimnázium befejezése után a theologiára iratkozott be. Önképzőköri müködésével, költeményeivel, szinházi kritikáival és más irodalmi dolgozataival már ekkor magára vonta a figyelmet és a "Debreceni Hirlap" szerkesztője lett. Majd Kanadába vándorolt ki, ahol Békeváron volt lelkész. Később az Egyesült Államokba jött át és Phoenixvillen munkálkodott a lelkek javára, de a költészetet sem hanyagolta el. 1931-ben családi bajok érték. Lemondott lelkészi állásáról és nyugalomba vonult. Először a hevesmegyei Hevesen keresett pihenést, de nemsokára ujra Amerikába jött és a ligonieri szeretetintézet lakója lett. Ide már nagy betegen, lelkileg letörve érkezett és idegzete hamar összeroppant. Pár héten át a torrancei állami intézetben kezelték, ahol 1933 március 22-én elhunyt. Holtteste felett előbb Ligonierben, majd március 25-én Phoenixvillen tartottak temetési szertartást. Az előbbi helyen Kalassay Sándor, Melegh Gyula, Varga Lajos, Hunyady László és Nánássy Lajos, az utóbbi helyen Takaró Géza, Nagy Emil, Vécsey Jenő és Rácz Győző lelkészek. Porrészeit Phoenixvillen, korábban elhunyt lelkésztestvére mellé helyezték siri nyugalomra.

Kováchy Kálmán ideális lelkü, igaz ember volt. Állandóan az eszmények világában élt és mig egészséges volt, nemes lelkületével és tiszta gondolataival gazdagitotta életét. Hatalmas kötetbe lehetne összegyüjteni nyomtatásban megjelent és kéziratban hátramaradt költői alkotásait, amik között ódák és lirai versek szerepelnek nagy számmal. Legyen emléke áldott és eszményi magasságok felé

szárnyaló lelke találja meg az örök élet partján azt, ami után vágyott!

PETRÉCS ANDRÁS. Az Aggmenháznak első lakója. Leghosszabb időt ő töltött az öregek közül az intézetben. Técsőn, Máramaros megyében született. Az Aggmenházban cipőket javitgatott és dohányt termesztett, e mellett szeretettel becézgette a kis gyermekeket. Váratlanul, hirtelen jött szivbajban 1933 okt. 16-án hunyt el 76 éves korában. Temetésén az aggmenházi felügyelő és árvaatya fungáltak.

NEW YORK, N. Y. *Spuriusz József* 76 éves korában 1932 nov. 14-én hunyt el. Az első egyháznak volt tagja és halála előtt közvetlenül az egyház bazárának sikerére gondolt. *Özv. Szendrey Istvánnét* és *Roller Vilmost* 1933 juliusban a 11-ik utcai egyházból temették. Ugyaninnen kisérték ki február 10-én *Király Rózát,* a néh. Jakabffy Kálmán nejét, febr. 25-én *Prevniák Lászlót* és május 21-én *özv. Karacs Imrénét,* a néhai Karacs Imre szinmüvész özvegyét. Az első egyház halottja volt *Dóka Zsigmond* és *Kovács István,* akiket 1933 januárban hantoltak el.

PERTH AMBOY, N. J. *Seemann Mihály,* a Seemann József és neje orvostanhallgató fia baleset következtében 33 éves korában 1933 nov. 3-án elhunyt.

PHOENIXVILLE, PA. *Magyar Balázs* ifju korában 1932 december havában fejezte be földi életét. Két árvát hagyott maga után.

ROEBLING, N. J. *Kisded András* 1933 szeptemberben költözött el.

SOUTH BEND, IND. *Kára József,* az egyház egyik alapitó tagja, 1933 juliusban elhunyt.

SPRINGDALE, PA. *Bégányi Zsigmond* ököritói (Szatmár) testvérünk 1932 novemberben, *Bihari Gáborné* cégénydányádi ill. 53 éves nőtestvérünk 1933 márciusban, *Varga András* munkaközben ért szerencsétlenség következtében 1933 augusztusban és *Veres Gusztáv* szeptemberben haltak meg.

STAMFORD, CONN. *Dudás Lajos,* régi egyháztagot 57 éves korában 1933 áprilisban temették.

TONAWANDA, N. Y. *Osztroluczky* Pálné, szül. Biky Margit, régi szatmári papi család sarja 1932 novemberben tért haza a boldogabb világba.

TRENTON, N. J. 1932 októberében temették *Szabó Ferencet, Kiszti Mihályt, Galambos Istvánt* (Mándok, Szabolcs) 62 éves korában és *Mikó Lajosnét* (Bere, Szatmár) 62 éves korában. 1933 május 22-én *Horváth Jenőt* ifju korában, *Szabó Andrást* és *Turner Mihálynét* juliusban, *Hornyák Istvánnét* augusztusban, *Hornyák Istvánt, Jeviczky Andrást* és *Sütő Mihályt* szeptemberben.

WALLINGFORD, CONN. *Gruz Istvánnét* 63 éves korában 1933 február 22-én kisérték ki utolsó utjára.

WHITING, IND. *Kapitány Ferenc* 50 éves kort ért. Leleszen (Zemplén) született, 1933 áprilisban temették. *Kosztyó Istvánnét* május 20-án helyezték siri nyugalomra.

WINDBER, PA. *Borbély Menyhértné* 1932 november és *ifj. Gyenes János* bányaszerencsétlenség következtében 19 éves korában 1933 szeptemberben hunyt el.

WOODBRIDGE, N. J. *Szilágyi Kálmán* (Kisdobrony, Bereg) 64 éves korában két évig tartó betegeskedés után 1933 szept. 4-én elhunyt. Felesége, 3 fia és 2 leánya gyászolja. Woodbridgen 30 évet töltött.

WYANO, PA. *Nagy Károlyné* (Nyirhodász, Szatmár) 1932 nov. 1-én fejezte be földi pályafutását.

YOUNGSTOWN, O. *Özv. Tóth Andrásné* 1933 áprilisban, *Dobos Józsefné* hubbardi nő novemberben hunyt el.

Magyarországon hunyt el, de amerikai tanulmányuton lévén itteni körökben is sokan ismerték, a szülőhazában váratlanul elhunyt *Töltéssy Zoltán* lelkészt. Családja segitésére Csontos Béla és Hegyi Sándor lelkészeink gyüjtést rendeztek.

IN MEMORIAM.

RÁCZ GYULA

New Villagen (N. J.)

elhunyt testvérünk az Árvaházra 100 dollárt hagyományozott.

Legyen áldott emlékezete!

AZ ÁRVAHÁZI ALAP SZÁMADÁSA.

1932 NOV. 1-TŐL 1932 DEC. 31-IG.

A.) BEVÉTELEK.

I. ADOMÁNYOK.

Akron, O. Egyesült Egyletek 10.00, Rákóczi Betegsegélyző Egylet osztálya 5.00.

Anmoore, W. Va. Balogh János 1.00.

Alpha, N. J. Ref. Nőegylet 10.00, Szabó Andrásné 5.00, Gajdó Györgyné 1.00, Serfőző Istvánné 1.00, Takács Mihályné 0.50, N. N. 0.25, Verhovay Segély Egylet 234. fiókja 5.00.

Barberton, O. Oláh Dávid $3.00.

Bernardsville, N. J. Rákóczi B. S. E. 26. fiókja 5.00.

Bridgeport, Conn. Bandré Györgyné 1.00, egy lelkész 1.00.

Brownsville, Pa. Kovács Andor lelkész 2.00, Ref. egyház 10.00.

Buffalo, N. Y. Rozgonyi György 2.00.

Canonsburg, Pa. Özv. Tatay Józsefné 5.50.

Chicago, Ill. Burnsidei egyházból: persely 6.85, Tarjányi Károly 1.00, Sámuel József és cs. 1.00, Görömbey György 1.00, Oláh Sándor 1.00, Géra István 1.00, Bozsvay Benjáminné 1.00, özv. Rezes Jánosné 1.00, Görömbey Györgyné 1.00, Balla Katalin 1.00, D. Németh Jánosné 1.00, Balogh Kálmán 1.00, özv. Tóth Jánosné 0.50, Péter Gizella 0.50, Rezes Erzsébet 0.50, Bogati Istvánné 0.50, Köteles Józsefné 0.50, Tarjányi Károlyné 0.50, Balogh Gáborné 0.50, kisebb adományok 2.10, Burnsidei Ref. Nőegylet 10.00. A Verhovay S. E. 346. fiókja 2.00.

Cleveland, O. Bélteky Sándor 6.00.

Columbus, O. Tóth András 1.00, Verhovay S. E. 239. fiókja 5.00.

Dayton, O. Ref. Egyház idősebbek énekkara 10.00.

Daisytown, Pa. Id. Illár Ferencz 1.00, ifj. Illár Ferencz 1.00, Illár Gyula 1.00, Illár Sándor 1.00, Illár Sándorné 1.00, Lorántffy Nőegylet 5.00, A. M. Ref. Egyesület 126. osztálya 5.00.

Detroit, Mich. Magyar Asszonyok Társasköre 30.00, Sivák István 5.00.

Duquesne, Pa. Verhovay S. E. 71. fiókja 5.00, Csatlakozott egyház vas. iskolája 3.00, Sebestyén Endre lelkész 2.00.

East Chicago, Ind. Palmer Mihályné 1.00.

East Pittsburgh, Pa. Magyar Munkás Dalárda 1.00.

Elyria, O. Egy özvegy asszony 1.00.

Ellwood City, Pa. Verhovay S. E. 141. fiókja 3.00.

Fairfield, Conn. Lorántffy Nőegylet 10.00, Urbán Béla 2.00, Bodó Lajos 1.00, Csoma József 1.00, Kállay Andrásné 1.00, Kiss Géza 1.00, Somogyi András 1.00, Sevegh Mihály 1.00, Szinnyey József 1.00, persely 1.45, Ambrus Józsefné 0.50, Csire Károlyné 0.50, Demjén János 0.50, Gombos Sándorné 0.50,

375-FÉLE ÉLELMI SZER, AMIT INTÉZETEK SZÁMÁRA KÉSZIT AZ

Economy Food Products Co.

CAMBRIDGE, MASSACHUSETTS.

A legjobban felszerelt

:-: MAGYAR NYOMDA :-:

DETROITBAN

A RAPID PRINTING CO. NYOMDÁJA

7911 W. JEFFERSON AVE.
DETROIT, MICHIGAN

VINEWOOD 2-0414.

FODOR GYULA,
tulajdonos.

SEBESTYÉN JÓZSEF

MÉSZÁRSZÉKE ÉS FÜSZERKERESKEDÉSE

4219 West Carroll Avenue, Chicago, Ill.

Telephone: KEDZIE 4557.

Kicsi haszon, nagy forgalom a jelszavunk.

Hadar Vincéné 0.50, Pécs Istvánné 0.50, Rozgonyi Györgyné 0.50, Schön Lászlóné 0.50, Szanyi Jánosné 0.50, kisebb adományok 1.20.

Flemington, N. J. Ref. Egyház 10.00, Tóth András 1.00, Haga Antal 1.00, persely 1.06.

Fremont, O. Serfőző Gyuláné 1.00.

Grand Rapids, Mich. Am. M. Ref. Egyesület 181. osztálya 5.00.

Hartford, Con. I. M. B. S. Egylet 5.00.

Homestead, Pa. Katona András 4.00, Ref. Nőegylet 5.00, Fodor János és n. 1.00, Hornyák Mihály és n. 1.00, Rigó János 1.00, Hagymásy Györgyné 1.00, Horosz István 1.00, Bölcsházi János 1.00, Móré Mihály 1.00, B. Nagy Jánosné 1.00, Ukó János 0.50, Uhrinyák András 0.50, Valyócsik György 0.50, Tóth Rozália 0.50, kisebb adományok és persely 11.68.

Johnstown, Pa. Ref. egyház persely 4.20, id. Lengyel János 2.00, Sirokman György 2.00, Moravecz Ferenc 1.00, Krivulka Károly lelkész 1.00, Csicsmányi Géza 1.00, Nagy László 1.00, Kozma Dániel 0.75, Salagi István 0.50, Patay János 0.50, özv. Kozam Dánielné 0.50, Lengyel István 0.50, kisebb adományok 0.55, Dr. Wollitzer Gyula 3.00.

Kent, O. Pánczél József 1.00.

Kreischerville, N. Y. Maklári István 1.00, régi ref. egyház perselye 0.53.

Latrobe, Pa. Christ' Reformed Church 2.00.

Leechburg, Pa. Draskóczy István lelkész 1.00.

Ligonier, Pa. Gacsályi Imréné 1.00, Tóth Mihály 5.00, Lengyel János 2.00, Szarka András 2.00, Szopó József 1.00, Nánássy Lajosné 5.00, Kalassay Sándorné 3.00, Kalassay Károly 1.00, Orosy József 5.00.

Linden, N. J. Orosz János 5.00.

Lorain, O. Ref. Nőegylet 10.00, özv. Virág István lelkészné 5.00.

Massena, N. Y. Mandics István 4.50.

McKeesport, Pa. Magyar Társaskör 12.50, Kalassay László 1.00.

Middletown, O. Kiss Miklós 1.00, Gönde Pál, Ernő, Ella 2.00, Lorántffy Nőegylet 5.00.

Muskegon Hights, Mich. A Szücs Mihály gyüjtése 2.25.

Nanty Glo, Pa. György József 0.50.

New Brunswick, N. J. Első egyházból: Ref. Nőegylet 10.00, vasárnapi iskola 10.00, N. N. 5.00, Vida József 1.00, Szabó János és n. 1.00, Vig János és cs. 1.00, Szanyi József és cs. 1.00, Berkes Andrásné 1.00, Éles Jánosné 1.00, Kovács Imre és cs. 1.00, Menyhért István és cs. 1.00, Biró Péter 1.00, id. Béres István 1.00, id. Hartó István és cs. 1.00, ifj. Orlik József és cs. 1.00, Kiss István 1.00, Klaczik János 1.00, Patkó Mihály 1.00, Cseh Lajosné 1.00, Gábor András 1.00, Csobor Ferenc és cs. 1.00, Klaczik Jánosné 0.50, Kovács Elek és cs. 0.50, Kiss Sándor és cs. 0.50, N. N. 0.50, Nagy Imréné 0.50.

New Canaan, Conn. Urbán Béla 5.00.

New York, N. Y. Mrs. M. Paskovics 2.00.

Passaic, N. J. Lorántffy Nőegylet 10.00, Ref. Betegsegélyző E. 5.00, Fonyi János 1.00, Béres István

A LEGNAGYOBB
VEGYES KERESKEDÉS
LIGONIERBAN A
L. A. WEAVER ÉS FIA
KERESKEDÉSE.

Az Árvaháznak egyik szállitója.

LIGONIER, PA.

L. B. WELLER
VASKERESKEDÉSE
Ligonier, Pa.

Minden e szakmába vágó tárgyakat raktáron tart.

Radio, Maytag mosógépek, fegyverek, töltények, torna- és játékszerek, fürdő ruhák.

Ha Ligonierben vakációzik, keressen fel bennünket a "Squaren."

és cs. 1.00, Kovács János 1.00, Béres Mihály 1.00, Kivucz Miklósné 1.00, Kiss Pál és neje 1.00, N. N. 0.50, kisebb adomány és persely 19.50.

Perth Amboy, N. J. Woodmen of the World Liberty Campje 10.00, Kucsma Béla 1.00, Séllyei Demokrata Klub 5.00.

Philadelphia, Pa. Rákóczi B. S. Egylet 76. osztálya 2.00.

Pittsburgh, Pa. Varga Lajos lelkész 2.00, Hibó Jánosné 2.00, Korény Jánosné 2.00, Fiók Albert 1.00, Fiók Albertné 1.00, Berta Miklós 1.00, Serfőző Irén 1.00, Tóth András 1.00, Tóth Bálint 1.00, Bodnár János 1.00, Jászay Istvánné 1.00, James Grenton 1.00, Farkas Erzsébet 1.00, Balla Györgyné 1.00, Oláh Jánosné 1.00, Mátyás E. 1.00, T. Kovács Györgyné 1.00, Oláh Mihályné 1.00, B. Tusay Mihályné 1.00, özv. Josvay Mihályné 0.50, V. Petró Józsefné 0.50, Waltner Károlyné 0.50, Szabó András 0.50, Tóth Ferencné 0.50, Zoltányi Ilonka 0.50, Óhegyi János 0.50, Lohr Ferenc 0.50, Szabó István 0.50, André János 0.50, Opalkó Mihály 0.50, Nagy István 0.50, Sánta Jánosné 0.50, özv. Mudrány Jánosné 0.50, Kmetz Mihályné 0.50, Tóth István 0.50, Apjok András 0.50, Szabó László 0.50, Jaskó Márton 0.50, id. Ferkó Andrásné 0.50, Gáll István 0.50, Kiss András 0.50, Hajducskó Mihály 0.50, Hering József 0.50, Varga Istvánné 0.50, Füstös Józsefné 0.50, Halász Jánosné 0.50, Szabó Józsefné 0.50, Petró Istvánné 0.50, Lipóczki Andrásné 0.50, M. Nagy Lajosné 0.50, Elek Lajos 0.50, Házy Lászlóné 0.50, Perhács Béla 0.50, Zákány Istvánné 0.50, Kozora Jánosné 0.50, André István 0.50, Páll Lajos 0.50, Téglássy Pálné 0.50, id. Estu Jánosné 0.50, Lénárt Andrásné 0.50, Bodák András 0.50, Béres Sándorné 0.50, persely 12.00, névtelen adományok 8.75, kisebb adományok 3.55. Magyar Ref. Egyházi és B. S. Egylet 50.00, Verhovay S. E. 277. fiókja 5.00, Magyar Női Önképző és B. S. E. 20.00, Várady György 10.00, Nagy István 1.00.

Pocahontas, Va. Verhovay S. E. 23. fiókja 3.00.

Rankin, Pa. Ref. egyház perselye 6.90, Kiss József 2.00, Géczi János 1.00, Lányi József 1.00, Hlavtur Andrásné 1.00.

Ronkonkoma, N. Y. Bobay Lilike 2.50.

Scranton, Pa. Vajda József 5.00, Vajda András 2.00, Rásman Zoltán 1.00, Vrábel Pál 1.00, Mucsák János 1.00, János Sándor 1.00, Patkó Gábor 1.00, Hajdu Lajos 1.00, Hess Imre 0.50, Krácsovics János 0.50.

Shelton, Conn. Karakó Géza 1.00.

So. Bend, Ind. Barna Jánosné 10.00, Bokor Sándor és n. 10.00.

So. Chicago, Ill. Ref. egyház perselye 2.00, Gáll Lajos 1.00, Varga Mihály 1.00, N. ..... 1.00, N. N. 2.00.

Stamford, Conn. Hagymásy András 25.00.

Stowe, Pa. Váradi Andrásné 2.00.

Toledo, O. Ujlaki Ferencz elnök 9.00.

Alapittatott 1885-ben.

Hazelwood Office Phone: BELL 2452 HAZEL

H. O. HORNBERGER

REAL ESTATE COMPANY

4737--2nd Ave., Hazelwood Sta., Pittsburgh, Pa.

Házakat elad törlesztésre. Fizetendő 200 dollár készpénz
A fennmaradt összeg a havi HÁZBÉRREL fizetendő.

BIZTOSITÁS. -:o:- KÖZJEGYZŐ.

Tonawanda, N. Y. Lorántffy Nőegylet 5.00.

Trauger, Pa. Janiga József 5.00, Suba Ferenc 2.00, Szabó József 1.00, ifj. Suba Ferenc 1.00, Puskár Jánosné 1.00, Szallár Ferenc 1.00, Jesó János és n. 2.00, Gergő Ferencné 2.00, Rusznák Andrásné 1.00, persely 0.87.

Trenton, N. J. Független egyház perselye 14.70, Ref. Templomegylet 10.00, Lorántffy Nőegylet 10.00, Orosz Antal 2.00, Kovács Gizella 2.00, Majsiczky István és cs. 1.00, Nagy József 1.00, Fazekas János 1.00, Tury Mihály 1.00, özv. Csanyi Jánosné 1.00, id. Rostás Andrásné 1.00, Szathmári Márton 1.00, Tudja Jánosné 1.00, Kosztyu Pál és cs. 1.00, Gacso Kovács Emilia 1.00, Baranyai Gábor 1.00, Péntek Miklós 1.00, Egri Dániel 1.00, Mészáros Antal 1.00, N. N. 0.50, özv. Kiss Andrásné 0.50, Bereczki Lajos 0.50, Nagy Pálné 0.50, özv. Janovszky Andrásné 0.50, Kiszti Mihályné 0.50, Béky Zoltán lelkész 5.00.

Vintondale, Pa. Dulenszki István 0.50, persely 1.24.

Whiting, Ind. Ref. egyház perselye 2.32, Tóth Gyula 2.00, Nagy Balogh Jánosné 1.00, Pavló András 1.00, Zahar Jánosné 1.00, Miller Mihály és cs. 1.00, Kanócz János 1.00, id. Gyüre Péter 1.00, N. N. 1.00, Sztraka Pál 0.50.

Williamson, W. Va. Orosz K. János 1.00.

Williamstown, Pa. Péli Ferenc 2.00.

Wood River, Ill. Ritter Albertné 0.50.

Youngstown, O. M. Ref. Férfi és Női B. S. 5.00, Független ref. egyház 37.95. Campbelli Petőfi Egylet 5.00.

Zanesville, O. Verhovay S. E. 166. fiókja 2.00.

Zerbe, Pa. Abary Józsefné 1.00.

II. TARTÁSDIJBÓL.

Molnár gyermekekért Painesvilleből 80.00, Restli Istvánért 31.50, Molnár gyermekekért Milwaukeeból 20.00, Takács József New Yorkból 15.00.

III. ÁTUTALÁS A REF. EGYESÜLETTŐL.

Novemberben 487.60, decemberben 446.10.

IV. FARMI BEVÉTELEKBÖL.

Árvaatyától eladott terményekért 15.10, aggmenházi felügyelőtől eladott terményekért 4.15, Varga Lajos lelkésztől Pittsburgh 5.43, Fiók Alberttól Pittsburgh 3.30. Kovács Andor lelkésztől Brownsville 3.20, Csontos Béla lelkésztől Lorain 2.62, Gergely Ferenctől McKeesport 1.00.

V. NAPTÁRHIRDETÉSEKÉRT.

Ligonier National Bank 30.00, Reshán István Chicago 25.00, Kováchy M. György Cleveland 20.00, So. Second Str. Coal Company Perth Amboy 15.00, Stevenson and Benko Chicago 15.00, Rapid Printing Co. Detroit 10,00, Tottenville Lumber Yard 10.00, W. Huber East Chicago 10.00, Mechanics and Farmers Bank Bridgeport 10.00, So. Norwalk Trust Co. 10.00, Fisher and Owen Pittsburgh 10.00, Hetey Pál Lackawanna 5.00, Tenkely János East Chicago 5.00, Prosvita McKeesport 5.00, D. W. Raymund So. Norwalk 5.00, G. Edwards Pittsburgh 5.00' Gyarmathi Pharmacy Gary 4.00.

THE LIGONIER
PHARMACY

JOHN LLOYD MOONLY, Ph. G.
tulajdonos

LIGONIER, PA.

Az Árvaház patikája.

LIGONIER MILL
F. B. Musick, tulajdonos.

Mindenféle állateledel tehénnek, tyuknak.

--- GABONAFÉLÉK ---

Tel. Ligonier 178.

Az Árvaház egyik szállitója.

LIGONIER, PA.

VI. NAPTÁRPÉLDÁNYOKÉRT.

Elyriai ref. egyház 7.50, farrelli ref. egyház 7.00, kalamazooi ref. egyház 5.00, Ref. Egyesület vestaburgi oszt. 5.00, johnstowni ref. egyház 4.50, duquesnei független egyház 4.00, indiana harbori ref. egyház 2.50, Ref. Egyesület medinai osztálya 2.50, morgantowni ref. egyház 2.50, Ref. Egyesület middletowni osztálya 2.50, Ref. Egyesület alphai osztálya 2.50, Ref. Egyesület muskegon heightsi osztálya 2.50, Ref. Egyesület scrantoni osztálya 2.00, aggmenházi felügyelő 1.50, Ref. Egyesület east chicagoi oszt. 1.00, bolzti osztálya 1.00, toledoi 73. oszt. 1.00, bridgeporti 63. oszt. 1.00, Rákóczi Betegsegélyző Egylet bernardsvillei oszt. 1.00, ithacai oszt. 1.00, rosetoni oszt. 1.00, sheltoni oszt. 1.00, hartfordi oszt. 1.00, Verhovay S. E. east millsboroi osztálya 1.00, Ref. Egyesület so bendi oszt. 1.00, tonawandai oszt. 1.00, Németh József Auburndale 1.00, Ref. Egyesület monongahelai oszt. 0.50, Ritter Albertné Wood River 0.50, Tatay Józsefné Canonsburg 0.50, Orosy József Ligonier 0.50, Magyar Kir. Konzulátus Cleveland 0.50.

VII. SORSOLÁSBÓL.

Elyriai Ref. Egyház $2.50, Pocahontasi Ref. Egyház 2.50.

VIII. VEGYES BEVÉTELEK.

West Penn Power Co. visszatérités 1.00, Prudential Life Insurance visszatérités 0.75.

B.) KIADÁSOK.

I. 1932 NOVEMBERBEN.

Expert Printing Co. naptárnyomás	$100.00
Prudential Ins. Co. életbiztositás	58.42
J. B. Johnson orvosi szolgálat	50.25
Peoples Natural Gas gázért	21.00
Ligonier National Bank gyülés költség	37.00
Bell Telephone Co.	12.12
Demmler and Schenck kályhatörlesztés	40.00
Orosy József fizetés	20.00
West Penn Power Co. villanyért	58.49
Nánássy Kálmánné fizetés	27.00
Miller and Bigg matrácokért	22.00
Tóth Mihály fizetés	50.00
H. E. Vance Bakery kenyér	42.65
Seger Brothers faanyagért	12.75
Ralph Knox szénért	4.80
Odessa Horner adóhátralékért kamat	12.60
Ligonier National Bank váltóra, törlesztés és kamat	48.50
Ref. Egyesület törlesztés	350.00
Federal Reserve Tax	—.38

III. KIADÁSOK 1932 DECEMBERBEN.

Wilber Beatty tej vizsgálat	$ 22.50
Frank Friel állatorvosi szolgálat	14.00
Nat. Artificial Limb Co. a Krizsán Ferenc mülábáért	30.00

BICZÓ FERENCZ

TEMETÉSRENDEZŐ ÉS BALZSAMOZÓ

8027 W. Jefferson Avenue, Detroit, Mich.

Tel. Vinewood 2-0175.

:-: Szivesen köszönti az Árvaházat :-:

JOHN A. KOZUSKO

BUTOR KERESKEDŐ

Hall Avenue és Catherine Street, Perth Amboy, N. J.

Perth Amboy Ornamental Iron Works

Velikán Demeter, tulajdonos.

Minden gép- és kovácsmunka, autojavitás

51—53 Fayette St., Perth Amboy, N. J.

Nappali tel.: P. A. 4-1546.

Este: New Bruns. 1301-R. 2.

LIGONIER BAKERY

A LIGONIERI UJ PÉKÜZLET.

:-: Az árvaháznak kenyeret szállit. :-:

FINOM KENYERET

ÉS

SÜTEMÉNYT KÉSZIT.

LIGONIER, PENNSYLVANIA.

Ligonier National Bank gyülés költség	37.00
Prudential Life Ins. Co. életbiztositás	56.84
Nánássy Kálmánné fizetés	27.00
McCloy Co. naptár boritékért	14.85
Peoples Natural Gas gázért	28.80
West Penn Power Co. villanyért	66.72
Nánássy Lajos folyó kiadások	152.20
Bell Telephone Co. telephone	6.50
Orosy József fizetés	25.00
Demmler and Schenck kályhatörlesztés	21.00
Gacsályi Imréné fizetés	36.00
Nánássy Lajos naptárszállitás	118.44
Tóth Mihály fizetés	50.00
Nat. Biscuit Co. crackersért	8.18
Wance Bakery kenyérért	47.88
Prudential Ins. Co. csoportbiztositás	58.37
Ligonier Nat. Bank törlesztés és kamat	48.38
John L. Barron jégért	9.20
Ligonier Mill csirke és tehén eledel	63.15
Ligonier Pharmacy gyógyszer	23.90
John L. Barron jégért	5.40
Smith's Market élelmiszerért	9.57
Ref. Egyesület törlesztés	350.00
Federal Reserve Tax	—.50

IV. ZÁRLAT 1933 JANUÁR 1-ÉN.

Áthozat 1932 nov.	$ 141.24
Bevétel 1932 decemberben	1,339.70
Összes pénzforgalom	$1,480.94
Összes kiadás	1331.38
Maradvány	$ 149.56

V. ÖSSZEGEZÉS 1932-RŐL.

Áthozat 1931-ről	$ 925.14
1932. évi bevétel	19,407.80
Összes pénzforgalom	$20,332.94
Összes kiadás 1932-ben	20,183.38
Áthozat 1933-ra	$ 149.56

AZ ÁRVAHÁZI NAPLÓ SZÁMADÁSA

1933 január 1-től 1933 November 15-ig.

A.) BEVÉTELEK.

I. ADOMÁNYOKBÓL.

Alpha, N. J. Szabó András lelkész $5.00, Ref. egyház 40.00.

Anmoore, W. Va. Balogh János 5.00, Balogh János 5.00, Kiss József 1.00, Kiss Antal 1.00.

Arlington, N. J. Bándy Lajos $2.50.

Aurora, Ill. Koyács D. Mihály lelkész 1.00.

Barton, O. I. Ref. Betegsegélyző és Temetkező Egylet 10.00

Basking Ridge, N. J. Slezák Pál és n. 5.00, Slezák Pál és n. 5.00, Slezák Pál és cs. 5.00.

Beaver Falls, Pa. Ref. egyház árvaházi perselye $3.79, Kaszonyi Mihály $1.00.

ÜDVÖZLET

A

TROPICAL PAINT

&

OIL COMPANY-TÓL

CLEVELAND, O.

Az Árvaházban
előforduló temetéseket végzi

VIRGIL V. GASKIN

temetésrendező.

ELSŐRENDŰ
AMBULANCE
SZOLGÁLAT.

--- Telephone : 130. ---

138 East Main Street,

Ligonier, Pa.

Bridgeport, Conn. Köteles István vezértestületi tag $10.00, Bandré Györgyné $1.00, Rákóczi Betegsegélyző Egylet $100.00, Walkó János $5.00, Bozák András $1.00. Az első egyházból: Persely $9.00, Ludmna Sándor lelkész, id. Köteles István és cs. 5—5 dollár. Novákovics Józsefné, Heredovszky Ferenc 2—2 dollár. Özv. Glück Józsefné, Kozma Lajos és cs. $1.50—$1.50. Petrohay Józsefné, Sztanay Pálné, Sztanay János, Pradlik Pál, özv. Bandré Andrásné, Bandré Ferencné, Balogh Gáborné, Fórizs Sándor, Szücs János és n., Zöldy István, Szőke Istvánné, Szabó Sándorné, özv. Bodnár Andrásné, özv. Oláh Lászlóné, Imry Jánosné, özv. Nagy Lászlóné, id. Hajdu Józsefné, Tar József, Karmanóczki Jánosné, Gergely Jánosné, Kedves Jánosné, Papp András, Papp Andrásné, Szabó Ferenc, Kabarecz Gézáné, Ténay Károly, Róth Mihály, id. Varga János, Szarka Gábor, Molnár Sándorné, Nagy Pál, Győri Sámuelné, Czikay Ambrus, Veres János, Sütöri István 1—1 dollár. Özv. Kiss Ferencné, Varga Andrásné 50—50 cent, kisebb adomány 15 cent.

Brooklyn-Astoria, N. Y. Kolm Aladár 2.00 dollár. Egyed Lajos, Ercsey János, Gyulay család, Kájei Albert, Mrs. Biró 1—1 dollár. Mrs. Szosztarick, Mrs. Nagy, Mrs. Séra, kisebb adományok 50—50 cent. Özv. Simon Róbertné Bellerose, $2.00.

Brownsville, Pa. Kovács Andor lelkész $2.00, Kovács Andor lelkész $2.00, ifj. Bajusz József $1.00, A Kovács Andor lelkész neje $1.00. Kisebb adományok és persely $3.75, árvaházi persely $2.00, Tóth Ferenc, özv. Kiss Györgyné, Szarka Ferenc, Bajusz Józsefné, Kotán István, Szücs Lajos, Sammer Dezső, Kovács Andor lelkész 1—1 dollár, Bacskay Károly, Balázs Ferenc 50—50 cent, Lorántffy Zsuzsánna Nőegylet $10.00, Kovács Andor lelkész $2.00, Kovács János $1.00, Kovács Andor lelkész $2.00.

Bucyrus, O. Ref. Egyesület 186. osztálya $4.00. Özv. Kiss Mihályné $1.00.

Buffalo, N. Y. Westsidei egyházhól: Bethlen Gábor Ref. Betegsegélyző Egylet $5.00, Kovács Gusztáv $2.00. Balázs Máténé, Demeter József, Farkas András, Farkas Pálné, Sipos Gusztáv, Vaday Miklós, Urbán Endre lelkész 1—1 dollár. Szabó Lőrincné 50 c., kisebb adományok és persely $1.75. Az első egyházból: Lorántffy Zs. Nőegylet $5.00. Id. Gédra István, Bányász András, Rozgonyi György és neje, Ujváry Ede és cs., Balla István és cs., Gáspár István, Mihók György, Hudák András, id. Gédra Imréné, Balla György, Décsmán István 1—1 dollár. K. Gédra János 50 cent. Persely $4.16.

Canonsburg, Pa. Özv. Tatay Józsefné $2.00.

Carteret, N. J. Független ref. egyház alapitványának félévi kamata $30.00. Konfirmáltak Egyesülete $4.35.

Charleston, S. I., N. Y. Független Ifj. Körzeti Konferencián $4.75.

Chicago, Ill. A burnsidei ref. egyházból: Kotány Jánosné sorsolásból 10.00 dollár, persely $5.00, Benkő Amburs és cs., Józsa Géz és cs. 5—5 dollár, Tarjányi Károly és cs. 2.00 dollár. Vasárnapi iskolai persely $1.10. Ifj. Körtvély Lajosné, Nagy Béla, Oláh Sándor és neje, Balogh Kálmán, Borbély Sámuel, Németh Lajosné, Péter Gizella, Deare Julia, Képes Andrásné, özv. Somody Józsefné, Debreczeni István, Reshán István, Józsa Károly, Szidik Mihály 1—1 dollár. Demeter Jánosné, özv. Tóth Jánosné, Bajó Ferencné, Kéri István, H. Németh János, N. N., N. N., N. N., Szalai Eszter, Gerbár Józsefné, özv. Berecz Andrásné 50—50 cent, kisebb adományok $2.35.

Chicago, Ill. A westsidei ref. egyházból: Ref. Nőegylet 5 dollár, persely $5.60, Fóris Sándor, Balázs Lajos, Imre Józsefné, Kovács Gusztávné, Hari Károly és n., özv. Fésüs Sámuelné, Sebestyén József 1—1 dollár. Kisebb adományok 93 cent. Józsi Ida, Igyártó Árpádné, Szépi Józsefné, Szaniszló Istvánné, Ötvös Imre 50—50 cent. **Chicagóból** Benkő Ferenc 10 dollár, Pozsgay Imre $2.00, Juhász Györgyné $1.00.

South Chicago, Ill. Ref. Nőegylet $15.00, Benkő Ambrus $9.00, Amer. M. Ref. Egyesület 180. osztálya $5.00, Mészáros Dánielné, Józsa Károly és cs. $1.00.

Clarksburg, W. Va. Vajda Sándor $2.00, Torják Antal 50 cent.

Cleveland, O. Király Imre ellenőr $5.00, Kováchy Mariska $2.00, Verhovay 45. fiókja $1.00, Kováchy M. György alelnök $10.00, Király Imre ellenőr $5.00. Az első egyház körében: Templom és Iskola Segélyző Nőegylet és Lorántffy Zsuzsánna Nőegylet 5—5 dollár, Somossy Józsefné $2.00, Rácz Józsefné, özv. Kapcsos Mihályné, Molnár József és n., Iglay András, Malena Ádám, özv. Szolnoky Istvánné, Mrs. Gabnay, N. N., Szinnyei János és n., Béres Anna, Kiss Lajos és cs., Csejtei Pál és n., Ferenczi Péter, Turóczi Jánosné, Iván Józsefné, B. Juhász Gyuláné, Makó Helen, Nyitray Jánosné, Béres János, Kováchy M. Mariska, Ferenczy Elvira, Balogh Mihályné, Kár aAndrás, Joó Lajos, Gönczi Pál, Kiss János ellenőr, Nemes Ferenc, Mogyoródy János, J. Kovács Jánosné, László Kálmán, Verba György, K. Kovács János, (Woodhill), Forgács András, Varga István, Géczi Borbála, Kováchy M. Ilonka, Fekete György, Klain Lajos, Kézi Jánosné, Bálint József, Zsupánszky Dániel, Berta Ferenc, B. Szabó Gyula 1—1 dollár, Mrs. Magyar, ifj. Török Imre, Kiszeli János, Czompoly Miklós, Varga Gyula, Márton Lajosné, Kiss Benjámin, Komjáthy András, Turós Imre, Tóth József 50—50 cent; sorsolásból: Mrs. Jakab $3.00, Mrs. Metti $1.65, Mrs. Andrus $1.40, N. N., 50 cent; kisebb adományokból és árvaházi előadáson belépti jegyből $75.80, Kihály Imre ellenőr $12.00, I. ref. egyház $2.25, K. Boriska $5.00, Király Imre ellenőr $10.00, Király Imre ellenőr $7.00, Metti Pálné $2.00, Király Imre ellenőr $5.00, özv. Illés Józsefné $2.00, Kováchy M. Mariska $1.00, K. Boriska $2.00.

Cliffside, N. J. Persely $7.00, Farkas Ferenc, Oltman Ferenc, Juhász József, Abaházy János és cs, Dóczy Balázs, Czifra Ferenc, Czinke Lajos, Dudás János, Ésik András, Ifjusági Kör 1—1 dollár, Szaj-

kkó Mihály, Hock Gyula, Kendy István és Szücs József 50—50 cent.

Coatesville, Pa. Ref. egyház persely $1.51, Dr. Tóth Sándor $5.00, Szücs Sándor és cs., $2.00, Sinka György, Vatai Istvánné, Rátonyi Sándor, özv. Kovács Jánosné, Godra Márton 1—1 dollár, Rési István, Madáji József, Resky Anna, Rácz Ferencz 50—50 cent. Dr. Tóth Sándor tanár $5.00.

Columbus, O. Ref. egyház árvaházi perselye $6.30. Tóth András és neje $2.00.

Consumers, Utah. Molnár István $2.00.

Coraopolis, Pa. N. N. 25 cent.

Crescent-Martinsferry, O. Ref. egyház $10.00.

Dayton, O. Rákóczi Egylet osztálya $2.50, Nánássy Kálmánné $1.00, Nánássy Kálmánné $2.50, Lorántffy Zs. Nőegylet $13.55, persely $4.50, Hámos Józsefné és cs., Angi Vilmos, Banga István, özv. Darabos Pálné, Hörcsik Mariska, Orosy Sámuel, Mácz Jánosné, özv. Varró Jánosné, özv. Tóth Andrásné, Azary Jánosné 1—1 dollár, Angi Miklós és n., özv. Berky Mihályné, Feke János, Lakatos Sándorné, Maár Imre, Nyiri Imre, ifj. Pálkovács Miklós, ifj. Pálkovács Miklós, Pap András és n., Papp István és neje 50—50 cent. N. N. 55c., kisebb adományok 75 cent. Nánássy Kálmánné $2.00.

Detroit, Mich. Az I. egyház Ifju Asszonyainak Köre $22.09, Balogh Ferenc $5.00, Első ref. egyház $10.00, K. Porcs János $1.00.

Dickson City, Pa. A Verhovay Segély Egylet 174. fiókja $25.00.

Donora, Pa. A magyar róm. kath. templomalapból Nagy István utján $21.38, Turfa Sándor és cs. $1.00, Verhovay S. E. 119. fiókja $5.00, Egyesült Ref. Egylet $5.00, Turfa Sándor és n., Nagy István, Csatlós János és cs., Id. Csicseri József és cs. 1—1 dollár.

Duquesne, Pa. Sebestyén Endre lelkész $5.00, Sebestyén Mártha $1.00.

East Chicago, Ind. Ref. Nőegylet félévi alapitványi kamata $30.00, Bodor Dániel lelkész, Derján Mihály 1—1 dollár. A ref. egyházból: Ref. Nőegylet $15.00, Tóth Rózsika tanitónő, Bujáki Gergely 2—2 dollár. Balázs József, Tóth József, Seregély Dániel, Kászó Ihréné, Hegedüs István, Derján Mihály, Derján Gyula, Palmer Mihályné, Molnár Bálint, Zizda Istvánné, Szirbek Károly 1—1 dollár. Bábás József, Molnár Jánosné (Kennedy St.) 50—50 cent. Kisebb adományok és persely $11.26, árvaházi persely $10.28.

Elizabeth, N. J. Rákóczi Egylet oszt. $4.00.

Elyria, O. A ref. egyházból: persely $6.00, ifj. Szabó Imre $10.00, ref. egyház $2.00, Nőegylet $2.00, Lapos Ferencné $1.00.

Erie, Pa. Özv. Török Istvánné $3.00, özv. Török Istvánné $2.00, Mrs. Kosztyu $1.00.

Fairfield, Conn. A ref. egyházból: Lorántffy Nőegylet $10.00, Urbán József lelkész neje $4.00, Varga János $2.00, Balogh Ferencné, Barati Jánosné, Csoma Józsefné, Demjén János, Kalabányi Istvánné, Kiss Gézáné, Pócs István, Söveg Mihály, Söveg Mihályné, Schön Lászlóné 1—1 dollár. Tripoli Sándor 75 cent, kisebb adományok 55 cent, Ambrus Irénke, özv. Csire Károlyné, Filep Károly, Tarkóczky And-

Washington 6506

DR. NOVÁK PÉTER

FOGORVOS

RENDELŐJE

11803 Buckeye Road,
Cleveland, Ohio

Telephone: MELROSE 2142

CLEVELANDBAN A WEST SIDEON

A LEGKERESETTEBB
-- MAGYAR FOGORVOS --

DR. CYPRUS ISTVÁN

Lorain St. Bank épületében, a Lorain Street és Fulton Road szögletén
CLEVELAND, OHIO.

Ha gyöngéd, szakavatott orvoslást kiván, mikor a FOGA FÁJ, őt keresse fel.

LUKÁCS ISTVÁN ÉS FIA

államilag engedélyezett balzsamozók és temetkezési rendezők.

TEMETÉS $90.00-TÓL FELJEBB.

East Sidei kápolna: 2728 Woodhill Road.
Telefon: CEdar 0593
Fiók iroda: 2924 East 116th Street.
Telefon: CEdar 7524
West Sidei kápolna: 1949 West 54th Street.

rásné, Pócs Istvánné, özv. Rozgonyi Györgyné, özv. Smajda Sámuelné, Szabó Ferenc, Szabó Ferencné, P. Varga Jánosné, A. Vincze Jánosné 50—50 cent.

Fairport-Harbor, Ohio. Egry László lelkész $3.00, Tóbiás János és cs. $2.00, özv. Csámfordi Józsefné, Gyüre János és n., Mrs. M. Horváth, Karakó Sándor és cs., özv. Kiss Lajosné, Kovács Ferenc és cs., László Kálmán és cs., Odé István és cs., Rajna Lajos, Sztropkay István, Szerdy István és n., Tarnóczky Istvánné 1—1 dollár. Balázs Emma, Borsó János, Czinke András, Illár Józsefné, ifj. Kanócz János, Kiss János, Lipovics Jánosné, Literáti Sándor, Lőrincz László, Molnár Miklós, Orosz Ferencné, Polgár Lajos, Szabó Lászlóné, özv. Szilágyi Elekné, Tokár Andrásné, Tóth Menyhért és cs., Vastyán Jánosné, Végső István és cs. 50—50 cent, persely $10.72, kisebb adomány $11.48, kanadai pénz beváltása 60 cent.

Flint, Mich. Szalay Gyula $10.00, Gáncsos Péter és neje $2.50, Iváncsó Péterné $2.00, ifj. Elek Áron $2.00, ifj. Kiss János és neje $2.00 ,Antal Dánielné $1.50, Pásztor Ferenc, Szikszay György, Bóka István, Maj János, Illés Zsigmond, Soós Ilona, Kiss János és cs., Palágyi János, Bányai Lajos, Babincsák Karolin, Elek Áronné, N. N. 1—1 dollár. Máté Sándorné, Molnár Andrásné, Sütő Árpádné, Csillik Gyula 50—50 c. Kisebb adományok és persely $4.71.

Forest City, Pa. Pásztor András $1.00.

Gary, Ind. Ref. Nőegylet $5.00. A ref. egyházból: Vasárnapi iskola és C. E. 5—5 dollár, Gergely József és cs., Bazin János, File Sándor, Nagy Kálmán, Peleskey János 1—1 dollár. Balogh Márton 50 cent, kisebb adományok $1.28.

Geistown, Pa. I. E. Paul $5.00.

Greig, N. Y. Mrs. Margaret B. Petrovics $2.00, Nyeste András $1.00.

Helper, Utah. Bene Sándor $1.00.

Homestead, Pa. Katona András $2.00, Katona András $3.00, Nagy István $1.00, Katona András $2.00, Ref. Nőegylet $5.00, Katona András $3.00, Rigó János $1.00, Ref. Betegsegélyző és Egyházi Egylet $30.00, Katona András $2.00, Katona András $2.00, Csuri Ferenc $1.00, Katona András $3.00, Csuri István $1.00, Ref. Egyház persely $15.04, Katona András $2.00, Rigó János $2.00, Somogyi György $1.00, Bölcsházi János $1.00, Valyik György $1.00, Mikó Imre $1.00, Kosztruk József 50c., N. N. 25c., Ref. Nőegylet $15.25, Katona András $2.00, Horosz János $1.00, Katona András $3.00.

Indiana, Pa. Molnár Mihályné $2.00.

Indiana Harbor, Ind. Tóth József, Turóczy György, Imre Lajos, Szilágyi László és neje, Barabás Ferenc, Czakó János 1—1 dollár. Mircse Sándor lelkész, Kulcsár Mihály, Király János, Pethő Lajos, Márton Sándor, Soltész György, Tóth Jánosné, Nagy József, Pithó János, Felszeghi Domokos, Nagy Géza, Vass József, Füzy Béla 50—50 cent. Kisebb adományok $13.50. Árvaházi persely $9.11.

Iselin, Pa. Verhovay 231-ik fiókja $2.00.

Johnstown, Pa. Dr. Wollitzer Gyula $3.00, Dr.

THE LOGAN ENGRAVING CO.
1656 East 55th Street,
CLEVELAND, O.
FÉNYKÉPRŐL RÉZMETSZETEKET KÉSZIT MINDEN KIVITELBEN És MINDEN CÉLRA.

F. O. FOWLER
VASKERESKEDÉSE
ÉS
BÁDOGOS MÜHELYE
220 West Main Street,
Ligonier, Pa.
Telephone: 149-J.
Az árvaháznál a szükséges javitásokat végzi.

VOLT VÁROSI ÜGYÉSZ
GOBOZY ISTVÁN
MAGYAR ÜGYVÉD
Moreland Theater Bldg.
11814 Buckeye Road
Phone: LOngacre 3512

Wollitzer Gyula $2.00, persely a Lantos József üzletében $1.00, Molnár Zsigmond $2.00.

Joliet, Ill. Ref. Egyház $30.00, Butka János és neje, Gurnicz Józsefné 1—1 dollár, Gergely Istvánné $2.00.

Kent, Ohio. Pánczél Józsefné $1.00.

Kingston, Pa. Pazár Miklós lelkész $2.00, Papp Sándor $1.00, Jánky József és n., Fekete József 50—50 cen. Kisebb adomány és persely $2.15.

Lackawanna, N. Y. Fazekas Béla $1.00. Perselv $9.00, Básty Lajos $2.00, Béky János, Bodnár Gáborné, Szentpétery Gábor, Fazekas Béla 1—1 dollár, Kusnyér József, Bartha József 50—50 cent.

Ligonier, Pa. Nánássy Kálmánné $2.00, Nánássy Kálmánné $5.00, Nánássy Lajosné $3.00, Kalassay Sándorné $2.00, Kalassay Margit, Kalassay Károly, ifj. Nánássy Lajos, Nánássy Marian, Orosy József, Nagy Péterné 1—1 dollár. Tóth Mihály $5.00, Nánássy Lajosné $3.00, ifj. Nánássy Lajos, Nánássy Irén, Nánássy Marian, Szopó József, Gacsályi Imréné, Nagy Péterné 1—1 dollár, Szarka Anrdás $5.00, Tóth Mihály $5.00, Nánássy Lajosné $3.00, Kalassay Sándorné $2.00, Nagy Péterné $2.00, Molnár István $2.00, Szopó József, ifj. Nánássy Lajos, Nánássy Marian, W. Clarence 1—1 dollár, Nánássy Lajosné $3.00, ifj. Nánássy Lajos, Nánássy Marian 1—1 dollár, Szopó József $2.00, Tóth Mihály $1.00, Nagy Péterné $2.00, Kalassay Sándorné $1.00, Szarka András, Gacsályi Imre, Szabó Mária 1—1 dollár, persely $3.40, Dr. C. A. Hamill $3.00, Mrs. Mary Horn $25.00, Jurás István $25.00, Tóth Mihály $5.00, Szarka András $2.00, Szopó József $1.00, ifj. Nánássy Lajos $1.00, Nánássy Marian $1.00.

Lorain, O. Ref. Nőegylet $19.00, Mükedvelő Ref. Ifj. Kör $8.00, Vasárnapi Iskola $7.22, Csontos Béla lelkész $3.00, Csik István és cs. $3.00, özv. Kerekes Jánosné $2.66, Intermediate C. E. $2.50, Rickert Ernő r. kath. lelkész, Cs. Szücs József, Kovács Imre 2—2 dollár, ifj. Cseh Istvánné, Tulipán János, Bucsi Benjámin, Bütti András, Dózsa Mártonné, Kallós Elek, Simon András, Dénes Bálintné, Pokol Árpád, Oláh Istvánné, Kun Lajos, Papp János, Orosz Ferenc, Csehi Istvánné, Mónus Dezső, Erdey György, Nagy István, Eckó András, R. Porkoláb Károly, Kovács Ferenc, Pándy Lajos, Nagy József, Bálint János, Kovács István, Dr. Pillion Etel, Németh János, Borbély Dániel, Pongrácz Gyula, ifj. Kovács János, Sivák András, Hegyi Lajosné 1—1 dollár. Gede István és cs. $2.00, Szabó Lajos, Virág István lelkészné, Nagy Ferenc, Kacsó István, Major Péter, Huszti József, Balogh Sándorné, Tyukodi Lehel, Meszik Pál, ifj. Balogh János, Fülei Imre, Yuhász Mihály, Kalassay Sárika, Senior C. E., Kiss Lajos, Arnóczky András, Tóth János, Tomok Mihály, Alföldi Lajos, Tóth Dániel 1—1 dollár. Kiss Mihályné 91 cent, Szappanos Lajos 77 cent, Pataki Mihály 60 cent, Balogh András, Kosztyu András, Nagy Antalné, Pandy Gyula, id. Kovács János, ifj. Csonka István, Torma Jánosné, özv. Veress Imréné, Szabó György, Jestrebi István, Bazár András, Trimmel András, Kalló Károlyné, Palczer Lajos,

FRANK POLKE & SON

UNDERTAKERS

Residence:

409 HANCOCK AVENUE

Tel. 3—1971.

Office:

773 STATE STREET,

BRIDGEPORT, CONNECTICUT

Telephone: 4—3812.

SZIVÉLYESEN KÖSZÖNTI AZ ÁRVAHÁZAT.

LÉVAY BÉLA

151 So. Main Street,

SOUTH NORWALK, CONN.

HETEY PÁL

MAGYAR VENDÉGLŐS

1564 Hamburg Place

Lackawanna, N. Y.

Isten áldását, az emberek szeretetét kéri, az Árvaházra.

Kára Mihály, ifj. Pandy Ferenc, id. Cseh István, Gergely Elek, Torma Jánosné, Szakáll Lajos, Erdey György, Porkoláb Károly, Henezi Imre, Bodó János, Martin Józsefné, Zsolnai Dávid, Prion Mihály, Csonka Lajos, Kolozs József, Kovács Lajos, Yuhász Pál, Lóczi Jánosné, Kovács Józsefné, Horkay Lajos, id. Csonka Ferenc, Nehéz Imre, id. Csonka István, Pataki Andrásné, Boros Sándor, Kolozsi Dávid, Lázár Dénesné, ifj. Bodor János, Csutorás Andrásné, Pirigyi Lajos, Molnár Sándor, Albert Antal, Mitró András, Murvay Józsefné, Pásztor Lajos, Tiser Julianna, Kosztrub István, Molnár Pál, Molnár Mihály, id. Kovács Ferenc, Boray Andrásné, Tóbiás András, Oláh Imre, ifj. Pandy Lajos, Tóbiás Ferencné, Virág András, Oláh János, Majoros Gyula, Móger Dánielné, Báthory Zsigmond, Szappanos Gyuláné, Gáll József, Huszti Jolánka, Csehi József 50—50 cent. Szarka Balázs és neje $2.00, Pongrácz József $1.00, Yuhász Sándor 75 cent, Bedécs András 45 c., Horváth Józsefné 40c., kisebb adományok $6.25.

Los Angeles, Cal. Szabó Istvánné $1.00, Bolybán Lajos 50 cent.

Manivlle, N. J. Ref. egyház $5.00.

McAdoo, Pa. Szent Margit Nőegylet $25.00

McKeesport, Pa. Független egyház $14.00, a Vechovay 226. fiókja $5.00, Prosvita $5.00, Daróczy Sándor lelkész $4.00, Melegh Gyula lelkész, Balogh E. István lelkész $1.00. Melegh Gyula lelkész $2.00.

Telephone: MAIN 6350.

PETRÁS LAJOS

MAGYAR ÜGYVÉD

1040 Guardian Building

Cleveland, Ohio

DR. SEMÁN JÁNOS

MAGYAR FOGORVOS

11803 Buckeye Road

CENTRAL UNITED BANK FELETT.

Phone: WAshington 6760



A legjobb tyukszem és ... szemölcs ... ... irtószer ...

Czim: KALERD LABORATORIES, INC.

Készíti Érdeky Kálmán, hazai gyógyszerész

332 Third Avenue, Pittsburgh, Penna.

Daróczy Sándor lelkész, Melegh Gyula lelkész 1—1 dollár. J. D. Moon, Bszörményi Ede s. lelkész 1—1 dollár, Balogh E. István lelkész $2.00.

Medina, O. Persely $2.39, ifj. Zsarnay József $1.00, Simon András, Petró János, Szekeres István 50—50c.

Middletown, O. Persely és kisebb adományok $2.86, Kiss Miklós és cs., Rácz Gábor, Szabó Gábor és cs. 2—2 dollár. Hocz Ferenc, Kocsis Albert, Szentesy József, Juhász József, Török János, Gönde Pál és cs., Betes Istvánné 1—1 dollár. Ujpál János 50c., Szabó András 50c.

Milwaukee, Wis. Ref. egyház $2.50.

Monessen, Pa. Béres Miklós $2.00, Béres Miklósné, Demkó István, Szendrey Ferenc 1—1 dollár, Csajkovics János és neje 75 cent, Szalay Gyuláné 50c., Szabó Kelemen és neje $1.00, Z. Kendra József 50c., Béres Etel 50c.

Morrisdale, Pa. Ref. Egyesület 41. oszt. 50 cent.

Morrisville, Pa. Molnár Árpád $2.00.

Mount Carmel, Pa. Özv. Buczkó Andrásné $2.00.

Newark, N. J. Verhovay 70. fiókja $1.00.

New Brunswick, N. J. A Somerset streeti ref. egyház $25.00, Somerset streeti Ref. Templomsegélyző Nőegylet $5.00. I. egyházból: Kedves Antalné $5.00. Vas. Iskola 10 dollár, születésnapi ajándékokból $5.00, Papp Károly lelkész és neje, Kedves Antalné 2—2 dollár, Ifjusági Kör 23 dollár, N. N. $1.15, Lőrincz Lajos és cs., özv. Horváth Gáborné, Varga József és cs., Ádám Lajos és cs., özv. Kiss Istvánné, Szalóczi Mihályné, Éles János és cs., Csóbor Ferenc, Hartó István, ifj. Orlik József, D. Szabó József és cs. 1—1 dollár. Csete Györgyné, Nagy Imréné, Magyar Gáborné 50—50 cent.

New Canaan, Conn. Urbán Béla és cs. $2.00.

New York, N. Y. Magyar Segélyegylet $100.00. A független egyházból: Ref. Ifjusági Kör $25.80, persely $3.70, Petró Kálmán és cs. és Szikszay Róza 2—2 dollár, özv. Ecsedy Istvánné, Mrs. Barát, Kiss Károly, Lakatos József, Mrs. B. Novajkay, özv. Simkó Jánosné 1—1 dollár, Simkó János és cs., N. N. 50—50 cent. A baptista hitközség $15.85, a Rákóczi Egylet 23. oszt. 5 dollár. Takaró Géza lelkész 4.00, Demeter Gusztáv $1.00, Polczer Imréné $12.50, Polczer Imre $15.00. Az első ref. egyházból Kiss Lajos és cs. $10.00. Magyar baptista egyházból: Persely $17.16, vasárnapi iskola 5 dollár, Mrs. Lőrincz 50c.

Oswego, N. Y. Kolumbán Sándor $1.00.

Paulsboro, N. J. Tóth Pál és cs. 50 cent.

Perth Amboy, N. J. Dr. Vincze Károly lelkész $10.00, Csipő Lajos $10.00, Független egyház Női Kör $5.00, Tóth Ferencné Liberty St. $1.00, Zöldi Mihályné $1.00, Csipő Lajos $5.00, Wolf János $5.00, Csete Béla $4.00, Velikán Demeter és cs. $10.00, Szekeres István és n. $2.00. A független egyházból: Bakcsay József és neje $10.00, Koncsol István és neje $1.00.

Phoenixville, Pa. Temetési persely $13.00, templomi persely $5.00, Rácz Győző lelkész és Géczi Sándor 1—1 dollár, vasárnapi isk. persely 22 cent. Ref. egyház $12.00, Rácz Győző lelkész $2.00.

Phone: McKsprt. 4280

W. S. WILLIG

MAGYAROK
TEMETKEZÉSI INTÉZETE.

MODERN MÓDON TELJESIT BEBALZSAMOZÁST

220 Ninth Avenue,

McKeesport, Pennsylvania

FISHER & OWEN

temetésrendező és balzsamozó

126 Hazelwood Avenue,

Pittsburgh, Pa.

Telefon a hivatalban 1165 HAZEL

Lakása: Ugyanabban az épületben.

BERNEY BROTHERS

606 Railroad Street,
JOHNSTOWN, PA.

MINDENFÉLE RUHAFÉLÉK
NAGY KERESKEDÉSE.

A árvaház szállitója.

Pittsburgh, Pa. Mrs. J. Trubella $2.50, ifj. Estu János vezértest. tag $5.00, Varga Lajos lelkész $4.00, Fiók Albert, Tusay Mihály, Bodák András, Téglássy Pál, Lénárt András 1—1 dollár, özv. Balla Györgyné $4.00, Hibó Jánosné $3.00, Tusay Mihály $7.00, Varga Lajos lelkész $2.50, ifj. Estu János $1.00, Révész Kálmán $2.00, Bercsi József $10.00, Pittsburghi és Vidéki M. Önk. és Betegsegélyző Nőegylet $23.50, De Both József $2.00.

Pocahontas és vidéke, Va. Verhovay 23. fiókja $1.25. Ref. egyház persely $3.05, Vasárnapi Iskola $2.50, Boray Jánosné, Erdey József, ifj. Dobos András, Soós József, id. Dobos András, Krist Miklós 1—1 dollár.

Toms-Helen, W. Va. W. F. Tams $10.00, Gyarmathy Sándorné $2.00, Bodó Endre, Nagy Ferenc, Ozsváth Lajos, Molnár Boldizsárné, Marinkó József 1—1 dollár, Puskás László 50 cent, perseiy $3.95.

Thorpe, W. Va. Bodnár Istvánné $1.00.

Freeman, W. Va. Buróczi Miklós $1.00.

Elkhorn, W. Va. Id. Szijjártó Istvánné $1.00.

Coaldale, W. Va. Ménes János 50 cent.

Pocahontas, W. Va. Verhovay S. E. 23. f. $3.00.

Portage, Pa. F. Brand $1.00, persely $1.00, Isten Bizodalma Egylet $5.00.

Pricedale, Pa. Kisebb adományok és persely $2.60, árvaházi persely $2.30, Turfa András, Hajdu János 1—1 dollár, Tordai Jánosné 50 cent, Hajdu András és cs. $1.00.

Racine, Wis. Ref. egyház $2.00.

Rankin, Pa. Ref. Nőegylet $5.00, Ref. Nőegylet $3.00, Ref. Egyház $9.00, Ruskovics János és neje $1.00, Géczi János $1.00, Kiss József $1.00.

Roebling, N. J. A független egyházból: kisebb adományok és persely $7.35, vasárnapi isk. persely $1.25, Kiss Jánosné, Bernáth József, Malcsiczki András, Szakács József, Fityere János, Csögi Miklós, Szakács József 1—1 dollár, Csanyi András, Németh András 50—50 cent.

Scranton, Pa. Magyar Presbyterian Egyház $10.00, Patkó Gábor, Vajda István 2—2 dollár, Kálmár Gábor $1.00, Horváth János, Illés Imre 50—50 cent. Vajda István és neje $5.00.

So. Bend, Ind. Ref. egyház $20.00, Novotny Lajos $1.00, Bokor Sándor és neje $10.00, persely $3.67, Bokor Sándor $1.00, Bokor Sándorné $1.00, Dr. Fodor Gyula $1.00, Kalabányi István lelkész $1.00.

So. Norwalk, Conn. Magyar Baptista Nőegylet $5.00, Mrs. Budovsky $5.00, Tóth Béla lelkész $2.00, Lévay Béla $5.00. A ref. egyházból: Női Egylet $10.00, Tóth Béla lelkész és neje, Szikszay Károlyné 5—5 dollár, persely $4.13, Lévay Béla, Novák Lajos, Josem's Store, C. E. 2—2 dollár. Dókus Gábor lelkész, Kovács Béla, Gáll Béla, Gáll Józsefné, Horváth József, Kiss József, G. Gáll Jánosné, Imri József, Fóris János, Eszenyi Kálmánné, Hutkai András, Kéry József, Imry Pál, Mrs. William Cullan, Balázsi Károlyné, Kwancz Jánosné, Juhász Benjáminné, Mrs. Jóczik, özv. Varga Józsefné, Vass

ALAPITTATOTT 1905. PHONE: P. A. 4-0801.

CSIPŐ LAJOS

PÉNZKÜLDŐ, HAJÓJEGY ÉS KÖZJEGYZŐI IRODÁJA

oly régi, oly erős és megbizható, hogy ez a név már valóságos fogalommá fejlődött ki a Perth Amboy és vidéke magyarságának a szivében. Csipő Lajos az utóbbi időkben kibővitette üzletét automobile és tüzbiztositásokkal is. Mint ilyen, Amerika legnagyobb és legmegbizhatóbb biztositó társaságainak kötvényeit adja ki nagyon méltányos árban és különös gondot fordit ügyfelei érdekeinek megvédésére. Nagyon kevés ilyen régi kipróbált és megbizhatónak bizonyult magyar ügynökség áll még fenn Nagy-Amerikában, a többieket már mind elseperte a depresszió nyomában fakadt nincstelenség. Pártoljuk ezt a céget nemcsak azért, mert néhaněha szükségünk van szolgálataira, hanem azért is, mert igazán megérdemli a magyarság pártfogását.

477 State Street, Perth Amboy, N. J.

István, Urbán Béla, Kállay Imre, Kurenczky Jánosné, Kurimay Mária 1—1 dollár. Kisebb adományok $1.45. Györke András 60 cent, özv. Doszpoly Jánosné, N. N., Senke Sámuelné, Fojtó Józsefné, Lassu Pálén, Sontra István, Tóth Istvánné, N. N., Hadik Jánosné, Bacskay Károly, N. N. 50—50 cent.

Springdale, Pa. Ref. egyház $5.00, Novák Lajos lelkész. $2.00.

Stamford, Conn. Mónus János $2.00, Kozma Ferenc $3.00, Dudás Sándor, Urbán Ferenc és neje 2—2 dollár, Kozma András, Kőrösi György, Varga Lajos 1—1 dollár, Márton Ferenc, Magyar Balázs, Minyó Józsefné 50—50 cent. Kisebb adományok $4.80.

Stowe, Pa. Barta Sándor és neje $5.00, Várady András és neje $2.00, Ref. Nőegylet $6.26, persely $3.74, Várady Béláné sorsolásból $4.00, Várady Andrásné $1.00.

Throop, Pa. Várkonyi Miklós lelkész, Binda Imre 2—2 dollár, Bán Ferenc és n., Szászfai György, Mentő János 1—1 dollár, Németh Jánosné, Tóth Julia, Tóth András, Lévai Vincze, Majoros Imre, özv. Árvay Józsefné, Makatura István 50—50 cent, kisebb adományok 75 cent, Várkonyi Miklós és neje $5.00.

Toledo, O. Ujlaki Ferenc elnök $7.00, Ujlaki Ferenc elnök, Molnár István titkár 5—5 dollár, persely $2.70 ,Varga Gyula $2.00 Ujlaki Ferenc elnök $7.00, Ujlaki Ferenc elnök $7.00, Ujlaki Ferenc elnök $7.00, Varga Gyula $2.00, Verhovay 194 rossfordi fiók $6.61, Ujlaki Ferenc elnök $7.00, Oláh Juliska $1.00, árvaházi persley $3.25, Ujlaki Ferenc elnök $7.00, Molnár István és ifj. Molnár István $10.00, Molnár György $3.00, Ujlaki Ferenc elnök $3.00, Ujlaki Ferenc elnök $7.00, Vincze András, Rossford $5.00 A **Bartha Lajosné és Domokos Gergelyné** gyüjtése: Farkas Mihály, Csobádi Jánosné, Komáromy Erzsike 1—1 dollár, Bartha Lajosné ,Domokos Gergelyné, Pető Pálné, Dombrádi Sándorné, Mészáros Józsefné, Szendi Lajosné, Kévés Pálné, Polyacskó Pál, Boros Bertalan, id. Csontos István, Nyitray Pálné 50—50 cent. Kisebb adományok $4.00. — A **Takács Jánosné és Bartha Gáborné** gyüjtése: Molnár István $5.00, Kosztyu Károly $1.00, Doctor Farkas Géza, Várkonyi Bertalan, Holló Antal 1—1 dollár. Takács Jánosné, Bartha Gáborné, Juhász Józsefné, Rási József, Kosztyu Ferenc, ifj. Bartha Gábor, Orosz István, Mező József, Molnár András, Paczkó Györgyné, Csizmár Mihály, Kolibár Imre, N. N. 50—50 cent. Kisebb adományok $4.20. — A **Materni Lajosné és Darmó Istvánné** gyüjtése: Ákos Jánosné 1 dollár, Materni János, Szabó Péter, Darmó Istvánné, Fábján Dénes, Varga József, Bacsó Pál, Molnár András, Papp Imre 50—50 cent. Kisebb adományok $3.35. — A **Boldog Bálintné és Mészáros Jánosné gyüjtése:** Ujlaki Ferenc lelkész 5 dollár, Boldog Bálint 1 dollár, Tarczali Istvánné, Kanócz János, Mrs. Dale Lovelace, Szedlák Tamásné, Szőr Sámuel, Mészáros János 50—50 cent. Kisebb adományok $2.25. — A **Nagy Józsefné és Simkó**

A. W. KISINGER

a magyarság kedvelt

BALZSAMOZÓ, AMBULANCE,

TEMETKEZÉSI VÁLLALATA.

HIGH STREET, SOUTH BROWNSVILLE, PA.

Phone 77-J.

Gyuláné gyüjtése: Nagy József (Valentine Street), Kardos Imre, Mészáros Weizer Zsigmond 1—1 dollár, Vékás Gergely, Farkas Mihály, Varga István, id. Potoczki József, Algesz György, Simon Gyula, Monoki János 50—50 cent, Gáspár Vince 75 cent, kisebb adományok $4.10, id. Tamás András Rossford $1.00, kisebb adományok 80 cent. — A **Bellincs Demeterné és Bertók Gyuláné** gyüjtése: Dr. Marcus László 5 dollár, Varga Gyula 5 dollár, Hirzel Bros., Nagy István, Kigyósy István, Balázs Erzsike 2—2 dollár, Bellincs Demeter, Bertók Gyula, Mrs. Stefán, Paczkó János, Mrs. Rihacek, Szalonna Ilonka, Georgie Ferencné, Lőrincz József, Varga József, Molnár Bessie, Lakatos András, Sütő Béla, Gáll István, Gyurcsik István, ifj. Tóth János, Mrs. Reid, Nagy Károly, Paczkó Józsefné, id. Tóth János, Balogh István, Ed. Becker 1—1 dollár. Katona Illés 75 cent. Virág János, Snyer András, Beer György, Juhász Pál, Mrs. Kohányi, Buday Sándor, Suba Sándor, Horváth György, Molnár József, Fodor Józsefné, Demeter Lajos, Kovács Berti, Mestellér József, Árvay János, Sztencel Ernőné, Takács Lajos, Varga István, Szabó Gergelyné, Matány József, Fodor Gyuláné, ifj. Bertók György, Cs. Tóth István, Tóth Boriska, Keller András, Polyácskó Lajos, Legeza Sándorné, Mező András, Csehi István, özv. Orosz Mihályné, B. Tóth István, Kiskovics Gyuláné 50—50 cent. Kisebb adományok $5.55. Oláh Juliska 1 dollár, árvaházi persely $2.80. Ujlaki Ferenc elnök 2 dollár.

Tonawanda, N. Y. Persely $7.50, Barabás József $1.00, Szabad József $1.00, Bernáth Árpád lelkész 50 cent.

Towsend, Del. Mosuly György $1.00.

Trauger—United, Pa. Janiga József és neje $5.00, Jesó János, Gergő Péter 2—2 dollár, ifj. Suba Ferenc, id. Suba Ferenc, Szallár Ferenc, Rusznák Andránsé 1—1 dollár. Persely 42 cent.

Trenton, N. J. A független egyházból: Radványi Ferenc $10.00, Csighy József és cs., Galambos József és cs., Kovács Józsefné, Lénárt Ferenc és cs., özv. Tóth Mihályné 1—1 dollár. Kovács Gizella $2.00, Kovács Amália $1.00. A független egyházból: Persely $10.87, Templomegylet $10.00, árvaházi persely $7.85. Béky Zoltán lelkész és neje, Radványi Ferenc 5—5 dollár, Kovács Gizella, Gacsóné Kovács Emilia, Bartha Mariska 2—2 dollár, N. N., Varga Margit, G. Tóth Istvánné, Tury Mihály és cs., Mészáros Margit, Egry Dániel, özv. Farkas Józsefné, Galambos József, Péntek Miklós, Simon Károly, Nagy Pálné, ifj. Németh József és cs., Tudja János, Pokróczos Lajos és cs., Ács Ferenc és cs., Kiszti Mihályné, Molnár József, Lénárt Ferenc, özv. Gáspár Sándorné, Mrs. Kwancz, Csató Antalné, M. Nagy István, id. Rostás András és cs., Ujlaki Varga János, Kostyo Pál, Perey Tamás, özv. Kovács Józsefné, Baranyay Gábor, Kiss Gyula és cs., Suha Gézáné, Németh Gyuláné, Ádám István és cs., Molnár Sándorné és cs., Csighy József és cs. 1—1 dollár. Horváth Antalné, Janóczky Andrásné, 50—50 cent.

TOLEDOBAN

KIGYÓSSY ISTVÁN

EGYEDÜLI MAGYAR

TEMETÉSRENDEZŐ

2001 CONSAUL STREET,

TOLEDO, OHIO

AMBULANCE SZOLGÁLAT.

Vintondale, Pa. Verhovay 61. fiókja $2.00, Ref. egyház perselye $1.46.

Walkertown, Pa. Első Betegsegélyző és Önk. Egylet $5.00.

Whiting, Ind. Pavló Andrásné $1.00, Pavló Andrásné sorsolásból $10.00. Ref. Egyház: Tóth Gyula $1.25, Kanócz János $1.00, Horváth Gáborné $1.00, Sütő Istvánné 50c., Horváth Ferenc 50c., Balogh Mihályné 50c., Straka Pál 50c., persely $3.65, kisebb adományok $3.85.

Whitsett, Pa. Pataki János $1.00.

Windber, Pa. Kerekes Béla lelkész $1.00, Kerekes Béla lelkész $1.00, I. Ref. Egyház persely $3.45, Kankula János persely $1.00, Kovács István persely 75 cent, Független Egyház persely $1.58, Nőegylet $5.00, Ifjusági Egylet $2.00, Borbély Menyhért, Ráki Zsigmond, Barna István és cs., Vass Balázs, Mártha Ferenc, Kuthy Béláné 1—1 dollár, Hegedüs Bertalan, Katona József, Farkas István 50—50 cent, Rákóczi Egylet $10.00, N. N. 25 cent.

Woodbridge, N. J. Ref. egyház persely $7.00.

Youngstown, O. I. Ref. egyház $4.50, Borsy-Kerekes György vezértest. tag $5.00, Kajati Andrásné $5.00.

Zerbe, Pa. Abay Józsefné $1.00.

II. TARTÁSDIJAKBÓL.

Molnár gyermekek Painesville $40.00, Molnár gyermekek Milwaukee $20.00, Kovácsy Kálmánért $60.00, Restli Istvánért $10.50.

Molnár gyermekektől Painesville $34.00, Molnár gyermekekért Milwaukee $20.00, Csicsmányi Lászlóért Johnstown $15.00.

Molnár gyermekekért Painesvilleből $30.00, Restli Istvánért Ligonierból $21.00, Takács Lajosért New Yorkból $15.00, Mrs. Mary Horn $1,000.00.

Molnár gyermekekért Painesvilleből $30.00, Csicsmányi Géza $22.50, Molnár gyermekekért Milwaukeeből $20.00, Reszli Istvánért $10.50.

Ligonier, Pa.: Szabó Mária $100.00, Restli István $10.50, Orosy József $7.50; Painesville, O.: Molnár gyermekekért $30.00; New York, N. Y.: Takács József $10.00; Milwaukee, Wis.: Molnár János $20.00; Anmore, W. Va.: Balogh János $40.00; Johnstown, Pa.: Csicsmányi Géza $12.50.

Ligonier, Pa.: Szabó Mária $50.00, Restli István $10.50, Orosy József $7.50; Painesville, O.: Molnár gyermekekért $30.00; Lorain, O.: Csontos Béla lelkész $25.00; Erie, Pa.: Török Istvánné $20.00.

Ligonier, Pa.: Szabó Mária $50.00, Restli István $10.00, Orosy József $7.50; Perth Amboy, N. J.: Csipő Lajos és Wolf János $37.12; New York City: Polzer Imre $37.50, Szabó Lászlóné $30.00, Takács József $5.00; Painesville, O.: Molnár gyermekek $30.00; Pittsburgh, Pa.: Tusay Mihály $17.00, Ifj. Estu János $6.00; Johnstown, Pa. Csicsmányi Géza $12.50.

New York, N. Y.: Takács József $5.00, Szabó Lászlóné $30.00, Polczer Imre $25.00; Pittsburgh, Pa.: Varga Lajos lelkész $5.65, Bercsi József $38.20; Anmoore, W. Va.: Balogh János $10.00; Ligonier, Pa.: Restli István $10.50, Szabó Mária $50.00; Painesville, O.: Molnár gyermekekért $30.00; Johnstown, Pa.: Csicsmányi Géza $15.00.

New York, N. Y.: Polczer Imre $50.00, Szabó Lászlóné $75.00, Takács József $10.00; West Chester, Pa.: Gáll gyermekek után $273.33. Ligonier, Pa.: Restli Istvánért $10.50; Pittsburgh, Pa.: Varga Lajos lelkész $14.17; Painesville, O.: Molnár gyermekekért $30.00.

Painesville, O. Molnár gyermekekért $30.00; New York, N. Y.: Takács József $10.00;Johnstown, Pa.: Csicsmányi Géza $10.00; Ligonier, Pa.: Restli István $10.50.

Pittsburgh, Pa.: Varga Lajos lelkész $10.00; New York, N. Y.: Polczer Imre $25.00, Szabó Lászlóné $40.00; Johnstown, Pa.: Csicsmányi Géza $12.50; Painesville, O.: Molnár gyermekekért $30.00.

III. AZ AMERIKAI MAGYAR REFORMÁTUS EGYESÜLETTŐL.

Januárban 10 centekből	$ 558.90
Februárban mult évi fedezetlen számlákra	2,953.92
Februárban 10 centekből	483.90
Márciusban 10 centekből	452.00
Áprilisban 10 centekből	483.20
Májusban 10 centekből	417.50
Juniusban 10 centekből	415.00
Juliusban 10 centekből	467 40
Augusztusban 10 centekből	423.80
Szeptemberben 10 centekből	507.40
Októberben 10 centekből	439.70

Phone: TAYLOR 4469.

Várkoly Bertalan és Társa

.. TEMETKEZÉSI VÁLLALKOZÓK ..

Kiszolgálás éjjel és nappal.

2002 Genesee Street, Corner Bogár St.

Toledo, Ohio

IV. FARMI BEVÉTELEKBŐL.

Árvaatyától tojásért $9.80, aggmenházi felügyelőtől tojásért és tejért $9.68.

Vezértestületi tagok ellátásáért $80.00, Köteles István szalonnáért $2.00, Kovács Andor lelkész tojásért $1.80, Miss Hall tejért $2.48, tojásért $1.00, Mészáros Ferencné tojásért $3.20, Kalassay Sándorné kacsáért $1.80, Varga Lajos lelkész tojásért 40 cent, Tóth Mihály szalonnáért $1.00, apaállat bérlése $2.00.

Miss Hall tej és tojás $3.24, Mészáros Ferencné tojás $1.60, Kalassay Sándorné kacsáért $1.25, Kovács Andor lelkész tojásért $1.30, Király Imre tojásért 65 cent, Varga Lajos lelkész tojásért 80 cent, apaállat használatáért $3.00, I. E. Paultól eladott lóért $185.00, árvaatyától tojás és kalarábéért 40 cent, Nánássy Kálmánné kolbászért 97 cent.

Kalassay Sándor aggmenházi felügyelő tojásért 75c., tejért $2.48, árvaatya tojásért 62c., Varga Lajos lelkész tojásért és főzelékért $2.90, Kovács Andor lelkész tojásért és tejfelért $2.10, árvaatyától eladott csirkékért $14.16, árvaatyától tojásért 50c., két malacért $4.00, Kalassay Sándor aggmenházi felügyelőtől tejért $2.40, tojásért $1.20, árvaatyától 6 malacért $12.00, árvaatyától tojásért $2.00, dióért és mákért 90 cent.

Nánássy Lajos malac és tejfel $14.51, Sebestyén Endre szalonna 68c., Melegh Gyula tojásért $1.70, Kovács Andor tojásért $1.25, Varga Lajos tojásért 85c., Király Imre tojásért $1.25, Nánássy Lajos 40 t. tojás, szalonna, vaj $5.35 és 25c.

Aggmenházi felügyelő tejért Miss Hall részére $2.48, tojás 60c., tyukokért $4.90, zöldség 50c., tojás 90c., tejfel 50c., árvaatya tojás 32c., malacokért $15.00, tollért Nagy Péterné $7.00, Sebestyén Endre lelkész tojásért 75c., Kovács Andor lelkész tojásért $3.00, Király Imre ellenőr tojásért $1.50, Varga Lajos lelkész tojásért $2.75, Melegh Gyula lelkész tojásért 65c.

Varga Lajos lelkész tojásért 20c., Tusay Mihály tojásért $2.00, Varga Lajos lelkész tojásért $1.80, Jaskó Márton malacokért $10.00, Tusay Mihály vajért 50c., Ifj. Estu János vajért 40c., Famous Hungarian Restaurant baromfiért és tojásért $10.99, Révész Kálmán tojásért 20c., Tusay Mihály vajért 50c., Király Imre ellenőr tojásért 72c., Kovács Andor lel-

kész tojásért $1.80, J. E. Schaffer csikóért $100.00, Török Istvánné kacsáért $2.20.

Kovács Andor lelkész tojásért 20c., Varga Lajos lelkész $3.35, Famous Hungarian Kitchen $3.30, W. Nicely egy borjuért $6.00, apaállat használatáért $1.00.

Kovács Andor lelkész $1.00, Dairy Association $10.00, tojás, kacsa, paprika $1.45.

Mészáros Ferencné zöldségért $1.50.

Varga Lajos lelkész 74c., Kovács Andor lelkész $3.00, Király Imre ellenőr $1.25.

V. NAPTÁRHIRDETÉSBŐL.

Vitárius Béla Hoboken, Albert Carlson Chicago, Kigyósy István Toledo, L. A. Weaver Ligonier, Dr Petrass South Bend, Virgil Gaskin Ligonier, John S. Lesko Bridgeport 10—10 dollár, Szabó József Trenton, Fred Lowenstein Latrobe, City Pharmacy Perth Amboy, Greater New York Bottling Bridgeport 5—5 dollár.

L. W. Darr Ligonier $15.00, Frank Ullrich Trenton $15.00, Veres József New Brunswick $10.60, Németh Péter South Bend $10.00.

Hornberger Pittsburgh $15.00, Weller Hardware Ligonier, Ligonier Mill, Ligonier Pharmacy, Westmoreland Grocery Greensburg, H. Polke Bridgeport, Breiner Sámuel Bridgeport 10—10 dollár, Martin's Store Ligonier $5.00, Balogh István lelkész $1.50.

Csipő Lajos Perth Amboy, Wilpen Taxi Co. 15—15 dollár, Keresztury Károly So. Bend, Berney Bros. Johnstown, Pa., Bridgeport Bottling Co. 5—5 dollár, Bencsetz József Alpha $2.50.

Trenton, N. J. Varga Imre $5.00, Chicago, Ill. Chesterfield Florist $5.00.

Chicago, Ill. Chesterfield Florist $10.00, Benkő Ambrus $10.00; Bridgeport, Conn. Beres Music Store $5.00; Lackawanna, N. Y. Hetey Pál $5.00; Tonawanda, N. Y.: W. M. Wategel $5.00, B. J. Mroszynski $5.00.

Cleveland, O. Dr. P. E. Nowak $5.00.

Tottenville, N. Y. Tottenville Lumber Yard $5.00; Trenton, N. J. Kiss Lajos $5.00; Perth Amboy, N. J. Ornamental Works $5.00; Bridgeport, Conn. American Bottling Works $5.00; Latrobe, Pa. Crescent Studio $5.00; Ligonier, Pa. Fort Ligonier Hotel $5.00; South Norwalk, Conn. Lévay Béla $5.00.

So. Norwalk, Conn. Bush and Koch $5.00; Buddy's $3.00; Perth Amboy, N. J. John A. Kozusko $5.00.

Gary, Ind. F. S. Superczinsky $25.00; Fele Packing Co. $10.00; Indiana Harbor, Ind. Julius Prusicki $5.00; Chicago, Ill. Reshán István $5.00; Sebestyén József $5.00; Benkő Ambrus $10.00; Csákay Pál $5.00; Berki Sándor $5.00; Trenton, N. J. Rózsavirágüzlet $5.00; Passaic, N. J. Kramer Virágkereskedő $5.00; East Chicago, Ind. W. Huber $10.00.

Jegyzet: Reshán István Chicagoból két évi naptárra adott 15—15 dolláros hirdetést, tehát összesen 30 dollárt fizetett. Ebből 1932-re $25, 1933-ra $5.00 van elkönyvelve.

Detroit: Aranykeresztpatika $10.00; Passaic, N. J. Willis Meat Market $5.00; Pittsburgh, Pa.: Liberty Engr. Co. $5.00; Toledo, O. Várkony Bertalan $5.00.

VI. NAPTÁRPÉLDÁNYOKÉRT.

Detroiti I. egyház két éviért összesen $25.00, buffaloi I. egyház $7.50, pocahontasi egyház $6.00, south chicagoi ref. egyház $5.00, Ref. Egyesület boltzi osztálya $4.00, Ref. Egyesület nesquehoningi osztálya, grand rapidsi osztálya, meadooi osztálya, portagei osztálya, st. paulsi osztálya, meadooi osztálya (1932-ről), mt. carmeli osztálya, Vajda Sándor, Clarksburg $2.50—$2.50 ,Ref. Egyesület 1. osztálya Bridgeport, yonkersi ref. egyház, south riveri ref. egyház $2—$2, a Verhovay glousteri fiókja $1.50, a Ref. Egyesület osztálya Union City, Ref. Egyesület elyriai osztálya, pocahontasi osztálya, detroiti 35. osztálya, elizabethi osztálya, whitsetti osztálya, bucyrusi osztálya, lackawannai osztálya, a Rákóczi Egylet holdeni osztálya west roxburyi osztálya, holtvillei osztálya, oxfordi osztálya, new haveni osztálya, new yorki osztálya, raritani osztálya, a Verhovay harrisburgi fiókja, medinai fiókja, ithacai fiókja, kulpmonti fiókja, proctori fiókja, que creeki fiókja, hudsoni fiókja, witherbeei fiókja 1—1 dollár, Fityere János Montreal 85 cent, Mrs. Murányi Lynn Haven 50c.

Daisytowni ref. egyház $16.50, toledoi ref. egyház $12.50, east chicagoi ref. egyház $11.20, aurorai ref egyház $11.00, new yorki független egyház $10.50, tonawandai ref. egyház $9.30, throopi ref. egyház $8.50, cartereti ref. egyház $7.50, detroiti I. ref. egyház $7.00, fairporti ref. egyház $6.00, donorai független egyház $5.00, whartoni ref. egyház $4.00, Ref. Egyesület 217. osztálya, Luzerne Mines $3.50, Ref. Egyesület 236. osztálya, Fairport Harbor $2.50, Ref. Egyesület 138. osztálya, Middletown $2.50, Kálvin János egyház Perth Amboy $2.00, Ref. Egyesület 13. osztálya, Passaic $2.00, Ref. Egyesület 133. osztálya Chicago, Ref. Egyesület 227. osztálya Warren, Verhovay fiókja Toms Creek, Ref. Egyesület 206. osztálya Capels, Verhovay Fiókja Monaville, Ref. Egyesület 175. osztálya Union City, Ref. Egyesület 156. osztálya Wyandotte, Verhovay Fiókja Campbell, Ref. Egyesület 144. osztálya Carteret, Ref. Egyesület 133. osztálya Elrama, Rákóczi osztálya Hastings-on-Hudson, Ref. Egyesület 243. osztálya, Moncoal, Ref. Egyesület 65. osztálya Canonsburg, Ref. Egyesület 195. osztálya Valier, Ref. Egyesület 93. osztálya Wharton, Verhovay Fiókja Wyano, Verhovay Fiókja Newark, Ref. Egyesület 816 osztálya Wallingford, Ref. Egyesület 126. osztálya Daisytown, 1—1 dollár, Ref. Egyesület 75. osztálya Red Jacket 50 cent.

Ref. egyház Martins Ferry $14.50, Ref. egyház Joliet $12.50, Ref. egyház Peekskill és független ref. egyház Carteret $7.50—7.50, Ref. Egyesület 207. osztálya Hooversville $2.50 ,Ref. Egyesület 15. oszt. Pittsburgh, 50. osztálya Buffalo, 25. osztálya Throop, 40. oszt. Dickson, 152. oszt. Uniontown, 164. osztálya Joliet 1—1 dollár, a Bridgeporti Szövetség nanticokei, clarencei, black liski osztálya 1—1 dollár, a Verhovay beattyi fiókja $1.00, amhersti 50c., a Rákóczi Egylet elizabethi osztálya 50c.

Homesteadi ref. egyház $21.50, columbusi ref. egyház $12.50, brownsvillei és pittsburghi ref. egyház

100—10 dollár ,windberi ref. egyház 1932-re $5.00, windberi ref. egyház 1933-ra $4.00, Ref. Egyesület 242. osztálya $3.00, 37. osztály, south bendi ref. egyház $2.50—$2.50, Ref. Egyesület 2-ik, 69-ik, 59-ik osztálya, a Verhovay 90., a bridgeporti 14. osztálya 1-1—1 dollár.

Cleveland, O. I. Ref. Egyház $11.50; Coraopolis, Pa. Ref. Egyesület oszt. $1.50; Windber, Pa. Ref. Egyesület oszt. $2.00; Masillon, O. Németh István $1.00; Canton, O. Ref. Egyesület osztálya $1.00; Brownsville, Pa. Ref. Egyesület oszt. $1.00; Pittsbourgh, Pa. Ref. Egyesület oszt. 50c.; Vintondale, Pa. 78. osztály $1.00; Manville, Pa. 215. osztály $3.50; Watesboro, Pa. 235. osztály $2.50.

Corning, O. Ref. Egyház $8.00; Lorain, O. Ref. Egyház $13.00; So. Norwalk, Conn. Ref. Egyesület 52. oszt. $1.00; Morrisdale, Pa. Ref. Egyesület 41. oszt. $1.00; Alpha, N. J. Ref. Egyház $7.50; Lackawanna, N. Y. Ref. Egyház $4.00; Buffalo, N. Y. Westsidei Ref. Egyház $8.50; Morgantown, W. Va. Ref. Egyesület 153. oszt. $1.00; So. Chicago, Ill. Ref. Egyház $5.00; Leechburg, Pa. Ref. Egyesület 220. oszt. $2.50; Jessup, Pa. Ref. Egyesület 1147. oszt. $1.00; Donora, Pa. Ref. Egyesület 26. oszt. $1.00.

Beaver Falls, Pa. Ref. Egyház $6.00; Pittsburgh, Pa. Ref. Egyház $6.00; Los Angeles, Cal. Ref. Egyház $10.00; Gary, Ind. Ref. Egyház $12.50; Massema, N. Y. Ref. Egyesület 214. osztálya $6.00.

Milwaukee, Wis. Ref. Egyház $2.50; Ashtabula, O. Ref. Egyesület 39. oszt. $1.00; Masontown, Pa. Werhovay S. E. 50. fiókja $1.00; Duquesne, Pa. Ref. Egyesület 135. oszt. $1.00; Richmond, Ind. Ref. Egyesület 239. oszt. $2.50; Cleveland, O. West Sidei Ref. Egyház $5.00; Stowe, Pa. Bridgeporti fiók $1.00; Elizabeth, N. J. Ref. Egyesület 45. oszt. $1.00; Warnock, O. Verhovay fiók $1.00; Roda, Va. Verhovay fiók 50 cent.

Barton, O. Református Egyesület 76. osztálya $2.50; Budapest, Ga. Református Egyesület 43. oszt. $2.50; Beaverdale, Pa. Rákóczi osztály 50 cent; New Philadelphia, O. Ref. Egyesület 121. osztálya $2.00; Bantam, Conn. H. Béres István $1.00; So. River, N. J. Ref. Egyesület 172. osztálya $1.00; Dayton, O. Ref. Egyház $10.50; Scranton, Pa. Független Egyház $5.00; Flemington, N. J. Rákóczi osztály $.100; Duquesne, Pa. Ref. Egyesület 202. oszt. $3.50; Lorain, O. Ref. Egyesület 31. osztálya $1.00; Stamford, Conn. Ref. Egyház $2.50; Springdale, Pa. Ref. Egyház $10.00; Cleveland, O. Ref. Egyesület 116. oszt. $1.00; New Brunswick, N. J. Ref. Egy. 32. osztálya $1.00.

Bridgeport, Conn. Első egyház $6.00; Chicago, Ill. Burnsidei egyház $21.00; Farell, Pa. Ref. egyház $8.00; Wallingford, Conn. $5.50.

Paulsboro, N. J. Tóth Pál $1.00; Youngstown, O. Független egyház $13.50; Toledo, O. Ref. Egyesület 21. osztálya $1.00.

VII. VEGYES BEVÉTELEKBŐL.

Balogh János havi dij Ref. Egyesületbe, árvaatyától $18.75, eladott kályha $2.00.

Dr. Csutoros Elek cutért $2.95, Tóth Rózsika cutért $2.95, Kalassay Sándor aggmenh. fel. telefon $4.38, ujra elhelyezett check $12.18, daisytowni nőegylet cutért $7.50, ujra elhelyezett check $7.00, vezértestületi tagok telefon $3.00, árvaatya telefon $4.00.

Nánássy Kálmánné telefon $2.22, Nánássy Kálmánné lumber anyag és munka $7.01, Mrs. Rose Gulányi Ref. Egyesületbe tagdij $2.00, Barta és Koncsol telefon $2.15.

Ujra deponált checkek McAdoo $25.00, Painesville $30.00, Peekskill $7.50, Kalassay Sándor telefonért $1.55, Borsy-Kerekes György. telefonért $1.00, ruhára Takács József $3.00, Balogh Ferenc $10.00, Sivák István $5.00, lancasteri bankból árvaházi betét első részlete $72.12.

Carteret, N. J. Ref. Egyháztól ujra deponált check $7.50, árvaatyától autó használat $3.00.

Pittsburgh, Pa. Varga Lajos lelkész telefon 30c.; Lorain, O. Csontos Béla lelkész telefon $1.47; Anmore, W. Va. Balogh János Ref. Egyesületbe tagsági dij $4.80.

Detroit, Mich. I. Ref. Egyház ujra deponált check $7.00; Ligonier, Pa. árvaatya telefonért $1.55.

Ligonier, Pa. Szabó Mária kölcsön $40.00; McKeesport, Pa. Balogh E. István lelkész telefon 60c.

New York, N. Y. Losonczy Árpád utiköltség 10 dollár; Ligonier, Pa. aggmenházi felügyelő telefon $2.50, árvaatya 60c.

VIII. BIZTOSITÁSBÓL.

Néh. Nánássy Kálmán után $1001.19.

Osztalék a Prudential Life Ins. Co.-tól $74.43, betegsegély a bridgeporti Szövetségtől Szarka András után $20.00.

Gyermek osztály után osztalék a Ref. Egyesülettől $69.50; Csoport Biztositásból Kováchy Kálmán után $1,004.22.

Pittsburgh, Pa. Verhovay Egylet Szarka Andrásnak $73.12; Bridgeport, Conn. Magyar Segélyző Szövetség Szarka Andrásnak $20.00 és $25.00. Newark, N. J. Prudential Ins. Co. visszatérités $6.99.

Prud. Ins. Co. csoportbiztositás Petrécs András után $500.00.

Prud. Ins. Co. osztalék Petrécs András után $4.83.

IX. KÖNYVEKÉRT.

Sebestyén Endre lelkész, Duquesne, Pa. 75 cent.
I. Ref. Egyház, Detroit, Mich. $5.00.

B.) KIADÁSOK 1933-BAN.

Kiadások Januárban.

I. Fizetésekbe: Nánássy Kálmánné $27.00, Orosy József $25.00, Gacsályi Imréné $36.00.

II. Élelmezésért: árvaatyának $1.75, Westmoreland Grocerynek $69.56, Vance Bakerynek $49.15.

III. Ruháért: árvaatyának $3.31, Berney Brothersnek $103.54, National Art Limb Co.-nak $15.00, L. A. Weavernek $13.30.

IV. Világitásért: gár $31.60, villany $56.33.

V. Berendezésért: Miller and Bigg ágyakért $20.35, Demmler and Schenck kályhatörlesztés $20.80.

VI. Javitásért: árvaatyának $1.25, kőhozatal utjavitáshoz $26.18.

VII. Háztartási célokra: Procter and Gamble mosópor $13.08, Westmoreland Co.-nak vegyes háztartási cikkek $26.84.

VIII. Életbiztositásért $76.11.

....IX. Törlesztésbe: Ligonier National Bank váltó, tőke és kamat $48.25, Ref. Egyesülethez $350.00.

X. Adóba: vizadó $17.45, adó checkekre 56 cent.

XI. Irodai kiadás: 70 cent.

XII. Posta és szállitás: $26.90

XIII. Telefon: $18.10.

XIV. Árvaatya utiköltsége: $39.32.

XV. Gyülésköltség: $37.00.

XVI. Farmi kiadások: Richardsnak legelőbérlet $40.00, árvaatyának farmi szerekért $16.2,7 Sweeneynek aratáskor kötelekért $20.41, Tóth Mihály fizetése $50.00.

XVII. Vegyes kiadások: árvaatyának $40.78, Westmoreland Grocerynek $3.60, be nem váltott check $12.18.

Összes kiadás: $1,337.67.

ZÁRLAT.

Áthozat 1932 decemberről (ellenőri számadás alapján helyesbitett tétellel)	$ 149.56
Januári bevétel	1,339.83
Összes pénzforgalom januárban	$1,489.39
Összes kiadás januárban	1,337.67
Áthozat 1933 februárra	$ 151.72

Jegyzet: A vegyes kiadások tételei között cigaretta, dohány, naptárexpediálásnál segitség fizetése, hirdetési százalékok, chartermásolat kiváltása, stb. szerepel.

Kiadások Februárban.

I. Fizetésekbe: Orosy Józsefnek $25.00, Gacsályi Imrénének $36.00, Nánássy Kálmánnénak $27.00.

II. Élelmezésért: Árvaatyának 35 cent, Economy Food Producnak $86.50, Charley Bros.-nek $105.65, Westmoreland Grocerynak $189.28, L. H. Parke Co.-nak $44.00, Nat'l Biscuit Co.-nak $7.28, Citizens Wholesale Co. $4.27, Westmoreland Grocerynak $26.19, Vance Bakerynek $41.16.

III. Ruhafélékért: Rosenbaum Co. cipőkért $27.24, Murray and Dunn-nak sárcipőkért $24.75.

IV. Fütésért: Ford Menohernek szénért $123.30.

V. Világitásért: Peoples Nat'l Gas Co. $27.00, West Penn Power Co. $63.79.

VI. Orvos és gyógyszertár: Dr. Johnsonnak $50.00, Dr. Ambrosenak $14.00, Dr. Hamillnek $12.00, Ligonier Pharmacy $3.40.

VII. Berendezésért: Árvaatyának gázmelegitő, kézi munka, óra $11.52, West Penn Power Co.-nak villámháritóért és drótokért $24.30, D. H. Robbnak villanylámpákért $.75, L. A. Welty-nek befőttes üvegekért $3.00, L. W. Darr Co.-nak épitési anyag uj tárgyakhoz $39.54, Demmler and Schenck kályhatörlesztés $21.90, Federal Fire Ext. Company vegyi szerekért $7.00, L. E. Weltynek függönyökért $6.00.

VIII. Javitásért: L. E. Welty festékért $6.80, Weller Hardware mosógépekhez uj rész $6.20.

IX. Épitkezési anyag: L. W. Darr Co. hat hónapra $389.97, J. Byersnek anyag $22.66.

X. Háztartási célokra: Westmoreland Co. seprü, suroló por, mosó por, stb. $49.53, L. E. Weltynek légypapir $3.03.

XI. Életbiztositásba: Árvaatyának öregek és gyermekek biztositásáért $85.33, Prudential Life Ins. Co. csoportbiztositás $58.37, Prudential Life Ins. Co. csoportbiztositás $57.57.

XII. Tüzbiztositásért: Ramsey $48.27, Hornberger $84.75, Ramsey $33.90, Shoup $141.25.

XIII. Törlesztésbe és kamatba: Alex. Mellville félévi kamat $60.00, Ligonier Nat'l Bankban váltóra $48.15.

XIV. Adóba: Federal tax $1.12.

XV. Naptárért: Expert Printing Co. $514.77, Liberty Engraving Co.-nak cutokért $34.20.

XVI. Irodai kiadások: Arvaatyának papir, stb. $1.60, McCloy Co.-nak boritékokért naptárhoz $7.25, Expert Printing Co.-nak mult évekről számla $121.95.

XVII. Posta és szállitás $14.28.

XVIII. Telepfon $9.50.

XIX. Árvaatya utiköltsége $26.27.

XX. Gyermekek és öregek utiköltsége $7.50.

XXI. Farmi kiadások: Árvaatyának élesztő csirkéknek $2.52, Ford Menohernek mészért $47.50, Ligonier Mill tyukeledel $24.28, McDowellnek kovácsmunka $21.00, Weller Hardware magvakért $4.75, Grombachnak szijártó munka $2.45, Rhoadesnek cséplésért $53.88, Hoffernek csirkeeledelért $7.95, Dr. D. Frielnek állatorvosi szolgálatért $30.00, Ligonier Bottling Worksnak $1.36, Tóth Mihálynak fizetés $50.00, Walter Electric Repairs Worknak uj motor őrlőgépbe $22.00, H. L. Taylor tehéneledel $12.59.

XXII. Vegyes kiadások: Árvaatyának postaszekrénybérlet, dohány, tagdij Penna. Conference, karácsonyfa $13.12, Westmoreland Grocery cigaretta $2.70, Weller Hardware vegyes $1.60, L. A. Mull orgona és zongorahangolás $8.00, visszajött check $7.00.

Összes kiadás februárban $3,213.19.

ZÁRLAT 1933 MÁRCIUS 1-ÉN.

Áthozat januárról	$ 151.72
Februári bevétel	4,556.25
Összes pénzforgalom	$4,707.97
Kiadás februárban	3,213.19
Maradvány	$1,494.78

Március 1-ig beérkezett 1331 dollár 54 cent értékü számla. Az összes kiadások utalványoztattak március 6-án és kifizetetlen adósság nem volt.

Kiadások márciusban.

I. Fizetésekbe: Gacsályi Imréné $36.00, Nagy Péterné $36.00, Orosy József $25.00.

II. Élelmezésért: Árvaatyának vegyes élelmi szerekért $6.49, L. H. Parke Co. kávéért $23.65, Greensburg Produce Co. gyümölcsért $6.30, Smith's Marketnek élelmi cikkekért $2.10, Vance Bakeryneik $41.83.

III. Ruhaféléért: Martin's Storenak $25.83, Murry and Dunnak $10.00, National Artificial Limb Co.-nak $15.50, L. A. Weavernek $27.14.

IV. Fütésért: Ford Menohernek szénért $81.00.

V. Világitásért Villany $53.43, gáz $22.20.

VI. Orvosi és gyógyszerészi kiadás: Dr. Hamillnak $6.50, W. J. Kooser gyógyszerésznek $3.17, Dr. Johnsonnak $32.00, Ligonier Phamacy $17.77, Torrance Hospital Kováchy Kálmánért $25.00.

VII. Berendezés: Demmler and Schenck kályhatörlesztés. $20.00.

VIII. Háztartási cikkekre: The State Chemical Manufacturing Co. mosópor és fertőtlenitő $47.60, Proctor and Gamble mosópor $11.56.

IX. Életbiztositásért: Árvaatyának aggok és gyermekek biztositása $79.69.

X. Adósságtörlesztésbe: Ref. Egyesületnek 2 hónapról $700.00.

XI. Adóba: Vizadó $17.45, federal tax checkekre 884 cent.

XII. Naptárra: Boriték McCloy cégnek $6.00.

XIII. Irodai kiadások: McCloy cégnek papir, toll, sstb. $6.99, árvaatyának adományboriték $3.98, Sallingnek számlákért 50c., Expert Printing Co.-nak levélpapirért $6.00.

XIV. Posta és szállitás $11.78.

XV. Telefon $20.74.

XVI. Árvaatya utiköltsége $44.45.

XVII. Gyermekek és öregek utiköltsége $4.50.

XVIII. Gyülésköltség $37.00.

XIX. Farmi kiadások: McDowell kovácsmunka $23.35, árvaatyának élesztő tyukoknak $2.02, Wilbert Beattynek tejvizsgálat $22.50, Ligonier Mill tehén és tyukeledel 2 hónapra $78.27, Sweeneynek gazdasági szerekért $5.25, Frank Springernek silotöltésért $19.75, Tóth Mihálynak fizetés $50.00, Árpa, zab vetőmagért, libatojásért, költőgéphez részekért $101.94, két lóért $390.00.

XX. Vegyes kiadások: Árvaatyának 24c., Salingnek cigarettáért $2.80, Virgin Gaskinnek temetési költség Nánássy Kálmánért az érte kapott 1,000 csoportbiztositásból $200.00, Wilpen Transportationnak szállitás $4.50, cartereti visszajött check $.50, detroiti viszajött check $7.00, painesvillei visszajött check $30.00, meadooi visszajött check $25.00, peekskilli visszajött check $7.50, cartereti visszajött check $7.50.

Összes márciusi kiadás $2,499.51.

ZÁRLAT.

Áthozat februárról	$1,494.78
Márciusi bevétel	2,665.88
Összes pénzforgalom	$4,160.66
Kiadás márciusban	2,499.51
Áthozat áprilisra	$1,661.15

Az áthozat összegéből április 3-án az összes beérkezett számlák kiutaltattak és kifizettettek. Kifizetetlen számlánk nem volt.

Kiadások áprilisban.

I. Fizetésekbe: Orosy József $25.00, Gacsályi Imréné $36.00, Nagy Péterné $36.00.

II. Élelmezésért: Parke Co. füszer $2.10, Nicely régi számla $11.92, National Biscuit Co. $7.28, árvaatyának almáért és más élelmi cikkekért $7.57, Vance Bakery $40.13, Ligonier Bakery $3.90.

III. Ruhára: Frank and Seder $5.50, árvaatyának $3.34.

IV. Fütésre: Ford Menoher szén $36.00.

V. Gál és villany $56.65.

VI. Berendezésbe: McKelveynek gyümölcsfákért $5.00, Robbnak villanylámpákért $3.34, Demmler and Schenknek kályhatárlesztés $25.40, Fruit Growers Nurseiries gyümölcsfákért $22.65, szamócáért $12.00.

VII. Javitásért: Fowler plumbernek $7.85.

VIII. Életbiztositás: Prudential Life Ins. Co.-nak áprilisra $50.90, májusra $58.68, árvaatyának gyermekek és öregek biztositásáért $79.45.

IX. Bond: Árvaatyáért $12.50.

X. Törlesztés: Egyesületnek $376.05.

XI. Adó: Federal tax checkekre 60 cent.

XII. Irodai kiadások: Boriték utalványoknak $8.00.

XIII. Posta és szállitás $13.80.

XIV. Telefon $12.71.

XV. Árvaatya utiköltsége $17.80.

XVI. Gyermekek és aggok utiköltsége $54.50.

XVII. Gyülésköltség $37.00.

XVIII. Farmra: Holmes Seed Co.-nak magért $18.26, árvaatyának lószállitás, élesztő, stb. $27.56, Tóth Mihálynak fizetés $50.00, Ligonier Millnek tehén és csirkeeledel $24.05.

XI. Vegyes kiadások: árvaatyának $23.96, banki könyv $2.00.

Összes áprilisi kiadás $1,227.91.

ZÁRLAT.

Áthozat 1933 márciusról	$1,661.15
Áprilisi bevétel	1,103.95
Összes pénzforgalom	$2,765.10
Kiadás áprilisban	1,227.91
Áthozat	$1,537.19

Május 8-án minden kiadás utalványoztatott és megvolt rá a fedezet. Kifizetetlen számla nem volt.

Kiadások májusban.

I. Fizetések: Gacsályi Imréné $36.00, Nagy Péterné $36.00, Orosy József $25.00.

II. Élelmezés: Nánássy Lajosnak $3.82, Westmoreland Grocery $93.54, H. E. Vance Bakery $34.93, Smith's Market $2.98.

III. Ruhanemüek: Book's Shoe Store cipőkért $63.76, Industrial Home for Crippled, Csomay József $1.76, Gimbel Brothers husvéti ruha $48.50.

IV. Fütés: Fred Menoher $30.37.

V. Viiágitás: West Penn Power Co. $36.83, Peoples Natural Gas Co. $18.15.

VI. Orvos és gyógyszer: J. B. Johnson orvosnak $43.75, C. A Hamill orvosnak $5.50, Wm. J. Kooser gyógyszerésznek $3.55, Kalerd Laboratory $5.87, Royal Manufacturing Co. $7.71, Ligonier Pharmacy $7.41.

VII. Berendezés: Árvaatyának fenyőfákért, szerszámokért $5.53, Davil L. Hill, oilcloth $7.00, Miller and Bigg, linoleum, fürdőszobába $36.83, Demmler and Schenck kályhatörlesztés $20.00, L. W. Darr, vegyes $2.60, Kállay Brothers gyümölcsfákért $25.15.

VIII. Javitás: Tropical Paint and Oil Co. festékért $204.98, L. W. Darr épitkezési anyag $51.99, Arco Company festékért $9.60, F. O. Fowler blumber munka $4.25.

IX. Épitkezés: L. W. Darr uj csirkeólakhoz anyag, $152.59, J. W. Byers uj csirkeólakhoz anyag $118.36.

X. Háztartás: Westmoreland Gorcery seprükért, szappanért stb. $24.64, L. W. Darr cipő talpért $8.99.

XI. Életbiztositás: Nánássy Lajosnak öregekért és gyermekekért $75.43.

XII. Törlesztés: Ref. Egyesületnek $376.05.

XIII. Adó: Ligonier Boro Water Works, vizadó $17.45, Odesa Hornor, utadó $134.76, Tax check 80 cent.

XIV. Irodai kiadások: Nánássy Lajos, papir 85c., Expert Printing Co. boriték az utalvány részére $9.25, McClay Co. nagy boriték iratok elraktározásához $3.50.

XV. Posta: Nánássy Lajos bélyeg és szállitás $18.11.

XVI. Telefon: Bell Telephone Co. $15.11.

XVII. Árvaatya utiköltsége: Nánássy Lajos $28.26.

XVIII. Gyülés költség: First Nat'l. Bank $37.00.

XIX. Farmi kiadások: Tóth Mihály fizetés $50.00, Somerset County Fertilizer Co. mütrágya $69.75, Frank J. Friel állatorvosi szolgálat $15.00, J. W. McDowell kovácsmunka $11.10, Edw. Gromach szijjártó munka $13.25, F. E. C. Ramsey legelőbérlet $40.040.

XX. Vegyes kiadások: Árvaatyának szemüveg javitás, dohány, ügyvédnek, mortgagetörlesztés, számla nyomdásznak clevelandi előadásért, hitelesitések, ruhák szindarabhoz $20.81, Westmoreland Grocery, cigarettákért öregeknek $4.16.

Összes kiadás májusban $2,151.99.

ZÁRLAT.

Áthozat áprilisról	$1,537.19
Bevétel májusban	1,945.33
Összes pénzforgalom	$3,482.52
Kiadás májusban	2,151.99
Maradvány	$1,330.53

Minden beérkezett számla fizetve van. Kifizetetlen adósság nem volt.

Kiadások juniusban.

I. Fizetésekbe: Gacsályi Imréné $36.00, Nagy Péterné $36.00, Orosy József $25.00.

II. Élelmezésre: Árvaatyának helyi vásárlásért $2.65, Ligonier Bakerynek $1.54, Oriental Coffee Co.-nak 3 zsák kávé $60.00, Vance Bakrynek $43.55.

III. Ruhafélére: Schoenfeld's Department Co.-nak nyári cipőkért $25.32.

IV. Fütésre: Ford Menohernek szénért $22.50.

V. Villanyra és Gázra: West Penn Power Co.-nak $42.82, Peoples Gas Co.-nak $23.10.

VI. Orvosnak: Dr. Hamill $21.50.

VII. Berendezésre: Miller and Biggnek matrácért $7.95, L. W. Darrnak $6.36.

VIII. Javitásra: The Arco Co.-nak festékért $55.75, L. W. Darrnak épitési anyagért $47.10.

IX. Épitkezésre: Az uj csirkeólakhoz anyag L. W. Darrnak $101.13.

X. Háztartási cikkekre: L. W. Darr Co.-nak $9.61.

XI. Életbiztositásra: Árvaatyának gyermekek és aggok biztositása $80.60, Prudential Life Insurance Co.-nak csoportbiztositás $58.85.

XII. Törlesztésbe: Alex Melvillenek egy havi kamat kifizetett mortgage után $10.00, Amerikai Magyar Ref. Egyesületnek $376.05.

XIII. Adóba: Odessa Horner collectornak községi, megyei és állami adó $127.19, checkekre adó 60c.

XIV. Irodai kiadásokra: Árvaatyának 20c., McCloy Co.-nak papir $5.70.

XV. Postai és szállitási kiadások: Árvaatyának $17.55.

XVI. Telefonért: Bell Tel. Co.-nak $10.27.

XVIII. Árvaatya utiköltségére $30.27.

XVIII. Gyermekek és felnőttek utiköltségére $20.22.

XIX. Gyülésköltségre: First Nat'l Banknak $37.00.

X. Farmi kiadásokra: Tóth Mihálynak fizetés $50.00, árvaatyának orvosságért lovaknak és lófogtisztitásért $8.46, F. E. C. Ramsaynak legelőbérlet $40.00, Ligonier Millnek apró jószág és tehenek számára eledel $36.25, Wellers Hardware Co.-nak lóheremagért és szerszámért $24.55, Frank Frielnek állatorvosi szolgálatért $12.00, J. W. McDowellnek kovácsmunkáért $10.55, W. E. Pipernek plántákért $10.20, L. W. Darr Co.-nak farmi javitásokra $16.30.

XX. Vegyes kiadásokra: Árvaatyának naptárpályzat hirdetés Népszavában, órajavitás, hitelesités, kisebb dolgok beszerzéséért $7.47, Weller Hardware Co.-nak olajért 30c., Erdei Ferencnek kölcsön $10.00.

Összes kiadás juniusban $1,568.46.

ZÁRLAT.

Áthozat májusról	$1,330.53
Juniusi bevétel	1,000.61
Összes pénzforgalom	$2,331.14
Juniusi kiadás	1,568.46
Áthozat juliusra	$ 762.68

Julius 10-én kiutaltatott $948.21 kiadás. Nem volt fedezet $51.02-re.

Kiadások juliusban.

I. Fizetések: Gacsályi Imréné $36.00, Nagy Péterné $36.00, Orosy József $25.00.

II. Élelmezés: Árvaatyának élesztőért $1.07, Westmoreland Grocerynek élelmi szerért $71.57, H. E. Vance Bakerynek kenyérért $42.82.

III. Ruhaféle: Árvaatyának cipőkért $2.49, Schoenfeld Store nyári cipőkért $1.80.

IV. Gáz és villany: Peoples Natural Gas Co. $18.30, West Penn Power Co. $42.83.

V. Orvos és gyógyszer: C. E. Baldwin szemorvosnak $10.00, Ligonier Pharmacy $7.15, Dr. C. A. Hamillnek $15.75.

VI. Berendezés: Árvaatyának edényekért $1.28, D. Robbnak villanykörtékért $1.05.

VII. Javitás: F. O. Fowler plumbernak $6.30, L. W. Darr and Co.-nak anyagért $38.20, Arco Co.-nak festékért $9.60.

VIII. Épitkezés: J. W. Byers anyagért $31.92, Fowler plumbernek $21.00.

IX. Háztartási cikkek: Westmoreland Grocerynek seprő, szappan, stb. $18.29, John L. Baronnak jégért $5.40, Darrnak olajért 90c.

X. Életbiztositás: Árvaatyának gyermekek és aggok biztositása $109.00, Prudential Ins. Co.-nak csoportbiztositás $66.28.

XI. Tüz- és Balesetbiztositás: J. W. Ramseynek tüzbiztositásért $27.45, J. W. Ramseynek balesetbiztositásért 1932-re $5.94.

XII. Törlesztés: Ref. Egyesületnek ....376.05.

XIII. Adó. Federal tax checkekre 62c.

XIV. Irodai kiadások: Boritékért Expert Printing Co.-nak $10.25.

XV. Posta és szállitás: Árvaatyának $7.34.

XVI. Telefon: Bell Tel. Co.-nak $12.85.

XVII. Utiköltség árvaatyának: Árvaatyának számla szerint $64.41, Wilpen Taxi Servicenek $7.00.

XVIII. Utiköltség gyermekeknek és aggoknak $3.50.

XIX. Gyülésköltség: Ligonier National Banknak $37.00.

XX. Farmi kiadások: Árvaatyának élesztő tyukoknak $2.02, Tóth Mihálynak fizetés $50.00, Mrs. Ramseynek legelőbérlet $40.00, Ligonier Millnek állateledel $39.75, Frank J. Frielnek állatorvosi szolgálatért $21.00, L. W. Darrnak anyagért és szerszámokért a farmra $28.35, Gacsályi Imrének fizetés $13.00.

XXI. Iskolai kiadások: Irkákra $2.00.

XXII. Vegyes kiadások: Árvaatyának hirdetés napárályázat Szabadságban, hitelesités, dohány stb. $9.79, többletvisszatérités árvaatyának $5.00.

Összes kiadás juliusban $1,383.32.

ZÁRLAT.

Áthozat 1933 juniusról	$ 762.68
Bevétel juliusban	1 279.29
Összes pénzforgalom	$2,041.97
Kiadás juliusban	1,383.32
Maradvány augusztus 1-én	$ 658.65

1933 augusztus 7-én kiutalványoztatott $1,069.78. Nem volt fedezet $380.13 kiadásra.

Kiadások augusztusban.

I. Fizetések: Nagy Péterné $36.00, Gacsályi Imréné $36.00, árvaatyának Süke clevelandi ideiglenes munkás fizetéséért $7.50, Orosy József ácsnak $25.00.

II. Élelmezés: Vance Bakerynek $55.62, Westmoreland Grocerynek $48.67, Smith's Marketnek $1.85.

III. Ruhafélék: Árvaatyának cipőkért $2.55, L. A. Weavernek $37.58.

IV. Világitás: Peoples Natural Gas Co.-nak $18.45, West Penn Power Co.-nak $39.48.

V. Orvosi szolgálat: Dr. Hamillnek $36.00, Dr. Johnsonnak $4.50.

VI. Berendezés: Demmler és Schencknek utolsó törlesztés aggmenházi kályhára $21.82, L. W. Darrnek $2.33, L. A. Weltynek matrácért $11.45.

VII. Épitkezés: L. W. Darrnak $74.65.

VIII. Háztartás: Westmoreland Grocery Co.-nak (seprü, szappan, stb.) $14.99, L. W. Darrnak olaj 94 cent.

IX. Életbiztositás: State Workmen's Compensation $45.21, Prudential Ins. Co.-nak csoportbiztositásba $68.18, árvaatyának aggok és gyermekek biztositásáért $85.55.

X. Tüzbiztositás: James Ramsey $40.00.

XI. Törlesztés: Amerikai Magyar Református Egyesületnek $376.05.

XII. Adóba: Vizadóért $17.45, checkekre adó 56c.

XIII. Posta és szállitás $6.18.

XIV. Telefon $11.46.

XV. Árvaatya utiköltsége $15.38.

XVI. Aggok, gyermekek és fizetetlen munkások utiköltsége $22.56.

XVII. Gyülésköltség $37.00.

XVIII. Farmi kiadások: Tóth Mihálynak fizetés $50.00, Gacsályi Imre ideiglenes munkásnak $13.00, Mrs. Ramseynek legelőbérlet $40.00, Ligonier Millnek aprójószág és tehéneledel $93.80, Weller Hardwarenak vetőmag és szerszám $21.85, S. H. Sweeneynek aratáskor kötő anyagért $15.36.

XIX. Vegyes kiadások: Árvaatyának (ügyvédi költség connecticuti farm átirásáért és más kisebb kiadásokért) $16.46, Westmoreland Grocerynek dohány és cigaretta $8.31, Walter A. Saling dohány $2.65.

Összes kiadás augusztusban $1,462.39.

ZÁRLAT.

Áthozat 1933 juliusról	$ 658.65
Bevétel 1933 augusztusban	915.29
Összes pénzforgalom	$1,573.94
Kiadás 1933 augusztusban	1,462.39
Maradvány 1933 szeptember 1-én	$ 111.55

A szeptemberi gyülés alkalmával nem volt fedezetünk $1,146.02 összeg kiutalványozására.

Kiadások szeptemberben.

I. Élelmezésre: Árvaatyának $4.69, H. E. Vance Bakery $49.13.

II. Fizetésekben: Gacsályi Imrénének $36.00, Nagy Péternének $36.00, Orosy Józsefnek $25.00.

III. Ruhára: Árvaatyának $1.16.

IV. Gáz, villany: Gáz számla $17.40, villany számla $35.86.

V. Berendezésért: Árvaatyának 85 cent.

VI. Életbiztositásért: Prudential Ins. Co. csoportbiztositás $67.71, árvaatyának öregek és gyermekek biztositásáért $77.74.

VII. Adósságtörlesztésbe: Református Egyesületnek $376.05.

VIII. Adóba: Iskolaadó $252.00, adó checkekért 30 cent.

IX. Irodai kiadásokért: Árvaatyának 30 cent.

X. Árvaatya utiköltsége $17.17.

X. Telefonért $9.49.

XII. Gyülésköltség $37.00.

XIII. Farmi kiadásokra: Árvaatyának tehéngyógyitásért, orvosságért lovaknak, élesztő tyukoknak, patkánymérég $11.04, Tóth Mihálynak fizetés $50.00, Gacsályi Imrének fizetés $4.00.

XIV. Vegyes kiadásokért: Árvaatyának tagsági dij Social Service Conferencebe, gyermekeknek labda, szemüvegjavitás $5.82, bankzárás miatt a bridgeporti West Side Banktól visszajött és megóvatolt check $51.25.

Összes kiadás 1933 szeptemberben $1,165.96.

ZÁRLAT

Bevétel szeptember hóban	$1,430.22
Áthozat augusztus hóról	111.55
Összes pénzforgalom	$1,541.77
Kiadás szeptember hóban	1,165 96
Maradvány szeptember hóban	$ 375.81

Nem volt fedezet $1,146.02 összeg kifizetésére.

Kiadások októberben.

I. Fizetések. Gacsályi Imrénének $36.00.

II. Élelmezésért: Árvaatyának befőzni való gyümölcsért $8.00, Vance Bakerynek kenyérért $54.13.

III. Ruhaféléért: Árvaatyának kézi munkához anyag $2.60, W. Darr Co.-nak cipőtalpakért $3.02.

IV. Gáz és villany: People's Natural Gas Co. $20.25, West Penn Power Co.nak $41.70.

V. Berendezésért: Árvaatyának befőttes üvegekért és villany $4.47, W. Darr Co.-nak kefékért festéshez $5.20.

VI. Épitkezési anyagért: L. D. Darr Co.-nak $79.09.

VII. Háztartási cikkekért: L. W. Darr Co.-nak olejért $1.20.

VIII. Életbiztositásért: Prud. Ins. Co.-nak csoportbiztositás $67.71, árvaatyának öregek és gyermekek biztositása $80.65.

IX. Tüzbiztositás: Wm. Ramseynek $40.00.

X. Törlesztésbe: Ref. Egyesületnek $376.05.

XI. Adóba: Checkekért 36 cent.

XII. Naptárért: Fénykép $1.00.

XIII. Irodai kiadásokba: Árvaatyának 20 cent.

XIV. Telefonért: Bell Tel. Co.-nak $11.40.

XV. Posta és szállitás: Árvaatyának $15.88.

XVI. Utiköltség árvaatyának $75.19.

XVII. Utiköltség gyermekeknek és felnőtteknek $17.38.

XVIII. Farmi kiadások: Németi Gergelynek fizetés 2 hónapra $22.50, Mrs. Ramseynek legelőbérlet $40.00, Ligonier Millnek apró jószág és tehéneledel $90.55, Tóth Mihálynak fizetés $50.00.

XIX. Vegyes kiadások: Árvaatyának $35.50, (hirdetési százalék egy ügynöknek, ruhatisztitás, gépjavitás, petroleum), árvaatyának forgótőke folyó kiadások fedezésére előleg $50.00, megóvatolt check Garyből $27.68.

Összes kiadás 1933 októberben $1,257.71.

ZÁRLAT 1933. NOV. 1-ÉN.

Áthozat szeptemberről	$ 375.81
Októberi tiszta bevétel	1,688.62
Összes bevétel	$2,064.43
Kiadás	1,257.71.
Áthozat	$ 806.72

Nincs fedezet $1718.75 kiutalt összegre. (Rendkivüli kiadások: naptárnyomás, iskolaadó, tüzbiztositások és festék.)

WILLIAM SOLANCH
ruhakereskedése férfiak, nők és gyermekek részére.
1 ELY AVENUE,
SO. NORWALK, CONN.

BUDDY'S
1 Lexington Ave., So. Norwalk, Conn.
Frissitők és ételek kaphatók.

A ligonieri árvákért és öregekért
egyesek csak
IMÁDKOZHATNAK,
mások
DOLGOZHATNAK IS
és a harmadik csoportba tartozók
ADOMÁNYOKAT IS
KÜLDHETNEK
számukra.
Kedves olvasó, te mit teszesz értük?

Árvaházunk és Aggmenházunk.

Intézetünk 1933. évi életére visszagondolva nem mondhatjuk, hogy gondjaink és nehézségeink nem voltak, de ugyanakkor hálát adunk jóságos Istenünknek, hogy minden nagyobb megrázkódtatás nélkül töltöttük el az esztendő elmult hónapjait. Megadta mindennemü kenyerünket, ruházatunkat és békés otthonban helyezte el árváinkat és aggjainkat. Áldottlelkü népünk a munkanélküliség és pénztelenség szomoru időszakában is szeretettel fordult a ligonieri hegyek felé. Erről tesz tanubizonyságot az a 4715 dollár 06 centet kitevő adomány, amit 1932-ben kaptunk és az a 3059 dollár 95 centre rugó összeg, amit szintén adományok cimén 1933 jan. 1-től november 15-ig befolyt. Istené legyen a dicsőség, nemesszivü segitő testvéreinké a hálás elismerés!

Természetesen, a körülményekkel számot vetve a legszigorubb takarékoskodásra szoritkoztunk és igy próbáltuk kiadásainkat a legkevesebbre leszállitani. Az Amerikai Magyar Református Egyesülettel szemben fentálló és az intézeti birtok vásárlására felvett 70,537 dollár tőkekamatját minden hónapban pontosan törlesztettük. Az árvaháznak régibbkeletü 4625 dolláros váltó adósságát a Vezértestület leirta, amivel sokat segitett az intézeten. Fogadja e helyen is elismerésünket! Milyen boldogitó tudat az, mikor sokan cselekedetek formájában mutatják ki, hogy az árvák és aggok ügyét szivükön viselik!

Árvaházunk kötelékébe e sorok irásakor (1933 nov. 15) 44 növendék tartozik.

Ezek a következőképen csoportosithatók:

A) BENT VANNAK AZ INTÉZETBEN:

I.) TELJESEN ÁRVÁK. 1. Cortez Ferdinánd. 2. Csomay József. 3. Csuri Bertalan. 4. Csuri Ilona. 5. Gáll András. 6. Horváth Elemér. 7. Horváth József. 8. Németh Gábor. 9. Restli István. 10. Tóth Erzsébet. 11. Tóth Irén. 12. Tóth Sára. 13. Vigh Ilona.

II.) FÉLÁRVÁK. 1. Angi Ferenc. 2. Balogh Ernő. 3. Balogh József. 4. Balogh Irén. 5. Balogh Margit. 6. Balogh Piroska. 7. Damkó András. 9. Diczházi János. 10. Mándi András. 11. Mándi Juliánna. 12. Mándi Margit. 13. Mándi Mihály. 14. Mándi Zsuzsánna. 15. Molnár Géza. 16. Molnár Gyula. 17. Molnár Ilona. 18. Molnár Gloria. 19. Orosz Lajos. 20. Takács Lajos.

III.) MAGYARNYELVÜ OKTATÁS VÉGETT, tartásdij fizetés mellett vannak bent: 1. Allen Róbert. 2. Csicsmányi László. 3. Polczer Imre. 4. Polczer József. 5. Szabó Amália. 6. Szabó Béla. 7. Szabó Katalin.

B.) KINT VANNAK ELHELYEZVE, de az intézet hatáskörébe tartoznak.

I.) MÁS INTÉZETBEN: 1. Tóth Béla a pittsburghi Industrial Home for Crippled Children otthonban. Ruházatáról a mi intézetünk gondoskodik és meggyógyulás után hozzánk jön vissza.

II.) CSALÁDOKHOZ VANNAK KIADVA: 1. Dániel Erzsébet a Mosuly György és neje házához Townsend, Del. 2. Dániel Mária a F. Gonzales és neje házához Wilmington, Del. 3. Molnár Boriska az Orosz János és neje házához Linden, N. J. 4. Molnár Marian a Kiss Lajos és neje házához New York, N.Y.

A 44 gyermek közül 21 van olyan, akinek atyja vagy anyja az Amerikai Református Egyesületnek tagja volt, illetve ma is tagja. A bentlevő 39 gyermek közül csak 1 egész árva, 3 félárva és 7 nem árva, tehát összesen 11 gyermek után kapunk tartásdijat, 28 gyermek eltartása az intézet gondja és 7 gyermek kivételével az összesnek ruházatáról az intézet gondoskodik. E sorok irásakor hátralékos tartásdij cimén $8078.17 követelésünk áll fent, ami egyfelől megindokolja nehéz anyagi helyzetünket (1933 novemben 15-én 1718 dollár 33 cent kadásra nem volt fedezetünk!), másfelől bizonyságot tesz a mellett, hogy intézetünk nem üzletvállalat, hanem a jótékonyságot olyan mértékben teljesiti, hogy közben maga kénytelen szembenézni a gondokkal és áldozathozatallal.

Aggmenházunknak 19 lakója van: 1. Csáji János, 2. Csáji Mihály, 3. Dudik József, 4. Gonda Lajos, 5. Gonda Lajosné, 6. Halász Mihály, 7. Horn Mária, 8. Jurás István, 9. Kozora Andrásné, 10. Kun István, 11. Lengyel János, 12. Molnár István, 13. Molnár Béla, 14. Nagy Miklós, 15. Olajos Károly, 16. Pakusza Pál, 17. Szabó Mária, 18. Szarka

András, 19. Szopó József. A novemberi intéző bizottság huszadiknak Fülöp Károlyt vette fel Detroitból, aki azonban még nem érkezett meg.

A 19 bentlevő aggmenházi lakó közül 10 tagja az Amerikai Magyar Református Egyesületnek.

FIZETÉSNÉLKÜLI MUNKÁSOK: 1. Fekésházy Béláné, 2. Fekésházy László, 3. Fekésházy Pál, 4. Ignácz Mihály, 5. ifj. Nánássy Lajos.

FIZETETT MUNKÁSOK: 1. Gacsályi Imréné, 2. Lichvár Ágnes, 3. Orosy József ács (jelenleg munkaképtelen állapotban a kórházban van), 4. Tóth Mihály, a farmi munka irányitója.

HIVATALNOKOK ÉS CSALÁDTAGJAIK: Kalassay Sándor aggmenházi felügyelő, Kalassay Sándorné, Kalassay Károly. 4. Nánássy Lajos árvaatya, 5. Nánássy Lajosné, 6. Nánássy Marian, 7. Nánássy Vilmos, 8. Nánássy Rajmund.

Tehát az intézetben 1933 nov. 10-én van 39 árvaházi növendék, 19 aggmenházi lakos, 5 fizetésnélküli munkás, 4 fizetett munkás, hivatalnokok és családtagjaik 8, összesen 75.

Az intézet lakói számára két épületben főznek: az árvaházban és aggmenházban. Az előbbi helyről 55, az utóbbiról 20 étkezik. Az egész intézet élelmezésének és ruházatának gondja az árvaanya munkája, aki az árvaházi épületben a háztartásra és az árvaatya távollétében a gyermekekre is felügyel. (Találóan jegyezte meg Boros Jenő chicagoi lelkész, hogy intézetünknél a nyilvánosság előtt csak az árvaatyák munkaköre szerepel, holott az árvaanyák épen ugy kiveszik részüket a felelősségteljes munkából.) Az árvaházi épületben egy fizetett női munkás van.

Az aggmenházi épületben Kalassay Sándor ny. árvaatya türelemmel és szeretettel ügyel fel a lakókra és helyettesiti az árvaatyát istentiszteletek tartása, gyermekek tanitása és sürgős irodai munkák elvégzése terén. Az aggmenházban Kalassay Sándorné fáradhatatlan szorgalommal irányitja a háztartást. Itt is egy fizetett női munkást tartunk.

101 hold birtokunkon, amihez legelőbérlet cimén még 80 hold járul, egyetlenegy fizetett emberünk van a Tóth Mihály személyében, aki munkáját évek óta lelkiismeretesen végzi. Aggmenházunknak azok a lakói, akik még munkaképesek, szivesen segédkeznek. Igy Lengyel János, aki az aprójószágra ügyel fel, Gonda Lajos, Kun István, Molnár István, Nagy Miklós és Olajos Károly. A nők közül Gonda Lajosné, Horn Mária és Szabó Mária a házi munka terén forgolódnak. Kozora Andrásné és Fekésházy Béláné a gyermekekkel foglalkoznak, Pakusza Pál pedig famunkát készit. Árvaatyának az irodai munkában Marian leánya segit.

A mi nagy családunkban fontos az, hogy mindenki dolgozzék és igazi keresztyén légkör hassa át. Sokszor nehéz ezt elérni különböző helyekről összekerült különböző felfogásu egyénekkel, de a család békességének és együttmunkálkodásának titka ebben található meg.

Farmunk évek óta szolgáltatja az élelmezéshez szükséges husnemüt és főzelékfélét. Milyen bölcs előrelátás volt, hogy az intézet megalapitója, Kalassay Sándor első árvaatya, a mi éléstárunkat beszerezte.

Intézetünk munkájáról nekünk nem illik beszélni, birálják meg azt mások. A Református Ujság-ban leközöltük a tőlünk eltávozott növendékek közül az Erdei Ferenc, Kántor Béla felsőbb iskolába járó tanulók, az Egry Ilona és Kalapács György high school növendékek és a Rozgonyi Ilona leveleit, amikből teljes méltánylás és hálás elismerés sugárzik ki az intézet iránt, különösen a korábbi és mostani árvaatyák és árvaanyák iránt.

Most még két nyilatkozatot közlünk le. Egyiket sem kértük, azoknak aláirói maguktól adták át.

Az egyik az özv. Kozora Andrásnéé, aki aggmenházunk lakója és igy hangzik: "Egy éve már, hogy a ligonieri ref. Aggmenház lakója vagyok és azóta csak kedvességet, szives bánásmódot és jóságot élveztem. Az amerikai magyarok nagy jót cselekszenek, ha ezt az intézetet támogatják, mert itt nemcsak az apátlan, anyátlan árvagyermekek, de a mindenkitől elhagyott öreg magyarok is nyugodt, gondnélküli, jó otthont találnak. Én római kath. vallásu vagyok, azért kétszeres hálával tartozom az intézet vezetőinek, hogy az általuk alapitott intézetben élhetem le nyugodtan és boldogan még hátralevő napjaimat. Nagy

köszönettel tartozom Dr. Nánássy Lajos árvaatyának és az árvaanyának, akik szeretettel és jósággal igyekeznek életem alkonyát kedvessé, nyugodttá és gondtalanná varázsolni."

A másik az özv. Fekésházy Bélánéé, aki fizetésnélküli munkás minőségben félévet töltött bent és tapasztalatairól igy számol be: "Az a kedves figyelem és jó sziv, amelylyel körülvettek minden oldalról, egészségemet helyreállitotta. Szebb helyen már nem is lehet az intézet: a gyönyörü kilátás, a sok virág, a nagy árnyas fák, egyik része szebb, mint a másik. A sok virág között vidám, nevető hangok, a gyermekek örülnek, szaladgálnak és élvezik a szünidőt. De a pihenés mellett hangyaszorgalommal végzi mindenki napi munkáját, mert itt minden dolog oly pontosan történik, mint az óra müködése. A gyermekek jók és kedvesek, ugy élnek, mint egy kiterjedt család tagjai. De nem is lehetnek ők mások. Olyanok a vezetőik, olyanok a gondozóik, akiktől csak az okosat, jót és szépet tanulhatják. Korán reggel Isten dicsőitésével kezdik a napot és este ezzel végzik. Mindenki megtanulja azt, hogy munkanélkül az élet nem ér semmit. Mindnyájan tisztán beszélnek magyarul: irnak, olvasnak és éneklik a zsoltárokat. A nagyobbak a házi munkán kivül szindarabokat is tanulnak. Az árvaanya ernyedetlen szorgalma párosulva nemes szivével és örökös mosolygó arcával korán reggeltől estéig vigan tartja a házat. Általános a jókedv, énekelve dolgoznak, közben jó adomák hangzanak el és észre sem veszik, hogy a sok dologgal ismét eltelt egy nap. Az árvaatya finom, udvarias modora és atyai gondossága meglepő... Ahány sugarat ad a nap, annyi áldás szálljon az intézetre, az árvaatyára és árvaanyára, hogy még sok éveken keresztül tegyék kellemessé és boldoggá azoknak az életét, akiket gondoznak."

* * *

Kedves olvasó, vedd ki szivesen részedet a mi intézetünk fentartásából. Imádságodra, szeretetedre és segitségedre nagy szükségünk van. — Nyugodt lelkiismereted, a mi lakóink hálakönnye és imádsága és a mennyei Atya áldása lesz gazdag jutalmad, mert Istennek adsz kölcsön, amikor az árvákon segitesz.

Nánássy Lajos árvaatya.

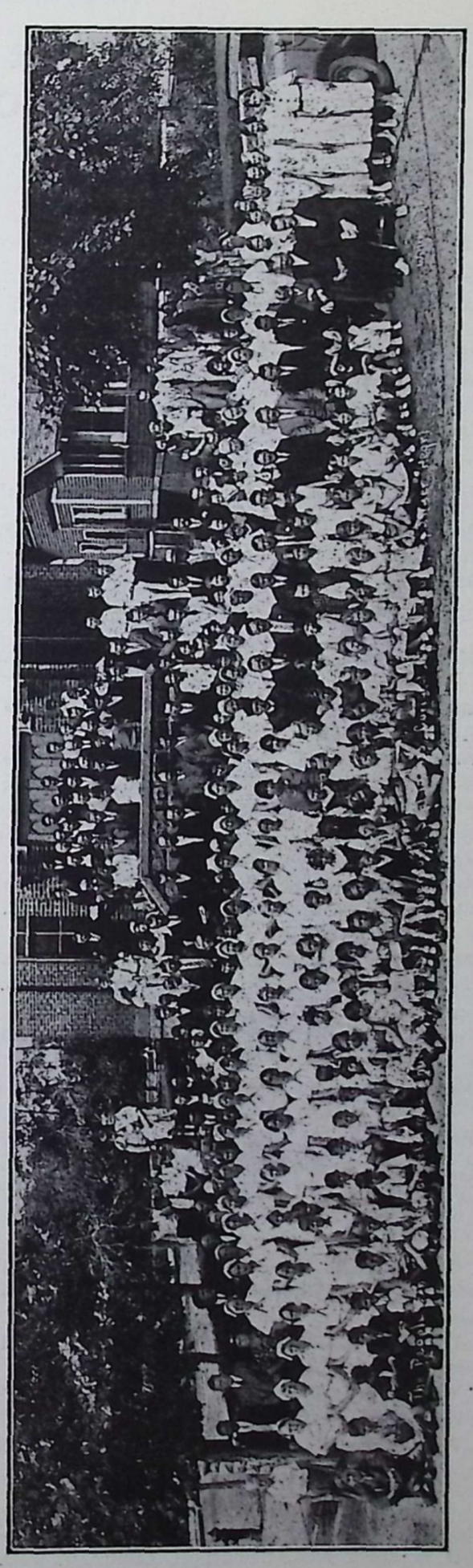

CSOPORT KÉP A CARTERETI FÜGGETLEN REF. GYÜLEKEZET KÖRÉBŐL.
(A Nőegylet tagjai fehér ruhában.)

AMERIKAI MAGYAR REF. EGYHÁZAK ÉS LELKÉSZEK CIMJEGYZÉKE.

I. A REFORMED CHURCH IN THE U. S.-HEZ TARTOZÓ EGYHÁZKÖZSÉGEK.

a) A KELETI EGYHÁZMEGYE TISZTIKARA.

Elnök: Takaró Géza new yorki (N. Y.) lelkész.
Jegyző: Szabó Antal, Perth Amboy, N. J.
Titkár: Tóth Béla, So. Norwalk, Conn.
Pénztáros: Nagy Emil, Bethlehem, Pa.
Végrehajtóbizottsági tagok: Dr. Tóth Sándor és Kecskeméthy József.
Lelkészi nyugdij referense: Kecskeméthy József, Passaic, N. J.

Egyházak és lelkészek a keleti egyházmegyében:

1.) Bethlehem, Pa. Nagy Emil lelkész, 526 E. 4th St., Bethlehem, Pa. Telefon: 2049.

2.) Bridgeport, Conn. Böszörményi M. István lelkész, 641 Hancock Ave., Bridgeport, Conn. Tel. 4-5445.

3.) Kreischerville, N. Y. Tóth Kálmán lelkész, Box 2, Charleston, Staten Island, N. Y.

4.) Mount Carmel, Pa. Gulyás Károly lelkész, 959 Pine Street, Kulpmont, Pa.

5.) New York, N. Y. Takaró Géza lelkész, 344 E. 69th St., New York, N. Y. Telefon: hivatal: Regent 4-5251, lakás: Independence 3-0513.
Kiss Erzsébet diakonissza.
Fiókegyház: Greenpoint, N. Y.

6.) N. Y. Astoria, L. I. "Testvériség" egyház, Péter Antal lelkész, 24—42, 35th St., Astoria, L. I. Telef.: Ravenswood 8-1021.

7.) New - Haven - Shelton - Torrington-Warrenville, missziói körzet, Keresztessy Imre lelkész, P. O. B. 674, New Haven, Conn. Tel. New Haven 6-3071.

8.) Pasasic, N. J. Kecskeméthy József lelkész, 220 Fourth St., Passaic, N. J. Tel. 3-3496.
Mahva, leányegyház, beszolgálja a passaici lelkész.

9.) Perth Amboy, N. J. Szabó Antal lelkész, 493 Amboy Ave., Perth Amboy, N. J. Tel. 4-3513.

10.) Phoenixville, Pa. Rácz Győző lelkész, 505 Main St., Phoenixville, Pa. Leányegyház: Stowe, Pa.

11.) So. Norwalk, Conn. Tóth Béla lelkész, 21 Lexington Ave., So. Norwalk, Conn. Tel. 703. Leányegyház: Stamford, Conn.

12.) Trenton, N. J. Hunyady László lelkész, 101 Anderson St., Trenton, N. J.

13.) Wallingford, Conn. Kovács Béla lelkész, P. O. B. 136, Wallingford, Conn. Tel. 421.

14.) Woodbridge, N. J. Kovács Ferenc beszolgáló lelkész, 220 Liberty St., Bloomfield, N. J.

Ehez az egyházhmegyéhez tartoznak: Tegze László nyug. lelkész, Passaic, N. J. Komjáthy Ernő lelkész, 641 Hancock Ave., Bridgeport, Conn. Dr. Tóth Sándor tanár, 21 Pearl St., Lancaster, Pa. Tel. 8635. Id. Dókus Gábor nyug. lelkész, 13 Hamilton Avenue, So. Norwalk, Conn. Szabó László 1916 N. 7t hSt., Philadelphia, Pa.

b) A KÖZPONTI EGYHÁZMEGYE TISZTIKARA.

Elnök: Dienes Barna, homesteadi lelkész.
Titkár: Krivulka Károly, johnstowni lelkész.
Pénztárnok: Téglássy Pál.
Végrehajtóbizottsági tag: Fiók Albert, Pittsburgh, Pa.

Egyházak, lelkészek és tanitók a Központi Egyházmegyében:

1. Barnesboro, Pa. beszolgálja a vintondalei lelkész.

2. Donora, Pa. beszolgálja a uniontowni lelkész.

3. Duquesne, Pa. beszolgálja a mckeesporti lelkész. Tanitónő: Bogár Anna.

4. Gary, W. Va. beszolgálja a pocahontasi lelkész.

5. Homestead, Pa. lelkész: Dienes Barna, 416 Tenth Ave., Homestead, Pa. Telefon: 1184, tanitónő: Melegh Anna.

6. Johnstown, Pa. lelkész: Krivulka Károly, 824 Chestnut St., Johnstown, Pa. Tel. 5933-M.

7. Logan, W. Va. lelkész: Bertók Béla, P. B. 1211, Logan, W. Va.

8. McKeesport, Pa. lelkész: Balogh E. István, 134 Eight Ave., McKeesport, Pa. Telefon: 8427.

9. Monongahela, Pa. beszolgálja a uniontowni lelkész.

10. Morgantown, W. Va. utazó lelkész: Borsos István, 537 Richwood St. Morgantown, W. Va. Telefon: 1238-R.

11. Pittsburgh, Pa. lelkész: Varga Lajos, 221 Johnston Ave. Telefon: Hazel 0279.

12. Pocahontas, Va. lelkész: Bogár Károly, P. B. 425, Pocahontas, Va. Telefon: 1013.

13. Portage, Pa. beszolgálja a windberi lelkész.

14. Rankin, Pa. beszolgálja a homesteadi lelkész.

15. Springdale, Pa. lelkész: Novák Lajos, 1037 Keene St., Springdale, Pa. és 179—44th St., Pittsburgh, Pa.

16. Tams, W. Va. beszolgálja a pocahontasi lelkész.

17. Uniontown, Pa. lelkész: Melegh Gyula, 301 Ruben Bldg. Telefon: 2-2742.

18. Vintondale, Pa. beszolgálja: Murányi István, Western Theological Seminary, Pittsburgh, Pa.

19. Windber, Pa. lelkész: Fekete András, 404 Somerset St., Windber, Pa. Telefon: 282.

20. Zelienople, Pa. beszolgálja a pittsburghi lelkész.

Az egyházmegye kötelékébe tartozik: id. Kalassay Sándor, nyugalmazott árvaatya és aggmenházi felügyelő, Ligonier, Pa. Telefon: 133-R.

c) A TÓPARTI EGYHÁZMEGYE TISZTIKARA.

Elnök: Csontos Béla loraini lelkész.
Titkár: Urbán Endre buffaloi lelkész
Jegyző: Tóth Tibor elyriai lelkész.
Pénztáros: Pecsők Pál 2961 Carlton Road, Cleveland, O.
Végrehajtó biz. tag: Kováchy M. György, 11803 Buckeye Road, Cleveland, O.

Egyházak, lelkészek és tanitók a tóparti egyházmegyében.

1.) Akron. O. Bernáth Árpád lelkész, 860 Coburn St., Akron, O. Tel. 9739.

2.) Ashtabula, O. beszolgálja Dókus Sándor conneauti lelkész.

3. Buffalo, N. Y. Első egyház. Szeghy B. János lelkész, 1940 Clinton St., Buffalo, N. Y. Tel. Jefferson 2087-W.

4.) Buffalo, N. Y. Westsidei egyház. Urbán Endre lelkész, 696 Tonawanda St., Buffalo, N. Y.

5.) Cleveland, O. Első egyház. Dr. Herczegh József lelkész, 2854 E. 79th St., Cleveland, O. Tel. Henderson 6199. Segédlelkész: Kovács Mihály. Tanitó: Király Imre, 2840 E. 79th St. Lelkészi iroda: 2856 East Boulevard.

6.) Cleveland, O. Westsidei egyház. Vasváry Ödön lelkész, 1946 W. 32nd St., Cleveland, O. Tel. Melrose 2171. Monoky István tanitó.

7.) Columbus, O. Dr. Csutoros Elek lelkész, 365 Woodrow Ave., Columbus, O.

8.) Conneaut-Erie. Dókus Sándor lelkész 849 Harbor St., Conneaut, O. Tel. Canal 2272.

9.) Dayton, O. Azary János lelkész, 626 Blaine St., Dayton, O. Tel. Fulton 6902. Nánássy Erzsébet tanitónő.

10.) Depew, N. Y. Beszolgálja a buffaloi első egyház lelkésze.

11. Drakes-Congo, O. Lelkészi állás üresedésben.

12.) Elyria, O. Tóth Tibor lelkész, 119 West River St., Elyria, O.

13.) Fairport Harbor, O. lelkész: Egry László, 607 Plum St., Fairport, O. Tel. 1214-J.

14.) Lorain, O. Csontos Béla lelkész, 3036 Globe St., Lorain, O. Tel. 7177. Kalassay Sárika tanitónő.

15.) Medina, O. Beszolgálja a clevelandi első egyház lelkésze.

16.) Middletown, O. Beszolgálja a daytoni lelkész felügyelete alatt Szőke László hittanhallgató, 1320 E. Huffman Ave., Dayton, O.

17.) Tonawanda, N. Y. Lelkészi állás üresedésben.

Az egyházmegye kötelékébe tartozik Porzsolt Ernő ny. lelkész 115 Sibley St., Ashtabula, O. és Kovács Endre ny. lelkész, R. F. D. 1, Box 214, Toledo, O.

d) A MAGYAR SION EGYHÁZMEGYE TISZTIKARA.

Elnök: Bakay Árpád garyi lelkész.
Titkár: Tóth Mihály detroiti lelkész.
Jegyző: Korocz Géza flinti lelkész.
Pénztáros: Lakatos Sándor 973 Reese St., Whiting, Ind.
Végr. biz. tag.: Füzi Béla ügyész, E. Chicago, Ind.

Lelkészek, segédlelkészek és tanitók a Magyar Sion egyházmegyében.

1.) Chicago, Ill. Burnside, Boros Jenő lelkész, 652 East 92nd St., Chicago, Ill. Tel. Aberdeen 0359.

2.) Chicago, Ill. South Chicago, Garay Gerő lelkész, 8506 Burley Ave., So. Chicago Station, Chicago, Ill. Tel. So. Chicago 5398.

3.) Chicago, Ill. Westside. 4327 W. Carroll St. Chicago, Ill. Beszolgálja a burnsidei lelkész.

4.) Detroit, Mich. Tóth Mihály lelkész, 8016 Vanderbilt Ave., Detroit, Mich. Tel. Vinewood 2-4237. Kozma Dezső segédlelkész. Özv. Daróczy Pálné tanitónő.

5.) Flint, Mich. Korocz Géza lelkész, 1144 Campau St., Flint, Mich. Tel. 9-5257.

6.) Gary, Ind. Bakay Árpád lelkész, 1306 Jackson St., Gary, Ind. Tel. 6034.

7.) Indiana Harbor, Ind. Mircse Sándor lelkész, 3602 Ivy St., East Chicago, Ind. Tel. 454-J.

8.) Joliet, Ill. Józsa Benjámin lelkész, 608 Elwood St., Joliet, Ill. Tel. 2-9162.

9.) Kalamazoo, Mich. Kerekes Béla lelkész, 801 Mill St., Kalamazoo, Mich.

10.) Kearsarge, Mich. Lelkészi állás üresedésben.

11.) Milwaukee-Racine, Wis. Hankó M. Gyula lelkész, 331 W. Court St., Milwaukee, Wis. Tel. 4021.

12.) Whiting, Ind. Garay Gerő lelkész, 8506 Burley Ave., So. Chicago, Ill.

e) A REFORMED CHURCH ANGOLNYELVŰ EGYHÁZMEGYÉIHEZ TARTOZÓ MAGYAR EGYHÁZKÖZSÉGEK.

1.) Bridgeport, Conn. Első Egyház. Ludman Sándor lelkész, 227 Pine St., Bridgeport, Conn. Tel. 5-3276.

2.) East Chicago, Ind. Bodor Dániel lelkész, 4822 Kennedy St., East Chicago, Ind. Tel. 1058. Tóth Rózsika tanitónő.

3.) Fairfield, Conn. Urbán József lelkész, 901 Kingshighway, Bridgeport, Conn. Tel. 4-6463.

4.) Toledo, O. Ujhaki Ferenc lelkész, 1946 Bakewell St., Toledo, O. Tel. Taylor 3033. Boldog Bálint orgonista, Oláh Juliska tanitónő.

5.) Los Angeles, Cal. Hady Albert lelkész, 1101 West Florence Ave., Los Angeles, Cal.

6.) Oakland, Cal. Beszolgálja a los angelesi lelkész.

A Reformed Church in the U. S. fenhatósága alá tartozik 60 anya- és társegyház, 11 leányegyház, 54 lelkész, 2 segédlelkész, 9 tanitó és tanitónő és 1 lelkészjellegü tanár.

II. A PRESBYTERIAN CHURCH IN THE U. S. A. FENHATÓSÁGA ALATT LEVŐ MAGYAR EGYHÁZAK ÉS LELKÉSZEK.

a) Illinois államban:

1.) **Aurora, Ill.** Kovács D. Mihály lelkész, 176 N. Union St., Aurora, Ill. Tel. 8369.

2.) **Elgin, Ill.** Beszolgálja az aurorai lelkész.

b) Indiana államban:

1.) **So. Bend, Ind.** Kalabányi István lelkész, 1504 W. Washington St., So. Bend, Ind. Tel. 2-5846.

c) New Jersey államban:

1.) **Alpha, N. J.** Szabó András lelkész, Box 233, Alpha, N. J. Tel. Phillipsburgh, N. J. 5-0583.

2.) **Bayonne-Jersey City, N. J.** Simkó József lelkész, 251 Pacific Ave., Jersey City, N. J.

3.) **Caldwell, N. J.** Beszolgálja György Árpád, Theol. Sem., Bloomfield, N. J.

4.) **Elizabeth, N. J.** Szathmáry Bertalan lelkész, 556 Bond St., Box 92, Station A, Elizabeth, N. J. Tel. 2-7623.

5.) **New Brunswick, N. J.** Papp Károly lelkész, 22 Schuyler St., New Brunswick, N. J. Tel. 1058.

6.) **Newark, N. J.** Malacsics József lelkész, 579 So. 12th St., Newark, N. J. Tel. Waverley 2-6781.

7.) **So. River, N. J.** Beszolgálja Papp Károly new brunswicki lelkész.

8. **Wharton, N. J.** Dezső János lelkész, Wharton, N. J. Tel. Dover, N. J. 1367-J.

d) New York államban:

1.) **Lackawanna, N. Y.** Bőtty János lelkész, 610 Ridge Street, Lackawanna, N. Y. Tel. Abbott 1834.

2.) **Mineville, N. Y.** Beszolgálja Dr. Dikovics Jánas tanár, Theol. Sem., Bloomfield, N. J.

3.) **New York, N. Y.** Harlemi egyház, Harsányi László lelkész. Lakása: 540 W. 122nd St., New York, N. Y. Tel. Monument 2-5866. Templom és iroda 233 E. 116th St. Tel. Lehigh 4-2905.

4.) **Yonkers, N. Y.** Harsányi Sándor lelkész, 262 McKean St., Yonkers, N. Y. Tel. 9033-J.

e) Ohio államban:

1.) **Alliance, O.** Kruchio Antal lelkész, 615 Waugh St., Alliance, O. Telefon: 2048.

2.) **Canton, O.** Ifj. Dókus Gábor lelkész, 1658 Superior St., N. E. Canton, O. Tel. 3-5550.

3.) **Crescent-Martinsferry, O.** Dr. Várady Arthur lelkész, 601 N. Sixth St., Martinsferry, O. Tel. 36-M.

4.) **Cleveland, O.** Csutoros István lelkész, 12604 Buckeye Road, Cleveland, O. Tel. Washington 4104.

5.) **Niles, O.** Csépke István lelkész, 105 W. 2nd St., Niles, O. Tel. 247-J.

6.) **Youngstown, O.** Laky Zsigmond lelkész, 737 Mahoning Ave., Youngstown, O. Tel. 3-9949.

f) Pennsylvania államban:

1.) **Beaver Fallls, Pa.** Beszolgálja Nagy András lelkész, 1012 Third Ave., Beaver Falls, Pa.

2.) **Canonsburg, Pa.** Beszolgála a pittsburghi lelkész.

3.) **Coatesville, Pa.** Beszolgálja Dr. Tóth Sándor tanár, 218 Pearl St., Lancaster, Pa. Tel. 8635.

4.) **Brownsville, Pa.** Kovács Andor lelkész, 307 Spring St., Brownsville, Pa. Tel. 559.

5.) **Daisytown-Vestaburg, Pa.** Silay Sándor lelkész, Daisytown, Pa.

6.) **Butler, Pa.** Beszolgálja az ellwood cityi lelkész.

7.) **Ellwood City, Pa.** Harsányi Andor lelkész, Box 1003, Ellwood City, Pa. Tel. 1239.

8.) **Farrell, Pa.** Daróczy Mátyás lelkész, 1118 N. Darr St., Farrell, Pa. Tel. 3305.

9.) **Pittock, Pa.** beszolgálja a pittsburghi lelkész.

10.) **Kingston, Pa.** Pazár Miklós lelkész, 4 Bauman St. Tel. Kingston 7-7928.

11.) **Leechburg, Pa.** Szathmáry Gyula lelkész. 408 Third St., Leechburg, Pa. Tel. 196-J.

12.) **Philadelphia, Pa.** Vécsey A. Jenő lelkész, 1233 N. Franklin St., Philadelphia, Pa. Tel. Central 0981.

13.) **Pricedale, Pa.** Beszolgálja a brownsvillei lelkész.

14.) **Scranton-Throop, Pa.** Várkonyi Miklós lelkész, 413 George St., Throop, Pa. Tel. Oliphant 1513.

15.) **Sharpsville, Pa.** Beszolgálja a farrelli lelkész.

16.) **Yatesboro, Pa.** Beszolgálja a leechburgi lelkész.

A Presbyterian Church in the U. S. A. fenhatósága alá tartozik 28 anya- és társegyház és 16 leányegyház, 28 lelkész és két tanár: Dr. Dikovics János, Theol. Seminary, Bloomfield, N. J. (tel. 2-1155) és Kovács Ferenc 220 Liberty St., Bloomfield, N. J. Tel. 2-1124-R.

III. FÜGGETLEN AMERIKAI MAGYAR REFORMÁTUS EGYHÁZ.

a) Az Egyházkerület.

Főesperes: Sebestyén Endre, Box 326, Duquesne, Pa.

Főgondnok: Bodnár István, 319 Goodwin St., Perth Amboy, N. J.

Föjegyző: Dr. Vincze Károly, 331 Kirkland Place, Perth Amboy, N. J.

Tanácsbirák: A keleti egyházmegyéből Hegyi Sándor lelkészi és Sarkadi Lajos világi, a nyugati egyházmegyéből lelkészi Dr. Bötykös Béla, világi üresedésben.

b) Keleti Egyházmegye.

Esperes: Dr. Vincze Károly, 331 Kirkland Place, Perth Amboy, N. J.

Gondnok: Péntek Miklós, 617 Division Street, Trenton, N. J.

Lelkészi jegyző: Béky Zoltán, 180 Home Ave., Trenton, N. J.

Világi jegyző: Dancs László, Carteret, N. J.

Pénztáros: Dudás János, Cliffside, N. J.

Egyházmegyei ügyész: Ifj. Kovács Lajos, hites ügyvéd, Carteret, N. J.

Egyházak és lelkészek:

1. Carteret, N. J. Hegyi Sándor lelkész, 175 Pershing Ave., Carteret, N. J. tel. 8-0324.

2. Dunellen, N. J. Beszolgála a perth amboyi lelkész.

3. Flemington, N. J. Beszolgálja a perth amboyi lelkész.

4. Cliffside-Shadyside, N. J. A new yorki egyház társegyháza.

5. New York, N. Y. Marton Sándor lelkész, 114 E. 11th St. New York, N. Y. Tel. Tomkinsquare 6-7592.

6. Perth Amboy, N. J. Dr. Vincze Károly lelkész, 331 Kirkland Pl. Perth Amboy, N. J. Tel. 4-0794.

7. Roebling, N. J. Beszolgálja a trentoni lelkész.

8. Scranton, Pa. Hamborszky Gyula lelkész, 1069 Meade Ave., Scranton, Pa.

10. Trenton, N. J. Béky Zoltán lelkész, 180 Home Ave., Trenton, N. J. tel. 9751.

10. Staten Island-Kreischerville, N. Y. Beszolgálja: Sipos István segédlelkész. Cime: Box 74, Charleston, S. I., N. Y.

c) Nyugati Egyházmegye.

Esperes: Borsy Kerekes György youngstowni lelkész.

Gondnok: Szendrey István, Leechburg, Pa.

Lelkészi jegyző: Daróczy Sándor, 102—7th Ave., McKeesport, Pa.

Világi jegyző: ifj. Kovács József, Detroit, Mich.

Pénztáros: Koós Lajos McKeesport, Pa.

Tanácsbirák: Dr. Bötykös Béla Detroit, Mich. és Veres István, Youngstown, O.

Egyházak és lelkészek:

1. Detroit, Mich. Dr. Bötykös Béla lelkész, 7913 West Jefferson Ave. Detroit, Mich.

2. Donora, Pa. Beszolgálja: Daróczy Sándor mckeesporti lelkész.

3. Duquesne, Pa. Sebestyén Endre lelkész, 113 N. Third Street, Duquesne, Pa. Tel 5488.

4. Leechburg, Pa. Beszolgálja Kuthy Béla lelkész.

5. McKeesport, Pa. Daróczy Sándor lelkész, 102—7th Ave., McKeesport, Pa. tel. irodában 2-2125, paróchián 4469.

6. Windber, Pa. Lelkész Kuthy Béla, 302 Fifth Ave., Windber, Pa.

7. Windsor, Canada. Beszolgálja a detroiti lelkész.

8. Youngstown, O. Borsy Kerekes György lelkész, 925 Mahoning Ave., Youngstown, O. tel. 6-6881.

Bejegyzett lelkész Dr. Nánássy Lajos árvaatya, Ligonier, Pa. Tel. 133-J és 71.

A Független egyházban van 15 anya- és társ, 2 leányegyház, 12 lelkész és segédlelkész.

IV. A REFORMED CHURCH IN AMERICA FENNHATÓSÁGA ALATT ÁLLÓ MAGYAR REF. EGYHÁZKÖZSÉGEK ÉS LELKÉSZEK.

1. Manville, N. J. Beszolgálja Kósa András new brunswicki lelkész.

2. New Brunswick, N. J. Kósa András lelkész, 10 Division Street, New Brunswick, N. J. Tel. 5841. Veres József kántortanitó.

3. South River, N. J. Babinszky András lelkész, 42 Thomas St., South River, N. J. Tel. 487.

4. Peekskill, N. Y. Hámory S. Lajos lelkész, 307 Washington St., Peekskill, N. Y.

V. SOUTHERN PRESBYTERIAN CHURCHHÖZ TARTOZIK.

1. Hammond, La. Bartus Sándor lelkész, Hammond, La.

VI. INDEPENDENS EGYHÁZAK.

1.) Akron, O. Dr. Papp Géza lelkész, 769 W. Exchange St., Akron, O.

2.) Franklin, N. J. Lelkész Ferenczy Pál, Alpha, N. J.

3. Peekskill-Poughkeepsie, N. Y. Lelkész: Tukacs György, 1135 Park Street, Peekskill, N. Y.

4.) Philadelphia, Pa. Szabó László lelkész, 1916 N. 7th St., Philadelphia, Pa.

5.) St. Louis, Mo. Hamborszky (Hámory) N. Pál lelkész, 2917 Olive St., St. Louis, Mo.

VII. A MAGYARORSZÁGI REF. EGYHÁZ FENNHATÓSÁGA ALATT.

1.) Sau Paulo, Brazilia. Apostol János lelkész, Caixa Postal 1251, Sau Paulo (1), Brasil.

Van összesen 112 egyház, 31 leányegyház, 110 lelkész, 4 segédlelkész, 9 tanitó, 3 tanár és 2 árvaatya.

MINISTERS IN HUNGARIAN REFORMED CONGREGATIONS.

Apostol John, Caixa Postal 1251, Sau Paulo (1), Brasil.

Azary, John, 626 Blaine St., Dayton, O.

Babinszky, Andrew, 42 Thomas St., So. River, N. J.

Bakay, Arpad, 1306 Jackson St., Gary, Ind.

Bartus, Alex, Hammond, La.

Balogh, Stephen, E., 134 Eighth Ave., McKeesport, Pa.

Beky, Zoltan, 180 Home Ave., Trenton, N. J.

Bernath, Arpad, 860 Coburn St., Akron, O.

Bertok, Bela, Box 1112, Logan, W. Va.

Bodor, Daniel, 4822 Kennedy St., East Chicago, Ind.

Bogar, Charles, Box 425, Pocahontas, Va.

Boros, Eugene, 652 E. 92nd St., Chicago, Ill.

Borsos, Stephen, 537 Richwood St., Morgantown, W. Va.

Borsy Kerekes, George, 925 Mahoning Ave. Youngstown, O.

Boszormenyi, Stephen, M., 641 Hancock Avenue, Bridgeport, Conn.

Botty, John, 610 Ridge St., Lackawanna, N. Y.

Botykos, Bela, doctor iuris, 7913 W. Jefferson Ave., Detroit, Mich.

Csepke, Stephen, 105 W. Second St., Niles, O.

Csontos, Bela, 3036 Globe Ave., Lorain, O.

Csutoros, Alexis, sacros. theol. doctor, hon., 365 Woodrow Ave., Columbus, O.

Csutoros, Stephen, 12604 Buckeye Road, Cleveland, O.
Daroczy, Alex., 102—7th Ave., McKeesport, Pa.
Daroczy, Matthias, 1118 N. Darr St., Farrell, Pa.
Dezso, John, Wharton, N. J.
Dienes, Barnabas, 416 Tenth Ave., Homestead, Pa.
Dikovics, John, doctor divin. hon. Theol. Seminary, Bloomfield, N. J.
Dokus, Alex., 849 Harbor St., Conneaut, O.
Dokus, Gabriel, sr. 13 Hamilton Ave., So. Norwalk, Conn.
Dokus, Gabriel, jr. 1658 Superior St., N. E. Canton, O.
Egry, Ladislaus, 607 Plum St., Fairport Harbor, O.
Fekete, Andrew, 404 Somerset St., Windber, Pa.
Ferenczy, Paul, Franklin, N. J.
Garay, Gregory, 8506 Burley Ave., Chicago, Ill.
Gulyas, Charles, 959 Pine St., Kulpmont, Pa.
Gyorgy, Arpad, Theol. Sem., Bloomfield, N. J.
Hady, Albert, 1101 W. Florence Ave., Los Angeles, Cal.
Hamborszky, Julius, 1069 Meade Ave., Scranton, Pa.
Hamborszky (Hamory) N. Paul, 2917 Olive St., St. Louis, Mo.
Hamory, S. Louis, 307 Washington St. Peekskill, N. Y.
Hanko, M. Julius, 331 W. Court St., Milwaukee, Wis.
Harsanyi, Alex, 262 McKean Ave., Yonkers, N. Y.
Harsanyi, Andor, Box 1003, Ellwood City, Pa.
Harsanyi, Ladislaus, 233 E. 116 St., New York, N. Y.
Hegyi, Alex. 175 Pershing Ave. Carteret N. J.
Herczegh, Joseph, doctor iuris, 2854 E. 79th Street, Cleveland, O.
Hunyady, Ladislaus, 101 Anderson St., Trenton, N. J.
Jozsa, Benjamin, 608 Ellwood St., Joliet, Ill.
Kalabanyi, Stephen, 1504 W. Washington St., So. Bend, Ind.
Kalassay, Alex., Sr. Ligonier, Pa.
Kecskemethy, Joseph, 220 Fourth St., Passaic, N. J.
Kerekes, Bela, 801 Mill St., Kalamazoo, Mich.
Keresztessy, (Kress), James, Box 674, New Haven, Conn.
Komjathy, Ernest, 641 Hancock Ave., Bridgeport, oCnn.
Korocz, Geza, 1144 Campau St., Flint, Mich.
Kovacs, Andrew, 307 Spring St., Brownsville, Pa.
Kovacs, Bela, Box 136, Wallingford, Conn.
Kovacs, Endre, R. F. D. I. B. 214, Toledo, O.
Kovacs, Frank, 220 Liberty St., Bloomfield, N. J.
Kovacs, Michael, 2854, E. 79th St., Cleveland, O.
Kovacs, Michael D., 176 N. Union St., Aurora, Ill.
Kosa, Andrew, 10 Division St., New Brunswick, N. J.
Kozma. Desiderius, 559 S. Westend Ave., Detroit, Mich.
Krivulka. Charles, 824 Chestnut St., Johnstown, Pa.
Kruchio, Anthony, 615 Waugh St., Alliance, O.
Kuthy, Bela, 302 Fifth Ave., Windber, Pa.
Laky, Sigismund, 737 Mahoning Ave., Youngstown, Ohio.
Ludman, Alex, 227 Pine St., Bridgeport, Conn.
Malacsics, Joseph, 579 So. 12th St., Newark, N. J.
Marton, Alex., 114 E. 11th St., New York, N. Y.
Melegh, Julius, 301 Ruben Building, McKeesport, Pa.
Mircse, Alex., 3602 Ivy St., East Chicago, Ind.
Muranyi, Stephen, Western Theol. Sem., Pittsburgh, Pa.
Nagy, Andrew, 1012 Third Ave., Beaver Falls, Pa.
Nagy, Emery, 526 E. 4th St., Bethlehem, Pa.
Nagy, Emil, 526 E. 4th St., Bethlehem, Pa.
Nanassy, Louis, sacros, theol. doctor, hon. Ligonier, Pa.
Novak, Louis, 179 — 44th St., Pittsburgh, Pa.
Papp, Geza, doctor iuris et iuris canon, 769 W. Exchange St., Akron, O.
Papp, Charles, 22 Schuyler St., New Brunswick, N. J.
Pazar, Nicholas, 4 Bauman St., Kingston, Pa.
Peter, Anthony, 24—42, 35th St., Astoria, L. I., N. Y.
Porzsolt, Ernest, 115 Sibley St., Ashtabula, O.
Racz, Victor, 505 Main St., Phoenixville, Pa.
Sebestyen, Endre, 113 N. Third St., Duquesne, Pa.
Sillay, Alex, Daisytown, Pa.
Simko, Joseph, 251 Pacific Ave., Jersey City, N. J.
Sipos, Stephen, Box 74, Charleston, S. I., N. Y.
Szabo, Andrew, Box 233, Alpha, N. J.
Szabo, Anthony, 493 Amboy Ave., Perth Amboy, N. J.
Szabo, Ladislaus, 1916 N. 7th St., Philadelphia, Pa.
Szathmary, Bartholomew, Box 92, Station A, Elizabeth, N. J.
Szathmary, Julius, 408 Third St., Lecchburg, Pa.
Szeghy, John B., 1940 Clinton St., Buffalo, N. Y.
Szoke, Ladislaus, 1320 E. Huffman Ave., Dayton, O.
Takaro, Geza, 344 E. 69th St., New York, N.Y.
Tegze, Ladislaus, Passaic, N. J.
Toth, Alex., doctor divin. hon., 218 Pearl St., Lancaster, Pa.
Toth, Coloman, Box 2, Charleston, Staten Island, N. Y.
Toth, Michael, 8016 Vanderbilt Ave., Detroit, Mich.
Toth, Tibor, 119 W. River St., Elyria, O.
Toth, William, 21 Lexington Ave., So. Norwalk, Conn.
Tukacs, George, 1135 Park St., Peekskill, N. Y.
Ujlaki, Francis, 1946 Bakewell St., Toledo, O.
Urban, Andrew, 696 Tonawanda St., Buffalo, N. Y.
Urban, Joseph, 901 Kings Highway, Bridgeport, Conn.
Varady, Arthur, doctor phil., 601 N. Sixth Street, Martinsferry, O.
Varkonyi, Nicholas, 413 George St., Throop, Pa.
Varga, Louis, 221 Johnston Ave., Pittsburgh, Pa.
Vasvary, Edmund, 1946 W. 32nd St. Cleveland, O.
Vecsey, Eugene A., 1233 N. Franklin St., Philadelphia, Pa.
Vincze, Charles, sac. theol, doctor, 331 Kirkland Pl., Perth Amboy, N. J.

JOSEPH KASZAB, INC.

MÉRNÖKI FAMUNKA, BELSŐ FELSZERELÉS

ÉS ÜZLETI BERENDEZÉS

GYÁRTÓI.

1436---1444 West 21st Street,

Chicago, Illinois.

Telephone: CANAL 6754.

A NEHÉZ MUNKA AZ IDEGZETÉT FÁRASZTJA

AZ EREDETI ROYAL SÓSBORSZESZ

az egyedüli szer, mely a fáradt és kimeritett idegzetet felfrissiti és uj életet és munkakedvet ad a használónak, ha a testét néhányszor bedörzsöli.

HA AZT AKARJÁK,

hogy holmi kotyvalékokkal be ne csapódjanak, vigyázni kell arra, hogy az üvegen a **ROYAL** név rajta legyen. Ha a **ROYAL** név nincs az üvegen, akkor ne fogadja el, mert az hamisitvány. Ha az eredeti **ROYAL SÓSBORSZESZ** ott helyben nem volna kapható, akkor rendelje meg postán.

Egy nagy üveg ára ..... **$—.90**
Hat üveg ..... **$ 4.50**

ROYAL MANUFACTURING COMPANY

DUQUESNE, PENNSYLVANIA

Kereskedők, ügynökök irjanak be kedvezményes árakért

AZ AZ INTÉZMÉNY, mely az Árvaházi Naptárt kiadó Árvaház és Aggmenháznak alapitója, tulajdonosa s immár több, mint tiz esztendő óta, az egyházközségek mellett, legbőkezübb támogatója és fenntartója, e helyen is felhivja az amerikai magyarság s első sorban a reformátusság figyelmét arra a sok előnyre és kedvezményre, amit tagjainak nyujtani tud a legméltányosabb feltételek mellett. Első ezek között az $500—$3000-ig terjedhető rendkivül olcsó életbiztositás, mellyel kapcsolatban, havi $1.00 ellenében heti $10.00 betegsegély is biztositható. Tagok lehetnek az amerikai magyarság ajánlott egyénei már születésüktől kezdve havi 20 cent ellenében 16 éves korukig, onnan kezdődőleg pedig életkoruknak megfelelő alacsony ráta szerint. A gyermek osztályok tagjai fiu és leány cserkészcsapatokba szervezkedve felszerelési segélyt, ifjusági sport csapatok szintén felszerelési ajándékot, magasabb tanulmányokat folytató ifju tagok pedig tanulmányi segélyeket élvezhetnek. Tagok árvái számára az Árvaház, elöregedett s munkaképtelenné vált tagoknak pedig az Aggmenház biztosit, semmi más magyar intézmény által felül nem mult külön kedvezményeket. Teljes meggyőződéssel állitható, hogy nagyot vétkezik saját maga és gyermekeivel szemben az az amerikai magyar református, aki be nem lép a mi millió dolláros vagyonu nagy intézményünkbe, mely e sorok által is hivja és várja testvéri közösségébe a magyar református testvéreket:

Tisztelettel

Az Amerikai Magyar Református Egyesület

MOLNÁR ISTVÁN

titkár

322 MAIN STREET, :-: TOLEDO, OHIO